metropolitan of Tyre, Thphn.*chron*.p.110(M.108.316C); ἡ κορυφαιοτάτη [i.e. Rome] τῶν ἐκκλησιῶν...ἧς Πέτρος π. Thdr.Stud.*epp*.2.86 (M.99.1332B).

***πρωτόθροος**, *speaking first, prophetic*; of Moses, Nonn.*par.Jo.* 5:45(M.43.792C); of Isaiah, *ib*.12:38(857A); of Jo. Bapt., *ib*.3:26 (772A).

***πρωτοιερεύς, ὁ,** *senior presbyter*, *Euchol*.(p.238).

**πρωτοκαθεδρία, ἡ,** *chief seat, presidency, highest office*; **1.** in gen. τὰς π. ἐν ταῖς συνελεύσεσι παραιτοῦ Bas.*renunt*.8(2.209D; M.31.644B); Jo.D.*spir.neq*.9(M.95.81D); **2.** of presidency of congregation, claimed by false prophets, Herm.*mand*.11.12; **3.** of office of presbyter, ref. 'gnostic' κἂν ἐνταῦθα ἐπὶ γῆς πρωτοκαθεδρίᾳ μὴ τιμηθῇ, ἐν τοῖς εἴκοσι καὶ τέσσαρσι καθεδεῖται θρόνοις Clem.*str*.6.13 (p.485.15; M.9.328B); **4.** of presbyters and bishops τὰς π. πεπιστευμένοι τοῦ λαοῦ ἐπίσκοποι καὶ πρεσβύτεροι Or.*comm.in Mt*.16.22(p.552. 29; M.13.1452A); **5.** of bishops; sought after by evil characters, Pall.*v.Chrys*.20(p.145.11; M.47.81); Thdr.Lect.*h.e*.2.34(M.86.201C); in sect of Theodotus and Asclepiodotus, †Hipp.*Artem*.ap.Eus.*h.e.* 5.28.12(M.20.513C); among Gnost. heretics, Clem.*str*.7.16(p.69.21; M.9.536B).

***πρωτοκαθεδρίτης, ὁ,** *occupant of chief seat, president*; plur., of presbyters in church, Herm.*vis*.3.9.7.

***πρωτοκάθεδρος, ὁ,** *president* τοῦ ἀποστολικοῦ χοροῦ π. Πέτρον Const.Pogon.*sacr*.3(M.*PL*.96.391A).

***πρωτοκαλλιγράφος, ὁ,** *chief writer* in charge of copyists in monastery, Thdr.Stud.*poen*.1.60(M.99.1740D).

***πρωτοκάμαρος,** *of the first chamber* or *vault* of the sky Εὐνώ· οὗτος οἰκονόμος τῆς π. ἀνατολῆς καὶ αἰθερίου, ὃν ἐκάλεσεν ἡ ἀγνωσία Ἴσιν [sc. in Peratic cosmology] Gnost.ap.Hipp.*haer*.5.14(p.109.18; M.16.3167D).

***πρωτοκήρυξ, ὁ,** *first herald, first preacher*, Eus.*e.th*.1.14(p.74.14; M.24.853A).

***πρωτόκλητος,** *first called*; of S. Andrew, *A.Andr*.B tit.(p.58.1); *Hymn*.(*AS* 1 p.555); of angels, Clem.*exc.Thdot*.27(p.116.12; M.9. 673A).

**πρωτοκλισία, ἡ,** *first seat at table*, Clem.*str*.7.16(p.69.22; M.9. 536B); Bas.*renunt*.8(2.209D; M.31.644B).

***πρωτόκλιτος, ὁ,** *occupant of chief seat, principal guest*, Thdt.*qu. 45 in 2Reg*.(1.454).

***πρωτοκόμιον, τό,** *first lock of hair*; met., *first-fruits* τὸ ἐξ Ἀβραὰμ ...γένος...π. τῶν ἄλλων ἐθνῶν Cyr.*Juln*.3($6^2$.104A); id.*Joel*.8(3.206B).

***πρωτοκορυφαῖος, ὁ,** *chief leader*; of SS. Peter and Paul, *A.Petr. et Paul*.tit.(p.178n.).

***πρωτοκοσμοκράτωρ, ὁ,** *chief cosmic ruler* ἐξουσίας π. τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος ‡Ath.*doct.mon*.(M.28.1424C).

***πρωτοκούρσωρ, ὁ,** (cf. Lat. *cursor*) *chief courier*, Jo.Mal.*chron*. 14 p.352(M.97.525A); Thphn.*chron*.p.247(M.108.620B).

**πρωτοκτίστης, ὁ,** *first creator*, in explanation of πρωτότοκος: πρῶτον τετοκέναι...ἵν' ᾖ, τῆς τρίτης συλλαβῆς ὀξυνομένης, πρωτογόνος, οὐ πρωτογενής· π., οὐ πρωτόκτιστος Isid.Pel.*epp*.3.31(M.78.749D).

**πρωτόκτιστος, 1.** *first created*; of unformed matter, Gr.Naz. *carm*.2.1.13.182(M.37.1241A); of light, Epiph.*haer*.76.26(p.374.2; M. 42.568C); Jo.D.*f.o*.2.7(M.94.888C); of angelic powers, Clem.*str*.5.6 (p.349.12; M.9.61A); id.*exc.Thdot*.10(p.109.17; M.9.660B); id.*ecl*.5.1 (p.151.13; M.9.721B); Max.*schol.c.h*.7.2(M.4.69C); of Devil, Didym. *Trin*.3.32(M.39.957C); of Wisdom, Clem.*str*.5.14(p.385.4; M.9.132A); and Logos, Eus.*h.e*.1.2.21(M.20.64B); but denied by orthodox who assert πρωτότοκος and μονογενής of Son, Gr.Nyss.*Eun*.4(2 p.97.18; M.45.673D); εἰ πρὸ τῆς κτίσεως ὁ υἱὸς οὐ γέννημά ἐστιν, ἀλλὰ κτίσμα· π. ἂν ἐλέγετο, καὶ οὐ πρωτότοκος Didym.(‡Bas.)*Eun*.4(1.292C; M.29. 701B); Epiph.*haer*.78.17(p.468.6; M.42.728A); Chrys.*hom.3.2 in Col.* (11.343F); Isid.Pel.*epp*.3.31(M.78.749D) cit. s. foreg.; Thdt.*Trin*.(M. 75.1160D); id.*Col*.1:15(3.477); Oecum.*Apoc*.3:14(p.64); of primal man, Gel.Cyz.*h.e*.2.17.27(M.85.1272A); **2.** *believer in Christ as* πρωτόκτιστος; nickname of Origenist sect, Cyr.S.*v.Sab*.89(p.197.15).

**πρωτοκωμήτης, ὁ,** *head man of village*, ‡Pall.*h.mon*.16.10(p.73. 14; M.34.1169B); Leont.N.*v.Sym*.46(M.93.1725B); Cyr.S.*v.Euthym*.12 (p.22.13).

**πρωτόλ(ε)ιον, τό, A.** *first-fruit*; **1.** as sacrificial offering; of Christ, Cyr.*ador*.17(1.611A); of prayers of saints offered at heavenly altar, Oecum.*Apoc*.8:3(p.104); **2.** as first instalment, earnest; of Christ as first-fruit of humanity in Resurrection, Cyr.*Is*.1.5(2.132C); π. τῶν κεκοιμημένων id.*hom.pasch*.13($5^2$.186A); *ib*.26(311B); π. ... ἀνθρώπων ἐγέρσεως Oecum.*Apoc*.1:5(p.35); of apostles as first of Christian believers, Cyr.*Is*.3.1(2.388A); *ib*.4.5(695D); of S. Stephen as first of martyrs, id.*Abac*.30(3.546A); of martyrs as first of the saved, Oecum.*Apoc*.14:3(p.161); of trans-Jordan tribes as first of Assyria's Palestinian conquests, Cyr.*Os*.142(3.176B); **3.** as first reward of success ἁγνείαν...π. ὥσπερ τι τῆς εὐαγοῦς πολιτείας Cyr. *ador*.7(1.240B); **4.** as first prey or spoil, id.*Os*.69(3.105A); id.*Am*.88 (3.342B).

**B.** plur., *spoils, rewards of victory*, Eus.*v.C*.1.3(p.8.30; M.20.916A).

**πρωτολογία, ἡ, 1.** *prosecutor's part*, †Bas.*hom.in Ps*.37(1.366A; M.30.92A); ref. Pr.18:17, Chrys.*Thdr*.1.18(1.31E); **2.** *antiphon* of psalm, Jo.Clim.*scal*.4(M.88.701C).

***πρωτομαΐστωρ, ὁ,** ? *master-workman*, *T.Sal*.1.2(p.7.1; M.122. 1316D).

***πρωτομαντία, ἡ,** *divination*; as work of Devil renounced at baptism, Ephr.2.217B.

***πρωτομάρτυς, ὁ,** *first martyr*; **1.** of Christ, Gel.Cyz.*h.e*.2.19.26 (M.85.1280D); **2.** of S. Stephen, Gr.Nyss.*Steph*.2(M.46.725B); *Const. App*.2.49.2; Epiph.*haer*.25.1(p.267.15; M.41.321A); *ib*.70.6(p.238.7; M. 42.348C); Cosm.Ind.*top*.5(M.88.297A); Sophr.H.*or*.8.6(M.87.3361A); Jo.D.*f.o*.4.15(M.94.1168B); **3.** of Thecla, *A.Paul.et Thecl*.1(p.235. 1n.); *ib*.43(p.269.6n.); Isid.Pel.*epp*.1.160(M.78.289C); Bas.Sel. *v.Thecl*.1 tit.(M.85.478); Evagr.*h.e*.3.8(p.107.31; M.86.2612B); ‡Jo.D. *fid.dorm*.9(M.95.253C); **4.** plur., of first martyrs in a persecution, *Ep.Lugd*.ap.Eus.*h.e*.5.1.11(M.20.413A).

***πρωτομοιχειανός, ὁ,** *chief favourer of adultery*, Thdt.Stud.*epp*.1. 49(M.99.1089D).

***πρωτόνοια, ἡ,** *first thought*, or *movement of the mind* οὗτος προσευχὴν ἐπιτελεῖ, ὁ ἀεὶ τὴν π. ἑαυτοῦ πᾶσαν καρποφορῶν τῷ θεῷ Evagr.Pont.*or*.126(M.79.1193C); ref. temptations, Marc.Er.*opusc*.4 (M.65.1016B); *ib*.(1024C); ref. free will τὴν...π. κατ' οἰκονομίαν ἔχομεν ὥσπερ κἀκεῖνος [sc. Adam]· καὶ τὸ παρακοῦσαι ἢ μὴ παρακοῦσαι κατὰ θέλημα ἔχομεν, ὥσπερ κἀκεῖνος *ib*.(1025D); Nil.*epp*.4.49(M.79.573B).

***πρωτονοτάριος, ὁ,** *chief notary*, Sophr.H.*ep.syn*.(M.87.3200A); Thdr.Stud.*epp*.2.172 tit.(M.99.1540A).

**πρωτόνυμφος,** *who is the chief bride*; fig., of superior of convent, Thdr.Stud.*epp*.2.150(M.99.1468B).

**πρωτοπάθεια, ἡ,** *first impulse*, Olymp.*Eccl*.10:4(M.93.596D).

**πρωτοπαθ-έω,** *suffer first* ποῦ δίκαιον, ἐν οἷς π. τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ἕλκει πρὸς συμπάθειαν...αὐτὴν κρίνεσθαι μόνην; Athenag.*res*.21 (p.74.16; M.6.1016B); Ἐπίκουρος πᾶσαν χαρὰν τῆς ψυχῆς οἴεται ἐπὶ ∼ούσῃ τῇ σαρκὶ γενέσθαι Clem.*str*.2.21(p.185.4; M.8.1077B); *ib*.6.16 (p.500.20; M.9.360B); συμπάσχει [sc. ὁ γνωστικός] τῷ σώματι... παθητῷ ἐνδεδεμένος, ἀλλ' οὐ π. κατὰ τὸ πάθος *ib*.7.7(p.45.5; M.9. 488A); τὸν νοῦν, οὐ πταίσαντα μόνον ἐν τῷ Ἀδάμ, ἀλλὰ καὶ ∼ήσαντα Gr.Naz.*ep*.101(M.37.188B); ψυχῆς...προσειλημμένης διότι ∼ήσασα Leont.B.*Nest.et Eut*.2(M.86.1324D); Max.*opusc*.(M.91.136B); Germ. CP *or*.2(M.98.256B); ref. Apollinarianism τί δὲ καὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως ἀπωνάμεθα, τοῦ ∼ήσαντος μὴ σεσωσμένου; Jo.D.*f.o*.3.18(M.94. 1072C); ref. monothelitism εἰ ἀνθρώπινον οὐκ ἀνέλαβε θέλημα, τὸ ∼ῆσαν ἐν ἡμῖν οὐκ ἰάσατο id.*volunt*.28(M.95.161C).

***πρωτοπαπᾶς, ὁ,** *senior presbyter*, *Euchol*.(p.242).

**πρωτοπατρίκιος, ὁ,** *first patrician*, Malchus *exc.gent*.1(p.569.24; M.113.781C); Thphn.*chron*.p.318(M.108.769C).

**πρωτοπάτωρ, ὁ,** *chief father*; of bishop of Ephesus, Thdr.Stud. *epp*.2.70(M.99.1300C).

***πρωτόπιστος,** *first to believe*; of Abraham, Agath.*v.Gr.Ill*.105 (p.53).

***πρωτοπλαστία, ἡ,** *first moulding*; of man's creation, Tit.Bost. *Man*.3 proem.(M.18.1209C).

**πρωτόπλαστος,** *first-formed*; **A.** of Adam, cf. *protoplastus ille Adam de rudi terra et de adhuc virgine...habuit substantiam*, Iren. *haer*.3.21.10(M.7.954C); πρωτότοκον ἐκ παρθένου, ἵνα τὸν π. Ἀδὰμ ἐν ἑαυτῷ ἀναπλάσσων δειχθῇ Hipp.*Dan*.4.11.5(M.10.684B); ὁ π. καὶ προπάτωρ Ἀδὰμ *A.Pil*.B 19(p.325); Eus.*e.th*.3.2(p.143.3; M.24.977C); ref. Christ's body ἐξ ἐκείνης τῆς ὑποστάσεως τῆς τοῦ π. Ἀδὰμ Adam. *dial*.4.13(p.170.7; M.11.1829A); τὸν...πρῶτον Ἀδὰμ τὸν π. τοῦ κόσμου δηλοῖ· τὸν δὲ δεύτερον Ἀδὰμ τὸν κατὰ τὸν σωτῆρα νοούμενον ἄνθρωπον ‡Ath.*serm.fid*.25(p.22; M.26.1280A); μίμημα [sc. in baptism] ἐφέρετε τοῦ π. Ἀδὰμ Cyr.H.*catech*.20.2; Epiph.*haer*.66.51(p.88.7; M.42.105B); in comparison of Adam's 'birth' with Christ's (cf. supra), Procl.CP *or*.2.3(M.65.696A); πρώτη Ἰουδαία ἄνθρωπον ἔσχεν οἰκήτορα, τὸν π. Ἀδὰμ μετὰ τὸ ἐκβληθῆναι τοῦ παραδείσου Isid.Pel.*epp*.1.2(M.78.84A).

**B.** as subst.; **1.** = Adam, Clem.*str*.3.14(p.239.17; M.8.1193C); *ib*. 5.14(p.388.13; M.9.140A); Ἀβραὰμ εἰκοστὸς γεγέννηται ἀπὸ τοῦ π. Or. *Jo*.20.3(p.329.20; M.14.576C); Meth.*symp*.3.8(p.35.4; M.18.72C); id. *res*.1.39(p.282.5; M.18.268A); ὁ π. ἀπὸ τῆς γῆς ἤνεγκεν οἰκουμενικὸν θάνατον Cyr.H.*catech*.13.2; τὰ...πρωτότοκα, τύπος τοῦ π., ὃς ἐπειδὴ... ἡμῖν ἐνυπάρχει τῇ ἀκολουθίᾳ τῆς διαδοχῆς...διὰ τοῦτο ἐν τῷ Ἀδὰμ

πάντες ἀποθνήσκομεν Bas.*Spir.*31(3.26B; M.32.124A); ὅλον με... κατακριθέντα ἐκ τῆς τοῦ π. παρακοῆς Gr.Naz.*or.*22.13(M.35.1145B); id.*carm.*1.2.10.427(M.37.711A); Gr.Nyss.*Eun.*1(1 p.193.15; M.45.440A); ref. question of Adam's salvation, denied by Tat., Epiph.*haer.*46.2(p.206.13; M.41.841A); διὰ τῆς τοῦ π. παρακοῆς ἔνοχοι κατέστημεν πάντες Mac.Aeg.*libert.ment.*27(M.34.960B); ἀθάνατον γενόμενον τὸν π. Chrys.*hom.*46.4 *in Gen.*(4.472B); συγκληρονόμοι γεγόναμεν τῶν συμβεβηκότων τῷ π. κακῶν Cyr.*Is.*2.1(2.194B); ἐν τῷ π. κατεκλίθημεν εἰς θάνατον id.*Jo.*4.2(4.354E); πέπαυται γὰρ ἐν Χριστῷ τὰ ἐν τῷ π. τῇ ἀνθρώπου φύσει συμβεβηκότα σωματικά τε καὶ ψυχικὰ τῶν ἀρρωστημάτων id.*Pulch.*36(p.45.27; 5².157A); **2.** plur., = Adam and Eve μετῳκίσθησαν ⟨γὰρ⟩ οἱ δαίμονες, ἐξωρίσθησαν δὲ οἱ π. Tat.*orat.*20(p.22.16; M.6.852A); οἱ π. οὐκ ἐγεννήθησαν, ἀλλ' ἐγενήθησαν Meth.*res.*1.47(p.297.5; M.41.1117C); ἐκρατήθησαν δὲ οἱ π. ἀλόγῳ δελεασθέντες ἡδονῇ *ib.*1.54(p.311.18; M.41.1145C); τραῦμα τοῖς π. ἐδόκει ἡ διὰ τῆς ἐντολῆς γενομένη τοῦ κακοῦ ἀπαγόρευσις·...φίλημα δὲ ἡ πρὸς τὸ ἡδὺ...προτροπή· ἀλλ' ἔδειξεν ἡ πεῖρα, ὅτι τὰ νομιζόμενα τοῦ φίλου τραύματα τῶν φιλημάτων ἦν τοῦ ἐχθροῦ λυσιτελέστερα Gr.Nyss.*hom.*13 *in Cant.*(M.44.1044C); δερματίνους ἐπιβάλλει χιτῶνας τοῖς π. ὁ κύριος id.*or.catech.*8(p.43.5; M.45.33C); ‡Chrys.*pasch.*2(8.254B); in comparison of their creation with virgin birth, Isid.Pel.*epp.*1.141(M.78.277A); ζωὴ...κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς...τοιαύτη γὰρ ἦν πρὸ τῆς παραβάσεως ἐν τοῖς π. Cyr.*Is.*5.6(2.904E); Gel.Cyz.*h.e.*2.24.20(M.85.1301D); at eucharist εὐλογία μὲν ὡς τῆς ἀρᾶς τῶν π. ἀναίρεσις ‡Sophr.H.*liturg.*9(M.87.3989A).

***πρωτόπραστος**, *first-sold*; of serpent as sold under sin in the beginning, Germ.CP *or.*2(M.98.253B).

**πρωτοπρεσβύτερος, ὁ**, *senior presbyter* (cf. ἀρχιπρεσβύτερος, which denotes essentially the same official) Πέτρος τις π. ἦν τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐκκλησίας Socr.*h.e.*6.9.3(M.67.692B); CQuerc.(M.103.112C); CNic.(787)*act.*4(H.4.189D); *Euchol.*(p.238).

**πρῶτος**, (also in superl. form πρώτιστος), **A.** *first*, also c. genit. *prior to*; **1.** of God οὖσα [sc. σοφία]...παρὰ τῷ πρωτίστῳ θεῷ *Hom.Clem.*2.25; ἀνωτάτω τοῦ π. Eus.*d.e.*5.5.6(p.229.20; M.22.380A); τὸ π. αἴτιον Gr.Naz.*or.*28.31(p.70.16; M.36.72B); ἡ ἀπόρροια τοῦ π. καλοῦ *ib.*30.13(p.129.15; M.36.121A); **2.** ref. Son δυνάμεως θεοῦ...ἐπιρρεούσης ταῖς...ψυχαῖς, ὑπὸ Ἰησοῦ διακονουμένης, ἧς π. ἐστιν, αὐτοδύναμις θεοῦ Or.*Jo.*1.33(38; p.43.9; M.14.89A); διδάσκει δὲ ὁ βαπτιστὴς πῶς ἔμπροσθεν αὐτοῦ γέγονεν Ἰησοῦς τῷ πρῶτος αὐτοῦ (ἐπεὶ πρωτότοκος πάσης κτίσεως) εἶναι *ib.*6.6(3; p.114.2; 209B); εἰ καὶ φύσει μονογενὴς υἱὸς καὶ θεὸς ἡμῶν ἀνευφημεῖται, ἀλλ' οὐχ ὁ π. θεός, πρῶτος δὲ τοῦ θεοῦ μονογενὴς υἱὸς καὶ διὰ τοῦτο θεός Eus.*d.e.*5.4(p.225.30; M.22.372D); π. ... ὡς ἐν γενητοῖς εὐσεβῶς εἶναι λέγει, τὴν ἄναρχον...καὶ τὴν ὑπὲρ τὸ π. οὐσίαν ἀπονέμων τῷ πατρὶ...μόνου τοῦ θείου λόγου πάντων τῶν γενητῶν π. χρηματίζοντος *ib.*5.6(p.229.16; 377D); εἰ...ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας...οὐδὲν δὲ πρὸ τῶν...αἰώνων νοεῖσθαι δύναται, εἰ μὴ ἡ...πρωτίστη...φύσις, πῶς οὐκ ἀνάρχως...γεννηθῆναι πιστεύεται; Didym.*Trin.*1.15(M.39.308C); εἰ γέγονεν ὁ υἱὸς δι' ἡμᾶς...οὐκ ἔστιν οὐδὲ π. ἡμῶν παρὰ θεῷ Cyr.*thes.*15(5¹.153D); in rel. to angels τὸν πρεσβύτατον τῶν αἰώνων καὶ π. τῶν ἀρχαγγέλων Meth.*symp.*3.4(p.31.3; M.18.68A) where π. may = *prior to* (cf. τὸν πρὸ αἰώνων *ib.*(p.30.19; 65A)); πρεσβυτάτους ἀγγέλους εἶναί τινας, καὶ πρῶτον αὐτῶν τινα εἶναι. ... μήτε τῷ πρωτίστῳ τῶν ἀγγέλων ἐφικτὸν εἶναι τὸν τρόπον τῆς ἐνανθρωπήσεως Max.*schol.d.n.*2.9(M.4.225D); **3.** of first-made heaven as dwelling of God, opp. second or visible heaven, Cosm.Ind.*top.*2(M.88.81B); **4.** of first man τὸν πρεσβύτατον καὶ π. τῆς ἀνθρωπότητος ἄνθρωπον...τὸν Ἀδάμ Meth.*symp.*3.4(p.31.4; M.18.68A); Ἀδὰμ ...π. ἡμαρτηκὼς...Χριστὸς π. ἐκ νεκρῶν ἀναστάς Thdt.*Rom.*5:14(3.57); **5.** of Church πάντων π. ἐκτίσθη Herm.*vis.*2.4.1; **6.** πρώτη τοῦ σαββάτου, ref. paschal chronology ὡς γὰρ μία τῶν σαββάτων ἡ μετὰ τὸ σάββατον π. καλεῖται, οὕτως εἴποις ἂν καὶ τὴν πλησιάζουσαν ὄπιθεν τῷ σαββάτῳ, τουτέστι τῆς ἑβδομάδος ἕκτην, πρώτην τοῦ σαββάτου, τουτέστι πρὸ τοῦ σαββάτου Jo.Philop.*pasch.*(p.220.9); **7.** masc. plur. as subst., *ancients*, Eus.*h.e.*3.27.1(M.20.273A); **8.** adverbially οὐκ ἀνέχεσθαι...τούτους νομίζειν θεούς, ὅτι ἄνθρωποι ἦσαν καὶ πρῶτοι Cels. ap.Or.*Cels.*3.22(p.218.14; M.11.944C, perh. for πρῶτον).

**B.** *chief, most important*; of archangels, Max.*schol.d.n.*2.9(M.4.225D); as military rank = πρωτεύων· κυμητήριον Ἀθηνέου π. *CG-CI* 46 (Corinth, saec. iv–vi).

**C.** *best* τὰ π. μύρα χριόμενοι Gr.Nyss.*v.Mos.*(M.44.417D).

***πρωτοσπαθαρία, ἡ**, *wife of a* πρωτοσπαθάριος, Thdr.Stud.*epp.*1.18(M.99.964D).

***πρωτοσπαθάριος, ὁ**, *chief of imperial ceremonial bodyguard*, Thdr.Stud.*epp.*2.57 tit.(M.99.1269C); Thphn.*chron.*p.206(M.108.529B).

**πρωτοστάτης, ὁ**, *leader, chief*; of founders of sects and heresies, Hipp.*haer.*1 proem.(p.3.25; M.16.3021A); Bas.*Eun.*1.1(1.208B; M.29.501A); of Judas as τῆς Ἰουδαίων ἀθεότητος π. Cyr.*Jo.*11.12(4.1012C); of S. Peter as chief of apostles, Cyr.H.*catech.*11.3; †Bas.*contub.*1(M.30.816A); Nil.*epp.*2.21(M.79.208D); of Devil before his fall, as π. of angels, Isid.Pel.*epp.*1.283(M.78.349A); †Jo.D.*B.J.*6(M.96.908A); of Diocletian as senior Augustus, Eus.*h.e.*8.13.11(M.20.777A).

***πρωτοστράτηγος, ὁ**, *commander-in-chief*, Thphn.*chron.*p.153(M.108.416B).

***πρωτοστράτωρ, ὁ**, *chief groom* or *equerry*, an imperial official Ῥοῦφος ὁ π. τοῦ Ὀψικίου Thphn.*chron.*p.321(M.108.776C); βασιλικὸς π. *ib.*p.369(884A).

***πρωτοσύγκελλος, ὁ**, *chief* σύγκελλος: π. τῆς μεγάλης ἐκκλησίας *Lit.Chrys.*(p.355.36).

***πρωτοσύμβουλος, ὁ**, *chief councillor*, †Jo.D.*B.J.*16(M.96.1000C); title of emirs, Jo.Sync.*narr.*(H.4.320D); ὁ τῶν Σαρακηνῶν π. Thphn.*chron.*p.296(M.108.724B); *ib.*p.309(752C); cf. ὁ...τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγὸς τὸν Ἰωάννην [i.e. Jo. D.]...προεχειρίζετο π. Jo.VI H.*v.Jo.D.*13(M.94.449B).

***πρωτοσύστατος**, *primordial, original*, *Hom.Clem.*6.6.

***πρωτοταγῶς**, *as the first rank* or *order*, ref. first order of angels τῷ κρυφίῳ π. πλησιάζουσαν Dion.Ar.*c.h.*9.2(M.3.260A).

**πρωτοτοκία, ἡ**, *primogeniture*, ref. Christ's status as πρωτότοκος τῆς κτίσεως, Gr.Nyss.*hom.*13 *in Cant.*(M.44.1053D); id.*Eun.*4(2 p.64.6; M.45.636B); ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων ἡ π. ποιεῖ τὴν ἀγάπην· ἐνταῦθα δὲ ἡ ἀγάπη ἐποίησε πρωτότοκον εἶναι Chrys.*fr.in Jer.*2:3(M.64.756D).

**πρωτοτόκια, τά**, *right of primogeniture, status of firstborn*, ref. Esau Ἰακὼβ φάσκων...ἐγὼ...ὁ πρωτότοκός σου υἱὸς κατὰ μὲν τὸ πνευματικὸν ἠλήθευεν μεταλαβὼν τῶν π. Or.*Jo.*10.5(4; p.175.22; M.14.313C); Thdr.Mops.*Os.*12:1(M.66.196A); Ἐδὼμ τουτέστι γήινος, διὰ τὸ ἀποδόσθαι τὰ π. Cyr.*Abd.*1(3.354B); Ῥουβὴν τῶν π. ἐκπεπτωκέναι Proc.G.*1Par.*proem.(M.87.1201B); ref. Christ's 'fulfilment of righteousness' πληρῶσαι...τὴν περιτομὴν καὶ τὰς ὑπὲρ τῶν π. προσφοράς Oecum.*1Tim.*3:16(p.458.22); ref. Christ as πρωτότοκος: χωρῶν [sc. Marcell.] τῇ ἀρνήσει...τῶν π. πάσης κτίσεως Acac.Caes.*fr.Marcell.* ap.Epiph.*haer.*72.8(p.262.28; M.42.393A); ref. Nestorian division of Christ ἔνθα οὖν δύο...υἱοὶ...π. καὶ ὑστεροτόκια λέγεται Leont.H.*Nest.*3.9(M.86.1641B).

**πρωτότοκος**, *first-born*;

**A.** in gen., Just.*dial.*84.1(M.6.673B); πρῶτος, ὡς πρωτότοκος τῷ κόσμῳ, ὁ ἀρχιερεύς, εἶτα ὁ νομοθέτης *Hom.Clem.*2.16; of Cain, *ib.*3.25.

**B.** of first-born of Egypt τὰ π. Just.*dial.*111.3(M.6.732C); τοὺς π. Mel.*pass.*22 p.4.8; Meth.*symp.*9.1(p.115.14; M.18.180B); slaying interpreted as destruction of primary impulse to sin, Gr.Nyss.*v.Mos.*(M.44.353B).

**C.** of Wisdom ἡ π. πάντων σοφία Meth.*symp.*9.3(p.117.20; M.18.184B); τῶν ὄντων ἁπάντων πρῶτον ὑφίστησιν αὐτοῦ γέννημα τὴν π. σοφίαν Eus.*d.e.*4.2(p.151.31; M.22.253A).

**D.** of Logos, ref. Lc.1:35 τὸ...οὐδὲν ἄλλο νοῆσαι θέμις ἢ τὸν λόγον, ὃς καὶ π. τῷ θεῷ ἐστι Just.*1apol.*33.6(M.6.381B); ἔργον π. τοῦ θεοῦ Tat.*orat.*5(p.5.23; M.6.816A).

**E.** of Christ; **1.** as Son μόνος ἰδίως υἱὸς...λόγος αὐτοῦ ὑπάρχων καὶ π. καὶ δύναμις Just.*1apol.*23.2(M.6.364A); *ib.*46.2(397B); *ib.*53.2(405C); υἱὸς...ὃς καὶ λόγος π. ὢν τοῦ θεοῦ, καὶ θεὸς ὑπάρχει *ib.*63.15(425B); Clem.*prot.*9(p.62.29; M.8.193B); ἡ...π. τῆς ἀγενήτου φύσεως εἰκών, ὁ ...μονογενὴς...υἱός Eus.*d.e.*5.1(p.210.31; M.22.349C); **2.** as Son of God and Son of Man π. ἐν πᾶσιν γενόμενον· π. ἐκ θεοῦ, ἵνα δεύτερος μετὰ τὸν πατέρα υἱὸς θεοῦ ὢν ἀποδειχθῇ· π. πρὸ ἀγγέλων ἵνα καὶ ἀγγέλων κύριος φανῇ· π. ἐκ παρθένου, ἵνα τὸν πρωτόπλαστον Ἀδὰμ ἐν ἑαυτῷ ἀναπλάσσων δειχθῇ Hipp.*Dan.*4.11.5(M.10.684B); θεόν τε ὁμοῦ καὶ ἄνθρωπον, μονογενῆ, π. Cyr.*ep.*67(p.38.14; 5².195A); **3.** of *homo assumptus* ὁμολογοῦμεν καὶ μονογενῆ καὶ π.· ἀλλὰ μονογενῆ τὸν λόγον, ὃς πάντοτε ἦν καὶ ἔστιν τῷ πατρί· τὸ πρωτότοκος δὲ τῷ ἀνθρώπῳ CSard.*ep.cath.*ap.Thdt.*h.e.*2.8.44(3.846); περὶ τοῦδε τοῦ σπέρματος [sc. τοῦ Δαβίδ] ὑποσχόμενος ὁ θεός, ὡς...πρωτότοκος τοῦ θεοῦ κληθήσεται Thdt.*eran.*1(4.33); μονογενὴς κατὰ τὴν τοῦ λόγου οὐσίαν, καὶ π. κατὰ τὴν ἔνσαρκον οἰκονομίαν Euther.*confut.*16(M.28.1392A); **4.** ref. Col. 1:15; **a.** of Christ as typified by Israel, Just.*dial.*125.3(M.6.768A); by Noah π. πάσης κτίσεως ὤν, καὶ ἀρχὴ πάλιν ἄλλου γένους γέγονε *ib.*138.2(793B); **b.** of Christ as eternal Son διὰ παρθενικῆς μήτρας τὸν π. τῶν πάντων ποιημάτων σαρκοποιηθέντα ἀληθῶς παιδίον γενέσθαι *ib.*84.2(673B); as Logos τὸν λόγον ἐγέννησε προφορικόν, πρωτότοκον πάσης κτίσεως Thphl.Ant.*Autol.*2.22(M.6.1088B); πρωτότοκον δὲ πάσης κτίσεως, ⟨ὅτι⟩ γεννηθεὶς ἀπαθῶς, κτίστης καὶ γενεσιάρχης τῆς ὅλης ἐγένετο κτίσεως Clem.*exc.Thdot.*19(p.113.8; M.9.668A); hence identified with Wisdom, cf.Or.*princ.*1.2.1(p.28.9; M.11.130B); cf. *creaturarum et dei medium, id est mediatorem quaeramus, quem Paulus...primogenitum omnis creaturae*

*pronuntiat*, ib.2.6.1(p.139.16; 209C); πρωτότοκος πάσης τῆς κτίσεως, κτίσμα, σοφία ib.4.4.1(p.349.13); υἱὸν δὲ κατὰ τὴν π. αὐτοῦ δύναμιν id. Jo.10.6(4; p.176.5; M.14.316A); ζητήσεις δὲ εἰ...δύναται ὁ π. πάσης κτίσεως εἶναι κόσμος, καὶ μάλιστα καθ' ὃ σοφία ἐστὶν ἡ πολυποίκιλος ib.19.22(5; p.324.4; 568B); in his divine nature (typified by Solomon) opp. *homo assumptus* (typified by Hiram the widow's son) ὁ μὲν Σαλομὼν εἰς τὸν π. πάσης κτίσεως λαμβάνεσθαι δύναται, ὁ δὲ Χειρὰμ εἰς ὃν ἀνείληφεν οὗτος ἄνθρωπον ib.10.41(25; p.218.29; 388B); πρωτότοκον πάσης κτίσεως...οὐ προγνώσει, ἀλλ' οὐσίᾳ καὶ ὑποστάσει θεὸν...ὁμολογοῦμεν Hymen.ep.2(p.324.22); τὸν σωτῆρα...τὸν π. πάσης κτίσεως θεοῦ λόγον...τὸ π. καὶ μονογενὲς τοῦ πατρὸς γέννημα Eus. d.e.5.3(p.219.1; M.22.361B); in Arian controversy, denied of pre-existent Logos, Marcell.fr.6 ap.Eus.Marcell.2.3(p.45.19; M.24.801A); π. εἰπών, δηλοῖ μὴ εἶναι αὐτὸν κτίσμα, ἀλλὰ γέννημα †Ath.exp.fid.3(M.25.205A); εἰ δὲ καὶ π. τῆς κτίσεως λέγεται, ἀλλ' οὐχ ὡς ἐξισούμενος τοῖς κτίσμασι, καὶ πρῶτος αὐτῶν κατὰ χρόνον, π. λέγεται· (πῶς γάρ, ὅπου γε μονογενής ἐστιν αὐτός;) ἀλλὰ διὰ τὴν πρὸς τὰ κτίσματα συγκατάβασιν τοῦ λόγου Ath.Ar.2.62(M.26.277C); τὸ λέγεσθαι τὸν υἱὸν π., οὐ διὰ τὸ συναριθμεῖσθαι αὐτὸν τῇ κτίσει, λέγεται π., ἀλλ' εἰς ἀπόδειξιν τῆς τῶν πάντων διὰ τοῦ υἱοῦ δημιουργίας καὶ υἱοποιήσεως ib.3.9(340C); ref. Pr.8:22, CAnc.(358)ep.syn.ap.Epiph. haer.73.7(p.277.12ff.; M.42.416Bff.); Bas.Eun.2.23(1.259B; M.29.624A); Eunomian argument πῶς ἂν π. κτίσεως ὠνομάσθη, εἰ μὴ τοῦτο ἦν ὅπερ ἡ κτίσις ἐστί; πᾶς γὰρ π. οὐ τῶν ἑτεροφυῶν, ἀλλὰ τῶν ὁμογενῶν ἐστι π. Gr.Nyss.Eun.4(2 p.61.28; M.45.633A); εἰ πρὸ τῆς κτίσεως ὁ υἱὸς οὐ γέννημά ἐστι, ἀλλὰ κτίσμα· πρωτόκτιστος ἂν ἐλέγετο, καὶ οὐ π. εἰ ἐπειδὴ π. τῆς κτίσεως εἴρηται, πρωτόκτιστός ἐστι, καὶ π. εἰρημένος τῶν νεκρῶν, προτελευτήσας ἂν εἴη τῶν νεκρῶν. εἰ δὲ π. νεκρῶν εἴρηται, διὰ τὸ αἴτιος εἶναι τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως· οὕτω καὶ π. κτίσεως, διὰ τὸ αἴτιος εἶναι τοῦ ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι παραγαγεῖν τὴν κτίσιν...εἰ π., φασίν, ὁ υἱός, οὐκέτι μονογενής... καίτοιγε...καὶ ἐκ Μαρίας...μόνος γεννηθείς, π. αὐτῆς εἴρηται...ὥστε οὐκ ἀνάγκη ἀδελφοῦ πρωτότοκον λέγεσθαι Didym.(‡Bas.)Eun.4(1.292Cff.; M.29.701Bff.); reinterpreted as if written πρωτοτόκος: ὁ πρωτότοκος, εἰ μὲν ἡ δευτέρα ὀξύνοιτο συλλαβή, τὸν τεχθέντα πρῶτον· εἰ δ' ἡ παρεσχάτη, τὸν πρώτως τεκόντα μηνύει. καὶ τοῦτ' ἀκριβῶς ἴστε μάλιστα ὑμεῖς οἱ ὁμηρίζοντες· πρωτοτόκος γὰρ ἡ πρώτως τεκοῦσα ἐκείνῳ εἴρηται. εἰκὸς οὖν...ὅτι...τοιαύτῃ τινὶ ἐννοίᾳ ὁ θεσπέσιος ἐχρήσατο Παῦλος, οὐ πρῶτον τῆς κτίσεως αὐτὸν ἐκτίσθαι δογματίζων... ἀλλὰ πρῶτον τετοκέναι, τουτέστι, πεποιηκέναι τὴν κτίσιν Isid.Pel.epp.3.31(M.78.749C); π. ... ἐστὶ τῆς κτίσεως, οὐχ ὡς ἀδελφὴν ἔχων τὴν κτίσιν, ἀλλ' ὡς πρὸ πάσης κτίσεως γεννηθείς Thdt.Col.1:15(3.477); π. denotes primacy of honour, not temporal priority, ib.; **c.** of Christ incarnate, in contrast with Adam, Meth.symp.3.3(p.29.21; M.18.64C); εἰ π. μέν ἐστιν ἁπάσης κτίσεως...προσήκει εἰδέναι...ὅτι περὶ τῆς κατὰ σάρκα οἰκονομίας αὐτοῦ ὁ ἀπόστολος νυνὶ μέμνηται Marcell.fr.4 ap.Eus.Marcell.2.3(p.45.11; M.24.800C); π. οὖν ἁπάσης κτίσεως διὰ τὴν κατὰ σάρκα γένεσιν ὠνομάσθη, οὐ διὰ τὴν πρώτην, ὡς αὐτοὶ οἴονται, κτίσιν ib.5(p.45.15; 800D); ἐν δὲ τῇ σαρκὶ π. γίνεται πρῶτος καὶ μόνος τὸν ἄγνωστον τῇ φύσει τόκον ἐφ' ἑαυτοῦ διὰ τῆς παρθενίας καινοτομήσας Gr.Nyss.Eun.4(2 p.64.28; M.45.636D); ὅτι γὰρ οὐ κατὰ τὴν προαιώνιον ὕπαρξιν ἐφαρμόζεται τῷ υἱῷ τὸ π., ἡ τοῦ μονογενοῦς προσηγορία διαμαρτύρεται ib.(p.65.29; 637B); cf. *interrogant, quemadmodum susceptus homo primogenitus potest videri totius creaturae, cum non sit ante omnem creaturam, sed ut esset in novissimis accepit temporibus*;...τὸ πρωτότοκος οὐκ ἐπὶ χρόνου λέγεται μόνον, ἀλλὰ γὰρ καὶ ἐπὶ προτιμήσεως πολλάκις Thdr.Mops.Col.1:15(p.264.8; M.66.928A); π. is as shocking when applied to divine nature as would be π. ἐκ τῶν νεκρῶν, ib.1:18(p.274.20ff.; 928C); εὔδηλον ὡς τῆς οἰκονομίας τὸ πρωτότοκος ὄνομα Thdt.Trin.10(M.75.1160B); π. ἐκ μητρὸς ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ θεοῦ Gr.Ant.mul.ung.10(M.88.1860D); **d.** as first-born of new creation, Marcell.fr.2 ap.Eus.Marcell.1.2(p.11.10; M.24.737A); cf.Gr.Nyss.Eun.4(2 p.64.25; 636D); Thdr.Mops.Col.1:16(p.266.15ff.; M.66.928B); Jo.D.f.o.4.8(M.94.1116B); **5.** ref. Col.1:18 π. [καὶ] ἐκ νεκρῶν ἵνα ἀπαρχὴ τῆς ἡμετέρας ἀναστάσεως αὐτὸς γενηθῇ Hipp.Dan.4.11.5(M.10.684B); compatibility of this title with appearances of Moses and Elijah before Christ's Resurrection discussed, Meth.res.3.5(p.394.13ff.; M.18.317Cff.); Col.1:18 proves reality of Christ's human body, Adam.dial.5.10(p.192.14; M.11.1845B); proves that neither here nor in Col.1:15 does π. imply priority in time, Marcell.fr.2 ap.Eus.Marcell.1.2(p.11.11; M.24.737A); διαφέρει δὲ τῇ κοινῇ κτίσει, ὅτι καὶ π. ἐκ τῶν νεκρῶν CSard.ep.syn.ap.Thdt.h.e.2.8.44(3.846); π. λέγεται...ἐκ τῶν νεκρῶν, οὐχ ὅτι πρῶτος ἡμῶν ἀπέθανε· προετεθνήκειμεν γὰρ ἡμεῖς· ἀλλ' ὅτι τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἀναδεξάμενος θάνατον...ἀνέστη πρῶτος, ὡς ἄνθρωπος, ὑπὲρ ἡμῶν ἀναστήσας τὸ ἑαυτοῦ σῶμα Ath.Ar.2.61(M.26.277B); Χριστοῦ δὲ κατὰ σάρκα...π. ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν...πῶς τὸ ἄκτιστον παθητὸν λέγετε; ‡Ath.Apoll.1.3(M.26.1097B); γεννήσεις ἁπάσας παρ' ἑαυτοῦ τιμήσας...φαίνεται· τὴν μέν, τῷ ἐμφυσήματι τῷ πρώτῳ...τὴν δέ, τῇ σαρκώσει, καὶ τῷ βαπτίσματι...τὴν δέ, τῇ ἀναστάσει...ὡς ἐγένετο π. ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς, οὕτω καὶ π. ἐκ νεκρῶν γενέσθαι καταξιώσας Gr.Naz.or.40.2(M.36.361A); π. γὰρ ἐκ νεκρῶν γίνεται ὁ πρῶτος δι' ἑαυτοῦ τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου λύσας, ἵνα καὶ πᾶσιν ὁδοποιήσῃ τὸν ἐξ ἀναστάσεως τόκον Gr.Nyss.Eun.4(2 p.64.12; M.45.636C); εἰ δὲ μὴ ἀνάστασις ἦν, πῶς ἔμελλε π. ἔσεσθαι, μηδενὸς αὐτῷ τῶν νεκρῶν ἑπομένου; Chrys.hom.45.4 in Jo.(8.268B); δεῖ τὴν ἀνάστασιν τοιαύτην εἶναι, οἷα γέγονεν ἡ τοῦ Χριστοῦ. ἀπαρχὴ γὰρ ἐκεῖνος, καὶ π. ἀπὸ τῶν νεκρῶν ib.66.3(398B); ὥσπερ ἐν τῷ πρωτοπλάστῳ κατεκλίθημεν εἰς θάνατον, οὕτως ἐν τῷ π. ... ἀναβιώσονται σύμπαντες Cyr.Jo.4.2(4.354E); **6.** ref. Rom.8:29 οὐ δύναται γὰρ ὁ αὐτὸς μονογενής τε καὶ π. εἶναι, εἰ μὴ ἄρα πρὸς ἄλλο καὶ ἄλλο· ἵνα μονογενὴς μὲν διὰ τὴν ἐκ πατρὸς γέννησιν...π. δὲ διὰ τὴν εἰς τὴν κτίσιν συγκατάβασιν, καὶ τὴν τῶν πολλῶν ἀδελφοποίησιν Ath.Ar.2.62(M.26.280A); also ref. Mt.12:48–50, Bas.Eun.2.23(1.259B; M.29.624A); Gr.Naz.or.40.2(M.36.361A) cit. s. 5 supra; ἐν ἀδελφοῖς δὲ πάλιν π. γινόμενος ὁ τοῦ καινοῦ τῆς παλιγγενεσίας τόκου προγεννηθεὶς ἐν τῷ ὕδατι...δι' οὗ τοὺς συμμετασχόντας αὐτῷ τῆς ὁμοίας γεννήσεως ἀδελφοὺς ἑαυτοῦ ποιεῖ, καὶ π. γίνεται τῶν μετ' αὐτὸν γεννωμένων ἐκ τοῦ ὕδατός τε καὶ τοῦ πνεύματος Gr.Nyss.Eun.4(2 p.64.15; M.45.636C); καὶ πρὸς τοὺς διὰ υἱοθεσίας τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκ θεοῦ γεννωμένους, ὡς ὁ Παῦλός φησιν· [Rom.8:29] Didym.(‡Bas.)Eun.4(1.292E; M.29.704A); γέγονεν ἀδελφὸς καὶ κεχρημάτικεν ἡμῶν π. διὰ τὸ ἀνθρώπινον καίτοι θεὸς ὑπάρχων, καὶ υἱὸς μονογενής Cyr.Is.1.5(2.144E); π. μὲν ὡς ἄνθρωπος ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· μονογενὴς δὲ πάλιν ὡς λόγος ἐκ θεοῦ id.hom.pasch.8($5^2$.103C); εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον ὁ μονογενὴς ὡς π. καὶ ἐν πολλοῖς γέγονεν ἀδελφοῖς ὁ ἀσύντακτος τῇ κτίσει καθὸ νοεῖται θεός id.ep.50(p.91.25; $5^2$.159E); τὸ δέ γε π. ὄνομα πῶς ἂν ἁρμόσαι μὴ ἐνανθρωπήσαντι τῷ μονογενεῖ; εἰ γάρ ἐστιν ἀληθὲς ὡς ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς νοεῖται π., τότε κατέβη πρὸς ἀδελφότητα ...ὅτε καθ' ἡμᾶς γέγονεν ἄνθρωπος ib.(p.93.32f.; 162D); Jo.D.f.o.4.8(M.94.1117A); **7.** ref. Heb.1:6 and Col.1:15,18, Gr.Nyss.Eun.2(2 p.327.11; M.45.501B); Cyr.ep.50(p.93.32; $5^2$.162D) cit. s. 6 supra.

**F.** Naassene, of Nous, Ps.Naas.ap.Hipp.haer.5.10(p.102.23; M.16.3159A).

**G.** Sethian τῷ τελείῳ νοΐ τῷ γεννωμένῳ...ὑπὸ τοῦ π. ⟨τοῦ⟩ ὕδατος, ὄφεως, ἀνέμου, θηρίου Hipp.haer.5.19(p.120.20; M.16.3183C).

**H.** exeg. Heb.12:23 τῆς βασιλείας τῆς πατρῴας κοινωνήσει τῷ γνησίῳ, τῷ ἠγαπημένῳ· αὕτη γὰρ ἡ π. ἐκκλησία ἡ ἐκ πολλῶν ἀγαθῶν συγκειμένη παιδίων· ταῦτ' ἔστι τὰ π. τὰ ἐναπογεγραμμένα ἐν οὐρανοῖς ...π. δὲ παῖδες ἡμεῖς οἱ τρόφιμοι τοῦ θεοῦ, οἱ τοῦ π. γνήσιοι φίλοι, οἱ πρῶτοι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων τὸν θεὸν νενοηκότες Clem.prot.9(p.62.25; M.8.193B); Thdr.Mops.Col.1:15(p.266.12; M.66.928B); τὴν τῶν π. μητέρα, ἐν ᾗ καὶ αὐτῷ συνεσόμεθα τῷ Χριστῷ Cyr.Mich.41(3.430A); Thdt.eran.1(4.46); ἐκκλησίαν πρωτοτόκων ἁγίων παραστῆναι τῷ οἴκῳ Dorm.BMV 27(p.103); ref. Church as antitype of Eve ἐξ ἧς καὶ οἱ ἀπογεγραμμένοι π. μετέχουσι θείας ζωῆς, Χριστοῦ μὲν ὄντος πατρός, μητρὸς δὲ ταύτης Proc.G.Gen.3:20(M.87.220A); Cosm.Ind.top.2(M.88.72C); Lit.Jac.(p.198.26).

**I.** of Israel, Pss.Sal.18.4; μὴ λεγέτω καθ' ἑαυτόν· ἐγὼ γέγονα π. ἐν τέκνοις θεοῦ Ath.fr.Pss.comm.(M.27.585B); Chrys.fr.in Jer.2:3(M.64.756D); τὸ 'υἱὸς π. μου Ἰσραήλ'· ἀντὶ τοῦ 'τίμιος ἐμοί' Thdr.Mops.Col.1:15(p.266.13; M.66.928B).

**J.** π. τοῦ σατανᾶ as epithet of heretic, Polyc.ep.7.1; Iren.haer.3.3.4(M.7.853B).

**K.** met., *first, earliest* Ἀνδρέας, ὁ τοῦ χοροῦ τῶν ἀποστόλων π. Hesych.H.serm.7(M.93.1477A).

**πρωτότυπος**, **1.** *first-formed* τῶν δὲ π. στοιχείων μενόντων Gr.Nyss.res.3(M.46.673B); ἐκ ποίου π. ὕλης ἐλήφθη ἡ γῆ, ἐξ οὐκ ὄντων γινομένη; Epiph.haer.64.66(p.508.14; M.41.1185A); **2.** *first, primary*, Tat.orat.9(p.10.19; M.6.828A); λῦσον τὴν π. ἁμαρτίαν [sc. of Adam] τῇ τῆς τροφῆς μεταδόσει Bas.hom.8.7(2.70D; M.31.324C); neut. as subst., *the first clause* of a sentence, opp. τὸ παρεπόμενον, cat.2Cor.2:10(p.360.33); ib.10:8(p.415.31); **3.** *principal, chief* πρωτότυπος τῶν κοιτώνων τοῦ βασιλέως εὐνοῦχος Socr.h.e.2.2.5(M.67.188A); ib.3.1.46(376C); in financial transaction π. ὀφειλέτης Chrys.hom.15.8 in Mt.(7.199B); masc. as subst., *principal party* in an action at law, Ath.Scholast.coll.4.13(p.57); neut. as subst., *the leading part* in a play, met. ἡ μὲν ὑπόθεσις ἦν Ἀρειανῶν ἀγών· καὶ τὸ π. ἐκείνους κατορθοῦν Ath.apol.sec.17(p.99.36; M.25.276B); **4.** *original* πρωτοτύπους αὐτοῖς Ἑβραίων στοιχείοις γραφάς Eus.h.e.6.16.1(M.20.553C); εἰ οὕτως εἶχεν ἡ λέξις ἐν τῇ π. γραφῇ Gr.Nyss.Eun.1(1 p.109.6; M.45.344A); ib.4(2 p.82.17; M.45.657A); Epiph.haer.42.12(p.157.7; M.41.776B); hence = Lat. *principalis* ἀξίως μακάριος ἀπεφάνθη [sc. ὁ Πέτρος] παρὰ τοῦ

κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς π. πέτρας τὸ στερεὸν ἐπεσπάσατο τῆς τε ἀρετῆς καὶ τῆς προσηγορίας Leo Mag.*ep*.28(p.16.23; M.*PL*.54.772B); **5.** *prototypal*; of original model from which subsequent models derive, Epiph.*anac*.1(p.162.3; M.41.165C); masc. as subst., Jo.D.*haer*.(M.94.677A); hence neut. as subst., *pattern, model, original* ὁ ζωγράφος ...ἀπεῖδεν εἰς τὸ π. Didym.(‡Bas.)*Eun*.5(1.301E; M.29.724B); εἰ εἰκόνα βασιλέως τις ὑβρίσει, εἰς τὸ π. τῆς ἀξίας φέρει τὴν ὕβριν Sever. *sigill*.6(M.63.544); **6.** *archetypal*; masc. and neut. as subst., *archetype*, opp. παράγωγος = derivative οὐκοῦν, ἡ γνωμικὸν καὶ π.· εἰ δὲ παράγωγον, ἡ γνώμη, ὡς π. οὐσία ἔσται Max.*Pyrr*.(M.91.308B); μὴ σχιζομένης τῆς δόξης τοῦ π. ἐν τῷ παραγώγῳ Thdr.Stud.*epp*.2.1(M.99.1117D); of Godhead, opp. ἀρχέτυπος, q.v., used of Logos πρωτότυπος may be used of Son προάγων ἐπὶ μακαριότητα οἷον εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ ἀνατίθησιν, ἤτοι μιμουμένην τὸν π., τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, τὴν εἰκόνα τοῦ θεοῦ Or.*hom.8 in Lc*.(p.56.27); ἢ ὁμωνύμως αὐτὸν ποιεῖν, ὡς τὸν π. υἱὸν ὅτι μία ἐστὶν ἡ φυσικὴ υἱότης, ἐξ ἧς κατὰ μεσοχὴν πᾶσα υἱότης Leont.B.*fr*.(M.86.2008C); contrasted with ἀρχέτυπος, in gen. μιμουμένην [sc. τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν] τὸν π., τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ Or.*hom.8 in Lc*.(p.56.27; cf.id.*schol.in Lc*.1:46, M.17.321C); ἡ αὐτοαλήθεια ἡ οὐσιώδης καὶ...π. τῆς ἐν ταῖς λογικαῖς ψυχαῖς ἀληθείας id.*Jo*.6.6(3; p.114.22; M.14.209D); ἡ γὰρ τῆς ἀληθείας π. οὐσία ἐν τῷ Ἰησοῦ μόνῳ id.*comm.in Eph*.4:20(p.418); τὴν π. τοῦ πατρὸς καὶ μονογενῆ εἰκόνα Meth.*res*.1.35(p.274.5; M.41.1100B); ἀπαράλλακτος εἰκὼν τοῦ πατρὸς τυγχάνων, καὶ τοῦ π. ἔκτυπος χαρακτὴρ Alex.Al.*ep.Alex*.9(p.25.26; M.18.561C); τὸ γὰρ ἀπαύγασμα τῆς δόξης μὴ εἶναι λέγειν, συναιρεῖ καὶ τὸ π. φῶς, οὗ ἐστιν ἀπαύγασμα *ib*.7(p.24.4; 557C); ἡ γὰρ τῆς εἰκόνος τιμὴ ἐπὶ τὸ π. διαβαίνει Bas.*Spir*.45(3.38C; M.32.149C); οὕτως καὶ ὁ τὸ τέλειον τῆς ἀγάπης ἐν ἑαυτῷ κατορθώσας πάντα ὅσα συνθεωρεῖται ταύτῃ τῶν ἀγαθῶν εἴδη, μετὰ τοῦ π. κατορθωμάτων Gr.Nyss.*laud. Bas*.(M.46.800C); οὐδὲ κατὰ εἶδος καὶ χρῶμα ὡς ἡ τεχνητὴ καὶ μιμητὴ ἄφωνος εἰκών. ταῦτα γὰρ οὐδὲ κατὰ φύσιν, οὐδὲ μὴν εἰς ὅλα τὰ ἄλλα ἐκφαίνουσι τὸν π. καὶ υἱὸς μὲν γὰρ ἀνθρώπου εἰκὼν οὐσίας τοῦ ἑαυτοῦ πατρός ἐστιν Didym.*Trin*.1.16(M.39.336C); ὁ γὰρ χαρακτὴρ ἄλλος τίς ἐστι παρὰ τὸ π., ἄλλος δὲ οὐ πάντῃ, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἐνυπόστατον εἶναι Chrys.*hom.2.2 in Heb*.(12.16D); Ἀδὰμ...τὸ π. κάλλος τῆς εὐσεβείας ἀποδυσάμενος ‡Chrys.*fid*.1(1.825D); πᾶν ὅπερ ἂν καθ' ὁμοίωσιν γένοιτό τινος, ἀπολείπεται πάντως τῆς πρὸς τὸ π. ἰσότητος καὶ τῆς ἐκείνου δόξης ἐστὶ δεύτερον Cyr.*thes*.6(5¹.45D); **7.** neut. as subst., *type, figure* πρωτότυπον ὁμολογεῖ ὁ ἀπόστολος τὸν νόμον τοῦ εὐαγγελίου λέγων Adam.*dial*.2.17(p.94.6; M.11.1788B); *prophecy* τὸ π. διὰ Λαζάρου...ἐπεπλήρωτο Epiph.*haer*.42.12(p.180.5; M.41.809A).

***πρωτοτυπόω,** *prefigure*, Sev.Ant.ap.*cat.Ac*.3:22(p.68.19).

***πρωτοτύπωμα, τό,** *prefigurement* τὸ δὲ αἷμα...τοῦ ἀληθινοῦ πνεύματος τὸ π. ‡Chrys.*pasch*.6(p.159.17; 8.269D).

**πρωτοτύπως, 1.** *in the first instance* ταύτην [sc. τὴν εὐχὴν] δὲ π. ἐπιτελῶν, ἐπιεικείᾳ καὶ καρδίᾳ ταπεινῇ ζωγράφει τὸν οἶκόν σου ‡Chrys.*hom.suppl*.6(M.64.465B); Max.*schol.c.h*.4.1(M.4.53A); *in the first place*, opp. ἑπομένως, Thdr.Mops.*fr.inc*.12(p.303.2; M.66.984D); **2.** *at first hand, immediately* εἴδωλον δέ, ὅσα ἀνατυποῦσα ψυχὴ ποιεῖ ἐξ οὐχ ὑπαρχόντων π. οἷον ἀναμεμιγμένον τι ζῷον ἀπὸ ἀνθρώπου καὶ ἵππου Or.*adnot.in Ex*.20:4(M.17.16C); Cyr.H.*catech*.14.21; **3.** *primarily, chiefly, especially* τὰ δέ γε π. αἴτια Eus.*d.e*.5 proem.(p.206.32); Thdr.Heracl.*Is*.45:16(M.18.1341A); Bas.*hom*.8.5(2.66E; M.31.316B); Epiph.*haer*.47.1(p.216.5; M.41.852B).

***πρωτοτύπωσις, ἡ,** *prefiguration* ἡ μὲν ἠπιότης ἐν αὐτῷ [sc. Χριστῷ] σώζει τοῦ προβάτου τὴν π. ‡Chrys.*pasch*.5(8.262B).

[*]**πρωτοΰπνιον** ([*]**πρωθυπνον, πρωθύπνιον**), **τό,** *first watch of the night* πρωθύπνου δὲ γενομένου *A.Xanthipp*.13(p.66.10); ἢ π. ἢ πρωΐ Ath.*virg*.23(p.58.23; M.28.280B); Pall.*h.Laus*.22(p.72.19; πρώτου ὕπνου M.34.1082B); ‡Pall.*h.mon*.8.50(p.47.5, v.l. πρωθυπνίου M.34.1147C); *Chron.Pasch*.p.308(M.92.784B); plur., of late evening prayers εὐχόμενος...πρωθύπνια Call.*v.Hyp*.(p.54).

***πρωτουργία, ἡ,** *initiative, first step in action*, Cyr.*Jo*.12(4.1052B).

**πρωτουργός, 1.** *primary, primordial*, of God τοῦ π. ἀγαθοῦ Didym.*Trin*.1.18(M.39.352A); of divine nature, *ib*.1.15(308C); Dion.Ar.*c.h*.7.1(M.3.205C); *ib*.7.2(208C); οὐ π. οὖν τὸ σκότος, ἀλλ' ἀνυπάρκτως γινόμενον κατὰ τὴν πρὸς τὸ φῶς παρακολούθησιν Proc.G.*Gen*.1:5(M.87.57C); **2.** *originating* ὁ υἱὸς...πρωτουργὸς κινήσεως δύναμις Clem.*str*.7.2(p.8.5; M.9.412C); of souls, opp. bodies, as π. τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ χείρονος Andr.Caes.*therap.fr*.1(p.165.6).

***πρωτοφάνεια, ἡ,** *primary revelation* ἱεροὺς νόας...τὴν πρωτοφανῆ ...π. ἀνεκπομπεύτως εἰσδεχομένους Dion.Ar.*c.h*.15.6(M.3.336A).

**πρωτοφανής,** *appearing first, first manifested* π. ἄνθος τοῦ ἔαρος Gr.Nyss.*ep*.12(M.46.1045A); Nonn.*par.Jo*.2:11(M.43.701C); of immediate illumination, Dion.Ar.*c.h*.10.1(M.3.272D); *ib*.15.6(336A); Synes.*hymn*.4.89(p.29, conj. for πρωτοφαῆ M.66.1605).

***πρωτοφανῶς,** *by direct revelation*, Dion.Ar.*c.h*.13.3(M.3.301C); Max.*schol.c.h*.8.1(M.4.80B).

***πρωτοφόνος, ὁ,** *first murderer*, ‡Caes.Naz.*dial*.31(M.38.893).

**πρωτόχρονος,** *first in time*, Geo.Pis.*hex*.1182(M.92.1525A).

**πρωτόχυτος,** *first-flowing*, Clem.*paed*.1.6(p.115.3; M.8.300A).

**πταῖσμα, τό,** *error, fault*; synon. with ἁμάρτημα, Or.*hom.4.1 in Jer*.(p.24.1; M.13.285D); id.*or*.28(p.381.1; M.11.529A); Meth.*symp*.10.1(p.122.6; M.18.193A); Cyr.H.*catech*.1.1.

**πταιστός,** *liable to err, erring*, Max.*ep*.12(M.91.469C); Thphn.*chron*.p.210(M.108.537C); neut. as subst., Thdr.Stud.*epp*.2.99(M.99.1352C).

**πταί-ω, 1.** *stumble, trip, fall*, hence, met., *sin, lapse*, Pall.*h.Laus*.70(p.166.2; M.34.1241D); αὐτὴ ἡ τῆς φύσεως ἀσθένεια καθεῖλκεν ἐπὶ τὸ ~ειν Thdr.Mops.*Gal*.1:3–5(p.8.22; M.66.900B); perf. ptcpl. act. as subst., *sinner*, Bas.*hom.in Ps*.14(1.355C; M.29.257C); perf. ptcpl. pass. neut. as subst., *sin*, Nil.*epp*.3 113(M.79.436D); *ib*.3.243(500C); **2.** *fall away* from; c. genit., Meth.*symp*.8.10(p.92.24; M.18.153B); *ib*.11.1(p.131.3; 208A); **3.** pass., *be crushed*, Apoll.ap.*cat.Mt*.27:3 (p.231.18).

**πτερνίζ-ω, 1.** *kick*, Thal.CP *Thds*.(p.8.30; M.91.1476A); †Gregent. *leg.Hom*.9(M.86.585C); *spur* a horse, Ath.*Pet.Ar*.1(M.26.820C); **2.** *catch by heel*; of Jacob, Or.*comm.in Gen*.ap.*philoc*.23.19(p.208.16; M.12.81C); **3.** *trip up, overcome in wrestling*, in interprn. of Jacob υἱοὶ δὲ Ἰακὼβ...οἱ τῆς κακίας πτερνίσαντες τὴν ἐνέργειαν Clem.*str*.6.7 (p.462.17; M.9.281C); ὁ βλέπων θεόν...~ει τὰ πάθη τὰ γαστρίμαργα Isid.Pel.*epp*.1.192(M.78.305B); Cyr.*glaph.Gen*.3(1.97B); Ἰακὼβ...τὸν ~οντα τὸν σατανᾶν id.*Is*.4.4(2.685C); τύπος δ' ἂν εἴη παντὸς τοῦ ~οντος τὰς ἁμαρτίας id.*Mal*.4(3.821C); id.*Os*.138(3.170E); γνώσεται δὲ θεὸν Ἰακὼβ ὁ ἔτι...~ων τοὺς δαίμονας θεὸν δὲ Ἰσραὴλ ὁ τὴν τελείαν θεωρίαν δεξάμενος Proc.G.*Is*.2:1–4(M.87.1873C); **4.** *deceive, cheat, overthrow by stratagem*, of Dan (antichrist) ὄφις...ὁ...πτερνίσας τὸν Ἀδάμ Hipp.*antichr*.14(p.11.16; M.10.737B); Thdr.Mops.*Mal*.3:8–10 (M.66.625B); Nil.*Eulog*.25(M.79.1125C); ‡Just.*ep.Zen.et Ser*.5(M.6.1188C); **5.** *supplant*, Gr.Naz.*ep*.153(M.37.260B); id.*carm*.2.1.11.425 (M.37.1058A); of supplanting of old Israel by Church, †Gregent. *disp*.(M.86.629A) cit. s. πτερνισμός.

**πτερνισμός, ὁ, 1.** *striking with the heel, kick*, ref. Ps.40:10 applied to Judas, Cyr.H.*catech*.13.6; **2.** *deception, stratagem*, ‡Ath.*synops*.18 (M.28.328A); Nil.*Eulog*.25(M.79.1125C); **3.** *supplanting*, ref. Jacob προοίμιον ἦν ὁ π. ἐκεῖνος τοῦ ἡμετέρου π.· ἐκεῖ γὰρ ὁ νεώτερος υἱὸς τὸν πρεσβύτερον ἐπτέρνισεν· ἐνταῦθα γὰρ ὁ νεώτερος ὄχλος τὸν πρεσβύτερον λαὸν ἐπτέρνισεν †Gregent.*disp*.(M.86.629A).

***πτερνιστήρα, ἡ,** *spur*, Gr.Mag.*dial*.(tr.Zach.)1.2(M.*PL*.77.158C).

**πτερνιστής, ὁ, 1.** *one who trips up, vanquisher* in wrestling; of Jacob as type of Christian who vanquishes sin, passions, etc., Or. *exc.in Ps*.80:2(M.17.149B); π. γὰρ ὁ Ἰακὼβ ἑρμηνεύεται, ὡς τὸν ἀρετῆς ἐναθλῶν ἀγῶνα Eus.*p.e*.11.6(519A; M.21.860D); Nil.*epp*.3.112(M.79.436C); Cyr.*glaph.Gen*.3(1.97B); id.*Os*.138(3.170E); id.*Mal*.4(3.821C); **2.** *deceiver, cheat*, of Devil τὸν παλαιὸν π. †Gregent.*disp*.(M.86.664B).

***πτεροβολ-έω,** *put forth wings* οἱ γὰρ ὑπομένοντες τὸν κύριον... ~ήσουσι Hesych.S.*temp*.2.45(M.93.1525B), cf.Is.40:31(πτεροφυήσουσι LXX).

***πτεροβόλος,** *having wings*; of an angel, Tim.Ant.*nativ.Jo.Bapt*.2(M.28.909B); *flighty, wanton*, of a disreputable woman, *Ep*.ap. CSyr.*act*.(*ACO* 3 p.95.8; H.2.1369B); *ib*.(p.96.17; 1372B).

***πτεροειδής,** *of winged appearance*; of a demon, *T.Sal*.14.4(M. 122.1336D).

**πτερόεις,** *winged*; of man's nature before Fall, Gr.Nyss.*hom.15 in Cant*.(M.44.1101A).

**πτεροκοπέω,** *clip the wings of*, c. acc., ‡Epiph.*hom*.4(M.43.481C).

**πτερόν, τό,** *wing*; **1.** worn on head of ἱερογραμματεύς in Egyptian rites, Clem.*str*.6.4(p.449.7; M.9.253B); **2.** of 'wings' of God κατ' ἄλλας καὶ ἄλλας αἰτίας τε καὶ δυνάμεις ὀνομάζουσι τὴν ὑπερφαῆ... ἀγαθότητα καὶ...ὀφθαλμοὺς αὐτῆς...καὶ π. ... ὑμνοῦσι Dion.Ar.*d.n*.1.8 (M.3.597B); of 'sun of righteousness' τοῖς πνευματικοῖς χαρίσμασιν οἷόν τισι π. συγκαλύψας, ἴασιν ταῖς...παρέσχε ψυχαῖς Thdt.*Mal*.4:2(2.1693); cf. πτέρυξ; **3.** of wings of angels, esp. seraphim and cherubim οὐδὲν ἄλλο δηλοῖ τὰ π. ἢ τὸ τῆς φύσεως ὕψος Chrys.*incomprehens*.3.5 (1.468B); id.*hom.6.2 in Is*.6:1(6.140A); τῆς δὲ τῶν π. ἑξαπλῆς ἱεροπλαστίας τὴν ἐπὶ τὸ θεῖον ἐν πρώταις, ἐν μέσαις, ἐν τελευταίαις νοήσεσιν ἀπόλυτον καὶ ὑπερτάτην ἀνάστασιν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπειρόπουν αὐτῶν... ὁρῶν ὁ...θεολόγος, καὶ τὸ τοῖς π. ἀποδιαστέλλεσθαι τὴν ὑπὸ τοὺς πόδας καὶ τὴν ὑπὲρ πρόσωπα θεωρίαν, καὶ τὴν ἐν τοῖς μέσοις π. ἀεικινησίαν, πρὸς τὴν νοητὴν τῶν ὁρωμένων ἀνήγετο γνῶσιν, ἐκφαινομένης...τῆς... τῶν θεομιμήτων ἐνεργειῶν...ὑψιπετοῦς ἀεικινησίας Dion.Ar.*e.h*.13.4 (M.3.304D); τὸ γὰρ π. ἐμφαίνει τὴν ἀναγωγικὴν ὀξύτητα...ἡ δὲ τῶν π. ἐλαφρία τὸ κατὰ μηδὲν πρόσγειον, ἀλλ' ὅλον ἀμιγῶς...ἐπὶ τὸ ὑψηλὸν

ἀναγόμενον ib.15.3(332D); τὴν δὲ τῶν π. ... ἐξαπλῆν θέσιν, οὐκ ἀριθμὸν ἱερὸν ἐμφαίνειν οἶμαι, κατὰ τὸ δόξαν ἑτέροις, ἀλλ' ὅτι...παντελῶς ἐστι... ὑπερκόσμια τὰ πρῶτα, καὶ μέσα, καὶ τελευταῖα τῶν νοερῶν...δυνάμεων id.*e.h.*4.3.7(M.3.481A); *ib.*4.3.8(481B); **4.** of soul, ref. supramundane fall ἐκεῖθεν δὲ διὰ κακίας τῶν π. ἐκπιπτόντων χαμαιπετεῖς πρόσγειοι γίνονται, τῇ παχύτητι τῆς ὑλικῆς καταμιγνύμεναι φύσεως Gr.Nyss.*anim.et res.*(M.46.113C); **5.** ref. spiritual ascent, Clem.*prot.*10(p.76.9; M.8.221C) cit. s. ἁπλότης; ἡ τῶν π. τῆς σωφροσύνης συγκρατεῖται φύσις Meth.*symp.*8.1(p.82.1; M.18.140B); Chrys.*bapt.Chr.*4(2.374C) cit. s. ἀετός; καθαροὶ τοίνυν κἂν τοῖς λογικοῖς, οἱ μὴ τοῖς γηΐνοις προστετηκότες, ἀλλὰ τὰ π. τῆς πίστεως ἔχοντες...ταῦτα δὲ ἡμῖν... περιτίθησι Παῦλος, τὰ π. λέγων τῆς χάριτος καὶ τὰ ὅπλα τοῦ πνεύματος Thdt.*qu.11 in Lev.*(1.190); of breaking of wings of sacrificed birds, as symbol of soul's humility, Cyr.*ador.*16(1.564D); **6.** of prayer, and almsgiving, Chrys.*poenit.*3.1(2.295C,D) cit. s. ἐλεημοσύνη; π. ἐστι τῆς εὐχῆς ἡ ἐλεημοσύνη Jo.Clim.*scal.*28(M.88.1145C); **7.** of Christ as π. οὐράνιον παναγοῦς ποίμνης Clem.*paed.hymn.*21(p.291; M.8.681B); **8.** of wings of H. Ghost raising soul to heavenly sphere, Chrys.*hom.12.2 in Phil.*(11.292A).

**πτεροποι-έω,** *make winged,* met. ∼οῦσι...αἱ θεῖαι γραφαὶ τοὺς πιστούς, τῷ πόθῳ τῶν οὐρανίων Ath.*fr.1 in Cant.*(M.27.1349C); ἐπτεροποιήθης τῇ πίστει Procl.CP *or.*15.3(M.65.801D).

**πτερορρο-έω,** = πτερορρυέω: ῥοπῇ δέ τινι τῇ πρὸς κακίαν ∼ούσας τὰς ψυχὰς ἐν σώματι γίνεσθαι Gr.Nyss.*anim.et res.*(M.46.112C).

**πτερορρυ-έω,** *moult, lose feathers* of wings, hence *lose power of flight,* Bas.*hex.*8.5(1.75C; M.29.176C); met. κηλούμενοι γὰρ ταῖς ἡδοναῖς...∼οῦσι πολλοί Meth.*symp.*8.1(p.81.17; M.18.140A); ψυχὴ διὰ τῆς παρακοῆς τῶν πρωτοπλάστων ∼ήσασα Gr.Nyss.*hom.15 in Cant.*(M.44.1101C); id.*Eun.*1(1 p.210.13; M.45.457C); Thdr.Stud.*epp.*2.208(M.99.1629C).

**πτερορρύησις, ἡ,** *moulting*; met., of bias to evil which causes soul's fall into body acc. Platonist doctrine, Gr.Nyss.*anim.et res.*(M.46.117A).

***πτεροφορέω,** *be winged,* Cyr.*ador.*14(1.508A).

**πτεροφυ-έω,** *grow wings,* *1Clem.*25.3; met. οἱ ∼οῦντες μαθηταί Or.*comm.ser.3 in Mt.*(p.98.12; M.13.1669D); of Jo. Bapt. ἀκρίδας ἐσθίοντα καὶ ∼ήσαντα τὴν ψυχήν Cyr.H.*catech.*3.6; ∼ῆσαι καὶ πρὸς τὰς οὐρανίους ἁψῖδας ἀναδραμεῖν Chrys.*subintr.*13(1.248B); Isid.Pel.*epp.*1.282(M.78.348C); ὅστις ἐποχεῖται κουφότητι κενῆς δόξης, οὐδέποτε ∼ήσει πρὸς τὸν τῆς ἀληθοῦς δόξης ἔρωτα ‡Nil.*vit.cog.*(M.79.1461C); ἐπεφάνη ὁ Χριστὸς ἵνα δι' ὁσιότητος καὶ δικαιοσύνης αὖθις ∼ήσωμεν Proc.G.*Cant.*6:4(M.87.1709D).

**πτεροφυΐα, ἡ,** *growing of wings,* not to be inferred in lit. sense from descriptions of angelic beings, Dion.Ar.*c.h.*2.1(M.3.137A).

**πτερ-όω,** *give wings to, provide with wings, make to fly*; **1.** ref. spiritual ascent, Clem.*prot.*10(p.76.9; M.8.221C); ἂν εὐξαίμην τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ ∼ῶσαί με εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ τὴν ἐμήν id.*str.*4.26(p.324.24; M.8.1381A); οἱ δ' ἐντραφέντες γνησίως τοῖς τῆς ἀληθείας λόγοις...εἰς οὐρανὸν ∼οῦνται *ib.*1.1(p.5.9; 692A); 'τὴν ψυχὴν ἐπτερωμένην' τῷ πόθῳ τῶν κρειττόνων *ib.*7.7(p.30.23; M.9.456B), cf.Plato *Phaedrus* 246B,C; Serap.*ep.mon.*1(M.40.928A); ἡ σὰρξ ἐβάρησεν, ἀλλ' ὁ λογισμὸς ἐπτέρωσεν Gr.Naz.*or.*37.11(M.36.296B); id.*carm.*1.2.10.415(M.37.710A); Chrys.*hom.43.5 in Mt.*(7.465C); δυνήσῃ κατὰ μικρὸν ∼ῶσαί σου τὴν διάνοιαν id.*hom.17.2 in 1Cor.*(10.148B); φιλοσοφία ἀτάραχον δύναται τηρῆσαι ψυχὴν καὶ ∼ῶσαι *ib.*27.4(349A); Isid.Pel.*epp.*1.166(M.78.292C); Cyr.*Is.*2.5(2.344A) cit. s. πτέρυξ; Geo.Pis.*carm.*3.13; **2.** ref. 'wings' of prayer νηστείᾳ καὶ σάκκῳ καὶ σποδῷ τὴν προσευχὴν ∼ώσας προσέφερεν τῷ θεῷ Thdt.*Dan.*9:3(2.1229); **3.** ref. departed souls ascending to heaven, Ath.*v.Anton.*66(M.26.937A); **4.** of man's nature before Fall ἐπτέρωται κατὰ τὴν...γραφὴν τὸ πρωτότυπον Gr.Nyss.*hom.15 in Cant.*(M.44.1100D); **5.** in bad sense, *make light* or *wanton,* Clem.*paed.*3.11(p.269.17; M.8.632B).

**πτερύγιον, τό,** **1.** *little wing,* ref. breaking of wings (Lev.1:17) interpreted as symbol of humility, Cyr.*ador.*16(1.564D); **2.** *border* of high-priestly robe, Nil.*serm.*10(M.79.1277D); of Saul's garment (1Reg.24:15) interpreted as τὸ ἦθος τῆς κατὰ τὴν ἠθικὴν φιλοσοφίαν ἀσχημοσύνης, †Cyr.*coll.VT*($6^4$.69A; M.77.1277D); of Scribes' robes, Jo.D.*haer.*15(M.94.688A); of entire high-priestly robe, ‡Bas.Sel.*or.*38.4(M.85.413A); **3.** *pointed roof,* 'wing' of Temple, scene of S. James's martyrdom, Heges.ap.Eus.*h.e.*2.23.12(M.20.200B); fell at earthquake at Crucifixion, *Narr.Jos.*3.4(p.467); in vision of Christ and Moses appearing on Temple, †Gregent.*disp.*3(M.86.749B); **4.** medic., *membrane* in brain, Hipp.*haer.*4.51(p.76.13; M.16.3122B); *cartilage* joining nose to cheek, Melet.*nat.hom.*3(M.64.1180C).

**πτερυγόω,** *furnish with wings,* ref. creation in divine image, Or.*sel.in Gen.*(M.12.93C) cit. s. sq.

**πτέρυξ, ἡ,** *wing*; **1.** of 'wings' of God ἡμεῖς μὲν οὐκ ἐπτερυγώμεθα, περὶ δὲ θεοῦ λέγει...ὅτι ὑπὸ τὰς π. αὐτοῦ ἐλπιεῖς. εἰ δὲ ἐκεῖνος μὲν π. ἔχει, ἡμεῖς δὲ ἐσμεν ζῷον ἄπτερον, οὐ κατ' εἰκόνα θεοῦ γέγονεν ὁ ἄνθρωπος Or.*sel.in Gen.*(M.12.93C); πτέρυγας δὲ νοήσεις τὰς τῆς προνοίας αὐτοῦ δυνάμεις Eus.*Ps.*16:8(M.23.164A); ἔθος τῇ θείᾳ γραφῇ πτέρυγας καλεῖν τὴν ἐπισκοπικὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ Ath.*exp.Ps.*56:2(M.27.257D); τῆς γὰρ φρουρητικῆς αὐτοῦ δυνάμεως εἰς π. λαμβανομένης Cyr.H.*catech.*6.8; τὸ πτερύγων ὄνομα διά τινος τροπικῆς θεωρίας εἰς τὸ θεοπρεπὲς μεταληφθήσεται νόημα, δυνάμεώς τε καὶ μακαριότητος καὶ ἀφθαρσίας...διὰ τοῦ ὀνόματος τῶν π. σημαινομένων Gr.Nyss.*hom.15 in Cant.*(M.44.1101A); π., τὸ σκεπαστικόν Didym.(‡Bas.)*Eun.*5(1.316C; M.29.757C); πανταχοῦ...ἡ εἰκὼν αὕτη τῶν π. ... τὴν...σκέπην καὶ πρόνοιαν ἐνδεικνυμένη Chrys.*hom.74.3 in Mt.*(7.718D); misunderstanding refuted that man is not made in God's image because not possessed of wings, Isid.Pel.*epp.*3.95(M.78.800C); 'wings' interpreted of Son and H. Ghost, Cyr.*Ps.*16:8(M.69.817A); πτέρυγας...τὴν ὀξεῖαν καὶ σύντομον τῆς προνοίας ἀσφάλειαν Thdt.*Ps.*16:8(1.698); π. γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ κηδεμονίαν καλεῖ id.*Ps.*60:5(1.1009); **2.** of 'sun of righteousness' (Mal.4:2); prophecy applied to Maccabean age, Thdr.Mops.*Mal.*4:2(M.66.629C); referred to gift of H. Ghost, Cyr.*Mal.*64(3.867Eff.); cf. πτερόν; **3.** of angels, esp. cherubim and seraphim δώδεκα πτέρυγας ἄμφω ἔχει καὶ διὰ τοῦ ζῳδιακοῦ κύκλου καὶ τοῦ κατ' αὐτὸν φερομένου χρόνου τὸν αἰσθητὸν κόσμον δηλοῖ Clem.*str.*5.6(p.350.5; M.9.61B); six wings correspond to spiritual senses, Eus.*Is.*6:2(M.24.125A,B); αἱ π. τὸ ὕψος ἐμφαίνουσι τῆς φύσεως...οὐκ ἐπειδὴ πτερὰ περὶ τὸν ἄγγελον, ἀλλ' ἵνα μάθῃς, ὅτι ἐκ τῶν ὑψηλοτάτων χωρίων...πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ἀφῖκται φύσιν Chrys.*incomprehens.*3.5(1.468B); αἰνίττονται αἱ π. τὸ ὑψηλὸν καὶ μετάρσιον τῶν δυνάμεων τούτων id.*Is.interp.*6:3(6.66D); αἱ ἓξ π. ἐνδείκνυνται αὗται τὸ ὑψηλὸν καὶ μετάρσιον καὶ κοῦφον καὶ τὸ ταχὺ ἐκείνων τῶν φύσεων id.*hom.6.2 in Is.6:1*(6.140A); veiling of faces with wings symbol of inability to see beginning or end of thought about God, Cyr.*Is.*1.4(2.103A); Thdt.*Ezech.*1:8(2.684); Dion.Ar.*e.h.*4.3.5(M.3.480B); πτέρυγες...αἵπερ εἰσὶν ἔμφυτοί τινες ἀρεταί, δι' ἃς ὑψοῦνται τοσοῦτον, ὡς πλησίον εἶναι θεοῦ τὸν νοῦν ἔχοντας Proc.G.*Is.*6:1–5(M.87.1933A); **4.** of man's original nature, which possessed 'wings' of immortality, etc., Gr.Nyss.*hom.15 in Cant.*(M.44.1101A); **5.** exeg. Ps.54:7 τίς δώσει πτέρυγας ὡσεὶ περιστερᾶς;...τίς καταξιώσῃ με τῆς χάριτος τοῦ πνεύματος; Or.*Ps.*54:7(p.56); cf. *hoc dicit prophetes non orans, ut corporales pennas accipiat columbae, sed pennas columbae spiritus sancti,* id.*hom.6.6 in Is.*(p.277.19; M.13.245B); περιστερᾶς γὰρ δίκην ἀκάκου πτέρυγας ἐκφεῦξαι καὶ πετασθῆναι, ὡς ἂν φύγοι τὰ κακά, ἠξίου Eus.*Ps.*54:7(M.23.477B); **6.** of spiritual 'wings', i.e. virtues, etc.; ref. Pr.23:5, cf. *si accipiamus igitur pennas, leviter audiemus; si autem peccaverimus et negligentes fuerimus circa alas et defluxerunt pennae nostrae, gravabimur et graviter audiemus,* Or.*hom.6.6 in Is.*(p.277.22; M.13.245B); id.*comm.ser.47 in Mt.*(p.98.14; cf.M.13.1669D); of learning, cf.id.*hom.2.2 in Ex.*(p.156.26; M.12.306B); τῷ πτέρυγας περιστερᾶς ἀναλαβεῖν διὰ τῶν ἀρετῶν Proc.G.*Cant.*6:4(M.87.1709D); of profane scholarship, cf.Or.*hom.1.1 in Ex.*(p.145.18; M.12.297C); **7.** exeg. Is.24:16 πτέρυγας δὲ τῆς γῆς ἐοίκασιν ὀνομάζειν τοὺς ἁγίους μυσταγωγούς, ὧν τοῖς λόγοις μονονουχὶ...πτερούμενοι τὰ ἄνω φρονοῦμεν Cyr.*Is.*2.5(2.343E); π. τῆς γῆς τὴν πίστιν καὶ τὴν θεογνωσίαν ὠνόμασεν Thdt.*Is.*24:16(p.99.16; 2.291); π. ... τοὺς τοῖς θείοις λόγοις αὐτοὺς ἀποστόλους ἀναπτερώσαντας Proc.G.*Is.*24:1–23(M.87.2193A); **8.** liturg., ref. consecration of chrism τὸ μύρον...λαβὼν ἐπιτίθησι τῷ...θυσιαστηρίῳ, περικεκαλυμμένον ὑπὸ δυοκαίδεκα πτέρυξιν ἱεραῖς Dion.Ar.*e.h.*4.2(M.3.473A); *ib.*4.3.4(477C); **9.** ref. Is.18:1 πτέρυγας...ὀνομάζει τὰ ἱστία Cyr.*Is.*2.3(2.274D); Proc.G.*Is.*18:1–7(M.87.2137C).

**πτερύσσ-ομαι,** *flutter, flap the wings*; met., be *stimulated, excited,* Isid.Pel.*epp.*1.151(M.78.605B); ∼εσθαι...τὰ πάθη ‡Nil.*perist.*10.3(M.79.892A).

**πτέρωμα, τό,** *plumage,* hence *power of flight,* ref. soul's ascent παρθενία...ᾗ καὶ τὸ τῆς ψυχῆς καταρδόμενον ἀληθῶς αὔξεταί τε καὶ κουφίζεται π. Meth.*symp.*8.1(p.81.9; M.18.140A).

**πτέρωσις, ἡ,** *plumage,* hence met., *that which enables* the soul *to fly* π. γὰρ ἡ τῆς ψυχῆς πνεῦμα τέλειον Tat.*orat.*20(p.22.11; M.6.852A).

***πτερωτής, ὁ,** *one who encourages,* Gr.Naz.*or.*21.10(M.35.1093A).

**πτερωτικός,** *winged*; of S. Mark, in comparison of Evangelists with four beasts τὴν π. εἰκόνα τοῦ εὐαγγελίου δεικνύων Iren.*haer.*3.11.8(M.7.888B); ‡Germ.CP *contempl.*(M.98.396B) cit s. μανδύας.

**πτερωτός,** *winged*; **1.** of God in popular anthropomorphic misunderstandings of scripture, Cyr.H.*catech.*6.8; **2.** of angelic beings ὁ προφήτης τὴν ὀξύτητα τῶν ἀγγέλων πετεινῷ π. ὡμοίωσεν διὰ τὸ

κοῦφον καὶ ἐλαφρὸν τῶν ἀγγέλων Hipp.*Dan*.4.30.1(M.10.685B); τροχοί, π. μὲν ὄντες,...τῆς πορευτικῆς αὐτῶν ἐνεργείας δύναμιν Dion.Ar.*c.h*.15.9(M.3.337C); ἡ τῶν λογίων...σοφία...τὸ καθόλου π. αὐτῶν αἰνισσομένη, καὶ...τῆς ἐπὶ τὸ ὄντως ὂν ἀναγωγικῆς δυνάμεως id.*e.h*.4.3.7(M.3.481A); **3.** of primal ἄνεμος identified with ὄφις in Naassene system, Hipp.*haer*.5.19(p.120.9; πρῶτον οὖν M.16.3183B).

***πτέσις, ἡ,** prob. error for πεῦσις, Ast.Am.*hom*.7(M.40.253B).

***πτηνοπρόσωπος,** *with the face of a bird*; of demons, *T.Sal*.18.1 (M.122.1341A).

**πτῆσις, ἡ,** *flight*; **1.** of birds as means of divination first practised by Phrygians and Isaurians, Tat.*orat*.1(p.1.6; M.6.804A); ἡ τῶν ὀρνίθων π. σημαίνει τι, οὐχὶ ποιεῖ Clem.*exc.Thdot*.70(p.129.23; M.9.692B); **2.** of seraphim ἡ δὲ π. τὸ μετάρσιον αἰνίττεται τοῦ φρονήματος Thdt.*Is*.6:2(p.31.23; 2.207); **3.** of H. Ghost at Jordan, indicating Christ, Bas.Sel.*or*.34.1(M.85.369B); **4.** of sun's *course*, Cyr.*Ps*.18:6(M.69.829C).

**πτήσσω, 1.** *cower for fear* π. ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ *Pers*.(p.3.22); med., Cyr.H.*catech*.14.19; **2.** *dread, fear*, Or.*engast*.7(p.290.1; M.12.1021C).

**πτισμός, ὁ,** *pounding*, Gr.Naz.*carm*.1.2.10.688(M.37.730A).

**πτίσσω,** *pound, belabour* ὑπέροις σιδηροῖς ἐπτίσσετο [sc. Ἀνάξαρχος] Clem.*str*.4.8(p.274.15; M.8.1269A); Gr.Naz.*ep*.32(M.37.72A); Nemes.*nat.hom*.30(M.40.721A).

**πτο-έω, 1.** *terrify, scare*; pass. c. acc., *be terrified, scared of*, Jo.Mal.*chron*.18 p.432(M.97.637B); τὸ ἐν μέρος ∼ηθὲν τὸν νόμον †Gregent.*leg.Hom*.32(M.86.597D); **2.** met., *flutter, excite*; pass. c. acc., *be excited at, be desirous of* τὴν δόξαν ἐπτοημένοι Nil.*exerc*.1(M.79.720B).

***πτοητέον,** *one must be scared, dismayed*, Thdr.Stud.*epp*.2.6(M.99.1128B).

***πτυκτίον, τό,** *volume, book* (opp. papyrus roll), Gr.Naz.*ep*.31(M.37.69A); π. τῆς Ὠριγένους φιλοκαλίας *ib*.115(212C); *ib*.202(332B); met. τὸν...τῆς γνώσεως νόμον ἐν π. τῆς καρδίας Const.Diac.*laud*.33(M.88.517A).

**πτυκτός,** *folded*; fem. as subst. = foreg. ταῖς θείαις π. Isid.Pel.*epp*.1.73(M.78.233A).

**πτύξ, ἡ, 1.** *volume, book* (opp. papyrus roll) τῶν ἱερῶν πτυχῶν Dion.Ar.*e.h*.3.2(M.3.425C); τῶν ἁγιογράφων π. *ib*.3.3.8(437A); **2.** sens. dub., Synes.*hymn*.2.18(p.44; M.66.1592); *ib*.4.161(p.31; M.66.1606).

**πτύξις, ἡ,** *enfolding*, Ath.*Ar*.1.1(M.26.13B, vv.ll. τάξιν, πτῆξιν); ‡Caes.Naz.*dial*.183(M.38.1160).

***πτύρμα, τό,** *consternation*, Jo.Mal.*chron*.7 p.184(M.97.293B).

***πτύρσις, ἡ,** *disturbance, commotion*, Epiph.*haer*.42.12(p.168.16; M.41.792D); *ib*.62.2(p.391.11, v.l. πεῦσιν 1053A).

***πτύρτης, ὁ,** *one who scares* or *disturbs* π. τῶν περιστερῶν Epiph.*haer*.77.16(p.429.20; M.42.661D).

**πτύρω,** *perturb, scare*, *Hom.Clem*.2.39; Epiph.*haer*.70.9(p.241.15; M.42.353B); *ib*.77.15(p.429.10; 661C); *ib*.77.19(p.433.18; 669A).

**πτύσμα, τό,** *spittle*; **1.** ref. Jo.9:6, cf. *gentium populus, cui salvator reddidit visum, saliva sua unguens oculos ejus...mittebat eos quos spiritu unxit, ut crederent, ad Siloam*, Or.*hom*.6.3 *in Is*.(p.273.31; M.13.242C); cf.Meth.*res*.2.10(p.353.8); anointing with spittle signifies bestowal of Christ's power and that his body imparts φωτισμός through mere contact, Cyr.*Jo*.6.1(4.602D, 603A); signifies manifestation of Godhead in flesh, Thdt.*eran*.1(4.20); **2.** in other healings, ref. Sampsaean women healers συνεπόμενοι οἱ ὄχλοι αὐτῶν, τὸν χοῦν τῶν ποδῶν λαμβάνοντες ἰάσεως...ἕνεκεν, τὸν σίελον τῶν π. ὡσαύτως Epiph.*haer*.53.1(p.315.20; M.41.960C); **3.** ref. a Marcionite's refusal to be indebted to creator for use of water, and consequent employment of spittle for washing face, Thdt.*haer*.1.24(4.317); **4.** ref. sufferings of Christ as proof of humanity, Anast.S.*hod*.13 (M.89.208C); **5.** in abusive language πτύσματα μᾶλλον ῥημάτων ἢ ῥήματα προφερόμενοι Serap.*Man*.28(p.43; M.18.1124C).

**πτύσσω,** *roll up*, ref. formation of lips for speech, Thdt.*provid*.4 (4.529); of closing the mouth, *Hymn*.(*AS* 1 p.524).

**πτύω,** *spit*; ref. Jo.1:9ff., cf. *dominus exspuit in terram...ostendens antiquam plasmationem quemadmodum facta est, et manum dei manifestans...per quam e limo plasmatus est homo*, Iren.*haer*.5.15.2(M.7.1165B); action signifies making of 'unction' of scriptural teaching for anointing eyes of spiritually blind, Or.*fr*.63 *in Jo*. (p.534.8).

**πτῶμα, τό, A.** *fall*; **1.** of Adam, exeg. Mt.24:28 (where π. = *corpse*) π. δὲ γεγένηται ἐν παραδείσῳ· ἐκεῖ γὰρ Ἀδὰμ...πέπτωκεν Hipp.*antichr*.64(p.44.15; M.10.784C); Meth.*symp*.3.6(p.32.18; M.18.69A); id.*res*.1.23(p.248.2; M.41.1093A); Ἰησοῦς παρῆν...ἵν' ἐγὼ...τοῦ παλαιοῦ π. ἀνακληθῶ Gr.Naz.*or*.44.2(M.36.609A); ἐμβοᾷ...τῇ ἐκκλησίᾳ ὁ λόγος...λέγων· ἀνάστηθι, δηλαδὴ ἐκ τοῦ π. Gr.Nyss.*hom*.5 *in Cant*.(M.44.868A); resulting in clothing with coats of skin, Chrys.*hom*.18.1 *in Gen*.(4.151B); **2.** of sin in gen. χαλεπώτατον δὲ πάντων π. τὴν ἄπτωτον ἀγάπην ἄνωθεν ἐξ οὐρανῶν ἐπὶ τοὺς ζωμοὺς ῥίπτεσθαι χαμαί Clem.*paed*.2.1(p.157.11; M.8.385C); ἀνάστασις ἡ ἐκ τοῦ π. τῆς ἁμαρτίας ἀνόρθωσις Gr.Nyss.*ep.can*.(M.45.221B); *ib*.(224B); προαιρέσεως τὸ π. Chrys.*hom*.5.3 *in Rom*.(9.464C); **3.** *error* ἵνα...μάθωσιν [sc. Arians] ἐν ποίῳ κεῖνται π. Ath.*Ar*.1.9(M.26.29A); of Jews in rejecting Christ, Thdt.*Am*.5:2(2.1429); Thdr.Stud.*epp*.1.38(M.99.1044D); **4.** *collapse, fall by overthrow* ἔρεισμα τῷ π. τῆς αἱρέσεως Ath.*Ar*.2.43(M.26.240A); **5.** *fall, deposition*; from eccl. office, Eus.*h.e*.5.15(M.20.464A).

**B.** *corpse*; **1.** in gen. ἐστιν...ὁ μεθύων...π. ἀπολογίας ἐστερημένον Chrys.*stat*.1.5(2.7D); Cyr.*Joel*.31(3.223A); **2.** exeg. Mt.24:28, Or.*comm.ser*.47 *in Mt*.(p.98.9) cit. s. ἀετός; interpreted as destruction of sin ἐπεὶ δὲ π. γέγονεν—ὅπου γὰρ π., ἐκεῖ καὶ οἱ ἀετοί—, καλὸν τοῦτο τὸ π. ἐφ' ὃ ἦλθεν πρῶτος ὁ Ἰησοῦς id.*hom*.16 *in Lc*.(p.111.3); Chrys.*hom*.76.3 *in Mt*.(7.735D).

**πτωματίζω, 1.** *cause to fall*, morally and spiritually οἱ ἐπιχαίροντες ἐπὶ πτώσει ἑτέρων, ἑαυτοὺς πτωματίζουσιν †Cyr.*hom.div*.14($5^2$.413E); ὀφείλει ὁ μοναχὸς ἀποκλεῖσαι αὐτοῦ πάσας τὰς πύλας τῆς ψυχῆς, καὶ φυλάξαι πάσας τὰς αἰσθήσεις...τοῦ μὴ πτωματισθῆναι αὐτὴν δι' αὐτῶν Esaias *or*.10(p.68); Jo.Carp.*cap*.44(M.85.1845); Dor.*doct*.5.2(M.88.1677B); **2.** *overthrow* ἔπεσεν γὰρ ὁ...Χοσρόης...καὶ ἐπτωματίσθη εἰς τὰ καταχθόνια Heracl.*ep*.ap.*Chron.Pasch*.(M.92.1017C).

***πτωματιστής, ὁ,** *one who causes to fall*, Thdr.Stud.*epp*.1.52(M.99.1100D).

**πτῶσις, ἡ, 1.** *fall*; **a.** of Satan as Lucifer, Eus.*p.e*.7.16(328C; M.21.556A); **b.** of moral and spiritual lapses in gen. π. δέ ἐστιν ἡ ἁμαρτία Gr.Nyss.*ep.can*.1(M.45.221B); Chrys.*stat*.1.3(2.6A); †Cyr.*hom.div*.14($5^2$.413D,E); exeg. Lc.2:34, Bas.*ep*.260.7(3.399E; M.32.964C); **c.** of lapse in persecution, Petr.I Al.*ep.can*.1(M.18.468A); **d.** exeg. Pr.24:16 (Naassene) ἑπτάκις πεσεῖται ὁ δίκαιος καὶ ἀναστήσεται· αὗται γὰρ αἱ π., φησίν, αἱ τῶν ἄστρων μεταβολαὶ ὑπὸ τοῦ πάντα κινοῦντος κινούμεναι Hipp.*haer*.5.7(p.84.12; M.16.3134C); **2.** *overthrow*, ref. Devil τὴν π. τοῦ ἑνὸς τῶν ἀρχόντων, τουτέστι τοῦ...ὄφεως, πεσόντος π. μεγάλην διὰ τὸ ἀποπλανῆσαι τὴν Εὔαν Just.*dial*.124.3(M.6.765A); of persecutors, Eus.*v.C*.4.12 tit.(p.114.19; M.20.1145B); of Chosroes, *Chron.Pasch*.p.398(M.92.1617B); **3.** *falling* in battle, hence *casualties* ἑκατέρων δὲ τῶν μερῶν π. οὐ μικρὰ γέγονεν Thphn.*chron*.p.350(M.108.841C); **4.** *humiliation, depression*, Gr.Naz.*carm*.1.2.2.7 (M.37.578A).

**πτωχεία, ἡ,** *poverty*;

**A.** distn. between π. and πενία: τῆς γραφῆς ἐν τοῖς ἐπαινουμένοις τιθείσης τὴν π. καὶ τὴν πενίαν, ὡς ἐν τῷ 'μακάριοι οἱ πτωχοί' καὶ ἐν τῷ 'τὴν ἐπιθυμίαν τῶν πενήτων εἰσήκουσε κύριος'...τίς ἐστιν ἡ διαφορὰ π. καὶ πενίας;...λογίζομαι, ὅτι πτωχὸς μέν ἐστιν ὁ ἀπὸ πλούτου κατελθὼν εἰς ἔνδειαν· πένης δέ, ὁ ἐξ ἀρχῆς ἐν ἐνδείᾳ ὤν Bas.*reg.br*.262(2.504D,E; M.31.1260B); cf. distinctive use of both ἐπὶ τῆς πενίας δὲ μὴ τὴν π. μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐντεῦθεν ἡδονὴν ἀναλογίζου Chrys.*hom*.38.6 *in 1Cor*.(10.359D).

**B.** in Christian life; **1.** involuntary: attitude to poverty in others καταπικραίνοντες δὲ ταῖς δυσθυμίαις τοὺς τῇ π. κατηχθισμένους, καίτοι χεῖρα μᾶλλον ὀφείλοντες ὀρέγειν αὐτοῖς τὴν φιλάλληλον Cyr.*Am*.16(3.267A); and oneself Χριστιανοί...ἐὰν ἐν πενίᾳ...ἐξετασθῶσιν, οὐκ ὀφείλουσι ξενίζεσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον συνηδύνεσθαι τῇ π. Mac.Aeg.*hom*.15.19(M.34.596B); λόγος γὰρ οὐδεὶς παραστῆσαι δυνήσεται τὴν ὀδύνην, ὅσην ὑπομένουσιν οἱ π. συζῶντες, καὶ φιλοσοφεῖν οὐκ εἰδότες Chrys.*Laz*.1.9(1.720C); both profitable for souls ἀφῆκεν [sc. Christ] εἶναι πολλοὺς ἐν π., διά τε τὸ ἐκείνοις, διά τε τὸ σοὶ συμφέρον id.*eleem*.5 (3.256E); **2.** voluntary; **a.** in gen. οὐδὲν γὰρ αὐθαιρέτου π. εἰς πῆξιν τῶν καλῶν καὶ συντήρησιν ἰσχυρότερον. θεμέλιος γὰρ τῶν ἐν ψυχῇ θείων οἰκοδομημάτων καθέστηκεν ἀρραγής Max.*opusc*.(M.91.69C); **b.** ref. Mt.5:3 ὁ μέν τις πλοῦτος κτητὸς ἂν εἴη καὶ περίβλητος, ὁ δὲ ἄκτητος καὶ ἀπόβλητος· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ π. μακαριστὴ μὲν ἡ πνευματική Clem.*q.d.s*.17(p.170.32; M.9.621B); οὐκ ἀεὶ ἐπαινετὴ ἡ π., ἀλλ' ἡ ἐκ προαιρέσεως κατὰ τὸν εὐαγγελικὸν σκοπὸν κατορθουμένη. πολλοὶ γὰρ πτωχοὶ μὲν τῇ περιουσίᾳ, πλεονεκτικώτατοι δὲ τῇ προαιρέσει τυγχάνουσιν· οὓς οὐχ ἡ ἔνδεια σώζει, ἀλλ' ἡ προαίρεσις κατακρίνει. οὐ τοίνυν ὁ ἐνδεὴς πάντως μακαριστός, ἀλλ' ὁ κρείττονα ἡγησάμενος τῶν τοῦ κόσμου θησαυρῶν τὴν ἐντολὴν τοῦ Χριστοῦ. τούτους καὶ ὁ κύριος μακαρίζει λέγων, μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι· οὐχ οἱ πένητες κατὰ τὴν περιουσίαν, ἀλλ' οἱ τὴν π. ἐκ ψυχῆς προελόμενοι Bas.*hom.in Ps*.33(1.147D; M.29.361A,B); variously interpreted, Gr.Nyss.*beat*.1(M.44.1200B) cit. s. ἀκτημοσύνη; δοκεῖ μοι π. πνεύματος τὴν ἑκούσιον ταπεινοφροσύνην ὀνομάζειν ὁ λόγος *ib*.(1200D); compared

with Mt.19:21 μὴ ἀποβάλῃς...καὶ τὸν ἕτερον τῆς π. λόγον, ὃς τοῦ κατ' οὐρανὸν πλούτου πρόξενος γίνεται· 'πώλησόν σου' φησί, 'πάντα τὰ ὑπάρχοντα.' καὶ γὰρ ἡ τοιαύτη π. δοκεῖ μοι μὴ ἀπᾴδειν τῆς μακαριζομένης π. *ib.*(1208A).

C. poverty of Christ, Christol., Alex.Al.*ep.Alex.*9(p.25.18; M.18.561B) cit. s. κένωσις; ref. 2Cor.8:9 δι' ἡμᾶς ἐπτώχευσεν, ἵνα ἡμεῖς τῇ ἐκείνου π. πλουτήσωμεν Bas.*hom. in Ps.*33(1.147E; M.29.361C); τὴν τοῦ θεοῦ π. ὁ ἀπόστολος ἡμῖν λέγων προδεικνυσιν, 'ὃς δι' ἡμᾶς ἐπτώχευσε...' Gr.Nyss.*beat.*1(M.44.1200D); ὁ καθαρὸς...διὰ πάσης τῆς π. ἡμῶν διεξελθὼν μέχρι τῆς τοῦ θανάτου πρόεισι πείρας. ὁρᾶτε τῆς ἑκουσίου π. τὸ μέτρον *ib.*(1201C); ἐκεῖνος δόξαν ἐκένωσεν, οὐχ ἵνα ὑμεῖς τῷ πλούτῳ αὐτοῦ, ἀλλὰ τῇ π. πλουτήσητε. εἰ μὴ πιστεύεις, ὅτι ἡ π. πλούτου ἐστὶ ποιητική, ἐννόησόν σου τὸν δεσπότην, καὶ οὐκέτι ἀμφιβαλεῖς...τὸ γὰρ θαυμαστὸν τοῦτο, ὅτι π. ἐπλούτησε πλοῦτον. ... διὰ... ποίας π.; διὰ τοῦ σάρκα ἀναλαβεῖν...καὶ παθεῖν ἅπερ ἔπαθε Chrys.*hom.17.1 in 2Cor.*(10.558E–559A); πλούσιε σωτὴρ...σὺ γὰρ ἐπτώχευσας, ἵνα τῇ σῇ π. πλουτήσωμεν ‡Ath.*pass.*31(M.28.240A); ‡Meth.*Sym.et Ann.*6(M.18.360C).

D. met., *deficiency* in spiritual goods εἰσιν...πτωχοὶ καὶ οὐκ οἴδασιν τὴν π. αὐτῶν *Agraph.*(p.69); παρέμεινα τῇ π. τοῦ κόσμου ἕως ὅτε σὺ ὁ πλοῦτος τῆς ἀληθείας ἀπεκαλύφθης *A.Thom.*A 145(p.202.17); κατηγορεῖ πτωχείας τοῦ νοῦ Or.*hom.6.3 in Jer.*(p.51.8; M.13.328D); exeg. Pr.13:8 πλοῦτος λύτρον ἐστὶν ἀνδρὸς ψυχῆς κατὰ τὸν Σολομῶντα, ἡ δὲ ἐναντία τούτῳ π. ὀλέθριον id.*Cels.*7.21(p.173.2; M.11.1452B); ὅταν τὴν ἀπόρρητον...ὑπόστασιν ἑρμηνεύῃ, διὰ τὸ ἀχώρητον εἶναι τὴν ἀνθρωπίνην π. τῶν ὑπὲρ λόγον...διδαγμάτων Gr.Nyss.*Eun.*8(2 p.188.1; M.45.781C); π. τῶν ἰδίων λόγων *ib.*9(2 p.206.25; 804C); π. τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως id.*beat.*3(M.44.1225A); ὦ φύλαξ καὶ πρόμαχε πιστῶν... τῆς ἡμῶν μὴ ἐπιλάθῃ π. καὶ ταπεινώσεως Nect.*Thdr.*23(M.39.1840A).

E. ref. name of Ebionites βιοῦσι γὰρ κατ' αὐτόν, ἐπώνυμοι τῆς κατὰ τὴν ἐκδοχὴν π. τοῦ νόμου γεγενημένοι Or.*Cels.*2.1(p.126.18; M.11.793A).

F. as self-depreciatory style τὴν ἡμετέραν π. διὰ γραμμάτων... παρακαλοῦντας Cyr.*hom.div.*4(p.104.19; 5[2].358B).

**πτωχεῖον, τό,** *alms-house, hospital* υἱὸς ἡμῶν...ὁ συμπρεσβύτερος, πτωχείου προέστηκε...πολυανθρώπου Gr.Naz.*ep.*211(M.37.348C); ὁ πρεσβύτερος καὶ ἀφηγούμενος τοῦ π. τῶν λελωβημένων Pall.*h.Laus.*6(p.23.8; M.34.1018D); οἱ κληρικοὶ τῶν π. καὶ μοναστηρίων καὶ μαρτυρίων ὑπὸ τῶν ἐν ἑκάστῃ πόλει ἐπισκόπων τὴν ἐξουσίαν... διαμενέτωσαν CChalc.*can.*8; τὸν...ἐκ διακόνου τῆς...ἐκκλησίας, καὶ σπουδαῖον ἐπίτροπον πτωχείων Soz.*h.e.*4.20.2(M.67.1173A); Niceph. Ur.*v.Sym.*76(M.86.3057A).

**πτωχεύ-ω,** A. *be poor, become poor*; 1. ref. Christ (cf. 2Cor.8:9) αὐτός ἐστιν ὁ ~σας...ἵνα ἡμεῖς πάντες ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ λάβωμεν Bas.*hom.in Ps.*33(1.148A; M.29.361D); cf.‡Ath.*pass.*31(M.28.240A); ὁ ἐνανθρωπήσας δι' ἡμᾶς καὶ ~σας θεός, ἵνα ἀναστήσῃ τὴν σάρκα Gr.Naz.*or.*7.23(M.35.785C); τοῦ δι' ἡμᾶς ~σαντος τὴν σάρκα ταύτην...ἵνα ἡμεῖς πλουτήσωμεν τὴν θεότητα *ib.*14.15(876C); as example οὗτος τοίνυν εἰ ~ει τῷ πνεύματι, πρὸς τὸν δι' ἡμᾶς ~σαντα ἑκουσίως βλέπων...μακαριστὸς ἀληθῶς Gr.Nyss.*beat.*1(M.44.1205D); ὁ τῷ πτωχῷ κοινωνήσας, εἰς τὴν μερίδα τοῦ δι' ἡμᾶς ~σαντος ἑαυτὸν καταστήσει. ἐπτώχευσεν ὁ κύριος, μὴ φοβηθῇς μηδὲ σὺ τὴν πτωχείαν. ἀλλὰ βασιλεύει πάσης τῆς κτίσεως ὁ δι' ἡμᾶς ~σας. οὐκοῦν ἐὰν ~σαντι συμπτωχεύσῃς καὶ βασιλεύοντι συμβασιλεύσεις *ib.*(1208B,C); Ast.Am.*hom.*1(M.40.176D); Cyr.*Jo.*2.1(4.123E); 2. ref. voluntary poverty of Christians ἐλεῶν ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, φησὶ κύριος. λέγει δὲ ταῦτα καὶ τοῖς θέλουσι διὰ τὴν δικαιοσύνην ~σαι Clem.*str.*4.6(p.263.11; M.8.1245B); ἡ ψυχὴ...~ουσα ὧν ἄν τις ὑπὸ πλούτου διαφθείρῃ⟨ται⟩ σῴζεται id.*q.d.s.*18(p.171.23; M.9.624A); *ib.*16(p.169.32; 620C); ref. Mt.5:3 ἐκ τοῦ ~σαι κατὰ προαίρεσιν, καὶ τὴν τοῦ μακαρισμοῦ κοινωνίαν ἐφελκυσώμεθα Gr.Nyss.*beat.*1(M.44.1201B); βούλει νοῆσαι, τίς ὁ ~ων τῷ πνεύματι; ὁ ἀνταλλαξάμενος τὸν τῆς ψυχῆς πλοῦτον τῆς σωματικῆς εὐπορίας, ὁ διὰ τὸ πνεῦμα ~ων...εἰ οὖν χρὴ τοῖς ἄνω προσβῆναι, τῶν κάτω καθελκόντων ~σωμεν *ib.*(1208A,B); 3. ref. spiritual things, *be destitute* ὁ μὲν πλούσιος ἔχει χρήματα πολλά, τὰ δὲ πρὸς τὸν κύριον ~ει περισπώμενος περὶ τὸν πλοῦτον αὐτοῦ Herm.*sim.*2.5; *be stupid* μὴ γὰρ ἐπὶ τοσοῦτον ~σαι ὁ νοῦς ἡμῶν, ὡς οἰηθῆναι σωματικοῦ τινος ἄρτου...τοὺς ἀγγέλους ἀεὶ μεταλαμβάνοντας τρέφεσθαι Or.*or.*27.10(p.370.3; M.11.513B); μηδὲ ~ε...τὴν διάνοιαν Chrys.*hom.17.3 in 1Cor.*(10.149E).

B. *be lacking* in something, *have deficiency* οὐ γὰρ ἐπτώχευσεν ὁ λόγος αὐτῶν ἀληθὴς ὤν Afric.*ep.Or.*2(p.80.8; M.11.48A); εἰς οὐδὲν ~οντος τοῦ θεοῦ Meth.*res.*2.9(p.349.5; M.18.288D); ref. S. Paul τῇ λέξει π. Chrys.*sac.*4.6(p.120.12; 1.412A); *be lacking in food, starving* ἐπτώχευσαν τὰ ἄλογα αὐτῶν Thphn.*chron.*p.381(M.108.912B).

[*]**πτωχέω,** = foreg., Mac.Aeg.*perf.*7(M.34.848A).

**πτωχίζω,** *make poor*, Gr.Naz.*carm.*1.2.34.165(M.37.957A).

**πτωχικά, τά,** *alms*, Isid.Pel.*epp.*1.250(M.78.333C).

***πτωχογενής,** *born poor*, ‡Jo.D.*hom.*5(M.96.660C).

***πτωχοδεκάδες, αἱ,** *tithes devoted to poor-relief* in Israel, Hier. *Ezech.*45:13,14(M.*PL.*25.451A).

***πτωχόκομπος,** *wretchedly boasting*, Geo.Pis.*hex.*63(M.92.1432A).

***πτωχόνοια, ἡ,** *poverty of intellect*, Jo.Mon.*hymn.Nic.Myr.*4(M.96.1385A); Steph.Diac.*v.Steph.*(M.100.1153C).

**πτωχοποιός,** *making poor*, Chrys.*hom.23.6 in 1Cor.*(10.201C).

***πτωχοπρεπής,** *befitting a poor man, beggarly*; of human nature, Or.*Ps.*10:4(p.465); Anast.S.*monoph.*(M.89.1189C); neut. as subst., id.*hod.*13(M.89.237C).

**πτωχός,** *poor*;

A. ref. Ps.9:18f. π. δὲ λέγεται καὶ ὁ πτωχεύων δι' ἁμαρτίαν, καὶ ὁ μέτριος καὶ ἄτυφος, καὶ ὁ χρῄζων δέξασθαι παρὰ θεοῦ. ἕκαστος δὲ γενητός ἐστι τοιοῦτος. κατὰ πάντας τούτους τοὺς τρόπους ὁ λεγόμενος π., μνημονεύεται θεῷ Didym.*Ps.*9:18(M.39.1197B).

B. of the materially poor; 1. dist. from πένης: φασὶ δὲ π. τὸν ἐκπεσόντα πλούτου· πένητα δὲ τὸν ἐκ πόνου τὰ πρὸς τὸν βίον περιποιούμενον. λέγει δὲ ἡ γραφή· 'πλούσιοι ἐπτώχευσαν', καὶ τό, 'ἐπτωχεύσαμεν σφόδρα' Or.*sel.in Ps.*11:6(M.12.1201B); Bas.*reg.br.*262(2.504E; M.31.1260C) cit. s. πτωχεία; ἐπῆλθέν τισιν εἰπεῖν π. μὲν εἶναι τοὺς μεταπεσόντας τοῦ πλούτου· πένητας δὲ τοὺς ἐκ πόνου δι' ἐργασίας γινομένου τὸ ζῆν ἔχοντας. καὶ ἔστιν γε κατὰ ταύτην τὴν νόησιν ὁ π. πένης ἐξ ἀνάγκης, οὐκ ἀντιστρέφοντος τὸν πένητα π. εἶναι. καὶ τάχα γε τὰ εἰρημένα περὶ τοῦ π. κατασκευάσεται καὶ ἐκ τῆς γραφῆς· εἴρηται γάρ, 'πλούσιοι ἐπτώχευσαν' Didym.*Ps.*11:6(M.39.1213C); 2. treatment of poor πᾶσι...π. ἀνοικτέον τὰ σπλάγχνα Gr.Naz.*or.*14.6(M.35.864C); ἂν μέν τινα ἴδῃς σκεύη κατασκευάσαντα ἱερὰ καὶ προσάγοντα... μὴ κέλευε πραθῆναι...ἂν δὲ πρὶν ἢ κατασκευάσαι τις ἔρηται, κέλευε δοθῆναι πτωχοῖς Chrys.*hom.80.2 in Mt.*(7.768A); ὅταν ἴδῃς π. ... μὴ μόνον μὴ ὑβρίσῃς, ἀλλὰ καὶ αἰδέσθητι id.*hom.20.3 in 2Cor.*(10.582B); seeing Christ in them ὁ Χριστὸς ἕστηκε πρὸ τῶν θυρῶν σου ἐν σχήματι πτωχοῦ id.*hom.1.6 in Ps.48:17*(5.514B); θεὸς γὰρ ἦν ὁ διὰ τῶν π. λαμβάνων id.*hom.79.1 in Mt.*(7.759A); μηδέποτε π. παρίδῃς δακρύοντα, ἵνα μὴ παροφθῇ τῆς σῆς προσευχῆς τὰ δάκρυα Nil.*sent.*22(M.79.1241C); 3. rewards for assistance to poor στρατόπεδον τὸ τῶν π., καὶ πόλεμος ὃν ὑπὲρ σοῦ πολεμοῦσιν οἱ πένητες. ὅταν γὰρ λάβωσιν, εὐχόμενοι τὸν θεὸν ἵλεω ποιοῦσιν Chrys.*hom.66.4 in Mt.*(7.659B); πόσα παρέχει τότε [sc. in next world] π. εὐκαίρως τραφεὶς ‡Nil.*perist.*12.12(M.79.964B); 4. relations between rich and poor ὁ πλούσιος ἐπιχορηγείτω τῷ π., ὁ δὲ π. εὐχαριστείτω τῷ θεῷ, ὅτι ἔδωκεν αὐτῷ, δι' οὗ ἀναπληρωθῇ αὐτοῦ τὸ ὑστέρημα *1Clem.*38.2; ref. Mc.12:41f. ὡς μόνος δυνάμενος βλέπειν τοὺς πλουσίους εἶδεν εἴ ποτε π. ψυχὴ καὶ ὑστερουμένη βάλλει ὅλῃ δυνάμει ⟨καὶ⟩ διὰ τοῦτο δικαιουμένη παρὰ τοὺς πολλοὺς πλουσίους Or.*Jo.*19.9(2; p.308.15; M.14.541B); ref. metempsychosis εἴ τις...ἐστὶ πλούσιος ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ, καὶ ἐὰν ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ σκηνώματος αὐτοῦ, ἀνάγκη αὐτὸν εἰς πτωχοῦ σῶμα μεταγγισθῆναι, ὥστε περιπατοῦντα αὐτὸν ἐπαιτῆσαι καὶ μετὰ ταῦτα ἀνελθεῖν αὐτὸν εἰς κόλασιν αἰώνιον Hegem.*Arch.*10(p.16.4; M.10.1444A).

C. of the spiritually poor; 1. in gen., as needing grace of God π. γὰρ ἅπαντες, καὶ τῆς θείας χάριτος ἐπιδεεῖς Gr.Naz.*or.*14.1(M.35.857A); 2. sinners and heretics ὁ μὲν π. καὶ ἄθεος οὐκ οἶδεν τὰ ἀποκείμενα Tat.*orat.*6(p.7.3; M.6.820A); πρὸς Ἰουδαϊκοὺς καὶ γραώδεις μύθους ἐκτραπείς, πτωχὸς...τῶν ἀξίων περὶ θεοῦ νοημάτων Bas.*Eun.*1.14(1.226D; M.29.544C); οὐδὲν γὰρ πτωχότερον διανοίας ἐκτὸς θεοῦ φιλοσοφούσης τὰ τοῦ θεοῦ Diad.*perf.*7(p.10.1).

D. of the poor in spirit (Mt.5:3) πῶς τις δύναται εἶναι π. τῷ πνεύματι, μάλιστα ὅτε αἰσθηθῇ ἐν ἑαυτῷ, ὅτι μετετέθη καὶ προέκοψε...; ἕως οὗ ταῦτά τις κτᾶται, καὶ προκόπτει, οὐκ ἔστι π. τῷ πνεύματι, ἀλλ' οἴεται περὶ ἑαυτοῦ· ὅταν δὲ ἔλθῃ εἰς ταύτην τὴν σύνεσιν καὶ τὴν προκοπήν, αὕτη ἡ χάρις διδάσκει αὐτὸν εἶναι π. τῷ πνεύματι...μὴ ἡγεῖσθαί τι ἑαυτὸν εἶναι Mac.Aeg.*hom.*12.3(M.34.557C,D); ἀποσκοποῦσα γὰρ ἡ ψυχὴ ἡ πιστὴ καὶ φιλαλήθης...εἰς τὴν ἄρρητον τῆς μελλούσης ἐπιφοιτᾶν θείας χάριτος εὐεργεσίαν, ἀναξίαν ἑαυτήν, καὶ τὴν σπουδὴν αὐτῆς...ἡγεῖται πρὸς τὰς ἀρρήτους ἐπαγγελίας τοῦ πνεύματος. οὗτός ἐστιν ὁ π. τῷ πνεύματι, ὃν ὁ κύριος μακαρίζει *ib.*29.7(720C); οὗτοί εἰσιν οἱ π. τῷ πνεύματι, οἵτινες οὐ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν ἐπτώχευσαν, ἀλλὰ διὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ κυρίου...ἐὰν δέ τις, καὶ τὴν ὁπωσοῦν συμβᾶσαν πτωχείαν καταδεξάμενος, κυβερνήσῃ πρὸς τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ὡς ὁ Λάζαρος, οὐδὲ οὗτος τοῦ μακαρισμοῦ ἀλλότριος Bas.*reg.br.*205(2.484A; M.31.1217C); in connexion with Is.14:30 τίς ἐστιν ὁ βόσκων π., ἢ ὁ ποιμὴν τῶν προβάτων; π. δὲ οὐ τοὺς κατὰ χρήματα ἐνδεεῖς λέγει, ἀλλὰ τοὺς τῇ διανοίᾳ ἠλαττωμένους. οὗτοι δὲ οἱ π., οἱ παρ' αὐτοῦ μακαριζόμενοι τοῦ κυρίου †Bas.*Is.*287(1.597D; M.30.624A); τί ἐστιν, οἱ π. τῷ πνεύματι; οἱ ταπεινοὶ καὶ συντετριμμένοι τὴν διάνοιαν. πνεῦμα γὰρ ἐνταῦθα τὴν ψυχὴν καὶ τὴν προαίρεσιν εἴρηκεν.

ἐπειδὴ γάρ εἰσι πολλοὶ ταπεινοί, οὐχ ἑκόντες, ἀλλ' ὑπὸ τῆς τῶν πραγμάτων ἀνάγκης βιαζόμενοι, ἀφεὶς ἐκείνους...τοὺς ἀπὸ προαιρέσεως ἑαυτοὺς ταπεινοῦντας...μακαρίζει πρώτους. καὶ τίνος ἕνεκεν οὐκ εἶπεν, οἱ ταπεινοί, ἀλλ', οἱ π.; ὅτι τοῦτο ἐκείνου πλέον Chrys.*hom.15.1 in Mt.*(7.185D,E); id.*anom.*10.4(1.533E).

E. of the truly poor γνήσιος π. καὶ νόθος ἄλλος π. καὶ ψευδώνυμος, ὁ μὲν κατὰ πνεῦμα π., τὸ ἴδιον, ὁ δὲ κατὰ κόσμον, τὸ ἀλλότριον. τῷ δὴ κατὰ κόσμον ⟨οὐ⟩ π. καὶ πλουσίῳ κατὰ τὰ πάθη ὁ κατὰ πνεῦμα οὐ π. καὶ κατὰ θεὸν πλούσιος 'ἀπόστηθι' ⟨φησί⟩ 'τῶν ὑπαρχόντων ἐν τῇ ψυχῇ σου κτημάτων ἀλλοτρίων...' Clem.*q.d.s.*19(p.172.1ff.; M.9.624B); δύναται γὰρ π. μὲν τοῖς χρήμασιν εἶναι, ἐπιθυμεῖν δὲ ἢ καὶ πράττειν ὃ...οὐ χρή *Hom.Clem.*15.10; ref. Ps.33:7 τῇ δεικτικῇ φωνῇ ἐπὶ τὸν πτωχεύοντα κατὰ θεόν...τὴν διάνοιάν σου προκαλεῖται· οὗτος ὁ π., μονονουχὶ δακτύλῳ δεικνύς· οὗτος ὁ μαθητὴς Χριστοῦ Bas.*hom.in Ps.*33(1.147E; M.29.361B); διπλῆ τις ἐστὶν ἡ περὶ τὸν π. σημασία· ἡ μὲν δηλοῦσα τῶν ἀναγκαίων τὴν ἔνδειαν· ἡ δὲ τὴν μετριοφροσύνην καὶ τοῦ ἤθους τὴν ταπεινότητα...οὐ γὰρ ὁ κατ' ἀνάγκην πενόμενος ἐπαινεῖται· ἀλλ' ὁ τὴν γνώμην αὐθαιρέτως μετριάζων θαυμάζεται...μακαρίζει νῦν ἡ γραφὴ τὸν π. ἐκεῖνον τὸν φιλοσόφῳ ψυχῇ τοὺς μόχθους βαστάζοντα... ὃν καὶ σαφέστερον διαγράφει ἐν τῷ πρώτῳ τῶν μακαρισμῶν ὁ κύριος... οὔτε οὖν πᾶς π. δίκαιος, ἀλλ' ἐκεῖνος οἷος ὁ Λάζαρος Ast.Am.*hom.*1(M.40.176A–C).

F. ref. God and Christ οὐ γὰρ οὕτω π. ὁ θεός, ὡς τοιαῦτα ἐργάζεσθαι μόνα, ἃ τῇ τῶν λογισμῶν ἀσθενείᾳ περιληφθῆναι δύναται τῶν σῶν Chrys.*hom.17.3 in 1Cor.*(10.148E); ref. Phil.2:5ff. τί πτωχότερον ἐπὶ θεοῦ τῆς τοῦ δούλου μορφῆς; τί ταπεινότερον ἐπὶ τοῦ βασιλέως τῶν ὄντων, ἢ τὸ εἰς κοινωνίαν τῆς π. ἡμῶν φύσεως ἐλθεῖν; Gr.Nyss.*beat.*1(M.44.1201B).

G. ref. interprn. of name of Ebionites Ἐβίων...ὁ π. παρὰ Ἰουδαίοις καλεῖται Or.*Cels.*2.1(p.126.19; M.11.793A); ὡς οἱ π. τῇ διανοίᾳ Ἐβιωναῖοι, τῆς π. διανοίας ἐπώνυμοι (ἐβίων γὰρ ὁ π. παρ' Ἑβραίοις ὀνομάζεται) id.*princ.*4.3.8(p.334.1f.; M.11.389A); Ἐβιωναίους ὠνόμαζον, Ἑβραϊκῇ φωνῇ π. τὴν διάνοιαν ἀποκαλοῦντες...τὴν δὲ τοῦ υἱοῦ θεότητα μὴ εἰδότας Eus.*e.th.*1.14(p.74.14; M.24.853A).

H. *miserable, inferior,* of things and thoughts μὴ ἐμπεσεῖν εἰς φλυαρίαν π. νοημάτων Meth.*res.*1.22(p.244.15; M.41.1089C); αἱ περὶ τῆς ἐνσάρκου παρουσίας...π. λέξεις Ath.*Dion.*10(p.53.10; M.25.493C).

**πτωχότης, ἡ,** *destitution,* Herm.*vis.*3.12.2.

**πτωχοτροφεῖον, τό,** *alms-house, hospital,* used also as *hostel, guest house,* managed by a chorepiscopus, Bas.*ep.*143(3.235D; M.32.593A); accommodating bishop, *ib.*150.3(240D; M.604C); containing chapel, *ib.*176(263D; M.653C); καθιστᾷ τοῦτον πρεσβύτερον τό τε ξενοδοχεῖον αὐτῷ ἐμπιστεύει, ὅπερ ἐν τῷ Πόντῳ καλεῖται π. τοιαῦτα γάρ τινα κατασκευάζουσι κατὰ φιλοξενίαν καὶ τοὺς λελωβημένους... ἐκεῖσε ποιοῦντες καταλύειν ἐπιχορήγουσι...οἱ τῶν ἐκκλησιῶν προστάται Epiph.*haer.*75.1(p.333.24; M.42.504C); †Gregent.*leg.Hom.*proem.(M.86.580B); τῶν πενήτων ἁπάντων καταταγέντων εἰς τὰ π. ... οὐ προστάττομεν...ἀπαιτεῖν ἄρτον ἐπὶ τῆς μέσης *ib.*55(609B); Max.*ep.*44(M.91.648A).

***πτωχοτροφέω,** *support the poor,* Gr.Naz.*or.*26.6(M.35.1236A); id.*ep.*215(M.37.352A); id.*carm.*2.1.11.1219(M.37.1113A).

***πτωχοτροφία, ἡ,** *care of the poor, management of poor-relief,* Bas.*ep.*142(3.235C; M.32.592C); Gr.Naz.*or.*43.9(M.36.505A); id.*ep.*219(M.37.360A); id.*carm.*2.2(poem.)3.24(M.37.1479A).

**πτωχοτρόφος,** *caring for the poor, responsible for poor-relief* τρεῖς προεστησάμην π. εἶναι Gr.Naz.*test.*(M.37.389A); id.*carm.*2.2(poem.)2.17(M.37.1479A); θεὸς ἀπαγγέλλεται τῶν π. τὰ ὀνόματα βίβλοις ζώσαις ἐγγράφειν Ast.Am.*hom.*4(M.40.224A); Max.*ep.*44(M.91.645D); διάκονος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας...καὶ π. *Chron.Pasch.*p.382(M.92.980A).

**πυγμή, ἡ,** *fist*; dat. ? *thoroughly, with the whole fist, with a fistful* of water, in washing (cf. Mc.7:3) ἔτυχε Ἰουβῖνον νιπτῆρα λαβόντα νίψασθαι τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας πυγμῇ ὕδατι ψυχροτάτῳ Pall.*h.Laus.*55(p.48.21; M.34.1244A).

***πυγμικῶς,** *by fighting as boxers,* Hesych.S.*temp.*2.36(M.93.1521D).

***πυθμεύ-ω,** *give the base of a series* στραφεὶς ὁ τρίπους τρίτην στροφήν, φησίν, ὁ προφήτης ~ει (i.e. this third oracle reveals meaning of two previous ones) *Pers.*(p.8.20).

**πυθμήν, ὁ, 1.** *bottom* π. τοῦ ᾅδου *the abyss, 1Apoc.Jo.*20(p.88); Bas.*ep.*45(3.139C; M.32.380B); Isid.Pel.*epp.*1.247(M.78.332D); **2.** *column* in architecture, Paul.Sil.*Soph.*559(M.86.2141A); **3.** *branch,* ref. Gen.40:9–10 as type of Trin. μίαν ἄμπελον ἐν τρισὶ π., τοῦτον τοῦ ἄλλου π. οὐδαμοῦ προβαθέστερον Didym.*Trin.*1.18(M.39.348B).

**πυθόμαντις, ἡ,** *prophetess, woman diviner*; of witch of Endor, Eustrat.*stat.anim.*21(p.507).

**πύθων, ὁ, 1.** *Python*; as adj., *of divination,* cf. *daemonem, quem Pythonem nominant, id est ventriloquum,* Or.*princ.*3.3.5(p.262.1; M.11.318C); ἡ ἐγγαστρίμυθος ὑπὸ τοῦ ἐν αὐτῇ προσφωνοῦντος πνεύματος π. ἐναερίου...τερατεύεται ‡Jo.D.*ep.Thphl.*16(M.95.368A); **2.** plur., *ventriloquists* π. μαντεύονται, ἀλλ' ὑφ' ἡμῶν ὡς δαίμονες ἐκριζούμενοι φυγαδεύονται *Hom.Clem.*9.16; Proc.G.*Is.*8:19–22(M.87.1993B).

***πυθωνικός,** *possessed of spirit of divination* ἐγγαστριμύθους... τοὺς ψευδομάντεις, ἤτοι π. Cyr.*Is.*4.2(2.596D).

**πυκάζω, 1.** *cover closely*; med., *be clothed* πυκάσαιντο δικαιοσύνην ἱερῆες †Apoll.*met.Ps.*131:9(M.33.1513B); **2.** met., in pass., *be close, cautious* νοῦς...πεπωπασμένος Cyr.*glaph.Num.*(1.406B, prob. error for πεπυκασμένος).

***πυκασμός, ὁ,** *thick covering* of booths at Feast of Tabernacles ἑορτή, διὰ τοῦ π. τῆς σκηνοπηγίας τῆς κάτω κτίσεως πρὸς τὰς... προβεβλημένας περὶ τὸ ἄνω θυσιαστήριον δυνάμεις συνυπηχοῦσα Gr.Nyss.*nativ.*(M.46.1129A).

**πυκνάζω, 1.** *be a frequent visitor,* Jo.Mosch.*prat.*211(M.87.3104B); **2.** *attend upon,* Cyr.S.*v.Euthym.*40(p.60.28).

***πυκνοκέντητος,** *very prickly,* Geo.Pis.*carm.*1.83.

**πυκν-όω,** *make close* or *solid*; pass.; **1.** *be packed full* τὸ κατὰ Λουκᾶν [sc. εὐαγγέλιον] πλείοσιν ἱστορίαις ~ούμενον Max.*ambig.*(M.91.1245D); **2.** *be made dense* or *gross,* met. ἡ ~ωθεῖσα ἕξις τῇ... μοχθηρίᾳ ‡Proc.G.*Pr.*30:21(M.87.1529B); Max.*ambig.*(M.91.1121C); **3.** met., *be made firm, be strengthened* ζήλῳ...~ωθέντες Gr.Naz.*carm.*1.2.10.710(M.37.731A).

**πύκνωμα, τό,** plur., *abundance,* Or.*schol.in Cant.*7:8–9(M.17.284C).

***πυκτεῦμα, τό,** *boxing contest*; met., of ascetic life, *Hymn.*(*AS* 1 p.594).

**πυκτεύ-ω, 1.** *box, contend,* met. κινδύνῳ ἐπύκτευσα *Mir.Artem.*32(p.46.18); of spiritual combat Λαζάρου τοῦ...πενίᾳ καὶ ἐρημίᾳ... ~οντος Chrys.*stat.*1.10(2.16C); ταῖς ἀσωμάτοις δυνάμεσι ~ει id.*hom.57.4 in Mt.*(7.581B); of the poor as soldiers fighting agst. Devil with prayers in return for maintenance by almsgiving, *ib.*66.5(659C); *ib.*76.5(739D); Pall.*h.Laus.*34(p.98.22; M.34.1106C); ὁ μεθ' ὑποταγῆς καὶ προσευχῆς ~ων τῷ θελήματι, ἀθλητής ἐστιν εὐμέθοδος Marc.Er.*opusc.*2.148(M.65.953B); **2.** *strive* τοῦτον [sc. ποταμόν] παρελθεῖν ἐπύκτευον Gr.Mag.*dial.*(tr.Zach.)3.9(M.*PL.*77.235A).

**πυκτίον, τό,** *book, volume* (opp. papyrus roll) πυκτία τῶν θείων γραφῶν Ath.*apol.Const.*4(M.25.600C); Gr.Naz.*ep.*234(M.37.377A); Chrys.*hom.32.3 in Jo.*(8.188A).

**πυκτίς, ἡ,** = foreg., Isid.Pel.*epp.*1.61(M.78.224A); Jo.D.*parall.*(M.95.1045); met. ὃς [sc. swan] τὴν πτερωτὴν ἐξαπλώσας π. τερπνὴν ξενουργεῖ ταῖς πνοαῖς μελῳδίαν Geo.Pis.*hex.*1186(M.92.1526A).

**πύλη, ἡ,** *gate*; **1.** in gen., ref. righteousness as gate of life, ref. Ps.117:19, *1Clem.*48.2–3; πύλας δικαιοσύνης...αὗται...ἀνοίγονται τῷ μεταδιώκοντι τὰς κατ' ἀρετὴν πράξεις Or.*Cels.*6.36(p.105.24; M.11.1352B); of gate of life to which γνῶσις is key, *Hom.Clem.*3.18; cf.Or.*hom.14.2 in Ezech.*(p.452.27; M.13.765D); opened by Christ to all nations, Eus.*d.e.*4.10(p.167.16; M.22.280A); **2.** of heaven, opened in visions, *T.Lev.*5.1; †Gregent.*disp.*4(M.86.776D); **3.** of hell (Mt.16:18) contrasted with gates of Sion (cf. Ps.9:15) each of former being a sin, of latter a virtue, Or.*comm.in Mt.*12.12f.(pp.91.18,93.9; M.13.1008B,1009B); id.*Cels.*6.36(p.105.21; M.11.1352B); ref. Christ's descent to gates of Hades, Jo.Eub.*concept.BMV* 9(M.96.1473B); **4.** ref. Christ as gate of tower which represents Church, Herm.*sim.*9.12.3; connected with Christ as 'stone', *Pers.*(p.32.2); **5.** Naassene οἱ λογικοί, οἱ ζῶντες ἄνθρωποι, οἱ διὰ τῆς π. εἰσερχόμενοι τῆς τρίτης Hipp.*haer.*5.8(p.95.3; M.16.3147D); gate of heaven being resurrection from 'choic' to 'pneumatic' state, *ib.*(p.93.19; 3146C); οἱ πνευματικοὶ...διὰ τῆς π. ὁδεύοντες ἀληθινῆς, ἥτις ἐστὶν Ἰησοῦς...καὶ ἐσμὲν...ἡμεῖς Χριστιανοὶ μόνοι, ἐν τῇ τρίτῃ π. ἀπαρτίζοντες τὸ μυστήριον καὶ χριόμενοι ἐκεῖ ἀλάλῳ χρίσματι *ib.*5.9(p.102.13; 3159A); **6.** ref. BMV as typified by Ezech.44:2 π. κατὰ ἀνατολὰς βλέπουσα Ephr.3.530B; αὕτη ἡ βλέπουσα κατὰ ἀνατολὰς π. ἡ διὰ τῆς δεσποτικῆς εἰσόδου καὶ ἐξόδου κλειομένη εἰς τὸν αἰῶνα Procl.CP *or.*6.17(M.65.756A); Rom.Mel.(*BZ* 24, p.5); id.(*SBBAW* 1898$^{2}$ p.193); Thdr.Stud.*nativ. BMV* 7(M.96.689D); id.*or.*5.11(M.99.728A); as gate of heaven δι' ἧς μόνος ὁ τῶν οὐρανῶν δεσπότης διώδευσε Andr.Cr.*or.*4(M.97.880D); **7.** ref. senses as gates of soul, Or.*fr.52 in Lam.*(p.257.26; M.13.636B); Esaias *or.*10(p.68).

**πυλών, ὁ, A.** *gateway*; **1.** *porch* of church, *A.Mt.*16(p.237.5); **2.** met. τῶν πυλών⟨ων⟩ τῆς ἀθανασίας ἤρξατο ἅπτεσθαι Const.ap. Gel.Cyz.*h.e.*2.7.39(πυλῶν codd., M.85.1241B); *ib.*2.7.4(1233A); exeg. Apoc.21:12 π. δώδεκα, τοὺς θείους ἀποστόλους αἰνίττεται Oecum. *Apoc.*21:12(p.238); Andr.Caes.*Apoc.*67(M.106.429D); ἥ τε χρεία τῶν π. ὡς εἰσαγόντων εἰς τὸ τῆς ζωῆς ταμεῖον τοὺς αὐτοῦ ἀποστόλους παριστᾷ, δι' ὧν τὰ ἔθνη τῷ Χριστοῦ ταμείῳ εἰσήχθησαν Areth.*Apoc.* 21:12–14(M.106.768B).

**B.** ? *alcove* in catacomb κιτε π. τρίτῳ, λάνῳ πέμπτῃ *IG* 14.150 (Syracuse).

**πυλωρός, ὁ,** *door-keeper*, member of minor order in Church ἐξορκιστὰς δὲ καὶ ἀναγνώστας ἅμα π. δύο καὶ πεντήκοντα Corn.ap.Eus. *h.e.*6.43.11(M.20.621A); *Const.App.*2.26.3; *ib.*2.57.7; not permitted to baptize, *ib.*3.11; to be μονογάμος, *ib.*6.17.2; Phot.*nomoc.*1.31 (p.478; M.104.1016A).

**πύξινος,** *of box-wood, fitted with box-wood* knuckle-dusters ἐπύκτευον πυξίνοις δακτύλοις πυκτικὰς συμβολάς Jo.Mal.*chron.*12 p.288(M.97.436A).

**πυξίον, τό,** *tablet of box-wood*; any *tablet* π. μὲν λέγεται κυρίως τὸ ἐκ πύξου κατεσκευασμένον, κοινότερον δὲ καὶ καταχρηστικῶς ἀπ' ἐκείνου π. καὶ τὸ ἐκ μολίβου...καὶ ἄλλης τινὸς ὕλης γεγονός CAnc.(358) *ep.syn.*ap.Epiph.*haer.*73.5(p.275.3; M.42.412C); of tables of Law, Pall.*v.Chrys.*12(p.75.26; M.47.43); met. τὸ ἔργον τοῦ νόμου, γραπτὸν ...ἐν τῷ τῆς καρδίας π. Gr.Nyss.*hom.14 in Cant.*(M.44.1076B); ref. Abac.2:2 ἔοικε τὸ ἡγεμονικὸν τῶν ἁγίων πυξίῳ τινί, ἐν ᾧ καταγράφει ὁ θεὸς ἅπερ λεχθῆναι δέον τῷ λαῷ αὐτοῦ Nil.*epp.*1.108(M.79.129A); ‡Caes.Naz.*dial.*194(M.38.1184).

**πῦρ, τό,** *fire*;

**A.** as an element; **1.** qualities ἐν δὲ τοῖς τρισὶ στοιχείοις τὸ π. ἐναιωρεῖται...καὶ ὑπὸ τούτων ἐξάπτεται καὶ τούτοις ἐναποθνήσκει, μὴ ἔχον τόπον ἀποτακτὸν ἑαυτοῦ ὡς καὶ τὰ ἄλλα στοιχεῖα, ἐξ ὧν τὰ συγκρίματα δημιουργεῖται Clem.*exc.Thdot.*48(p.122.17; M.9.681C); id.*ecl.*26(p.144.16ff.; M.9.712A) cit. s. διπλόος; τὸ π. αὐτοκίνητόν ἐστι Or.*princ.*3.1.2(p.196.10; M.11.249B); cf. *ignis autem duplicem habet virtutem, unam, qua illuminat, aliam, qua incendit,* id.*hom.13.4 in Ex.*(p.275.16; M.12.392A); **2.** origin and necessity ἐκ λίθων μὲν π. ἐξάλλεται, ἐκ σιδήρου δέ, ὃς καὶ αὐτὸς ἀπὸ γῆς ἔχει τὴν γένεσιν, π. ἄφθονον ἐν ταῖς παρατρίψεσι πέφυκεν ἀπολάμπειν. ὃ καὶ θαυμάσαι ἄξιον, πῶς ἐν μὲν τοῖς σώμασιν ὑπάρχον τὸ π., ἀβλαβῶς ἐμφωλεύει· προκληθὲν δὲ ἐπὶ τὸ ἔξω, δαπανητικόν ἐστι τῶν φυλασσόντων τέως Bas. *hex.*1.7(1.8B; M.29.20Af.); ἀναγκαία τῷ παντὶ τοῦ π. ἡ οὐσία, οὐ μόνον πρὸς τὴν τῶν περιγείων οἰκονομίαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν συμπλήρωσιν τοῦ παντός *ib.*3.5(1.27B; M.64C); created after earth and water, *ib.*2.3 (1.15A; M.36A); **3.** Gnost. π. ἅπασιν αὐτοῖς ἐκπεφυκέναι θάνατον καὶ φθοράν Iren.*haer.*1.5.4(M.7.500A); **4.** ass. demons πνευματικὴ δέ ἐστιν αὐτοῖς [sc. δαίμοσιν] ἡ σύμπηξις ὡς πυρὸς καὶ ἀέρος Tat.*orat.*15(p.16. 28; M.6.840A); ὁ δαίμων ἀφανὴς ἐγένετο, μόνον δὲ ἀποστάντος αὐτοῦ π. καὶ καπνὸς ὤφθη *A.Thom.*A 46(p.163.15).

**B.** ref. idea of divinity of fire; **1.** pagan assertions, acc. Parmenides and Heraclitus, Clem.*prot.*5(p.49.3,18ff.; M.8.165A,168Aff.); Persian fire worship, *ib.*(p.49.18ff.; 168Aff.); Chrys.*stat.*4.3(2.54B); **2.** Christian refutation οἱ δὲ νομίζοντες τὸ π. εἶναι θεὸν πλανῶνται. τὸ γὰρ π. ἐγένετο εἰς χρῆσιν τῶν ἀνθρώπων καὶ κατακυριεύεται ὑπ' αὐτῶν περιφερόμενον ἐκ τόπου εἰς τόπον...φθείρεται δὲ καὶ κατὰ πολλοὺς τρόπους ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων σβεννύμενον. διὸ οὐκ ἐνδέχεται τὸ π. εἶναι θεὸν ἀλλ' ἔργον θεοῦ Arist.*apol.*5.3; Athenag.*leg.*6.4(M.6.904A); εἰ τοίνυν Ζεὺς μὲν τὸ π., Ἥρα δὲ ἡ γῆ...στοιχεῖα δὲ ταῦτα, τὸ π. ... οὐδεὶς αὐτῶν θεός *ib.*22.1(936C); εἰ ὁ περὶ θεοῦ κρατεῖ λόγος, δυνατὸν αὐτὸν εἶναι κατὰ πάντα, καὶ μηδὲν μὲν αὐτοῦ κρατεῖν...πῶς οἱ τὴν κτίσιν θεοποιοῦντες οὐχ ὁρῶσιν αὐτὴν ἐκτὸς οὖσαν τοῦ τοιούτου περὶ θεοῦ ὅρου;...τὸ π. δέ, εἰ γένοιτό τις ὑδάτων πλημμύρα, σβέννυται Ath.*gent.*29(M.25.57B); **3.** pagan idea ridiculed οἱ μέν τινες [sc. τῶν φιλοσόφων] π. ἔφασαν εἶναι τὸν θεόν (οὗ μέλλουσι χωρήσειν αὐτοί, τοῦτο καλοῦσι θεόν) *Diogn.*8.2; προσκυνῶ τὸ π. ὢ τοῦ γέλωτος...τὸ προσκυνούμενον τί σβεννύεις;...εἰ γὰρ θεός ἐστι τὸ π., ἐπινεμέσθω σου τὸ σῶμα Chrys.*hom.12.2 in Eph.*(11.91C,D).

**C.** fire as man's servant, Clem.*prot.*11(p.81.11; M.8.233B); id. *paed.*3.12(p.290.18ff.; M.8.680A).

**D.** as means of testing and purifying; **1.** in gen. τὸ π. οὐχ ὑποκρίνεται. ἐλέγχειν καὶ κολάζειν κελεύεται Clem.*prot.*2(p.17.17; M. 8.89A); Jul.Papa *ep.Alex.*ap.Ath.*apol.sec.*53(p.134.7; M.25.345A); **2.** fig., ref. testing of souls ὥσπερ γὰρ τὸ χρυσίον δοκιμάζεται διὰ τοῦ π. καὶ εὔχρηστον γίνεται, οὕτως καὶ ὑμεῖς δοκιμάζεσθε Herm.*vis.*4.3.4; τὸ γοῦν ἐκπορνεῦσαν τῆς ἐπιθυμίας εἰς χρυσίον εἴδωλον γίνεται βασανιζόμενον πυρί Clem.*paed.*2.12(p.232.31; M.8.549C); **3.** met., ref. purging by fire in present life, exeg. Is.9:5 νομίζω ἐν τῷ 'θελήσωσιν εἰ ἐγένοντο πυρίκαυστοι' τοιοῦτόν τι δηλοῦσθαι· οἷον τοῦ π. προσφερομένου τινὶ καὶ μὴ αἰσθανομένου τοῦ καιομένου, θελήσωσιν ἐκεῖνοι, καταλαβόντες σύγκρισιν μὴ αἰσθανομένων ἐπὶ ταῖς ἀλγηδόσιν καὶ αἰσθανομένων, μᾶλλον αἰσθάνεσθαι ἐπὶ τῷ π. ἢ μὴ αἰσθάνεσθαι. καὶ εὔξαιτο ἄν τις προσαγομένου κἀκείνου τοῦ κεκριμένου π. ἐπὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς αἰσθάνεσθαι μᾶλλον ἢ μὴ αἰσθάνεσθαι Or.*hom.6.2 in Jer.* (p.49.24ff.; M.13.325C); cf. *dat et ignem sciens esse spinas et tribulos, quos debeat ignis ille depasci, de quo dicit dominus: 'ignem veni mittere in terram'; per hunc enim incentiva voluptatis et libidinis consumuntur,* id.*hom.4.7 in Ex.*(p.179.13ff.; M.12.322D); **4.** after death; **a.** in gen. διαπεράσω τὰ τοῦ π. ὕδατα καὶ πᾶσαν τὴν ἄβυσσον *A.Phil.*144(p.86.3); τοῦτο τὸ σαρκίον ἀντίδικον...μὴ τρέφοντας...ἵνα ἐν τῇ διαλύσει...διαπνεῦσαν λάθῃ, ἀλλὰ μὴ...τὴν ἰσχὺν ἔχῃ παράμονον ἐν τῇ διὰ πυρὸς διεξόδῳ Clem.*exc.Thdot.*52(p.124.15; M.9.684C); cf.Or. *princ.*2.10.6(p.180.14; M.11.239A); **b.** contrasted with purging by divine fire, cf. *non omnes purgantur eo igni, qui de altari assumitur. Aaron purgatur illo igni et Esaias et si qui sunt similes illis; alii vero, qui non sunt tales, de quibus etiam me ipsum computo, alio igni purgabimur; timeo ne illo, de quo scriptum est: 'fluvius ignis currebat ante ipsum.' iste ignis non est de altari. qui de altari est ignis, ignis est domini; qui autem extra altare est, non est domini, sed proprius est uniuscujusque peccantium, de quo dicitur: 'vermis eorum non morietur, et ignis eorum non exstinguetur.' iste ergo ignis ipsorum est, qui eum accenderunt, sicut et alibi scriptum est: 'ambulate in igni vestro...' Esaiae autem non suus ignis apponitur, sed ignis altaris,* Or.*hom.9.8 in Lev.*(p.432.18ff.; M.12.519A,B); cf.id. *hom.4.5 in Is.*(p.262.8; M.13.234A); **c.** degrees of purifying, cf. *qui salvus fit, per ignem salvus fit, ut, si quid forte de specie plumbi habuerit admixtum, id ignis decoquat et resolvat, ut efficiantur omnes aurum bonum...veniendum est ergo omnibus ad ignem...sed illuc cum venitur, si qui multa opera bona et parum aliquid iniquitatis attulerit, illud parum, tamquam plumbum, igni resolvitur ac purgatur, et totum remanet aurum purum. et si qui plus illuc plumbi detulerit, plus exuritur,* id.*hom.6.4 in Ex.*(p.196.3ff.; M.12.334C,D); **5.** π. φρόνιμον: καταφλεχθῆναι προσέταξε τὸ Σόδομα, ὀλίγον τι τοῦ φρονιμοῦ π. ἐκείνου ἐπὶ τὴν ἀκολασίαν ἐκχέων Clem.*paed.*3.8(p.262. 13; M.8.616B); ἀντέθηκεν...τῷ δὲ ὑλικῷ τὸ π., οὐ πονηρὸν οὐδὲ κακὸν ὑπάρχον, ἀλλ' ἰσχυρὸν καὶ κακοῦ καθαρτικόν· ἀγαθὴ γὰρ δύναμις τὸ π. νοεῖται καὶ ἰσχυρά, φθαρτικὴ τῶν χειρόνων καὶ σωστικὴ τῶν ἀμείνων, διὸ καὶ φρόνιμον λέγεται παρὰ τοῖς προφήταις τοῦτο τὸ π. id.*ecl.*25 (p.144.5ff.; M.9.709C); φαμὲν δ' ἡμεῖς ἁγιάζειν τὸ π. οὐ τὰ κρέα, ἀλλὰ τὰς ἁμαρτωλοὺς ψυχάς, π. οὐ τὸ παμφάγον καὶ βάναυσον, ἀλλὰ τὸ φρόνιμον λέγοντες, τὸ 'διϊκνούμενον διὰ ψυχῆς'· τῆς διερχομένης τὸ π. id.*str.*7.6(p.27.6ff.; M.9.449B); ref. 1Cor.3:13ff., cf. *quis est... ignis iste, qui probat opera nostra? quis est ignis iste sic sapiens, ut custodiat aurum meum...quis est iste ignis? 'ignem veni mittere super terram'...bonus enim est et novit quia si ignis iste fuerit accensus, malitia consummabitur,* Or.*hom.1.3 in Ezech.*(p.324.15ff.; M.13. 670B).

**E.** hell fire; **1.** in gen. ἡ μάχαιρα τοῦ θεοῦ ἐστι τὸ π., οὗ βορὰ γίνονται οἱ τὰ φαῦλα πράττειν αἱρούμενοι Just.*1apol.*44.5(M.6.396A); Ath.*h.Ar.*70(p.221.20; M.25.776D); **2.** eternal εἰς τὸ π. τὸ ἄσβεστον χωρήσει Ign.*Eph.*16.2; *2Clem.*17.7; πᾶσι τοῖς ἀδίκως ἐχθραίνουσι καὶ μὴ μετατιθεμένοις κόλασιν διὰ πυρὸς αἰωνίαν ἐργάζεται Just.*1apol.*45. 6(M.6.397B); *ib.*54.2(408C); id.*2apol.*2.2(M.6.444A); id.*dial.*45.4(M.6. 573A); ἐν ἡμέρᾳ συντελείας π. αἰωνίου βορᾷ παραδοθήσεται Tat.*orat.*17 (p.18.18; M.6.841C); Or.*hom.12.5 in Jer.*(p.92.30; M.13.385D); ἀπόκειται...τοῖς δὲ φαῦλα πράξασι π. αἰώνιον Ath.*inc.*56.3(M.25.196B); **3.** intended principally for Satan, secondarily for sinners, Just. *1apol.*28.1(M.6.372B); id.*2apol.*8.4(M.6.457B); cf. *non homini principaliter praeparatus est aeternus ignis, sed ei qui seduxit et offendere fecit hominem,* Iren.*haer.*3.23.3(M.7.962B); cf. *quoniam quidem transgressoribus ignis aeternus praeparatus est, et dominus manifeste dixit, et reliquae demonstrant scripturae,* *ib.*3.28.7(810B); Clem.*paed.* 1.7(p.126.8; M.8.324B); id.*q.d.s.*37(p.184.15,19; M.9.641D–644A); cf. *mors, quae poenae causa infertur pro peccato, purgatio est peccati ipsius...absolvitur ergo peccatum per poenam mortis nec superest aliquid, quod pro hoc crimine judicii dies et poena aeterni ignis inveniat. ubi vero quis accipit peccatum et...permanet cum ipso nec aliquo supplicio poena, quae diluitur, transit, cum ipso est etiam post mortem...ubi autem non est soluta vindicta, peccatum manet illis aeternis ignibus exstinguendum,* Or.*hom.14.4 in Lev.*(p.485.2ff.; M. 12.557B); Ath.*v.Anton.*24(M.26.881A); **4.** in rel. to ordinary fire μὴ γὰρ ἐπειδὴ π. ἤκουσας, τοιοῦτον εἶναι νομίσῃς τὸ π.· τοῦτο μὲν γάρ, ὅπερ ἂν λάβῃ κατέκαυσε καὶ ἀπήλλαξεν· ἐκεῖνο δὲ τοὺς ἅπαξ κατασχεθέντας καίει διαπαντός, καὶ οὐδέ ποτε παύεται, διὰ τοῦτο καὶ ἄσβεστον εἴρηται...εἰ γάρ ποτε ἐν βαλανείῳ γένοιο σφοδρότερον κατεσκευασμένῳ τοῦ δέοντος, τότε μοι τὸ τῆς γεέννης ἐννόησον π. ... ὥσπερ γὰρ οὐκ ἔστιν ἀναλωτικὸν ἐκεῖνο τὸ π., οὕτως οὐδὲ φωτιστικόν· οὐδὲ γὰρ ἂν σκότος ἦν Chrys.*Thdr.*1.10(1.13E); οἱ ἁμαρτωλοὶ εἰς τὸ π. αἰώνιον· οὐχ ὑλικόν, οἷον τὸ παρ' ἡμῖν· ἀλλ' οἷον ἂν εἰδείη ὁ θεός Jo.D.*f.o.*4.27(M.94.1228A); **5.** lit by sin, which is also its fuel, Clem.*paed.*2.10(pp.219.31–220.5; M.8.521B,C); *ib.*3.11(p.282.13f.; 661C); cf.Or.*princ.*2.10.4(p.177.2ff.; M.11.236C); διὰ τοῦτο καὶ κόλασις ἡμῖν ἡτοίμασται, καὶ ἑαυτοῖς τὸ π.

*ἐξάπτομεν· ὅτι καὶ λογικοὶ ὄντες τοῖς ἀλόγοις ζῴοις ἑαυτοὺς εἰκάζομεν* Ath.*virg*.3(p.38.16; M.28.256C); *τῆς ζωῆς ταύτης τὰ τερπνὰ...ὕλας μόνον κατασκευάζοντα τῷ αἰωνίῳ π.* Bas.*ep*.23(3.101C; M.32.293C); **6.** opp. *ἀπάθεια*: *τοὺς ἀδίκους...ἐν αἰωνίῳ π. κολασθήσεσθαι, τοὺς δ' ἐναρέτους...ἐν ἀπαθείᾳ συγγενέσθαι τῷ θεῷ* Just.*2apol*.1.2(M.6.441A); **7.** Gnost. *ἡ ψυχὴ μὴ γνοῦσα τὴν ἀλήθειαν, παραδίδοται τοῖς δαίμοσιν, ὅπως δαμάσωσιν αὐτὴν ἐν ταῖς γεένναις τοῦ π., καὶ μετὰ τὴν παίδευσιν μεταγγίζεται εἰς σώματα, ἵνα δαμασθῇ, καὶ οὕτω βάλλεται εἰς τὸ μέγα π. ἄχρι τῆς συντελείας* Hegem.*Arch*.11(p.18.11ff.; M.10.1445A,B); **8.** belief in punishment by fire taken into pagan philosophy from Judaism, Clem.*str*.5.14(p.385.24; M.9.133A).

F. eschatol., cf.Dan.7:9–11; **1.** pagan idea of end of world in fire *Σίβυλλα δὲ καὶ Ὑστάσπης γενήσεσθαι τῶν φθαρτῶν ἀνάλωσιν διὰ πυρὸς ἔφασαν. οἱ...δὲ Στωϊκοὶ φιλόσοφοι καὶ αὐτὸν τὸν θεὸν εἰς π. ἀναλύεσθαι δογματίζουσι* Just.*1apol*.20.1,2(M.6.357B,C); *Ἐμπεδοκλέα, ὃς φυσικῶς οὕτω· τῆς τῶν πάντων ἀναλήψεως μέμνηται, ὡς ἐσομένης ποτὲ εἰς τὴν τοῦ π. οὐσίαν μεταβολῆς* Clem.*str*.5.14(p.396.6; M.9.157B); **2.** Christian *ἔρχεται ἤδη ἡ ἡμέρα τῆς κρίσεως...καὶ πᾶσα ἡ γῆ ὡς μόλιβος ἐπὶ πυρὶ τηκόμενος* *2Clem*.16.3; *δεῖ τὸν κόσμον τοῦτον δι' αἵματος καὶ π. ἀπόλλυσθαι* Herm.*vis*.4.3.3; Just.*2apol*.7.2(M.6.456A); cf.Or.*Cant*.1 (p.99.19; M.13.92A); Ath.*inc*.57.3(M.25.197A); ref. Dan.7:10 *τότε δὴ ποταμός τε μέγας πυρὸς αἰθομένοιο ῥεύσει ἀπ' οὐρανόθεν καὶ πάντα τόπον δαπανήσει...ψυχαὶ δ' ἀνθρώπων πᾶσαι βρύξουσιν ὀδοῦσιν καιόμεναι ποταμῷ καὶ θείῳ καὶ πυρὸς ὁρμῇ ἐν δαπέδῳ μαλερῷ* *Orac.Sib*.2.196,204; *ib*.8.243; *ποταμὸς ἐκπορεύεται πυρὸς ὑποκάτω τοῦ θρόνου τοῦ Τόπου, καὶ ῥεῖ εἰς τὸ κενὸν τοῦ ἐκτισμένου, ὅ ἐστιν ἡ γέεννα, ἀπὸ κτίσεως τοῦ π. ῥέοντος μὴ πληρουμένη* Clem.*exc.Thdot*.38(p.118.29ff.; M.9.677B); *ὁ κύριος ἥξει...καὶ ποταμὸς πλήρης π.* Ephr.2.229F; combined with 1Cor.3:12ff. *ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα...ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ, ποταμοῦ π. ἕλκοντος, δοκιμαστικοῦ τῶν ἀνθρώπων. εἴ τις χρυσίου ἔχει τὰ ἔργα, λαμπρότερος γίνεται· εἴ τις καλαμώδη ἔχει τὴν πρᾶξιν...κατακαίεται ὑπὸ τοῦ π.* Cyr.H.*catech*.15.21; Chrys.*Thdr*.1.10(1.13D); *φοβοῦμαι τὸν ποταμὸν τοῦ π., τὸν πρὸ τοῦ βήματος ἐκείνου συρόμενον* †Cyr.*hom.div*.14($5^2$.404B); properties of this fire *τὸ π. καθάρσιον ἐπάγεται τῷ κόσμῳ, εἰκὸς δ' ὅτι καὶ ἑκάστῳ τῶν δεομένων τῆς διὰ τοῦ π. δίκης ἅμα καὶ ἰατρείας· καίοντος μὲν καὶ οὐ κατακαίοντος τοὺς μὴ ἔχοντας ὕλην δεομένην ἀναλοῦσθαι ὑπ' ἐκείνου τοῦ π., καίοντος δὲ καὶ κατακαίοντος τοὺς ἐν τῇ διὰ τῶν πράξεων καὶ λόγων καὶ νοημάτων τροπικῶς λεγομένῃ οἰκοδομῇ 'ξύλα, χόρτον ἢ καλάμην' οἰκοδομήσαντας* Or.*Cels*.5.15(p.16.6ff.; M.11.1201C,D); *ἐν ταῖς τῶν βεβιωμένων ἡμῖν ἀνταποδόσεσι λόγος...παιδεύει, διαιρεθήσεσθαι τοῦ π. τὴν φύσιν, καὶ τὸ μὲν φῶς, εἰς ἀπόλαυσιν τοῖς δικαίοις, τὸ δὲ τῆς καύσεως ὀδυνηρόν, τοῖς κολαζομένοις ἀποταχθήσεσθαι* Bas.*hex*.6.3 (1.52A; M.29.121D); *ἐπειδὴ δύο εἰσὶν ἐν τῷ π. δυνάμεις, ἥ τε καυστικὴ καὶ ἡ φωτιστική, τὸ μὲν δριμὺ καὶ κολαστικὸν τοῦ π. τοῖς ἀξίοις τῆς καύσεως προσαπομείνῃ, τὸ δὲ φωτιστικὸν αὐτοῦ...τῇ φαιδρότητι τῶν εὐφραινομένων ἀποκληρωθῇ. φωνὴ οὖν κυρίου διακόπτοντος φλόγα πυρὸς καὶ μερίζοντος, ὡς ἀλαμπὲς μὲν εἶναι τὸ π. τῆς κολάσεως, ἄκαυστον δὲ τὸ φῶς τῆς ἀναπαύσεως ἀπομεῖναι* id.*hom.in Ps*.28(1.121A,B; M.29.297B,C); descriptions *εἰσήνεγκάν με εἰς τὸν οὐρανόν...καὶ εἰσῆλθον εἰς τὰς γλώσσας τοῦ π. ... καὶ π. φλεγόμενον κύκλῳ τῶν τοίχων καὶ θύραι πυρὶ καιόμεναι...καὶ ἰδοὺ ἄλλη θύρα...καὶ ὁ οἶκος...ὅλος οἰκοδομημένος ἐν γλώσσαις πυρός...τὸ ἔδαφος αὐτοῦ ἦν π. ... καὶ ἡ στέγη αὐτοῦ ἦν π. φλέγον...καὶ ὑποκάτω τοῦ θρόνου ἐξεπορεύοντο ποταμοὶ πυρὸς φλεγόμενοι...καὶ οὐκ ἐδύνατο πᾶς ἄγγελος παρελθεῖν εἰς τὸν οἶκον τοῦτον... καὶ οὐκ ἐδύνατο πᾶσα σὰρξ ἰδεῖν αὐτοῦ τὸ π. φλεγόμενον κύκλῳ. καὶ π. μέγα παρειστήκει αὐτῷ* *Apoc.En*.14.10–22; *ῥεύσει δὲ π. μαλεροῦ καταράκτης ἀκάματος, φλέξει δὲ γαῖαν* *Orac.Sib*.3.84; *ib*.7.120; *π. τὸ ἄσβεστον διατρέχει πανταχοῦ πρὸ προσώπου τοῦ Χριστοῦ, καὶ καλύπτει τὰ πάντα* Ephr.3.149B; typified by Flood, id.3.149C; **3.** Gnost. *τὸ ἐμφωλεῦον τῷ κόσμῳ π. ἐκλάμψαν καὶ ἐξαφθέν, καὶ κατεργασάμενον πᾶσαν ὕλην, συναναλωθήσεσθαι αὐτῇ, καὶ εἰς τὸ μηκέτ' εἶναι χωρήσειν διδάσκουσι* Iren.*haer*.1.7.1(M.7.513A); Manich. *ἀπολύεται τὸ μέγα π. καὶ ὅλον ἀναλίσκει τὸν κόσμον...τότε δὲ ταῦτα γενήσεται, ὅταν ὁ ἀνδριὰς ἔλθῃ...καὶ τὸ τεῖχος τοῦ μεγάλου π. ... καὶ τοῦ ἔσωθεν π. τοῦ ζῶντος... ἄχρις ἂν τὸ π. καταναλώσῃ τὸν κόσμον ὅλον* Hegem.*Arch*.13(11; p.21.6ff.; M.10.1448C–1449A).

G. baptism of fire; **1.** twofold nature of fire corresponding to twofold baptism *τοῦ π. τὸ μὲν σωματικὸν σωμάτων ἅπτεται πάντων, τὸ δὲ καθαρὸν καὶ ἀσώματον ἀσωμάτων φασὶν ἅπτεσθαι, οἷον δαιμόνων ...αὐτοῦ τοῦ διαβόλου. οὕτως ἐστὶ τὸ ἐπουράνιον...π. δισσὸν τὴν φύσιν, τὸ μὲν νοητόν, τὸ δὲ αἰσθητόν. καὶ τὸ βάπτισμα οὖν διπλοῦν ἀναλόγως, τὸ μὲν αἰσθητὸν δι' ὕδατος, τοῦ αἰσθητοῦ π. σβεστήριον, τὸ δὲ νοητὸν διὰ πνεύματος, τοῦ νοητοῦ π. ἀλεξητήριον* Clem.*exc.Thdot*.81(pp.131.31–132.5; M.9.696B,C); cf.id.*ecl*.8(p.139.1ff.; M.9.701B) cit. s. *ἀόρατος*; **2.** after death (cf. also F supra); as universally needed, cf. *quando baptizat Jesus spiritu sancto, et rursum, quando igni baptizat? numquid uno atque eodem tempore et spiritu et igni baptizat, an vario...? baptizati sunt apostoli post ascensionem ejus ad caelos spiritu sancto; quod autem igni fuerint baptizati, scriptura non memorat...stabit in igneo flumine dominus...juxta flammeam romphaeam, ut quicunque post exitum vitae hujus ad paradisum transire desiderat et purgatione indiget, hoc eum amne baptizet et ad cupita transmittat, eum vero, qui non habet signum priorum baptismatum, lavacro igneo non baptizet. oportet enim prius aliquem baptizari aqua et spiritu, ut cum ad igneum fluvium venerit, ostendat se et aquae et spiritus lavacra servasse et tunc mereatur etiam ignis accipere baptismum in Christo Jesu*, Or.*hom.24 in Lc*.(p.158.11ff.; M.13.1864B–1865A); as not needed by all men *ὁ Ἰησοῦς βαπτίζει...ἐν πνεύματι [καὶ] ἁγίῳ καὶ π., οὐχ ὅτι τὸν αὐτὸν ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ π., ἀλλὰ τὸν μὲν ἅγιον ἐν πνεύματι ἁγίῳ, τὸν δὲ μετὰ τὸ πιστεῦσαι...πάλιν ἡμαρτηκότα λούει ἐν π. ... μακάριος οὖν ὁ βαπτιζόμενος ἐν ἁγίῳ πνεύματι καὶ μὴ δεόμενος βαπτίσματος τοῦ ἀπὸ π. τρισάθλιος δὲ ἐκεῖνος, ὅστις χρείαν ἔχει βαπτίσασθαι τῷ π.* id.*hom.2.3 in Jer*.(p.19.10ff.; M.13.280–281D); *ὁ δεόμενος βαπτίσματος τοῦ ἀπὸ π., ὅταν ἔλθῃ ἐπὶ τὸ π. ἐκεῖνο, καὶ τὸ π. αὐτὸν δοκιμάζῃ καὶ εὕρῃ τὸ π. ἐκεῖνο ξύλα, χόρτον καὶ καλάμην, ὥστε αὐτὰ κατακαῦσαι* *ib*.(p.20.1ff.; 281B); cf.id.*hom.5.1 in Ezech*.(p.372.9; M.13.705A); reconciliation of the two seemingly opposed views, cf. *si vero in hac vita contemnimus commonentis nos divinae scripturae verba...manet nos ignis ille qui praeparatus est peccatoribus, et veniemus ad illum ignem in quo 'uniuscujusque opus quale sit ignis probabit.' et, ut ego arbitror, omnes nos venire necesse est ad illum ignem. etiamsi Paulus sit aliquis vel Petrus, venit tamen ad illum ignem. sed illi tales audiunt: 'etiamsi per ignem transeas, flamma non aduret te.' si vero aliquis similis mei peccator sit, veniet quidem ad ignem illum sicut Petrus et Paulus, sed non sic transiet sicut Petrus et Paulus...si quidem Aegyptii sumus, et sequimur Pharaonem diabolum...demergemur in illum fluvium sive lacum igneum...si autem sumus Hebraei, et sanguine agni immaculati sumus redempti...ingredimur quidem et nos fluvium ignis. sed...ignis erit murus...et sic sequamur columnam ignis et columnam nubis*, id.*sel.in Ps*.36(M.12.1337B,C); **3.** contrasted with baptism of water *οἱ μέν, δι' ὕδατος ἀναγεννῶνται καὶ πνεύματος· οἱ δέ, ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ π. τὸ βάπτισμα δέχονται...τὸ ὕδωρ τε...καὶ τὸ πνεῦμα, καὶ τὸ π., καὶ τὸ πνεῦμα ἅγιον, τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα νοῶ τοῦ θεοῦ. τοῖς μὲν γὰρ ὕδωρ ἐστὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὡς ῥυπτικὸν τῶν ἐκτὸς περὶ τὸ σῶμα μολυσμῶν· τοῖς δὲ πνεῦμα μόνον, ὡς ἐνεργητικὸν τῶν κατ' ἀρετὴν ἀγαθῶν· τοῖς δὲ π., ὡς καθαρτικὸν τῶν ἐντὸς κατὰ τὸ βάθος περὶ ψυχὴν κηλίδων· τοῖς δὲ...πνεῦμα ἅγιον, ὡς σοφίας καὶ γνώσεως χορηγόν* Max.*cap.theol*.2.63(M.90.1152C); **4.** at Judgement, exeg. Mt.3:11 *τὸ τοῦ π. βάπτισμα τὴν ἐν τῇ κρίσει δοκιμασίαν λέγων* Bas. *Spir*.36(3.30B; M.32.132C).

H. fire as an image of God and divine things; **1.** its suitability as such discussed, Dion.Ar.*c.h*.15.2(M.3.329A–C); must be applied in different ways *ἄλλως τὴν αὐτὴν τοῦ π. εἰκόνα κατὰ τοῦ ὑπὲρ νόησιν θεοῦ λεγομένην ἐκλαβεῖν· ἄλλως δὲ κατὰ τῶν νοητῶν αὐτοῦ προνοιῶν ἢ λόγων· καὶ ἄλλως ἐπὶ τῶν ἀγγέλων. καὶ τὴν μὲν κατ' αἰτίαν, τὴν δὲ καθ' ὕπαρξιν, τὴν δὲ κατὰ μέθεξιν, καὶ ἄλλα ἄλλως, ὡς ἡ κατ' αὐτὰ θεωρία καὶ ἐπιστημονικὴ διάταξις ὁροθετεῖ* id.*ep*.9.2(M.3.1108D); **2.** God as fire: in gen., Dion.Ar.*ep*.9.2(M.3.1108C); Gel.Cyz.*h.e*.2.22.8(M.85.1292C); exeg. Dt.4:24 cit.ap.Heb.12:29 *ὅταν ὁ θεὸς λέγηται π. καταναλίσκον, οὐ κακίας, ἀλλὰ δυνάμεως ὄνομα...ὡς γὰρ τὸ π. ἰσχυρότατον τῶν στοιχείων καὶ πάντων κρατοῦν, οὕτω καὶ ὁ θεὸς παντοδύναμος καὶ παντοκράτωρ...ὡς οὖν τῶν στοιχείων ὑπερέχει τὸ π., οὕτως θεῶν τε καὶ δυνάμεων...ὁ παντοκράτωρ. διπλῆ τε ἡ δύναμις τοῦ π., ἡ μὲν πρὸς δημιουργίαν...καὶ ζῴων γένεσιν...ἧς εἰκὼν ὁ ἥλιος, ἡ δὲ πρὸς ἀνάλωσιν...ὡς τὸ π. τὸ ἐπίγειον. π. οὖν ὅταν λέγηται ὁ θεὸς καταναλίσκον, δύναμις ἰσχυρὰ...ᾗ μηδὲν ἀδύνατον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπολέσαι δυνατόν. περὶ τοιαύτης δυνάμεως καὶ ὁ σωτὴρ λέγει· 'π. ἦλθον βαλεῖν ... ' δηλονότι δύναμιν τῶν μὲν ἁγίων καθαρτικήν, τῶν δὲ ὑλικῶν...ἀφανιστικήν, ὡς δὲ ἡμεῖς ἂν φαίημεν, παιδευτικήν* Clem.*ecl*.26 (p.144.10ff.; M.9.709C–712A); Hipp.*haer*.6.32(p.161.11; M.16.3243B); *ὡσεὶ καὶ λεγόντων ἡμῶν ὅτι ὁ θεὸς π. ἐστι καταναλίσκον, ἔλεγεν ὅτι οὐδεμία τοιαύτη φύσις ἐστὶ πυρός, ὥστ' ἀεὶ διαμένειν· οὐχ ὁρῶν πῶς λέγομεν εἶναι π. τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ τίνων ἀναλωτικόν, ὅτι ἁμαρτημάτων* Or.*Cels*.6.72(p.142.4ff.; M.11.1408A); id.*Jo*.13.23(p.247.9f.; M.14.437B); *π. καταναλίσκον τοῖς ἁμαρτωλοῖς, φῶς τοῖς δικαίοις* id.*hom.2.3 in Jer*.(p.19.19f.; M.13.281A); exeg. Mal.3:2 *φασὶ δ' οἱ θεῖοι λόγοι τὸν κύριον ὡς π. χωνευτηρίου...ἑκάστῳ τῶν δεομένων ἐπιδημήσειν διὰ τὸ ἀναμεμῖχθαι οἱονεὶ φαυλὴν χυτὴν ὕλην τὴν ἀπὸ τῆς κακίας, δεομένων δὲ λέγω πυρός, οἱονεὶ χωνεύοντος τοὺς ἀναμεμιγμένους χαλκῷ, καὶ κασσιτέρῳ καὶ μολίβδῳ* id.*Cels*.5.15(p.16.12ff.; 1204A); exeg. Dt.4:24

combined with 1Cor.3:12f. πρῶτον ἀκολουθεῖ ἀπολαβεῖν δὲ τὰ ξύλα τὸ π. τὸ ἀναλίσκον...τὴν καλάμην· ὁ θεὸς γὰρ ἡμῶν τῇ οὐσίᾳ λέγεται τοῖς συνιέναι δυναμένοις π. εἶναι καταναλίσκον...τί οὖν ἐστὶ τὸ καταναλισκόμενον; οὐ γὰρ τὸ κατ' εἰκόνα...ἀναλίσκει...ἀλλὰ τὸν ἐποικοδομηθέντα χόρτον id.*hom.*16.6 *in Jer.*(p.138.16ff.; 445D); with Lc.12:49 'π. ἦλθον βαλεῖν...' ἔστι γὰρ πύρωσις τοῦ πνεύματος ἡ ἀναζωπυροῦσα τὰς καρδίας. διότι τὸ ἄυλον καὶ θεῖον π. φωτίζει μὲν ψυχάς...κακίαν δὲ ἀναλίσκει...τοῦτο τὸ π. ἐνήργησεν ἐν τοῖς ἀποστόλοις, ἡνίκα ἐλάλουν γλώσσαις πυρίναις. τοῦτο τὸ π. διὰ τῆς φωνῆς Παῦλον περιλάμψαν, τὴν μὲν διανοίαν αὐτοῦ ἐφώτισε, τὴν δὲ αἴσθησιν τῆς ὄψεως αὐτοῦ ἠμαύρωσεν...τοῦτο τὸ π. ὤφθη Μωϋσῇ ἐν τῇ βάτῳ· τοῦτο τὸ π. ἐν εἴδει ὀχήματος Ἠλίαν ἐκ τῆς γῆς ἥρπασε· τούτου τοῦ π. τὴν ἐνέργειαν ζητῶν ὁ...Δαβὶδ ἔλεγε 'δοκίμασόν με, κύριε'...τοῦτο τὸ π. τὴν καρδίαν Κλεόπα καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἐθέρμανε, λαλοῦντος τοῦ σωτῆρος μετὰ τὴν ἀνάστασιν, ὅθεν καὶ ἄγγελοι...τούτου τοῦ π. τῆς λαμπρότητος μετέχουσι... τοῦτο τὸ π. τὴν ἐν τῷ ἔνδον ὀφθαλμῷ δοκὸν κατακαῖον, καθαρὸν τὸν νοῦν ἀποκαθίστησιν, ἵνα...ὁρᾷ εἰς τὸ διηνεκὲς τὰ τοῦ θεοῦ θαυμάσια... τοῦτο...τὸ π. δαιμόνων ἐστὶ φυγαδευτήριον, καὶ ἁμαρτίας ἀναιρετικόν, ἀναστάσεως δὲ δύναμις...τοῦτο τὸ π. εὐξώμεθα καὶ εἰς ἡμᾶς φθάσαι, ἵνα πάντοτε ἐν φωτὶ περιπατοῦντες...ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ φαινόμενοι λόγον ζωῆς ἐπέχωμεν ἀιδίου Mac.Aeg.*hom.*25.9,10(M.34.673A–D); **3.** ref. Father (cf. ἀπαύγασμα); **a.** in rel. to Son ἐκ τοῦ ἀπὸ τοῦ πατρὸς θελήσει γεγεννῆσθαι...ὁποῖον ἐπὶ πυρὸς ὁρῶμεν ἄλλο γινόμενον, οὐκ ἐλαττουμένου ἐκείνου ἐξ οὗ ἡ ἄναψις γέγονεν, ἀλλὰ τοῦ αὐτοῦ μένοντος, καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ ἀναφθὲν καὶ αὐτὸ ὂν φαίνεται, οὐκ ἐλαττῶσαν ἐκεῖνο ἐξ οὗ ἀνήφθη Just.*dial.*61.1(M.6.616A); τὴν δύναμιν ταύτην γεγεννῆσθαι ἀπὸ τοῦ πατρός, δυνάμει καὶ βουλῇ αὐτοῦ, ἀλλ' οὐ κατὰ ἀποτομήν, ὡς ἀπομεριζομένης τῆς τοῦ πατρὸς οὐσίας...παραδείγματος χάριν παρειλήφειν ὡς τὰ ἀπὸ π. ἀναπτόμενα πυρὰ ἕτερα ὁρῶμεν, οὐδὲν ἐλαττουμένου ἐκείνου...ἀλλὰ ταὐτοῦ μένοντος *ib.*128.4(776C); Tat.*orat.*5(p.6.1; M.6.817A); π. δὲ καὶ φῶς ἀλληγορεῖται ὁ θεὸς καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ πρὸς τῆς γραφῆς Clem.*str.*5.14(p.393.2; M.9.152A); ὡς γὰρ ἀπὸ π. φῶς, οὕτως ἐκ τοῦ θεοῦ λόγος ‡Ath.*Ar.*4.2(p.45.24; M.26.469C); ἔστω δὲ παράδειγμα ἀνθρώπινον, τὸ π. καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ ἀπαύγασμα, δύο μὲν τῷ εἶναι καὶ ὁρᾶσθαι, ἓν δὲ τῷ ἐξ αὐτοῦ καὶ ἀδιαίρετον εἶναι τὸ ἀπαύγασμα αὐτοῦ *ib.*4.10(p.54.11; 480C); **b.** in rel. to H. Ghost θεὸν φαμεν... καὶ πνεῦμα ἅγιον...ἀπόρροια ὡς φῶς ἀπὸ π. τὸ πνεῦμα Athenag.*leg.*24.2(M.6.945B); **4.** ref. Son; **a.** fire as symbol of Christ in OT ἐν ἰδέᾳ πυρὸς ἐκ βάτου προσωμίλησεν αὐτῷ [sc. Moses] ὁ ἡμέτερος Χριστός Just.*1apol.*62.3(M.6.421C); *ib.*63.10(424C); υἱὸν...ὃν καὶ ἄνθρωπον γεννηθῆναι διὰ τῆς παρθένου βεβούληται, ὃς καὶ π. ποτε γέγονε τῇ πρὸς Μωϋσέα ὁμιλίᾳ τῇ ἀπὸ τῆς βάτου id.*dial.*127.4(M.6.773A); exegesis opposed by Trypho, *ib.*60.1(612B); τὸ π. ἐκεῖνο τὸ ἐοικὸς στύλῳ καὶ π. τὸ διὰ βάτου σύμβολόν ἐστι φωτὸς ἁγίου τοῦ διαβαίνοντος ἐκ γῆς καὶ ἀνατρέχοντος αὖθις εἰς οὐρανὸν διὰ τοῦ ξύλου Clem.*str.*1.24(p.103.4; M.8.912A); **b.** of Christ's divinity; ref. Christ's soul, cf. *illa anima, quae quasi ferrum in igne sic semper in verbo...posita est, omne quod agit, quod sentit, quod intelligit, deus est...ad omnes denique sanctos calor aliquis verbi dei putandus est pervenisse, in hac autem anima ignis ipse divinus substantialiter requievisse credendus est, ex quo ad ceteros calor aliquis venerit,* Or.*princ.*2.6.6(p.145.18ff.; M.11.214A,B); *addit et ligna altari, quo ignis animetur..., is, a quo non solum de corporalibus virtutibus Christi, sed etiam de divinitate ejus sermo miscetur. desursum enim est divinitas Christi, quo ignis iste festinat. convenienter ergo omnia haec, quae in corpore a salvatore gesta sunt, coelestis ignis absumpsit et ad divinitatis ejus naturam cuncta restituit. lignis tamen adhibitis ignis iste succenditur; usque ad lignum enim in carne passio fuit Christi. ubi autem suspensus in ligno est, dispensatio carnis finita est; resurgens enim a mortuis adscendit ad coelum, quo iter ejus natura ignis ostendit,* id.*hom.*1.4 *in Lev.*(p.286.17ff.; M.12.410A,B); εἰ θαμβεῖ σε τὸ θαῦμα, πῶς τὸ τῆς θεότητος π. σαρκὶ συνεπλάκη ὑλικῇ, ὅρα μοι καὶ πρὶν ἔνδροσον κάμινον, ἀμάχους δύο ἐναντίας ἔχουσαν φύσεις, π. ὁμοῦ καὶ δρόσου. ἔχεις καὶ τὴν βάτον τὴν Σιναΐτιδα, τοῦ μὲν χόρτου ταύτης εἰς τύπον νοουμένου τῆς σαρκὸς τοῦ Χριστοῦ· πᾶσα γάρ, φησί, σὰρξ χόρτος· τοῦ δὲ ἐν αὐτῇ ἀδιαιρέτου π. εἰκόνα ἔχοντος τῆς ἐν σαρκὶ ἀδιαιρέτου τοῦ λόγου θεότητος Eulog.*fr.Trin.*4.1(p.369); ref. Christ's baptism τὸν τῆς δικαιοσύνης ἥλιον ἐν Ἰορδάνῃ λουόμενον, καὶ π. ἐν ὕδασι βαπτιζόμενον Procl.CP *or.*7.2(M.65.760A); Geo.Pis.*carm.*80.2; but cf. οὐ γὰρ κατὰ τὸ ἐξαπτόμενον ἐκ τῆς θέρμης τοῦ ἡλίου π., ὅπερ καὶ σβέννυσθαι πάλιν εἴωθεν, εἰρήκασιν οἱ ἅγιοι εἶναι τὸν λόγον πρὸς τὸν θεόν Ath.*decr.*23(p.19.11; M.25.456D); **c.** in simile of Christ's death, ref. Inc. διὰ τοῦτο ἐνεδύσατο σῶμα, ἵνα τὸν θάνατον ἐν τῷ σώματι εὑρὼν ἀπαλείψῃ. πῶς γὰρ ἂν ὅλως ὁ κύριος ἐδείχθη ζωή, εἰ μὴ τὸ θνητὸν ἐζωοποίησε; καὶ ὥσπερ τῆς καλάμης ὑπὸ πυρὸς φύσει φθειρομένης, εἰ κωλύει τις τὸ π. ἀπὸ τῆς καλάμης, οὐ καίεται μὲν ἡ καλάμη, μένει δὲ ὅλως πάλιν καλάμη ἡ καλάμη ὑποπτεύουσα τὴν τοῦ π. ἀπειλήν· φύσει γὰρ ἀναλωτικόν ἐστιν αὐτῆς τὸ π.· εἰ δέ τις ἐνδιδύσκοι τὴν καλάμην ἀμιάντῳ πολλῷ, ὃ δὴ λέγεται ἀντιπαθὲς εἶναι τοῦ π., οὐκ ἔτι τὸ π. φοβεῖται ἡ καλάμη, ἔχουσα τὴν ἀσφάλειαν ἐκ τοῦ ἐνδύματος τοῦ ἀκαύστου· τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος καὶ ἐπὶ τοῦ θανάτου ἄν τις εἴποι· ὅτι εἰ προστάξει μόνον κωλυθεὶς ἦν ὁ θάνατος ὑπ' αὐτοῦ, οὐδὲν ἧττον πάλιν ἦν θνητόν...κατὰ τὸν τῶν σωμάτων λόγον. ἀλλ' ἵνα μὴ τοῦτο γένηται, ἐνεδύσατο τὸν ἀσώματον τοῦ θεοῦ λόγον Ath.*inc.*44.7f.(M.25.176B); **5.** ref. H. Ghost, exeg. Ac.2:3 ἡ πνοὴ καθάπερ κολυμβήθρα γέγονεν ὕδατος· τῆς δαψιλείας δὲ τοῦτο τεκμήριον καὶ τῆς σφοδρότητος τὸ π. ... τὸ π. ἐκάθισε. διατί δὲ μὴ ἐφάνη π. τὸν οἶκον πληροῦν; ὅτι ἐξέστησαν ἄν... τοσοῦτον π. μυρίαν ὕλην ἀνάψαι δύναται Chrys.*hom.*4.2 *in Ac.*(9.34D–35A); ὥσπερ ἐπὶ τοῦ π., ὅσους ἄν τις θέλοι λύχνους ἀνάπτει, τὸ π. οὐδὲν ἐλαττῶν· οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ἀποστόλων συνέβαινε τότε...διὰ τοῦ π. οὐ μόνον τὸ δαψιλὲς τῆς χάριτος ἐδείκνυτο, ἀλλὰ καὶ πηγὴν ἕκαστος ἐλάμβανε πνεύματος *ib.*(35B,C); **6.** ref. eucharist ἀναλογιζέσθω τῆς φρικτῆς ταύτης τραπέζης τὴν ἀπόλαυσιν, καὶ τοῦ ἐντεῦθεν ἐκπηδῶντος π. τὴν φαιδρότητα, καὶ τὴν καυστικὴν δύναμιν Chrys.*hom.*24.8 *in Gen.*(4.229D); τοῦ θείου ἄνθρακος μεταλάβωμεν, ἵνα τὸ π. τοῦ ἐν ἡμῖν πόθου προσλαβὸν τὴν ἐκ τοῦ ἄνθρακος πύρωσιν...καὶ τῇ μετουσίᾳ τοῦ θείου π. ... θεωθῶμεν Jo.D.*f.o.*4.13(M.94.1149B); **7.** divine fire in human soul; **a.** origin, cf. *vis tibi ostendam, quomodo de verbis spiritus sancti ignis exeat et accendat corda credentium? audi dicentem David in psalmo: eloquium domini ignivit eum...tu ergo unde ardebis?...unde in te ignis accenditur, qui numquam in divinis meditaris eloquiis?* Or.*hom.*9.9 *in Lev.*(p.437.21ff.; M.12.522C,D); δεῖ καὶ ἡμᾶς εἰς ἑαυτοὺς τὸ θεῖον ἐξάψαι π. μετὰ δακρύων καὶ πόνων *Apophth.Patr.*(M.65.421B); **b.** properties, cf. *ipse est qui et ignis efficitur in cordibus illorum, quibus adaperit scripturas...aliis ille ignis est, qui conflagrat spinas de terra mala, id est qui malignas cogitationes in corde consumit,* Or.*hom.*7.8 *in Ex.*(p.216.25ff.; M.12.349D–350A); οἱ Χριστιανοὶ τὸ ἐπουράνιον π. ἐκεῖνο ἔχουσι βρῶσιν. ... ἐκεῖνο...ἁγιάζει αὐτῶν τὴν καρδίαν...ἐκεῖνο αὐτοῖς ἐστιν ἀήρ, καὶ ζωή. ἂν δὲ ἐκεῖθεν ἐξέλθωσιν, ἀπόλλυνται ὑπὸ τῶν πονηρῶν πνευμάτων Mac.Aeg.*hom.*14.7(M.34.573D); τοιοῦτον γὰρ τὸ π. τὸ πνευματικόν· οὐδεμίαν ἐπιθυμίαν ἀφίησιν ἔχειν τῶν ἐνταῦθα, ἀλλ' εἰς ἕτερον ἡμᾶς μεθίστησιν ἔρωτα...ἡ γὰρ τοῦ π. ἐκείνου θερμότης εἰς τὴν ψυχὴν εἰσιοῦσα, πᾶσαν ἐκβάλλει νωθείαν Chrys.*hom.*6.5 *in Mt.*(7.94C); **c.** as symbol of union with God οὐ δύνασαι γενέσθαι μοναχός, ἐὰν μὴ γένῃ ὡς π. φλογιζόμενος ὅλος *Apophth.Patr.*(M.65.229C); ἐδείχθη αὐτῷ στῦλος πυρὸς ἀπὸ τῆς γῆς ἕως τοῦ οὐρανοῦ, καὶ φωνὴ λέγουσα· εἰ δύνασαι γενέσθαι ὡς ὁ στῦλος οὗτος, ὕπαγε, διακόνησον *ib.*(193B); εἶδον ἄγγελον κυρίου...καὶ ἔθηκε τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ κληρικοῦ, καὶ ἐγένετο ὁ κληρικὸς ὡς στῦλος π. *ib.*(304C); τρεῖς μοναχοὶ ἔστηκαν πέραν τῆς θαλάσσης· καὶ ἐγένετο φωνή...λέγουσα· λάβετε πτερὰ πυρός, καὶ δεῦτε πρός μέ. καὶ οἱ μὲν δύο ἔλαβον, καὶ ἐπετάσθησαν εἰς τὸ ἄλλο πέραν· ὁ δὲ ἄλλος ἔμεινε, καὶ ἔκλαιε. ὕστερον δὲ ἐδόθησαν καὶ αὐτῷ πτερά, οὐ μέντοι π., ἀλλ' ἀσθενῆ...οὕτως καὶ ἡ γενεὰ αὕτη, εἰ καὶ λαμβάνει πτερά, οὐ μέντοι π. *ib.*(208C,D); θεὸν...τῇ πρὸς αὐτὸν ἑνώσει δίκην πυρὸς ἀφομοιῶσαι τὰ ἑνωθέντα, κατὰ τὴν αὐτῶν πρὸς θέωσιν ἐπιτηδειότητα Dion.Ar.*e.h.*2.2.1(M.3.393A); θαρρῶ γάρ, ὅτι τοῖς εἰρημένοις ἐγὼ τοὺς ἐναποκειμένους ἐν σοὶ τοῦ θείου π. ἀνασκαλεύσω σπινθῆρας *ib.*7.3.11(569A); **d.** action after death τὸ π. τὸ οὐράνιον τῆς θεότητος, ὅπερ δέχονται οἱ Χριστιανοὶ ἐντὸς αὐτῶν ἐν τῇ καρδίᾳ νῦν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ...ὅταν ἀναλυθῇ τὸ σῶμα, ἐξώτερον γίνεται...καὶ ποιεῖ ἀνάστασιν τῶν λελυμένων μελῶν...τὸ πλησίον σῶμα, ὃ μετὰ τὸ λυθῆναι γίνεται βόρβορος, ἐργάζεται τὸ οὐράνιον π. καὶ ἀνακαινίζει, καὶ ἀνιστᾷ τὰ ἐφθαρμένα σώματα. τὸ γὰρ νῦν ἐσώτερον ἐν τῇ καρδίᾳ ἐνοικοῦν π., τότε ἐξώτερον γίγνεται, καὶ ποιεῖ ἀνάστασιν τῶν σωμάτων Mac.Aeg.*hom.*11.1(M.34.544D–545A); **e.** exeg. Dan.3:20ff. ἐπὶ τοῦ Ναβουχοδονόσορ, τὸ π. ἐν τῇ καμίνῳ οὐκ ἦν θεϊκόν, ἀλλ' ἦν κτίσμα· οἱ δὲ τρεῖς παῖδες διὰ τὴν δικαιοσύνην αὐτῶν ἐν τῷ φαινομένῳ π. ὄντες, ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἶχον τὸ θεϊκὸν οὐράνιον π. ... καὶ αὐτὸ ἐκεῖνο ἐφάνη ἐξώτερον αὐτῶν· ἀνὰ μέσον γὰρ αὐτῶν ἔστη, καὶ ἐπεῖχε τὸ φαινόμενον π., τοῦ μὴ καίειν...τοὺς δικαίους...ὥσπερ οὖν οἱ τρεῖς παῖδες...ἐδέξαντο ἐν ἑαυτοῖς τὸ τοῦ θεοῦ π. ... οὕτω καὶ νῦν αἱ πισταὶ ψυχαὶ δέχονται ἐκεῖνο τὸ θεϊκόν...π., ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ αὐτὸ ἐκεῖνο μορφοῖ εἰκόνα ἐπουράνιον εἰς τὴν ἀνθρωπότητα *ib.*11.2(545A–C); **8.** ref. angels οἱ μὲν ἄγγελοι νοερὸν π. καὶ πνεύματα νοερά...φῶς δὲ νοερὸν μεγίστη προκοπὴ ἀπὸ τοῦ νοεροῦ π. ἀποκεκαθαρμένου τέλεον Clem.*exc.Thdot.*12(p.110.26ff.; M.9.661C–664A); ref. Ps.103:4 ἐπὶ τῶν οὐρανίων δυνάμεων. ἡ μὲν οὐσία αὐτῶν, ἀέριον πνεῦμα...ἢ π. ἄυλον Bas.*Spir.*38(3.32C; M.32.137A); κύριος ἥξει...προτρεχόντων τῶν ταγμάτων ἐνώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀγγέλων, ἀρχαγγέλων, πάντες φλόγες πυρὸς ὄντες Ephr.2.229F; angels as π. ἄυλον Jo.D.*f.o.*2.3(M.94.865A); **9.** miraculous fire, surrounding martyrs, *A.Phil.*126

(p.55.11); *A.Paul.et Thecl.*34(p.261.1ff.); in vision ἀνέστη κατακλυσμὸς π., καὶ σύρας ἀπώλεσε τοὺς λύκους Agath.*v.Gr.Ill.*114(p.58).

I. various forms of fire contrasted; **1.** purging fire of persecution and sufferings contrasted with hell fire τὸ π. ἦν αὐτοῖς ψυχρὸν τὸ τῶν ἀπανθρώπων βασανιστῶν· πρὸ ὀφθαλμῶν γὰρ εἶχον φυγεῖν τὸ αἰώνιον καὶ μηδέποτε σβεννύμενον *M.Polyc.*2.3; *ib.*11.2; *Diogn.*10.7,8; Or. *hom.18.1 in Jer.*(p.151.14ff.; M.13.464B,C); **2.** material and spiritual fire, exeg. Jer.20:9 εἴρηκέ τι εἶναι εἶδος πυρός, π. οὐκ αἰσθητοῦ, κολάζοντος τὸν κολαζόμενον τῷ πόνῳ εἰς τὸ μὴ φέρειν αὐτόν...φοβοῦμαι μὴ τοιοῦτόν ἐστι τὸ ἀποκείμενον ἡμῖν, π. γινόμενον, ὡς ἐν τῇ καρδίᾳ γέγονεν Ἱερεμίου. οὐ πεπόνθαμεν δὲ αὐτό. εἰ ἐπεπόνθειμεν τοῦτο, καὶ προέκειτο τὰ δύο π., τοῦτο τὸ π. καὶ τὸ ἔξωθεν π. ὃ βλέπομεν ἐπὶ τῶν καιομένων ὑπὸ τῶν ἡγουμένων τῶν ἐθνῶν, εἱλόμεθα ἂν ἐκεῖνο μᾶλλον τὸ π. ἢ τοῦτο. ἐκεῖνο μὲν γὰρ καίει τὴν ἐπιφάνειαν, τοῦτο δὲ καίει τὴν καρδίαν, καὶ ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς καρδίας διϊκνεῖται ἐπὶ πάντα τὰ ὀστᾶ...καὶ οὕτως ἔρχεται ὡς μὴ δύνασθαι τὸν καιόμενον φέρειν. ...οἶδα καὶ λῃστὰς τοῦτο τὸ π. δυνηθέντας ὑπομεῖναι, τὸν πόνον ⟨τὸν⟩ ἀπὸ τούτου τοῦ π. ἄλλος ἐστὶν ὁ πόνος ὁ ἀπὸ τοῦ π., ὃν διέγραψεν Ἱερεμίας λέγων· 'καὶ ἐγένετο ἐν τῇ καρδίᾳ μου ὡς π. καιόμενον...καὶ οὐ δύναμαι φέρειν.' ἐκεῖνο τὸ π. ἐκκαίει ὁ σωτὴρ ὁ εἰπών· 'π. ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν.' καὶ ἐπεὶ ἐκεῖνο τὸ π. ἐκκαίει ὁ σωτήρ, διὰ τοῦτο τοῖς ἀρχομένοις ἀκούειν αὐτοῦ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ π. καὶ πρῶτον π. βάλλει αὐτῶν ἐπὶ τὴν καρδίαν· ὅπερ ὁμολογοῦσι Σίμων καὶ Κλεόπας λέγοντες ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐ⟨τοῦ⟩ τὸ 'οὐχὶ ἡ καρδία καιομένη ἦν ἐν τῇ ὁδῷ...;' ἐνθάδε ἡ καρδία καίεται πυρί Or.*hom.20.8 in Jer.*(pp.190.23–191.14; M.13.520C–521A); *ib.20.9*(p.192.12ff.; 521D); **3.** divine fire and fire of sin, cf. *'offerre debes deo hostiam laudis'...sed ut haec digne offeras, indumentis tibi opus est mundis...et ignem divinum necessarium habes, non aliquem alienum a deo, sed illum, qui a deo hominibus datur...si enim non hoc, sed alio et huic contrario igni utamur, illo, qui se transfigurat sicut angelum lucis, eadem sine dubio patiemur, quae Nadab passus est,* Or.*hom.9.1 in Lev.*(p.419.4ff.; M.12.509A,B); **4.** material and immaterial fire λείπεται δεῖξαι, ποῦ τὸ π. ἐγένετο. εἶπεν ὁ θεός· γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο ἡ τοῦ π. φύσις· οὐ γὰρ μόνον τοῦτο τὸ π. ἐστιν, ἀλλὰ καὶ αἱ ἄνω δυνάμεις π. εἰσι, καὶ συγγενές ἐστι τὸ ἄνω π. τούτου τοῦ παρ' ἡμῖν. ζητεῖτε δέ, ὅτι τὸ μὲν σβέννυται, τὸ δὲ οὐ σβέννυται...τὸ π. τὸ ἄνω ἄνευ ὕλης, τὸ π. τὸ κάτω μετὰ ὕλης· τὸ γὰρ ἄνω π. συγγενὲς τούτων ἐστίν, ὥσπερ καὶ ἡ ψυχὴ ἡμῶν συγγενὴς ἀγγέλων... οὔτε οὖν ψυχὴ ἄνευ σώματος φαίνεται, οὔτε π. ἄνευ στυππείου...ἢ ἑτέρας ὕλης ἐστὶν ἰδεῖν. ἵνα δὲ δειχθῇ ὅτι τὸ π. τοῦτο οὐκ ἔστιν ἀλλότριον, ἡ κτίσις διδάσκει. πολλοὶ γὰρ πολλάκις παρὰ τοῦ ἡλίου δανείζονται π., καὶ ἅπτουσιν· εἰ δὲ ἦν ἀλλότριον, πῶς τὸ ἀλλότριον ἐξ αὐτοῦ ἐλαμβάνετο; ἄλλως δὲ οὕτως ἐν τῷ οὐρανῷ π. ἐστιν ἄυλον μέγα, ὡς καὶ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ π. φανῆναι, ὅπερ οὐ ξύλων ὑποκειμένων, ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἀΰλου π. ἤγαγεν ὁ θεὸς εἰς θέαν...πάντα οὖν π. ἐστι, καὶ ἀστραπή, καὶ οἱ ἀστέρες...καὶ τὸ παρ' ἡμῖν π. συγγενές ἐστι Sever.*creat.*1.4(M.56.434); **5.** illuminating and burning fire, cf.Or.*hom.13.4 in Ex.*(pp.275.16–276.4; M.12.392A,B).

J. met.; **1.** of wrath, Eus.*v.C.*1.32(p.23.1; M.20.948C); esp. wrath of God, Or.*hom.5.15 in Jer.*(p.45.7ff.; M.13.320A,B); Chrys.*exp.in Ps.*45:10(5.186C); **2.** of animal desires, passions, and sin π. φιλόϋλον Ign.*Rom.*7.2; Just.*dial.*116.2(M.6.744C); Clem.*paed.*2.2(p.168.16f.; M.8.412B); ref. Ezech.1:27 τίνα μὲν τρόπον αὐτοῦ 'τὰ ἀπὸ τῆς ὀσφύος κάτω' ἐστὶν π., 'τὰ δὲ ἀπὸ τῆς ὀσφύος καὶ ἄνω' ἐστὶν ἤλεκτρον, ἐρευνησάτω τὸν λόγον, διὰ τί τὸ κάτω τοῦ θεοῦ π. ἐστιν. τὰ ἀπὸ ὀσφύος καὶ γενέσεως πράγματα, ταῦτα π. ἐστιν...πάντα τὰ ἐν γενέσει χρῄζει τῆς κολάσεως. τὰ δὲ ἀνωτέρω τῆς ὀσφύος...ταῦτά ἐστιν ὕλη ὡς ἐν κόσμῳ καθαριωτάτη...λέγεται γὰρ τὸ ἤλεκτρον χρυσοῦ εἶναι τιμαλφέστερον. ἐπεὶ οὖν παραδείγμασιν χρῆται ἡ γραφή...διὰ τοῦτο εἰσήγαγεν τὸν θεὸν ἐκ π. καὶ ἠλέκτρου συνεστηκότα...ἐν γενέσει π. ἐστιν ἕκαστος ἡμῶν, οὐκ ἐσμὲν τὸ ἤλεκτρον, ἐὰν δὲ ἀναβαίνωμεν...ἐσόμεθα διαβάντες τὸ π. ἤλεκτρον τὸ περὶ τὸ σῶμα τοῦ θεοῦ τὸ ὑψηλότερον Or.*hom. 11.5 in Jer.*(p.83.12ff.; M.13.373C–376A); id.*hom.1.3 in Ezech.*(p.323.25ff.; M.13.769D); ref. Num.26:61 cf. *concalescis in equorum contentionibus, in certamine athletarum? atque iste ignis non est de altari domini, sed hic est, qui dicitur ignis alienus,...concalescis et cum te repleverit iracundia et cum te inflammaverit furor, ureris interdum et amore carnali...sed omnis iste ignis alienus est et contrarius deo,* id.*hom.9.9 in Lev.*(p.438.2ff.; M.12.523A); ποῦ διαρυέντος τοῖς παραπτώμασιν λογικοῦ νοῦ, καὶ ἐμπρησθέντος, ἀλλοτρίῳ π.· ὅπερ ἡμεῖς ἐξεκαύσαμεν, πορευθέντες τῷ φωτὶ τοῦ π. ἡμῶν, καὶ τῇ φλογί, ᾗ ἐξεκαύσαμεν Max.*qu.Thal.*54(M.90.520A); π. μὲν ἡμῶν ὑπάρχει ψεκτόν, ὁ τῆς σαρκὸς νόμος· φῶς δὲ τούτου τοῦ π. ἐστιν, ἡ κατὰ τοῦτον τὸν ψεκτὸν νόμον ἐν ἕξει τῶν παθῶν ἡ κίνησις...ἢ πάλιν, π. μέν ἐστι ψεκτόν, ἡ κακία· φῶς δὲ ψεκτόν, ἡ τῆς κακίας ἕξις...οὐ δεῖ οὖν τούτῳ τὸν νοῦν θερμαίνεσθαι τῷ π. *Schol.*20 *ib.*(532B,C); of concupiscence, †Bas.Anc.*virg.*14(M.30.700A,B); **3.** of heresy, ref. Num.26:61, cf. *cui scripturae haeretici ignem alienum imponentes, hoc est sensum et intelligentiam alienam a deo et veritati contrariam introducentes,* Or.*hom.9.1 in Num.*(p.54.21; M.12.625B); **4.** ref. conscience ὅσον πλείω καίεται ὑπὸ τοῦ τῆς λύπης π., τοσοῦτον μᾶλλον ἐλεεῖται id.*hom.20.9 in Jer.*(p.192.3; M.13.521C); cf.id.*hom.10.5 in Ezech.*(p.423.8; M.13.745A); Ath.*ep.Drac.*6(M.25.529C); and penitence, cf.Or.*hom.4.8 in Ex.*(p.180.23; M.12.323D); **5.** of love; **a.** natural, id.*mart.*27(p.23.24; M.11.596C); **b.** supernatural; for Christ, Just.*dial.*8.1(M.6.492C); cf.Or.*Cant.*proem.(p.67.16; M.13.67C); Ephr.1.294A; **6.** of grace, faith, etc., cf. *quia autem possit interdum divinus ignis exstingui etiam in sanctis...audi apostolum Paulum...*[1Thess.5:19] Or.*hom.15.3 in Gen.*(p.129.20; M.12.241D); cf. *ignis fidei,* id.*hom.4.6 in Lev.*(p.324.3; M.12.440C); cf.*ib.*9.9 (p.437.15; 522C); ref. truth, cf.id.*hom.13.2 in Num.*(p.109.32; M.12.668C); ref. prayer, v. εὐχή; **7.** ref. preachers, exeg. Ex.35:6 and Jer.5:14, cf. *si doctor es, exstruis tabernaculum aedificans ecclesiam dei; dicit ergo et ad te deus, quod ad Jeremiam dixit: ecce, dedi verba mea in os tuum ignem. si ergo docens et aedificans ecclesiam dei increpas tantummodo...nihil autem consolationis proferas de scripturis...obtulisti quidem coccum, sed non duplicatum. ignis enim tuus incendit tantummodo et non illuminat,* Or.*hom.13.4 in Ex.*(p.276.14ff.; M.12.392C).

K. fire leading to true worship by destroying pagan sanctuaries, Clem.*prot.*4(p.41.4ff.; M.8.145C–148A).

L. for opinion that Adam's name means fire, v. Ἀδάμ.

M. fire as creative; idea attributed to Messalians, Jo.D.*haer.*80 (M.94.732A).

N. 'Greek fire' π. θαλάσσιον Thphn.*chron.*p.295(M.108.721A); π. ὑγρὸν *ib.*p.331(800A).

**πυρά, ἡ, 1.** *funeral pyre,* Just.*1apol.*21.3(M.6.360B); **2.** *fire,* cf. π. *ignis est,* Isid.H.*etym.*10.221; **a.** lit., *M.Polyc.*13.3; Athenag.*leg.*29.1 (M.6.957B); Hipp.*haer.*4.32(p.58.16; M.16.3095A); **b.** of fire of divine love, Thdt.*Cant.*2:7(2.60); of sensual passion, Chrys.*virg.*34(1.292E); Thdt.*provid.*6(4.567); of despair, Chrys.*Laz.*5.4(1.768D); of disease, Thdt.*provid.*6(583); of fiery language, Chrys.*hom.9.2 in 1Cor.*(10.75B); **3.** *conflagration, disturbance* π. χαλεπὴν κατὰ τῆς τῶν Γαλατῶν ἀναφθεῖσαν ἐκκλησίας id.*comm.in Gal.*1:1–3(10.658E).

**πυράγρα, ἡ,** *forceps*; used for torture, Const.Diac.*laud.*6(M.88.485B).

***πυρακίζω,** *be fiery red, blush*; of roses, *Asen.*18(p.68.10).

**πυρακτ-όω,** *heat, make red hot* πάντα ~ῶν ὁ αἰθήρ Bas.*hex.*3.7(1.29B; M.29.69B); pass. ~ούμενον καὶ χαλκευόμενον τὸ ἄγαλμα Meth. *res.*1.43(p.290.6; M.18.272A); esp. of iron, in simile μοῖρά τίς ἐστιν ἐγκεφάλου, διὰ παντὸς ἑαυτοῦ τὸ ψυχικὸν ἔχον πνεῦμα, ὡς ὁ πεπυρακτωμένος σίδηρος ἔχει τὸ πῦρ Nemes.*nat.hom.*8(M.40.652B); illustrating coinherence of H. Ghost in Trin., Bas.*Spir.*63(3.53A; M.32.184B); illustrating union of natures in Christ, Thdt.*eran.*2(4.116); illustrating potentiality opp. actuality; of perfection, etc., Isid.Pel. *epp.*4.81(M.78.1144C); Max.*ambig.*(M.91.1076A); met. τῷ περὶ τὴν κτίστην ~ούμενοι πόθῳ Didym.*Trin.*1.32(M.39.429C); Ἠλίαν...ζήλῳ ...~ούμενον Bas.Sel.*or.*11.3(M.85.157A); ἀγάπης πυρσῷ ~ούμενοι Sophr.H.*ep.syn.*(M.87.3197A).

***πυράκτωσις, ἡ,** *inflammation,* Eustrat.*v.Eutych.*54(M.86.2336C); met. ἡ...τῆς πορνείας π., πρὸς ἐκείνην βλέπει τὴν κάμινον Isid.Pel.*epp.* 1.433(M.78.421B); of heresy, Sophr.H.*ep.syn.*(M.87.3185A).

**πυραμίς, ἡ,** a sort of *cake,* Clem.*prot.*2(p.17.6; M.8.88B).

**πυράφλεκτος,** *unburnt by fire*; of burning bush, ‡Ath.*occurs.*16 (M.28.993C).

**πυρβόλος,** *casting fire,* Epiph.*haer.*31.1(p.382.16; M.41.473A).

**πυργόβαρις, ἡ, 1.** *fortified tower, Pss.Sal.*8.21; ref. Ps.121:7 οἱ μεγάλοι δὲ πύργοι λέγονται π. ἐν τοῖς τείχεσι κατασκοπῆς χάριν τῶν ἐπιόντων γινόμενοι Didym.*Ps.*121:7(M.39.1581B); οἱ πρόβολοι [i.e. heretics] κατὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν π., Ὀνώριος, Σέργιος, κτλ. ‡Jo.D. *ep.Thphl.*8(M.95.3356B); **2.** *siege tower,* ref. spiritual warfare σοφία ...ἀποσώζει [sc. τὴν ψυχὴν] καὶ καταργεῖ τὰς...π. τῶν αἰσθητῶν ἐφέδρων καὶ νοητῶν Gr.Agr.*Eccl.*7.1(M.98.1024C).

***πυργοκάστελλος, ὁ,** *siege tower, Chron.Pasch.*p.394(M.92.1009B); *ib.*p.396(1016A).

**πυργομαχέω,** *assault*; pass., met. ὀργάνοις τιμωρητικοῖς ἐπυργομαχεῖτο τὴν γνώμην Pall.*h.Laus.*3(p.19.2; ἐπυργομαχεῖ τῇ γνώμῃ M. 34.1012B).

***πυργοποιέω,** *build the tower* of Babel, Or.*fr.9 in Jer.*(p.201.22; M.13.556D); Hesych.H.*fr.Ps.*76:12(M.93.1245C).

**πυργοποιΐα, ἡ, 1.** *building of the tower* of Babel τὰς γλώσσας... διακριθείσας ἐν τῇ π. ‡Hipp.*fr.17 in Pss.*(p.145.8; M.10.720D); Gr.

Nyss.*Eun.*12(2 p.287.3; M.45.996B); ἐν γὰρ βίβλῳ Γενέσεως, ἐν τῇ π. ὁ θεὸς...τὰς μακαρίας ὑποστάσεις ἐξέφηνεν Didym.*Trin.*1.18(M.39.348A); Epiph.*haer.*3(p.178.19; M.41.189B); contrasted with pentecostal unification of tongues, Chrys.*hom.35.1 in 1Cor.*(10.321C); compared with Nestorian confusion of truth by doctrinal subtleties, Leont.H.*Nest.*4.27(M.86.1693A); Cosm.Ind.*top.*3(M.88.136B); Jo.Mal.*chron.*3 p.58(M.97.136A); *Chron.Pasch.*p.22(M.92.105C); met. ἡ κρηπὶς καὶ ἡ ὑποβάθρα τῆς αἱρετικῆς π. Gr.Nyss.*Eun.*1(1 p.195.10; M.45.441A); ἔδει γὰρ τοὺς ἐπὶ τῇ γηίνῃ π. τὴν ὁμοφωνίαν λύσαντας, ἐπὶ τῇ πνευματικῇ...τῆς ἐκκλησίας οἰκοδομῇ εἰς ὁμοφωνίαν ἐλθεῖν id.*Steph.*1(M.45.705A); τὸ πλῆθος ἡμῖν ἐπισείεις, ὥσπερ ἀπειλῶν τῷ θεῷ π. δευτέραν Euther.*confut.*1(M.28.1340D); **2.** *tower* of Babel κτίζουσι ...τὴν π. καὶ οἰκοδομοῦσι τὴν Βαβυλῶνα Epiph.*haer.*2(p.176.2; M.41.184A); *ib.*3(p.176.20; 185B); **3.** *defence-work* τούτων ὥσπερ ἀπό τινος ὀξυβελοῦς μηχανήματος...τῇ τῶν ἐναντίων π. διαφεθέντων Const.Diac.*laud.*26(M.88.508D); **4.** *building of a stronghold*; met., of hospitality as καλὴ π. in spiritual life, Ephr.3.300D.

***πυργοποιός, ὁ,** plur., *builders of the tower* of Babel, Ephr.3.542B.

**πύργος, ὁ, 1.** *tower*, representing Church in vision, Herm.*sim.*3.3.3ff.; βάρεις...ἐλεφαντίνας, τὰς ἐκκλησίας ἐν τούτοις φασί. βάρις μὲν γὰρ καλεῖται π. ἅπας· πεπυργῶσθαι δέ φαμεν τὰς ἐκκλησίας τῇ τοῦ Χριστοῦ δυνάμει καὶ χάριτι Cyr.*Ps.*44:9(M.69.1040D); exeg. Cant.4:4 ὡς π. Δαυὶδ τράχηλός σου, π. εἶναι τὴν σοφίαν Or.*schol.in Cant.*4:4(M.17.272B); 'neck' represents S. Paul in rel. to Christ as head; David is God who created man as a tower, equivalent to 'city set on a hill', Gr.Nyss.*hom.7 in Cant.*(M.44.932Bff.); Proc.G.*Cant.*4:4(M.87.1648A); exeg. π. ἐλεφάντινος (Cant.7:4): πύργοι...οἱ τὰ ἀρεστὰ τῷ νυμφίῳ ποιοῦντες, σκοπευτήριον ἔχοντες τὴν θεωρητικὴν ψυχὴν Or.*schol.in Cant.*7:4(281C); represents τὸ εὐσεβὲς φρόνημα Nil.ap.Proc.G.*Cant.*7:2–5(M.87.1729B); met. π. ... τῆς εὐσεβείας Thdt.*h.e.*1.25.15(3.813); id.*provid.*10(4.657); ref. hope, Isid.Pel.*epp.*2.17(M.78.469A) cit. s. ἐλπίς; of God, Geo.Pis.*Sev.*692(M.92.1673A); **2.** *dice-box*, astrol. τὸ δὲ ψηφόβολον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ἑπτὰ κοκκία τὰ ἑπτὰ ἄστρα, τὸν δὲ π. τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ, ἐξ οὗ ἀνταποδίδοται πᾶσι καλὰ καὶ κακά Jo.Mal.*chron.*5 p.103(M.97.192B).

**πυργοφόρος,** *bearing a tower*; met., of a woman with an elaborate hair style, Synes.*ep.*3(M.66.1325A).

***πυρεάζω,** *roast*, *A.Pil.*B 1(p.290n.).

**πυρεῖον (πύριον), τό, 1.** *censer*, *Dial.Tim.et Aquil.*97 r°(p.78); πύριον *Const.Stud.*2(M.99.1704D); **2.** *fire-temple* in Persia, Thdt.*h.e.*5.39.1(3.1082).

**πυρέκβολος, 1.** *emitting fire*; of flint stone, ‡Ath.*ep.Cast.*2(M.28.893D); ξύλων π. Leont.H.*Nest.*4.25(M.86.1689C); met. λόγων π. Geo.Pis.*bell.Avar.*476(M.92.1291A); **2.** neut. plur. as subst., *fire-throwing machines*, id.*hex.*512(M.92.1475A).

***πυρέκγονος,** *born of fire*; of salamander, Geo.Pis.*hex.*1042(M.92.1514A).

***πυρεκτιάω,** *be fevered*, Max.*ambig.*(M.91.1349B).

***πυρένδροσος,** *bedewed with fire, containing fire from heaven* τὴν π. βάτον Leont.N.*serm.*3 cit.ap.Jo.D.*imag.*1.27(M.94.1273B) for τὴν ἄφλεκτον βάτον (M.93.1608A).

***πυρένθεος,** *containing divine fire* τὸ π. θυσιαστήριον Leont.N.*serm.*3 cit.ap.Jo.D.*imag.*1.27(M.94.1273B) for τὸ θυσιαστήριον (M.93.1608A).

**πυρέσσ-ω,** *be feverish*; hence, c. acc., *suffer from, be afflicted with* δεισιδαιμονίαν ~ων Eust.*engast.*27(p.58.29; M.18.669A); πολυθεΐαν ~ουσιν Caes.Naz.*dial.*108(M.38.976).

**πυρεταίν-ω,** *be feverish*, met. εἴ πως δυνηθείης τὸ ~ον τῆς σαρκὸς φρόνημα καταβέσαι Nil.*Eulog.*23(M.79.1124B).

**πυρεύ-ω,** *kindle*, met. τοὺς...εἰς εὐσέβειαν ~σαντες λογισμοὺς Thdt.*Ps.*61:3(1.1013).

[*]**πυρέω,** *fire up*; met., *become angry*, Dor.*doct.*18(M.88.1805C).

***πυρίβροχος,** *rained upon by fire*; of Sodomites, Ephr.3.542B.

***πυρίγλωσσος,** *fiery-tongued* τοῦ π. ... 'Ησαΐου Jo.Eub.*concept.BMV* 2(M.96.1461B); π. ῥητόρων Dam.*troph.*2.2(p.219.6).

**πυρίδιον, τό,** *spark, fiery particle*, acc. Xenophanes' theory τὸν ἥλιον ἐκ μικρῶν π. ἀθροιζομένων γίνεσθαι καθ' ἑκάστην ἡμέραν Hipp.*haer.*1.14(p.17.20; M.16.3040A).

***πυρίζ-ω, 1.** *set on fire*, met. τοῦ θείου πνεύματος τοῦ...~οντος τὸν ἔσω...ἄνθρωπον Ammon.*Ac.*19:5(M.85.1573D); **2.** *be on fire*, Eus.Al.*serm.*1(M.86.317A); **3.** *be red, fiery*, ref. Is.63:1 ἐξ αἵματος δὲ καὶ σαρκὸς συνέστη ἐκεῖνος ὁ δερμάτινος ~ων χιτών, ὃν πάλιν καὶ ἕτεροί τινες ὁρῶντες εἰς ουρανοὺς ἀνερχόμενον, σύνθετον καὶ ἔνθεον καὶ ὁμόθεον, Εὐόῳ Χριστῷ λέγοντες 'ἵνα τί σου τὰ ἱμάτια ἐρυθρά;' Anast.S.*hex.*12(M.89.1053D).

**πυρικαής,** v. πυρρακής.

**πυρίκαος, ὁ,** ? *one who commits arson*; in pun on πατρίκιος, Max.*invect.*(M.90.204A).

***πυρικαυστέω,** *burn with fire*, Thdr.Stud.*epp.*2.81(M.99.1321A).

***πυρίμορφος,** *with the appearance of fire, fiery*, *Apoc.Bar.*6(p.88.27); Eulog.*palm.*2(M.86.2916C); τῷ π. θρόνῳ τοῦ ὑψίστου αὐτῷ παριστάμενος *Pap.Chr.*(p.436; saec. vi); τοῦ πνεύματος ἡ...πυρίμορφος ἐπιφοίτησις Jo.D.*hom.*9.4(M.96.729C); of tongues of angels, Jo.Mon.*hymn.Geo.*2(M.96.1396A); of BMV θρόνε π. Ephr.3.528C; Jo.Mon.*hymn.Chrys.*7(M.96.1381D); Germ.CP *hymn.BMV*(M.98.453C).

**πύρινος,** *fiery*; **1.** of divine presence αὐτὸς δὲ ὁ Τόπος π. ἐστι Clem.*exc.Thdot.*38(p.118.31; M.9.677B); **2.** ref. angelic beings ὥρα ιβ' ἐν ᾗ ἀναπαύονται τὰ π. τάγματα *Apoc.Adam*(p.144); χερουβὶν π. *Apoc.En.*14.11; τοὺς θρόνους...π. Dion.Ar.*c.h.*15.2(M.3.329A); id.*d.n.*1.8(M.3.597A); οἱ π. Rom.Mel.(*BZ* 24 p.6); **3.** of pentecostal tongues, Or.*Cels.*8.22(p.240.2; M.11.1552B); **4.** of Gnost. aeons (Naassene) δημιουργῷ 'Ησαλδαίῳ, θεῷ π. Hipp.*haer.*5.7(p.86.10; M.16.3135B); of third deity in Apelles' doctrine, *ib.*7.38(p.224.4; 3346A); who spoke to Moses from burning bush, *ib.*8.9(p.228.28; 3354A); Thdt.*haer.*1.25(4.317); **5.** πύρινος ποταμός at second advent (cf. Dan.7:10), Ephr.2.192F; π. ποταμὸν ἐξερχόμενον ἀπὸ ἀνατολῶν id.2.213D; id.2.251D; ‡Jo.D.*Const.*8(M.95.324D); **6.** ref. punishments in hell π. ποταμός *Orac.Sib.*2.286; ἐν π. ἁλύσεσσιν *ib.*2.288; π. τροχός *ib.*2.295; **7.** of garland worn in heathen rites (which is equivalent to χάραγμα τὸ ἐπὶ τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς Apoc.13:16) π. καὶ...θανάτου στέφανον Hipp.*antichr.*49(p.33.1; M.10.769A).

**πύριος, 1.** *of fire* π. λίθων *flint* stones, Clem.*fr.*32(p.217.28); **2.** neut. as subst.; **a.** *flint stone*, Gr.Nyss.*bapt.diff.*(M.46.421B); **b.** = πυρεῖον.

**πυρίπλοκος,** *wrapped in fire*, ‡Hipp.*fr.22 in Pss.*(p.48.29; M.10.613B); ref. burning bush as type of BMV π. θαῦμα Thdr.Stud.*nativ.BMV* 7(M.96.689B).

***πυρισπείρητος,** *with network of fire*; of candelabrum, Paul.Sil.*Soph.*892(M.86.2153A).

**πυρισπόρος,** *scattering fire*; of candelabrum, Paul.Sil.*Soph.*879(M.86.2152B).

***πυρίστομος,** *speaking with fire* π. φλόγα Geo.Pis.*hex.*167(M.92.1445A).

***πυριφαγής,** *devouring like fire, consuming*, †Hipp.*narr.*(p.276.10; M.10.873A).

**πυριφλεγής,** *burning*, met. π. πόθῳ Nil.*epp.*2.183(M.79.296B); π. τῷ πρὸς θεὸν ἔρωτι Jo.Carp.*cap.*92(M.85.1855).

***πυριφλόγιστος,** *scorched by fire*, Tim.Ant.*Sym.*(M.86.237C).

**πυρκαϊά, ἡ,** *conflagration, fire* τῆς τοῦ διωγμοῦ π. Eus.*h.e.*6.2.3(M.20.524A); id.*m.P.*13(p.950.7; M.20.1517D).

***πυρκαϊάζω,** *make to burn* or *blaze up*; met., †Nil.*tract.*3(M.79.1284C).

**πυροβόλος,** *fire-darting* τοὺς π. λίθους *flint stones*, Or.*hom.8.5 in Jer.*(p.60.3; M.13.341C); Ant.Mon.*hom.*17(M.89.1480C).

***πυρογόνος,** *producing fire* (cf. foreg.) λίθων π. Or.*sel.in Jer.*10:13(M.13.549A).

***πυρόδροσος,** *of fire falling like dew* from heaven, ref. burning bush πυροδρόσου φλογὸς ἄφλεκτον ‡Cyr.H.*occurs.*12(M.33.1200A).

**πυροειδής (πυρωδής), 1.** *like fire, fiery in appearance*, Hipp.*haer.*4.32(p.58.17; M.16.3095A); Or.*Cels.*6.33(p.103.4; M.11.1348B); of Zeus as π. οὐσία *Hom.Clem.*6.7; Gr.Nyss.*v.Mos.*44(M.44.316A); τὴν ...ἐσθῆτα...τὴν π. σημαίνειν...τὸ θεοειδὲς κατὰ τὴν πυρὸς εἰκόνα Dion.Ar.*c.h.*15.4(M.3.333A); acc. Apelles and others, of third deity who appeared to Moses in burning bush, Hipp.*haer.*8.10(p.229.8; 3354B); **2.** *fiery, burning*, met. πυρωδέστερος γὰρ αὐτοῦ [sc. τοῦ ἡλίου] ὁ τῆς ἀληθείας...λόγος Just.*dial.*121.2(M.6.757A); τὸ π. ... τοῦ λόγου Hipp.*Dan.*4.37.4(M.10.657C); π. μανίας Const.ap.Gel.Cyz.*h.e.*2.7.26(M.85.1237B); πνεύματος...τὴν καρδίαν...π. ποιοῦντος Gr.Nyss.*hom.7 in Cant.*(M.44.933A); **3.** *hot* to taste, *pungent*, Thdt.Rom.1:16(3.20); **4.** masc. as subst., name of planet *Mars*, Jo.Mal.*chron.*2 p.25(M.97.92A).

**πυροειδῶς,** *with fiery appearance*, ref. burning bush π. τὸ φέγγος ἐξήπτετο Gr.Nyss.*v.Mos.*20(M.44.305C).

***πυροθετέω,** *heat with fire*, *Hymn*.ap.*Mir.Geo.*(p.149.16).

***πυροϊππεύς,** *with horses of fire*, Mod.*dorm.*1(M.86.3280A).

***πυροκρατήρ, ὁ,** *volcanic crater*, Jo.D.*dialect.*suppl.(M.94.676B).

***πυρολάβον, τό,** *pair of fire-tongs*, Arist.*apol.*10.1.

***πυρότροφος,** *feeding on fire*; of an inflamed wound, Geo.Pis.*hex.*1347(M.92.1538A).

***πυροφανής,** *like fire*, Thphn.*chron.*p.338(M.108.816C, vv.ll. προφ-, προσφ-).

***πυροφεγγής**, *blazing with fire*, Orac.*Sib*.8.434.

***πυροφλόγος**, *shining like fire*, Amph.*fr*.(M.39.109B).

**πυροφόρος**, *fire-bearing*; of BMV as typified by burning bush, Mod.*dorm*.3(M.86.3285C).

**πυρ-όω**, *kindle, set on fire*; met.; **1.** *inflame* with love, devotion, etc., Cyr.H.*procatech*.15; Chrys.*stat*.6.5(2.81D); id.*hom.34.1 in Jo*.(8.195A,D); Παῦλος...ἐπυροῦτο ἐν ἀγάπῃ τῇ θείᾳ Philox.*ep*.28(p.177); with anger, Ath.*apol.sec*.87(p.166.7; M.25.405A); with desire, Chrys. *hom.19.1 in 1Cor*.(10.160C); **2.** *test by fire*, Just.*dial*.116.2(M.6.744C); πεπυρωμένος ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας Or.*or*.13(p.328.20; M.11.457B); πειρασμούς, καθ' οὓς...~ωθέντες...ἐδοκιμάσθησαν Meth.*res*.1.56(p.316.14); διὰ...θλίψεων ~ωθέντες Bas.*ep*.139.2(3.231D; M.32.584C); ἐναντίως ὁ διάβολος ~οῖ τῷ θεῷ· θεὸς δὲ ~οῖ, εἴτε τὴν προϋπάρχουσαν εὑρίσκῃ ἀδικίαν, ἢ ἐπεὶ οὐ προϋπάρχει, οὐχ εὑρίσκει Cyr.*Ps*.16:3(M.69.816B); **3.** *purify by fire*, Herm.*vis*.4.3.4; *M.Polyc*.15.2; Thdt.*Ps*.17:31(1.710); **4.** pass., *be fiery* βέλη...τιτρώσκοντα τὰς...ψυχὰς...τὰ πεπυρωμένα τοῦ θεοῦ λόγια Cyr.*Ps*.76:19(M.69.1193A); Nil.*epp*.2.167(M.79.281A).

***πυρπνόως**, *so as to breathe fire*, ref. pentecostal descent of H. Ghost, Jo.D.*carm.pent*.80(p.216; M.96.836C).

**πυρπολ-έω**, **1.** *set on fire, make fiery* κεραυνοῦ ~ῶν τὴν ἀτμίδα Geo. Pis.*hex*.952(πυρσοβολῶν ἀτμίδα M.92.1507A); **2.** *inflame* with love, zeal, devotion, etc., ‡Chrys.*Abr*.1(2.742D); Thdt.*Ps*.118:165(1.1479); ~ούμεθα...ὑπὸ τῆς περὶ τὸν Χριστὸν ἀγάπης id.*2Cor*.5:15(3.316); id.*Gal*.4:20(3.385); with evil desire, Nil.*epp*.2.167(M.79.281C); Thdt.*provid*.8(4.613); φθόνῳ ~οῦνται id.*Is*.9:5(p.48.30; 2.234); Bas. Sel.*v.Thecl*.1(M.85.508A).

**πυρπόλησις**, ἡ, *destruction by fire*, Eus.*h.e*.1.2.20(M.20.64A); id. *d.e*.8 proem.(p.350.29; M.22.569D); Chrys.*hom.4.3 in Rom*.(9.458B).

**πυρρακής**, *red-hot*, to the taste; of mustard-seed, Iren.*fr*.29 (πυρικαές M.7.1245A).

***πυρραυγής**, *shining as with fire*, Jo.D.*drac*.(M.94.1601C).

***πυρρώδης**, *fiery red*, Meth.*lepr*.5(p.456.11).

***πυρρωπός**, *of fiery-red appearance*, Sophr.H.*mir.Cyr.et Jo*.60(M.87.3636A).

***πύρσευμα**, τό, *effulgence*, met. τῷ εὐαγγελικῷ...π. Areth.ap.*cat. Apoc*.12:1(p.352.10) for τῷ εὐαγγελικῷ...πνεύματι id.*Apoc*.12:1(M.106.660D).

**πυρσεύ-ω**, **1.** *inflame*, with love, zeal, etc. λέξις εἰς ἔρωτα θεῖον ~ει τὴν γνώμην Thdt.*Ps*.83:3(1.1196); id.*Cant*.2:7(2.60); id.*2Cor*.7:6(3.323); id.*h.e*.4.35(3.1012); Proc.G.*Pr*.31:17–18(M.87.1541A); **2.** *kindle, arouse*, met. σβέσαι τὸν ~όμενον κατ' αὐτοῦ φθόνον Isid. Pel.*epp*.2.49(M.78.492A); **3.** *signal by beacon fires*, met. αἱ παρθένοι τῷ κόσμῳ ~ουσαι τὴν ἀφθαρσίαν Meth.*symp*.6.4(p.68.15; M.18.117D).

**πυρσοβολέω**, v. πυρπολέω.

***πυρσόγλωσσος**, *with burning tongue*; met., Geo.Pis.*hex*.1780(M.92.1572A).

[*]**πυρσοειδής**, *like a beacon*, Jo.VI H.*v.Jo.D*.12(M.94.448C).

***πυρσόκομος**, *with flame-coloured leaves*, Paul.Sil.*Soph*.881(M.86.2152B).

***πυρσοκόρυμβος**, *with flame-coloured flowers*, Paul.Sil.*ambo*.195 (M.86.2259A).

***πυρσολάτρης**, ὁ, *fire-worshipper* (i.e. devotee of Persian religion), Geo.Pis.*Heracl*.1.14(M.92.1298A); *ib*.1.181(1313A); id.*carm*.50.1.

***πυρσομορφ-όω**, *give fiery form* ~οῖ Χριστὸς εἰς σωτηρίαν, ὅλην πορίζων τὴν χάριν τοῦ πνεύματος Jo.D.*carm.pent*.49(p.215; M.96.836A).

***πυρσοπόλος**, *fire-bearing*, Gr.Naz.*carm*.1.2.14.88(M.37.762A).

**πυρσός**, ὁ, **1.** *fire*; met.; **a.** of fire of love, zeal, piety, etc., Thdt. *h.rel*.4(3.1156); id.*provid*.8(4.623); ἀδελφικῆς ἀγάπης πυρσῷ πυρακτούμενοι Sophr.H.*ep.syn*.(M.87.3197A); id.*v.Anast*.(M.92.1689B) cit. s. ἐγκρύφιος; **b.** of conflagration of discord, enmity, etc. ὁ τῆς διχονοίας...π. Const.*ep*.(Opitz 3 p.62.4); Ath.*apol.sec*.61(p.141.22; M.25.360D); Socr.*h.e*.1.24.5(M.67.145A); **2.** *torch* π. δὲ γαμήλιος ἡ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἔλλαμψις Gr.Nyss.*hom.13 in Cant*.(M.44.1053A); **3.** *beacon*, met. Θέκλα...ὡς π. ἐκ μέσου τοῦ κλύδωνος τῶν παθῶν ἀναφθεῖσα Isid.Pel.*epp*.1.87(M.78.244A); *ib*.1.208(313D).

***πυρσοφανής**, *shining as a beacon*, ‡Jo.D.*ep.Thphl*.3(M.95.348B).

***πυρσοφεγγής**, *glowing with flame*, Geo.Pis.*hex*.1489(M.92.1549A); id.*carm*.107.15.

**πυρσοφόρος**, *torch-bearing* in church procession, Paul.Sil.*Soph*.872(M.86.2152A).

**πυρφορ-έω**, *bear a torch*; fig., of BMV, ref. Ex.3:2 ~οῦσα παρθένος Jo.D.*carm.theoph*.123(p.213; M.96.832B).

**πυρωνία**, ἡ, *purchase of wheat*, Euthal.Diac.*Ac*.(M.85.653C).

**πυρῶπις**, *fiery-eyed*, met. π. ... ὧραι Nonn.*par.Jo*.11:4(M.43.840B).

***πυρωπόταμος**, ὁ, *river of fire*; as torment of hell, Gr.Naz.*carm*.2.1.76.3(M.37.1423A).

**πύρωσις**, ἡ, **1.** *making fiery*; of making iron red hot (in Christol. simile), Jo.D.*f.o*.3.11(M.94.1024C); met. ὁ...ψυχρὸς καὶ τῆς τοῦ...πνεύματος π. ἄμοιρος Or.*Apoc*.23(p.31); **2.** *testing by fire*; of heating of metal, met., with play on Stoic notion of conflagration ἥξει ἡ κτίσις...εἰς τὴν π. τῆς δοκιμασίας *Did*.16.5; π. ἡ μὲν ἔξωθεν προσπίπτουσα δοκιμασίαν κατεργάζεται, ἡ δὲ ἔνδοθεν θάνατον διαπράσσεται Clem.*q.d.s*.25(p.176.16; M.9.629C); Cyr.*Os*.135(3.167C); Thdt.*Ps*.16:4(1.696); **3.** *kindling, setting on fire* by evil desire, *T.Jud*.16.1; ref. S. Paul's permission for second marriage δι' ἀκρασίαν καὶ π. Clem.*str*.3.12(p.233.26; M.8.1184A); *ib*.6.7(p.462.7; M.9.281B); πίπτουσιν εἰς τὸ πῦρ τῶν π. Or.*schol.in Lc*.9:42(M.17.348A); ἡ π. τῆς σαρκὸς μήτηρ γενήσεται τοῦ αἰωνίου πυρός Bas.*hom*.3.7(2.23B; M.31.213C); Chrys.*hom.19.2 in 1Cor*.(10.161B); τὴν ἄλογον π. †Nil.*mal.cog*.16(M.79.1217D).

**πυρωτικός**, *of fire*, ref. Mt.3:11 οἱ π. ... λόγοι Eus.*Is*.4:3–6(M.24.1116B).

**πωγωνίτης**, ὁ, = πωγωνίας, *comet*, Thdt.*qu.15 in Gen*.(1.18).

**πώεον**, τό, = πῶυ, *flock*, Eudoc.*Cypr*.1.304(M.85.844B).

**πωλεύω**, *break in* a horse; pass., *be under training*; of the soul, Nil.*epp*.1.132(M.79.140A).

**πῶλος**, ὁ, *colt*; **1.** exeg. Mt.21:1–7 in rel. to Gen.49:11 and Zach. 9:9 π. γάρ τις ὄνου εἱστήκει ἔν τινι εἰσόδῳ κώμης πρὸς ἄμπελον δεδεμένος, ὃν ἐκέλευσεν ἀγαγεῖν αὐτῷ Just.*1apol*.32.6(M.6.380A); story of Bellerophon an invention of demons due to misinterpretation of Gen.49:11, *ib*.54.7(409B); colt signifies gentiles, unaccustomed to yoke of Law, ass represents Israel, id.*dial*.53.1–4(M.6.592Bff.); Clem.*prot*.12(p.85.19; M.8.244A); id.*paed*.1.5(p.99.7; M.8.268A); Hipp.*fr.22 in Gen*.(p.59.18); τὸν μὲν π. προσδεδέσθαι ἐν τῇ ἀμπέλῳ, τὸν δὲ ἕτερον ἐν τῇ ἕλικι, ὅπερ ὑπολαμβάνομεν, τὴν μὲν ἐξ ἐθνῶν κλῆσιν προσδεδέσθαι τῷ κυρίῳ, τὴν δὲ ἐκ περιτομῆς τῇ τοῦ νόμου παλαιότητι *ib*.23(p.60.2; M.10.589B); τὰς δύο κλήσεις πρὸς αὐτὸν ὡς ἄμπελον δεσμευομένας καὶ τῇ αὐτοῦ ἀγάπῃ εἰς ἑνότητα συναγομένας, ὄνον καὶ π. ἐπὶ τῷ αὐτῷ διὰ λόγου καθαιρομένους id.*ben.Jac*.18(p.34.7); cf. *pullum novellum eos...qui sunt ex gentibus credentes*, Or.*hom.13.8 in Num*.(p.119.22; M.12.676B); ὁ π. ... ὁ ὕστερον γενόμενος νέος ἀπὸ τῶν ἐθνῶν...λαός id.*comm.in Mt*.16.15(p.524.2; M.13.1424B); ass and colt represent those loosed from bondage of sin, *ib*.(p.524.20; 1424B); colt represents men's bestial state before conversion (cf. Ps.72:22), *ib*.16.16(p.527.6ff.; 1425C); π. ... ἐφ' ὃν οὐδεὶς ἀνθρώπων ἐκάθισεν· οὐδὲν γὰρ λογικὸν καὶ κατὰ τρόπον ἀνθρώπινον γινόμενον... ἵδρυτο τῷ ἀπὸ τῶν ἐθνῶν π. *ib*.16.17(p.534.19; 1433A); ὅπου οὖν ὑπακοὴ καὶ ἱερὸς τόπος [i.e. Bethany and Bethphage] ἐκεῖ ἀποστέλλει ὁ κύριος τοὺς ἀποστόλους λύσοντας π. δεδεμένον ἐν ᾧ οὐδεὶς...ἐκάθισεν ...ἀντὶ τοῦ· οὐδέποτε ἄνθρωπος λογικὸς ἐπεκάθισεν ἢ Μωϋσέως λόγος ἢ...ἄλλου τινὸς τῶν προφητῶν...ἔργον γὰρ ἐστι τῶν λυόντων τὸν π. μαθητῶν ἀγαγεῖν λελυμένον πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ τὰ ἑαυτῶν ἱμάτια... τὰς πράξεις καὶ τοὺς λόγους...ἐπιρρῖψαι τῷ π. καὶ ἐνιδρῦσαι αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν id.*hom.37 in Lc*.(pp.217.21,220.2,7); or New Covenant, id. *Jo*.28(18; p.201.29; M.14.357C); or gentile believers, *ib*.29(18; p.202.23; 360A); ἀνθρώπων μὲν οὐδεὶς πω καθίσας ἐπὶ τὸν π. ἦν, θηρίων δὲ ἢ τῶν ἀλλοτρίων τοῦ λόγου δυνάμεών τινες ἐπεκάθισαν *ib*.32(18; p.206.16; 365B); ref. Gen.49:11 αἰνίττεσθαι...τὸν μὲν π. ... τὸν τῶν ἀποστόλων...χορόν, τὴν δὲ ἄμπελον...τὴν ἔνθεον...αὐτοῦ δύναμιν...ἕλιξ δὲ...ἡ τοῦ...λόγου διδασκαλία, ἐν ᾗ τὸν π. τῆς ὄνου κατεδήσατο, τὸν νέον ἐξ ἐθνῶν λαόν, γέννημα τυγχάνοντα τῶν ἀποστόλων...εἴποι δ' ἄν τις καὶ πρὸς λέξιν ταῦτα τέλους τετυχηκέναι ὅτε...εἶπεν ὁ κύριος... εὑρήσετε π. δεδεμένον...ὅτι...μελλήσει ὁ προφητευόμενος οὐχ οἷά τις ...βασιλεὺς ἐφ' ἁρμάτων...ὀχήσεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ ὄνου καὶ π., οἷά τις... πένης Eus.*d.e*.8.1(p.365.17; M.22.593A); τινές φασιν, ἐπειδὴ ὁ κύριος ἀπέστειλε τοὺς μαθητὰς τὸν π. ἀγαγεῖν...προλέγεσθαι ταῦτα παρὰ τοῦ Ἰακώβ· ἕτεροι δέ, ὅπερ καὶ ἀληθέστερον κατὰ τὴν ἀκολουθίαν εἶναι δοκεῖ τοῖς πολλοῖς, ὅτι ἄμπελος ὁ Ἰσραήλ...ὄνος δὲ καὶ π., οἱ τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις ὁμοιωθέντες...ἕτεροι δὲ λέγουσι, τὸ δυνατὸν τῆς τοῦ σωτῆρος διδαχῆς εἰς τὸ ἥμερον ἀγούσης τὸ ἐν ἀνθρώποις ἄγριον προλέγεσθαι...οὐχ οἷόν τε γὰρ π. ἀμπέλῳ προσδεσμευθέντα μὴ λυμήνασθαι τῇ σταφυλῇ. ἀλλ' ὁ σωτὴρ...προσδήσει τῇ ἀμπέλῳ τὸν π., οὕτως ἡμερώσας αὐτοῦ τὰ σκιρτήματα...ὡς μηδὲν βλάπτεσθαι τὴν ἄμπελον...ταῦτα ἡμεῖς οὐ διϊσχυριζόμεθα Diod.*Gen*.49:11(M.33.1599C); διὰ τοῦ π. ... τὴν τῶν ἐθνῶν προμηνύων προσαγωγήν...τὰ ἀκάθαρτα ἔθνη μετὰ τοσαύτης εὐκολίας ἐνάξει, ὡς ἂν τις τῇ ἕλικι τῆς ἀμπέλου τὸν π. προσδήσῃ, τῆς ἐξουσίας τὴν ὑπερβολὴν αἰνιττόμενος, καὶ τῶν

ἐθνῶν τὴν πολλὴν ὑπακοήν. ... ἕλικας δὲ ἐκάλεσε τὸ ἁπαλὸν τῶν προσταγμάτων Chrys.*hom.67.2 in Gen.*(4.638C); mode of entry into Jerusalem exhibits ἐπιείκεια of Christ, contrasted with kingly splendour, id.*hom.66.2 in Mt.*(7.656A); ἡ ἐκκλησία δηλοῦται διὰ τοῦ π., καὶ ὁ λαὸς ὁ νέος,...μετὰ...τὸ καθίσαι τὸν Ἰησοῦν καθαρὸς γενόμενος...διὰ τοῦτο φαίνεται ἡ ὄνος ἀκολουθοῦσα τῷ π. μετὰ γὰρ τὸ καθίσαι τὸν Χριστὸν ἐπὶ τὰ ἔθνη, τότε ἥξουσι κἀκεῖνοι παραζηλοῦντες... οὐ κάθηται δὲ ἐπὶ γυμνὸν τὸν π., ἀλλ' ἐπὶ τὰ ἱμάτια τῶν ἀποστόλων. ἐπειδὴ γὰρ τὸν π. ἔλαβον, ἅπαντα λοιπὸν προΐενται, καθὼς καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγεν· ἐγὼ δὲ ἥδιστα...ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν *ib.*(656B); whole prophecy of Zach.9:9 referred primarily to Zerubbabel, Thdr.Mops.*Zach.*9:8–10(M.66.556Cff.); προσέδησε γὰρ ὥσπερ ἑαυτῷ διὰ πίστεως, ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινὴ...τὸν ἐξ ἐθνῶν λαόν, ὃν τῷ π. παρεικάζει. προσέδησε δὲ ὅτι τῇ ἕλικι τῆς ἀμπέλου, τουτέστιν, ἀγάπῃ τῇ παρ' ἑαυτοῦ Cyr.*glaph.Gen.*7(1.224A); ἐπανεπαύσατο γὰρ ὁ Χριστὸς τῷ νέῳ λαῷ, τουτέστι τῷ κεκλημένῳ πρὸς ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῷ εἰδωλολατροῦντί ποτε. οἷα γάρ τις ἦν π., οὔπω δεδαμασμένος...οὐ γάρ που τῷ θείῳ πεπαιδαγώγητο νόμῳ id.*Zach.*57(3.736C); π. represents gentiles, two disciples the apostles and prophets, 'village' indicates lawless and uncivilized character of gentiles, id.*Lc.*19:35(M.72.876C); π. δὲ λέγει τὸν ὄνον, ἐπειδὴ ὁ ἐξ ἐθνῶν λαὸς ἀγύμναστος ἦν τῆς εἰς εὐσέβειαν ἀγούσης πίστεως id.*Jo.*8(4.698D); π. = gentiles, formerly untamed, uncared for by legislators or prophets: apostles loose it, setting on it garments representing grace; vine = Christ, Thdt.*qu.110 in Gen.*(1.114); Zach.9:9 referred to Gen.49:11 as indicating Christ's dissimilarity to kings and their splendour, id.*Zach.*9:9(2.1634); cf. *vera enim vitis per vitem alligavit...sibi populum novum...vel vineam intelligit Israelem: per pullum vero denotat populum ex gentibus collectum. ... prophetia ostendit illum non instar terreni regis, vehendum esse equis...vehetur asino et pullo ...ceu pauper aliquis,* Proc.G.*Gen.*49:11(M.87.499); Eulog.*palm.*8 (M.86.2925B) cit. s. διπλόος; **2.** in gen., ref. νοῦς as ἡνίοχος of passions (colts), Thdt.*Rom.*7:17(3.77).

**πωλοτροφέω,** *bring up* as child, Tim.Ant.*nativ.Jo.Bapt.*1(M.28. 908A).

**πωρόω,** *harden, make callous* or *insensible*; **1.** ref. heart, mind, etc. ἡ καρδία...πεπώρωται ἀπὸ τῶν προτέρων μου πράξεων Herm. *mand.*4.2.1; *ib.*12.4.4; ἐπώρωσαν τὴν καρδίαν...οἱ...δαίμονες *M. Thdot.*3(p.140); Mac.Mgn.*apocr.*3.23(p.106.2); πεπωρωμένοι τὸ συνειδὸς Nil.*Alb.*(M.79.697D); τὸ μὲν λεῖμμα τὸ κατ' ἐκλογὴν χάριτος ἐσώθη· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν Proc.G.*Is.*1:7–9(M.87.1840A); ref. spiritual blindness of Jews οὐχ ὁ θεὸς ἐπώρωσεν αὐτούς, ἀλλὰ συνεχώρησε ποιεῖν ἃ ἤθελον· ἔσχον δὲ τὴν πώρωσιν ἐκ τῆς ἀπιστίας Ammon.*Jo.*12:40(M.85.1477B); **2.** ref. state of mind, emotion πεπωρωμένον φθόνον ‡Meth.*palm.*3(M.18.388B).

**πώρωμα, τό, 1.** *callus, hardened part*, met. τῆς ὑπερηφανίας ἐκτεμὼν τὰ π. Max.*ep.*13(M.91.512A); **2.** = πώρωσις, *hardness, insensibility*, †Nil.*mal.cog.*11(M.79.1213B); †Cyr.*coll.VT*(6[a].58B; M.77.1261D).

**πώρωσις, ἡ,** *hardening, callousness*, of mental and spiritual obtuseness and insensibility π. ἁμαρτίας *T.Lev.*13.7; τὴν τύφλωσιν τῆς ψυχῆς καὶ π. τῆς καρδίας Thphl.Ant.*Autol.*1.7(M.6.1036A); Gr. Naz.*or.*32.15(M.36.192A); διανοῖξαι αὐτῶν τὴν π. Chrys.*hom.18.2 in Rom.*(9.632D); due to man's fault, not divine decree, id.*hom.13.1 in Eph.*(11.95D); ἀλογίας δὲ τέκνον ἡ π. Cyr.*glaph.Gen.*3(1.85C); id.*Os.*33 (3.61C); π. δὲ καρδίας τὴν ἐσχάτην ἀναλγησίαν ἐκάλεσε Thdt.*Eph.* 4:18(3.426); ἄνοιαν καὶ...π. Max.*ambig.*(M.91.1161C); Sophr.H.*ep. syn.*(M.87.3176B); Jo.D.*hom.*3.5(M.96.585A); τὸν ἐν τάφῳ με καθεύδοντα λιθώδους π., διὰ μετάνοιαν ἀνάστησον Jo.Mon.*hymn.Petr.*4(M. 96.1392D).

# Ρ

**ῥαββί,** *my master*, as title of Christian priest μηδὲ...διὰ κενοδοξίαν ...ἢ ἀναισθησίαν. γίνεται γὰρ διὰ τὸ ῥ. καὶ πατέρες καλεῖσθαι, ἀλλοτρίους ἀναδέχεσθαι λογισμούς. μὴ...ἀναισχύντως...τὴν τῶν ἀποστόλων ἀξίαν ἁρπάζωμεν (i.e. in hearing confessions) ‡Jo.D.*conf.*9(p.118.23; M.95.293B).

***ῥαββίς, ὁ,** *rabbi, master*, plur. ῥαββεῖς *Pers.*(p.2.3); ῥαββίδες *ib.* (p.34.2).

**ῥαβδισμός, ὁ,** *beating, cudgelling*, ref. 2Cor.11:15, Gr.Naz.*or.*2.53 (M.35.461C); Nect.*Thdr.*6(M.39.1828B).

***ῥαβδιωκέω,** s.v.l., *beat with a rod*, *Ev.Barth.*(Vassiliev p.17; ῥαβδίζουσιν *RB* p.332).

**ῥαβδομαντεία, ἡ,** *divination by rod*, Cyr.*Os.*44(3.75C).

**ῥάβδος, ἡ,** *rod*;

**A.** *rod, stick*; met.; **a.** of God the Father ἡ ῥάβ[δος ἡ βασι]λικὴ *Pap.Chr.*(p.431); of various divine attributes [Ex.12:11] τῆς θείας δυνάμεως τὰ σημεῖα, τῆς λογικῆς ἰσχύος τὰ ἐρείσματα ῥ. ἡ διὰ Μωϋσέως, ῥ. ἡ διὰ Ἀαρών, ῥ. ἡ καρυΐνη, ῥ. ἡ τεμοῦσα βάθη θαλάσσης, ⟨ῥ.⟩ ἡ γλυκάνασα πικρίαν πηγῶν, ῥ. ἐφ' ἣν τὰ ἑπτὰ πνεύματα... ἀνεπαύσατο τοῦ θεοῦ ‡Chrys.*pasch.*6.3(p.159.6; 8.269D); σημαίνει [sc. ἡ ῥ.] τὴν βασιλείαν...τὴν ἰσχὺν...καὶ...ἐπιστήμην τὴν ποιμαντικὴν Cyr.*Heb.*1:8(p.376.2n.; M.74.961A); type of Christ as king, as support of weak and strength of just, as Good Shepherd and Judge, id.*Is.*2.1(2.191D–192A); Proc.G.*Is.*11:1(M.87.2040C,D); ref. Cant.5:7, of H. Ghost ἡ θεία ῥ. ἐκείνη...ἡ διὰ τοῦ πατάσσειν ἐνεργοῦσα τὴν ἴασιν, τὸ πνεῦμά ἐστιν Gr.Nyss.*hom.12 in Cant.*(M.44.1033C); **b.** as a weapon; met., of truth, Hipp.*haer.*5.11(p.104.7; M.16.3159C); of faith, Gr.Nyss.*v.Mos.*(M.44.368A); **c.** *staff of office* denoting authority; met., of divine governance αὐτῷ ῥάβδον περιτίθησιν ἡ προφητεία, ῥ. παιδευτικήν, ἀρχικήν, κατεξουσιαστικήν, ἵν'...οὓς...ἡ ἀπειλὴ οὐκ ἰᾶται, ἡ ῥ. ἰάσεται Clem.*paed.*1.7(p.126.5; M.8.324A); Bas. *hom.in Ps.*44(1.165D; M.29.404C); of angels τὰς...ῥ., τὸ βασιλικὸν καὶ ἡγεμονικὸν καὶ εὐθέα τὰ πάντα περαῖνον Dion.Ar.*c.h.*15.5(M.3.333B); under old dispensation δέδωκα τὴν ῥ. μου, τουτέστιν τὸ στήριγμα τῆς ἐμῆς φυλῆς *T.Jud.*15.3; of pastoral office ῥ. ποιμενικὴν πρὸς τὸ διώκειν τοὺς λύκους...καὶ ποδηγεῖν...τὰς τῶν λογικῶν θρεμμάτων ἀγέλας ‡Gr.Nyss.*hom.5.68 in Jo.*(p.195.19); of Roman rule (ref. Ps.2:9) ἐν ῥ. σιδηρᾷ ‡Anast.S.*Jud.disp.*1(M.89.1209B); of Aaron's rod as type of BMV, Cyr.H.*catech.*12.28; ‡Chrys.*BMV* 2(8.239B,C); also of rod of Moses, *ib.*3(241B); Thdr.Stud.*or.*5.2(M.99.721C).

**B.** *rod, shoot*; of rod of Jesse as a type of Christ, ref. Is.11:1, Cyr.*Is.*2.1(2.191C); and of BMV τὴν ἀειθαλῆ ῥ. Ἰεσσαὶ...ἐν παντὶ μὲν πρέπει χρόνῳ μακαρίζειν Chrysipp.*enc.in BMV* 1(p.336.4); χαῖρε, ῥ., τὸ θεόφυτον ἔρνος...ἐξ ἀσπορίας ἀνθήσασα υἱέα τὸν τῶν ἁπάντων θεόν Thdr.Stud.*nativ.BMV* 7(M.96.689B); *ib.*2(681B).

**C.** *beam* of Cross, Thdt.*Ps.*22:4(1.749); Dam.*troph.*2.2(p.220.2).

**D.** *rivet* in a tripod (said to have been invented by Glaucus), Eus.*Marcell.*1.3(p.15.19; M.24.745C).

**ῥαβδουχία, ἡ,** *power* τοῦ θανάτου τὴν ῥ. συνέθλασεν Mac.Mgn. *apocr.*3.14(p.90.6).

***ῥαγαδαστεύει,** error in ‡Epiph.*phys.*13(M.43.528C) for ῥαγάδα στενὴν *Phys.*A 11(p.38.2).

**ῥαγδαῖος,** *furious, violent*, met. οὐδὲν...οὕτως...μωρὸν καὶ ῥ. [sc. ὡς ἁμαρτία] Chrys.*hom.9.4 in 1Cor.*(10.78C); ῥαγδαιοτέραν...ἐπιφέρει τὴν ἐπίπληξιν [Col.2:20] Cyr.*glaph.Gen.*4(1.139B).

***ῥάγμα, τό,** sens. dub. (ref. Gal.5:3 and the numberless requirements of Jewish law) αὐτὴν τῶν ὑδάτων τὴν φύσιν ἀπέπλυνεν ἐκ τοῦ συνεχῶς ἀντλεῖν καὶ μεταφέρειν τῷ ῥ. Mac.Mgn.*apocr.*3.40(p.139. 28).

**ῥαγολόγος, ὁ,** *grape-gatherer*, Jo.Clim.*scal.*10(M.88.848D).

**ῥάδαμνος, ὁ,** *young shoot, scion*, *Const.App.*5.7.26; Gr.Naz.*carm.* 2.2(epitaph.)129.24(M.38.80A); ‡Chrys.*hom.*11(13.247C).

***ῥαδιόλογος, ὁ,** v. *ῥεόλογος.

**ῥαδιουργ-έω, 1.** *practise fraud* λήθη...ἐραδιούργησε, τὸ μόνῳ τῷ ὄντως θεῷ πρέπον ὄνομα, ἐπὶ θνητοὺς μεταφέρουσα ‡Just.*monarch.*1 (M.6.313A); **2.** *falsify, tamper with* text of scripture, ref. Jews ὅπερ ...ὑπὸ Ἰουδαίων ῥεραδιούργηται Or.*ep.*1.9(M.11.65B); ref. followers of Artemon and Theodotus the banker, †Hipp.*Artem.*ap.Eus.*h.e.*5.28. 13(M.20.516A); ~ῆσαι τὴν θείαν γραφὴν ἐτόλμησαν, καὶ τὰ μὲν περικόψαι, τὰ δὲ προσθεῖναι· διωρθωκέναι τὰ οὐκ εὖ ἔχοντα λέγοντες Thdt. *haer.*2.5(4.332); esp. of Marcionites τῶν κυριακῶν ~ῆσαί τινες ἐπιβέβληνται γραφῶν Dion.Cor.ap.Eus.*h.e.*4.23.12(M.20.389A); 'μεταχαράξαντας...τὸ εὐαγγέλιον' ἄλλους οὐκ οἶδα ἢ τοὺς ἀπὸ Μαρκίωνος καὶ τοὺς ἀπὸ Οὐαλεντίνου οἶμαι δὲ καὶ τοὺς ἀπὸ Λουκάνου. τοῦτο δὲ λεγόμενον οὐ τοῦ λόγου ἐστὶν ἔγκλημα ἀλλὰ τῶν τολμησάντων ~ῆσαι τὰ εὐαγγέλια Or.*Cels.*2.27(p.156.8; M.11.848A); ὁ...Μαρκίων, ~ήσας τὰ κατὰ τὸν ἀπόστολον Adam.*dial.*2.18(p.96.6); τὰ ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένα, μᾶλλον δὲ ἐρραδιουργημένα Epiph.*haer.*42.9(p.104.22; M.41.708B); *ib.* 42.11(pp.139.24,145.7; 749A,756D); also by false exegesis ~οῦντες τὰς ἐξηγήσεις Iren.*haer.*1.3.6(M.7.477A); *ib.*proem.(437A); accusation of Celsus against scriptures παραχαράττοντες καὶ ~οῦντες [i.e. in account of flood] τὸν Δευκαλίωνα Cels.ap.Or.*Cels.*4.41(p.314.5; M. 11.1096A).

**ῥαδιούργημα, τό,** *false story, fabrication*, Iren.*haer.*1.20.1(M.7. 653A).

**ῥαδιουργός, ὁ,** *forger*, Or.*Jo.*32.32(19; p.479.35; M.14.828C).

***ῥαδιουργῶς,** *craftily, deceitfully*, Epiph.*anc.*81(p.101.26; M.43. 169B).

***ῥαέτων**, ? name of a monastery ἐν τῷ αὐτῷ μοναστηρίῳ τοῦ ῥ. †Anast.S.*relat*.42(*OC* 3 p.62.3).

**ῥαθυμ-έω**, **1.** *have ease of mind* τὸ ~εῖν...οὐδέποτε ὠνητέον κενοσπουδίᾳ Clem.*paed*.3.11(p.279.10; M.8.656B); **2.** *be careless, indifferent, apathetic* ~ήσας εἰς οἶστρον ὑπεσύρη Meth.*symp*.1.1(p.8.22; M.18.37C); ἐπιπλήττειν ~ούσαις [sc. γυναιξί] Chrys.*sac*.6.8(p.156.17; 1.428C); Thdt.*Dan*.10:2f.(2.1256); *neglect* μαθημάτων ῥ. Clem.*str*.4.5 (p.257.17; M.8.1233A); φιλοστοργίας...~εῖν αὐτὰς ἀναγκάζοντος τοῦ λιμοῦ Cyr.*Os*.5(3.24E); οἷς...ἐπικείσεται ποινή, εἰ τούτου ~ήσουσιν Ath.Scholast.*coll*.12.2(p.143); pass., *be neglected* τὴν ἐκκλησίαν...~ηθεῖσάν τε καὶ χερσομανήσασαν ἐξ ἀναρχίας Gr.Naz.*or*.18.16(M.35.1004C); **3.** *be dejected* λυπούμεθα καὶ ἀδημονοῦμεν, καὶ ἀσχάλλομεν, καὶ ῥ. Thdr.Stud.*epp*.1.2(M.99.913A).

**ῥαθυμία**, ἡ, **1.** *apathy, indifference*, Athenag.*res*.17(p.69.5; M.6.1008C); Meth.*Porph*.5(p.507.15; M.18.345B); Chrys.*stat*.10.1(2.106A); **2.** *indolence*, Ephr.2.95F; Bas.*reg.fus*.proem.3(2.329E; M.31.896B); Dor.*doct*.2.2(M.88.1641C); **3.** *laxity, indulgence*, Clem.*paed*.2.8(p.193.33; M.8.465B); *Const.App*.4.11.5; **4.** *desire, lust*, Clem.*paed*.2.8(p.197.28; M.8.473B); Ath.*fr.1 in Cant*.(M.27.1352D); Chrys.*hom.17.2 in Mt*.(7.223D).

***ῥαθυμοτόκος**, *breeding indolence, sloth-inducing* ῥ. μέριμναι Jo.D.*carm.transfig*.(M.96.849C).

***ῥαιδάριος**, ὁ, (Lat. *raedarius*) *coachman*, Areth.*Apoc*.18:12(M.106.732B).

***ῥαῖδος**, τό, (Lat. *raeda*) *chariot*, Areth.*Apoc*.55(M.106.732B).

***ῥαιφερενδάριος**, ὁ, v. *ῥεφερενδάριος.

***ῥακάμφιος**, *in rags, shabby*, ‡Caes.Naz.*dial*.158(M.38.1117).

***ῥακενδυτέω**, *wear rags*, ‡Barth.Edess.*Muham*.(M.104.1448C); Jo.VI H.*v.Jo.D*.26(M.94.468A).

**[*]ῥάκκος**, τό, = ῥάκος, *strip of cloth, rag*, *Apophth.Patr*.(M.65.105C).

**[*]ῥακκώδης**, v. ῥακώδης.

***ῥακοδυτ-έω**, *wear rags*, Chrys.*hom.30.4 in Rom*.(9.743E); Pall.*h.Laus*.59(p.153 21; M.34.1236B); ‡Nil.*perist*.9.4(M.79.869D); met. ἐκ γηΐνων νοημάτων ~οῦντες Or.*fr.100 in Lam*.(p.271.9; M.13.652C).

**ῥακοδύτης**, ὁ, *wearer of rags*, Chrys.*hom.73.4 in Mt*.(7.713D).

***ῥακοφόρος**, *wearing rags*, ‡Caes.Naz.*dial*.111(M.38.989).

**ῥακ-όω**, *wither*, hence *enfeeble* ~οῖ [sc. λουτρά] τὰ σώματα καὶ προγηράσκειν ἀναγκάζει Clem.*paed*.3.9(p.263.18; M.8.617B); ~οῦται φύσει ῥευστὸν ὄν [sc. τὸ σῶμα] id.*str*.2.20(p.177.8; M.8.1061B); ῥαβδίζουσίν με...καὶ τὴν δύναμίν μου ~οῦσιν *Ev.Barth*.4.29(*RB* p.332).

**ῥακώδης**, *ragged*, *T.Job* 25 (ῥακκ- p.118.23); Gr.Nyss.*hom.11 in Cant*.(M.44.1005C); Mac.Aeg.*hom*.2.4(M.34.465D).

**ῥάκωμα**, τό, plur., *small pieces, rags*, ref. veneration of relics καὶ ῥακώματ', ἤ τι καὶ ῥαντισμάτων σημεῖον, ἀρκεῖν εἰς ὅλου τιμὴν ποτε Gr.Naz.*carm*.1.2.10.747(M.37.734A).

**ῥαντήρ**, ὁ, = ῥάντης, *sprinkler* of scents, Gr.Naz.*carm*.1.2.8.145 (M.37.659A).

**ῥάντης**, ὁ, *sprinkler*, in pagan ceremonies ἀντ' ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων καὶ διακόνων καταστήσας [sc. Juln. Imp.] ζακόρους καὶ νεωκόρους καὶ ῥ, κτλ. ‡Jo.D.*Artem*.22(p.82.15; M.96.1272C).

**ῥαντίζω**, **1.** *sprinkle*, *A.Phil*.105(p.40.22); *splash*; (trans.), Pall.*h.Laus*.39(p.125.13; M.34.1195D); **2.** *bedew* as with sweat, met. τὴν ψυχὴν φόβῳ ῥαντίζουσι Nil.*Eulog*.28(M.79.1129D); **3.** *purify* by sprinkling, Cyr.H.*catech*.3.1,4; Gr.Naz.*or*.39.3(M.36.336C); Mac.Aeg.*hom*.25.3(M.34.669A); ref. baptism by heretics, Ath.*Ar*.2.43(M.26.237B); ref. Christ's baptism περιετμήθη καὶ ἐρραντίσθη *Const.App*.6.22.5.

**ῥάντισμα**, τό, *sprinkling*; **1.** of the liquid sprinkled, *splash*, Gr.Naz.*carm*.1.2.10.747(M.37.734A) cit. s. ῥάκωμα; Bas.*renunt*.8(2.209B; M.31.641C); **2.** of the act of sprinkling, Gr.Nyss.*bapt.Chr*.(M.46.589C).

**ῥαντισμός**, ὁ, *sprinkling*; of purifications under Jewish law, Or.*hom.8.11 in Lev*.(p.412.29); *Const.App*.6.20.9; Cyr.*Ps*.96:14(M.69.833B); of Christian baptism εἰς ῥ., τὸ λουτρὸν τῆς παλιγγενεσίας †Bas.*Is*.26(1.400B; M.30.169B).

***ῥαντιστήριον**, τό, plur., *ceremonies of sprinkling*, Or.*schol.in Lc*.3:10(M.17.328D).

**ῥάπισμα**, τό, *slap in the face*, *A.Pil*.A 16.7(p.282); Isid.Pel.*epp*.1.54(M.78.217A); in formalities of manumission ῥ., τὴν τελευταίαν τῶν δούλων πληγήν Bas.*hom*.13.3(2.116B; M.31.429B).

**ῥάπτης**, ὁ, **1.** *one who stitches, seamster* or *clothes-mender*, Pall.*h.Laus*.32(p.94.7; M.34.1100D); *ib*.33(p.97.4,7; 1105C,D); *MAMA* 3.581 (Corycus, ? saec. v); **2.** *deviser, plotter*, ‡Gr.Naz.*Chr.pat*.1884(M.38.286A).

***ῥάσος**, (? Lat. *rasus*); **1.** *threadbare*, Leont.N.*v.Jo.Eleem*.21 (p.38.9); **2.** neut. as subst.; **a.** *gown*; of Christ's robe, *A.Pil*.B 10.3(p.305); **b.** *novice's habit*, ῥάσον *Euchol*.(p.379).

**ῥαφανέλαιον**, τό, *oil of radishes*, *Apophth.Patr*.(M.65.145A).

***ῥαφανοφαγία**, ἡ, *eating of cabbage, cabbage diet*; ref. Montanists, Hipp.*haer*.8.19(p.238.17; M.16.3367A).

**ῥαφή**, ἡ, **1.** = ῥαφίς, *needle*, *A.Petr.et Andr*.16(p.124.18); **2.** *suture* in the skull, Jo.D.*ep*.(M.95.244C).

**ῥαφιδευτής**, ὁ, *seamster*; *embroiderer*, Or.*comm.in Mt*.15.20(p.408.3; M.13.1312B).

***ῥαφιδευτικός**, *of needlework*, ‡Chrys.*Spir*.4(3.801E).

***ῥαφίδιον**, τό, (dim. of ῥαφίς) *needle*, Zos.*alloquia* 5(M.78.1689B).

**ῥάχη**, ἡ, (variant of ῥάχις) *spine* τρίχας...εἶχον κατὰ τῆς ῥ. ἐκφυομένας Thphn.*chron*.p.337(M.108.813A).

**ῥαχία (ῥαχεία)**, ἡ, **1.** name of a shrub, species of ῥάχος, prob. *thorn*, *Barn*.7.8; **2.** mountain *ridge*, Gr.Nyss.*ep*.20(M.46.1081A); ῥαχεία Thdt.*h.rel*.18(3.1229); **3.** stone *roof* of a cell, *ib*.27(1284).

***Ῥαψακοειδής**, *like* (*that of*) *Rhapsaces* [i.e. the Rabshakeh (4 Reg.18:17 etc.) as a typical barbarian] ἡ Ῥ. χείρ Thdr.Stud.*epp*.2.75(M.99.1312A).

***ῥαψολογ-έω**, *concoct for discussion, trump up* ἀκαίρους ~οῦντας [sc. Jews] ζητήσεις Dam.*troph*.3.5(p.243.12).

***ῥαψολογία**, ἡ, *trumped-up argument*, Leont.H.*Nest*.4.27(M.86.1693A).

***ῥαψῴδημα**, τό, *rigmarole*; *idle declamation*, Cyr.*Is*.1.1(2.22E); id.*Juln*.6(6².193B).

***ῥαψῳδοποιΐα**, ἡ, *rhapsodizing, empty declamation*, Epiph.*haer*.66.34(p.73.25; M.42.84A).

***ῥεβοκατορία**, ἡ, (Lat. *revocatoria*) *letter of recall*, Ath.Scholast.*coll*.20.1(p.174).

**ῥεγεών**, ἡ, (Lat. *regio*) *district, ward*, CChalc.*act*.13(*ACO* 2.1.3 p.418.12; H.2.565D); †Gregent.*leg.Hom*.(M.86.577D); *Chron.Pasch*.p.322(M.92.821B).

**ῥεγεωνάριος**, ([*]ῥεγιωνάριος), *pertaining to a* regio or *district*, *of the area* νοτάριος ῥ. τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας CLater.*act*.1(H.3.704C); *ib*.2(733A); as subst., official in Church ὑποδιάκονον καὶ ῥεγιωνάριον τῆς ἁγίας ἡμῶν ἐκκλησίας Leo II Papa *ep*.(M.*PL*.96.403A).

***ῥέγιστρον**, τό, (Lat. *regesta*) *archives*; **1.** *file*, CCP(681)*act*.13 (H.3.1345D,1348E); **2.** *record*, *ib*.12(1324C,D); **3.** of documents, *copy* τὰ...ἴσα, ἤτοι ῥέγιστρα, ἢ καὶ αὐθεντικά *ib*.13(1348D).

**[*]ῥεγιωνάριος**, v. ῥεγεωνάριος.

**ῥέγχω**, *snore*; met., of the careless soul, Cyr.*Is*.5.4(2.825A).

**ῥέδα**, ἡ, (Lat. *raeda*) *chariot*; ref. Apoc.8:13, ῥεδῶν understood as a graecizing, not apparently of *raeda* but of *radium*, and the ending explained as the Greek equivalent of Lat. *-orum* τὸ ῥεδῶν Ῥωμαϊκὴ μὲν λέξις ἐστίν...ῥεδιοὺμ γάρ ἐστι παρὰ Ῥωμαίοις τὸ ὄχημα, γενικὴν δὲ πληθυντικὴν τέθεικε πτῶσιν· καὶ δέον κατὰ Ῥωμαίους ῥεδιοροὺμ εἰπεῖν, ὡς ἐξελληνίσας αὐτὴν Ἑλληνικὴν γέγραφε κατάληξιν, ῥεδῶν εἰπών Oecum.*Apoc*.18:13(p.197).

**ῥεῖθρον**, τό, *stream*, met. μία...ἡ τῆς ἀληθείας ὁδός, ἀλλ' εἰς αὐτὴν...ἐκρέουσι τὰ ῥ. ἄλλα ἄλλοθεν Clem.*str*.1.5(p.18.10; M.8.720A); ῥ. σωτηρίας Or.*fr.54 in Jo*.(p.528.24); *streams* of eloquence, Gr.Naz.*carm*.1.2.32.25(M.37.918A) cit. s. γλυκασμός; Geo.Pis.*carm*.94.1; Thdr.Stud.*cant*.15.2(p.369) cit. s. γλυκυσταγής.

***ῥέκαυτον**, τό, plur., (Lat. *recauta*) *quittance, release* ῥ. τῆς...δαπάνης Ath.Scholast.*coll*.4.22 paratit.(p.70); εἰς παραμυθίαν καὶ ῥ. *ib*.20.2(p.174).

***ῥελεγατίων**, ἡ, (Lat. *relegatio*) *banishment*, Ath.Scholast.*coll*.4.1 (p.50).

***ῥεμβάζ-ω**, **1.** *drive round, whirl, put in a whirl*, met. καὶ ἕλκουσί σε οἱ λογισμοὶ καὶ ~ουσι Mac.Aeg.*hom*.32.9(M.34.740C); **2.** med., met., *sway, be unbalanced* ὅπερ ἄτοπον καὶ...~ομένης ἔργον διανοίας ἐστίν Max.*opusc*.(M.91.25C).

**ῥεμβάς**, fem. of ῥεμβός, *Const.App*.4.14.3.

**ῥεμβασμός**, ὁ, **1.** *restlessness* [Lc.10:7b] ὅπερ ῥ. δηλοῖ καὶ διαβολῆς ἐστι τεκμήριον Cyr.*Lc*.10:1ff.(M.72.665A); ὁ ῥ. καὶ ὁ μετεωρισμὸς καὶ ἡ λήθη ἀφαίρονται τὸν τοῦ θεοῦ φόβον Esaias *or*.29.6(p.203); plur., *vagaries* of youth, Gr.Agr.*Eccl*.9.15(M.98.1113B); **2.** *distraction* of mind, ‡Bas.*const*.8.1(2.554C; M.31.1368C); Nil.*Magn*.61(M.79.1052A); Jo.VI H.*v.Jo.D*.35(M.94.484A); plur., Mac.Aeg.*hom*.4.4(M.34.473D); ‡Pall.*h.mon*.1.23(p.10.18; M.34.1116B); Marc.Er.*opusc*.7.6 (M.65.1080A).

**ῥεμβεύω**, *wander*, Just.*dial*.123.3(M.6.761B).

**ῥεμβός**, (fem. ῥεμβάς) *roaming, gad-about*, *Const.App*.1.5.1; Epiph.*anc*.103(p.123.25; paroxytone M.43.201B); id.*haer*.21.1(p.239.22; M.41.288A); Ant.Mon.*hom*.26(M.89.1517A); neut. as subst., met., *distraction*, †Bas.Anc.*virg*.15(1.603E; M.30.701C).

***ῥέμβος**, τό, *distraction*, Evagr.Pont.*rer.mon.*6(M.40.1257C).

**ῥέμβ-ω**, med.; **1.** *roam, wander*, hence *gad about* ὑπαρχέτω…ἡ παρθένος μὴ…~ομένη κατὰ τὰς τῶν ἀλλοτρίων οἰκίας *Const.App.*3.6.4; τὸ μὲν κάλλος ἐκ φύσεως ἔχουσαν, κακῶς δὲ τούτῳ χρωμένην, ~ομένην τε καὶ ἀσωτευομένην Nil.*epp.*2.213(M.79.312B); of the eyes, *wander, rove*, Ephr.1.325E; id.2.135A; Cyr.H.*procatech.*9 cit. s. βλέμμα; **2.** met., *vacillate, be uncertain* σκοτισθέντες τὴν ψυχὴν ~όμενον ἔχουσι τὸν νοῦν Ath.*gent.*23(M.25.48A); id.*syn.*25(p.250.24; M.26.725B); *wander, be distracted* παρθενευέτω καὶ ἡ διάνοια· μὴ ~έσθω, μὴ πλανάσθω Gr.Naz.*or.*37.10(M.36.296A); Chrys.*hom.suppl.*2(M.64.428C); ~όμεθα τῇ διανοίᾳ Jo.Jej.*poenit.cont.virg.*(M.88.1961A); ~όμεθα τῷ λογισμῷ Ephr.1.326E; ~ομένους αὐτοὺς συνάγειν Mac.Aeg.*hom.*6.3(M.34.520C); ἡ συντριβὴ τῆς καρδίας ἐστί, τὸ μὴ ἐᾶσαι αὐτὴν ~εσθαι μετὰ ἀλλοτρίων λογισμῶν Bars.*resp.*(M.88.1817A); εὔχη σου φυσικῶς μετὰ τοῦ ~εσθαι καὶ διαλογίζεσθαι Mac.Aeg.*hom.*26.21 (688D); εὐχόμενοι ἀλλαχοῦ ~όμεθα Chrys.*hom.*24.4 *in Ac.*(9.199E).

***ῥέμψις**, ἡ, ? *mishap*, contretemps; ? *aberration* ῥ. γενομένης τινὸς οἷα φιλεῖ πολλάκις συμβαίνειν Sophr.H.*mir.Cyr.et Jo.*11(M.87.3452C).

***ῥεόλογος**, ὁ, *one with a flow of words, babbler*, Synes.*provid.*2.8 (conj. for ῥειόλ-, ῥαιόλ- p.131.9; ῥαδιόλ- M.66.1280C).

***ῥέος**, ὁ, (Lat. *reus*) *defendant*, Heracl.*nov.*25.4(p.47).

***ῥεουοκατορία**, ἡ, (Lat. *revocatoria*) *letter of recall*, Ath.Scholast.*coll.*4 paratit.21(p.70).

***ῥεπετιτεύω**, (Lat. *repeto*) *reclaim, demand back*, Ath.Scholast.*coll.*9.1(p.98); Phot.*nomoc.*2.1(p.495; M.104.576B).

***ῥεπουδιατεύω**, (cf. Lat. *repudio*) *divorce*, Ath.Scholast.*coll.*2 paratit.8(p.44); Phot.*nomoc.*13.4(p.614; M.104.909B).

***ῥεπούδιον**, τό, (Lat. *repudium*) *divorce*, Just.*2apol.*2.6(M.6.444B); Cyr.*fr.Mt.*5:31(M.72.380D); Nil.*epp.*2.181(M.79.293C).

**ῥεπτικός**, neut. as subst., *tendency, inclination* τὸ ἐπὶ τὸ κρεῖττον ῥ. ἡμῶν Or.*or.*7(p.316.14; M.11.440D).

[*]**ῥέσκομαι**, *be said* or *spoken*, Thphn.*chron.*p.394(M.108.940B); ῥίσκ-, Gr.Mag.*dial.*(tr.Zach.)3.37(M.*PL.*77.314A).

**ῥεῦμα**, τό, *rheum, discharge*, met. τῶν ἁμαρτημάτων τὰ ῥ. Eulog. *fr.Novat.*ap.Phot.*cod.*280(M.104.328B).

***ῥευματόω**, *make flow, cause to stream*, Geo.Pis.*Pers.*2.311(M.92.1231A).

**ῥεῦσις**, ἡ, (cf. ῥύσις); **1.** *flow, flux*, met. ὁ νοῦς…πάντα ἐφοδεύων τάχει φορᾶς καὶ ῥεύσεως Gr.Naz.*or.*28.22(p.54.14; M.36.56A); **2.** *transience, mutability*; of what pertains to man, Eun.*apol.*17(M.30.852C); τὴν ἐπίρρυτον…καὶ εὐαλλοίωτον στάσιν, μᾶλλον δέ, στάσιμον ῥεῦσιν εἰπεῖν οἰκειότερον…στάσιν ἀεὶ ῥέουσαν…καὶ ῥ. ἀεικίνητον Max.*ambig.*(M.91.1412B); resulting from Fall, Jo.D.*hom.*4.27(M.96.628B); ref. Inc. καὶ τομὴν καὶ ῥεῦσιν ἐδέξατο τὴν ἐμήν id.*volunt.*36(M.95.173D; 176C); not attributable to God Ἄρειος…πάθος καὶ τομὴν καὶ ῥ. προεξεῦρεν ‡Ath.*Apoll.*1.21(M.26.1129B); Gr.Naz.*or.*29.8(p.84.11; M.36.84B); Didym.(‡Bas.)*Eun.*4(1.280E; M.29.676B); Thdt.*Trin.*9(M.75.1157C).

**ῥευστός**, of words, *fluent, eloquent* πῶς σε ῥευστοῖς εὐλογήσομεν λόγοις Geo.Pis.*carm.*2.17.

***ῥευστῶς**, *by change* οὔτε ὥσπερ Ἀδὰμ γεγέννηκε τὸν Ἄβελ, οὕτως ὁ θεὸς γεγέννηκε υἱὸν ἐκπορευτῶς, καὶ ῥ. Hier.H.*Trin.*(M.40.853A).

***ῥεφερενδάριος** (*ῥαιφερενδάριος), ὁ, (Lat. *referendarius*) **1.** imperial official, serving as intermediary, reporting petitions to emperor and transmitting his decisions to judges and others ὁ περίβλεπτος τριβοῦνος καὶ ῥ. CCP(449)*act.*(*ACO* 2.1.1 p.149.21; H.2.173C); CCP(536)*act.*1(ῥαιφ- *ACO* 3 pp.128.19,130.42; H.2.1189E, 1193A); Jo.Mal.*chron.*13 p.328(M.97.489C); *IGC As.Min.*324 (Sardis, ? saec. vi); **2.** patriarchal official who bore messages from patriarch to emperor χρὴ…διὰ τῶν ῥ. τῆς μεγάλης ἐκκλησίας πρὸς βασιλέα μηνύεσθαι Ath.Scholast.*coll.*1.1(p.2); Phot.*nomoc.*8.2(p.523; ῥαιφ- M.104.664C).

**ῥέω**, **1.** *flow, spring* from πάντων…τῶν λόγων ἀπὸ διανοίας καὶ ἤθους ῥεόντων Clem.*paed.*2.5(p.185.1; M.8.445C); ἐκεῖθεν ἡ τῆς προνοίας διδασκαλία ἐρρύη id.*str.*5.1(p.332.21; M.9.24B); Or.*Cels.*6.45(p.116.14; M.11.1368C); of Eve τὴν ἐκ πλευρᾶς [sc. of Adam] πρότερον ῥεύσασαν …θανατηφόρον ‡Chrys.*pasch.*6(p.181.2; 8.272C); **2.** of time, *elapse, pass*, Thdt.*Is.*9:2(2.232); Thphn.*chron.*p.124(M.108.345C).

***ῥήγισσα**, ἡ, (cf. Lat. *regina*) *queen*, Jo.Mal.*chron.*18 pp.430f. (M.97.636A,B).

**ῥῆγμα**, τό, **1.** *fragment, shred*, Chrys.*hom.*11.5 *in Eph.*(11.88B); **2.** met., *shattering*, *Lit.*ap.*Const.App.*8.7.5; **3.** eccl., *schism, division*, Chrys.*hom.*2.1 *in 2Thess.*(11.516C); id.*hom.*32.7 *in Mt.*(7.375E); τὸ τῶν Μελετιανῶν ἐν Αἰγύπτῳ ῥ. Thdt.*haer.*4.7(4.361).

**ῥήγνυμι**, *break asunder, rend, shatter*, ref. demoniacal possession, cf.Mc.9:18 ὁ δαίμων…ἔρρηξεν ἑαυτόν *T.Sal.*9.3(v.l. ἔρριψεν M.122.1329B); πνεύματι πονηρῷ πληγείς, παρὰ τὰ ἴχνη αὐτοῦ πεσών, ἐρράγη Gr.Mag.*dial.*(tr.Zach.)3.26(M.*PL.*77.279D); pass. intrans.; metr. gr. 3rd pers. plur. aor. pass. imper. ῥαγήτωσαν πέτραι Rom.Mel.(*AS* 1 p.117); c. genit., *break away* from ἐρράγη [sc. Ναυᾶτος]…τῆς ἐκκλησίας Eulog. *fr.Novat.*ap.Phot.*cod.*280(M.104.353C).

[*]**ῥήδιον**, τό, = ῥαίδιον, *carriage, conveyance*, Pall.*v.Chrys.*5(p.30.6; M.47.19).

**ῥῆμα**, τό, **1.** that which is said or spoken, *word, saying*; freq. of prophecy and revelation, *2Clem.*15.4; τὰ τῶν βροντῶν ῥ. Or.*Jo.*13.6(p.230.25; M.14.408A); exeg. Rom.10:6ff. ὡς τοῦ αὐτοῦ ὄντος Χριστοῦ καὶ ῥ. τοῦ ζητουμένου *ib.*1.37(42; p.48.4; 97B); and of Christ's utterances τὰ ῥ. τοῦ κυρίου τὰ λεγόμενα διὰ παραβολῶν Herm.*sim.*5.4.3; ὁ…παρακαλύπτων ἀπ' αὐτῶν τὸ ῥ. Or.*fr.*26 *in Lc.*9:45(p.245); **2.** ῥ. κυρίου and ῥ. θεοῦ; **a.** of prophecy and revelation ἐπὶ διασπορᾷ τοῦ Ἰσραὴλ κατὰ τὸ ῥ. τοῦ θεοῦ *Pss.Sal.*9.2; ἀνάγει τὴν πίστιν δι' ἀκοῆς καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων κηρύξεως ἐπὶ τὸ ῥ. κυρίου καὶ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ· οὐδέπω συνίεμεν ἀπόδειξιν εἶναι τὸ ῥ. κυρίου; Clem.*str.*2.6(p.126.14ff.; M.8.960B); ἡ κυριακὴ φωνὴ λόγος ἀσχημάτιστος· ἡ ⟨γὰρ⟩ τοῦ λόγου δύναμις, ῥ. κυρίου φωτεινόν, ἀλήθεια οὐρανόθεν…ἐπὶ τὴν συναγωγὴν τῆς ἐκκλησίας ἀφιγμένη *ib.*6.3(p.448.16; M.9.252C); ῥ. θεοῦ τὸ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ *Const.App.*2.1.1; **b.** opp. λόγος: οὔτε…ῥ. ὁ λόγος, οὔτε ἆσθμα τὸ πνεῦμα…ἀνενέργητά τε καὶ ἀνυπόστατα τὰ παρ' ἡμῖν ῥ. Gr.Nyss.*or.catech.*4(pp.18.11,19.7; M.45.20Bf.); ὥστε…ἀνυπόστατον τὸν ἐκ θεοῦ φασιν [sc. Marcellus and Photinus] εἶναι λόγον, ῥ. δὲ ἁπλῶς τὸ κατὰ μόνην νοούμενον προφορὰν ἐν ἀνθρώπῳ γενέσθαι Cyr.*Thds.*6(p.45.16; 5[2].5A); ἐγὼ ἕνα μόνον λόγον τοῦ θεοῦ ὁμολογῶ…τὴν δὲ…γραφὴν…οὐ λέγω λόγια, ἀλλὰ ῥ. θεοῦ Jo.D.*disp.*2(M.94.1588B); cf. ῥ. δέ, φησίν [sc. Simon Magus], ἐστι κυρίου τὸ ἐν στόματι γεννώμενον ῥ. καὶ λόγος, ἄλλῃ δὲ χωρίον γενέσεως οὐκ ἔστι Hipp.*haer.*6.10 (p.137.25; M.16.3211A); **c.** of divine ἐνέργεια, exeg. Eph.6:17 εἰς παράστασιν τοῦ δυνατοῦ τῆς ἐνεργείας τοῦ πνεύματος. ῥ. γὰρ θεοῦ λέγει ἀντὶ τοῦ θεοῦ ἐνέργεια ὡς τὸ [Ps.32:6]…καὶ παρὰ τοῖς προφήταις… κἀνταῦθα τοίνυν θεοῦ ῥ. τὴν τοῦ πνεύματος ἐκάλεσεν ἐνέργειαν Thdr. Mops.*Eph.*6:17(p.193.15ff.; M.66.920Df.); **d.** of H. Ghost θεοῦ μὲν λόγος ὁ υἱός, ῥ. δὲ υἱοῦ τὸ πνεῦμα…καὶ ἐπειδὴ ῥ. υἱοῦ, διὰ τοῦτο θεοῦ Didym.(‡Bas.)*Eun.*5(1.304E; M.29.732A); ῥ. θεοῦ ἐνταῦθα [sc. 1Petr. 1:25] καλεῖ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ id.*Trin.*2.6(M.39.516B); *ib.*2.5(505B); *ib.*2.7(568A); **e.** Montanist, of inspiration claimed by Maximilla ῥ. εἰμι καὶ πνεῦμα καὶ δύναμις Anon.ap.Eus.*h.e.*5.16.17(M.20.472A).

***ῥηματίζω**, *express in words*, ‡Hipp.*Ber.Hel.*3(p.323.10; M.10.833C).

**ῥημάτιον**, τό, **1.** *trifling phrase* τῶν μὲν πολλῶν καλῶν οὐ πεφροντίκατε, τοῦ δὲ μικροῦ ῥ. ἐπιλαμβάνεσθε Just.*dial.*115.6(M.6.744A); Or. *hom.*6 *in Lc.*(p.43.5); τοῖς δὲ δυσὶ ῥ. ἀσυνθέτοις καθάπερ λίθοις… ἐπιχειροῦσίν με βάλλειν Dion.Al.ap.Ath.*Dion.*18(p.60.6; M.25.508A); **2.** *common word, ordinary expression* ψιλοῖς ῥ. καὶ ταῖς τυχούσαις φωναῖς Eus.*v.C.*4.26(p.127.22; M.20.1176A); id.*p.e.*1.4(12D; M.21.40D); **3.** in derogatory sense *cliché, claptrap*, esp. of heresy διὰ πάντων ἑαυτῶν τῶν ῥ. ἐπιχειρήσαντες τὰ εἰς ἀναίρεσιν τῆς τοῦ λόγου θεότητος Alex.Al.*ep.encycl.*6(p.9.24; M.18.576D); Ath.*syn.*36,39(pp.263.15,265.22; M.26.757A,761C); Cyr.*Am.*17(3.267E).

***ῥήξ**, ὁ, (Lat. *rex*) *king* γράμματα τοῦ ῥηγὸς τῶν Γότθων Chrys.*ep.*14.5(3.601A); Ast.Soph.*Ps.*7(M.40.472A); Evagr.*h.e.*3.27(p.124.18; M.86.2653A).

***ῥηξισθενής**, *breaking the strong*; of David, †Apoll.*met.Ps.*121:5 (M.33.1508B).

**ῥηξίφρων**, *who has discarded reason, crackbrained*, Thdr.Stud.*cr.*11.6(M.99.808B); id.*epp.*2.54(M.99.1268A).

**ῥῆσις**, ἡ, **1.** *saying, speech*; of the prophets, Iren.*haer.*2.32.4(M.7.829B); of angels, Meth.*symp.*7.1(p.71.14; M.18.124B); τὴν τοῦ ἀποστασίου ῥ. [i.e. of Christ] Clem.*str.*3.6(p.219.11; M.8.1153A); **2.** *text* of scripture ἐκθέσθαι τὰς εὐαγγελικὰς ῥ. Bas.*ep.*236(3.361D; M.32.877A); τὴν σήμερον ἀναγνωσθεῖσαν ῥ. προχειρισαμένους Chrys.*stat.*2.4 (2.25E); Gel.Cyz.*h.e.*2.15.6(M.85.1260A).

**ῥητέον**, τό, *thing said, word*, Thdr.Stud.*epp.*1.56(M.99.1112C).

***ῥητλιάζω**, s.v.l., *level off* a measure πλήσας δὲ τὸ μέτρον καὶ ῥητλιάσας, ὁμολογεῖ, ὅτι πεπλήρωμαι Epiph.*mens.*24(M.43.281A), v. not. ad loc.

***ῥητολογία**, ἡ, ? *verbiage* τὰ ὅσα μὴ συνίεσαν διά τινος ἐπιπλάστου ῥ. παρακαλύπτοντες, ὡς εἰς μυθολογίαν τὴν ἀλήθειαν παραβραβεύσωσιν Tat.*orat.*40(p.41.9; M.6.884C; perh. for ἀρεταλογίας).

**ῥητορεύω**, **1.** *speak in public, preach*, *Didasc.Jac.*4.7(p.69.12); **2.** *recount, tell*, Rom.Mel.(*AS* 1 pp.6,131).

**ῥητορίζ-ω**, *be an orator*, *dicta autem Rhetorica Graeca appellatione* ἀπὸ τοῦ ~ειν, *id est a copia locutionis*, Isid.H.*etym.*2.1.1.

**ῥητός**, **1.** of writings, *canonical* οἱ μὲν καθαροὶ ταῖς ῥ. μόνον γραφαῖς κέχρηνται· οὗτοι δὲ ταῖς λεγομέναις Πράξεσιν Ἀνδρέου τε καὶ Θωμᾶ...ἐπερείδονται Epiph.*haer*.61.1(p.381.1; M.41.1040D); *ib.* 55.2(p.326.1; 973A); id.*mens*.3(M.43.244A); **2.** of meaning, *literal* ῥ. διάνοιαν Eus.*d.e*.7.1(p.321.35; M.22.525C); **3.** neut. as subst.; **a.** = ῥῆμα, *word, saying*, Or.*Jo*.6.24(14; p.134.12; M.14.244A); Chrys. *hom.15.2 in Jo.*(8.87B); Thdt.*Lam*.4:15(2.665); **b.** *passage* or *saying* of scripture, †Hipp.*Artem*.ap.Eus.*h.e*.5.28.13(M.20.516A); of OT, Clem.*str*.1.21(p.91.8; M.8.888B); Or.*Ps*.57:9(p.62); Ath.*decr*. 13(p.11.23; M.25.'445'(437)B); of NT, Or.*or*.2(p.302.12; M.11.421B); Epiph.*haer*.56.2(p.341.23; M.41.992D); Thdt.*Ps*.109:1(1.1393); **c.** *text* of scripture αὐτῷ μᾶλλον τῷ ῥ. προσέχωμεν Just.*dial*.135.3(M.6. 788D); ἑρμηνείαν γραφικῶν ῥ. Phot.*cod*.280(M.104.325A); of liturgy, Jo.D.*trisag*.6(M.95.36B); **d.** *literal meaning* ὅσον ἐπὶ τῷ ῥ., οἱ Ἰουδαῖοι· ὅσον δὲ ἐπὶ τῇ ἀλληγορίᾳ, ἐγὼ ὁ λόγος καὶ οἱ κατ' ἐμὲ μεμορφωμένοι Or.*Jo*.13.17(p.240.32; M.14.424B); Soz.*h.e*.5.22.3(M.67. 1284A); περὶ...τὸ ῥ. ... τὰς ἐξηγήσεις ποιήσασθαι, τὰς θεωρίας ἀποφεύγοντα [i.e. Diodorus of Tarsus] *ib*.8.2.6(1516A); εἴτε...κατὰ τὸ ῥ. ...εἴτε εἰς τὸ βάθος Thdt.*Ezech*.26:21(2.896).

**ῥήτρα, ἡ,** *oratory* τὸν λόφον τῆς Ἀττικῆς ῥ. Mac.Mgn.*apocr*.3 proem.(p.51.5).

**ῥήτωρ, ὁ, 1.** *teacher of rhetoric*, Or.*Cels*.1.28(p.79.16; M.11.713A); ἡ χρῆσις...ἣν ἴσασιν οἱ τοῖς τοῦ ῥ. λόγοις καθομιλήσαντες Gr.Nyss. *Eun*.1(1 p.41.14; M.45.269A); **2.** *advocate, barrister, Const.App*.4.6. 5; Evagr.*h.e*.3.10(p.109.11; M.86.2616A); *ib*.5.24(p.219.17; 2841A); in gen., *advocate, supporter* οἱ τῆς πλάνης ῥ. Adam.*dial*.5.27(p.234.17; M.11.1869A).

***ῥιγιάζομαι,** *have a rigor, shiver with fever*, Pall.*h.Laus*.11(p.34. 16; M.34.1034D).

[*]**ῥίγμα, τό,** for ῥῆγμα, *crack* κεράμιον οἴνου ῥίγμα πεποιηκὸς... διὰ αὐτοῦ ἀπολέσει τὸν οἶνον Ephr.3.101A.

***ῥιγοπυρετέω,** *have a rigor, shiver with fever*, Leont.N.*v.Jo. Eleem*.27(p.58.3).

**ῥίζα, ἡ, 1.** *root*; illustrating relation of Father to Son αὐτοῦ τὴν ῥ. καὶ τὴν πηγήν, τὸν πατέρα Or.*fr.69 in Jo.*(p.538.8); πλείονα... ὁμοιώματα· καὶ γὰρ καὶ φυτὸν εἶπον ἀπὸ σπέρματος ἢ ἀπὸ ῥ. ἀνελθὸν ἕτερον εἶναι τοῦ ὅθεν ἐβλάστησε, καὶ πάντως ἐκείνῳ καθέστηκεν ὁμοφυές Dion.Al.ap.Ath.*decr*.25(p.21.26; M.25.461B); ὁ πατὴρ...ἐγέννησε τὸν υἱὸν...καὶ οὐκ ἔκτισεν...ὡς βλαστὸν ἀπὸ ῥ. Ath.*exp.fid*.4(M.25.208A); **2.** met., *source, foundation, basic principle*; **a.** in gen. ἡ βεβαία τῆς πίστεως ὑμῶν ῥ. Polyc.*ep*.1.2; ὁμογενῆ σώματα ἔχοντες τῷ σώματι τοῦ κυρίου ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ λαμβάνομεν, κἀκεῖνο ῥ. ἔχομεν εἰς τὴν ἀνάστασιν Ath.*Dion*.10(p.54.1; M.25.496B); ῥ. τις...καὶ ὑπόμνημα ...τῆς τελεωτέρας ἐξεργασίας Gr.Naz.*or*.30.16(p.134.11; M.36.125A); **b.** Trin. γινώσκοντες...μὴ κτίσμα, ἀλλ' ἐκ τῆς οὐσίας γέννημα εἶναι τὸν λόγον καὶ τὴν οὐσίαν τοῦ πατρὸς ἀρχὴν καὶ ῥ. ... εἶναι τοῦ υἱοῦ Ath. *syn*.45(p.270.8; M.26.772D); ὁ πατὴρ τέλειον ἔχων τὸ εἶναι...ῥ. καὶ πηγὴ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ πνεύματος ‡Ath.*Sabell*.11(M.28.116B); ref. Mt. 16:17 ἐπέγνω [sc. S. Peter]...τὸν συμφυᾶ κλάδον τοῦ θεοῦ· ἐτίμησεν ἐν τούτῳ τὴν...ἄναρχον ῥ. Didym.*Trin*.1.30(M.39.417A); **c.** Gnost. δύο εἰσὶ παραφυάδες τῶν ὅλων αἰώνων...ἀπὸ μιᾶς ῥ., ἥτις ἐστὶ δύναμις σιγὴ ἀόρατος 'Simon' ap.Hipp.*haer*.6.18(p.144.12; M.16.3222A); Hipp.*ib*. 6.12(p.138.13; 3211B); Naassene τῷ οἰκητηρίῳ οὗ ἡ ῥ. τῶν ὅλων τεθεμελίωται *ib*.5.9(p.98.19; 3154B); Valent. ὁ...ἀγέννητος ὑπάρχων ἀρχὴ τῶν ὅλων καὶ ῥ. καὶ βάθος καὶ βυθός *ib*.6.30(p.158.4; 3239B); view of Bardesanes τὸν διάβολον αὐτοφυῆ λογίζομαι...καὶ δύο ῥ. οἶδα, πονηρὰν καὶ ἀγαθήν Adam.*dial*.3.3(p.118.13; M.11.1793D); **3.** *order* of bishops εἰ ἐποίησα τοῦτο...μὴ ἀριθμηθείην εἰς ἐπισκόπων ῥίζαν Chrys.*a.exil*.1.4(3.418A).

***ῥίζικον, τό,** *risk*, *Nomoc*.522.

***ῥιζοδάκτυλος, ὁ,** *knuckle*, Melet.*nat.hom*.26(M.64.1249B).

***ῥιζοσύνετος,** ? *wisely founded* ῥ. σταυρόν ‡Chrys.*ador*.2(11. 824B).

**ῥιζοτομικός,** *of the herbalist, botanical* ῥ. τέχνη Bas.*hex*.9.3(1.83D; M.29.196B).

**ῥίζωμα, τό, 1.** *root principle, basis* Σίμων...λέγει...ἀπέραντον εἶναι δύναμιν, ταύτην ῥ. τῶν ὅλων εἶναι Hipp.*haer*.10.12(p.273.1; M.16. 3426B); **2.** *rooting, implanting*, met. ἀκτημοσύνη, φιλαργυρίας ἐκρίζωμα, ἀφιλαργυρίας δὲ ῥ. †Nil.*vit*.3(M.79.1141D).

**ῥιζωρυχέω,** *dig up roots*, Gr.Nyss.*or.catech*.37(p.146.6; M.45.96A).

***ῥιζωτής, ὁ,** *founder, planter*, Synes.*hymn*.5.18(p.36; M.66.1608).

**ῥικνότης, ἡ,** *shrivelled state*, Gr.Nyss.*anim.et res*.(M.46.149B); opp. πολυσαρκία, id.*mart*.1(M.46.752C).

***ῥικνόω,** *shrivel* (trans.), Gr.Naz.*carm*.1.2.29.61(M.37.889A); pass. intrans., *become shrunken, grow shrivelled*, Gr.Nyss.*Apoll*.46(M.45. 1237A); Thdt.*h.rel*.18(3.1230); of clothes, *become worn out* πῶς... τεσσαράκοντα ἔτη τοῦ λαοῦ τὰ ἱμάτια οὐκ ἐρικνώθη; Epiph.*anc*.62 (p.75.3; M.43.128C).

[*]**ῥικνύς,** for ῥικνός, *shrivelled*, Gr.Naz.*carm*.2.1.32.25(M.37. 1302A).

***ῥικνῶς,** ῥ. ἔχω *be shrunken, withered*; with age, †Cyr.*hom.div*.10 ($5^2$.374E).

**ῥιναυλέω,** *snort, blow through the nose*, Tat.*orat*.22(p.25.8; M.6. 857A).

**ῥινηλάτης, ὁ,** *one who tracks by scent*, as adj. κύνας ῥ. ‡Chrys. *meretr*.2(10.762D).

**ῥινοκοπέω,** *cut off the nose*, Thphn.*chron*.p.283(M.108.697B); *ib*. p.308(749D); *ib*.p.372(892C).

***ῥινοκτυπέω,** *snort loudly*, *Pers*.(p.26.13); Sophr.H.*mir.Cyr.et Jo*. 31(M.87.3521B); Thphn.*chron*.p.52(M.108.184B); with anger, *Mir. Artem*.26(p.38.3).

***ῥινοκτυπία, ἡ,** *loud snorting*, Sophr.H.*mir.Cyr.et Jo*.31(M.87. 3521B).

**ῥινολαβίς, ἡ,** *instrument for taking hold of the nose* for purpose of torture, Synes.*ep*.58(M.66.1400B).

***ῥινότμητος,** *with the nose cut off*, Pall.*h.Laus*.11(p.33.13; M.34. 1034A).

**ῥινοτομέω,** *cut off the nose*, Thphn.*chron*.p.335(M.108.809A).

**ῥιπίδιον, τό,** *fan* with which deacon fans the oblation, *Lit.* ap.*Const.App*.8.12.3; *Lit.Chrys*.(p.384.3); *Chron.Pasch*.p.390(M.92. 1001C); in form of a staff with metal disk depicting a seraph's face and wings, ‡Bas.*h.myst*.49,60(pp.390.9,394.11); ‡Sophr.H.*liturg*.21 (M.87.4001A); representing heavenly powers hiding their faces in awe at Passion, ‡Germ.CP *contempl*.(M.98.436A,B).

**ῥιπίζ-ω, 1.** *fan*, ref. supposed action of the lungs πνεύμονι...κραδίη ∼εται Geo.Pis.*carm.vit*.43; **2.** med., *shake, tremble*, Chrys.*pan.Laz*. (2.647A).

**ῥιπίς, ἡ,** = ῥιπίδιον, typifying cherubim, ‡Germ.CP *contempl*. (M.98.420D).

**ῥιπισμός, ὁ,** *movement of wind* caused by fanning; met., *veering* of the mind, Jo.Clim.*scal*.27(M.88.1109B).

***ῥιπιστήρ, ὁ,** *one who fans*, bearer of the ῥιπίδιον, ‡Ath.*annunt*.7 (M.28.953D).

***ῥιπιστήριον, τό,** = ῥιπίδιον, Jo.Disc.*v.Epiph*.38(M.41.73A); Cyr.S.*v.Euthym*.28(p.45.8).

**ῥίπτ-ω, 1.** *throw*; **a.** *put* or *thrust* ῥῖψον τὸ δακτυλίδιον...εἰς τὸ στῆθος τοῦ δαίμονος *T.Sal*.1.8(M.122.1317C); **b.** *shoot* an arrow, Jo.Mal.*chron*.5 p.110(M.97.201C); **2.** *cast away*; *expose* an infant, *Diogn*.5.6; Jo.Mal.*chron*.2 p.46(M.97.120A); **3.** *cast downwards*; met.; **a.** thoughts, Bas.*hom.in Ps*.28(1.114D; M.29.281D); **b.** *cast down*; *overthrow* arguments, Ath.*Dion*.9(p.52.1; M.25.492B); *annul* ἔρριψεν τὴν...σύνοδον Thphn.*chron*.p.319(M.108.772C); **4.** *cast* upon; met.; **a.** by leaving undone, *cause to devolve* μὴ πᾶν ἐπὶ τοὺς ἱερέας ∼ωμεν Chrys.*hom.18.3 in 2Cor.*(10.568E); **b.** by entrusting, *commit* τὸ πᾶν ἐπὶ τὸν θεὸν ῥ. id.*hom.6.4 in Tit.*(11.770E); *set* one's hopes ἄνω...ῥ. πρὸς θεὸν τὰς ἐλπίδας Geo.Pis.*carm*.3.64; **5.** *throw* at, *bring up* against, met. τὴν ἑαυτῶν ἀμέλειαν ἔρριψαν εἰς ἐμέ Ath.*apol. Const*.26(M.25.628C).

[*]**ῥίσκομαι,** v. ῥέσκομαι.

**ῥιψοκίνδυνος,** *fearless*, Chrys.*hom.6.3 in Eph.*(11.42E).

**ῥιψοκινδύνως, 1.** *rashly, recklessly*, *1Clem*.14.2; Eus.*h.e*.4.15.8(M. 20.345B); Thdt.*qu.5 in Dt.*(1.264); **2.** *fearlessly*, Clem.*str*.2.20(p.172. 14; M.8.1053A).

**ῥιψόφθαλμος,** *casting the eyes about, having a roving eye* οὐδὲ ῥ. οὐδὲ μέθυσος *Const.App*.7.6.4.

**ῥόγα, ἡ, 1.** *dole, largess*, †Gregent.*leg.Hom*.(M.86.580A); *Chron. Pasch*.p.386(M.92.989B); Thphn.*chron*.p.41(M.108.157C); **2.** *alms* ῥοῦγα Barth.Edess.*Agar*.(M.104.1416A).

***ῥόγατος,** (Lat. *rogatus*) *summoned* μάρτυρες ἀξιόπιστοι ῥ. Ath Scholast.*coll*.5.5(p.75).

***ῥογεύ-ω, 1.** *distribute* τὰ μὲν ξέων...τὰ δὲ χωνεύων καὶ ῥ. τοῖς ὁμοτρόποις *Supplic*.ap.CCP(536)*act*.5(*ACO* 3 p.60.37; H.2.1320A); in charity ῥ. αὐτὸ [sc. τὸ γέννημα τοῦ σίτου]...τοῖς πτωχοῖς Call.*v.Hyp*. (p.34); *V.Dan*.4(p.63.13); Leont.N.*v.Sym*.32(M.93.1709A); in bribery, *Chron.Pasch*.p.331(M.92.857B); *ib*.p.339(885A); **2.** *give money* or *alms to* ∼εσθαι αὐτοὺς διὰ τῶν ἰδίων ὀπτιώνων Ath.Scholast. *coll*.20.2 (p.174); abs. ὑπὲρ αὐτοῦ (a bishop deceased) προσήκει τῇ ἐκκλησίᾳ ...∼ειν ἐπεὶ καὶ μνήμης ἕνεκα τῶν ἀρχιερέων *Nomoc*.24.

**ῥογίον, τό,** *vessel* κατέχων ῥ. σεμνά, ἃ καλεῖται ἀνακλαστάρια... εἰπὼν αὐτῷ...τίνι καὶ τίνι ὤφειλεν δοῦναι τὰ ῥ. τοῦ ἐλαίου *Mir.Artem*. 30(p.43.6,12).

**ῥόγχος, ὁ,** *deep breath*, *Contrad*.1(p.7) cit. s. σύρω; *ib*.2(p.9).

***ῥοδάσταμα**, τό, perh. for ῥοδόσταγμα *rose-water* γράψον ταῦτα εἰς χάρτην ἀγέννητον μετὰ κιν(ν)αβάρεως ἢ κρόκου ἀλείωνε μετὰ ῥ. ἢ δαλὸν ἅπτοντα ἀποσβέσας ὕδατι *Exorc.*(p.343).

**ῥοδίζ-ω**, **1.** *make rose-coloured* τῷ αἵματι τοῦ Ἰησοῦ τὰς καρδίας ῥαντίζειν, μᾶλλον δὲ ~ειν ‡Chrys.*phar.*(8.112B); **2.** *deck one's grave with roses*, *Inscr.* W. M. Ramsay, Cities and Bishoprics of Phrygia p.562 bis (saec. iii).

[*]**ῥοδινός**, ὁ, a gem, one of the varieties of hyacinth stone (identified with ligure or tourmaline), so called prob. because of its pink colour, Epiph.*gemm.*7(M.43.300A).

***ῥοδοειδῶς**, *like a rose*, Nil.*epp.*3.171(M.79.464C).

***ῥοδομιγής**, *compounded of roses*, perh. *rose-coloured* βάμμα... ὀμφάκινον καὶ χλωρὸν ἕτερον ῥοδομιγές Clem.*paed.*2.10(p.222.15; M. 8.528A).

[*]**ῥοδονία**, ἡ, v. ῥοδωνία.

***ῥοδοπαράδεισος**, ὁ, *rose-garden*, Eus.Al.*serm.*1(M.86.317C).

***ῥοδόπατος**, ὁ, *path of roses* εὑρέθη ῥ. ἡ φλόξ Rom.Mel.(*AS* 1 p.194).

**ῥοδών**, ὁ, met., *bed of roses* τοὺς ἄνθρακας ῥ. ἐνόμιζον [sc. martyrs] ‡Chrys.*pent.*1(3.789A).

**ῥοδωνία** ([*]**ῥοδονία**), ἡ, **1.** *rose-bed, garden of roses*; met., of Bas. βουνὸς διηνθισμένος μυστικῆς ῥοδονίας Ephr.*enc.Bas.*90(p.147; 2.290B); ὅσα τῶν...πατέρων τοὺς λειμῶνας ἐπελθὼν τῆς ἐκείνων ῥ. συνήγαγον ‡Caes.Naz.*dial.*1(M.38.856); **2.** met., *bed of roses* τῶν ἐπὶ ῥοδωνίας κατακεκλιμένων...μᾶλλον ἔχαιρον [sc. martyrs] Chrys.*hom. 38.4 in Mt.*(7.430B); cf. ῥοδών.

***ῥοθίζας**, s.v.l., from adj. ῥόθιζος *surging* ῥ. κινήσεις ‡Max.*cap.al.* 150(M.90.1436B; conj. ῥοθίας or ῥοθιζούσας).

***ῥοιγδέομαι**, prob. for ῥοιβδέομαι, *roar*, of fire, *M.Pion.*4.21.

**ῥοῖζος**, ὁ, *rushing sound* or *motion*; met., *rush, gust* of passion or thoughts πολλῷ τῷ ῥ. τοῦ πάθους τῆς ψυχῆς ὑποσυρομένης Chrys. *sac.*3.14(p.71.10; 1.390C); id.*hom.42.1 in Mt.*(7.453A); of recitation of psalms, *with a swing*, con moto, Nil.*Eulog.*9(M.79.1105A).

**ῥοιζόω**, med., *rush* through the air, ref. Mt.24:24 ῥ. τότε ὁ δόλιος Rom.Mel.(*AS* 1 p.39).

***ῥοϊκός**, ? ὁ, *pomegranate*, Anast.S.*hex.*7(M.89.966D).

**ῥομβέω**, *spin* or *whirl* like a bull-roarer, i.e. to make artificial thunder, Hipp.*haer.*4.32(p.58.10; M.16.3095A).

**ῥομφαία**, ἡ, **1.** *large, broad sword* ἡ...ῥ. βαρβαρικόν ἐστιν ὅπλον, ὡς ἱστορεῖ Φύλαρχος Max.*schol.epp.Dion.Ar.*9(M.4.561A); any sword, symbol of royalty προηγοῦνται...τὰ σκῆπτρα, καὶ αἱ ῥ. ὡς σύμβολα βασιλέως ‡Sophr.H.*liturg.*21(M.87.4001B); **2.** met.; **a.** ref. Gen.3:24 τίς θήσει φλογέην ῥ. ἐμῷ παραδείσῳ; Gr.Naz.*carm.*2.2(epigr.)16.13 (M.38.91A); οὔτε...ἡ φλογίνη ῥ. φύσις ἦν πυρός, ἀλλ' ὄψις τοιαύτη Thdr.Mops.*Gen.*3:24(M.66.641C); ὅτε...κωλύμην ἡ φλογίνη ῥ. οὐκ ἐπαγάγῃ τῇ χάριτι τοῦ σταυροῦ, εἰσίωμεν...τὸν παράδεισον Germ.CP *or.*1(M.98.225D); various interpretations in Proc.G.*Gen.*3:24(M.87. 229B); **b.** ref. Lc.2:35 ῥ. ... ἐστὶ ψεκτὴ πειρασμὸς εἰς ἀπιστίαν θεοῦ προσκαλούμενος τὴν ψυχήν Or.*sel.in Ps.*21:21(M.12.1257C); ῥ. λέγει [sc. ὁ Σιμεών] τὸν λόγον τὸν πειραστικόν, τὸν κριτικὸν τῶν ἐνθυμήσεων ...προφητεύει οὖν...σοῦ οὖν αὐτῆς τῆς ἄνωθεν δεδιδαγμένης τὰ περὶ κυρίου ἅψεταί τις διάκρισις, τοῦτ' ἔστιν ἡ ῥ. id.*hom.17 in Lc.*(pp.116. 15,118.4) = Bas.*ep.*260.9(3.400D,401A; M.32.965C,968A); αὐτῆς τῆς θεοτόκου ψυχῆς ῥ. διελαθῆναι λέγων, σαφῶς τὸ ἐν τῷ σταυρῷ προφητεύει πάθος ‡Gr.Nyss.*occurs.*(M.46.1176A); ῥ. ἐν τούτοις καταδηλοῦσθαί φαμεν, ὡς ἐν εἴδει μαχαίρας τὸν πειρασμόν, ἢ καὶ αὐτὸ τὸ πάθος τὸ ...ἐπενηνεγμένον τῷ Ἐμμανουὴλ Cyr.*Lc.*2:35(M.72.505C); ῥ. ... ἔλεγε τὴν ὀξεῖαν τοῦ πάθους προσβολὴν πρὸς λογισμοὺς ἐκτόπους κατατέμνουσαν τοῦ γυναίου τὸν νοῦν id.*Jo.*12(4.1065B); **c.** Ezech.33:3 interpreted of enemies of soul, Chrys.*sac.*6.1(p.142.5; 1.422A); **d.** of Herodias ἡ ῥ. ἡ δίστομος Chrysipp.*enc.in Jo.Bapt.*11(p.41.20).

***ῥομφαιόμορφος**, *sword-shaped*, Anast.S.*hex.*12(M.89.1076A).

**ῥόος**, ὁ, *stream* κατὰ ῥόον *down stream, with the current*, hence *swiftly, suddenly* τὰ πράγματα κατὰ ῥ. ἐφέρετο ὥσπερ ἐν κατακλυσμῷ Constantius *ep.*ap.Ath.*apol.Const.*30(M.25.633B); *in line with* or *according to the sense, intelligibly* ἔστ' ἂν ἴοι κατὰ ῥοῦν τὰ πνευματικὰ καὶ τῆς ἀληθείας οἱ χαρακτῆρες...ἐκφαίνοιντο Cyr.*ador.*13(1.467C).

***ῥοπαληφορέω**, *wield a club*, Cyr.*hom.pasch.*7($5^2$.87B).

**ῥοπή**, ἡ, **1.** *turn of the scale, weight*, Bas.*hom.in Ps.*28(1.117E; M.29.289C); met. ἀνήρ...τις ἡβῶν...τρυτάνης θεοῦ ἀηττήτου ἀήττητον ἔχων ῥ. *Pers.*(p.8,8); **2.** met., *propensity, inclination*; **a.** in divine nature immutable οὐχ ὡς ἐπὶ θάτερα ῥοπὴν ἔχοντος αὐτοῦ καὶ δεκτικοῦ τοῦ ἐναντίου Ath.*Ar.*1.52(M.26.121A); πάντα δυναμένην τὴν τοῦ λόγου προαίρεσιν πρὸς οὐδὲν τῶν κακῶν τὴν ῥ. ἔχειν Gr.Nyss. *or.catech.*1(p.10.13; M.45.16A); Cyr.*ador.*2(1.56A); **b.** belonging to angelic nature ὁ διάβολος...κωλυόμενος...νῦν ὑπὸ θεοῦ τῆς ῥ. χρήσασθαι ταύτης, καὶ τὴν καθ' ἡμῶν πληρῶσαι...ὀργήν Leont.et Jo.*sacr.*(M. 86.2077B); **c.** an unstable element in human nature, sometimes towards evil ἡ ἀπαιδευσία πολλὴν ἐνδίδωσι ῥ. εἰς ἀδικίαν Clem.*paed.*3. 11(p.269.3; M.8.632A); ref. pre-existent souls ῥ. ... τινι τῇ πρὸς κακίαν πτερορρυούσας τὰς ψυχὰς ἐν σώμασι γίνεσθαι Or.*princ.*1.8.4 (p.103.2) = Gr.Nyss.*anim.et res.*(M.46.112C); παραφυλακτέον...ἡμῖν μάλιστα τοῖς ἐν Χριστῷ τὴν εἰς τὰ φαῦλα ῥ. Cyr.*Os.*129(3.162B); sometimes towards good ὥστε ἂν ἐθέλωμεν πολλὴν ἔχομεν...πρὸς ἀρετὴν τὴν ῥ. Chrys.*hom.22.4 in 1Cor.*(10.198A); Cyr.*Jo.*6(4.569D); ῥ. τοῦ ἡγεμονικοῦ Or.*princ.*3.1.4(p.198.15; M.11.253A); τὴν ῥ. τῆς καρδίας Bas.*hom.*13.4(2.117A; M.31.432B); τέθεικεν ὁ...θεὸς ἐν ταῖς τῶν παιδαγωγουμένων ῥ. τὸ ἑλέσθαι μὲν τὸ ἀγαθὸν ἀποφοιτᾶν δὲ τῶν φαύλων Cyr.*Is.*1.1(2.22D); 'τὴν δὲ πρὸς ἐπικουρίαν τῶν δεομένων ῥ.' 'πόδας' καὶ 'βάδισιν' ὀνομάζει [sc. ἡ γραφή] Hadr.*introd.*27(M.98. 1280B); closely connected with and logically prior to the act of the will ἀνάλογον τῇ ῥ. τοῦ αὐτεξουσίου αὐτῶν πρὸς ἀποδοχὴν τοῦ καλοῦ πολλῷ βελτίους ἐγένοντο Or.*Cels.*6.2(p.72.11; M.11.1292A); Gr.Naz. *carm.*1.1.34.35(M.37.948A) cit. s. βούλησις; αὐτεξούσιον τῆς εἰς τὸ καλὸν ἢ εἰς τοὐναντίον...ῥ. Eus.*d.e.*4.6(p.160.10; M.22.265D); πᾶσα θλῖψις ἐλέγχει τὴν ῥ. τοῦ θελήματος, εἴτε τις εἰς δεξιὰ ῥέπει, εἴτε εἰς ἀριστερά Marc.Er.*opusc.*2.191(M.65.960C); τὸ βούλεσθαι καὶ μὴ βούλεσθαι...ἴδιον...λογικῆς ψυχῆς· περὶ ἣν ἡ αὐτεξουσιότης τε καὶ ἡ ἐφ' ἑκάτερα τοῦ θέλειν ῥ. θεωρεῖται Leont.B.*Nest.et Eut.*2(M.86.1332D); preceding appetition κατανοήσας [sc. θεός] ῥ. τοῦ ἐφ' ἡμῖν...καὶ ὁρμὴν μετὰ τὴν ῥ. Or.*comm.in Rom.*1:1(*JTS* 13 p.211); **3.** *motion*; **a.** any slight movement μικρὰ...ἀνέμου ῥ. Chrys.*hom.9.3 in 2Tim.* (11.719D); **b.** *flow* of water, Synes.*ep.*15(M.66.1352A); **c.** of the changes and chances of earthly life, Thdr.Stud.*nativ.BMV* 7(M.96. 689B); **d.** met., *expression, act* ταῦτα μιᾷ ῥ. φύσεως συντελεῖ [sc. a ray of the sun] Eus.*d.e.*4.5(p.157.15; M.22.261D); μιᾷ ῥ. κατὰ πάντων ἀντιστῆναι ὡς ὁ...λόγος Ath.*inc.*53.1(M.25.189C); τὰ πάντα ὑφέστηκε τῇ ῥ. μόνῃ τοῦ θείου βουλήματος Nil.*epp.*1.112(M.79.132B); **4.** *make-weight*, any *weight* placed in the scale, Bas.*hom.in Ps.*61 (1.197D; M.29.480B); id.*hom.*5.9(2.43B; M.31.260C); **5.** met., *casting weight, decisive influence, help* μηδεμιᾶς ἀπολαῦσαι φιλανθρωπίας, μηδὲ ῥ., μηδὲ βοηθείας Chrys.*hom.3.1 in 2Tim.*(11.673B); πλῆθος ὄντες [sc. Arians] ἐκ τῆς Κωνσταντίου καὶ Οὐάλεντος ῥ. Soz.*h.e.*7.6. 1(M.67.1428A); μετὰ τῆς συμμαχίας τῶν ὅπλων καὶ τὴν τῶν χρημάτων αὐτῷ μεγίστην ῥ. ἐχαρίζετο Thphyl.*exc.gent.*8(p.485.30; M.113. 948B); **6.** freq. of divine help θεοῦ ῥ. Chrys.*hom.15.4 in 2Cor.* (10.549B); μετὰ τῆς ἡμετέρας σπουδῆς, καὶ πρὸ τῆς ἡμετέρας τῆς ἄνωθεν δεόμεθα ῥ. id.*catech.*1.4(2.231D); οὐδενὸς ἂν τούτων ἐδεήθης, εἰ τὴν ἐμὴν ἐπεκαλέσω ῥ. Thdt.*Is.*22:11(p.92.12; 2.286); δήλη πᾶσιν ἡ θεία ῥ. id.*qu.16 in Jud.*(1.334); Proc.G.*Is.*9:8ff.(M.87.2016A); esp. *divine help* within the soul, *grace* 'ἐγὼ παρέμεινα ὑμῖν ἐν τοῖς πειρασμοῖς.' ταῦτα δὲ ἔλεγε, δεικνὺς ὅτι παρὰ τῆς αὐτοῦ ῥ. ἐνδυναμοῦνται Chrys.*hom.65.2 in Jo.*(8.390D); οἱ...τῷ σωτῆρι πεπιστευκότες τὴν αὐτοῦ ῥ. ἀναμένουσι Thdt.*Is.*32:4(p.128.37); indispensable for the performance of meritorious works κἂν μυριάκις σπουδάζωμεν, οὐδὲν οὐδέποτε κατορθῶσαι δυνησόμεθα, εἰ μὴ καὶ τῆς ἄνωθεν ῥ. ἀπολαύσαιμεν...οὕτω πάλιν εἰ μὴ τὰ παρ' ἑαυτῶν εἰσενέγκωμεν, οὐ δυνησόμεθα τῆς ἄνωθεν ἀξιοῦσθαι ῥ. Chrys.*hom.59.5 in Gen.*(4.569B); οὐκ ἀρκεῖ προθυμία ἀνθρώπου, ἂν μὴ τῆς ἄνωθέν τις ἀπολαύσῃ ῥ.· καὶ... πάλιν οὐδὲν κερδανοῦμεν ἀπὸ τῆς ἄνωθεν ῥ., προθυμίας οὐκ οὔσης id. *hom.82.4 in Mt.*(7.787B); ἂν γὰρ μὴ τῆς ἄνωθεν τύχῃς ῥ., πάντα εἰκῇ id.*hom.12.3 in Heb.*(12.125C); τῆς θείας ῥ. χρῄζοντας τοὺς πρὸς τοῦτον ἀγωνισαμένους τὸν ἀγῶνα τὸν ὑπερφυῆ Isid.Pel.*epp.*4.165(M.78.1253C); τῆς ἄνωθεν προηγουμένης ῥ., ὁ βουλόμενος καὶ πονῶν...καὶ μανθάνει... καὶ σῴζεται *ib.*2.72(516C); **7.** *turning point, critical moment*, Chrys. *hom.50.3 in Ac.*(9.376A); Pall.*v.Chrys.*6(p.36.3; M.47.22); *moment* generally, Mel.*pass.*21 p.4.3; Clem.*exc.Thdot.*69(p.129.18; M.9.692B); Bas.*hex.*2.7(1.19A; M.29.45A).

[*]**ῥοῦγα**, ἡ, v. ῥόγα.

§**ῥοῦγχος**, ὁ, sens. dub., an evil desire τὰ ἐσὰ [sc. τοῦ διαβόλου] ἔργα τὰ ἐσὰ θελήματα ταῦτά εἰσιν· ῥοῦγχοι, πορνεῖαι, ψευδομαρτυρίαις [sic] *Contrad.*2(p.8).

[*]**ῥουσαῖος** ([*]-σεος), *red*, -σεος Jo.Mal.*chron.*2 p.33(M.97.101C); ταβλία ῥ. *Chron.Pasch.*p.117(M.92.305A); *ib.*p.332(861B); of the 'red' faction in Circus, *ib.*p.112(296B).

***ῥουσίς**, ἡ, ? = ῥυτίς, *wrinkle*, met. ἀκανθώδεις ῥουσίδες εἰσὶ τὰ πάθη *Apophth.Patr.*(M.65.361A).

***ῥοφή**, ἡ, ? = ῥόφημα, *broth, porridge*, Cyr.S.*v.Jo.Hes.*(p.215.25).

***ῥοφηδόν**, sens. dub., ? *in gulps* ὥστε αὐτὸν...τὴν ἑαυτοῦ πνοὴν μετ' ἤχου τινὸς καὶ συριγμοῦ ῥ. ἀνασπάσαι *Mir.Artem.*26(p.38.14).

**ῥόφημα**, τό, liturg., *sip* of wine, *Lit.Chrys.*(M.63.920).

***ῥοχή**, s.v.l., sens. dub. δύο...καὶ δέκα μῆνάς που ῥ. συναντώντων

πρὸς ἀλλήλους, πῇ μὲν πολεμούντων, πῇ δὲ ἀναπαυομένων Agath.*v.Gr.Ill.*8(p.7.15).

**ῥοώδης**, *subject to flux, transitory* τὴν ῥ. καὶ σπερματικὴν γένεσιν Eus.*l.C.*11(p.228.10; M.20.1384A); τῆς ὑλικῆς καὶ ῥ. φύσεως Gr.Nyss.*Eun.*12(2 p.285.19; M.45.897B); Nil.*exerc.*14(M.79.736B).

***ῥυάκιον, τό**, *little stream*, *Ev.Thom.*A 2.3(p.141); Thphn.*chron.* p.394(M.108.937C).

***ῥυγίτης, ὁ**, name of an insect pest, *Euchol.*(p.555).

***ῥυέντης**, ? *streaming* φάος ῥυέντης Hipp.*haer.*5.20(p.122.9; M.16.3187A).

[*]**ῥυζηδόν**, = ῥοιζηδόν, *with a rush*, Or.*exp.in Pr.*7:20(M.17.181D); *with a rushing sound* ῥυζιδόν †Anast.S.*relat.*14(*OC* 2 p.68.13).

***ῥύζημα, τό**, ? *snort*; of a horse, Thdr.Mops.*Ps.*54 proem.(p.352.15; M.66.673C).

***ῥυζιδόν**, v. ῥυζηδόν.

**ῥυθμίζ-ω**, *bring into harmony*, met. μνημονεύειν τῶν πράξεων τῶν ἁγίων, πρὸς τὸ τῷ ζήλῳ τούτων ∼εσθαι τὴν ψυχήν Ath.*v.Anton.*55(M.26.921B); ἡ...χάρις τοῦ θεοῦ...διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸ ὅπερ ἦν, ὅτε ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος, ∼ει τὸν κατ' εἰκόνα Diad.*perf.*89(p.124.20); εἰ...λόγῳ ∼οιτο Aen.*dial.*(M.85.916B); pass., *be in harmony, of one mind* αἱ συνεταὶ ῥυθμισθεῖσαι προέπεμψαν...τὴν Μαγδαληνὴν Μαρίαν Rom.Mel.(*AS* 1 p.126).

***ῥυθμιστής, ὁ**, *one who restores to order, arbiter*, of Chrys. ὦ δικαστηρίων τηλικοῦτον ῥυθμιστὴν ἐζημιωμένων Thdt.*serm.Chrys.*(5.99).

**ῥυΐσκομαι**, *be withered*, †Bas.*parad.*2(1.348C; M.30.64C).

**ῥυμοτομέω**, *cut lines* or *furrows*; of a ploughing ox, Tim.Ant.*nativ.Jo.Bapt.*1(M.28.905C).

**ῥυμουλκέω**, *draw in, inhale*, Clem.*str.*7.6(p.24.10; M.9.444B).

**ῥύομαι**, *deliver* τῶν ἐκ...περιστάσεως ῥερυσμένων Didym.*Ps.*30:22f.(M.39.1317C).

**ῥυπαρία, ἡ**, *filth*, met. τὴν τῆς αἱρέσεως ῥ. Ath.*Ar.*1.10(M.26.32C).

**ῥυπαρός**, *filthy, foul*, met. ἡμέραι...πονηραὶ καὶ ῥ. *Barn.*8.6; morally διαλογισμοῖς ῥ. *T.Jud.*14.3; τοὺς...ῥ. τὸν βίον...θηρία προσαγορεύει Clem.*str.*6.6(p.457.19; M.9.273A); τὸ συνειδὸς ἔχουσι ῥ. Ath.*decr.*2(p.2.31; M.25.'428'(420)B); of stale or mouldy bread ἄρτος ῥ. καὶ λάχανα Marc.Diac.*v.Porph.*10.

**ῥυπαροφορέω**, *wear dirty clothes*, Leont.N.*v.Jo.Eleem.*22(p.44.16).

***ῥυπαροχίτων**, *wearing a dirty garment*, ref. Mt.22:11 γάμου ῥιπτόμενος ῥ. Cosm.Mel.*schol.*(M.38.449) in Gr.Naz.*carm.*1.1.27.49.

***ῥυπαρώδης**, *foul*, morally αἱ ῥ. ἡδοναί ‡Chrys.*pasch.*6.3(p.157.15; 8.269C).

**ῥύπασμα, τό**, *dirt, filth, pollution*, Or.*fr.54 in Jo.*(p.528.29); of τριγαμίαι, Bas.*ep.*199 *can.*50(3.297C; M.32.732C); Jo.VI H.*v.Jo.D.*30(M.94.469C).

***ῥυπήμων**, *dirty*, ‡Caes.Naz.*dial.*111(M.38.989); *ib.*158(1117).

**ῥύπος, ὁ, 1.** *dirt, filth*, removed by and thus transferred to cleansing medium ὁ ἀλγῶν σάρκα διὰ τοῦ ῥ. τοῦ ὑσσώπου ἰᾶται *Barn.*8.6; ἵνα τὸν ἐν τοῖς ποσὶ τῶν μαθητῶν ῥ. ἀναλάβῃ εἰς τὸ ἑαυτοῦ σῶμα διὰ τοῦ λεντίου Or.*Jo.*32.7(6; p.437.20; M.14.760C); **2.** met., moral and intellectual *pollution* ῥ. ἐπιθυμίας Ath.*gent.*34(M.25.68C); παντὸς...ῥ. καὶ πάσης ἀσεβείας πεπλήρωται id.*h.Ar.*80(p.228.12; M.25.792A); Synes.*ep.*44(M.66.1369A); of heresy, Eus.*h.e.*4.30.3(M.20.404A); Ath.*h.Ar.*3(p.184.23; 697C); of usury, Chrys.*hom.56.6 in Mt.*(7.574B); removed by baptism, Or.*hom.14 in Lc.*(p.98.16).

**ῥυπόω, 1.** trans., *defile*, met. τὴν ἀκοὴν...ῥυπωθεῖσαν ἀπὸ τῶν βλασφήμων ῥημάτων Ath.*Ar.*3.28(M.26.384A); **2.** intrans., *be filthy*; met., morally, Gr.Naz.*carm.*2.2(poem.)3.252(M.37.1498A); Pamph.Mon.*Soter.*3(p.119.19); Anast.*poenit.*4(p.283).

**ῥυπώδης**, *foul*; met., morally, Ath.*ep.Amun.*(M.26.1173D).

***ῥύπωσις, ἡ**, *pollution*, Geo.Pis.*hex.*1763(M.92.1570A).

[*]**ῥυσιδόω**, v. ῥυτιδόω.

***ῥυσιπέλαντος**, vox nihili οἰδήσας...ὡς ἀσκὸς ὁ παῖς τοσοῦτον ἐφλέγμανεν ὡς γενέσθαι πᾶς ῥ. Pall.*h.Laus.*18(p.55.3, cj. ἐρυσιπέλατος; πολυτάλαντον τῷ σηκώματι M.34.1059D).

**ῥύσις, ἡ**, (cf. ῥεῦσις), *flow*; met.; **1.** *flux, instability*; of heathen philosophical speculation, Clem.*prot.*6(p.51.18; M.8.172B); of corporeal existence, Or.*princ.*3.1.2(p.196.7; M.11.249B); Meth.*res.*2.9(p.347.22; ῥυήσεως M.18.308C); Epiph.*haer.*76.31(p.380.23; M.42.580B); of atoms, Dion.Al.ap.Eus.*p.e.*14.25(776C; M.21.1277B); not ref. divine generation οὐ...μερισμὸν μέν τινα καὶ μετάστασιν καὶ ῥ. τῆς τοῦ γεννῶντος οὐσίας ἐκ τῆς φωνῆς τοῦ γεννᾶν...ἐννοήσει Bas.*Eun.*2.6(1.242B; M.29.581B); **2.** *dissipation, effluence* ἔδεισα...ῥ. τινὰ θεότητος παραδέξασθαι στάσιν οὐκ ἔχουσαν Gr.Naz.*or.*31.31(p.187.5; M.36.169A); **3.** *dissipation, laxity of living*, Flav.Ant.*anath.*1(M.48.945).

**ῥυτιδόω, 1.** *wrinkle, crumple*, Gr.Nyss.*hom.1 in Cant.*(M.44.785D); Pall.*h.Laus.*22(p.71.18, v.l. ἐρυσιδωμένους M.34.1081D); **2.** met., *calumniate* τὴν καὶ πάναγνον ῥυτιδοῦσι παρθένον Cyr.*Nest.*1 proem.(p.16.2; 6[1].6A).

**ῥυτίς, ἡ, 1.** *wrinkle, fold* in dress, Chrys.*hom.8.2 in 1Tim.*(11.591E); **2.** met., of moral defect ἄνθρακας...[sc. φησί] τὰς τοῦ...πνεύματος δωρεάς, τὰς...καθαιρούσας τὰς τῶν ἀνθρώπων ῥ. Or.*exp.in Pr.*25:21(M.17.236D); ῥ. καὶ σπίλου Serap.*Man.*8(p.32; M.40.905D); *Const.App.*7.40.1.

**Ῥωμαϊκός, 1.** *Roman*, i.e. *imperial* opp. ecclesiastical ἐγκαταμίσγειν τὴν Ῥ. ἀρχὴν τῇ ἐκκλησίας διαταγῇ Ath.*h.Ar.*34(p.202.9; M.25.732D); οὐ...Ῥ. ἐστιν ἡ κρίσις...ἀλλὰ περὶ ἐπισκόπου ἐστὶ τὸ κρῖμα *ib.*76(p.225.26; 785B); Ῥ. ἀρχὴν καὶ ἱερατικὴν ἀρχὴν *Can.App.*83; of Roman empire and army τῆς Ῥ. πολιτείας...ἐπίβουλος Heracl.*ep.*(M.92.992B); neut. as subst. ὅτε τῆς ἰδικῆς τὸ Ῥ. κατετόλμησε γῆς Thphyl.*exc.gent.*3(p.480.4; M.113.940A); πρὸς τὸ φυλάττεσθαι τὰ Ῥ. καὶ Ἱεροσόλυμα Jo.Mal.*chron.*18 p.426(M.97.628B); **2.** of language; **a.** *Latin* ἐπιγραφὴν Ῥ. Just.*1apol.*26.2(M.6.368A); τὴν Ῥ. γλῶτταν Ath.*h.Ar.*75(p.224.29; M.25.784C); as subst. ἑρμηνεία ἀπὸ Ῥωμαϊκοῦ id.*apol.sec.*58(p.138.1; M.25.353A); perh. τὴν σχολὴν τῶν Ῥ. Mac.Aeg.*hom.*15.42(M.34.604C); **b.** *Greek* μετήνεγκε ταῦτα εἰς τὴν Ῥ. διάλεκτον *A.Pil.*B proem.(p.287).

**Ῥωμαΐς, 1.** *Latin* τὴν πόλιν Ἄλμα Ῥώμαν ὀνομάσαι, ὃ δηλοῖ τῇ Ῥωμαΐδι γλώττῃ τὴν ἔνδοξον Philost.*h.e.*2.9(M.65.472B); **2.** *Greek*, *A.Pil.*B tit.(p.287).

***ῥωμαλεότης, ἡ**, *strength* ῥ. φρενῶν *Hymn.*(*AS* 1 p.596).

***Ῥωμανήσιος**, *Roman*, *Pet.Ar.*1 tit.(M.26.820A).

***Ῥωμανία, ἡ**, *Roman empire, Roman territory*, Ath.*h.Ar.*35(p.202.30; M.25.733C); Epiph.*haer.*69.2(p.153.12; M.42.204B); *M.Sab.*4.2; Jo.Mal.*chron.*16 p.398(M.97.589A).

***Ῥωμεύς, ὁ**, a *Roman*, Cosm.Ind.*top.*11(M.88.448C).

**ῥώννυμι**, *strengthen*; perf. pass., *be valid*, Ath.Scholast.*coll.*2.2(p.32); *ib.*4.22(p.64); Phot.*nomoc.*2.1(p.487; M.104.568C); *be right* ἔρρωται τῷ φρονήματι Thdr.Stud.*epp.*2.65(M.99.1288B); freq. ptcpl., ἐρρωμένος *valid*, Men.*exc.gent.*15(p.459.5; M.113.820A); neut. plur. as adv., *favourably*, id.*exc.Rom.*3(p.186.8; M.113.873D).

**ῥῶσις, ἡ, 1.** *bodily health and strength*, Or.*sel.in Ps.*4:6 ap.*philoc.*26.2(p.233.25; M.12.1153A); Chrys.*ep.*5(3.579E); Mac.Mgn.*apocr.*2.8(p.10.11); **2.** ass. spiritual *strengthening* ῥ. ψυχῶν καὶ σωμάτων *Apoc.Esd.*(p.33); Serap.*euch.*29.1; of soul only, *A.Phil.*39(p.18.28); Gr.Agr.*Eccl.*9.11(M.98.1104B); ψυχῆς...ῥ. ἐστι τοῖς ὑπομένουσιν, ὁ τοῦ σώματος αἰκισμός Max.*cap.*1.17(M.90.1188A); bestowed by men, *support, encouragement* ῥ. προσφιλεστάτην χαρίσασθαι ἀδελφικοῖς...σπουδάσμασι καὶ πατρικαῖς...προθέσεσιν Sophr.H.*ep.syn.*(M.87.3196C); **3.** *power, sway* Χριστοῦ...τῆς σῆς βασιλείας φρουροῦ καὶ τῆς σῆς ῥ. προστάτου CArim.*ep.Const.*1(p.237.9; M.26.696C).

***ῥωστέω**, = ἔρρωμαι, *be in good health*, Jo.D.*spir.neq.*(M.95.88A).

**ῥωχμή, ἡ**, plur., *clefts, fissures*, Cyr.*Abd.*4(3.357C).

# Σ

**σάβανον** ([*]**σάββανον**), **τό**, *linen cloth, towel*, ref. Jo.13:5 σαβάνῳ περιζωσάμενος Clem.*paed.*2.3(p.179.30; M.8.436B); hence, liturg., as worn at foot-washing ceremonies, *Euchol.*(σαββ- p.593); and at dedication of a church αὐτῷ δὲ τῷ μέλλοντι τὴν καθιέρωσιν αὐτουργεῖν, ἐπάνωθεν τῶν ἱερατικῶν ἀμφίων περιτίθεται σάβανον *ib.*(p.656); as worn by an infant, *ib.*(pp.303f.).

***Σαβαώθ**, [Hebr. צְבָאוֹת] *Sabaoth, hosts*; **1.** as title of God οὐδενὶ ὀνόματι κλητέον τὸν πρῶτον θεὸν ἢ...Σ. κτλ. Or.*mart.*46(p.42.20; M.11.628A); τὸ μὲν Σ. ὄνομα καὶ τὸ Ἀδωναΐ...μετὰ πολλῆς σεμνολογίας παραδιδόμενα...ἐπί τινος θεολογίας ἀπορρήτου id.*Cels.*1.24(p.75.1; M.11.705A); οἱ...τὴν Ἑβραίων διάλεκτον εἰς τὴν Ἑλλάδα γλῶσσαν μεταβαλόντες, τινῶν ὀνομάτων τῆς ἑρμηνείας οὐ κατετόλμησαν, ἀλλ' αὐτὴν τὴν Ἑβραϊκὴν φωνὴν μετεκόμισαν· ὡς τὸ Σ., καὶ τὸ Ἀδωναΐ, καὶ τὸ Ἐλωΐ Bas.*Eun.*2.7(1.243C; M.29.585A); Σ. ὅπερ ἐστὶ στρατιῶν ἢ τῶν δυνάμεων Gr.Naz.*or.*30.19(p.137.8; M.36.128B); Epiph.*haer.*26.10(p.288.22; M.41.348B); Thdt.*haer.*5.3(4.393); in invocation, *A.Phil.*26(pp.63.6,64.6); Serap.*euch.*13.10; **2.** Gnost. ἄλλον δὲ ἕβδομον οὐρανὸν ὑποτίθενται ἐν ᾧ λέγουσιν εἶναι τὸν Σ. ... φασὶ δὲ τὸν Σ. οἱ μὲν ὄνου μορφὴν ἔχειν, οἱ δὲ χοίρου Epiph.*haer.*26.10(p.287.8,15; M.41.345C,D); φασὶ...τὸν διάβολον εἶναι υἱὸν τῆς ἑβδόμης ἐξουσίας τουτέστι τοῦ Σ. εἶναι δὲ τὸν Σ. θεὸν τῶν Ἰουδαίων *ib.*40.5(p.85.15f.; 684C); Manich.

τὸ...τίμιον...ὄνομα Σ. ... εἶναι τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ πατέρα τῆς ἐπιθυμίας· καὶ διὰ τοῦτο...προσκυνοῦσι τὴν ἐπιθυμίαν Hegem.*Arch.*11 (p.19.10; M.10.1445B).

[*]**σάββανον, τό,** v. σάβανον.

***Σαββατιανοί, οἱ,** *followers of the heresy of Sabbatius*; said by Sozomen to be an offshoot of Novatianist heresy but not mentioned by Epiph., Thdt., or Socrates, Soz.*h.e.*7.18.1(M.67.1468D); Thphn.*chron.*p.53(M.108.188B).

**σαββατίζω,** *observe the sabbath*; **1.** of Jewish observance opp. Christian, Ign.*Magn.*9.1; *Const.App.*6.23.3; Gr.Nyss.*Eun.*9(2 p.216. 23; M.45.816A); **2.** of OT observance, Just.*dial.*19.5(M.6.517A); Cosm.Ind.*top.*5(M.88.200B); of sabbatical year, Cyr.*Am.*4(3.333C); **3.** of Christian practice, *keep a day of rest*, *Agraph.*48(p.68); signifying: abstention from sin, Just.*dial.*12.3(M.6.500C); Mac.Aeg.*hom.* 35.1(M.34.748A); Cyr.*ador.*7(1.227D); Proc.G.*Is.*56:1ff.(M.87.2565C); and from worldly affairs, Cyr.*Am.*3(3.315B); practice of piety rather than idleness, Just.*dial.*19.6(M.6.517B); Clem.*str.*1.1(p.9.24; M.8.701A); *Const.App.*7.36.4; the Christian life, Or.*exc.in Ps.*77:30f. (M.17.144D); Cyr.*Jo.*3.6(4.316C); practice of chastity, †Bas.Anc. *virg.*58,59(M.30.785C,788C); Mod.*occurs.*(M.86.3276C); **4.** met., *take rest* ἐν ταύτῃ γὰρ [sc. ἡμέρᾳ i.e. Easter Eve] κατέπαυσεν ἀληθῶς ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ ὁ μονογενὴς θεός, διὰ τῆς κατὰ τὸν θάνατον οἰκονομίας τῇ σαρκὶ σαββατίσας Gr.Nyss.*res.*1(M.46.601B).

**σαββατικός,** *pertaining to the sabbath, proper to the sabbath*; of work, Or.*fr.6 in Lc.*5:14(p.235.20); of numbers 7, 70, etc., id.*Jo.*10. 39(23; p.217.5; M.14.384B); of Easter Day ἠῶς σαββατικῆς μεγάλης Eudoc.*Cypr.*1.253(M.85.841C).

**σαββατισμός, ὁ,** *sabbath observance*; **1.** of Jewish observance opp. Christian, *A.(Pass.)Petr.et Paul.*1(p.118.10); Or.*exc.in Ps.* 77:30f.(M.17.144D); Epiph.*haer.*29.8(p.331.14; M.41.404B); Cyr.*Is.*5. 3(2.791C); **2.** of OT observance, Just.*dial.*23.3(M.6.528A); as fulfilled in new dispensation, Or.*Jo.*2.33(27; p.91.2; M.14.172C); Cyr. *ador.*10(1.346C); Proc.G.*Gen.*5:4–22(M.87.264C); Olymp.*Eccl.*11:2 (M.93.605C); signifying different aspects of the Christian life, Cyr. *ador.*7(1.228A); **3.** Christian observance of a day of rest, *Const.App.* 2.36.2; signifying mortification of the will, Cyr.*Is.*5.4(2.825E,826E); **4.** met., *rest*, Or.*or.*27.16(p.374.20; M.11.520C); Cyr.*Is.*5.4(2.826A); Thdt.*Heb.*4:9(3.568); Oecum.*Heb.*4:9f.(p.463.12); a type of the Kingdom, Chrys.*hom.6.3 in Heb.*(12.66B); of repose of the saints, Cyr.*Jo.*4.6(4.425E); **5.** met., *respite*, Ath.*exp.Ps.*37:1(M.27.184A).

***σαββατοκυριακή, ἡ** (***σαββατοκυριακόν, τό**), *the sabbath and the Lord's Day, Saturday and Sunday*, Jo.Jej.*canonar.*3.3(p.440) cit. s. γουνκλισία; †Jo.Jej.*poenit.*(M.88.1913D,1916D); neut., *Nomoc.* 426.

**σάββατον, τό, A.** seventh day of the Jewish week, *sabbath*; occasionally plur., *Diogn.*4.3; *Agraph.*59(p.72); **1.** etym. τῇ ἑβδόμῃ κατέπαυσεν...ὡς δηλοῖ ἡ τοῦ σαββάτου προσηγορία 'κατάπαυσιν' Ἑβραϊκῶς σημαίνουσα Gr.Naz.*or.*41.2(M.36.429D); **2.** observance discussed, Or.*princ.*4.3.2(17; p.326.3ff.; M.11.380B); ‡Ath.*sabb.*1ff.(M. 28.133ff.); Epiph.*haer.*66.82(p.123f.; M.42.157Bf.); **3.** purpose γνώσεως...οὐκ ἀργίας ἕνεκεν ἐδόθη τὸ σ. ‡Ath.*sabb.*3(M.28.136C); σ. ὥρισας εἰς μνήμην τούτου [sc. Creation], ὅτι ἐν αὐτῷ κατέπαυσας ἀπὸ τῶν ἔργων εἰς μελέτην τῶν σῶν νόμων, καὶ ἑορτὰς διετάξω εἰς εὐφροσύνην *Const.App.*7.36.1; τὸ σ. ἐδόθη αὐτοῖς [sc. the Jews], τοῦ καταπαῦσαι τὴν φιλοχρήματον αὐτῶν ἐπιθυμίαν †Gr.Nyss.*test.*13(M.46.221B); **4.** abrogated in respect of Christians οὐ τὰ νῦν σ. ἐμοὶ δεκτά, ἀλλὰ ὃ πεποίηκα...διὸ καὶ ἄγομεν τὴν ἡμέραν τὴν ὀγδόην εἰς εὐφροσύνην, ἐν ᾗ καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν *Barn.*15.8; Or.*Jo.*2.33(27; p.91.4; M.14.173A); ‡Ath.*sem.*1(M.28.144A); CLaod.*can.*29; Cyr.H.*catech.*4. 37; Chrys.*hom.49.3 in Jo.*(8.292B); **5.** of a 'high sabbath' (either coincidence of sabbath with a festival or sabbath preceding a great festival) σ. μέγα *M.Polyc.*8.1,21; **6.** of the sabbatical year τὰ τῶν ἐτῶν σάββατα Cyr.*Am.*4(3.333C).

**B.** seventh day of the Christian week, *Saturday*, ‡Pion.*v.Polyc.* 23; Ath.*ep.Aeg.Lib.*19(M.25.581B); †Gregent.*leg.Hom.*64(M.86.616B); (in East) a feast εἴ τις κληρικὸς εὑρεθῇ τὴν κυριακὴν ἡμέραν ἢ τὸ σ. πλὴν τοῦ ἑνὸς μόνου νηστεύων, καθαιρείσθω *Can.App.*64; *Const. App.*5.20.19; *ib.*7.23.3; τῶν ἐντολῶν καὶ τῶν ἁγίων πατέρων κελευόντων κατὰ σ. καὶ κυριακὴν ἑψεῖσθαι λάχανον τοῖς ἀδελφοῖς *V.Pach.A* 15(p.138.23); also (in Rome) a fast, Socr.*h.e.*5.22.58(M.67.640B); for other provisions and observances, v. CLaod.*cann.*16,49,51; Bas.*ep.* 93(3.186D; M.32.484B); Tim.I Al.*resp.*(M.33.1305A); Pall.*h.Laus.*7 (p.26.8; M.34.1020C); Socr.*h.e.*5.22.42,55(636A,640A); *Nomoc.*56,123; significance for Christians, Cyr.*ador.*7(1.227B); esp. of Easter Eve τὸ μέγα σ. Chrys.*hom.in Ps.*145:2(5.525D); †Jo.Jej.*poenit.*(M.88. 1913A); Dor.*doct.*15.1(M.88.1788C); CTrull.*can.*89.

**C.** gen. weekly *day of rest*; instituted for avoidance of sin and practice of holiness, Just.*dial.*12.3(M.6.500C); Chrys.*Laz.*1.7(1. 717A); Cyr.*Jo.*4.7(4.439C); Christian *Sunday* τὸ μέγα σ. opp. Jewish sabbath τὸ μικρὸν σ., Epiph.*exp.fid.*24(p.525.6; M.42.829Cf.); cf.id. *haer.*8.6(p.192.20; M.41.213C); ἡμέρᾳ πρώτῃ τῆς ἑβδομάδος, τουτέστιν κυριακῇ ἥ ἐστιν ἡμέρα δευτέρα τοῦ σαββάτου· εἴωθεν γὰρ ἡ...γραφὴ ἑκάστην ἡμέραν ἀνάπαυσιν ἔχουσαν σ. ὀνομάζειν *Chron.Pasch.*p.211 (M.92.516B); for σ. δευτερόπρωτον v.s.v.

**D.** met.; **1.** signifying self-restraint, Clem.*str.*4.3(p.251.17; M.8. 1220C); Cyr.*Is.*5.4(2.826 pass.); **2.** type of Christian life, Or.*sel. in Ex.*16:23(M.12.289A); Mac.Aeg.*hom.*35.1(M.34.748A); active and contemplative, †Cyr.*coll.VT*(6⁴.16Eff.; M.77.1200Bff.); kingdom of heaven, Chrys.*hom.6.1 in Heb.*(12.63A); last days, Cyr.*Jo.*2.5(4. 209A); *ib.*6.1(601E); repose of saints, Or.*sel.in Ex.*16:23(M.12.289B); Ph.Carp.*Cant.*proem.(M.40.29B); Cyr.*Jo.*4.6(424E); for mystical exposition of σάββατον, σάββατα, and σάββατα σαββάτων v. Max.*cap. theol.*1.37ff.(M.90.1097C).

**E.** *week*; plur., *Did.*8.1; *Const.App.*2.47.1; Sev.Ant.*res.*(p.804. 1; M.46.632A); sing., Eus.*qu.Marin.*2.2(M.22.941C); Pall.*v.Chrys.*8 (p.44.6; M.47.26); Jo.D.*hom.*4.26(M.96.628A).

***σαβέκ,** (Hebr. סְבָךְ), *thicket*; ref. Gen.22:13, etym. ὥσπερ δὲ φυτὸν σ., τοῦτ' ἔστιν ἀφέσεως, ἐκάλεσε τὸν...σταυρόν †Mel.*fr.*(p.313; M.5.1220); *Dial.Tim.et Aquil.*109 r°; as prototype of Cross, Mel. *fr.Gen.*(p.312; M.5.1217A); †Gregent.*disp.*(M.86.636D).

***Σαβελλιανίζω,** *think with Sabellius, hold Monarchian* (*Patripassian*) *views* λέγοντες δὲ μίαν οὐσίαν, ἤτοι φύσιν, οὐ λέγομεν μίαν ὑπόστασιν, ἵνα μὴ Σαβελλιανίσωμεν Anast.Ant.*fid.*(M.89.1404B).

***Σαβελλιανιστής, ὁ,** *follower of Sabellius*, Tim.CP *haer.*(M.86.60B).

***Σαβελλιανός, ὁ,** = foreg., Epiph.*anac.*62(p.213.22; M.42.868A); teaching on Trin., id.*haer.*62.1(pp.389f.; M.41.1052A–C); Σαβελλιανῶν ἐσχηκὼς [sc. Marcellus] τὴν ἐρεσχελίαν *ib.*72.1(p.255.14; M.42.381D); ἀσεβὲς...τοῦτο καὶ τῆς τῶν Σαβελλιανῶν καὶ τῶν ἀπὸ Μαρκέλλου μανίας Chrys.*hom.7.2 in Jo.*(8.46C).

***Σαβελλίζ-ω,** *hold the views of, follow Sabellius* ταῦτα Μάρκελλος ἔγραφε· τῆς τοῦ ~ειν ὑπονοίας καθαίρων ἑαυτόν Eus.*e.th.*1.15(p.75.10; M.24.856A); διελέγχων [sc. Dion. Al.] τοὺς ~οντας ὅτι μὴ ὁ πατήρ ἐστιν ὁ γενόμενος σὰρξ ἀλλ' ὁ τούτου λόγος Ath.*decr.*25(p.21.11; M.25. 461A); τοὺς μὲν ~οντας ἀπὸ τῆς περὶ υἱοῦ ἐννοίας ἐλεγκτέον, τοὺς δὲ Ἀρειανοὺς ἀπὸ τῆς περὶ πατρός ‡Ath.*Ar.*4.3(p.47.15; M.26.472C); ἀναιρεῖν τὸν υἱὸν καὶ ~ειν *ib.*4.10(p.54.5; 480C).

***Σαβέλλιος, ὁ,** *Sabellius*; also, *one sharing Sabellius' views, Sabellian*; **1.** teaching on relation of Son to Father τίνα τοίνυν ἐρεῖ τὸν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατεληλυθότα...εἰ λέγει τὸν πατέρα γυμνῶς ἀνακαλύψας τὸν Σαβέλλιον Eus.*e.th.*2.7(p.105.16; M.24.912A); οὔτε γὰρ υἱοπάτορα φρονοῦμεν, ὡς οἱ Σαβέλλιοι λέγοντες μονοούσιον καὶ οὐχ ὁμοούσιον †Ath.*exp.fid.*2(M.25.204A); ‡Ath.*Ar.*4.17(p.61.20; M.26. 492A); αὕτη δὲ ἡ φωνὴ [sc. τὸ ὁμοούσιον] καὶ τὸ τοῦ Σαβελλίου κακὸν ἐπανορθοῦται· ἀναιρεῖ γὰρ τὴν ταυτότητα τῆς ὑποστάσεως καὶ εἰσάγει τελείαν τῶν προσώπων τὴν ἔννοιαν Bas.*ep.*52.3(3.146A; M.32.393C); Gr.Naz.*or.*30.6(p.118.1; M.36.112B); Gr.Nyss.*Eun.*10(2 p.249.17; M. 45.853B); **2.** teaching on Trin. ὁ αὐτὸς ἄρα πατὴρ γέγονε καὶ υἱὸς καὶ πνεῦμα κατὰ Σαβέλλιον ‡Ath.*Ar.*4.13(p.57.13; M.26.485A); ἐπεὶ τόν γε ἀνυπόστατον τῶν προσώπων ἀναπλασμὸν οὐδὲ ὁ Σαβέλλιος παρῃτήσατο, εἰπὼν τὸν αὐτὸν θεόν, ἕνα τῷ ὑποκειμένῳ ὄντα, πρὸς τὰς ἑκάστοτε παραπιπτούσας χρείας μεταμορφούμενον, νῦν μὲν ὡς πατέρα, νῦν δὲ ὡς υἱόν, νῦν δὲ ὡς πνεῦμα ἅγιον διαλέγεσθαι Bas.*ep.*210.5 (3.317A; M.32.776C); *ib.*214.3(3.322B; M.788C); Gr.Naz.*or.*20.5(M.35. 1072A); Epiph.*haer.*62.1(pp.389f.; M.41.1052A–C); **3.** in rel. to other heresies: Arian, Ath.*Dion.*13(p.55.18; M.25.500A); Gr.Naz.*or.*31.9 (p.156.10; M.36.144A); Gr.Nyss.*or.catech.*proem.(p.3.1; M.45.12A); ὃν γὰρ Σαβέλλιος λέγει 'τριώνυμον' τοῦτον Εὐνόμιος ὀνομάζει 'ἀγέννητον'. οὐδέτερος δὲ τούτων ἐν τῇ τριάδι τῶν ὑποστάσεων θεωρεῖ τὴν θεότητα id.*Eun.*10(2 p.234.27; M.45.836D); Macedonian, Chrys.*hom. 75.1 in Jo.*(8.439A) v. πρόσωπον, ὁμοούσιος.

***Σαβελλιόφρων,** *Sabellius-minded*, ‡Gr.Nyss.*Ar.et Sab.*6(M.45. 1289B).

***Σαβελλισμός, ὁ,** *Sabellian heresy, Sabellianism* ὅθεν καὶ τὴν τοῦ Σαβελλισμοῦ κατηγορίαν ἐδέξατο [sc. Apoll.] Thdt.*haer.*4.8(4.363).

***Σαβελλίτης, ὁ,** *follower of Sabellius, Sabellian*, †Cyr.*hom.div.*11 (5².380A).

***Σαβελλίως,** *in Sabellian fashion*, Gr.Naz.*or.*31.30(p.186.8; M.36. 168D) cit. s. Ἀρειανῶς.

***σαβούρα, ἡ,** *ballast*; met., Nil.*epp.*4.60(M.79.577B).

**σάβουρος, 1.** *without cargo, in ballast*, Leont.N.*v.Jo.Eleem.*26 (p.55.6); **2.** gen., *empty* σκεῦος σ. Gr.Mag.*dial.*(tr.Zach.)3.7(M.*PL.* 77.231B); *ib.*1.7(185A); **3.** of persons, *empty-handed*, *ib.*1.2(160B).

**σαγγάριος**, ὁ, *shoemaker*, *Nomoc.*102.

**σαγηνευτής**, ὁ, *fisherman*; met., of a *fisher* of men Μάρκον τῶν κατ' Αἴγυπτον διδάσκαλον καὶ σ. Eus.*theoph.fr.*6(p.20*.19; M.24.628D); *ib.*(p.18*.19; 625B).

**σαγηνεύ-ω**, met.; **1.** *enmesh*; *ensnare* ~ειν ἀτεχνῶς οἱ πλεονέκται ...ἐοίκασιν εἰς ἡδυπάθειαν τὸν κόσμον Clem.*paed.*2.1(p.155.18; M.8.381A); διαγελῶσι [sc. οἱ Φαρισαῖοι] τὸν ὄχλον ὡς ἀμαθῆ, διά τε τοῦτο τοῖς τοῦ σωτῆρος ἡμῶν σεσαγηνευμένον θαύμασιν Cyr.*Jo.*5.2(4.481C); ἁλιεῖς καὶ θηρευτὰς μιμούμενοι οἱ πολέμιοι πάντας αὐτοὺς ~ουσι Thdt.*Jer.*16:16(2.494); **2.** *draw*, *draw together*, *make captive* (in the net of the gospel); of God, Cyr.*Is.*4.1(2.545E); of Christ, Gr.Naz.*or.*37.1(M.36.281A); of apostles, Gr.Nyss.*hom.5 in Cant.*(M.44.881B); Thdt.*Is.*1:20(p.9.23); of others, Chrys.*pan.Phoc.*1(2.704C); id.*hom.33.2 in Jo.*(8.192E).

**σαγήνη**, ἡ, *net*;

**A.** various met. uses; **1.** to catch souls, of scriptures or gospel σαγήνης...πλοκῇ ποικίλῃ ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κατὰ τὴν πεπλεγμένην ἐκ...ποικίλων νοημάτων παλαιὰν καὶ καινὴν γραφήν... βέβληται δὲ ἡ σ. αὕτη εἰς τὴν θάλασσαν, τὸν πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης τῶν ἀνθρώπων κυματούμενον βίον Or.*comm.in Mt.*10.12(pp.13.26,14.11; M.13.861Cf.); ἵνα...λαβόντες...τὴν ἀπὸ παντοίων λόγων νομικῶν τε καὶ προφητ⟨ικ⟩ῶν τῶν τε τῆς ἐνθέου διδασκαλίας αὐτοῦ πλακεῖσαν σ. ἐμβαλῶσιν εἰς τὴν τοῦ ἀνθρωπείου βίου θάλατταν Eus.*theoph.fr.*6(p.18*.23; M.24.625B); Isid.Pel.*epp.*2.157(M.78.612A); τὴν τῶν εὐαγγελικῶν κηρυγμάτων σ. χαλάσαντες Cyr.*Lc.*5:2(M.72.553A); of kingdom of heaven, *A.Xanthipp.*8(p.63.21); of S. Paul Παύλου...τοῦ σκεύους τῆς ἐκλογῆς, τῆς εὐαγγελικῆς σ. Dam.*troph.*proem.2(p.190.7); of H. Ghost Παῦλον...τῇ σ. τοῦ πνεύματος περιέκλεισεν [sc. S. Barnabas] †Leont.N.*laud.Barn.*(p.199.17); **2.** as repository, store-house μέγα τὸ τῆς διακονίας ἔργον...σ. γάρ ἐστι τῶν ἀρετῶν, πάσας τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ ἐν ἑαυτῇ φέρουσα Bas.*renunt.*9(2.210D; M.31.645B); of BMV χαῖρε...ἀτρέπτου θεότητος σ. ἀδιάπτωτος ‡Chrys.*nat.Chr.*1(10.791A); of Herodias ἡ σ. τῆς ἀπάτης Chrysipp.*enc.in Jo.Bapt.*11(p.41.21).

**B.** *snare*, of Arian heresy ὥσπερ σαγήναις χρῶνται ταῖς ἰδίαις κακοτεχνίαις Ath.*apol.fug.*10(p.75.4; M.25.656C); Thdt.*h.e.*5.30.1(3.1070); τῇ τοῦ κατακλυσμοῦ...σ. Bas.Sel.*or.*5.2(M.85.81B); τὴν ναῦν πεσοῦσαν ἐν σ. τῶν λίθων Geo.Pis.*Pers.*220(M.92.1211B).

**σαγίον**, τό, dim. of σάγος, *cloak*, Ephr.2.2F; *M.Pers.*10.53(p.512.11); *Chron.Pasch.*p.394(M.92.1012A).

***σαγιτεύ-ω**, *shoot* from a bow, met. εἰ...~σειεν τὴν σὴν διάνοιαν ὁ Χριστὸς ἄνωθεν Pamph.Mon.*Soter.*1(p.114.20, v.l. σαγιτ-).

***σαγίττα (*σαγίτα)**, ἡ, (Lat. *sagitta*) *arrow*, Jo.Mal.*chron.*2 p.52 (M.97.125B); σαγιττοβολῶν Thphn.*chron.*p.266(M.108.660C, v.l. σαγιττῶν); σαγίτα Anton.*v.Sym.Styl.*27(p.64.11); †Anast.S.*relat.*44(*OC* 3 p.64.19ff.).

***σαγιττάρις**, ὁ, (Lat. *sagittarius*) *archer*, *JHS* 4 p.401 (saec. v).

***σαγιττοβολή**, ἡ, = σαγιττόβολον, Thphn.*chron.*p.266(M.108.660C, v.l. σαγιττῶν).

***σαγιττόβολον**, τό, (the distance of) *an arrow's flight*, *arrow-shot*, Jo.Mosch.*prat.*80(M.87.2937C); Leont.N.*v.Jo.Eleem.*36(p.74.7); δύο σ. †Anast.S.*relat.*1(*OC* 2 p.60.5).

***σαγματίζω**, *load* with heavy packs, *encumber* κἂν σαγματισθῇ ὥσπερ ὄνος ὁ ἄνθρωπος Nil.*epp.*1.308(M.79.193C).

***σαγματόω**, *saddle* a pack-horse, Thphn.*chron.*p.355(M.108.853B).

**Σαδδουκαῖος**, ὁ, *Sadducee*, derivation of name ἐπονομάζουσι... οὗτοι ἑαυτοὺς Σ., δῆθεν ἀπὸ δικαιοσύνης...Σεδὲκ γὰρ ἑρμηνεύεται δικαιοσύνη. ἦν δὲ καὶ Σαδδοὺκ τις τοὔνομα κατὰ τὸ παλαιὸν τῶν ἱερέων Epiph.*haer.*14.2(p.207.14; M.41.240A); tenets of sect οἱ Σ. ... οὐ ⟨μόνον⟩ τὴν...ἀνάστασιν σαρκὸς ἠθέτουν, ἀλλὰ καὶ...ἀνῄρουν τὴν τῆς ψυχῆς οὐ μόνον ἀθανασίαν ἀλλὰ καὶ ἐπιδιαμονήν Or.*comm.in Mt.*17.29 (p.665.22f.; M.13.1561C–1564A); ἠθέτησαν μὲν γὰρ οὗτοι νεκρῶν τὴν ἀνάστασιν...οὐ παραδέχονται δὲ ἀγγέλους...πνεῦμα δὲ ἅγιον οὐκ ἴσασιν Epiph.*haer.*14.2(p.208.1ff.; M.41.240B); Σ. ... λέγουσι μὴ εἶναι ἄγγελον, μήτε πνεῦμα. οὐδὲν ἀσώματον ἴσασι Σ., τάχα οὐδὲ τὸν θεόν, παχεῖς τινες ὄντες· ὅθεν οὐδὲ ἀνάστασιν βούλονται εἶναι πιστεύειν Chrys.*hom.49.2 in Ac.*(9.367E).

***σαθροδοξία**, ἡ, *unsound belief* or *opinion*, Nil.*epp.*3.234(M.79.492D).

***σαθροποι-έω**, *weaken*, *enfeeble* πῶς ὁλόκληρον τὸ [sc. σῶμα] δι' ἐγκρατείας...ῥικνούμενον, καὶ διὰ τῆς σκληροτέρας δουλαγωγίας ~ούμενον; Gr.Nyss.*Apoll.*46(M.45.1237A); met., *invalidate* ~εῖν τὸν ἀληθῆ τῆς εὐσεβείας λόγον id.*Eun.*2(2 p.320.3; M.45.493A).

**σαθρόω**, *render unsound*; **1.** of inanimate matter and vegetation, *allow to rot*, Geo.Pis.*hex.*434(M.92.1468A); usu. pass., *become unsound*, *rot*, ‡Anast.S.*Jud.disp.*2(M.89.1236A); ‡Jo.D.*ep.Thphl.*7(M.95.353C); of buildings, *become dilapidated*, Bas.*ep.*242.3(3.372C; M.32.901B); Chrys.*hom.56.2 in Jo.*(8.328A); †Jo.D.*B.J.*11(M.96.957A); **2.** of the body; pass., *be weak* τὰ...σεσαθρωμένα...γόνατα Eus.*h.e.*10.4.34(M.20.864A); of wounds, *fester*, Ephr.1.194B; met., of human nature assumed by Logos εἰ...τοῦτον σαθρωθέντα εἰς ἑαυτὸν λαβόμενος πάλιν ἀνακαινίζει...πρὸς διαμονὴν ἀτελεύτητον ‡Ath.*Ar.*4.33(p.82.11; M.26.520A); of Israel under the Egyptians, Nil.*epp.*3.257(M.79.512C).

**σαθρῶς**, *weakly*, *without conviction*, Gr.Naz.*or.*31.28(p.181.11; M.36.165A); Cyr.*Os.*33(3.59E); σ. ἔχω *be unsound*, superl. γέφυραν... σαθρότατα ἔχουσαν Men.*exc.Rom.*20(p.220.8; M.113.925B).

**σάθρωσις**, ἡ, *weakness*, Thdr.Mops.*Am.*9:11f.(M.66.304A).

**σαίνω**, *disturb* (cf. 1Thess.3:3) τὰ μὲν περὶ πίστεως, ὅσα ἔσηνεν ἡμᾶς, συνεξετάσθη Or.*dial.*8(p.140.5).

**σαΐτης**, ὁ, also dim. σαΐτιον, τό, a liquid measure = 22 ξέσται, Epiph.*mens.*24(M.43.284B); = 18 ξέσται Ἰταλικαί, Pall.*h.Laus.*19 (p.59.14; M.34.1066A); *Apophth.Patr.*(M.65.317D).

***σάκελλα**, ἡ, *purse*; of the public purse, Leont.N.*v.Jo.Eleem.*12 (p.23.9); Anast.S.*hod.*2(M.89.84C).

***σακελλάριος**, ὁ, **1.** *finance minister*, head of the privy purse; concerned with military supplies, Thphn.*chron.*p.280(M.108.692B); and fortifications, *ib.*p.306(745A); concerned with legal cases involving eccl. affairs, *V.Max.*18(M.90.88C); Anast.Ap.*a.Max.*1.2(M.90.112D,113B); CCP(681)*act.*12(H.3.1317D); **2.** eccl. *treasurer*, *Chron.Pasch.*p.381(M.92.976C); τῆς μεγάλης ἐκκλησίας...τὸν σ. Thphn.*chron.*p.409(M.108.972C); *ib.*p.246(620A); **3.** local *financial official* τὸν...σ. ... τοῦ στρατηγοῦ Anast.Ap.*a.Max.*1.2(M.90.112A).

**σακέλλιον**, τό, (Lat. *saccellus*) *purse*; of the wallet of Mercury denoting his love of money, Gr.Naz.*or.*4.121(M.35.661A).

***σακέρδωτις**, ἡ, (from Lat. *sacerdos*) *priestess*, Gr.Naz.*ep.*210(M.37.348A).

***σακκελίζω**, *strain*, *filter*, *Euchol.*(p.509).

**σακκίζω**, *put in a sack*, Thdr.Stud.*epp.*2.14(M.99.1157D).

***σακκομάχη**, ἡ, *coarse cloak*, Jo.Mosch.*prat.*73(M.87.2925C); *ib.*134(2997C).

***σακκομάχιον**, τό, = foreg., Jo.Mosch.*prat.*134(M.87.2997C); Leont.N.*v.Sym.*14(M.93.1688B).

**σάκκος**, ὁ, *coarse cloth* ὠμόλινον ἐκ σ. γεγονός Herm.*sim.*8.4.1; used for bedding, Thdt.*h.e.*1.24.1(3.806); hence clothing made from σ., *rough clothing* σ. ἠμπίσχετο ταπεινοφροσύνης ἔνδυμα Clem.*paed.*2.10(p.224.22; M.8.532B); Gel.Cyz.*h.e.*3.10.4; worn as mourning by Jews, *T.Jos.*15.2; *Barn.*7.5.

**σακκοφορέω**, *wear sackcloth*; as a sign of penitence, Just.*dial.*107.2(M.6.725A); Chrys.*hom.suppl.*2(M.64.425A); of a virgin anchoress, in sense of living an ascetic life, Pall.*h.Laus.*28(p.83.12; M.34.1097A).

***σακκοφορία**, ἡ, *wearing of sackcloth*; as a sign of penitence, Just.*dial.*107.2(M.6.725A); of persons making a show of asceticism προβάλλουσι σ. καὶ κομῶσι τὰς κεφαλάς Eus.Al.*serm.*22.6(M.86.460A).

**Σακκοφόροι**, οἱ, *those wearing sackcloth*; heretics practising an extreme asceticism, to be baptized when seeking admission to Church, Bas.*ep.*199 *can.*47(3.296D; M.32.729C); οἱ καὶ ἀποτακτικοὶ οἷς συνάπτονται οἱ καλούμενοι σ. Epiph.*exp.fid.*(p.160.23; M.41.165A); λαοῦ σ. *MAMA* 1.171(Phrygia); σ. καὶ ἀποτακτῆται καὶ ἐγκρατῖται ...οὗτοι ἀντὶ οἴνου ὕδωρ τῷ θεῷ προσφέρουσι...τὸν γάμον πορνείαν προσαγορεύουσι Tim.CP *haer.*(M.86.16C).

**σάκρα**, ἡ, (Lat. *sacra*) **1.** *imperial rescript* or *letter*, Nil.*epp.*1.44 (M.79.104A); Men.*exc.Rom.*3(p.175.30; M.113.857D); Jo.Mal.*chron.*13 pp.317,344,348(M.97.476B,513A,520A); **2.** *secretariate*, CChalc.*act.*1 (*ACO* 2.1.1 p.76.3; H.2.81C).

**σαλάριον**, τό, (Lat. *salarium*) *regular payment*, *salary* of eccl. ministers: Montanist, Apollon.ap.Eus.*h.e.*5.18.2(M.20.476B); Artemonite, †Hipp.*Artem.ib.*5.28.10(M.20.513B).

***σαλγαμάριος**, ὁ, (Lat. *salgamarius*) *pickle-seller* (to denote someone picked at random) σαλγαμαρίους χειροτονοῦσι [sc. at CP] CChalc.*act.*11(*ACO* 2.1.3 p.411.30; H.2.557D); *CG–CI* 1.32(prob. saec. vi); for sundry variations in spelling v. *ib.*pp.65ff.

**σάλευσις**, ἡ, *shaking*, Gr.Mag.*dial.*(tr.Zach.)3.7(M.*PL.*77.234A).

**σαλεύ-ω**, **A.** trans.; **1.** *shake*; met., *weaken*; **a.** things ἡμῶν...ἡ σκηνὴ...διὰ τὴν παράβασιν ἐσαλεύθη καὶ ἐκλίθη Meth.*symp.*9.2(p.116.12; M.18.181A); doctrines, ‡Just.*qu.Gr.*11.45(M.6.1489B); χαλεπόν ἐστιν...τὰ δι' ἐπιστήμης εἰς ἀπόδειξιν ἐλθόντα δόγματα ~θῆναι Synes.*ep.*105(M.66.1485B); pass. c. genit., *lose hold of*, *fall from* ταύτης [sc. σωτηρίας] ~θέντες Or.*princ.*1.8.1(p.97.14); **b.** ref. God ἄτοπον...τὸ λέγειν μεταβλητὴν τὴν τοῦ θεοῦ δύναμιν...ἢ ~ομένην τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ‡Just.*qu.Chr.*2.7(M.6.1425B); **2.** *break* the peace, Thphyl.*exc.Rom.*6 (p.226.25; M.113.936A); **3.** met., *anchor*, *stay* (cf. B.2) μετὰ θεὸν ἐπὶ σοὶ τὰς ἐλπίδας σ. ‡Proc.G.*Pr.*3:29(M.87.1252A).

B. intrans.; 1. c. genit., *waver* οἱ πρῶτοι τῆς...εὐσεβείας ~σαντες ...ἀποπεπτώκασιν Eus.*d.e.*4.9(p.162.17; M.22.272A); 2. *ride at anchor*, Bas.*hom.*16.2(2.136A; M.31.476C); τῶν ἐν λιμένι ~όντων Chrys.*ep.*11 (3.591B); met., *rest, depend* on τῶν ἐπὶ πρώτοις υἱοῖς ~σάντων Eus. *qu.Steph.*12(M.22.924C); Chrys.*ep.*2.7(3.543A); ἐν τούτῳ ~έτω μόνον id.*oppugn.*2.2(1.59B).

***σαλιβάριον, τό,** horse's *bit* τῶν...ἥλων [sc. τοῦ σταυροῦ] τοὺς μὲν εἰς τὴν ἰδίαν περικεφαλαίαν ἐχάλκευσεν [sc. Const.] τοὺς δὲ ἀνέμιξε τῷ σ. τοῦ ἵππου αὐτοῦ Alex.Sal.*cruc.*(M.87.4064B).

**σάλος, ὁ,** *tossing*; *swell* of the sea; met., Geo.Pis.*carm.vit.*30; *commotion, storm* τὸν νηΐτην...κλόνον καὶ τὸν ἐντεῦθεν σ. Gr.Ant. *exerc.*(p.229.16; M.86.2861A); in the soul ὁ τὸν ἐκ τῶν πειρασμῶν...σ. ἐπανορθούμενος...ἀνθρωπίνως ὁμολογεῖ τὸν σ. Bas.*hom.in Ps.*61(1. 194D; M.29.473A).

**σαλός,** *imbecile, half-witted*, Pall.*h.Laus.*34(p.99.16ff.; M.34. 1106Df.); Evagr.*h.e.*4.34 tit.(p.149.31; M.86.2764C); Leont.N.*v.Sym.* 31,64(M.93.1709A,1748A); of animals, *mad*, *Apophth.Patr.*(p.407.5; M.65.240C).

***σαλότης, ἡ,** *imbecility, foolishness*, *Apophth.Patr.*(M.65.121C).

***σαλοφακίαλος,** (Syr. ܣܠܘܦܩܝܠܐ) *shaky cap*; as nickname of Tim.III Al., *one whose mitre sits uneasily*, i.e. *weak character*, '*weathercock*', Evagr.*h.e.*2.11(p.63.5; M.86.2533C); Thphn.*chron.*p.96 (M.108.284C).

***σαλπιγγοφανής,** *trumpet-like*, Ast.Am.*hom.*16.5(M.40.413C).

**σάλπιγξ, ἡ, 1.** *trumpet, horn*; hence **a.** of Jewish *feast of trumpets* (Lev.23:24) κἂν πάσχα λέγεις ποιεῖν, κἂν σκηνοπηγίαν, κἂν σ. Dam. *troph.*2.2.4(p.220.7); **b.** in monastery, *call* to recitation of office whether by horn or by other means, Pach.*reg.*A(p.10); ἐὰν...τὴν πνευματικὴν καταφρονήσῃ σ. Thdr.Stud.*poen.*1.99(M.99.1745D); id. *iamb.*10(M.99.1784B); **2.** at gen. resurrection and Day of Judgement, *Did.*16.6; Clem.*q.d.s.*3(p.162.5; M.9.608B); *Const.App.*7.32.3; **3.** met., exeg. Num.11:1, †Cyr.*coll.VT*(6⁴.33Bf.; M.77.1224Bff.); of the gospel σ. Χριστοῦ Clem.*prot.*11(p.82.8; M.8.236B); of S. Paul τῆς μεγάλης τοῦ πνεύματος σ. Thdt.*eran.*3(4.206); of S. Barnabas ἡ τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος σ. Alex.Sal.*Barn.*proem.5(437C).

**σαλπίζω,** *blow* a trumpet, hence *sound* the wooden gong (cf. s.v. σημαίνω) which superseded the horn as call to prayer in monastery σ. καιρῷ τὸ ξύλον Thdr.Stud.*iamb.*10(M.99.1784B).

**σαλπισμός, ὁ,** *sounding of a trumpet*, Or.*or.*19.2(p.342.23; M.11. 477A).

***σαλσίκιον, τό,** *salted meat* or *fish*, Leont.N.*v.Sym.*52(M.93.1733B).

***σάλτον, τό,** (Lat. *saltus*) *woodland*, Proc.G.*2Par.*14:14(M.87. 1212C).

***σαμαμίθιον, τό,** *lizard*, Sophr.H.*mir.Cyr.et Jo.*44(M.87.3589D, 3592D).

***σαμάρδακος, ὁ,** *buffoon*, Chrys.*hom.17.3 in Eph.*(11.125C; κόρδακας Gaume).

**[*]Σαμαρείτης (Σαμαρίτης), ὁ,** *Samaritan*, origin of name discussed τὴν ἑρμηνείαν τοῦ Σ. ... σημαίνοντος τὸν φύλακα Or.*Jo.*20.35 (28; p.374.35; M.14.656B); Epiph.*haer.*9.1(p.197.17; M.41.224B); ἐκ διαφόρων προφάσεων καλεῖσθαι Σαμαρείτας ἔκ τε τοῦ Σωμὴρ ἔκ τε τοῦ Σομόρων ἔκ τε τοῦ φυλάττειν τὴν γῆν ἔκ τε τοῦ φυλάττειν τὰ παιδεύματα τοῦ νόμου *ib.*(p.198.6; 224C); Chrys.*hom.31.2 in Jo.*(8.177C); Thdt.*qu.48 in 3Reg.*(1.496); their origin, Ammon.*Jo.*4:4f.(M.85. 1417D); Cyr.*Jo.*2.4(4.181E–182A); Thdt.*Is.*22:6(p.91.28; 2.286); tenets Σ., τὸν μέλλοντα αἰῶνα ἀρνουμένων καὶ μηδὲ τὴν τῆς ψυχῆς ἐπιδιαμονὴν προσιεμένων Or.*Jo.*20.35(28; p.373.27; 653A); Epiph. *anac.*9(pp.166.9ff.; M.41.169Cf.); id.*haer.*9 passim(pp.197ff.; 224Bf.); *ib.*14.2(p.208.2ff.; 240B); πόθεν δὲ Σαμαρείταις τὸ προσδοκᾶν τὴν τοῦ Χριστοῦ παρουσίαν, τὸν Μωϋσέα δεξαμένοις μόνον; Ammon.*Jo.*4:25 (1424C); Σ. δὲ ἐκάλουν τὸν κύριον, ὡς ἀδιαφοροῦντα περὶ τὰς νομικὰς ἐντολὰς καὶ λύοντα τὸ σάββατον· οἱ γὰρ Σ. οὐκ ἀκριβῶς Ἰουδαΐζουσι *ib.*8:48(1453C); τὰ πέντε βιβλία Μωϋσέως, ἃ μόνα ἐδέξαντο οἱ Σ. †Chrys.*synops.*(6.338D); Chrys.*hom.31.2 in Jo.*(8.178A); Cyr.*Jo.*2.4 (568D,E).

***Σαμαρειτίζω,** *profess the Samaritan religion*, *Chron.Pasch.*p.336 (M.92.872B).

***Σαμαρειτικός,** *Samaritan*; by race, Just.*1apol.*53.4(M.6.408A); by religion, Epiph.*rescr.*3,5(pp.157.8,159.26; M.41.161A,164C); of the Pentateuch τὸ ἐν πᾶσι κείμενον παρὰ τοῖς Ἑβδομήκοντα κυροῦται ἀπὸ τοῦ Σ. ἀντιγράφου Or.*adnot.in Dt.*27:26(M.17.36A).

***Σαμαρειτικῶς,** *after the manner of Samaritans*, Or.*Jo.*20.35(28; p.373.33; M.14.653B).

**Σαμαρεῖτις, ἡ,** *Samaritan* woman, Or.*Jo.*1.5(7; p.10.14; M.14. 33B); Ammon.*Jo.*4:25(M.85.1425A); Chrys.*hom.31.4 in Jo.*(8.180C); Cyr.*Jo.*2.4(4.182C); of the fourth Sunday after Easter τῇ κυριακῇ τῆς Σ. Thdr.Stud.*serm.catech.*index(M.99.24A).

***Σαμαρειτισμός, ὁ,** *religion of the Samaritans*, '*Samaritanism*', Epiph.*rescr.*3(p.157.3; M.41.160D).

**Σαμαρεύς, ὁ,** = Σαμαρείτης, Just.*1apol.*26.3f.(M.6.368Af.); Or. *comm.in Mt.*17.29(p.666.3; M.13.1564A); id.*Jo.*20.35(28; p.375.7; M. 14.656A).

**Σαμαρίτης, ὁ,** v. Σαμαρείτης.

***Σαμοσατίτης, ὁ,** plur., *followers of Paul of Samosata*, Epiph.*haer.* 65.2,8(pp.4.17,11.26; M.42.13C,25C); title perh. invented by Epiph.

**[*]σαμπφείρινος,** for σαπφείρινος, *like lapis lazuli* λίθοις σ. *A.Thom.*A 112(p.223.20).

***Σαμψαῖοι (Σαμψῖται, Σαμψηνοί), οἱ,** *Sampseans* (Hebr. שֶׁמֶשׁ), followers of Elchezai forming a heretical sect, so named because said to invoke the sun; commonly known as Elchezaites, Epiph. *anac.*30(p.236.13; M.41.284B); *ib.*53(p.212.13; 848C); id.*haer.*20.3 (p.227.7; Σαμψέων M.41.273B); sect described, *ib.*53(pp.314ff.; 900f.); Σαμψῖται *ib.*20.3(p.226.22; 273A); Σαμψηνοί *ib.*30.3(p.336.2; Ἀμψηνοῖς 409A).

**σανδάλιον, τό,** *sandal*; plur., as monks' footwear, ‡Ath.*ep.Cast.* 1.6(M.28.856D); symbolism, Max.*qu.dub.*67(M.90.841B); ‡Bas.*h. myst.*(p.263.17).

***σάνδαλος, ὁ,** kind of boat, *Didasc.Jac.*5.20(p.89.10); σανδάλιν *Chron.Pasch.*p.395(M.92.1012C); Thphn.*chron.*p.332(M.108.801A).

**σανίς, ἡ, 1.** *plank, timber*, *T.Neph.*6.6; Chrys.*hom.34.4 in Mt.*(7. 394E); whirled to simulate thunder, Hipp.*haer.*4.32(p.58.11; M.16. 3094D); esp. as raw material for images, Clem.*prot.*4(p.35.20; M.8. 136A); Chrys.*hom.4.10 in Mt.*(65C); **2.** *board* displaying public notices, etc., Isid.Pel.*epp.*1.491(M.78.449C); Ath.Scholast.*coll.*4.3 (p.53); **3.** plur., artist's *panels, tablets* for pictures, Meth.*symp.*1.4 (p.13.5; M.18.45A); *A.Jo.*28(p.166.16); Thdt.*h.e.*1.1.1(3.722).

***σαόβροτος,** *mankind-saving, salutary*, Gr.Naz.*carm.*1.1.9.99(M. 37.464A).

**[*]σαπούνιον (*σωπ-), τό,** (Lat. *sapo*) *soap*, Barth.Edess.*Agar.* (M.104.1413A); *ib.*(σωπ- 1405B).

**σαπρία, ἡ,** *corruption, decay*; met., moral, *Pss.Sal.*14.4; *ib.*16.14; Diad.*perf.*97(p.144.8); foreign to Christ's conception ἅμα τε ἐπῆλθε τὸ πνεῦμα τῇ παρθένῳ...τὸ...σκήνωμα οὐδὲν τῆς ἀνθρωπίνης σ. συνεπεσπάσατο Gr.Nyss.*ep.*3(M.46.1021C).

***σαπροειδής,** *foul, repulsive*, Diad.*perf.*86(p.118.17).

**σαπρός,** *rotten, bad*; ? *dangerous* ποταμὸς δύσβατος...καὶ ῥύακες σ. Thphn.*chron.*p.267(M.108.664A).

***σαπφειροειδής,** *like lapis lazuli*, Ammon.*Ac.*7:55(M.85.1529C).

**σαράβαρα, τά, 1.** *Persian trousers*, ‡Nil.*perist.*10.5(M.79.893C); Thdt.*Dan.*3:20(2.1112); *Chron.Pasch.*pp.132,134(M.92.333C,337B); **2.** musical instrument, a kind of *cymbals*, Pall.*v.Chrys.*12(p.72.1; M.47.40).

***Σαρακηνικός,** *Saracenic, of Saracens*, *M.Pers.*7.6(p.457.14).

***Σαρακηνός, ὁ,** *Saracen, Arab*, Dion.Al.ap.Eus.*h.e.*6.42.4(M.20. 613B); Cyr.H.*catech.*6.22; Jo.D.*haer.*101(M.94.764A).

***σαρακηνόφρων,** *Saracen-minded* (i.e. iconoclastic), Thphn. *chron.*p.339(M.108.817B).

**[*]σαράκοντα,** = τεσσαράκοντα, *forty*, *A.Barth.*5(p.138.19); *Chron. Pasch.*p.185(M.92.456B); *Mir.Geo.*13(p.131.3).

**[*]σαρακοστός,** = τεσσαρακοστός, *fortieth*, *Nomoc.*286.

**[*]σαράντα,** = τεσσαράκοντα, *forty*, *Contrad.*1(p.6).

***σαρκαῖος,** *belonging to flesh, fleshly*; word coined on analogy of Ναζωραῖος to describe Nestorian Christ as being Logos conjoined with flesh but not truly incarnate, somewhat as Christ was called a Nazaraean from his sojourn there, Jo.D.*haer.Nest.* 22(M.95.200B).

***σαρκεία, ἡ,** *fleshiness, excessive fatness*, Isid.H.*etym.*4.7.28.

***σαρκεύς, ὁ,** *worker in flesh* (cf. χαλκεύς, ἱππεύς, ἱερεύς, πορθμεύς etc.) πῶς οὖν μία οὐσία, τοιαύτης οὔσης παραλλαγῆς; εἰ πνεῦμα μόνον, πόθεν σαρκεύς; εἰ σῶμα μόνον, πόθεν δόξα; †Ath.*fr.*(M.26.1237C).

**σαρκικός,** *fleshly*;

A. without ethical connotation; **1.** pertaining to the body (opp. soul) of man; **a.** *physical, bodily*; of Christ, Ign.*Eph.*7.2 cit. s. ἰατρός; περιτομὴν...σ. Just.*dial.*18.3(M.6.516B); σ. δουλείας ἐξεκόμιζε τὸν Ἰσραὴλ Cyr.*Abac.*50(3.563D); of *blood* relationship δύο υἱοὶ τοῦ βασιλέως, σ. ἀδελφοί *Apophth.Patr.*(M.65.297B); Gr.Mag.*dial.*(tr. Zach.)4.55(M.*PL.*77.422A); **b.** *external, visible*, Ign.*Magn.*13.2; πᾶς ἄνθρωπος σ. ἐπὶ σαρκικοῖς ἔχων τὸ φρόνημα Thdr.Mops.*1Cor.*1:29 (p.174.18f.); **c.** *substantial, material* opp. πνευματικός, of body of Christ until Resurrection ἡ θεότης...ἐν τῷ ἐσταυρωμένῳ αὐτῆς

σώματι, μήτε ποιεῖ τοῦτο ἀπὸ φθορᾶς εἰς ἀφθαρσίαν, ἀπὸ θνητοῦ εἰς ἀθανασίαν ἀπὸ σ. εἰς πνευματικόν... Eulog.*fr.Trin.*7.12(p.377); **2.** *in the flesh, having a body* μετὰ δὲ τὴν ἀνάστασιν συνέφαγεν αὐτοῖς καὶ συνέπιεν ὡς σ. Ign.*Smyrn.*3.3; hence *human* opp. divine τὰ μὲν δουλικὰ δεσποτικῶς ἐνέργων, τουτέστι τὰ σ. θεϊκῶς, τὴν ἀπαθῆ...ἐν τοῖς σ. ἐπεδείκνυτο δύναμιν Max.*ambig.*(M.91.1044C).

B. ref. moral qualities; **1.** *carnal,* i.e. *worldly* οἱ σ. τὰ πνευματικὰ πράσσειν οὐ δύνανται οὐδὲ οἱ πνευματικοὶ τὰ σ. ... ἃ δὲ καὶ κατὰ σάρκα πράσσετε, ταῦτα πνευματικά ἐστιν· ἐν γὰρ Χριστῷ πάντα πράσσετε Ign.*Eph.*8.2; Clem.*paed.*1.6(p.111.21; M.8.293A) cit. s. πνευματικός; ψυχικοὶ ὄντες καὶ σ. [sc. Arians], ἀνακρινόμενοι ἀπὸ ἁγίου πνεύματος Epiph.*haer.*69.19(p.168.16; M.42.229D); *ib.*76.24(p.371.14; 564B); Chrys.*hom.*34.4 *in Mt.*(7.394D); Thdr.Mops.*1Cor.*1:29(p.174.18f.) cit. supra; **2.** *sensual* τοὺς δὲ ἀχαλιναγωγήτους φησί, καὶ καταφερομένους εἰς τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας, μηδεμίαν ἔχοντας ἐπιθυμίαν θείου πνεύματος...δικαίως ὁ ἀπόστολος σαρκικοὺς καλεῖ Iren.*haer.*5.8.2(M.7.1142B); Clem.*paed.*1.6(p.108.25; M.8.288B) cit. s. πνευματικός; Meth.*res.*1.58(p.321.20; M.41 om.); σ. λέγει τὸν νοσοῦντα περὶ τὰς σ. ἐπιθυμίας Sever.*1Cor.*2:14f.(p.235.2); Gennad.*fr.Rom.*7:5(p.369.13; M.85.1680B); Max.*ep.*9(M.91.448A); **3.** Gnost. (cf. ψυχικός) denoting lowest grade of mankind; acc. Naassenes may be born again to become πνευματικός, Hipp.*haer.*5.8(p.93.18; M.16.3146C); *ib.*5.21(p.124.2; 3190B); *ib.*5.8(p.96.5; 3150B); acc. Valentinus without hope of salvation, Epiph.*haer.*31.7(p.397.4ff.; M.41.488B).

***σαρκικῶς**, **1.** *in relation to the body*, Ign.*Eph.*10.3 cit. s. πνευματικῶς; Clem.*paed.*2.10(p.221.25; M.8.525B); **2.** *sensually*, Clem.*str.*4.18(p.299.13; M.8.1324B) cit. s. ἁμαρτητικῶς; **3.** *in material terms* σ. νοοῦντες τὰς γραφὰς...τὸ βούλημα τοῦ ἀπαθοῦς θεοῦ ὁμοίως τοῖς ἡμεδαποῖς κινήμασιν ἀπεκδεχόμενοι Clem.*str.*2.16(p.151.11; M.8.1012A); Epiph.*haer.*55.5(p.330.10; M.41.980C) cit. s. πνευματικῶς; **4.** *after a human manner, as man,* Ath.*Ar.*3.46(M.26.420C); σ. πυνθανόμενος ᾔδει θεϊκῶς ἃ ἔμελλε λέγειν ὁ Πέτρος *ib.*(421B); ὁ...υἱὸς ...γεγέννηται σ. διὰ τῆς ἁγίας παρθένου Cyr.*Pulch.*(p.27.12; $5^2$.129E); CLater.*can.*4 cit. s. γέννησις; οὔτε τὰ ἀνθρώπινα [sc. δράσας] κατὰ ἄνθρωπον ὅτι μὴ μόνον σ. κεχωρισμένα θεότητος, οὐ γὰρ ἄνθρωπος μόνον Max.*ambig.*(M.91.1056B).

**σάρκινος**, **1.** *of the body, bodily* σ. ... ὀφθαλμοῖς ἀθεώρητον Bas.*reg.fus.*2.1(2.337C; M.31.909C); Max.*ambig.*(M.91.1244C); Jo.D.*hom.*12.22(M.96.812A); **2.** *material, temporal* opp. spiritual οἱ σ. πτωχοί Clem.*q.d.s.*19(p.172.16; M.9.624C); *Ep.Lugd.*ap.Eus.*h.e.*5.1.18(M.20.416A); σ. ... σοφίαν τὴν περὶ αἰσθητῶν ὠνόμασεν...ἔθος δὲ τῇ γραφῇ τὰ περὶ τῶν κοσμικῶν καὶ ὑλικῶν μαθήματα σ. καλεῖν Didym.*2Cor.*1:12(p.17.4ff.; M.39.1685B,C); **3.** *guilty of venial* (opp. mortal) *sin,* Or.*comm.in 1Cor.*13:3(*JTS* 9 p.242).

***σαρκίνως**, *in a fleshly manner,* hence *superficially, literally* μὴ σ. ἀκροᾶσθαι τῶν λεγομένων ἀλλὰ τὸν ἐν αὐτοῖς κεκρυμμένον νοῦν... ἐρευνᾶν Clem.*q.d.s.*5(p.163.17; M.9.609C); Or.*princ.*4.3.9(p.335.8; M.11.389B).

**σαρκίον, τό,** **1.** dim. of σάρξ, *bit of flesh,* hence contemptuously of body opp. soul, ref. 1Cor.15:54 πῶς τὸ θνητὸν τοῦτο σ. ἐνδύσεται ἀθανασίαν...διαγγέλλειν Iren.*haer.*1.10.3(M.7.557A); Clem.*exc.Thdot.*52(p.124.6; M.9.684B); Meth.*res.*2.18(p.369.8; M.18.284B); τὸ συγγενὲς σ. ἀπολαβοῦσα [sc. ψυχή] Gr.Naz.*or.*7.21(M.35.781C); ἀπὸ τοῦ νῦν ἄλλην ἀγρυπνίαν οὐ ποιῶ μεθ' ὑμῶν ἐν τῷδε τῷ σ. Cyr.S.*v.Euthym.*39(p.57.26); and perh. in pathos ὡς μηδὲ τὸ σωμάτιον αὐτοῦ ὑφ' ἡμῶν ληφθῆναι, καίπερ πολλῶν ἐπιθυμούντων...κοινωνῆσαι τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ σ. *M.Polyc.*17.1; **2.** = σάρξ, Tat.*orat.*15(p.16.27; M.6.840A) cit. s. δαίμων; δερμάτινον χιτῶνα...τὸ αἰσθητὸν σ. εἶναι λέγουσι Iren.*haer.*1.5.5(M.7.501A); θάνατος ἔκρουσεν τὴν τοῦ σ. θύραν Pall.*v.Chrys.*20(p.138.14; M.47.77) etc.; **3.** of Christ's human nature τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ...ἐν μήτρᾳ παρθένου κυοφορηθέντα, καθὸ γεγέννηται τὸ αἰσθητὸν αὐτοῦ σ. Clem.*str.*6.15(p.496.7; M.9.352A); ὑμέτερον σ. εἴληφα Epiph.*haer.*69.55(p.202.27; M.42.289A); Nil.ap.Proc.G.*Cant.*2:3(M.87.1581A); τὸ ὑπάρχειν μέντοι κατ' ἴδιον λόγον τὸ ἀπαύγασμα τοῦ πατρός, ἕτερον δὲ πάλιν τὸ ἀπὸ γῆς σ., ἤτοι τελείως τὸν ἄνθρωπον Cyr.*hom.pasch.*8.5($5^2$.102D); and his body προέβαλε...σ. τῷ λόγῳ ἡ Σοφία Clem.*exc.Thdot.*1(p.105.6; M.9.653A); in words ascribed to an Apollinarian τὸ ἐκ Μαρίας σ. ὁμοούσιον ἡμῖν ‡Ath.*dial.Trin.*4.1(M.28.1249D); ἥξει μὲν μετὰ τοῦ σώματος...τοιοῦτος δὲ οἷος ὤφθη τοῖς μαθηταῖς ἐν τῷ ὄρει...ὑπερνικώσης τὸ σ. τῆς θεότητος Gr.Naz.*ep.*101(M.37.181B).

***σαρκοβλέπτης, ὁ,** *person of merely physical vision, materialist* οἱ σ. ὄντες καὶ μόνον εἰ μὴ τοῖς σαρκὸς ὄμμασι θεωρεῖταί τι, οὐκ ὄντως εἶναι τόδε οἴονται Leont.H.*monoph.*testimonia(M.86.1829D).

**σαρκοβορέω**, *be carnivorous,* Thphl.Ant.*Autol.*2.16(M.6.1080A).

***σαρκοβορία, ἡ,** *eating of meat,* Gr.Nyss.*v.Mos.*(M.44.412C).

**σαρκοβόρος**, *carnivorous*; of an executioner as murderous or bloodthirsty, Gr.Mag.*dial.*(tr.Zach.)3.37(M.*PL.*77.311B,C).

***σαρκογενής**, *born of flesh,* Gr.Naz.*carm.*1.1.9.79(M.37.462A); σ. καὶ παραδεισογενὴς καὶ οὐρανοπολίτης Anast.S.*hex.*12(M.89.1064A).

***σαρκολάτρης, ὁ,** *worshipper of the flesh*; used against Apollinarians in reply to the charge of being ἀνθρωπολάτρης, Gr.Naz.*ep.*101(M.37.185C); id.*carm.*1.1.10.28(M.37.467A); *ib.*2.1.30.87(1293A).

***σαρκομανέω**, *rave with lust,* Ephr.3.403F.

***σαρκομανία, ἡ,** *lust,* Anast.S.*hod.*14(M.89.252D).

***σαρκομοιόμορφος**, *resembling flesh*; *life-like*, ‡Jo.D.*Const.*17(M.95.336A).

***σαρκοπέδη, ἡ,** the *fetter of the flesh,* Gr.Naz.*carm.*1.2.2.503(M.37.618A).

**σαρκοποιέω**, *make flesh, cause to become incarnate,* Just.*1apol.*66.2(M.6.428C); id.*dial.*45.4,84.2(M.6.573A,673B).

***σαρκόσαθρος**, *having a disease of the flesh*; of the man sick of the palsy, Geo.Pis.*carm.*54.1(p.57).

***σαρκότητος**, Gr.Nyss.*Eun.*4(M.45.637B; σαρκός τε 2 p.65.22).

***σαρκοτόκος**, *flesh-bearing,* Cyr.*ep.*1(p.15.20; $5^2$.8E,9B); *flesh-begetting,* Leont.H.*Nest.*4.16(M.86.1681C).

***σαρκοτροφέω**, *pamper the flesh,* Gr.Naz.*or.*26.14(M.35.1248A).

**σαρκοφαγία, ἡ,** **1.** *meat-diet,* Clem.*str.*7.6(p.26.4; M.9.448A); **2.** *cannibalism,* Cyr.H.*catech.*22.4.

***σαρκόφιλος**, *loving the flesh, sensual,* Thdr.Stud.*epp.*2.28(M.99.1197A).

***σαρκοφορ-έω**, *wear flesh* ἀναπαύλης δὲ ἡμεῖς οἱ ~οῦντες δεόμεθα Clem.*str.*6.16(p.501.23; M.9.364A); πρὶν ἢ δουλεῦσαι καὶ ~ῆσαι τὸν κύριον id.*paed.*3.1(p.237.7; M.8.557A); Eus.Al.*serm.*21.3(M.86.425B).

***σαρκοφόρος**, **1.** in gen., *corporeal* θεὸς...οὐδέποτε θεαθεὶς ὑπὸ τῶν θνητῶν καὶ σ. Agath.*v.Gr.Ill.*104(p.52); **2.** of Christ; **a.** *wearing flesh, incarnate* τὸν...κύριόν μου βλασφημεῖ, μὴ ὁμολογῶν αὐτὸν σ. Ign.*Smyrn.*5.2; Clem.*str.*5.6(p.348.10; M.9.57B); αὐτὸς οὖν ἐστι θεὸς σ. καὶ ἡμεῖς ἄνθρωποι πνευματοφόροι Ath.*inc.et c.Ar.*8(M.26.996C); Mac.Aeg.*hom.*47.15(M.34.805D); of eucharist τὸν ζωοποιὸν...τοῦ μονογενοῦς σου υἱοῦ σ. ἄρτον ἀξίως μεταλαμβάνειν Ath.*virg.*13(p.47.9n.; M.28.266D n.); Procl.CP *hom.*4.19(p.47); **b.** *with (a body of) flesh* ἐνομίσαμεν αὐτὸν σ. ἄνδρα εἶναι, μὴ εἰδότες ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ζωοποιῶν τοὺς ἀνθρώπους *A.Jo.*45(p.162.20); **c.** Apollinarian, exeg. Mt.26:39 ἐπεὶ θεὸς ἦν σ. ὁ τοῦτο λέγων μηδεμίαν ἐν τῷ θέλειν ἔχων διαφορὰν Apoll.*fr.*109(p.233.7)ap.Max.*opusc.*(M.91.169D); Val.Apoll.*apol.*2(p.288.20; M.86.1953C).

***σαρκόφρων**, *carnal-minded,* ‡Ath.*serm.fid.*39(p.31; M.26.1289C); Thdr.Stud.*epp.*2.98(M.99.1352A).

***σαρκοχαρής**, *delighting in carnal things,* Gr.Naz.*carm.*2.2(poem.)7.74(M.37.1556A).

***σαρκοχίτων**, *wearing a robe of flesh, incarnate,* Geo.Pis.*carm.vit.*5(p.51).

**σαρκ-όω**, *make flesh*;

A. in gen.; **1.** *make into flesh* τὸ κατὰ γαστρὸς τὸ μὲν πρῶτον ὑγροῦ ἐστι σύστασις γαλακτοειδής, ἔπειτα ἐξαιματουμένη ~οῦται ἡ σύστασις αὕτη, πηγνυμένη δὲ...ζωογονεῖται Clem.*paed.*1.6(p.119.10; M.8.308B); Hipp.*haer.*5.7(p.80.3; M.16.3127B); **2.** *endow with flesh* εἰ ἐκ πρεσβυτέρων ἁμαρτημάτων ἐσαρκώθησαν αἱ ψυχαί, καὶ τρόπος αὐταῖς τιμωρίας ἡ τοῦ σώματος ἐπενοήθη φύσις... Cyr.*Jo.*1.9(4.81A).

B. theol.; *endow with human nature* οὗτος [sc. Χριστός]...ἑαυτὸν ἐσάρκωσεν Procl.CP *or.*2.3(M.65.696C); pass., *become incarnate,* of Son ὁ...μονογενὴς υἱὸς κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς εὐδοκίαν ~ωθεὶς ὑπὲρ ἀνθρώπων Iren.*haer.*1.9.3(M.7.541B); Eus.*e.th.*1.4(p.64.17; M.24.833A); as Logos, Iren.*haer.*3.19.1(939B); Or.*Jo.*1.7(9; p.13.9; M.14.37B); ἐσαρκώθη ἐκ τοῦ σώματος ἡμῶν Meth.*res.*2.24(p.380.13; M.18.329D); as πνεῦμα: τὸ ἐν τῇ παρθένῳ ~ωθὲν πνεῦμα Hipp.*haer.*9.12(p.248.29; M.16.3383C); cf. ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, πνεῦμα ~ούμενον, ἁγιαζομένη σὰρξ οὐράνιος Clem.*paed.*1.6(p.116.3; M.8.301B); πιστεύομεν...εἰς ἕνα κύριον...~ωθέντα *Symb.Caes.*ap.Eus.*ep.Caes.*3(M.20.1537B); abs. οἰκονομικῶς σεσαρκωμένος θεὸν ἑαυτοῦ τὸν πατέρα καλεῖ Ath.*exp.Ps.*88:27(M.27.389C); as deity incarnate τὸ ἐκ τοῦ σπέρματος Ἀβραμιαίου μέλλειν ~οῦσθαι τὸν θεόν Diod.*Gen.*24:2(M.33.1575D); ἄγγελος ~ωθῆναι...οὐκ ἴσχυεν †Ephr.*nativ.*82(p.88); ἡ ~ωθεῖσα θεότης Isid.Pel.*epp.*1.59(M.78.221A); Procl.CP *or.laud.BMV* 4(p.104.23; M.65.685A) cit. s. ἀποθεόω; ἐκ τοῦ οἰκείου πλάσματος ~οῦσθαι id.*or.*2.8(M.65.704B); ass. ἐνανθρωπέω: μυστήριον οἰκονομίας, ὅτι, σεσαρκωμένου τοῦ λόγου καὶ ἐνανθρωπήσαντος, ὁ πατὴρ ἦν ἐν τῷ υἱῷ καὶ ὁ υἱὸς ἐν τῷ πατρί, ἐμπολιτευομένου τοῦ υἱοῦ ἐν ἀνθρώποις Hipp.*Noët.*4(p.241.23; M.10.809A); cf. *se ipsum exinaniens homo factus est, incarnatus est, cum deus esset,* Or.*princ.*1 proem.4(p.10.8; M.11.117B); τοῦ...~ωθέντος...θεοῦ λόγου καὶ ἐνανθρωπήσαντος

Jo.Thess.*dorm.BMV* 1.1(p.375.16); cf. πῶς ὁ ἄσαρκος ~οῦται; πῶς θεὸς ἄνθρωπος γίνεται; Dam.*troph.*1.7.3(p.210.12); in formal statements, *Symb.Nic.*(325)(p.51; M.20.1540B); *Symb.Hier.*(M.33.533A); ~ωθέντα τουτέστι γεννηθέντα τελείως...ἐνανθρωπήσαντα τουτέστι τέλειον ἄνθρωπον λαβόντα *Symb.*ap.Epiph.*anc.*119(p.148.11; M.43.233B); οὐκ οἰκήσαντα μόνον ἐν τῇ σαρκί, ἀλλὰ ~ωθέντα φασί... εἰπόντες αὐτὸν ~ωθέντα, ἐπήγαγον, ἐνανθρωπήσαντα· τούτοις...θεότητός τε καὶ ἀνθρωπότητος ἄκραν ἕνωσιν ὑποτιθέμενοι Thdot.Anc.*exp. symb.*16(M.77.1337A); in restricted sense (= A.2), Arian ~ωθέντα, οὐκ ἐνανθρωπήσαντα οὔτε γὰρ ψυχὴν ἀνθρωπίνην ἀνείληφεν Eudox.*exp. fid.*ap.*Doct.Patr.*9(p.65.4); Apollinarian τινες παρηνόχλησαν ἡμῖν... οὐ θεὸν ~ωθέντα ὁμολογοῦντες αὐτὸν ἀλλ' ἄνθρωπον θεῷ συναφθέντα Apoll.*fid.sec.pt.*30(p.178.10; M.10.1116D); cf. τοῦτον [sc. the second Adam] δὲ φησὶν ἐξ οὐρανοῦ διὰ τοῦτο καλεῖσθαι, διότι τὸ πνεῦμα τὸ οὐράνιον ἐσαρκώθη. τίς γραφὴ ταῦτα λέγει...ὅτι πνεῦμα ἐσαρκώθη; Gr.Nyss.*Apoll.*12(M.45.1145C); for formula μία φύσις τοῦ θεοῦ λόγου σεσαρκωμένη, v. φύσις.

**σαρκώδης,** **1.** *fleshly*, i.e. *human* διαβεβαιοῦται [sc. Apoll.]...ἐξ ἀρχῆς ἐν τῷ υἱῷ τὴν σ. ἐκείνην φύσιν εἶναι Gr.Naz.*ep.*202(M.37.332B); Gr.Nyss.*Apoll.*26(M.45.1180B); **2.** met., *meaty* ὅσον μὲν οὖν σ. τοῦ λόγου καὶ τρόφιμον, μετὰ τῶν ἐντοσθίων καὶ τῶν κρυφίων τοῦ νοῦ... εἰς πέμψιν πνευματικὴν ἀναδοθήσεται Gr.Naz.*or.*45.16(M.36.645A); **3.** met., of the '*natural*' man (ref. 1Cor.2:14f.) διαιρεῖ...τάς τε σ. καὶ τὰς πνευματικὰς τῶν ψυχῶν καταστάσεις Gr.Nyss.*or.catech.*7(p.38.18; M.45.32B).

**σάρκωσις, ἡ,** *taking flesh, incarnation*; **1.** = taking a human body, favourite word of Apollinarius κεφάλαιον δὲ τῆς σωτηρίας ἡμῶν ἡ τοῦ λόγου σ. Apoll.*fid.sec.pt.*11(p.171.1; M.10.1109A); εἷς υἱός, καὶ πρὸ τῆς σ. καὶ μετὰ τὴν σ. ὁ αὐτός *ib.*36(p.181.8; 1120A); id.*corp. et div.*11(p.190.12; M.*PL*.8.875A); id.*fid.inc.*4(p.195.23; M.*PL*.8.877A); id.*fr.*74(p.222.8)ap.Gr.Nyss.*Apoll.*38(M.45.1209B); *ib.*124(p.237.30) ap.Thdt.*eran.*1(4.70); id.*ep.Dion.*2(p.257.17; M.*PL*.8.929B); cf. θείαν τινὰ σ. ἀνατυποῦται τῷ λόγῳ Gr.Nyss.*Apoll.*2(1128A); with ἕνωσις, Apoll.*quod un.Chr.*3(p.296.6; M.28.124C) cit. s. σύνθεσις; in this sense requires supplementing to convey orthodox doctrine of Inc. τὴν ἐκ παρθένου...τελείαν...σ. καὶ ψύχωσιν Didym.*Trin.*3.4(M.39.829C); **2.** = taking human nature [1Cor.15:12] τὴν αἰτίαν ἀποδιδοὺς τῆς σ. αὐτοῦ Iren.*haer.*3.18.3(M.7.933B); *ib.*3.19.1(939A); ‡Ath.*dial. Trin.*1.9(M.28.1132A,C); Didym.(‡Bas.)*Eun.*5(1.311B; M.29.748A); οὐ γὰρ πρὸ τῆς σ. ὑπὸ νόμον ἦν Procl.CP *hom.*2.2(M.65.840A); Thdt. *eran.*2(4.101) cit. s. ἕνωσις; Leont.H.*Nest.*2.1(M.86.1533B); οὐ μόνον τῆς αὐτῆς ὄντα οὐσίας καὶ μετὰ σάρκωσιν τῷ πατρί...ἀλλὰ καὶ τῆς αὐτῆς ἐνεργείας Max.*Pyrr.*(M.91.349A); προσκύνησιν τῷ...Χριστῷ, καὶ πρὸ σαρκός, καὶ μετὰ σάρκωσιν Thdr.Stud.*epp.*2.212(M.99.1640A); ass. ἐνανθρώπησις, Ath.*tom.*7(M.26.805A); ἡ σ. εἴτ' οὖν ἐνανθρώπησις Cyr.*Thds.*19(p.54.5; $5^{2}$.16E); cf. οὐκ ἄνθρωπος Χριστός, ἀλλὰ θεὸς Χριστός, θεὸς ἐνανθρωπήσας, οὐκ ἄνθρωπος ἀποθεωθείς, ἀλλὰ χρίσας τὴν οἰκείαν καὶ ἑκούσιον σ. τῇ οἰκείᾳ θεότητι ‡Eus.*Laz.*15(p.39.11); defined ἡ μὲν ἕνωσις μόνην δηλοῖ τὴν συνάφειαν· πρὸς τί δὲ γέγονεν ἡ συνάφεια, οὐκέτι. ἡ δὲ σ., ταὐτὸν δ' ἐστὶν εἰπεῖν καὶ ἐνανθρώπησις, τὴν πρὸς σάρκα, ἤτοι πρὸς ἄνθρωπον συνάφειαν δηλοῖ Jo.D.*f.o.*3.11(M.94.1024B); id.*Jacob.*52(M.94.1461B).

**σάρξ, ἡ, A.** *flesh*; **1.** fig., of nominal Christians in body of Christ, Clem.*str.*7.14(p.62.18; M.9.521A); **2.** *flesh meat*, usu. plur., *Barn.*10.4; Αἰγύπτιοι...οὐκ ἐπιτρέπουσι τοῖς ἱερεῦσι σιτεῖσθαι σ., ὀρνιθείοις τε ὡς κουφοτάτοις χρῶνται Clem.*str.*7.6(p.26.9; M.9.448B); Or.*Cels.*8.30(p.245.27; M.11.1561A); **3.** the *body*; **a.** an integral part of man, *2Clem.*9.1ff.; τὴν ἀκήρατον τῆς ψυχῆς ἐσθῆτα, τὴν σ. Clem.*paed.*2.10(p.222.32; M.8.528B); so in definitions of man's nature, whether regarded as trichotomy εἰς ὃν ἐλπίζουσιν σαρκί, ψυχῇ, πνεύματι Ign.*Philad.*11.2; cf.Iren.*haer.*5.9.1(M.7.1144B) cit. s. ἄνθρωπος; or as dichotomy of σ. and πνεῦμα, Ign.*Trall.*12.1; id.*Smyrn.*1.1; Apoll.*inc.*2(p.304.20; M.28.92C) cit. s. ἄνθρωπος; or σ. and ψυχή, Bas.*hom.*3.3(2.18E; M.31.204B); cf.Iren.*haer.*5.8.2(1142B); ἐψυχωμένης σ. ψυχῇ λογικῇ καὶ νοερᾷ· ὅρος...ἀνθρωπίνης φύσεως οὗτος Leont.B.*cap.Sev.*18(M.86.1908A); Eulog.*fr.dogm.*(M.86.2953A,D); **b.** not in itself evil σάρκα ἡμῖν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀλληγορεῖ· καὶ γὰρ ὑπ' αὐτοῦ δεδημιούργηται ἡ σ. Clem.*paed.*1.6(p.115.30f.; M.8.301A); Chrys.*hom.13.2 in Rom.*(9.559Bff.); acc. Manicheans created by Devil, Anast.S.*hod.*14(M.89.253A); **c.** its resurrection οὔτε γὰρ ἂν αὐτὴ [sc. ἡ ψυχή] φανείη ποτὲ χωρὶς σώματος οὔτε ἀνίσταται [ἡ] σ. χωρὶς ψυχῆς Tat.*orat.*15(p.16.9; M.6.837A); οὐχ ὡς σάρκες κἂν ἔχωμεν, ἀλλ' ὡς οὐράνιον πνεῦμα μένωμεν Athenag.*leg.*31.3(M.6.964A); οἱ ἱερεῖς... εὔχονται...περὶ...τῶν κεκοιμημένων οὕτως 'τὴν ψυχὴν τοῦδε ἀνάπαυσον· συνανεγείρων καὶ τὴν σ. αὐτοῦ' Cosm.Ind.*top.*7(M.88.385C); in early creeds σαρκὸς ἀνάστασιν Marcell.*ep.*ap.Epiph.*haer.*72.3(p.258.12; M.42.388A); *Symb.*ap.*Const.App.*7.41.8; *Symb.Hier.*(M.33.533B); *Symb.Ant.*(341)1 ap.Ath.*syn.*22(p.249.8; M.26.721B); denied by Marcion, Hipp.*haer.*10.19(p.280.13; M.16.3438A); Epiph.*haer.*42.3(p.98.7; M.41.700A); Jo.D.*haer.*42(M.94.704A); **d.** in rel. to divine image in man, Tat.*orat.*15(p.16.21f.; M.6.837B) cit. s. εἰκών; Eus.*Marcell.*2.3(p.49.7; M.24.805C); **e.** σ. καὶ αἷμα as natural opp. spiritual body (ref. 1Cor.15:44), Or.*Cels.*6.29(p.99.26; M.11.1337C); opp. ethereal body, id.*Jo.*1.26(24; p.32.14; M.14.69C); sts. plur., *ib.*20.36(29; p.377.20; 660C); as unclean, Hegem.*Arch.*5(p.7.11; M.10.1436A); **4.** met., *literal sense* of scripture, Or.*princ.*4.2.4(p.312.9; M.11.364B) cit. s. γραφή.

**B.** *man* (= Hebr. בָּשָׂר) always implying contrast, sts. with divine or angelic, sts. with what is supernatural, holy, or inward τῆς γραφῆς ἔθος ἐχούσης λέγειν σ. τὸν ἄνθρωπον Ath.*Ar.*3.30(M.26.388C); 'σαρκὸς' δὲ ποτὲ μὲν τῆς φύσεως λεγομένης, ποτὲ δὲ τῆς προσηγορίας...λαμβανομένης...ἐπὶ σημασίᾳ τῆς θνητότητος...ποτὲ δὲ τοῦ προσκαίρου παντός Thdr.Mops.*Rom.*7:5(p.125.1; M.66.805D); *ib.*13:14(p.164.11; 865C); σ. πᾶν τὸ πρόσκαιρον λέγει...'κατὰ σάρκα' λέγει 'περιπατεῖν' τὸ κατὰ νόμον ζῆν id.*2Cor.*10:3f.(p.199.11); τῷ τῆς σ. ὀνόματι διχῶς ἡ θεία χρῆται γραφή· νῦν μὲν τὴν φύσιν οὕτως...ὀνομάζουσα ...νῦν δὲ...τὸ αὐτῆς ἐμπαθές Gennad.*Rom.*7:5(p.369.4ff.; M.85.1680A); Eub.*fr.*ap.*Doct.Patr.*22(p.146.3); **1.** corresponding to OT idea, of natural man in his frailty, Ign.*Magn.*3.2; σάρκες ὄντες καθ' ἑαυτούς, καὶ ἀεὶ ἡττώμενοι τῷ νόμῳ διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σ. Ath.*Ar.*2.68(M.26.293A); οὐχὶ δὲ Μωϋσῆς αὐτὸς σ. ὢν εἰς μέγιστον ἐτράπη φῶς; *Hom. Clem.*20.6; *ib.*20.7; as devoid of baptismal grace ἐν οἷς...γίνεται βεβαία...ἡ εἰς τὸ εὐαγγέλιον πίστις, οὗτοι διὰ τῆς πίστεως μεταβαίνουσιν ἀπὸ τοῦ εἶναι σάρκες, εἰς τὸ γίνεσθαι πνεῦμα Gr.Nyss.*fid.*(M.45.144C); σ. ... εἶπεν καὶ οὐ ψυχή, ἐξευτελίζων τὰ ἀνθρώπινα καυχήματα Sever.*1Cor.*1:29(p.230.33); ref. catechumens τὰ κατὰ σάρκα βρέφη Dion.Ar.*e.h.*3.3.6(M.3.433A); collectively, the *human race, mankind* ἐν τῷ κατακλυσμῷ ἀπώλετο πᾶσα ἁμαρτωλὸς σ. Clem.*str.*6.6(p.458.3; M.9.273C); σ. ... τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος λέγουσιν Ath.*Ar.*3.30(388C); by stressing material aspect σ. καὶ αἷμα heightens the contrast οὐ πρὸς τὰ οὐράνια καὶ τὸν τούτων ποιητὴν ἀλλὰ κάτω πρὸς τὰ ἐπίγεια βλέπουσα...ὡς μόνον αἷμα καὶ σ., οὐκέτι πνεῦμα καθαρὸν γιγνομένη Athenag.*leg.*27(M.6.952D); cf.Iren.*haer.*5.9.1(M.7.1144B); πόθεν αὐτοκρατορικὴ δύναμις τῷ σ. καὶ αἵματι πεπιλημένῳ; Eus.*l.C.*4(p.202.28; M.20.1333A); **2.** of non-ethical physical nature of man; **a.** *physical life*, Ign.*Rom.*2.1; οὐχ ἡγοῦμαι ἔγωγε μυσάττεσθαι τὴν ἐν σ. ζωὴν τὸν ἀπόστολον Clem.*str.*3.9(p.226.2; M.8.1168B); διαβάλλεσθαι τὴν σ. καὶ δι' αὐτῆς τὴν γένεσιν *ib.*4.26(p.321.5; 1373A); Caius R.ap.Eus.*h.e.*3.28.2(M.20.273D); generic plur., Eus.*l.C.*4(p.202.20; M.20.1332D); also of outward acts, temporal goods ἑορτάζων κατὰ σάρκα Or.*Cels.*8.23(p.240.22; M.11.1552C); οὐκ ἐν σ. δεῖ προσκυνεῖν καὶ σαρκίναις θυσίαις *ib.*6.70(p.140.25; 1405A); κατὰ σάρκα explained as ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἀπὸ εὐγενείας, ἀπὸ πλούτου, ἀπὸ...τῆς τῶν πολλῶν δόξης Chrys.*hom. 24.2 in 2Cor.*(10.607E); **b.** κατὰ σάρκα freq. of physical descent ἐξ αὐτοῦ [sc. τοῦ Ἰακώβ] ὁ κύριος Ἰησοῦς τὸ κατὰ σ. *1Clem.*32.2; τῷ μὴ κατὰ σ. Ἰσραηλίτῃ Κορνηλίῳ Or.*Cels.*2.1(p.127.20; 796B); **3.** corresponding to Pauline idea (Gal.5:17ff.; Rom.8:7ff.) *flesh*, not co-terminous with the body, but human nature viewed in active opposition alike to God and to the spiritual effects of grace δουλεύοντας σ. καὶ αἵματι ἢ κέρδους ἢ ἐπιθυμίας ἐλάττους γενομένους ἁμαρτεῖν Athenag.*leg.*31.2(M.6.961C); τούτῳ [sc. τῷ γνωστικῷ] τέθνηκεν ἡ σάρξ Clem.*str.*4.22(p.309.9; M.8.1348B); τὸ 'κατὰ σ. περιπατεῖν' καὶ 'σαρκικοὺς εἶναι' κατὰ τὸν ἀπόστολον ἐν ἁμαρτίαις ὄντας *ib.*4.26(p.321.14; 1373B); τὴν ἐν ἀνθρώποις σ. ἐπιθυμοῦσαν 'κατὰ τοῦ πνεύματος' Or.*Cels.*3.28(p.226.9; M.11.956C); cf. *cum ergo dicitur quia 'caro pugnat adversum spiritum', ita intellegunt isti quia usus vel necessitas vel delectamentum carnis provocans hominem abstrahit et abducit a divinis et spiritualibus rebus...quod vero inter 'carnis opera' descriptae sunt esse etiam 'haereses' et 'invidiae' et 'contentiones' vel cetera, ita accipiunt quod anima...nihil subtile vel spiritale sentiens, caro dicitur effecta,* id.*princ.*3.4.4f.(pp.269.19,270.9; M.11.324B,325A); [Rom.7:5] οὐ ταύτην ἔλεγεν τὴν σ., ἣν περιβεβλήμεθα, ἀλλὰ τὰς σαρκικὰς πράξεις Cyr.H.*hom.*17(M.33.1152B); exeg. Gen.6:3 ἔθος γὰρ ἀεὶ τῇ θείᾳ γραφῇ σ. τοὺς σαρκικοὺς καλεῖν...ὥσπερ οὖν καὶ τοῖσδε διὰ τὸ ὑπερορᾶν τῶν σαρκικῶν ἔλεγεν [Rom.8:9] Chrys.*hom.22.3 in Gen.*(4.198B); Proc.G.*Gen.*6:3(M.87.268C); plur. καθηλώσας τῷ θείῳ φόβῳ τὰς σ. αὐτοῦ Gr.Nyss.*ep.*3(M.46.1016B); on φρόνημα σαρκὸς v. Didym.*2Cor.*1:12(p.17.7; M.39.1685C); Chrys.*hom.5.4 in Eph.*(11.36C); Jo.D.*Rom.*8:7(M.95.500C); Christian view defended against Manichean, *Disp.Phot.*(M.88.545D–548C); partic. of the unregulated and disordered passions of the body μισεῖ τὴν ψυχὴν ἡ σ. ... διότι ταῖς ἡδοναῖς κωλύεται χρῆσθαι...ἡ ψυχὴ τὴν μισοῦσαν ἀγαπᾷ σ. καὶ τὰ μέλη *Diogn.*

6.5f.; τὸν σωτῆρα ἐνστερνίσασθαι, ἵνα καταργήσωμεν τῆς σ. ἡμῶν τὰ πάθη Clem.*paed*.1.6(p.115.29; M.8.301A); ὅσῳ παχυτέραν τὴν σ. σεαυτῷ ποιεῖς, τοσούτῳ βαρύτερον τῇ ψυχῇ κατασκευάζεις τὸ δεσμωτήριον Bas.*hom.in Ps*.29(1.130B; M.29.320C); τῶν...χοϊκῶν καὶ κατὰ σ. ζώντων id.*hom.in Ps*.7(1.100C; M.29.236A); σ. καλεῖ τὴν ἁμαρτίαν, ἧς καὶ τὰ μέλη καταριθμεῖ Sever.*Col*.3:5(p.327.4); Gennad.*fr.Rom*.7:17ff.(p.373.13); as seat and instrument of sin σαρκὶ ἃ ἐπράξαμεν πονηρὰ μετανοήσωμεν *2Clem*.8.2; τῇ...νομοθεσίᾳ τοῦ διαβόλου καὶ τὴν ἐνοικοῦσαν ἐπιθυμίαν ἐν τῇ σ. Meth.*res*.2.6(p.340.12; M.18.304C); Eus.*d.e*.7.1(p.301.23; M.22.493C) cit. s. ἀναμάρτητος; σ. ὀλοὴ παθέων ῥίζα ...κόσμοιο κάτω ῥέοντος ἑταίρη...ζωῆς ἀντίπαλ' οὐρανίης... Gr.Naz.*carm*.2.1.46.2ff.(M.37.1378A); not intrinsically evil καὶ πῶματον θεότητι κεράσσατο, ὥς με σαώσῃ πλάσμα φίλον *ib*.infra(1379A); ὥσπερ... ἡ ἐντολὴ οὐκ ἔστι πονηρά, ἐπειδὴ δι' αὐτῆς ἀφορμὴν ἔλαβεν ἡ ἁμαρτία· οὕτως οὐδὲ τῆς σ. ἡ φύσις, εἰ καὶ δι' αὐτῆς ἡμᾶς καταγωνίζεται Chrys.*hom.13.3 in Rom*.(9.561B); in specialized sense of concupiscence, cf. [Rom.8:13] *non conversationem quae est in carne repellens ab eis... sed concupiscentias abscindens carnis, eas quae mortificant hominem*, Iren.*haer*.5.10.2(M.7.1149B); εἰς ἐπιθυμίαν πεσόντες [sc. angels] παρθένων καὶ ἥττους σαρκὸς εὑρεθέντες Athenag.*leg*.24.5(M.6.948B); **4.** (poet.) *wife* καὶ σ. ἱερῆος, καὶ μήτηρ Gr.Naz.*carm*.2.2(epitaph.)91(M.38.57A); *ib*.1.2.1.604,607(M.37.568A).

**C.** Christol.; **1.** ref. act of Inc., *man, manhood, human nature* ἐν σ. γενόμενος θεός Ign.*Eph*.7.2(later cited in form ἐν ἀνθρώπῳ); ἦλθεν ἐν σ. *Barn*.5.10; σαρκὶ ἐνδεθείς Clem.*prot*.11(p.79.1; M.8.228C); *ib*.10(p.78.16; 228A) cit. s. προσωπεῖον; εἴληφε σάρκα ὁ Χριστός Heraclides ap.Or.*dial*.1(p.118.9); τῇ οὐσίᾳ μένων λόγος...οἱονεὶ σ. γίνεται Or.*Cels*.4.15(p.285.19; M.11.1048A); θεὸς ἐν σ. Ath.*Ar*.2.10(M.26.168C); λόγος ἐν σ. *ib*.3.54(436C); *ib*.2.15(177B); Χριστὸς αἵματός μοι καὶ σ. κοινωνήσας Cyr.H.*catech*.19.4; v. ἀναλαμβάνω; **2.** *human nature* of Christ καθηλωμένον ὑπὲρ ἡμῶν ἐν σ. Ign.*Smyrn*.1.2; ref. Ps.102:14 συμπάθησον ἡμῖν, ὅτι τὴν ἀσθένειαν τῆς σ. αὐτοπαθῶς ἐπείρασας Clem.*paed*.1.8(p.126.29; M.8.325A); Bas.*hom.in Ps*.44(1.165E; M.29.405A) cit. s. ἐπιδημία; Marcellan τὴν μὲν κατὰ σάρκα οἰκονομίαν τῷ ἀνθρώπῳ διαφέρειν γιγνώσκομεν, τὴν δὲ κατὰ πνεῦμα ἀϊδιότητα ἡνῶσθαι τῷ πατρὶ πεπιστεύκαμεν Marcell.*fr*.61 ap.Eus.*Marcell*.2.2(p.37.18; M.24.785D); Semi-Arian, CAnc.(358)*ep.syn*.ap.Epiph.*haer*.73.9(p.279.26ff.; M.42.420A) cit. s. ἁμαρτητικῶς; together with Logos one Christ οὔτε γὰρ ἄσαρκος καὶ καθ' ἑαυτὸν ὁ λόγος τέλειος ἦν υἱός, καίτοι τέλειος [λόγος] ὢν μονογενής, οὔθ' ἡ σ. καθ' ἑαυτὴν δίχα τοῦ λόγου ὑποστῆναι ἠδύνατο διὰ τὸ ἐν λόγῳ τὴν σύστασιν ἔχειν Hipp.*Noët*.15(p.259.19; M.10.824C); οὐκοῦν ἄνευ λόγου μόνον τὸ σῶμα στήσεται ἐν ἀθανάτῳ καὶ ἀφθάρτῳ ἀλογίᾳ καὶ ἀκινησίᾳ; πῶς δὲ αὐτὸς ὁ λόγος εἰς τὸν θεὸν χωρήσει καὶ συναφθήσεται αὖθις αὐτῷ μετὰ τὸν τῆς σ. χωρισμόν; ἆρα μὴ ὢν ἐν τῷ θεῷ, ὅτε τῇ σ. συνῆν; ἀλλ' ὢν ἐν αὐτῷ διὰ παντός, συναΐδιός τε ὢν καὶ ἓν καὶ ταὐτὸν τῷ θεῷ. πῶς οὖν ὑπῆρχεν ἐν τῷ σώματι; εἰ μὲν ψυχῆς δίκην οἰκῶν ἐν αὐτῷ, ἔσται ἄρα ἐν ὑποστάσει, τοῦ πατρὸς κεχωρισμένος, ζῶν τε καὶ ὑφεστὼς ἐν ᾗ ἀνείληφεν σ. τί οὖν ἐκώλυεν καὶ πρὸ τῆς τοῦ κόσμου συστάσεως υἱὸν θεοῦ ζῶντα αὐτὸν ὁμολογεῖν; ἀλλ' εἴποι ἂν ἴσως ἐνεργείᾳ μόνῃ οὐχὶ δὲ οὐσίας ὑποστάσει καὶ ἐν σώματι γεγονέναι· δραστικῇ γὰρ ἐνεργείᾳ μόνῃ φησὶ τῇ σ. συνὼν...οὐσίᾳ τῷ θεῷ συνῆπτο...εἰ δὲ ταῦτα λέγοι... ἀποκρινάσθω, ἆρ' ἐπὶ μόνην τὴν σ. ταύτην ἡ τοῦ λόγου ἐνέργεια ἔφθακεν, οὐχὶ δὲ καὶ ἐφ' ἑτέρους ἀνθρώπους; Eus.*Marcell*.2.4(p.57.6ff.; 820C–821A); πιστεύομεν...εἰς ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ...εἰς ἑαυτὸν σάρκα ἀναπλάσαντα εἰς μίαν ἁγίαν ἑνότητα *Symb*.ap.Epiph.*anc*.119(p.148.16; M.43.233C); ἓν ἐκ δύο τῶν ἐναντίων, σ. καὶ πνεύματος· ὧν, τὸ μὲν ἐθέωσε, τὸ δὲ ἐθεώθη Gr.Naz.*or*.38.13(M.36.325C); τοῦ τε λόγου, καὶ τῆς σ., ἓν ὑπάρχει πρόσωπον, ὅπερ ἀχωρίστως καὶ ἀδιαιρέτως κοινὰς ἔχει τὰς πράξεις Leo Mag.*ep*.165.6(p.59.15; M.*PL*.54.1164B); **3.** Christ's *body*; **a.** orthodox ἔχοντα τὸν κόκκινον περὶ τὴν σ. *Barn*.7.9; exeg. Gen.49:4 κοίτην...καὶ στρωμνὴν εἴρηκεν τὴν ἁγίαν σ. Χριστοῦ, ἐφ' ἣν οἱ ἅγιοι ὡς ἐπὶ κλίνην ἁγίαν ἀναπαυόμενοι σῴζονται· ἣν τότε λαβόντες οἱ ἄνομοι ἐνύβρισαν Hipp.*ben.Jac*.13(p.38.2); 'τὸ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν'...εἶναι τὴν σ. τοῦ Χριστοῦ, ἥτις διὰ τὸν Χριστόν ἐστι προσκυνητή Or.*sel.in Ps*.98:5(M.12.1557B); Eus.*Marcell*.2.4(p.58.2; M.24.821C) cit. s. ἄλογος; as sinless, exeg. 2Cor.5:16 ἡμῶν τὸ κατὰ σάρκα ἐστὶ τὸ ἐν ἁμαρτίαις...καὶ τοῦ Χριστοῦ τὸ κατὰ σ. τὸ εἴκειν τοῖς φυσικοῖς πάθεσι Clem.*fr*.2(p.195.13; M.9.745A); Chrys.*hom.11.2 in 2Cor*.(10.514D); v. ἀναμάρτητος; of his glorified body, Ign.*Smyrn*.3.1 cit. s. ἀνάστασις; δεῖ με μετὰ σαρκὸς τὴν ἐκ δεξιῶν τοῦ πατρὸς καθέδραν ἀπολαβεῖν Tim.III Al.*fr*.ap.Cosm.Ind.*top*.10(p.317.12; M.88.269B); **b.** ?of some pre-incarnational 'heavenly' manhood τὸ γὰρ προφητικὸν πνεῦμα τὸ σωματεῖόν ἐστιν τῆς προφητικῆς τάξεως ὅ ἐστιν τὸ σῶμα τῆς σ. Ἰησοῦ Χριστοῦ τὸ μιγὲν τῇ ἀνθρωπότητι διὰ Μαρίας *POxy*.5.9 (saec. iii–iv); **c.** Arian σ. ἤτοι σῶμα, τουτέστιν ἄνθρωπον εἰληφέναι ἀπὸ Μαρίας τῆς παρθένου *Symb.Sirm*.2(p.257.19; M.26.741C); [Jo.1:14] ἀντὶ τοῦ· συνετέθη σαρκί, οὐ μὴν ψυχῇ...ἀλλ' ἥνωτο μὲν τῷ σώματι καὶ εἷς γέγονε μετ' αὐτοῦ Luc.Al.*fr.pasch*.(p.65.17); σαρκωθέντα, οὐκ ἐνανθρωπήσαντα, οὔτε γὰρ ψυχὴν ἀνθρωπίνην ἀνείληφεν, ἀλλὰ σ. γέγονεν...οὐ δύο φύσεις, ἐπεὶ μὴ τέλειος ἦν ἄνθρωπος, ἀλλὰ ἀντὶ ψυχῆς θεὸς ἦν ἐν σ. Eudox.*exp.fid*.(p.65.5ff.); Epiph.*haer*.69.19(p.169.5; M.42.232B); **d.** Apollinarian, Apoll.*fr*.2(p.204.11)ap.Anast.S.*monoph*.(M.89.1184A) cit. s. ψυχή; *ib*.10(p.207.12)ap.Justn.*monoph*.(M.86.1124B) cit. s. μίξις; θεὸς ἐν ἀνθρώπῳ κατοικῶν οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος· πνεῦμα δὲ σαρκὶ ἡνωμένον ἄνθρωπός ἐστιν· ἄνθρωπος Χριστός...ὁμωνύμως· πνεῦμα ἄρα θεῖόν ἐστιν ἡνωμένον σαρκί id.*anac*.16(p.244.3ff.); οὐσία γὰρ αὐτοῦ κατὰ μὲν τὸ ἀόρατον ἡ θεότης, κατὰ δὲ τὸ ὁρατὸν ἡ σ. id.*fid.inc*.7(p.199.19; M.*PL*.8.877D); purified by union with divinity οὐδὲ ἐξ οὐρανοῦ τὴν σ. τοῦ κυρίου ἡμῶν...λέγομεν, ἀλλ' ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου Μαρίας ὁμολογοῦμεν σεσαρκῶσθαι τὸν θεὸν λόγον καὶ οὐ διαιροῦμεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς αὐτοῦ σ., ἀλλ' ἔστιν ἓν πρόσωπον, μία ὑπόστασις, ὅλος ἄνθρωπος, ὅλος θεός *ib*.3(p.194.19ff.; 876C); id.*fid.sec.pt*.2(p.168.10f.; M.10.1105C); divinized ἀχώριστός ἐστι καὶ ἀμέριστος τῆς ἑαυτοῦ σ., καὶ ...τῆς κατὰ τὴν φύσιν ὁμοουσιότητος τοῦ λόγου τῆς πρὸς τὸν πατέρα ἐπικοινωνεῖ τῷ ὀνόματι ἡ σ. αὐτοῦ, οὗ καὶ σ. ἐστιν, εἴγε ἀληθῶς σ. ὁμολογοῦμεν γεγενῆσθαι τοῦ θεοῦ λόγον *fid.inc*.4(p.195.18ff.; 876Df.); τούτῳ [sc. Χριστῷ] τὴν προσκύνησιν ὀφειλόντως προσφέρομεν καὶ οὐκ ἀφορίζεται τῆς προσκυνήσεως ἡ σ. αὐτοῦ...οὐ γάρ τις τὴν σ. οὐ προσκυνεῖ, τοῦτον οὐ προσκυνεῖ *ib*.6(p.197.21ff.; 877B); effects man's redemption ζωοποιεῖ δὲ ἡμᾶς ἡ σ. αὐτοῦ διὰ τὴν συνουσιωμένην αὐτῇ θεότητα· τὸ δὲ ζωοποιὸν θεϊκόν· θεϊκὴ ἄρα ⟨ἡ⟩ σ., ὅτι θεῷ συνήφθη· καὶ αὕτη μὲν σῴζει, ἡμεῖς δὲ σῳζόμεθα μετέχοντες αὐτῆς ὡσπερεὶ τροφῆς id.*fr*.116(p.235.8f.)ap.Leont.B.*Apoll*.(M.86.1964Df.); id.*fid.sec.pt*.31(p.179.9; M.10.1117B); **4.** in reply: equivalence with *complete manhood*, soul as well as body, is either **a.** expressed αὐτὸς ὁ λόγος σ. ἐγένετο...ἔκ τε τῆς Μαρίας τὸ κατὰ σάρκα γεγένηται ἄνθρωπος δι' ἡμᾶς, καὶ οὕτω τελείως καὶ ὁλοκλήρως τὸ ἀνθρώπινον γένος ἐλευθερούμενον ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐν αὐτῷ...οὐ σῶμα ἄψυχον, οὐδ' ἀναίσθητον, οὐδ' ἀνόητον εἶχεν ὁ σωτήρ Ath.*tom*.7(M.26.804B) where, however, ἄψυχον prob. means 'devoid of a life-principle' rather than 'without a human soul'; ὅπου...σαρκὸς τὸ ὄνομα, ἐκεῖ πάσης τῆς συστάσεως ἡ ἁρμονία χωρὶς ἁμαρτίας ‡Ath.*Apcll*.2.18(M.26.1164B); ref. Jo.4:7 ὁ αἰτῶν οὐχὶ σ. ἦν ἄψυχος, ἀλλὰ θεότης σ. ἐμψύχῳ κεχρημένη Bas.*ep*.236.1(3.361D; M.32.877C); ἄλλα σαρκὸς πάθη, καὶ ἄλλα σ. ἐμψύχου, καὶ ἄλλα ψυχῆς σώματι κεχρημένης. σαρκὸς μὲν οὖν ἴδιον τὸ τέμνεσθαι...καὶ διαλύεσθαι· καὶ πάλιν σαρκὸς ἐμψύχου τὸ κοποῦσθαι...καὶ πεινᾶν...ψυχῆς δὲ σώματι κεχρημένης λῦπαι καὶ... φροντίδες...ὥστε σάρκα μὲν τὴν ἡμετέραν ἀνέλαβε μετὰ τῶν φυσικῶν αὐτῆς παθῶν, ἁμαρτίαν δὲ οὐκ ἐποίησεν *ib*.261.3(3.402D,403A; M.972Af.); ἥνωσεν ἑαυτῷ τὴν κτιστὴν σ. ἐψυχωμένην ψυχῇ λογικῇ τε καὶ νοερᾷ Didym.*Heb*.1:6(p.45.5); ἰδίωμα...τῆς γραφῆς ἀπὸ τῆς σ. τὸν ὅλον ἄνθρωπον καλεῖν Thdr.Mops.*Jo*.1:14(M.66.753A); ‡Gr.Nyss.*hom.3 in Jo*.(pp.142f.); or **b.** implied πεινᾶν καὶ διψᾶν καὶ κάμνειν καὶ μὴ εἰδέναι...καὶ αἰτεῖν...καὶ ἁπλῶς πάντα τὰ τῆς σ. Ath.*Ar*.3.34(M.26.396B); *ib*.3.37f.(404Bf.); Gr.Naz.*or*.29.19(p.103.1; M.36.100A) cit. s. συνανακεράννυμι; *ib*.2.23(M.35.432B) cit. s. μίξις; ὅταν μὲν ἀκούωμεν ὅτι φῶς ἐστι, καὶ δύναμις...πάντα ταῦτα...πιστὰ ποιούμεθα εἰς τὸν λόγον τὸν θεὸν ἀναφέροντες. ὅταν δὲ λύπην, καὶ ὕπνον...οὐδὲν ἧττον πιστά τε καὶ ἀληθῆ εἶναι δεχόμεθα πρὸς τὴν σ. βλέποντες, ἣν τῇ πίστει μετὰ τοῦ λόγου παραδεξάμεθα Gr.Nyss.*Eun*.6(2 p.129.9; M.45.712D); **c.** in later controversies maintained in its full force θεὸς ὢν φύσει γέγονε σ. ἢ γοῦν ἄνθρωπος ἐμψυχωμένος ψυχῇ λογικῇ Cyr.*ep*.17(p.38.17; 5².73C); id.*apol.Thdt*.1(p.111.23; 6¹.205D), Procl.CP *Arm*.5(p.189.30; M.65.860D) citt. s. ἄνθρωπος; τοῦ μὲν ἑτέρου [sc. Nestorius] τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ θεότητα ἀπὸ τῆς σ. χωρίζοντος...τοῦ δὲ ἑτέρου [sc. Eutyches] τὴν ἀλήθειαν τῆς σ. ἐν τῷ κυρίῳ ἀπαναινομένου Horm.*ep.Epiph*.(p.58.18f.; M.*PL*.63.520Bf.); Leont.H.*Nest*.5.30(M.86.1749Cf.); σάρκα...ἑνώσαντα ἑαυτῷ καθ' ὑπόστασιν τὴν ἡμῖν ὁμοούσιον, ἐμψυχωμένην ψυχῇ λογικῇ τε καὶ νοερᾷ Max.*ep*.12(M.91.468A); *ib*.15(553D); Anast.S.*hod*.10(M.89.188B) cit. s. ἐπιδημία; Jo.D.*Jacob*.53(M.94.1464B); **5.** in orth. argument its connotation often confined to physical element in man opp. intellectual (ψυχή or νοῦς), this limitation being freq. indicated by a qualifying adj. such as μόνος, ἄψυχος, ἀνόητος: λογικὴ...[sc. ἡ τοῦ Ἰησοῦ ψυχή] καὶ ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀνθρώπων ὁμοούσιος, ὥσπερ καὶ ἡ σ. ὁμοούσιος τῇ τῶν ἀνθρώπων σ. τυγχάνει, ἐκ τῆς Μαρίας προελθοῦσα Eust.*fr*.6(p.68; M.18.685D); λυπούμενος καὶ ἀδημονῶν καὶ προσευχόμενος... ταῦτα...οὔτε σ. ἀνοήτου ἂν εἴη οὔτε θεότητος ἀτρέπτου ἀλλὰ ψυχῆς νόησιν ἐχούσης ‡Ath.*Apoll*.1.15(M.26.1121A); Μαρκίων δὲ καὶ Μανιχαῖος...ἰδίαν σ. ἐπιδεδεῖχθαι ἐξ ἑαυτοῦ καθ' ὁμοίωσιν, ὡς ἠθέλησαν ἐξ

οὐρανοῦ ὀφθεῖσαν...Οὐαλεντῖνος δὲ πάλιν...τῆς θεότητος μέρος τὴν σ. φανταζόμενος. Ἄρειος...ἀντὶ δὲ τοῦ ἔσωθεν ἐν ἡμῖν ἀνθρώπου, τουτέστι τῆς ψυχῆς, τὸν λόγον ἐν σ. λέγει γεγονέναι *ib.*2.3(1136C); Bas.*ep.*261.3 (3.402D; M.32.972A) cit. s. 4.a supra; ὁ λόγος σ. γενόμενος, ὅλην μετὰ τῆς σ. τὴν ἀνθρωπίνην ἀνέλαβε φύσιν Gr.Nyss.*Eun.*2(2 p.368.30f.; M. 45.549A); ὁ δεσπότης θεὸς λόγος ἄνθρωπον εἴληφε τέλειον...τὴν φύσιν, ἐκ ψυχῆς τε νοερᾶς καὶ σ. συνεστῶτα ἀνθρωπίνης Thdr.Mops.*symb.* (p.98.17; M.66.1017B).

D. eucharistic; the *flesh* of Christ, his *body* τὴν εὐχαριστίαν σ. εἶναι τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ign.*Smyrn.*6.2; Just.*1apol.*66.2(M.6.429A) cit. s. αἷμα; plur. οὐ δωρεὰν ἐν τοῖς ὀπίσω χρόνοις Χριστοῦ σάρκας καταφαγόντας Pall.*v.Chrys.*20(p.137.6; M.47.76); ref. Cant.1:2 ἔλαβεν γὰρ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ θεοῦ τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἐνεδύσατο ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἀνταπέδωκεν αὐτῇ πάλιν εἰς κοινωνίαν αὐτῆς ἁγίαν τὴν σ. εἰς μετάληψιν Ph.Carp.*Cant.*ap.Cosm.Ind.*top.*10(M.88.433C); πᾶσι τοῖς πεπιστευκόσι...ἑαυτὸν ἐνσπείρει διὰ τῆς σ. ἧς ἡ σύστασις ἐξ οἴνου τε καὶ ἄρτου ἐστὶ...ὡς ἂν τῇ πρὸς τὸ ἀθάνατον ἑνώσει καὶ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀφθαρσίας μέτοχος γένοιτο Gr.Nyss.*or.catech.*37(p.152.3; M.45. 97B); πρόσιμέν τε οὕτω ταῖς μυστικαῖς εὐλογίαις καὶ ἁγιαζόμεθα, μέτοχοι γινόμενοι τῆς τε ἁγίας σ. καὶ τοῦ τιμίου αἵματος...καὶ οὐχ ὡς σ. κοινὴν δεχόμενοι...ἀλλ' ὡς ζωοποιὸν ἀληθῶς καὶ ἰδίαν αὐτοῦ τοῦ λόγου Cyr.*ep.*17(p.37.26; $5^2$.72D).

E. of Church εἰ δὲ λέγομεν εἶναι τὴν σ. τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ πνεῦμα Χριστόν, ἄρα οὖν ὁ ὑβρίσας τὴν σ. ὕβρισεν τὴν ἐκκλησίαν...οὐ μεταλήψεται τοῦ πνεύματος, ὅ ἐστιν ὁ Χριστός *2Clem.*14.4; ref. Eph.5:31f. ὅτι ἐκ τῶν σ. αὐτοῦ καὶ τῶν ὀστέων ἐσμέν, διὰ τὸ μετέχειν Χριστοῦ, καὶ συνηνῶσθαι αὐτῷ ἐν πίστει, καὶ γνώσει, καὶ ἀρεταῖς Nil.*epp.*1.254(M. 79.176D).

**σάρος, ὁ,** Babylonian number based on the sexagesimal system, the *square of 60, 3600*; construed as a measure of time, Cyr.*Juln.*1 ($6^2$.8D); cf.Eus.*Chronicorum liber* 1.1.1(M.19.106B,C and nn.).

***σάρπος, ὁ,** *bin* for flour, Eustrat.*v.Eutych.*62(M.86.2345A).

**σάρωσις, ἡ,** *sweeping up*, ref. Lc.15:8 σ. δὲ [sc. εἶναι] τὴν τῶν ἁμαρτιῶν ἀποκάθαρσιν *cat.Lc.*15:8(p.117.18).

§**σάσσω,** *dance*, Leont.N.*v.Sym.*43(M.93.1724C).

***σαταναήλ,** *Satanael*, name of Satan πρῶτον ἐλεγόμην σ., ὃ ἑρμηνεύεται ἄγγελος θεοῦ *Ev.Barth.*4.25(p.331; Vassiliev p.16).

**σατανᾶς (σατᾶν, σατάν), ὁ,** *Satan*, the *Devil*; **1.** etym.; **a.** (= apostate) τὸν διάβολον, ὃν Μωϋσῆς μὲν ὄφιν καλεῖ, ἐν δὲ τῷ Ἰὼβ καὶ τῷ Ζαχαρίᾳ διάβολος κέκληται, καὶ ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ σ. προσηγόρευται, ὄνομα ἀπὸ τῆς πράξεως ἧς ἔπραξε...τὸ γὰρ σατὰν τῇ Ἰουδαίων καὶ Σύρων φωνῇ ἀποστάτης ἐστί, τὸ δὲ νὰς ὄνομα ἐξ οὗ ἡ ἑρμηνεία ὄφις ἐκλήθη Just.*dial.*103.5(M.6.717B); τὸν...τούτων [sc. δαιμόνων] ἄρχοντα σ. ὀνομάζουσι· δηλοῖ δὲ τοὔνομα τὸν ἀποστάτην κατὰ τὴν Ἑβραίων φωνήν. καλεῖ δὲ αὐτὸν ἡ θεία γραφὴ καὶ διάβολον, ὡς τὸν θεὸν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις συκοφαντοῦντα, καὶ αὐτοῖς γε τοῖς ἀνθρώποις ἔριν πρὸς ἀλλήλους καὶ διαμάχην ἐμβάλλοντα Thdt.*affect.*3(p.97.2; 4.789); **b.** (= adversary), Or.*Cels.*6.44(p.115.8; M.11.1365Df.) cit. s. ἀντίκειμαι; σ. ... διὰ τὸ ἀντικεῖσθαι τῷ ἀγαθῷ Bas.*hom.*9.9(2.82A; M.31.349D); Cyr.H.*catech.*2.4; Chrys.*hom.26.2 in 2Cor.*(10.620E); **c.** both derivations σατὰν...τὸν ἀντικείμενον ἢ ἀποστάτην ἡ Ἑβραίων γλῶττα καλεῖ Thdt.*qu.5 in 2Reg.*(1.450); id.*qu.37 in 3Reg.*(1.482); Proc.G.*2Reg.*22:1(M.87.1144B); list of synonyms, Didym.*Rom.*7 (p.1.11); **2.** nature: originally among the cherubim, Cyr.*glaph.Gen.* 1(1.7E); cf.Ath.*ep.Serap.*1.26(M.26.592B); leader of other powers ἄγγελοι τοῦ σ. *Barn.*18.1; ὁ ἀρχηγέτης τῶν κακῶν δαιμόνων Just. *1apol.*28.1(M.6.372B); *A.(Pass.)Petr.et Paul.*56(p.166.7); †Jo.D.*B.J.* 6(M.96.908A); fell by his own free will ὁ...σωτὴρ διδάξαι βουλόμενος [ref. Lc.10:18] τὸ μὲν πρότερον ἄγγελον ὑπὸ τοῦ θεοῦ γενόμενον καὶ φωτὸς μετέχοντα, ὕστερον δὲ τῇ αὐτεξουσιότητι τραπέντα...καὶ πεσόντα ἀπὸ στάσεως Adam.*dial.*3.13(p.134.6,13ff.; M.11.1804Cf.); *ib.*3.9(p.128.8; 1801A); Thdt.*affect* 3(p.97.2,9f.; 4.789); a mere creature, Mac.Aeg.*hom.*16.5(M.34.616D); **3.** relations with mankind; **a.** enemy τοῦ πάντων ἐχθροῦ...σ. Cyr.*Abac.*24(3.538D); id.*Ps.* 34:20(M.69.893A); Anast.S.*hod.*4(M.89.93D); Germ.CP *or.*1(M.98. 236C); 1Cor.5:5 and 2Cor.12:7 interpreted of life's difficulties, Sever.*1Cor.*5:1ff.(p.243.28ff.); **b.** author of evil τοῦ...σ. τὸ ἐπιχαιρεσίκακον Or.*or.*2(p.300.23; M.11.420A); σ., τῷ πάσης κακίας δημιουργῷ καὶ συνέργῳ Cyr.H.*catech.*19.4; ἡ οἰκοῦσα ἐν τοῖς ἁμαρτάνουσιν ἁμαρτία, τοῦτ' ἔστιν ὁ σ. Didym.*Rom.*7(p.5.28); Marc.Er.*opusc.*4(M.65. 1016A); Cyr.*Jo.*6(4.560Df.); father of heresy, Polyc.*ep.*7.1; Iren.*haer.* 3.3.4(M.7.853B); Eus.*h.e.*7.31.1(M.20.720C); Epiph.*haer.*69.2(p.153.10; M.42.204A); Gel.Cyz.*h.e.*2.31.8(M.85.1320A); woman and marriage said by certain heretics to be his work, Epiph.*haer.*45.2(p.200.16f.; M.41.833Bf.); **c.** deceiver τοῦ πολυμόρφου σ. *A.Jo.*70(p.185.10); ἴσμεν ...τὰ νοήματα τοῦ σ. ... ἵνα μὴ ἀπατώμενοι παγιδευθῶμεν Didym.*2Cor.* 2:10f.(p.19.19; M.39.1690C); Cyr.*Jo.*9(4.737Ef.,743B); Diad.*perf.*82 (p.108.26); Eus.Al.*serm.*7(M.86.356Cf.); Germ.CP *or.*1(M.98.229A); ὁ σ. ... ἐν ταῖς νυκτεριναῖς ἡσυχίαις...τὴν ψυχὴν παρακαλεῖ Diad.*perf.*31 (p.34.19); ὁ νυκτιλόχος σ. Germ.CP *or.*1(228C); **d.** tyrant ὁ μέν [sc. θεός] ἐστιν κύριος...εἰς τοὺς αἰῶνας, ὁ δὲ [sc. σ.] ἄρχων καιροῦ τοῦ νῦν τῆς ἀνομίας *Barn.*18.2; Or.*hom.1.4 in Jer.*(p.3.10; M.13.257B); ἅπερ ἔδησεν ὁ σ., ἔλυεν αὐτός [sc. Christ] Ath.*Ar.*3.40(M.26.408C); ἡ ἀνθρώπου φύσις...ὑπετίθει...τὴν αὐχένα τῷ πλεονεκτήσαντι σ., ὃς καὶ... ἁπάντων...τῶν ἐπὶ τῆς γῆς κατεθρασύνετο Cyr.*glaph.Gen.*5(1.164A); †Gregent.*disp.*(M.86.636D); **4.** relations with Christ καλῶς ὁ Ἰουστῖνος ἔφη, ὅτι πρὸ μὲν τῆς τοῦ κυρίου παρουσίας οὐδέποτε ἐτόλμησεν ὁ σ. βλασφημῆσαι τὸν θεόν, ἅτε μηδέπω εἰδὼς αὐτοῦ τὴν κατάκρισιν· διὰ τὸ ἐν παραβολαῖς...κεῖσθαι· μετὰ δὲ τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου ἐκ τῶν λόγων αὐτοῦ...μαθὼν ἀναφανδόν...βλασφημεῖ τὸν τὴν κρίσιν ἐπάγοντα κύριον...καὶ τὴν ἁμαρτίαν τῆς ἰδίας ἀποστασίας τῷ ἐκτικότι αὐτὸν ἀποκαλεῖ, ἀλλ' οὐ τῇ ἰδίᾳ αὐθαιρέτῳ γνώμῃ Iren.*haer.* 5.26.2(cf.M.7.1194Cff.); οὐκ εἰδότι...τῷ σ., ὅτι τῆς ἑαυτοῦ καταστρατεύεται κεφαλῆς, ἀγνοήσαντί τε παντελῶς, ὅτι κατὰ κρημνοῦ τρέχει, τὸν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ διαπήξας θάνατον ἔφασκεν ὁ σωτήρ [ref. Jo.13:28] Cyr.*Jo.*9(4.741C); cf. μὴ γυμνῇ τῇ θεότητι, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως κεκαλυμμένῃ, ἀγνοηθέντα παρὰ τοῦ ἐχθροῦ, τὸν θεόν Gr.Nyss.*or.catech.*26(p.96.13ff.; M.45.68A); vanquished by Christ ἄρτι δὲ ἡμῶν ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανὸν περώντων, αὐτὸς ὁ σ. ὡς ἀστραπὴ λοιπὸν ἀπ' οὐρανοῦ καταπίπτει Ath.*ep.fest.*24(p.295.25; M. 26.1433A); Χριστοῦ...τοῦ κατισχύοντος παραλῦσαι τὴν δύναμιν [sc. τοῦ Φαραὼ] τουτέστι τοῦ σ. Cyr.*hom.pasch.*10($5^2$.132C); id.*Is.*3.1(2. 388E); †Gregent.*disp.*(M.86.636D); οὐκ ἐν ἰσχύϊ ἐνίκησεν ὁ Χριστὸς τὸν σ., ἀλλὰ κρίσει καὶ δικαιοσύνῃ· τοῦτο καὶ Γρηγόριος ὁ Νύσσης ἐν τῷ κατηχητικῷ φησιν Max.*schol.e.h.*3.10(M.91.149B); this manifested in renunciation by Christians at baptism τῶν παλινδρομούντων ἐπὶ τὸν σ., ᾧ βαπτιζόμενοι ἀπετάξαντο Or.*mart.*17(p.16.20; M.11.585A); Cyr.H.*catech.*19.4; *Symb.*ap.*Const.App.*7.41.2; Cosm.Ind.*top.*1(M. 88.60B); henceforth powerless against mankind πρὸ μὲν γὰρ τῆς τοῦ σωτῆρος ἐπιδημίας κατεκράτησε [sc. ὁ σ.] τῆς ὑπ' οὐρανόν...πέπτωκεν ἐκεῖνος ὡς ἀστραπή· ὁ γὰρ πάντας ἔχων προσκυνητὰς τοὺς πεπλανημένους ὑπὸ πόδας τέθειται τῶν προσκυνούντων αὐτόν Cyr.*Lc.*10:17f. (p.104.22; M.72.668B); cf. φοβούμενος...τὸν κύριον κατακυριεύσεις τοῦ διαβόλου, ὅτι δύναμις ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν Herm.*mand.*7.2; Cyr.*Jo.*10.2 (4.922A); συνήγαγεν ὁ Χριστὸς οὓς διὰ τῆς ἁμαρτίας συντρίψας ὁ σ. παρειμένους ἀπέφηνε...ἀλλ' εἰ καὶ συνέτριψεν ἐκεῖνος, κατέδησεν ὁ Χριστὸς id.*Soph.*4(3.623A); his attacks permitted for sake of man's humility, Marc.Er.*opusc.*9.4(M.65.1116B); **5.** Satan and antichrist δύο...ἀκρότητας...τὴν μὲν τοῦ καλοῦ ἀκρότητα εἶναι ἐν τῷ κατὰ τὸν Ἰησοῦν νοουμένῳ ἀνθρώπῳ...τὴν δὲ τοῦ ἐναντίου ἐν τῷ κατὰ τὸν ὀνομαζόμενον ἀντίχριστον...ἐχρῆν δὲ τὸν μὲν...βέλτιστον υἱὸν ἀναγορεύεσθαι τοῦ θεοῦ...τὸν δὲ...ἐναντίον υἱὸν τοῦ πονηροῦ δαίμονος καὶ σ. καὶ διαβόλου Or.*Cels.*6.45(p.116.16,22; M.11.1368Df.); οἱ δὲ ἐπὶ ἀντιχρίστου αὐτῷ τῷ σ. αὐτοπροσώπως πολεμήσουσιν Cyr.H.*catech.*15. 17; κατὰ μίμησιν τοῦ σωτῆρος ἔρχεται ὁ σ. ἐν ἀνθρώπῳ ὁλοκλήρῳ Sever.*2Thess.*2:4(p.334.18); ἀποφανεῖ τὸν ἀλάστορα...οὗ ἐστιν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ σ. ... ἐδίδαξε δὲ [i.e. in 2Thess.2:8], ὡς καὶ σατὰν τοῦ διαβόλου τὴν ἐνέργειαν δέξεται. καθάπερ ὁ μονογενὴς... υἱὸς...ἐνανθρωπήσας...οὐ μερικήν τινα τῇ ληφθείσῃ φύσει δέδωκε χάριν, ἀλλὰ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος...οὕτως ὁ διάβολος...τούτῳ δὲ ὅλος αὐτὸς συναφθείς, τὰς παντοδαπὰς αὐτοῦ τῆς πονηρίας δι' αὐτοῦ μηχανὰς ἐπιδείξει Thdt.*haer.*5.23(4.459); οὐκ αὐτὸς...ὁ διάβολος γίνεται ἄνθρωπος κατὰ τὴν τοῦ κυρίου ἐνανθρώπησιν...ἀλλ' ἄνθρωπος ἐκ πορνείας τίκτεται, καὶ ὑποδέχεται πᾶσαν τὴν ἐνέργειαν τοῦ σ. Jo.D. *f.o.*4.26(M.94.1217A); ἄνθρωπος...ἔσται κατ' ἐνέργειαν τοῦ σ. Areth. *Apoc.*11:7(M.106.652C); **6.** in heresy; **a.** Manichean πονηρὸς...ὁ σ. καὶ ἦν πονηρὸς καὶ οὔτε ποτὲ οὐκ ἦν...καὶ οὐκ ἀπό τινος ἦν...δύο γὰρ ἦσαν ῥίζαι Serap.*Man.*26(p.41; M.18.1120D); **b.** Messalian εἰσὶ...οἱ λογισμοί τινων ὑπὸ τοῦ σ. ἐφθαρμένοι, καὶ νεκροὶ ἀπὸ τῆς ζωῆς, καὶ κεχωσμένοι εἰς βόρβορον καὶ γῆν· ἀπώλετο γὰρ αὐτῶν ἡ ψυχή Mac. Aeg.*hom.*11.3(M.34.545D); οὐ βλάπτεται...τὸ θεῖον συνὸν τῷ σ., οὔτε ῥυποῦται *ib.*7.2(524D); ἄρα αὐτὸς ὁ σ. ἀπὸ γενετῆς συνὼν σοι οὐκ οἶδε τοὺς λογισμούς σου; ἑξακισχιλίων γὰρ ἤδη ἐστὶν ἐτῶν *ib.*26.9(680C); *ib.* 15.51(609D); ὁ σ. καὶ οἱ δαίμονες κατέχουσι τὸν νοῦν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἡ φύσις τῶν ἀνθρώπων κοινωνική ἐστι τῶν πνευμάτων τῆς πονηρίας Jo.D.*haer.*80(M.94.729A); συνοικοῦσιν ὁ σ. καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ *ib.*; **c.** of Sataniani (v.s.v.) ὁ σ. μέγας ἐστί, καὶ ἰσχυρότερος, καὶ πολλὰ ἐπιτελεῖ κακὰ τοῖς ἀνθρώποις. διὰ τί οὐ μᾶλλον πρὸς τοῦτον καταφεύγομεν, καὶ αὐτῷ προσκυνοῦμεν, αὐτόν τε τιμῶμεν ...ἵνα διὰ τῆς κολακευτικῆς θεραπείας μὴ ἐνεργήσῃ ἡμῖν τὰ πονηρά; Epiph.*haer.*80.3(p.486.24; M.42.760B).

***Σατανιανοί, οἱ,** name of sect propitiating Satan by worship,

Epiph.*rescr*.4(p.159.13; M.41.164A); id.*haer*.80.3(p.486.29; M.42.760C); Jo.D.*haer*.80(M.94.729A).

***σατανικός**, 1. *of Satan, of the Devil*, Chrys.*hom.2.5 in Mt*.(7.29C); ἆρα τὸ σ. στῖφος οὐ κατασείσει τὸ παρθενικὸν τεῖχος; Procl.CP *or*.6.16(M.65.752C); Hyper.*mon*.10(M.79.1473C); ref. Fall πάλαι γὰρ ἐκ σ. βασκανίας κατολισθήσαντας *Lit.Jac*.(*NBP* 10² p.106); **2.** *diabolical, fiendish, inspired by Satan*; finery, Chrys.*hom.8.3 in 1 Tim*.(11.593A); thoughts, Alex.Al.*ep.Alex*.10(M.18.564B); Chrys.*hom.4.1 in Rom*.(9.454E) cit. s. δόγμα; Marc.Diac.*v.Porph*.87; deeds, Ath.*h.Ar*.60(p.216.32; M.25.765B); passions, ‡Nil.*perist*.9.4(M.79.868D); ‡Proc.G.*Pr*.6:27–29(M.87.1277C); Jo.Mosch.*prat*.60(M.87.2912D).

***σατανικῶς**, *like one possessed; diabolically*, Gr.Nyss.*castig*.(M.46.313B); ὑποκριθεὶς σ. Thphn.*chron*.p.305(M.108.741B).

***σατανοδρόμιον, τό**, word coined on // ἱπποδρόμιον, ‡Chrys.*circ*.(8.88A).

***Σατορνιλιανός, ὁ**, *follower of Saturninus*, Heges.ap.Eus.*h.e*.4.22.5(M.20.381A); Just.*dial*.35.6(M.6.552B); Epiph.*rescr*.5(p.160.2; M.41.165A); id.*anac*.23(p.234.14; M.41.281B); tenets of Satornilians described, Iren.*haer*.1.24.1; Epiph.*haer*.22.1(p.247ff.; M.41.297B–300B); *ib*.23.6,7(pp.254f.; 305C–308B).

[*]**Σατουρνάλια, τά**, (Lat.) *Saturnalia*, Epiph.*haer*.51.22(p.284.12; M.41 om.).

***σατυρίζω**, *travesty, parody*, Clem.*prot*.4(p.46.7; M.8.157B).

***Σαφὰρ φωτήμ**, v. *Σφαρφωτίμ.

**σαφήνεια, ἡ, 1.** *clarity of expression, lucidity*; in gen., Clem.*str*.1.20(p.63.27; M.8.817A); *ib*.6.7(p.461.28; M.9.281A); Bas.*hex*.6.5(1.54B; M.29.128B); Nil.*serm*.6(M.79.1273A); **2.** *exposition* of scripture and *interpretation* of prophecy, Or.*fr.27 in Jo*.(p.504.10); Eus.*p.e*.12.4(576A; M.21.956C); Thdt.*Cant*.proem.(2.20).

**σαφηνίζ-ω, 1.** *explain, interpret* scripture τὴν ἀλήθειαν διὰ τῆς ἀκολουθίας τῶν διαθηκῶν ~οντες Clem.*str*.7.16(p.70.31; M.9.540A); Or.*Jo*.13.42(41; p.268.16; M.14.473B); id.*Cant*.3(p.193.28; M.17.261D); prophecy, Clem.*str*.6.15(p.493.32; M.9.345C); Gr.Thaum.*pan.Or*.15(p.34.19; M.10.1093B); abs., *elucidate, explain oneself* σαφήνισον... οὐ παρακολούθησα Or.*dial*.2(p.122.16); **2.** pass., of Son as *revealed* in OT, ‡Ath.*Ar*.4.24(p.71.15; M.26.504C).

**σαφηνισμός, ὁ**, *explanation, interpretation, exegesis of scripture*, Clem.*q.d.s*.26(p.176.28; M.9.632An.); †Bas.*Is*.192(1.522D; M.30.449A).

***σαφηνιστής, ὁ**, *elucidator, interpreter*, Or.*Jo*.1.29(31; p.36.28; M.14.77B); †Bas.*Is*.192(1.522C; M.30.449A); adjectivally τὴν ἑρμηνείαν τοῦ σ. λόγου Or.*sel.in Ps*.50 ap.*philoc*.1.29(p.35.16; M.12.1453D).

***σάχαρ, τό**, *sugar*, Thphn.*chron*.p.268(ζάχαρ M.108.665A).

**σβέννυμι**, *quench, put out*; perf. ptcpl. pass., *extinguishable* ἐπειδὴ εἶπες ὅτι σὲ ἀσβέστῳ πυρὶ ἐμβαλεῖ ἐγώ σε ἐνταῦθα τῷ ἐσβεσμένῳ πυρὶ κατακαύσω Agath.*v.Gr.Ill*.53(p.29).

**σβέσις, ἡ**, *quenching, extinction*, met. σ. τῆς ζωῆς Athenag.*res*.20(p.73.6; M.6.1013B); σ. τῶν κακῶν Clem.*str*.4.6(p.260.26; M.8.1240C).

***σβύνω**, later form of σβέννυμι, *extinguish, put out* fire or light; met., *blot out, obliterate* σ. τοὺς χαρακτῆρας τοῦ δίσκου *Exorc*.29(p.341).

***σγαύδαρι**, for γάδαρε, vocative of γάδαρος *donkey*, *Chron.Pasch*.p.338(M.92.881A).

**σεβάζω**, *reverence, worship*; God, Hipp.*haer*.10.31(p.287.4; M.16.3446A); pass., Gr.Naz.*or*.28.18(p.48.18; M.36.49A); ref. pagan worship, Clem.*prot*.2(p.29.11; M.8.120A); pass., Arist.*apol*.12.2; Clem.*str*.5.5(p.344.13; M.9.49B); Gr.Naz.*or*.28.14(p.44.5; 44C).

**σέβας, τό, 1.** divine *worship, adoration*, Ath.*h.Ar*.50(p.212.4; M.25.753C); τὸ θεῖον σ. Philost.*h.e*.3.5(M.65.485B); οὐδὲ θεῖον αὐτοῖς [sc. ἀοράτοις δυνάμεσιν] ἀπονέμομεν σ., οὐδὲ μερίζομεν...τὴν θείαν προσκύνησιν Thdt.*affect*.3(p.93.18; 4.785); id.*h.e*.5.39.22(3.1086); abs. ὥστε διὰ πάσης γῆς τὸ σ. αὐτοῦ [sc. τοῦ σωτῆρος] διαπτῆναι Ath.*inc*.49.5(M.25.184D); μὴ μερίσαι τὸ σ. Thdt.*affect*.2(p.51.16; 4.742); in doxology δι' οὗ σοι δόξα, τιμὴ καὶ σ. ἐν ἁγίῳ πνεύματι *Lit*.ap.*Const.App*.8.5.7; ‡Ath.*Ar*.4.36(p.87.1; M.26.525A); hence *religion* μάγιστρον τὴν ἀξίαν, Ἕλληνα δὲ τὸ σ. Philost.*h.e*.11.2(593C); **2.** *worship; reverence* τὸ σ. ἁρμόττον προσφέρουσα Or.*fr.17 in Lc*.8:47(p.24†); αὐτοὺς...ἐπὶ σέβας ἀγαγὼν τῆς τοῦ Χριστοῦ δυνάμεως Eus.*h.e*.2.1.7(M.20.136C); τὸ προσῆκον σ. ... ἀπονέμειν τῇ...τοῦ Χριστοῦ εἰκόνι *A.Thadd*.5(p.275.18n.); ναῷ τὸ προσῆκον ἀπονέμομεν σ. Thdt.*1Cor*.3:16f.(3.184); id.*Mal*.1:7(2.1674); for martyrs, id.*affect*.9(p.241.2; 4.948); for a prophet, id.*Jon*.proem.(2.1460); **3.** *respect* τὸ σ. αὐτῇ [sc. S. Elisabeth] ὡς παλαιοτέρᾳ...ἀπονέμουσα [sc. BMV] Or.*hom.7 in Lc*.(p.45.2).

**σέβασμα, τό, 1.** *object of worship*, Arist.*apol*.12.1,6; Ath.*inc*.46.5(M.25.180A); Gr.Nyss.*Eun*.10(2 p.245.20; M.45.848D); *idol*, *A.Mt*.21(p.246.1); *Hom.Clem*.9.18; *ib*.10.21f.; Agath.*v.Gr.Ill*.57(p.31); **2.** *form of worship, religious observance*, Epiph.*anac*.14(p.167.7; M.41.172A); CNic.(787)*act*.2(H.4.92D); **3.** *respect, reverence*; for man and his institutions, Clem.*paed*.3.11(p.271.31; M.8.637C); for God and his law, id.*str*.7.1(p.4.8; M.9.404C); Eus.*v.C*.2.42(p.59.15; M.20.1020A); **4.** *worship, adoration*, Didym.(‡Bas.)*Eun*.5(1.317B; M.29.760C); δαιμονικοῦ σ. Euthal.Diac.*epp.cath*.(M.85.688A); ἐπὶ εἰδώλων σεβάσμασι *Chron.Pasch*.p.118(M.92.305C).

**σεβασμιάζω**, *inspire with reverence*, Jo.D.*carm.pent*.84(p.216; M.96.837A).

**σεβάσμιος, 1.** *worthy of veneration, to be venerated, revered* (usu. equivalent of *holy*), dist. from what is worshipped σ. παρὰ τούτοις [sc. Μανιχαίοις] τὸ παρ' ἡμῶν προσκυνούμενον ὄνομα [sc. τοῦ Χριστοῦ] Gr.Nyss.*Maced*.15(M.45.1320B); **a.** of God and divine worship (Christian and pagan) ἱερὰ καὶ σ. ... μυστήρια Hipp.*haer*.5.7(p.84.2; M.16.3134B); τῆς πανσέμνου καὶ σ. πεντηκοστῆς Eus.*v.C*.4.64(p.144.11; v.l. παναγίας M.20.1220B); ἡ πανύμνητος καὶ σ. καὶ προσκυνητὴ τριάς Ath.*hom.in Mt.11*:27(M.25.220A); Didym.(‡Bas.)*Eun*.5(1.317C; M.29.760D); **b.** of angels, Thdt.*Ezech*.28:4(2.914); **c.** of men, Or.*sel.in Ps*.54:2(M.12.1464A); σ. διὰ τὸ σεμνὸν τῆς πολιτείας Nil.*Magn*.40(M.79.1017C); Eustrat.*v.Eutych*.2(M.86.2276D); superl., Synes.*ep*.4(M.66.1341B); of pope, *Cod.Afr*.proem.(H.1.864D); **d.** of scriptures, Nil.*epp*.2.144(M.79.265C); Philost.*h.e*.2.5(M.65.469A); ‡Meth.*Sym.et Ann*.12(M.18.377B); **e.** of relics and holy places, e.g. Jerusalem to Jews, Gr.Nyss.*or.catech*.18(p.77.15; M.45.36C); the manger, Isid.Pel.*epp*.1.378(M.78.396C); an apostle's house, *IGC As.Min*.107 (535–6); effigy of Christ on towel, Geo.Pis.*Pers*.1.139(M.92.1207A); head of a martyr, Sophr.H.*v.Anast*.(M.92.1725A); eccl. buildings, Phot.*nomoc*.2.1(p.495; M.104.576B,C); **f.** of first principles of philosophy, Clem.*prot*.5(p.50.8; M.8.168B); **2.** neut. as subst.; **a.** *reverence*, Or.*Jo*.32.8(6; p.438.11; M.14.761A); Gr.Naz.*or*.28.11(p.39.15; M.36.40B); Philost.*h.e*.3.5(M.65.485B); **b.** objectively, the *awful majesty* of God, Gr.Naz.*or*.29.14(p.94.12; 92C).

**σεβασμιότης, ἡ, 1.** *reverence*; for God, Dion.Ar.*c.h*.4.1(M.3.177C); Max.*qu.Thal*.10(M.90.289B); for image of Cross, etc., ‡Jo.D.*ep.Thphl*.30(M.95.384C); *worship, religion* τῷ εἰδώλῳ τῆς σ. αὐτῶν Thphn.*chron*.p.304(M.108.741A); **2.** *respect*, Philost.*h.e*.5.2(M.65.529B); for creed of Nicaea, Gel.Cyz.*h.e*.2.27.10(M.85.1309B); **3.** objectively, *dignity*, CNeocaes.*cann*.tit.; **4.** as title, *Reverence*; to Pope Celestine (tr. Lat. *venerabilitas*), *Cod.Afr*.138(H.1.949A).

**σεβασμίως**, *reverently*, Clem.*prot*.4(p.38.5; M.8.140C); Eus.*h.e*.6.2.11(M.20.525A); Eustrat.*stat.anim*.20(p.505).

***σεβασμοσύνη, ἡ**, *holiness*, *Orac.Sib*.7.73.

***σεβαστέος**, *to be revered*, Gr.Mag.*dial*.(tr.Zach.)1.1(M.*PL*.77.158A).

**σεβένινος**, and variants, *made of palm fibre*, *Apophth.Patr*.(M.65.108B); σεβέννιος *ib*.(M.65.225B); σεβέννινος †Jo.D.*B.J*.18(M.96.1020A); σίβινα κολόβια †Anast.S.*relat*.31(*OC* 2 p.78.23, v.l. σιβίνινα).

***Σεβηριανός, ὁ**, v. *Σευηριανός.

***Σεβηρίτης, ὁ**, v. *Σευηρίτης.

***σέβησις, ἡ**, *cult, worship*, Clem.*str*.6.14(p.487.18; M.9.333A).

**σέδετον, τό**, (cf. Lat. *sedes*) army *station, quarters*, or *settlement*, ref. ownership of Gadarene swine μὴ δ' ὑποτοπάσῃς Ἰουδαϊκὴν εἶναι τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων, ἀλλὰ στρατοπέδων Ῥωμαϊκῶν τῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος πόλεις τῆς ἀνατολῆς λαβόντων, ὡς Ῥωμαῖοι λαλοῦσιν, εἰς σ. Mac.Mgn.*apocr*.3.11(p.77.12).

**σειρά, ἡ, A.** *cord*; **1.** *rope*; met., of *bands* of sin (ref. Pr.5:22), Or.*Jo*.28.7(6; p.398.7; M.14.696B); Chrys.*hom.14.4 in Mt*.(7.183C); Procl.CP *or*.7(M.65.757D); **2.** *plait* of hair or perh. *hair-ribbon*, Clem.*paed*.3.11(p.271.13; M.8.637A); **3.** *line, lineage*, *T.Sal*.D 1.12(p.89.22); Jo.D.*f.o*.4.14(M.94.1156D); †Jo.D.*B.J*.30(M.96.1144A); **4.** σειρὰ χρυσῆ *catena aurea*; met., of union of theoretical and practical virtues πλουτεῖ [sc. Athanasius] μὲν θεωρίαν, πλουτεῖ δὲ βίου λαμπρότητα, καὶ πλέκει θαυμασίως ἀμφότερα τὴν χρυσῆν ὄντως σ. Gr.Naz.*or*.21.6(M.35.1088B); of consequential relationship, Chrys.*hom.15.6 in Mt*.(7.193B); id.*hom.2.7 in 2Cor*.(10.438A); of logical sequence εἰ μὲν γὰρ οὐδὲ προσκυνητόν, πῶς ἐμὲ θεοῖ διὰ τοῦ βαπτίσματος; εἰ δὲ προσκυνητόν, πῶς οὐ σεπτόν; εἰ δὲ σεπτόν, πῶς οὐ θεός; ἐν ἤρτηται τοῦ ἑνός, ἡ χρυσῆ τις ὄντως σ. καὶ σωτήριος Gr.Naz.*or*.31.28(p.181.14; M.36.165A); **5.** met., of hope, Chrys.*Thdr*.1.2(1.3A) cit. s. ἐλπίς.

**B.** (Lat. *sera*) *bolt*, Thphn.*chron*.p.120(M.108.336C).

**σειρήν, ἡ, 1.** *Siren*, Clem.*str*.1.10(p.32.8; M.8.745B); Paul.Sil.*Soph*.205(M.86.2127B); met., *charm* of words, *felicity* in expression, Clem.*q.d.s*.42(p.190.16; v.l. for ῥήσεσι M.9.649C); Synes.*ep*.139(M.66.1529A); **2.** ref. Is.13:21 etc. [tr. Hebr. יַעֲנָה]; **a.** a bird so

named from sweetness of its voice, Gr.Nyss.*Eun.*12(1 p.339.3; M.45.1057B); cf.Cyr.*Is.*2.2(2.226D); **b.** *owl, ib.*; **c.** identified with *sparrow, ib.*4.1(574A) or *nightingale,* id.*Mich.*10(3.399D); **d.** *ostrich,* †Bas.*Is.*274(1.588A; M.30.601A); Thdt.*Is.*13:22(p.69.20; 2.265); id. *Jer.*50:39(2.617); Proc.G.*Is.*13:17–22(M.87.2089A).

§**σειριάζω,** *link, connect,* ref. authorship of epistle to Hebrews which is without superscription ἵνα μή, σειριάσαντες αὐτοῦ [sc. Παύλου] τὸ ὄνομα, κλείσωσι τὴν ἀκοήν ‡Ath.*dial.Trin.*1.5(M.28.1124D).

**σειρομάστης, ὁ,** *barbed spear, lance,* Bas.*hom.*10.6(2.89D; M.31.368C); συρομ-, Thdr.Mops.*Joel* 3:10(M.66.236D); Thdt.*qu.58 in 3Reg.*(1.503); ‡Caes.Naz.*dial.*156(M.38.1112); met., ref. Num.25:8, of baptism ἡ ἁμαρτία τῷ σ. διελαθεῖσα τοῦ βαπτίσματος Gr.Nyss. *bapt.Chr.*(M.46.597C); of doctrine, Nil.*epp.*2.142(M.79.265A).

***σειρομάστιξ, ἡ,** *knotted whip, scourge,* Geo.Pis.*hex.*958(M.92.1508A).

§**σειρόω,** *bind,* Melet.*nat.hom.*22(M.64.1229D).

***σεισμοκράτωρ, ὁ,** *lord of the earthquake,* ‡Jo.D.*ep.Thphl.*18(M.95.369B).

**σεισμός, ὁ,** *earthquake,* hence *upset, capsizal*; fig., ref. Church as ship οἱ ἐπιβάται...ἐπὶ τῶν ἰδίων καθεζόμενοι τόπων, ἵνα μὴ τῇ ἀταξίᾳ σ. ἢ ἑτεροκλινίαν παρέχωσιν *Clem.ep.*15(M.2.49C).

**σεῖστρον, τό, 1.** baby's *rattle,* Chrys.*hom.4.6 in 1Cor.*(10.32E); **2.** *brothel*; from the ringing of bells, Socr.*h.e.*5.18.11(M.67.612C).

***Σεκουνδιανοί, οἱ,** a sect of Gnostics, Epiph.*rescr.*4(p.158.4; M.41.161B); id.*anac.*26(p.235.20; M.41.281C); difference from Valentinians described, id.*haer.*32.1(pp.439f.; M.41.544B–545A).

**σεκουνδοκήριος, ὁ,** (Lat. *secundocerius*) *deputy chief secretary, second notary,* CCP(536)*act.*1(p.136.18; H.2.1201D).

***σεκρετ-,** v. *σηκρητ-.

**σελαγίζω,** *flash, shine brightly,* Nonn.*par.Jo.*1:5(M.43.749A); Soz.*h.e.*1.3.1(M.67.865A); med. or pass., Gr.Naz.*carm.*1.1.7.4(M.37.439A); Areth.*Apoc.*16:17(M.106.712D).

**σελάγισμα, τό,** *blaze,* Paul.Sil.*Soph.*634(M.86.2143B).

***σελάριον, τό,** *privy,* Esaias *or.*5.3(p.36; M.40.1122D).

***σελαριώτης, ὁ,** ? *officer of cavalry,* Nil.*epp.*3.252 tit.(M.79.505A); cf. σελλάριος.

**σέλας, τό,** *light,* ref. Transfiguration νεφέλη...φωτὸς ἐπεσκίασε, τὸ σ. ζωγραφοῦσα τοῦ πνεύματος Jo.D.*hom.*1.4(M.96.552D).

***σελασφορέομαι,** *blaze,* Cosm.Mel.*schol.*proem.(M.38.342).

**σελάω,** *illuminate,* Gr.Naz.*carm.*1.2.1.72(M.37.527A).

***σελειῆναι,** vox nihili, Men.*exc.gent.*25(M.113.836D; ἐκλειῆναι p.469.22).

***σελεντιαρίκιν, τό,** v. *σιλεντιαρίκι(ο)ν.

[*]**σελεντιάριος, ὁ,** = σιλεντιάριος, Tim.II Al.*fr.*(p.165.14; M.86.273C); Dor.*doct.*23.3(M.88.1836B).

***σελέντιον, τό,** v. *σιλέντιον.

***σεληναγωγία, ἡ,** *course, orbit of the moon, Apoc.En.*8.3(p.26.19).

***σελήνανδρος,** *wedded to the moon*; met., of Christ ὦ [sc. ἐκκλησία] σύζυγε καὶ σύνδρομε τοῦ σοῦ ἀμφιφώτου σ. ἡλίου Χριστοῦ Anast.S.*hex.*12(M.89.1076C).

**σελήνη, ἡ,** *moon*; **A.** as physical phenomenon; **1.** its phases, Gr. Naz.*or.*28.29(p.67.11; M.36.68C); three in number, Thphl.Ant.*Autol.*1.13(M.6.1044B); seven, Clem.*str.*6.16(p.504.24; M.9.372A); σ. ... εἰς καιρῶν τροπὴν αὔξουσα καὶ μειουμένη, καὶ νὺξ ὠνομάζετο καὶ ἡμέρα προσηγορεύετο *Const.App.*7.34.2; **2.** pagan; acc. Anaxagoras, a burning stone below sun, borrowing its light, Hipp.*haer.*1.8(p.14.1ff.; M.16.3033Af.); 'lowest' of the stars, acc. Democritus, *ib.*1.13(p.17.8; 3037C); acc. Xenophanes ἀπείρους ἡλίους εἶναι καὶ σ., τὰ δὲ πάντα εἶναι ἐκ γῆς *ib.*1.14(p.17.23; 3040A); acc. Heraclitus and Empedocles μέχρι μὲν τῆς σ. τὰ κακὰ φθάνειν ἐκ τοῦ περὶ γῆν τόπου ταθέντα, περαιτέρω δὲ μὴ χωρεῖν, ἅτε καθαρωτέρου τοῦ ὑπὲρ τὴν σ. ... ὄντος τόπου *ib.*1.4(p.9.23ff.; 3028Cf.).

**B.** as object of religious significance; **1.** pagan τὴν...ψυχὴν αὐτῆς [sc. Σιβύλλης] εἶναι τὸ ἐν τῇ σ. φαινόμενον πρόσωπον οἴεται [sc. Σεραπίων] Clem.*str.*1.15(p.45.11; M.8.777A); forming line of demarcation bet. heaven and earth cf. τῶν μὲν...οὐρανίων ἀεὶ τὰ αὐτὰ ...ἐχόντων...αἰτίαν τὴν εἱμαρμένην ὑποτίθησι [sc. Aristotle], τῶν δὲ ὑπὸ σελήνην τὴν φύσιν Atticus ap.Eus.*p.e.*15.12(814B; M.21.1337B); οἱ τὰ μετὰ σελήνην ἀπρονόητα λέγοντες εἶναι, προσγειότεροι παρὰ τὴν σ. ὑπάρχοντες...προνοοῦσι τῶν ἀπρονοήτων Tat.*orat.*2(p.3.5f.; M.6.808B); θεοῖς μὲν οὐρανὸν καὶ τῆς ἄχρι σ. αἰθέρα φασὶν ὑποτετάχθαι· δαίμοσι δὲ τὰ περὶ σ. καὶ ἀέρα· ψυχαῖς δὲ τὰ περὶ γῆν καὶ ὑπόγεια Eus.*p.e.*4.5(141C; M.21.248A); ὁ Ἀριστοτέλης μέχρι σ. στήσας τὸ θεῖον, τὰ λοιπὰ τοῦ κόσμου μέρη περιγράφει τῆς τοῦ θεοῦ διοικήσεως *ib.*15.5(798C; M.1309B); Πυθαγόρας...διώριζεν...τὰ ἀπὸ σ. [καὶ] ἄνω ἀθάνατα λέγων, τὰ δὲ ὑποκάτω θνητά Epiph.*anac.*5(p.165.8; M.41.169A); ὁ δέ γε Νικομάχου μέχρι σ. ὑπείληφε τὸν θεὸν πρυτανεύειν, τῶν δὲ μετὰ ταύτην ἀπάντων ἠμεληκέναι Thdt.*affect.*6(p.151.10; 4.848); object of worship, Ath.*gent.*9(M.25.17C); Juln.Imp.ap.‡Jo.D.*Artem.*42(p.162.24; M.96.1289C); Gr.Naz.*or.*28.14(p.43.17; M.36.44C); *Chron.Pasch.* p.247(M.92.593C); **2.** Christian; its creation τῆς ἐκκλησίας...τῆς πρὸ ἡλίου καὶ σ. ἐκτισμένης *2Clem.*14.1; οὐ...πρὸ τῆς σ., τουτέστι πρὶν γενέσθαι τὴν σ.· ἀλλ' ἐνώπιον ὥσπερ καὶ ἔμπροσθεν...τῆς σ. Eus.*Ps.* 71:5(M.23.800A); created after vegetation lest it should be regarded as its cause, Thphl.Ant.*Autol.*2.15(M.6.1077A); τῷ κατ' οὐσίαν λόγῳ πάντα κρείττονα τυγχάνει τῆς ἀνθρώπου σαρκός, λέγω δὴ τὸν αἰθέρα, τὸν ἥλιον, τὴν σ. ... *Hom.Clem.*16.19; credited with a variety of physical effects τὸ τῶν ὀστρέων γένος...ζῇ καὶ αὔξεται, πρὸς δὲ καὶ τῇ σ. συμπάσχει Clem.*prot.*4(p.40.3; M.8.144B); ‡Eust.*hex.*(M.18.721Cf.); subject of fables, *ib.*(721Df.); *Apoc.Bar.*9(p.90.29ff.); ‡Caes.Naz.*dial.*117(M.38.1001); fables criticized by Basil, *hex.*6.4(1.53Cff.; M.29.125B); *ib.*6.11(1.61D; M.145A); moral lessons, *ib.*6.10(1.60Bf.; M.141B); Cyr.H.*catech.*18.10: acc. Origen, *solem quoque et lunam et astra...animantia,* Or.*princ.*1.7.4(p.90.22); cf. *ea quae animantia...et rationabilia...utrum cum corporibus pariter animata videantur eo in tempore...ego...suspicor extrinsecus insertum esse spiritum, ib.*(p.89.12ff.; M.11.173B); Manich., μηχανὴν συνεστήσατο [sc. ὁ υἱός] ἔχουσαν δώδεκα κάδους, ἥ...στρεφομένη, ἀνιμᾶται τῶν θνησκόντων τὰς ψυχὰς καὶ ταύτας ὁ μέγας φωστὴρ ταῖς ἀκτῖσι λαβὼν καθαρίζει καὶ μεταδίδωσι τῇ σ., καὶ οὕτως πληροῦται τῆς σ. ὁ δίσκος ...εἶτα ἐὰν γεμισθῇ ἡ σ., μεταπορθμεύει εἰς ἀπηλιώτην,...τῆς οὖν σ. μεταδιδούσης τὸν γόμον τῶν ψυχῶν τοῖς αἰῶσι τοῦ πατρός, παραμένουσιν ἐν τῷ στύλῳ τῆς δόξης, ὃς καλεῖται ἀὴρ ὁ τέλειος Hegem.*Arch.*8(p.13.2; M.10.1440B); Epiph.*haer.*66.52(p.88.30; M.42.108A); Thdt.*haer.*1.26(4.320); **3.** ἡμέρα σελήνης *Monday, CIG* 9523; perh. also *ib.*9522.

**C.** met.; as a type of man, Thphl.Ant.*Autol.*2.15(M.6.1077A); of Church, Or.*Jo.*1.25(24; p.31.11; M.14.68C); *ib.*6.55(37; p.164.21; 297A); σελήνην δὲ οἱ προφῆται τὴν ἐκκλησίαν καλοῦσιν ἐκκύπτουσαν ὡς ὄρθρον Nil.*epp.*3.212(M.79.480B); of faith of baptized, Meth.*symp.*8.6(p.88.5; M.18.148A); of Law of Moses, Oecum.*Apoc.*12:1(p.136); of synagogue, Areth.*Apoc.*12:1(M.106.661A); of BMV κἀκεῖ τετέλεσται τῆς...νοητῆς σ. ὁ ὑπερκόσμιος δρόμος, ἐξ ἧς ἐλήφθη ὁ ἥλιος εἰς ὢν τοῦ τρισηλίου Mod.*dorm.*3(M.86.3285A); ἡ νοητὴ καὶ θεοφώτιστος σ. τῷ τῆς δικαιοσύνης ἡλίῳ συνεισβάλλουσα Thdr.Stud.*or.*5.1(M.99.721A).

***σεληνηείς,** *moonlike,* Paul.Sil.*ambo.*273(M.86.2262A).

**σεληνιάζομαι,** *be moonstruck, lunatic, epileptic, possessed, A.Thom.*A 12(p.117.9) cit. s. δαιμόνιον; Chrys.*hom.57.3 in Mt.*(7.579E); word discussed, Or.*comm.in Mt.*13.6(p.193ff.; M.13.1105B); met., of those who fall into sin, id.*schol.in Lc.*9:42(M.17.348A); into heresy, Anast.S.*hod.*7(M.89.116A).

[*]**σεληνιαῖος,** = σεληναῖος, *of the moon, lunar,* Afric.*chron.*1(M.10.65A); Gr.Nyss.*infant.*(M.46.165B); Thdr.Stud.*epp.*2.36(M.99.1220A).

**σεληνιακῶς,** *by lunar reckoning, Chron.Pasch.*p.196(M.92.484B).

**σεληνιασμός, ὁ,** *epilepsy, demoniacal possession,* Or.*hom.12.12 in Jer.*(p.98.17ff.; M.13.393C); id.*comm.in Mt.*13.6(p.194.29; M.13.1108C).

**σελλάριος, ὁ, 1.** *courser, riding-horse, Chron.Pasch.*p.400(M.92.1021B); **2.** *Persian official,* prob. *officer of cavalry,* Sophr.H. *v.Anast.*(M.92.1700B,1709D); of a governor, *ib.*(1701B).

**σελλί(ο)ν, τό,** dimin. of σέλλα, (Lat. *sella*) *chair, seat,* Leont.N. *v.Jo.Eleem.*5(p.11.8).

**σεμίδαλις, ἡ,** *finest wheaten flour*; offered by Egyptians to sacred animals, cf.Diodorus Siculus ap.Eus.*p.e.*2.1(51B; M.21.104A); diet of holy virgins, Chrys.*hom.13.3 in Eph.*(11.100E); ἔβαλλε [sc. ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης] σ. τοῖς μικροῖς μυρμηκίοις, σῖτον δὲ τοῖς μεγάλοις Jo.Mosch.*prat.*184(M.87.3056C); offering prescribed by Jewish law (Lev.2:5, 9:4, Num.15:4, etc.), one of sacrifices which have ceased after Christ's sacrifice, Just.*dial.*112.4(M.6.733C); Cyr.*Ps.*34:28(M.69.911D); type of eucharist, Just.*dial.*41.1(564B); an aromatic sacrifice, symbolizing odour of the gospel, Gr.Nyss.*hom.9 in Cant.*(M.44.957A).

**σεμιδαλῖται, οἱ,** alternative name for sect of *Barsanuphites,* akin to Gaianites and Theodosians, Anast.S.*hod.*10(M.89.149D); σ. ... σεμίδαλιν γὰρ προστιθέασι...καὶ τῷ ἄκρῳ δακτύλῳ ἐφαπτόμενοι γεύονται τοῦ ἀλεύρου, καὶ τοῦτ' ἀντὶ μυστηρίου δέχονται Jo.D.*haer.*86(M.94.756B).

**σεμνεῖον, τό, 1.** *sacred place* or *room,* cf.Philo ap.Eus.*h.e.*2.17.9(M.20.177C); **2.** *monastery, convent* γυναικείῳ σ. Thdr.Stud.*epp.*1.10(M.99.941C).

***σεμνογαμία, ἡ,** *holy matrimony*, ‡Chrys.*prod.serv.*4(8.246B).

***σεμνοειδής,** *splendid*; **1.** of philosophical arguments, *impressive*, Gr.Thaum.*pan.Or.*7(p.21.3; M.10.1076C); **2.** *resplendent* Ἶρις ἐστὶν ἔμφασις ἡλίου σ. Jo.D.*dialect.*68(M.94.673D).

***σεμνοειδῶς,** *with great seriousness, impressively*, Gr.Thaum.*pan. Or.*2(p.4.10; M.10.1056A).

***σεμνοήθης,** *of serious character; grave-mannered*, Jo.VI H.*v. Jo.D.*8(M.94.441A).

***σεμνοληρέω,** *talk high-sounding nonsense*, Cyr.*dial.Trin.*4(5¹. 544A); id.*Nest.*2.8(p.46.13; 6¹.51A).

**σεμνολογ-έω, A.** intrans.; **1.** *speak in all seriousness* ἃ ⟨παρὰ⟩ Πυθαγόρου λαβὼν...~ῶν ἀνατίθησι Χριστῷ Hipp.*haer.*6.22(p.149.23; M.16.3227B); **2.** med., *wax grandiloquent*, ‡Bas.*struct.hom.*2.12(1. 344D; M.30.56B).

**B.** trans.; **1.** *talk impressively about* τὰ αἰσχρὰ σ. Eus.*p.e.*3.7(98D; M.21.180D); **2.** *speak with reverence of*, *ib.*3.11(111C; M.200C); Pall. *h.Laus.*56(p.150.8; M.34.1250A).

**σεμνολόγημα, τό, 1.** subjective, that about which one is proud, *source of pride, boast* σύ τε...[sc. Paulinus of Tyre] νεὼ θεοῦ σ. Eus. *h.e.*10.4.2(M.20.849A); τὰ...μάλιστα ἐπονείδιστα δοκοῦντα εἶναι, ταῦτά ἐστι τὰ σ. τῶν ἡμετέρων ἀγαθῶν Chrys.*hom.85.3 in Jo.*(8.508C); Cyr. *Arcad.*(p.62.3; 5².42B); as mode of address to a friend περιπτυξόμεθα τὸ ἡμέτερον σ. Gr.Naz.*ep.*93(M.37.168B); in bad sense, Cyr.*Os.* 140(3.173D); **2.** objective; plur., subjects for praise, *glories* τὸ ἐν χιτώνιον...καὶ ἡ χαμευνία, καὶ ἡ ἀγρυπνία...τὰ ἐκείνου [sc. Bas.] σ. Gr.Naz.*or.*43.61(M.36.576B); Gr.Nyss.*v.Ephr.*(M.46.824A,845A); Pall.*v.Chrys.*12(p.77.19; M.47.44); Thdr.Stud.*epp.*2.113(M.99.1377B); **3.** *honourable title, proud epithet* τὸ σ. προσέθηκεν [sc. τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου] Chrys.*comm.in Gal.*1:19(10.678E).

**σεμνολογία, ἡ, 1.** *solemn discourse*, Const.*or.s.c.*11(p.166.21; M. 20.1260B); iron., *impressive language, bombast*, Eus.*p.e.*3.3(91D; M. 21.169B); *profound interpretation* σ. τοῖς περὶ θεῶν μύθοις προσεπενόησαν *ib.*2.6(74C; M.141B); **2.** *reverence in word*, Or.*Cels.*1.24(p.75. 3; M.11.705A); Thdr.Mops.*Mal.*1:6(M.66.601B).

***σεμνοπεριπάτητος,** *dignified in gait* τὸ δὲ ἦθος αὐτῆς [sc. Μαρίας] οὕτως εἶχε...ταχυπήκοος, σ. ‡Hipp.Th.*fr.*17(p.50.4).

**σεμνοποιέω,** *honour, dignify*, Or.*Jo.*13.29(p.253.25; M.14.449B); σ. τὰ κατὰ τοὺς πένητας Chrys.*hom.27.3 in 1Cor.*(10.245A); ‡Nil. *perist.*9.6(M.79.873C).

***σεμνόπους,** *with stately step*, *Chron.Pasch.*p.312(M.92.793D).

**σεμνοπρέπεια, ἡ, 1.** *serious bearing, gravity, dignity*, Gr.Naz.*or.* 5.35(M.35.709C); Pall.*v.Chrys.*8(p.45.16; M.47.27); met., of BMV, Ephr.(3.530F); **2.** as complimentary style of address; to a widow, Bas.*ep.*1.10(3.92B,C; M.32.273A); Thdt.*ep.*14(4.1072); to a bishop, Gr.Naz.*ep.*202(M.37.332B); Gr.Nyss.*ep.*21(M.46.1088A); to an abbess, Thdr.Stud.*epp.*2.91(M.99.1341B); to senate, Thphn.*chron.* p.284(M.108.697C); to others, Synes.*ep.*17(M.66.1353A).

**σεμνοπρεπής,** *august*; *honourable, noble*; of scriptures, Meth.*creat.* 1(p.493.9; M.18.332A); †Bas.*Is.*6(1.382D; M.30.128D); *M.Apollon.*5 (p.30); of persons, Isid.Pel.*epp.*2.171(M.78.621D); of women, *seemly, dignified*; superl., Didym.*Trin.*1.20(M.39.373A); Dion.Al.ap.Eus.*h.e.* 6.41.18(M.20.609C; σεμνοτάτη p.606.17).

**σεμνοπρεπῶς,** *with sobriety*, Isid.Pel.*epp.*2.289(M.78.720B); *with discretion*, superl. σ. ἡσυχάζουσιν Or.*Jo.*6.22(13; p.131.29; M.14. 240A).

**σεμνοπροσωπέω,** *assume a solemn countenance*, ‡Bas.*struct.hom.* 2.12(1.344D; M.30.56B).

**σεμνός, 1.** *holy, sacred*; of God, Clem.*str.*3.5(p.214.24; M.8. 1144C); Or.*Cels.*3.36(p.232.9; M.11.965B); of Passion of Christ, Clem.*paed.*2.8(p.202.10; M.8.485A); of teachings and ordinances of religion (pagan) ἀποφθέγγεται [sc. ἡ Πυθία] τὰ νομιζόμενα εἶναι σ. ... μαντεύματα Or.*Cels.*7.3(p.155.16; 1424D); (Christian) τὸν σ. τῆς παραδόσεως ἡμῶν κανόνα *1Clem.*7.2; σεμνότεραι...αἱ ἑορταὶ [sc. αἱ παρ' ἡμῖν] τῶν δημοτελῶν Or.*Cels.*8.23(p.240.12; 1552C); τὸ σεμνότατον κήρυγμα Dion.R.ap.Ath.*decr.*26(p.22.2; M.25.461D); τὴν σ. ... ἱερωσύνην Gr.Nyss.*or.catech.*18(p.75.19; M.45.56A); neut. as subst., *sacredness, solemnity* τηρεῖ τὸ σ. τῆς γραφῆς Or.*mart.*16(p.15.21; M.11.584B); τὰ...σ. τῆς Αἰγυπτίων θεολογίας Eus.*p.e.*2.1(52A; M.21. 104C); τὰ σ. τῆς ἐνθέου διδασκαλίας id.*v.C.*2.61(p.66.15; M.20.1036C); τῶν μυστηρίων τὸ σ. Bas.*Spir.*66(3.55B; M.32.189A); **2.** *godly, religious* σ. καὶ νεανικῶν πόνων [i.e. of S. Anthony] Ath.*v.Anton.*15(M.26. 865C); of the Christian life, Bas.*ep.*45.1(3.133C; M.32.365B); **3.** *ascetic*; of the monastic life, ‡Ath.*doct.Ant.*1(M.28.557B); of persons leading an ascetic life δόξῃ τῇ σ. ἀσκητρίῃ *MAMA* 1.174; as subst. (pagan) οἱ σ. τῶν Ἰνδῶν...σέβουσί τινα πυραμίδα Clem.*str.*3.7(p.224.2; M.8. 1164B); *Const.App.*6.10.2; **4.** *worthy of respect, honourable, noble*; iron., Tat.*orat.*1(p.2.10; M.6.805C); *ib.*34(p.35.19; 876B); neut. as subst., *1Clem.*47.5; plur., *noble matters*, Gr.Thaum.*pan.Or.*2(p.4. 29; M.10.1056B); **5.** *seemly, sober, chaste* σ. ... ἐπιθυμίαν Herm. *mand.*12.1.1; εὐσταθεστάτους καὶ σεμνοτάτους Or.*princ.*3.1.5(p.200. 14; M.11.256A); ἵνα ὁ λαός σου...ἅγιος καὶ σ. ᾖ Serap.*euch.*1.3; *Const.App.*3.7.6; ἐν σ. γάμοις καὶ τεκνογονίαις *Lit.ib.*8.12.44; of a bishop εἴ ἐστι σ. ... εἰ γυναῖκα σ. ... ἔχει *Const.App.*2.2.3; neut. as subst., *purity* τὸ σ. τῶν παρθένων Ath.*h.Ar.*55(p.214.27; M.25.760C); τὸ σ. τῆς ψυχῆς Gel.Cyz.*h.e.*3.17.22; **6.** *serious* ὁ γνωστικὸς...σ. ὢν καὶ ἱλαρός Clem.*str.*7.7(p.28.2; M.9.452A); neut. as adv., *gravely* ὑπομειδιάσας σ. Pall.*h.Laus.*2(p.18.7; M.34.1101D); *ib.*22(p.70.3; 1076D); **7.** *little*, whether *small* or *young* ἅμα τῆς ἑαυτοῦ συμβίου καὶ σ. παιδίου Gr.Mag.*dial.*(tr.Zach.)1.10(M.*PL.*77.202D); *ib.*3.33(298C); χοῖρος σ. *ib.*3.21(274A); σκαλίδιον σ. *ib.*3.9(235A); ἐν σεμνοτάτῳ ἀγγείῳ *ib.*1.9(190C).

***σεμνοτέρως,** adv. formed from comp. of σεμνός, *more delicately, somewhat euphemistically*, Chrys.*hom.15.1 in 1Cor.*(10.125D).

**σεμνότης, ἡ, A.** *sacredness* of things pertaining to God σ. θεολογίας Or.*Cels.*6.18(p.89.15; M.11.1317C); ἀθανάτου...νόμου...τὴν σ. Const.ap.Gel.Cyz.*h.e.*2.7.4(M.85.1233A).

**B.** on the part of man; **1.** *holiness, piety, reverence*, Herm.*mand.* 4.1.3; Clem.*str.*1.3(p.14.21; M.8.712A); Max.*myst.*24(M.91.716B); *religion*, Const.ap.Eus.*v.C.*2.53(p.63.13; M.20.1029B); **2.** *nobility, dignity*, Clem.*paed.*3.11(p.267.22; M.8.628C); *Const.App.*2.25.1; Jo. VI H.*v.Jo.D.*8(M.94.441A); in music, Clem.*str.*6.17(p.509.20; M.9. 381B); in literature, Chrys.*sac.*4.6(p.120.8; 1.412A); as mode of address; to a bishop, Const.ap.Eus.*v.C.*3.53(p.101.13; M.20.1117A); Alex.Thess.*ep.Ath.*(p.145.8; M.25.368A); **3.** *gravity, propriety, chastity*, *1Clem.*41.1; Clem.*paed.*2.5(p.186.24; M.8.449B); Chrys. *hom.4.1 in 2Tim.*(11.679E).

***σεμνοφανής,** *outwardly impressive* or *splendid, showy*, Or.*Cels.*3. 17(p.215.22; M.11.940D); Eus.*p.e.*2.8(80B; M.21.152B).

***σεμνοφορέω,** *be well dressed*, *Chron.Pasch.*p.397(M.92.1016B).

***σεμνόφωνος,** *grave-toned, with solemn voice*; of Isaiah, Thdt.*h.e.* 1.8.5(3.760).

***σεμνόψαλτος,** neut. as subst., *solemn singing*, Thdr.Stud.*epp.*2. 124(M.99.1405A).

**σεμνύν-ω, A.** *magnify, honour*; **1.** as divine, Arist.*apol.*13.5; *hallow, revere as sacred* τῆς εἰς οὐρανοὺς ἀναλήψεως τὴν...μνήμην σ. Eus.*v.C.*3.41(p.95.8; M.20.1101A); ἱερατεία...μόνῳ ~όμενα τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ CAlex.*ep.*ap.Ath.*apol.sec.*5(p.91.7; M.25.250C); **2.** in gen., *honour*, Clem.*str.*1.15(p.42.26; M.8.769B); Constantius ap. Ath.*apol.Const.*30(M.25.633C); ἔστω ἐπίσκοπος μὴ ἐκ τόπου ~όμενος, ἀλλὰ τὸν τόπον ~ων Bas.*ep.*98.2(3.192D; M.32.497A); id.*Spir.*57(3. 48C; M.32.173A).

**B.** *make vain*; **1.** σ. τοὺς πονηροὺς πᾶν εἶδος ἀκαθαρσίας Cyr.*Os.*21 (3.44C); **2.** med., *pride oneself on*; **a.** in bad sense, *boast (of), set oneself up as*, Tat.*orat.*2(p.2.19; M.6.808A); Hipp.*haer.*8.20(p.239.12; M.16.3367C); Thdt.*h.e.*3.28.2(3.944); **b.** in good sense; abs., *be proud, content with oneself, hold one's head high* εἰ ἀποπλήσω πάνθ', ἅ μοι δυνατόν ἐστι, καὶ ~οῦμαι Gr.Thaum.*pan.Or.*3(p.7.17; M.10. 1060A); c. dat., *take pride, glory* in τῷ τοῦ πάθους ~όμενος τροπαίῳ Eus.*v.C.*3.1(p.76.12; M.20.1053A); οὓς [i.e. heresies] ἐκτραπεῖσα ἡ ἐκκλησία...τῷ τῆς ἀληθείας εὐαγγελικῷ κηρύγματι ~εται id.*e.th.*1.3 (p.64.3; M.24.832D).

***σενᾶτον (σένατον), τό,** (Lat. *senatus*) *senate house*, *Chron.Pasch.* pp.284,307(M.92.709B,781A); σένατον *ib.*p.337(876C); †Hipp.Th. *fr.*7. 2(p.34.7; M.117.1036A).

***σένζος, ὁ,** v. *σέσσος.

***σενίωρ,** (Lat. *senior*) *elder*, *Chron.Pasch.*p.269(M.92.661Af.).

***σέντζος, ὁ,** v. *σέσσος.

***σεπτέος,** *to be reverenced*, Eus.*l.C.*12(p.232.2; σκεπτέον M.20. 1389C); Gr.Naz.*carm.*2.1.11.579(M.37.1069A).

***σεπτόγραφος,** *designed for veneration*, Leont.N.*serm.*3(M.93. 1597B).

***σεπτόμορφος,** *of sacred form*; neut. plur. as subst., *holy images*, ἡ προσκύνησις τῶν σ. [v.l. σ. εἰκόνων] εἰδωλολατρεία ἐστίν ‡Jo.D.*Const.*17(M.95.333C).

***σεπτοπροσκυνητός,** *worthy of devout worship*, ‡Jo.D.*hom.*5(M. 96.657A).

**σεπτός,** *worshipped, reverenced, sacred, holy*; **1.** of God and divine things: the Father, Clem.*str.*7.1(p.4.9; M.9.404C); name of Christ, Eus.*h.e.*1.3.2(M.20.69A); H. Ghost, Gr.Naz.*or.*31.28(p.181. 13; M.36.165A); id.*carm.*2.1.7.6(M.37.1024A); Holy Communion, Jo.Mosch.*prat.*106(M.87.2965A); neut. as subst., *worship*, Gr.Naz. *or.*23.8(M.35.1160C); **2.** of what pertains to religion: pagan σεπτὸν

αὐτοῦ [sc. τοῦ μερέως] ἡγοῦνται τὸ ὄνομα *Const.App.*2.28.8; Christian; of the altar, Isid.Pel.*epp.*2.205(M.78.648B); of Jewish Law, Thdt.*Heb.*8:4(3.594); **3.** of human qualities and persons, Cyr.*Ps.* 14:3(M.69.805C); id.*Lc.*6:27(M.72.593D); superl., Eudoc.*Cypr.*1.109 (M.85.836D).

***σεπτῶς,** *reverently*, *M.Tim.fr.*(p.144.2).

***σεραφικός, 1.** *of the nature of a seraph* σ. ὀφθαλμοῖς ἀπερίληπτος Didym.*Trin.*2.1(M.39.449A); τὰς σ. δυνάμεις ‡Bas.*h.myst.*60(p.394. 20); *ib.*59(p.394.4); οἱ μὲν πρεσβύτεροι κατὰ μίμησιν τῶν σ. δυνάμεών εἰσι, ταῖς μὲν στολαῖς, δίκην πτερύγων κατακεκαλυμμένοι *ib.*16(p.261. 24); **2.** *belonging to the seraphim*; *of the seraphim*, ref. priest's sedilium in the sanctuary conceived of as possessed and used by seraphim, Gel.Cyz.*h.e.*2.31.3(M.85.1316C); of hymn of Is.6:3 identified with tersanctus of liturgy ὁ δὲ ὑπὸ τοῦ Ἡσαΐου ἐκφωνηθεὶς σ. ὕμνος...τίνα διαφορὰν φέρει τοῦ παρ' ἡμῶν ᾀδομένου τρισαγίου; ‡Sophr.H.*liturg.*15(M.87.3996C); **3.** *like the seraphim*, ref. S. John τὸ σ. μυσταγώγημα ‡Chrys.*Jo.theol.*1.1(8.130C); *bearing the likeness of the seraphim* τῆς τῶν ῥιπιδίων σ. ἀπεικονισμάτων ἱστορίας ‡Bas.*h. myst.*49(p.390.19).

***σεραφικῶς,** *like the seraphim*, *Lit.Jac.*(p.164.15); Andr.Cr.*or.*9 (M.97.997A).

**σεραφίμ (σεραφείμ), τό,** *seraphim*; **1.** derivation and meaning ἑρμηνεύεται...τὰ σ. ἀρχὴ στόματος αὐτῶν Eus.*d.e.*7.1(p.299.11; M.22. 489C); τὸ σ. ἑρμηνεύεσθαι ἐμπρησμοί *ib.*(p.299.20f.; 489D); cf.Hier. *comm.in Is.*6:2(M.*PL.*24.93C); ἔμπυρα στόματα ἑρμηνεύεται τὰ σ. Chrys.*Is.interp.*6:2(6.66A); id.*incomprehens.*3.5(1.468C); διερμηνεύεται δὲ σ. ἐμπρησταὶ ἤτοι θερμαίνοντες Cyr.*Is.*1.4(2.102E); Dion.Ar. *c.h.*7.1(M.3.205B); id.*e.h.*4.3.10(M.3.481C) cit. s. ἀνακινητικός; cf. *o seraphim...ob incendendi...vim, qua polletis, quaque omnem malitiam...absumere et expiare consuevistis, incensorum et calfactorum nominibus designemini,* Sophr.H.*or.*6(M.87.3315Cf.); **2.** nature ἀσώματοί τινες θεῖαι καὶ ὑπερκόσμιοι δυνάμεις Eus.*Is.*6:2(M.24. 125A); Chrys.*hom.1.3 in Is.*6:*1*(6.100B); Dion.Ar.*e.h.*4.3.6(M.3.480D); highest of angelic orders, forming one hierarchy with cherubim and thrones, id.*c.h.*6.2(M.3.201A); cf.Sophr.H.*or.*6(M.87.3315A); Max. *schol.c.h.*7.1(M.4.65A) cit. s. χερουβίμ; equated with δυνάμεις in Col. 1:16 ὁ...ἀπόστολος...μαθὼν ὅτι τὸ αὐτὸ πρᾶγμα παρὰ τῶν δύο προφητῶν...σημαίνεται [sc. Is.6:3, Ps.102:21], τὴν γνωριμωτάτην τῶν φωνῶν ἐκλεξάμενος 'δυνάμεις' τὰ σ. ὠνόμασεν Gr.Nyss.*Eun.*1(1 p.113.20; M. 45.348B); equated with thrones, Didym.*Trin.*2.18(M.39.545A); unable to comprehend God ὅπερ ἐφ' ἡμῶν ἐστιν ὅρασις, τοῦτο ἐπ' ἐκείνων [sc. τῶν ἀσωμάτων δυνάμεων] γνῶσις. ὥστε ὅταν ἀκούσῃς ὅτι θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε, ἐκεῖνο νόμιζε ἀκούειν, ὅτι τὸν θεὸν οὐδεὶς ἔγνω οὐσιωδῶς μετὰ ἀκριβείας ἁπάσης. καὶ περὶ τῶν σ. δὲ ὅταν ἀκούσῃς ὅτι ἀπέστρεψαν τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ τὴν ὄψιν ἐτείχισαν, καὶ τὰ χερουβὶμ...διὰ τούτων τὴν γνῶσιν αὐτῶν αἰνίττεσθαι πίστευε τὸν προφήτην Chrys.*incomprehens.*4.3(1.475C); οὐδεὶς ἔγνω ποτὲ τὸν θεόν...οὐκ ἀνθρώπων μόνον, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ὑπερκοσμίων δυνάμεων... τῶν χερουβὶμ καὶ σ. Jo.D.*f.o.*1.1(M.94.789A); passage alternatively interpreted as ref. prophets and apostles, Eus.*d.e.*7.1(p.299.9; M.22. 489C); **3.** number: two, *Apoc.Bar.rel.*9.3; Serap.*euch.*13.9; a company, Eus.*d.e.*7.1(p.299.9; M.22.489C); δύο μὲν εἶναι τὰ σ. ἐντεῦθεν [sc. Dan.7:10] ἐνόμισαν ἄλλοι· ἐγὼ δέ, ἐπιστήσας τῇ διανοίᾳ τῆς λεγούσης γραφῆς [sc. Is.6:2] ἡγοῦμαι ταῦτα...πανταχόθεν ὥσπερ μέγαν βασιλέα δορυφοροῦντα id.*Is.*6:2(M.24.125A); φωστῆρες δὲ πολλοὶ καὶ θρόνοι καὶ...χερουβὶμ καὶ σ. καὶ ἀρχάγγελοι πολλοί Ath.*ep.Serap.*1. 27(M.26.593B); Proc.G.*Is.*6:1ff.(M.87.1932D); **4.** 'appearance' and significance τὰ περὶ τῶν...σ. ... καὶ τὰ περὶ τῶν...χερουβὶμ...καὶ τῶν ὡσανεὶ σχημάτων αὐτῶν...κεκρυμμένως εἴρηται διὰ τοὺς ἀναξίους καὶ ἀσέμνους, μὴ δυναμένους παρακολουθῆσαι μεγαλονοίᾳ καὶ σεμνότητι θεολογίας Or.*Cels.*6.18(p.89.9; M.11.1317C); τὰ ἐν τῷ Ἡσαΐᾳ [6:3] δύο σ. ἑξαπτέρυγα κεκραγότα...τὸν μονογενῆ εἶναι τοῦ θεοῦ καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ἡμεῖς δὲ οἰόμεθα ὅτι καὶ τὸ ἐν τῇ ᾠδῇ Ἀμβακοὺμ [3:3] περὶ Χριστοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος εἴρηται id.*princ.*1.3.4(p.52.17; M.11. 148C); *ib.*4.3.14(p.346.14; 400A); id.*hom.1.2 in Is.*(M.12.221C); idea refuted by Antip.Bost.ap.Jo.D.*parall.*(M.96.505B); cf.Hier.*comm.in Is.*6:2(M.*PL.*24.94C); τὰ...ἐσόμενα μετὰ τὴν...ἐνανθρώπησιν προδεδηλωκότων τῶν σ. ἀναγκαίως μηνύεται καὶ τῶν δύο λαῶν ἡ συνάφεια Thdt.*Is.*6:4(p.32.2; 2.208); αἱ ἓξ πτέρυγες [sc. τῶν σ.] ἐνδείκνυνται ...τὸ ὑψηλὸν καὶ...τὸ ταχὺ ἐκείνων τῶν φύσεων Chrys.*hom.6.2 in Is.* 6:*1*(6.140A); significance of the number six, Dion.Ar.*e.h.*4.3.7(M. 3.481A); τὸ...ἀπειροπρόσωπον αὐτῶν [sc. τῶν σ.] καὶ πολύπουν ἐκφαντορικόν ἐστιν...τῆς πολυθεάμονος...ἰδιότητος, καὶ τῆς...πολυπόρου ...νοήσεως *ib.*; described as τετράμορφος, Ephr.3.523B; **5.** activities interpreted: covering of face and feet, Chrys.*hom.6.2 in Is.*6:*1*(6. 140B); id.*incomprehens.*3.3(1.465C); Cyr.*Is.*1.4(2.103A); Dion.Ar.*e.h.* 4.3.8(M.3.481B); their hymn τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, ἃ καὶ τοῖς σ. συγκαλύπτεται καὶ δοξάζεται...εἰς μίαν συνιοῦσι κυριότητα καὶ θεότητα Gr.Naz.*or.*45.4(M.36.628D); τά...σ. παρ' ὧν...τὸ τῆς τριάδος ἐκηρύχθη μυστήριον Gr.Nyss.*Eun.*1(1 p.113.2; M.45.348A); Sophr.H.*or.*2.3(M. 87.1076A); ἐκέκραγον ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον...δηλοῦν, ὅτι τῶν θεοπτικῶν αὐτῶν νοήσεων ἀλλήλοις ἀφθόνως μεταδιδόασι Dion.Ar.*e.h.*4.3. 9(481C); why ceaseless, Chrys.*hom.6.2 in Is.6:1*(6.141A); watching over Church, Anast.S.*hex.*12(M.89.1076A); sleepless eye signifying Christ, ‡Epiph.*hom.*5(M.43.489C); joining worshippers in praise during liturgy, Chrys.*hom.14.4 in Eph.*(11.108B); typified by fans, ‡Bas.*h.myst.*60(p.394.11); at Last Judgement, ‡Hipp.*consumm.*39 (p.305.17; M.10.941B); Ephr.3.309E; operation of heavenly chariot, id.3.523B cit. s. τετράμορφος; *Apoc.BMV* 26(p.124.17) usu. attributed to χερουβίμ; v. χερουβικός; **6.** figures removed from Temple by Titus (? error for cherubim), *Chron.Pasch.*p.247(M.92. 593C); **7.** magical formula, *T.Sal.*18.34(M.122.1345C).

***σεσημειωμένως,** *figuratively*, Max.*qu.Thal.*51(M.90.477B).

***σεσιγημένως,** *silently*, Cyr.*Lc.*5:18(M.72.565C); Max.*ambig.*(M. 91.1141B).

***σέσσος (*σένζος, *σέντζος), ὁ,** (Lat. *sessus*) *throne*, CCP(681) *act.*12(H.3.1304B); σένζος Thphn.*chron.*pp.107,313(M.108.309B,760C); σέντζος *ib.*p.249(625B).

***σεσυκοφαντημένως,** *falsely, slanderously*, Epiph.*haer.*55.9(p.337. 23; M.41.989A).

***Σευηριανός, A.** *Severian*, *of Severus* of Antioch σ. λαοπλανία Dam.*troph.*suppl.(p.283.9).

**B.** plur. as subst.; *followers of Severus*; **1.** the Gnostic, Epiph. *haer.*45.1(p.199.13; M.41.832D); Thdt.*haer.*1.21(4.312); **2.** the monophysite Σεβηρ-, Anast.S.*haer.*(p.263); Thphn.*chron.*p.199(M.108. 513C); cf. Σευηρίτης.

***Σευηριοπαράδοτος,** *handed down by*, *taught by Severus* of Antioch, the monophysite, Anast.S.*hod.*12(M.89.201B).

***Σευηρίτης, ὁ,** *follower of* the monophysite *Severus* of Antioch, Leont.N.*v.Sym.*32(M.93.1709C); Σεβηρ-, Leont.H.*Nest.*2.24(M.86. 1585A); various sects of the name enumerated, Tim.CP *haer.*(M. 86.57–65); cf. Σευηριανός.

**σευτλίον, τό,** *beet*, ‡Ath.*pat.*2(M.26.1300B).

**σεύω,** act. intrans., *run about* σ. ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ κύων ἢ χοῖρος *Nomoc.*71.

***Σηθιανοί, οἱ,** *Sethians, Sethites*; members of Ophite sect who glorified Seth, Iren.*haer.*1.30.1 tit.(M.7.694B); Hipp.*haer.*5. 19(pp.116ff.; M.16.3179Aff.); Epiph.*haer.*39.1(pp.71ff.; M.41.665D–677A); *ib.*40.7(p.88.12; 688D); id.*anac.*39(p.2.8; M.41.589A); Thdt. *haer.*1.14(4.306ff.).

**σηκός, ὁ, 1.** *sheep-fold, pen*; met., of Church, Chrys.*hom.9.7 in Rom.*(9.508B); **2.** *sacred enclosure*; **a.** heathen; *shrine*, Clem.*prot.*4 (p.37.14; M.8.140A); Thdt.*h.e.*3.6.1(3.917); **b.** Christian; properly, *chapel*, *shrine* of a martyr or other saint, Bas.*hom.in Ps.*114(1. 199B; M.29.484A); Chrys.*hom.37.7 in Mt.*(7.424B); rival shrines sts. built for a reputed saint in anticipation of his death, Thdt.*h.rel.* 3(3.1147); in gen., *church*, Synes.*ep.*58(M.66.1401C); Thdt.*h.e.*5.2. 3(3.1015); Gr.Agr.*Eccl.*4.4(M.98.932B); met., of womb of BMV, Leont.B.*parasc.*(M.86.1997C); **3.** *burial place, coffin*, *1Clem.*25.2f; Epiph.*anc.*84(p.104.14; M.43.173B); **4.** *bulk, mass*, Gr.Nyss.*Apoll.*22 (M.45.1168C).

**σηκ-όω ([*]σικόω), 1.** *lift*, σικ-, *A.Pil.*B 15(p.321); *Mir.Artem.*22 (p.30.4); *ib.*17(p.19.4, v.l. σικ-); ἐσήκωσεν τὰ ὄ(μ)μάτια...πρὸς τὸν οὐρανόν *Apoc.BMV*(Vassiliev p.126); **2.** *lift* so as to remove ~ωθῇ τὸ σκότος *ib.*; **3.** met., *uplift, exalt* τύφον πεπαίνειν ἀλόγως ~ούμενον Nil.*Magn.*62(M.79.1053A).

***σηκρητάριος (*σεκρετ-), ὁ,** (Lat. *secretarius*) *secretary, clerk*, CChalc.*act.*1(*ACO* 2.1.1 p.66.21; H.2.68D); *ib.*2(*ACO* 2.1.2 p.29.12; H. 2.384C); CCP(536)*act.*2(*ACO* 3 p.160.18; σεκρετ-, H.2.1233E); σεκρετ-, *Mir.Artem.*18(p.22.22).

***σήκρητον (*σέκρετον), τό, 1.** (Lat. *secretarium*) *court, consistory*, of a governor βῆμα μὲν καὶ θρόνον...ἑαυτῷ κατασκευασάμενος [sc. Paul. Sam.], οὐχ ὡς Χριστοῦ μαθητής, σ. τε, ὥσπερ οἱ τοῦ κόσμου ἄρχοντες, ἔχων τε καὶ ὀνομάζων Malch.*ep.*ap.Eus.*h.e.*7.30.9(M.20. 713A); *lawcourt* in gen., *Cod.Afr.*97; σέκρετον †Gregent.*leg.Hom.* (M.86.577D); Thphn.*chron.*p.249(M.108.624B); of court or council of patriarch of CP, Sophr.H.*ep.syn.*(M.87.3200A); CCP(681)*act.*8 (H.3.1161C); **2.** *council-chamber*; in palace, Anast.Ap.*a.Max.*1.12 (M.90.125C); Thphn.*chron.*p.193(M.108.501B); of patriarch, Leont.N. *v.Jo.Eleem.*2(p.8.5).

***σήκωσις, ἡ,** *lifting* into the air, *elevation*, ? ref. 1Thess.4:17, *cat.Apoc.*3:13(p.230.13).

***σημαδαρικός,** *for purposes of barter* τοῦ χρυσοκαταλλακτικοῦ καὶ σ. πόρου *Mir.Artem.*38(p.62.1).

***σημαδάριος, ὁ,** *money-lender, broker,* Thphn.*chron.*p.205(M.108.528A) cit. s. σημάδιον.

***σημαδεύω,** *barter, Mir.Artem.*18(p.23.8).

**σημάδιον, τό,** *pledge, security* τοὺς...σημαδαρίους ἐκέλευσεν ἐνεχθῆναι τὰς ὁμολογίας τῶν χρεωστούντων καὶ τὰ σ. Thphn.*chron.* p.205(M.108.528A).

**σημαία, ἡ,** = σημεία, *standard, A.Pil.*B 1.5(p.291); Jo.VI H. *v.Jo.D.*5(M.94.437A).

**σημαίνω, 1.** *give a signal for* ὥραν λειτουργικήν...σ. Thdr.Stud. *poen.*1.100(M.99.1745D); hence, *sound* the gong (sc. for prayers) σ. ...τὰ ξύλα *Const.Stud.*2(M.99.1704D); **2.** *reproduce, render,* by copying or translation, cf.Aristeas ap.Eus.*p.e.*8.3(351B; M.21.589B); **3.** ptcpl. pass. neut., *meaning*; true or inner meaning, opp. λέξις, Clem.*str.*6.17(p.510.3; M.9.381C); *ib.*7.16(p.68.13; 533B).

**σημαιοφόρος, ὁ,** v. σημειοφόρος.

**σημαντήρ, ὁ, 1.** *signet* ring, Clem.*paed.*3.11(pp.269.24,270.6; M. 8.632C,633A); *seal,* ‡Nil.*perist.*5.2(M.79.852C); **2.** *one who gives a signal, starter* in stadium, Thdt.*rect.conf.*13(M.6.1232C); **3.** *herald, preacher,* Ph.Carp.*Cant.*78(M.40.80B).

**σημαντήριον, τό,** *that which summons* to prayer, *gong* τὸ σ. αἰνίττεται τὰς τῶν ἀγγέλων σάλπιγγας ‡Sophr.H.*liturg.*5(M.87.3985B); cf. χάριν μὲν τῶν...ψαλμῶν τοῦ θεοπάτορος...μετακαλοῦνται οἱ μοναχοὶ διὰ σ. μικροῦ...χάριν δὲ τῆς τῶν εὐαγγελίων ἀνακηρύξεως...τὸ μέγα σ. εὕρηται...τετύπωται γοῦν, διὰ σ. χαλκοῦ, περὶ τῆς τελευταίας ἡμέρας... τοὺς χριστωνύμους ὑπομιμνήσκεσθαι Theodorus Balsamon *jus canonicum* (M.119.1224A).

**σημαντικός, 1.** *significant* of, *denoting,* Just.*1apol.*63.17(M.6. 425B); Alex.Al.*ep.Alex.*9(p.25.21; M.18.561B); δυνάμεως δὲ σ. τὸ κέρας Cyr.*Abac.*41(3.556B); ὑπόστασις...καὶ τὸ ταύτης σ. πρόσωπον Leont.H.*Nest.*2.16(M.86.1573A); not adequate description of Logos, ‡Ath.*Ar.*4.1(p.44.18; M.26.468C) cit. s. οὐσιώδης; **2.** mythological, astrol., *portentous, indicative,* cf.Diodorus Siculus ap.Eus.*p.e.*2.2 (54C; M.21.108D); of stars οὐκ αἴτια γενέσεως, σ. δὲ τῶν γινομένων Clem.*ecl.*55(p.152.15; M.9.724B); opp. ποιητικός, Or.*comm.in Gen.*ap. Eus.*p.e.*6.11(292D; M.12.73C); Proc.G.*Gen.*1:14(M.87.96A); **3.** neut. as subst., *name, title,* Athenag.*leg.*23.5(M.6.944C).

**σήμαντρον, τό, 1.** *mark, sign,* Gr.Nyss.*Eun.*12(1 p.262.6; M.45. 965C); Jo.Mosch.*prat.*43(M.87.2897C); †Jo.D.*B.J.*22(M.96.1061B); of military distinction, Cyr.*ador.*6(1.176D); of sign of cross, Max. *ambig.*(M.91.1284C); **2.** *seal,* Thdt.*h.e.*3.26.2(3.943); Isid.Pel.*epp.*1. 319(M.78.368A); on sepulchre, Jo.D.*carm.pasch.*64(p.220; M.96. 841C); met., of seal of baptism, Didym.*Trin.*2.15(M.39.717A); *ib.* 3.2(805A); of perpetual virginity of BMV, Thdt.*ep.*145(4.1254); **3.** *gong* (as signal for prayer), *Nomoc.*409; *Ep.Chr.dom.*(p.26).

**σημασία, ἡ, 1.** *signal,* Clem.*paed.*2.7(p.193.6; M.8.464B); Bas. *ascet.*2(2.326A; M.31.885D); as a summons, *Pss.Sal.*11.1; Thdr.Mops. *Joel* 2:1(M.66.220A); to battle, Cyr.*ador.*4(1.121A); Thdt.*qu.15 in Num.*(1.230); id.*1Cor.*14:9f.(3.258); to prayer, *Const.Stud.*2(M.99. 1704C); **2.** *meaning, signification*; hence *significance* of types and symbols, Ph.Carp.*Cant.*186(M.40.120A); Thdr.Mops.*Rom.*7:5(p.125. 2; M.66.805D); Nil.*epp.*1.243(M.79.172B); **3.** *mark, symptom* of disease, Gr.Nyss.*Eun.*1(1 p.53.20; M.45.281C); met., of sin, Meth. *lepr.*6(p.458.21).

***σημειογραφεῖον, τό,** *office, secretariate,* Anast.S.*hod.*10(M.89. 188D).

***σημειογραφικός,** *of a writer of shorthand,* †Bas.Anc.*virg.*31(M. 30.733A).

**σημειογράφος, ὁ,** *shorthand writer,* Jo.Mosch.*prat.*197(M.87. 3085A).

**σημειολύτης, ὁ,** *interpreter of portents, Pers.*(p.13.24; M.10.101C).

**σημεῖον, τό, 1.** *characteristic mark, hall-mark,* defined σ. ... ἐστι τὰ κατὰ διαφορὰν προσαγόμενα τῷ ὅρῳ οἰκείων πραγμάτων· τὴν δὲ φύσιν αὐτῶν πραγμάτων οὐκ ἐνδείκνυται Clem.*str.*8.6(p.93.1; M.9. 585C); *landmark, boundary, Apoc.Bar.rel.*5.12; Cyr.*Ps.*36:22(M.69. 940B); **2.** measure; **a.** of distance, *mile,* ‡Just.*coh.Gr.*37(M.6.308A); Epiph.*haer.*59.12(p.377.11; M.41.1036B); Socr.*h.e.*6.6.23(M.67.680A); **b.** of position, of degree of celestial bodies, Arist.*apol.*4.2; 6. 1,3; point of the compass (astrol.) σ. δ′, ἀνατολικόν, δυτικόν, μεσημβρινόν, μεσουράνημα Anat.Laod.*decad.*(p.32); ref. signs of the zodiac, cf.*Clem.recogn.*9.26(M.1.1414A); **3.** mathematical *point* σ. ἀμερές Clem.*str.*6.11(p.477.18; M.9.312B); *ib.*5.11(p.374.9; 109A); ἀδύνατον...χωρὶς σ. καταγραφῆναι κύκλον Meth.*symp.*8.14(p.100.9; M.18.164A); Dion.Ar.*d.n.*5.6(M.3.821A); **4.** *standard, flag,* Eus. *v.C.*3.60(p.108.26; M.20.1133A); Chrys.*hom.3.1 in 1Tim.*(11.562D); *Chron.Pasch.*p.299(M.92.752B); **5.** *sign*; **a.** indicating presence or truth of some other thing, *evidence, indication,* Athenag.*leg.*7.1(M. 6.904B); Clem.*ecl.*5(p.138.15; M.9.700D); σ. ... καὶ μέγα γνώρισμα τῆς τοῦ θεοῦ λόγου παρουσίας τὸ μηκέτι μήτε τὴν Ἱερουσαλὴμ ἑστάναι, μήτε προφήτην ἐγερθῆναι Ath.*inc.*40.1(M.25.165A); id.*h.Ar. ep.*3(p.182.19; M.25.693C); οὐκ ἐπειδὴ τὸ ἔργον τῆς περιτομῆς ἀναγκαῖον, ἀλλ᾽ ὅτι ἡ διαθήκη ἀθετεῖται τοῦ σημείου, δι᾽ οὗ ἐγνωρίζετο, μὴ πληρουμένου Diod.*Gen.*17:14(M.33.1573C); *Const.App.*3.2.2; closely related to but dist. from αἴτιον, Clem.*paed.*3.11(p.268.3; M.8.628C); id.*str.*7.4(p.17.7; M.9.429A); ἅμα δὲ καὶ καθολικόν τι μανθάνομεν, ὅτι, εἴπερ τὸ σ. σημαίνει τι, ἕκαστον τῶν ἀναγεγραμμένων σ. (εἴτε ὡς ἐν γενομένῃ ἱστορίᾳ εἴτε ὡς ἐντολῇ) δηλωτικόν τινός ἐστιν ὕστερον πληρουμένου Or.*comm.in Mt.*12.3(p.73.11; M.13.980D); **b.** *letter* of alphabet, Mac.Aeg.*hom.*15.42(M.34.604C); plur., *shorthand outlines, notes,* Epiph.*exp.fid.*25(p.526.5; M.42.832C); Chrys.*homm.in Heb.*tit. (12.1); Marc.Diac.*v.Porph.*88; **c.** symbolic of some other thing, past, present, or future, *symbol*; defined κυρίως σημεῖον ἔγνωμεν παρὰ τῇ γραφῇ τὸν σταυρὸν εἰρημένον...ἢ σημεῖόν ἐστι τὸ παραδόξου τινὸς καὶ ἀφανοῦς πράγματος ἐνδεικτικόν· ὁρώμενον μὲν παρὰ τῶν ἁπλουστέρων, νοούμενον δὲ παρὰ τῶν ἐντρεχῶν τὴν διάνοιαν Bas.*ep.*260. 8(3.400C; M.32.965B); in gen., *1Clem.*12.7; *Did.*16.6; Or.*Jo.*1.26(24; p.32.33; M.14.72A); Hegem.*Arch.*7(p.11.2; M.10.1437B); esp. of the Cross, *Barn.*12.4; Just.*dial.*94.1(M.6.700B); τοῦ...κυριακοῦ σ. Clem. *str.*6.11(p.473.25; M.9.305A); Meth.*Porph.*1(p.504.31; M.18.400C); of sign of the cross (gesture), Eus.*v.C.*3.2(p.78.6; M.20.1056C); Ath. *gent.*1(M.25.5A); Cyr.H.*catech.*4.14; Chrys.*hom.87.3 in Mt.*(7.822A); in baptism, Ath.*inc.*29.4(M.25.145D); Eus.*d.e.*6.25(p.295.3; M.22. 484D); Serap.*euch.*25.2; cf.Cyr.H.*catech.*12.8; **d.** *wonder, portent, Hom.Clem.*2.34; Juln.Imp.*ep.*12(p.15.10); **6.** *miracle,* esp. ref. its appeal to the intelligence to discern its significance; thus dist. from τέρας; **a.** its nature: attempts to find difference in kind (not merely in point of view) between τέρας and σ.: acc. Origen σ. does not of itself denote anything extraordinary and therefore to evoke faith a σ. must also be a τέρας, *Jo.*13.64(60; pp.296.24, 297.4; M.14.521B,C); other writers understand by σ. an act whose effect is not in itself beyond nature, though means by which it has been brought about are miraculous; by τέρας (or θαῦμα) that which it is altogether beyond powers of nature to accomplish, Didym. *Ac.*9:33(M.39.1673B); Ammon.*Jo.*4:48(M.85.1428C); Thdot.Anc. *hom.*2.4(M.77.1373C,D); present and evident to senses, though its hidden significance may be past, present, or future, †Bas.*Is.*198(1. 527A–C; M.30.460B); a marvel outside ordinary experience, *ib.*201 (528E; M.464B); Proc.G.*Gen.*9:13(M.87.300C); with beneficent purpose, Or.*hom.29 in Lc.*(p.183.16); **b.** application of term: to OT miracles, Clem.*prot.*1(p.8.18; M.8.64C); to miracles of Christ, Or. *Jo.*28.12(11; p.403.33; M.14.705B); Ath.*inc.*16.4(M.25.124C); and of apostles, Chrys.*hom.1.4 in Ac.*(9.7A); to eccl. miracles, Clem.*exc. Thdot.*24(p.115.5; M.9.672A); Ath.*v.Anton.*57(M.26.925B); Leont.N. *v.Jo.Eleem.*45(p.94.16); **c.** purpose: to lead men to salvation, Clem. *str.*5.3(p.444.12; M.9.244C); of Christ's miracles, to manifest divinity, Mel.*fr.*6(p.310; M.5.1221A); Anast.S.*hod.*14(M.89.249B); in apostolic times, to induce faith among unbelievers and, as such, not necessary for faithful, Chrys.*hom.12.3 in Mt.*(7.163D); id.*pent.*1.4(2.464A); id.*hom.24.1 in Jo.*(8.138B).

***σημειοποιΐα, ἡ,** *doing of wondrous works, working of miracles,* Anast.S.*hod.*14(M.89.249C).

***σημειουργός, ὁ,** *worker of miracles, Hymn.*(*AS* 1 p.610).

**σημειοφόρος (σημαιο-), ὁ, 1.** *standard-bearer, ensign,* Chrys.*comm. in Gal.*6:17(10.729D); σημαιο-, Synes.*regn.*9(p.27.7; M.66.1073D); met., of David ὁ τῆς παλαιᾶς καὶ νέας διαθήκης σ. *T.Sal.*D 1.2; of Jews τῆς ματαιότητος σημειοφόροι Ephr.3.174D; of Christians, Chrys. *laud.Paul.*7(2.513A); *confessor* for Faith, of fathers of Nicaea ἐν οἷς πλεῖστοι μὲν γεγόνασι Χριστοῦ μάρτυρες, πλεῖστοι δὲ σ. Anast.S.*hod.* 8(M.89.140C); **2.** *worker of miracles,* ‡Ath.*doct.Ant.*89(M.28.653A); ‡Tit.Bost.*palm.*2(M.18.1256D); *Apophth.Patr.*(M.65.160A); Gr.Mag. *dial.*(tr.Zach.)1.3(M.*PL.*77.166A); †Anast.S.*relat.*55(*OC* 3 p.82.2); Thphn.*chron.*p.96(M.108.284C); σιμαιο-, *MAMA* 3.147.

***σημειόχριστος,** *marked with the sign of Christ,* i.e. of the cross; of the crown of the Christian's reward, Agath.*v.Gr.Ill.*163(p.83); of persons in baptism σ. πάντας πεποιηκώς, καὶ πνευματοφόρους *ib.*152 (p.77).

**σημειόω,** [variant pass. ptcpl. σημειόμενος in *T.Sal.*12.3(p.42.2)]; **A.** *mark, seal,* ref. Ex.34:30 ἐσημειώθη...ἐπ᾽ αὐτὸν τὸ φῶς τοῦ προσώπου κυρίου Ath.*inc.et c.Ar.*15(M.26.1009B); Chrys.*exp.in Ps.* 4:7(5.21C); in baptism, Bas.*hom.*13.4(2.117B; M.31.432C); Jo.Ant. *ep.pop.CP*(p.128.33; H.1.1461D); Const.Diac.*laud.*37(M.88.521C);

*sign* with sign of the cross, Ephr.3.136A; Niceph.Ur.*v.Sym.*24(M.86.3008C).

B. med.; **1.** *record, note down, 1Clem.*43.1; Eus.*h.e.*6.16.3(M.20.556A); Leont.N.*v.Jo.Eleem.*1(p.7.17); *point out* in writing, Or.*Jo.*32.5(p.434.4; M.14.753C); Eus.*d.e.*2.3(p.67.5; M.22.121C); *signify* in writing, Eus.*p.e.*11.6(519D; M.21.861B); **2.** *take note of*, Clem.*str.*6.15(p.497.34; M.9.356A); Ath.*v.Anton.*4,60(M.26.845B,932A).

**σημείωσις, ἡ, 1.** *sign, indication*; of Lot's wife, *1Clem.*11.2; provided by luminaries, Bas.*hex.*6.4(1.53B; M.29.125A); written *sign*; of the tetragrammaton, Eus.*p.e.*11.12(530A; M.21.880B); of the obelus, Epiph.*mens.*7(M.43.248A); **2.** written *observation, comment*, Or.*Jo.*10.12(10; p.182.31; M.14.328A); Eus.*h.e.*5.20.2(M.20.484B); Gr. II Papa *conf.*(M.91.1024B); **3.** *signature*; *signed rescript*, Eus.*h.e.*5.19.4(M.20.484A); Philost.*h.e.*12.7(M.65.616A); **4.** *observation* of symptoms; *diagnosis*, Bas.*reg.br.*301(2.521D; M.31.1296A); **5.** *ostentation, Pss.Sal.*4.2.

**σημειωτικός,** *indicative, significant* τὰ σ. τῶν πραγμάτων ὀνόματα Gr.Nyss.*Eun.*12(1 p.296.15; M.45.1005D).

**σήμερον, 1.** *today*; hence *at the present time, now*, Athenag.*leg.*2.1(M.6.893B); *T.Sal.*5.4; *ib.*24.3(M.122.1356B); Bas.*hom.*13.6(2.119D; M.31.437B); Chrys.*hom.33.2 in Heb.*(12.303D); Cyr.*Heb.*13:8(p.417.19; M.74.997D); Thdt.*Heb.*3:13(3.565); Christol. χθὲς γὰρ καὶ σ. τὴν ἀνθρωπείαν ἐκάλεσε φύσιν· αἰώνιον δὲ τὴν θεότητα προσηγόρευσε *ib.*13:8(3.633); **2.** *in this present life, this age*, Or.*Jo.*32.32(19; p.480.5; M.14.828C); id.*or.*27.13(p.372.11; M.11.517A); Cyr.ap.*cat.Heb.*suppl.3:13(p.447.24); **3.** *in eternity, eternally*, ref. Ps.2:7 ὁ ἀεί, ⟨ὁ⟩ σ. υἱὸς λογισθείς ‡*Diogn.*11.5; exeg. Ps.94:8, Clem.*prot.*9(p.64.1ff.; M.8.196Cff.).

**σημικίνθιον, τό,** v. σιμικίνθιον.

[*]**σημίσ(σ)ι(ο)ν, τό,** = σιμίσιον, (cf. Lat. *semis*) *half a gold solidus, Mir.Artem.*23(p.32.26); Thphn.*chron.*pp.352,374(M.108.845B,896B); σημισσ-, Cyr.S.*v.Sab.*31(p.116.13f.).

**σηπεδών, ἡ,** *putrefaction, decay*; met. τῆς ἁμαρτίας ἡ σ. Chrys.*hom.73.3 in Jo.*(8.433B); τῇ Μαρκίωνος σ. Thdt.*ep.*145(4.1246).

***σηπιώδης,** *like the cuttle-fish*, Gr.Naz.*carm.*2.1.11.1199(M.37.1111A).

**σήπω,** [irreg. aor. v. infra 2; aor. pass. ἐσήφθεν †Apoll.*met.Ps.*37:6(M.33.1364C)]; **1.** trans.; *make rotten* or *putrid*; met., *corrupt*; perf. ptcpl. pass. as abusive epithet, *filthy* γραῶν σαπεισῶν μασώμενοι ῥήματα Mac.Mgn.*apocr.*3.14(p.91.3); **2.** intrans. in pass. and perf. act.; also in aor. act. οὐκ ἐφλέγμανεν, οὐκ ἔσειψεν, οὐκ ἐπυρομάχησε *Exorc.*(p.334).

**σήρ, ὁ,** plur., *silks* σ. Ἰνδικούς Clem.*paed.*2.10(p.221.15; M.8.525A); ἐκ λίνου καὶ σ. Gr.Naz.*or.*14.16(M.35.877A).

***σηραγγοειδής,** = σηραγγώδης, *cavernous, hollowed out*; of the nostrils, Thdt.*provid.*3(4.528).

**σηρικός, 1.** *silk, silken*; **2.** ? variant of συρικός; neut., *red pigment* διὰ συρικοῦ γεγραμμέναι Max.*comput.*3f.(M.19.1221C), but cf. *Sericum lana est quam Seres mittunt; Syricum vero pigmentum quod Syrii Phoenices in Rubri maris litoribus colligunt*, Isid.H.*etym.*19.17.6.

**σητόβρωτος,** *moth-eaten, Orac.Sib.fr.*3.26; Chrys.*hom.27.3 in Jo.*(8.157D); *ib.59.4*(350C).

***σητοτρόφος, ὁ,** *moth-feeder*; of one who collects books without reading them, Isid.Pel.*epp.*1.127(M.78.268B).

***σηφικάριος, ὁ,** f.l. for σηρικάριος, *silk-worker*, Ephr.2.176C.

**σῆψις, ἡ,** *putrefaction, rottenness*, met. ὁ διάβολος τὴν ἰδίαν ἀπομάσσεται σ. Gr.Nyss.*hom.in 1Cor.6:18*(M.46.493B); s.v.l., colloquial, *rotten job*, i.e. hard, uncongenial, or unpleasant task, Pall.*h.Laus.*22(p.71.16; κόπον M.34.1081C).

**σθενόω,** *strengthen*, Gr.Naz.*or.*42.10(M.36.469C).

**σιαίνω, A.** act.; **1.** *annoy, provoke, V.Dan.*(p.50.5); Dor.*doct.*7.1(M.88.1697B); *trouble, bother*, Leont.N.*v.Sym.*53(M.93.1736A); **2.** *destroy* τοὺς οἴκους...ἐσίαναν *Didasc.Jac.*4.7(p.69.6).

B. pass.; **1.** *be troubled, disturbed* in mind, Pall.*h.Laus.*24(p.78.10); Jo.Mosch.*prat.*205(M.87.3096C); †Anast.S.*relat.*28(*OC* 2 p.76.28); **2.** *feel loathing, be disgusted*, Pall.*h.Laus.*35(p.102.16; M.34.1113D); *V.Aberc.*57(p.41.5); **3.** *be weary, tire* ἐσιάνθην ἐκ τῆς ὁδοῦ Gr.Mag.*dial.*(tr.Zach.)1.4(M.*PL.*77.174C).

**σιαλίζω,** *slaver, foam at the mouth*; met., of the sea, ‡Caes.Naz.*dial.*156(M.38.1112).

**σιάλωμα, τό,** *setting* of precious stones, Nil.*spir.mal.*19(M.79.1164C).

[*]**σιβίνινος,** v. σεβένινος.

[*]**σίβινον, τό,** = σεβένιον, *palm-fibre*, Ephr.2.176B; ἀπὸ σ. κολόβιον Jo.Mosch.*prat.*123(M.87.2985A); as adj., v. σεβένινος.

***σίβυνος,** *of* or *pertaining to a* σιβύνη, *hunting spear*, *V.Dan.*(p.55.22).

***σιγαλέως,** *silently*, Eudoc.*Cypr.*1.251(M.85.841B).

**σιγγουλάριοι,** (Lat. *singulares*) *orderlies* on governor's staff, *M.Con.*1.3.

**σιγερός,** v. σιγηρός.

**σιγή, ἡ,** *silence*; **1.** from speech: a virtue in woman, *1Clem.*21.7; Clem.*paed.*2.7(p.192.5; M.8.461B); observed by Christ at trial, Just.*dial.*103.9(M.6.720A); does not preclude prayer, Clem.*str.*7.7(p.30.17; M.9.456B); **2.** ref. adoration and contemplation τὸν πατέρα τῶν ὅλων...σεβάσματι δὲ καὶ σ. ... σεβαστὸν καὶ σεπτὸν κυριώτατα Clem.*paed.*2.7(p.192.5; M.8.461B); Or.*schol.in Cant.*4:3(M.17.272A); τὴν ὑπὲρ ἡμᾶς κρυφιότητα σιγῇ τιμήσαντες Dion.Ar.*c.h.*15.9(M.3.340B); σιγῇ τιμῶσα τὸν λόγον, οὗτινος τῇ φύσει τῶν ὄντων ἐμπέφυκε λόγος οὐδείς Max.*ambig.*(M.91.1057A); cf. εὐχαριστῶ σοι οὐκ ἐν χείλεσι τούτοις...ἀλλ'...τῇ διὰ σιγῆς νοουμένῃ...σιγῇ φωνῆς, ᾗ τὸ ἐν ἐμοὶ πνεῦμα σὲ φιλοῦν καὶ σοὶ λαλοῦν καὶ σὲ ὁρῶν ἐντυγχάνει *A.Petr.c.Sim.*10(pp.96.17,98.1); **3.** as absence of revelation ὅς ἐστιν αὐτοῦ λόγος ἀπὸ σ. προελθών Ign.*Magn.*8.2; Athenag.*res.*19(p.71.30; M.6.1012C); Just.Gn.ap.Hipp.*haer.*5.24(p.125.29; M.16.3191C); cf.Tert.*adversus Praxeam* 5(M.*PL.*2.160Bf.); **4.** of inexpressible Godhead εἰκὼν ἐστι τοῦ θεοῦ ὁ ἄγγελος...ἔσοπτρον...ἀμιγῶς ἀναλάμπον ἐν ἑαυτῷ...τὴν ἀγαθότητα τῆς ἐν ἀδύτοις σ. Dion.Ar.*d.n.*4.22(M.3.724B); τῆς θεολογίας μυστήρια, κατὰ τὸν ὑπέρφωτον ἐγκεκάλυπται τῆς κρυφιομύστου σ. γνόφον id.*myst.*1.1(M.3.997B); τὴν ἐν ἀδύτοις πολυύμνητον τῆς ἀφανοῦς καὶ ἀγνώστου μεγαλοφωνίας σιγὴν τῆς θεότητος, δι' ἄλλης λάλου τε καὶ πολυφθόγγου σ. προσκαλούμενον Max.*myst.*4(M.91.672C); **5.** Gnost. aeon δύο εἰσὶ παραφυάδες τῶν ὅλων αἰώνων...ἀπὸ μιᾶς ῥίζης ἥτις ἐστὶ δύναμις Σ. ἀόρατος, ἀκατάληπτος Simon ap.Hipp.*haer.*6.18(p.144.13; M.16.3222A); Valent., counterpart of Βυθός, the primary aeon, Iren.*haer.*1.1.1(M.7.445A,B); cf. *Monogenem ex patre Bytho et matre Sige*, Tert.*de anima* 12(M.*PL.*2.666A); οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν μόνον εἶναι [sc. τὴν τοῦ παντὸς ἀρχὴν πατέρα] καὶ γεννητικόν, οἱ δὲ ἀδυνάτως ἔχειν γεννᾶν ἄνευ θηλείας καὶ τούτου σύζυγον προστιθέασι Σιγήν Hipp.*haer.*10.13(p.273.27ff.; 3427A); *ib.*6.29(p.156.4f.; 3235C); Marcosian, Iren.*haer.*1.13.6(589A); Thdt.*haer.*1.9(4.301); primacy of Βυθός and Σιγή disputed, Iren.*haer.*1.11.5(569A); as mother of all, acc. Heracleon emanating from Βυθός, Epiph.*haer.*36.2(p.45.15; M.41.633D).

**σιγηρός (σιγε-),** *silent*; of persons, Hipp.*haer.*4.25(p.53.10; M.16.3087C); σιγε-, *Mir.Artem.*37(p.60.2).

***σίγησις, ἡ,** *silence*, Gr.Mag.*dial.*(tr.Zach.)2.38(M.*PL.*66.203C).

***σιγίλλι(ο)ν, τό,** *pact, treaty*, *Chron.Pasch.*p.394(M.92.1012A); Thphn.*chron.*p.422(M.108.997B).

***σιγιλλιών, ὁ,** (Lat. *singilio*) *plain* or *short garment*, Gr.Naz.*test.*(M.37.393B).

**σιγιστροπύλη, ἡ,** prob. *portière curtain* hanging by hooks from rings (method by which veil of Temple was suspended), Cosm.Ind.*top.*5(M.88.205A).

**σίγλος,** v. σίκλος.

[*]**σίγνιφερ, ὁ,** v. σιγνοφόρος.

**σίγνον, τό,** (Lat. *signum*), **1.** *standard, ensign*, Ath.*exp.Ps.*73:5(M.27.333B); Chrys.*cruc.*1.4(2.408B); Jo.Mal.*chron.*13 p.316(M.97.476A); Jo.Mosch.*prat.*73(M.87.2925C); hence, plur., of that part of the camp where standards were set up, used as guard-room for prisoners, *PLond.*1914.18; αἶρε αὐτόν,...τουτέστιν, ἐκ τῶν ζώντων ποίησον ἀφανῆ. τινὲς δέ, ὃ παρ' ἡμῖν λέγουσι κατὰ τὴν Ῥωμαϊκὴν συνήθειαν, ἐν τοῖς σ. αὐτὸν ἔμβαλε, τοῦτο εἶναι τό, αἶρε αὐτόν Chrys.*hom.46.2 in Ac.*(9.347B); **2.** *signal, M.Apollon.*45; **3.** *insignia*, Jo.Mal.*chron.*18 p.475(M.97.692A); met., of *seal* imprinted on Christian soul, Mac.Aeg.*hom.*30.5(M.34.724D); *ib.*38.1(757D).

**σιγνοφόρος,** [*]**σίγνιφερ, ὁ,** (Lat. *signifer*) *standard-bearer, A.Pil.*A 1.5(p.220); σίγνιφερ *MAMA* 1.169b.

***σιγνοφύλαξ, ὁ,** *keeper of the colours*, Anast.Ap.*a.Max.*2.31(M.90.168C).

***σιγνόχριστον, τό,** *cross* on gable of a building, *Chron.Pasch.*p.308(M.92.784B).

***σιδηραγωγέω,** *attract iron, be magnetic*, Hipp.*haer.*4.39(p.63.24; M.16.3103A).

***σιδηραῖος,** = σιδήρεος, *made of iron, iron*, Cyr.H.*catech.*16.19.

***σιδηράμφιος,** *iron-clad*, ‡Caes.Naz.*dial.*125(M.38.1020).

**σιδήριον, τό, A.** iron tool, weapon, or instrument; **1.** surgeon's *knife*, Or.*hom.20.3 in Jer.*(p.180.14; M.13.505A); iron weapon, Synes.*ep.*108(M.66.1489C); sword-*blade*, Thdt.*qu.9 in Jud.*(1.329); **2.** *fetter*, Chrys.*hom.8.3 in Eph.*(11.56C); *ib.*8.7(64B).

B. ? *jamb* of window σ. τῆς...θυρίδος Cyr.S.*v.Sab.*86(p.194.10).

***σιδηροδέσμιος,** *enchained, fettered in irons, A.Petr.et Paul.*80

(p.213.7,10); ‡Ath.*doct.Ant*.20(M.28.585B); Socr.*h.e*.1.28.3(M.67.160A).

**σιδηροδέσμος**, = foreg., ‡Epiph.*hom*.3(M.43.473D); Socr.*h.e*.2.42.5(M.67.352A).

***σιδηροδεσμώτης, ὁ,** *prisoner in chains*, Soz.*h.e*.2.9.3(M.67.956C).

**σιδηροθήκη, ἡ,** ? *surgical instrument case* τὸν Ἀσκληπιὸν τὸν ἐν τῷ νάρθηκι πολλὰ καὶ τῇ σ. περινοστήσαντα Ast.Am.*hom*.10(M.40.324C).

**σιδηροκατάδικος,** (of eunuchs) *condemned to mutilation*, Bas.*ep*.115(3.208B; M.32.532A); Pall.*v.Chrys*.15(p.92.14; M.47.52); Cyr.*hom.div*.19(M.77.1109B).

**σιδηροκόπος, ὁ,** *iron-forger, smith*, Chrys.*hom.10.4 in 1Cor*.(10.85E).

**σιδηροπέδη, ἡ,** *iron fetter*, †Jo.D.*B.J*.2(M.96.872A).

**σίδηρος, ὁ,** *iron*, in simile of iron made red-hot by fire as illustrating **1.** closeness of union of divine and human natures in Christ, Or.*princ*.2.6.6(p.145.9; M.11.213D); **2.** distinction of his σῶμα and his divinity despite their union, Apoll.*fr*.128(p.238.26)ap. Thdt.*eran*.2(4.171); Cyr.*Lc*.22:19(M.72.909B); id.*Chr.un*.($5^1$.776B); Thdt.*eran*.2(4.116); Jo.D.*Jacob*.52(M.94.1461C).

***σιδηρόστομος,** *hard-mouthed*; of a horse, Epiph.*haer*.76.37(p.388.12; M.42.593A).

**σιδηροφορέω,** *wear fetters*, Pall.*h.Laus*.44(p.131.12; M.34.1209C).

***σιδηροφορία, ἡ,** *enchainment*, Pall.*h.Laus*.45(p.133.3; M.34.1217C).

**σιδηροφόρος, 1.** *productive of iron*, Bas.*ep*.110(3.203B; M.32.520C); **2.** *covered with iron*; hence *made of iron* σ. ... γόμφων Nonn.*par.Jo*.19:15(M.43.900C).

**σιδηρ-όω, A.** *put in fetters, fetter*, Ath.*h.Ar*.70(p.221.26; M.25.777A); Chrys.*hom.14.4 in Mt*.(7.183D); Pall.*h.Laus*.25(p.80.12); *ib*.26(p.81.10; M.34.1091C); Thphn.*chron*.p.134(M.108.368B).

**B.** *cover with iron*; hence **1.** *cover with mail, clothe in armour*, Leont.H.*Nest*.4.36(M.86.1704D); **2.** *make into iron* ἡ μὲν φύσις τῆς σαρκὸς θεοῦται, οὐ σαρκοῖ δὲ τὴν φύσιν τοῦ λόγου...ὡς...ὁ σίδηρος [i.e. in the fire] μὲν πυροῦται, τὸ δὲ πῦρ οὐ ~οῦται Jo.D.*Jacob*.52(M.94.1461C); **3.** *strengthen* ὁ θεῖος φόβος ~ῶν...τὰς σαρκὰς ἡμῶν Thdr. Stud.*epp*.2.8(M.99.1137B).

**σιδήρωσις, ἡ,** *enchainment*, Thdr.Stud.*epp*.2.12(M.99.1152D); *ib*.2.203(1620A).

***σιελίτης,** *salivary*, Melet.*nat.hom*.30(M.64.1276B).

**σίελος (σίαλος), ὁ,** *spittle, saliva*, Or.*fr.63 in Jo*.(pp.533.32,534.5); Adam.*dial*.5.17(p.210.16; M.11.1857A); Thdt.*haer*.5.1(4.380); σίαλ- *T.Sal*.17.3(p.50.10; στέλους, M.122.1341A).

***σίκαλος,** sens. dub. ? *noose, thong* σικάλοις ἐνεσφιγμένον [sc. lion's prey] Cyr.*Soph*.29(3.606E).

**σικάριος, ὁ,** (Lat.) *Sicarius*, member of Jewish nationalist party of desperadoes, so called from wearing a short, curved dagger (*sica*), a branch of Zealots; identified with a sect of Essenes, Hipp.*haer*.9.26(p.260.15; M.16.3403B); Chrys.*hom.46.3 in Ac*.(9.348D); with whom were associated religious fanatics, Isid.Pel.*epp*.3.119(M.78.824A); also of Samaritans punished under Lex Cornelia de sicariis for practising circumcision, Or.*Cels*.2.13(p.142.11; M.11.821A).

**σίκερα, τό,** (Hebr. שֵׁכָר) *strong drink*, def. σ. γὰρ πᾶς ὁ σκευαστὸς οἶνος καλεῖται καὶ νόθος, κἄν τε ἐκ τῶν φοινίκων καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἀκροδρύων σκευαζόμενος ᾖ Meth.*symp*.5.6(p.60.7; M.18.108A); Thdt.*Is*.5:11(p.26.8f.; 2.200f.) cit. s. πρόπομα; in gen. contexts, *T.Reub*.1.10; Bardesanes ap.Eus.*p.e*.6.10(274C; M.21.465B); οἴνου καὶ σικέρατος...μακράν Cyr.*ador*.16(1.577E); plur. σίκερα *Can.App*.2; Procl.CP *or*.6.5(M.65.729A).

***σικεροποτέω,** *drink strong liquor*, ‡Caes.Naz.*dial*.109(M.38.984).

***σικεροπότης, ὁ,** *drinker of strong liquor*, ‡Caes.Naz.*dial*.85(M.38.952).

***σικιννίζω,** *dance the* sicinnis (a dance of the satyric drama), Clem.*paed*.1.7(p.122.33; M.8.316A).

***σίκιννος,** sens. dub. ? *outlandish* ὄρνεις Ἰνδικοὺς...ἐκτρέφουσιν... σικίννοις τέρασι γανύμεναι Clem.*paed*.3.4(p.253.22; M.8.597A).

**[*]σίκλα, ἡ,** v. σίτλα.

**σίκλος (σίγλος), ὁ, τό,** Hebrew weight and coin, *shekel*, *T.Sal*.10.9(M.122.1332C); *ib*.21.1(1352A); Bas.*hom.in Ps*.32(1.138D; M.29.340C); ἐπὶ δὲ σταθμοῦ ὁ σ. λαμβανόμενος, ἡμιούγκιον εἷλκεν Thdt.*qu.29 in 1Reg*.13:19ff.(1.374); neut., ‡Just.*qu.et resp*.86(M.6.1328B); σ. ὃ λέγεται καὶ κοδράντης, τέταρτον μέν ἐστι τῆς οὐγγίας, ἥμισυ δὲ τοῦ στατῆρος, δύο δραχμὰς ἔχον Epiph.*mens*.24(M.43.285A); cf.Thdt. supra.

**[*]σικόω,** v. σηκόω.

***σικριτάριον, τό,** (Lat. *secretarium*) *court-room*, enclosed, and sometimes private, place of session of a law-court, *M.Eupl*.1.1; cf. σήκρητον.

**σικύδι(ο)ν, τό,** *cucumber*, *Apophth.Patr*.(M.65.177B).

**σικυήλατον (σικυήρ-), τό,** *cucumber-bed*, Cyr.H.*catech*.16.18(v.l. σικυήρα-); Epiph.*haer*.52.1(p.311.15); *Apophth.Patr*.(M.65.177B); σικυηράτων ‡Caes.Naz.*dial*.148(M.38.1100).

***σικυηρά,** vox nihili, Epiph.*haer*.52.1(M.41.953D; σικυήλατα p.311.15).

**σικυήρατον, τό,** v. σικυήλατον.

***σιλεντιακῶς,** *in the manner of an allocution*, Thphn.*chron*.p.421(M.108.996D).

***σιλεντιαρίκι(ο)ν (*σελ-), τό,** *antechamber* in palace where σιλεντιάριοι were stationed, Cyr.S.*v.Sab*.51(p.142.4); σελεντιαρίκιν Thphn.*chron*.p.201(M.108.517C).

***σιλέντιον (*σελ-), τό,** (Lat. *silentium*) *reception* by emperor, *audience*, σελέντιον †Gregent.*disp*.(M.86.749A); Jo.Mal.*chron*.18 p.494(M.97.713C); Thphn.*chron*.p.208(M.108.533B); met., of Transfiguration, ‡Caes.Naz.*dial*.188(M.38.1149).

**σιλίγνιον, τό,** *bread* made from fine wheaten flour (*siligo*), Pall.*h.Laus*.13(p.37.6; M.34.1035C); Dor.*doct*.7.3(M.88.1700C); Leont.N.*v.Sym*.39(M.93.1717C).

***σίλιξ, ὁ,** (Lat. *silex*) *flint stone, rock*, *A.Petr.et Paul*.77(p.211.11).

**[*]σιμαιοφόρος, ὁ,** v. σημειοφόρος.

**σιμικίνθιον (σημικίνθιον), τό,** (Lat. *semicinctium*) *apron*, Chrys.*sac*.4.6(p.118.7; 1.411A); Leont.B.*mesopent*.(M.86.1989C); σημι-, Chrys.*laud.Paul*.7(2.512E); Ammon.*Ac*.19:12(M.85.1576A) cit. s. σουδάριον.

**σιμόω,** *turn up* the nose; met., *sneer*, Petr.II Al.*encycl*.1(M.33.1277A)ap.Thdt.*h.e*.4.22.4.

***Σιμωνιανός, ὁ,** plur., *followers of Simon Magus*, Epiph.*haer*.42.12(p.174.18; M.41.801A); origin, tenets, and practices described, *ib*.21.1–4(pp.238ff.; M.41.285ff.); id.*anac*.21(p.234.3; M.41.281A); in Origen's day less than thirty in number, Or.*Cels*.1.57(p.109.8; M.11.765C); given as nickname to Nestorians by command of Thds. Imp.*cod*.16.5.66(p.68.13; H.1.1716D); Phot.*nomoc*.12.3(p.604; M.104.872C); hence, sing., *one guilty of simony*, Thdr.Stud.*epp*.1.53(M.99.1105B) cit. s. χρηματολήπτης.

***Σιναῖος,** *of Sinai* ὄρει τῷ Σ. Or.*Ps*.10:4(p.465).

**[*]σιναπήζω,** = σιναπίζω, *blister with mustard*, Ephr.2.394D; Pall.*h.Laus*.34(M.34.1107B; σιναπίσασα p.99.23).

**σινδόνη, ἡ,** = σινδών, *fine linen cloth, winding-sheet* for Christ's body, *A.Thom*.A 158(p.268.12); ‡Sophr.H.*liturg*.5(M.87.3985B); couch *covering, sheet* σ. χρυσόραντοι Eus.Al.*serm*.21.17(M.86.444C).

**σινδόνιον, τό,** *fine linen cloth*, Hipp.*haer*.4.33(p.60.8; M.16.3098B); worn as *loin-cloth*, Pall.*h.Laus*.37(p.109.4; M.34.1180D); *winding-sheet* for Christ's body, *A.Pil*.A 15.6(p.274).

**σινδών, ἡ, 1.** *fine linen cloth*, sts. *muslin*, Clem.*paed*.3.5(p.254.13; M.8.600A); Hipp.*haer*.4.32(p.58.17; M.16.3095A); worn for baptism, *A.Thom*.A 121(p.231.6); *winding-sheet*, ref. Mc.15:46, Ath.*ep.Epict*.6(p.10.5; M.26.1060B); *A.Pil*.A 15.6(p.273); Epiph.*haer*.77.28(p.441.2; M.42.681C); Germ.CP *or*.2(M.98.269A); **2.** artist's *canvas*, Chrys.*hom.13.3 in 1Cor*.(10.112B); **3.** liturg., *linen cloth* covering the altar, *A.Thom*.A 49(p.166.1); Isid.Pel.*epp*.1.123 bis (M.78.264D,265A); *towel* worn at foot-washing ceremonies, *Euchol*.(p.593).

**σινιάζω, 1.** *sift, winnow*, Mac.Aeg.*hom*.5.2(M.34.496B); **2.** met., (Lc.22:31); **a.** *shake, unsettle, disturb*, freq. coupled with σαλεύω, Bas.*ep*.226.1(3.346B; M.32.844A); Mac.Aeg.*hom*.5.1,3,4(M.34.496A, 497A,B); usu. with idea of thereby testing and proving σινιάσαι... τουτέστι, θορυβῆσαι, ταράξαι καὶ πειράσαι Chrys.*hom.82.3 in Mt*.(7.785D); Nil.*epp*.3.153(M.79.456B); Hesych.H.*serm*.6(M.93.1476D); **b.** *sift*, e.g., good from bad, Thdt.*ep*.77(4.1126); ‡Jo.D.*Artem*.35(M.96.1284B); hence *eliminate*; of removal of a monk from desert by Thphl. Al., Pall.*v.Chrys*.17(p.106.16; M.47.59); **3.** *handle roughly, ill-treat*, *Didasc.Jac*.3.2(p.53.14).

**σινίασμα, τό,** *chaff*, Pall.*h.Laus*.32(p.95.1; M.34.1105A).

**σινίον, τό,** *sieve*, Mac.Mgn.*apocr*.4.11(p.171.27); met. ἐοίκασι σίτῳ βεβλημένῳ ἐν σ. τῆς γῆς ταύτης Mac.Aeg.*hom*.5.1(M.34.496A).

***σινωπίδιον, τό,** *piece of* σινωπίς, i.e. red earth from Sinope, Sophr.H.*mir.Cyr.et Jo*.69(M.87.3664A).

**[*]σίντις, ὁ,** = σίντης, *spoiler*, †Apoll.*met.Ps*.104:14(M.33.1469B; σίντην p.216); of Satan, Jo.D.*carm.theoph*.89(p.212; σίντον M.96.829B).

**[*]σίντος, ὁ,** v. σίντις.

**σίνω,** *injure*, Jo.Mosch.*prat*.133(M.87.2996D).

**σισόη, ἡ,** mode of dressing the hair, *roll of hair*, Gr.Naz.*carm*.2.1.

11.758(M.37.1081A); ref. Lev.19:27, *Const.App.*1.3.10 cit., s. *σπατάλιον*; Thdt.*qu.28 in Lev.*(1.207).

***σισυροφόρος**, *wearing a goatskin cloak, skin-clad*, i.e. barbarian, Synes.*regn.*20(p.46.5; M.66.1093A).

[*]**σιτάκη, ἡ**, = *ψιττάκη, ψιττακός, σιττακός, parrot*, Philost.*h.e.*3.11(p.42.17; M.65.500A).

**σιταρκέω**, *supply for food*, Germ.CP *or.*2(M.98.285B).

**σιταρχία (σιταρκία), ἡ**, *provision, maintenance*, Gr.Mag.*dial.*(tr.Zach.)3.1(M.*PL.*77.220D); *σιταρκ-*, Mac.Mgn.*apocr.*3.39(p.136.8); ref. Jo.6:54 *οὐ...μόνοις τοῖς μαθηταῖς ἐδίδου τὴν σάρκα φαγεῖν... ἀλλὰ πᾶσιν ὁμοίως ὁσίοις ἀνδράσι...ταύτην ἀλληγορικῶς τὴν σ. ἔδωκεν* *ib.*3.23(p.105.15).

**σιτηρέσιον, τό**, *allowance of* or *for food, provisions* in kind or in money; **1.** *supply of food*, Dion.Al.ap.Eus.*p.e.*14.26(780A; M.21.1284A); **2.** soldier's *rations* or *provision-money*, Bas.*mor.*10.1(3.527B; M.32.1245D); Hier.*v.Paul.*A 10(p.20.18); Isid.Pel.*epp.*2.146(M.78.600B); Thdt.*Dan.*4:9(2.1144); id.*Rom.*6:23(3.67); **3.** *allowance of food* to pensioners, Chrys.*David* 3.9(4.782E); to slaves, Thdt.*provid.*7(4.597); **4.** *dole* to populace, Dion.Al.ap.Eus.*h.e.*7.21.9(M.20.685C); Philost.*h.e.*2.9(M.65.472B); **5.** annual *grant to the Church* for virgins, widows, and clergy instituted by Const., Thdt.*h.e.*1.11.2(3.774); abrogated by Juln. Imp. and transferred to pagan priesthood, Philost.*h.e.*7.4(M.65.541C); Soz.*h.e.*5.5.2(M.67.1225C); restored by Jovian, Thdt.*h.e.*4.4.2(3.952).

**σίτησις (σίτισις), ἡ, 1.** *food*, met. *οὐδὲ τὴν ψυχὴν ἀποστερεῖς τῆς ἐκ τῶν λόγων σιτίσεως* ‡Ath.*polit.*(M.28.1396A); **2.** *meal σιτήσεσι ...δεξιωθέντες* Philost.*h.e.*12.4(M.65.612A); **3.** plur., *supplies*, of stipends *ἐάν τινος ἐκκλησίας ἀποστῶσι κληρικοί, ἕτεροι ἀντικαθιστάμενοι τὰς αὐτῶν σ. λαμβάνωσι* Phot.*nomoc.*8.2(p.523; M.104.665A).

***σιτία, ἡ**, *bread*, *Did.*13.5.

***σιτίδιον, τό**, *victuals, provisions*, *T.Sal.*1.2.

**σιτίζ-ω**, *feed*; pass., *be fed* by, hence *live* on *τὸ μὲν βιάζεσθαι καὶ τοῖς ἀλλοτρίοις ~εσθαι ἄδικόν ἐστιν* Thphn.*chron.*p.162(M.108.436B).

**σιτικός**, neut. plur. as subst., *corn-supplies*, Arist.*apol.*5(p.103.3).

***σιτικῶς**, *like grain*, Or.*comm.in 1Cor.*15:35ff.(*JTS* 10 p.49).

**σίτισις, ἡ**, v. *σίτησις*.

**σιτισμός, ὁ**, s.v.l., *feeding*, Thphyl.*exc.gent.*15(M.113.952A; *ἐπισιτισμόν* p.488.16).

**σίτλα, ἡ**, (Lat. *situla*); **1.** *pail*; in form *σίκλα*, Thdr.Lect.*fr.*(M.86.224A); Gr.Mag.*dial.*(tr.Zach.)3.16(M.*PL.*77.262C); **2.** liturg., *font τὴν σ. τοῦ ἁγίου βαπτίσματος* Sergia *Olymp.*7(p.47.21); *σ. ἢ ἐπιχύτην* *Euchol.*(p.656).

**σιτοβολών, ὁ**, *granary*, Pall.*h.Laus.*66(p.163.2; M.34.1218D); Philost.*h.e.*12.9(M.65.617C); Jo.Mosch.*prat.*28(M.87.2876B).

**σιτοδοσία, ἡ**, *free distribution of corn*, ref. Jo.6:33 *Χριστός, ἡ καινὴ τροφή...ἡ μείζων σ. πάσης τῆς ἱστορουμένης* Gr.Naz.*or.*34.1(M.36.241A).

**σιτοδότης, ὁ**, *provider of corn*, praefectus annonae, Synes.*ep.*87(M.66.1456A); *Asen.*25(p.79.15); Rom.Mel.(*SBBAW* p.147).

**σιτοδοχεῖον, τό**, *granary*, Bas.*hom.*6.3(2.46B; M.31.268B); Chrys.*hom.39.8 in 1Cor.*(10.375C).

***σιτοδοχία, ἡ**, *receipt of corn*, Thdt.*qu.94 in Gen.*(1.102).

***σιτοκλέπτης, ὁ**, *corn thief*, Geo.Pis.*hex.*1200(M.92.1527A).

***σιτολειψία, ἡ**, *famine*, Gr.Nyss.*v.Macr.*(p.384.14; M.46.972D).

**σιτομέτρης, ὁ**, *one who deals out corn* or *provisions ὁ σ. ἡμῶν κύριος* Or.*Jo.*28.24(19; p.421.18; M.14.733D).

**σιτομέτριον, τό**, *measured allowance of corn*, Cyr.*Lc.*12:42(M.72.749A); *Chron.Pasch.*p.287(M.92.717A); granted by Const. to Church for distribution, Thphn.*chron.*p.23(M.108.117B); increased by Constantius, *Chron.Pasch.*p.294(737B).

**σιτοποιέω**, *yield corn*, Gr.Nyss.*or.catech.*23(p.88.8; M.45.61D).

**σιτοποιΐα, ἡ**, *bread-making*, Just.*dial.*131.3(M.6.781A); Gr.Nyss. *homm.in Cant.*proem.(M.44.761D).

**σιτοπομπία, ἡ**, *transport of corn*, Thdt.*h.e.*1.31.5(3.822).

**σιτοπώλης, ὁ**, *corn-merchant*, Chrys.*hom.85.4 in Mt.*(7.809D).

**σιτόχροος**, *corn-coloured*; of bread, Chrys.*hom.2.4 in Gen.*(4.11E); of human complexion, Jo.D.*volunt.*6(M.95.136A); of BMV, *Pers.*(p.17.22); of Christ, *Pers.*(p.17.22; M.10.108A); ‡Jo.D.*ep. Thphl.*3(M.95.349C).

**σιτώνης, ὁ**, *buyer of corn*, Gr.Naz.*or.*43.34(M.36.544A).

**σιτωνικός**, *for wheat σ. χρήματα* Jo.Mal.*chron.*12 p.294(M.97.444D); neut. as subst., *wheat fund*, *Chron.Pasch.*p.316(M.92.805A).

***σιτώνιος**, ? *of the nature of wheat* or *corn*; or perh. *subject to corn-tax χίδρα, πάντες οἱ νεαροὶ καρποὶ τῶν ὀσπρίων καὶ τῶν σ. καρπῶν διαφέρονται· ὑπὸ τοὺς σ. δέ, τέλειοι καρποὶ τῶν ὀσπρίων, κρίθη τε καὶ ζειαί* *Schol.* in *Can.App.*3(*Mon.*2 p.642).

***σιφάριον, τό**, or ***σιφάριος, ὁ**, ? *screen, curtain γρηγόρησον μετ' ἐμοῦ τῇ νυκτὶ ταύτῃ. καὶ ὅτε ἀνεπαύσαν πᾶσαι αἱ ἀδελφαί...κατέρχεται ὀπίσω τοῦ σ.* *V.Dan.*(p.70.6).

[*]**σιφέριον, τό**, *pen*, ‡Ath.*templ.*(p.111.4; M.28.1429D).

**σιφνός**, *empty, hollow*, met. *ἡ ἡδονὴ τῆς ἁμαρτίας ἡ ἀκάθαρτος καὶ σ.* †Cyr.*hom.div.*14($5^2$.407E).

**σιφωνίζω, 1.** *siphon*; *squirt*, Herm.*mand.*11.18; **2.** met., *diffuse σιφωνίσει ἐκ τοῦ κάλλους αὐτῆς* [sc. *ψυχῆς*]...*καὶ εἰς τὸν ἔξω ἄνθρωπον* Ephr.1.103F; *inject μὴ τῇ ἐκείνου βασκανίᾳ προσέχων δηχθῇς, ἵνα μὴ ἰὸν πικρὸν τῇ ψυχῇ σου σιφωνίσῃς* Nil.*Eulog.*18(M.79.1116C).

***σιφωνοφόρος**, *carrying pipes*, sc. from which Greek fire was discharged, Thphn.*chron.*p.294(M.108.720A).

[*]**σιχαντός** ([*]**συχ-**), = *σικχαντός, disgusting, loathsome ποῦ τότε ἡ ἡδονὴ τῆς ἁμαρτίας ἡ ἀκάθαρτος καὶ σιχαντὴ ἀληθῶς* Ephr.3.227A; *διὰ δὲ μικρὰν ἡδονήν, μισητὴν καὶ συχαντήν* †Cyr.*hom.div.*14($5^2$.412C); tr. Lat. *tetrior*, *Cod.Afr.*138(H.1.948D).

***Σιών, ἡ**, (Hebr. צִיּוֹן) *Sion, Zion*;

**A.** lit.; **1.** derivation *Σ., ὅπερ ἐστὶν 'σκοπευτήριον'* Or.*Jo.*13.13(p.237.6; M.14.417D); †Bas.*Is.*291(1.600B; M.30.629A); ‡Chrys.*hom. in Ps.*77(5.732E); *Σιὼν ἑρμηνεύεται 'διψῶσα'* ‡Tit.Bost.*palm.*4(M.18.1269C); **2.** dist. from Jerusalem, Eus.*onomast.*(p.162.12); *τὸ γὰρ Σ. ὄρος ἐστὶ τῆς Ἱεροσολύμων ἄκρας ὑπερφαινόμενον...τῶν ἀρετῶν τὴν ἀκρόπολιν, ἣν τῷ ὀνόματι Σ. παραδηλοῖ δι' αἰνίγματος* Gr.Nyss.*hom. 7 in Eccl.*(M.44.717C); *τὴν Σ. ... ἡ ἄνω πόλις ἐκέκλητο. πᾶσα δὲ νῦν Ἱερουσαλὴμ ὀνομάζεται* Thdt.*qu.6 in 3Reg.*(1.458); id.*qu.16 in 2Reg.*(1.412); cf. *τὴν μὲν Σ. τὴν ἀρχαίαν εἶναι πόλιν, καὶ ὑποδεεστέραν· τὴν δὲ Ἱερουσαλὴμ τὴν βασιλεύουσαν, ἐν ᾗ τὸ ἁγίασμα* †Bas.*Is.*136(1.474C; M.30.340B); **3.** synonymous with Jerusalem, Cyr.H.*catech.*16.18; Chrys.*exp.in Ps.*49:2(5.225A); *Lit.Jac.*(p.206.3); *ὑπὲρ τῆς ἁγίας καὶ ἐνδόξου Σ. τῆς μητρὸς πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν* *ib.*(p.206.27).

**B.** met. *κατὰ τρόπους τρεῖς προσήκει νοεῖν τὴν Σ. καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ· ἢ αἰσθητῶς· ἢ κατὰ τὸ θεοσεβὲς τῶν ἐπὶ γῆς ὄντων πολίτευμα· ἢ κατὰ τὴν ἐν οὐρανοῖς ἀγγελικὴν πολιτείαν* Proc.G.*Is.*49:14–26(M.87.2476C); **1.** of Church, Clem.*prot.*1(p.4.14; M.8.53B); Meth.*symp.*8.7(p.90.1; M.18.149B); Chrys.*exp.in Ps.*9:12(5.102C); ‡Epiph.*hom.*1(M.43.428B); Olymp.*fr.Jer.*4:6(M.93.636B); of Church above, to which earthly churches are as gates, Thdt.*Ps.*9:15(1.662); **2.** of the intellect *τῆς σκοπευτικῆς καὶ θεωρητικῆς δυνάμεως Σ. καλουμένης* Or.*fr.14 in Lam.*(p.241.2; M.13.613A); *τὸν νοῦν...ὃς ὀνομάζεται Σ. ἐπειδὴ ἐκεῖθέν ἐστι τὸ σκοπευτήριον πάσης φύσεως* †Bas.*Is.*291(1.600B; M.30.629A); **3.** of consummate virtue *τοῦ μὲν ὀνόματος Σ. τὸ ὑψηλὸν τῆς πολιτείας ἐνδεικνυμένου* Gr.Nyss.*hom.7 in Eccl.*(M.44.717C); **4.** of OT saints *οὗτοι, ζητοῦντες τὸν Χριστὸν καὶ διψῶντες, ἐκλήθησαν Σ. ...ὅταν δὲ ἐπέτυχον...ἐγένοντο Ἱερουσαλήμ...θυγατέρα δὲ ταύτης Σ. καλεῖ τοὺς διὰ τῆς πίστεως διψῶντας* ‡Tit.Bost.*palm.*4(M.18.1269C,D); **5.** of word of gospel, Proc.G.*Is.*22:1–14(M.87.2173D).

**σιωπάω, 1.** intrans., *be silent*, ref. divine opp. human silence, ‡Ath.*Ar.*4.11(p.55.2; M.26.481A); also med., *T.Sal.*6.11; **2.** trans., *keep secret, not speak of*; pass., of unspoken prayers, *Const.App.*7.33.2; in phrase *κατὰ τὸ σιωπώμενον, by inference*, Chrys.*hom.8.1 in 1Thess.*(11.478A).

***σιωπητικός**, *inclined to silence*, Ephr.1.240B; *Apophth.Patr.*(M.65.341C).

***σιωπιστικῶς**, ? *quietly θέλε τοὺς παῖδας σ. προβαδίζειν* *Didasc. patr.*6(p.16.19).

**σκάζ-ω**, *stumble, halt*, met. *οὐδὲ πίστις ἐστί, ~ουσα περί τι* Clem.*paed.*1.6(p.107.19; M.8.285A); *ἵνα μὴ σ. ἡ ἀλήθεια* Or.*Jo.*1.27(p.34.28; M.14.73C); *ἀπὸ τοῦ σφάλματος τῆς ἀναγνώσεως ~ουσιν* Epiph.*anc.*75(p.94.13; M.43.157A); ptcpl. neut. as subst., *unevenness*, Clem.*paed.*2.9(p.205.14; M.8.492B).

**σκαιός, 1.** *on the left hand λέγεται* [sc. *ἡ ἀριστερά*] *καὶ 'σκαιά' παρὰ τὸ σκάζειν περὶ τὰς πράξεις· ἢ ὅτι ἀσθενεστέρα τῆς δεξιᾶς ἐστιν·...ὅθεν καὶ σ. ἄνθρωπος ὁ σκαμβὸς κατὰ γνώμην καὶ οὐκ ὀρθός* Melet.*nat.hom.*27(M.64.1256C); **2.** *dense, stupid* in spiritual apprehension, Gr.Naz.*or.*31.29(p.182.7; M.36.165B); morally *perverse, wicked Μελιτιανῶν... τῶν σκαιοτάτων καὶ ἀθεμίτων* Const.ap.Ath.*apol.sec.*68(p.146.10; M.25.369B); *σ. καὶ πονηροῦ* Serap.*euch.*20.2; *οὐκ ἀπὸ φιλομαθείας ἀλλ' ἀπὸ γνώμης σ. πεύσεις αὐτῷ προσάγοντες* [sc. *οἱ Ἰουδαῖοι*] Chrys.*hom. 61.1 in Jo.*(8.362D).

**σκαιότης, ἡ, 1.** *insensibility τῇ...σωφροσύνῃ ἀκολασίαν κατὰ μείωσιν, σ. καθ' ὑπερβολήν* Hipp.*haer.*1.19(p.22.16; M.16.3044D); **2.** moral *perversity τὴν σ. τῆς τἀνδρὸς* [sc. Nero]...*μανίας* Eus.*h.e.*2.25.2(M.20.208A); *μὴ καθύβριζε τὴν ἀρίστην παίδευσιν τῇ τῆς γνώμης σ.* Isid. Pel.*epp.*3.41(M.78.760B); *τῆς τοῦ διαβόλου σ. ταῦτα αὐτοῖς ἐνσπειράσης* Cyr.*Ps.*7:15(M.69.756A).

**σκαιωρέω**, *scheme, plot*, Isid.Pel.*epp*.2.127(M.78.565B); Eut.*ep. Thds*.(p.152.24; H.2.177B); Leont.H.*Nest*.1.6(M.86.1420D).

**σκαιώρημα, τό**, *mischievous fallacy, error*, Bas.*Eun*.1.5(1.215D; M.29.517C); Gr.Nyss.*Apoll*.36(M.45.1204A); Cyr.*apol.Thdt*.1(p.113.9; 6¹.207A).

**σκαιωρία, ἡ**, *plotting, treachery*, Bas.*ascet*.2.2(2.326A; M.31.885D); Nil.*epp*.3.99(M.79.432A); Soz.*h.e*.2.25.1(M.67.1000D); c. genit., *plotting* against τὴν σ. ἤτοι ἐκβολὴν τοῦ ὁσίου Eustrat.*v.Eutych*.76(M.86.2361A).

**σκαιῶς**, *perversely*, Clem.*q.d.s*.18(p.171.5; M.9.621C).

**σκάλα, ἡ**, (Lat. *scala*); **1.** *ladder*, Anton.Hag.*v.Sym.Styl*.27(p.64.5); **2.** *stairs, steps*, Jo.Mal.*chron*.13 p.343(M.97.512A); Thphn.*chron*. p.365(M.108.876B).

***σκαλαβατέω**, *climb by a ladder*, Anton.Hag.*v.Sym.Styl*.14(p.38.6).

***σκαληνῶς**, *obliquely, crookedly*; of a snake's progress, Epiph.*haer*.51.10(p.261.25; M.41.905D).

***σκαλίδιον, τό**, *spade*, Hier.*v.Paul*.A 16(p.28.14); *Apophth.Patr*.(M.65.281A); Zos.*alloquia* 10(M.78.1693C); Cyr.S.*v.Sab*.11(p.94.29).

**σκάλλω**, **1.** *hoe*; *scrape* with the hoof, Marcell.*fr*.112 ap.Eus.*Marcell*.1.3(p.14.23; M.24.744D); **2.** met., *disturb, trouble*, Chrys.*ep*.133(3.678B); *stir up, search* the spirit, Gr.Thaum.*pan.Or*.7(p.19.21; M.10.1073D); Hesych.H.*fr.Ps*.76:5(M.93.1245A,B).

**σκάλμη, ἡ**, *offscourings, rubbish*, met. τοῖς...ἐκείνων νοήμασι καὶ ῥήμασι σ. ἐπιπολάζει Didym.*Trin*.2.4(M.39.517A).

***σκάλωσις, ἡ**, ? *ladder*, ? *scaffolding*, Cyr.S.*v.Sab*.67(p.169.19).

***σκαμβάζω**, *make crooked*, *A.Thom*.A 147(p.255.19).

**σκαμβός**, **1.** *out of line, crooked*, Marc.Diac.*v.Porph*.82; *V.Pach.A* 32(p.157.35); fig. μηδέποτε οὖν πιστεύσῃς ταῖς ὑπονοίαις σου· σ. γὰρ κανών, καὶ τὰ ὀρθὰ σκαμβὰ ποιεῖ Dor.*doct*.9.2(M.88.1717B); **2.** morally *perverse, depraved* καρδίαν σ. ... καὶ διεστραμμένην Cyr.*Jo*.11.12(4.1005C); Eustrat.*v.Eutych*.90(M.86.2376B); Melet.*nat.hom*.27(M.64.1256C) cit. s. σκαιός.

***σκαμβότης, ἡ**, *crookedness*, met. τῆς ἀγάπης τὸ εὐθὲς...ἐσκαμβώσαμεν,...πονηροτέραν σ. διὰ ψεύδους ὀρύξαντες ‡Ath.*serm.Ant*.4(M.28.596A).

**σκαμβόω**, *twist, distort*, ‡Ath.*serm.Ant*.4(M.28.596A) cit. s. σκαμβότης; Max.*ep*.1(M.91.385D,388A).

***σκάμβωσις, ἡ**, *making crooked, perversion*, ‡Pamph.Abyd.*ep. Petr*.(p.9.22; H.2.849D).

**σκάμμα, τό**, **A.** *that which has been dug*; **1.** *trench*; for a grave, *A.Jo*.115(p.215.3); for water, Cyr.S.*v.Sab*.67(p.169.16); as marking boundaries or terminus of a course, Cyr.*Ps*.12:5(M.69.800D); hence *horoscope*, Geo.Pis.*Heracl*.1.61(M.92.1303A); met., *bounds* of nature, Thdt.*affect*.12(p.308.24; 4.1022); of divine decrees, Geo.Pis.*Heracl*.1.51(1302A); esp. **2.** place dug up and sanded where athletes landed in the long jump, hence *distance, measure*; met., *scope* ἐπετάθη τὰ τῆς θλίψεως ὑμῖν, καὶ πλατύτερα πάλιν ἐτέθη τὰ σ. Chrys.*ep*.5.1(3.577B); of precepts of religion opp. counsels of perfection ὑπερέβαινε τὰ σ. [sc. S. Paul] id.*hom.22.2 in 1Cor*.(10.194E); *ib*.7.7(10.62E); ref. Jo. Bapt., id.*hom.10.4 in Mt*.(7.144D); **3.** place dug up and sanded, *wrestling ground, arena*; fig., Hipp.*Dan*.2.19.8; Chrys.*ep*.107(3.652A); Bas.Sel.*or*.7.1(M.85.101C); met., of secular life opp. monastic πῶς...δυνήσῃ ἀρνήσασθαι τὴν πρὸς τὸν ἐχθρὸν μάχην, ἐν τῷ σ. τῆς μάχης διάγων; Bas.*renunt*.2(2.203E; M.31.629B); of Christian life, *1Clem*.7.1; Chrys.*hom.4.4 in Ac.9:1*(3.135B); ‡Caes.Naz.*dial*.131(M.38.1033); esp. in active evangelization, Paul.Em.*hom*.2(p.11.20; M.77.1437C); ref. temptation of Christ τρίτον παλαίσαντος τῷ πειράζοντι, ἔξω τοῦ σ. αὐτὸν κατηκόντισεν Cosm.Ind.*top*.2(M.88.121C); *ib*.5(288C) cit. s. ἀντίπαλος; of present life opp. life to come ὁ ἀγὼν ἐτελέσθη καὶ ἐκενώθη τὸ σ. Epiph.*haer*.59.10(p.376.1; M.41.1033B); Chrys.*hom.43.2 in Gen*.(4.437B); πόθεν ἀπολύεις; ἐκ τοῦ βιωτικοῦ σ. Cyr.*Lc*.2:28f.(M.72.504C); of eremitic life, ‡Pall.*proem*.(p.4.16,21; M.34.995).

**B.** that which takes place in arena; **1.** *practice, training* ἵνα... ἀρετῆς ἔχωμεν σ. Chrys.*stat*.2.6(2.30C); Bas.Sel.*or*.18.1(M.85.228C); Sophr.H.*v.Anast*.(M.92.1692A); **2.** *contest, trial*; of persecution, Ath.*exp.Ps*.118 arg.(M.27.480C); Bas.*ep*.221(3.334D; M.32.817A); τὰ ἔπαθλα ὁ μέλλων αἰὼν ἐμπιστεύεται, ὡς οὗτος τὰ σ. Isid.Pel.*epp*.4.195(M.78.1284B); of fasting, ‡Meth.*palm*.1(M.18.384B); of monastic life, Evagr.*h.e*.5.6(p.201.31; M.86.2804A); *ib*.3.33(p.132.3; 2669A); of crucifixion of Christ, Epiph.*haer*.69.60(p.211.19; M.42.304B) cit. s. παραδοξοποιΐα; **3.** *design, enterprise* θλάσον τὸ σχῆμά σου νῦν, καὶ τὸ σ. νεκρῶται Rom.Mel.(*AS* 1 p.180).

***σκαμνάλιον, τό**, *covering for seats, cushion*, *Ep*.ap.CSyr.(p.94.39; H.2.1369A); CSyr.*act*.(p.99.7; H.2.1376C).

***σκαμνίον (σκάμνον), τό**, *bench*; *stool*, Jo.Mosch.*prat*.61,171(M.87.2913C,3037C); ‡Chrys.*hom*.2(13.207B); Leont.N.*v.Jo.Eleem*.5(p.11.9); *Euchol*.(p.593).

**σκανδαλίζ-ω**, met.; **1.** *cause to fall, lead into sin* ὡς, εἰ δυνατόν, σκανδαλίσαι καὶ τοὺς ἐκλεκτούς Dion.Al.ap.Eus.*h.e*.6.41.10(M.20.608B); ~ει...τις, παρανομῶν λόγῳ ἢ ἔργῳ, καὶ ἕτερον πρὸς παρανομίαν ἐνάγων...ἢ κωλύων ποιῆσαι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ...ἢ οἰκοδομῶν τὸ φρόνημα τοῦ ἀσθενοῦς εἴς τι τῶν ἀπηγορευμένων Bas.*reg.br*.64(2.436Ef.; M.31.1125A); τῷ τε πλείονας σκανδαλίσαι καὶ τῷ...προσκροῦσαι τῷ...θεῷ Chrys.*sac*.6.10(p.160.5; 1.430A); τὸ ὀξέως ~εσθαι, οὐ φιλοσόφου, μικρᾶς δέ τινος ψυχῆς Nil.*epp*.1.199(M.79.157B); *tempt to* or *lure into sins against purity* ἀπὸ πάσης γυναικὸς πονηρᾶς ~ούσης ἄφρονα *Pss.Sal*.16.7; Clem.*fr*.1(p.195.6; M.9.745A); pass. intrans. c. εἰς *find a source of temptation in* ἐσκανδαλίσθη εἰς ἐμέ Jo.Mosch.*prat*.179(M.87.3049C); pass. intrans., *err* in morals, Herm.*vis*.4.1.3; id.*mand*.8.10; Didym.*Ps*.9:7(M.39.1192A); Proc.G.*Is*.8:19–22(M.87.1996C); in faith, Or.*fr.375 in Mt*.(p.160.9; M.17.297C); Ath.*Ar*.3.37(M.26.404A); Chrys.*hom.23.3 in Jo*.(8.136A); **2.** *cause offence to, shock, hurt one's feelings* οὐ μόνον οὐκ ἐπίστευσαν [sc. οἱ Ἰουδαῖοι], ἀλλὰ καὶ ἐσκανδαλίσθησαν Chrys.*hom.32.2 in Jo*.(8.186A); *Apophth. Patr*.(M.65.209D); †Gr.II Papa *ep.Leon*.1(H.4.4A); †Gr.II Papa *ep. Leon*.2(H.4.17C).

***σκανδαλισμός, ὁ**, **1.** *stumbling, lapse, fall* into sin, Or.*Jo*.32.5(p.434.13; M.14.753D); †Bas.*bapt*.2.10.2(2.670C; M.31.1620C); **2.** *shock* μετὰ τὸν σ. τὸν ἐπὶ τῷ σταυρῷ γενόμενον τοῖς μαθηταῖς καὶ τῇ Μαρίᾳ ταχεῖά τις ἴασις ἐπακολουθήσει Or.*hom.17 in Lc*.(p.118.22) = Bas.*ep*.260.9(3.401A; M.32.968A).

**σκάνδαλον, τό**, **1.** *obstacle*; *obstruction* τί...τὰ σ.; τὰ κωλύματα τῆς ὀρθῆς ὁδοῦ Chrys.*hom.59.1 in Mt*.(7.594C); **2.** *acrobat* [sc. σ.] καὶ οἱ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοὺς περὶ ταῦτα δεινοὺς καλοῦσι, τοὺς τὰ σώματα διαστρέφοντας *ib*.; **3.** usu. met.; **a.** *hindrance, difficulty*, Clem.*fr*.70(p.230.8)ap.Jo.Mal.*chron*.10 p.242(M.97.372B); Ath.*v.Anton*.23(M.26.877A); οὐ τοίνυν τὸ σ. ἐπιτεῖναι θέλων ἀλλὰ λῦσαι μᾶλλον Chrys.*hom.47.2 in Jo*.(8.277D); **b.** *stop, end* ἠθέλησαν [sc. οἱ Ἰουδαῖοι] τὸ σ. τῇ διδασκαλίᾳ αὐτοῦ προσθεῖναι διὰ τοῦ σταυρῶσαι αὐτόν Or.*hom.10.2 in Jer*.(p.72.15; M.13.360B); **4.** *offence, snare, occasion of sin*, described σ....ἐστι...πᾶν τὸ ἤτοι εἰς ἀποστασίαν τινὰ τῆς...ἀληθείας ἄγον, ἢ πρόσκλησιν τῆς πλάνης ἐμποιοῦν, ἢ οἰκοδομοῦν εἰς ἀσέβειαν, ἢ καθόλου, πᾶν τὸ κωλύον τῇ ἐντολῇ τοῦ θεοῦ ὑπακούειν †Bas.*bapt*.2.10.1(2.669B; M.31.1617C); τὰ σ. ... ἄλλα νομίζω εἶναι τῶν ἀνθρώπων δι' ὧν ἔρχεται. τὰ...σ. στρατιά τις ἐστὶ τοῦ διαβόλου...εὑρίσκει πολλάκις μὲν τοὺς πάντῃ ξένους τῆς εὐσεβείας, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ τῶν νομιζομένων τινὰς πιστεύειν τῷ λόγῳ τοῦ θεοῦ, οἷς χεῖρόν ἐστι τὸ οὐαὶ παρὰ τὸ οὐαὶ τῷ σκανδαλιζομένῳ Or.*comm.in Mt*.13.22(p.240.2; M.13.1153B); γίνεται δὲ τὸ σ. κατὰ πλειόνας αἰτίας, ἢ γὰρ παρὰ τὸν σκανδαλίζοντα τὸ σ. γίνεται, ἢ παρὰ τὸν σκανδαλιζόμενον τὸ σκανδαλισθῆναι συμβαίνει Bas.*reg.br*.64(2.437B; M.31.1125B); ref. Jo.6:41 τῆς ἐκείνων ἀνοίας τὸ σ. ἦν, οὐ τῆς ἀπορίας τῶν λεγομένων Chrys.*hom.46.2 in Jo*.(8.271D); in morals, *Pss.Sal*.4.27; Clem.*paed*.2.8(p.203.8; M.8.488A); Chrys.*hom.57.3 in Jo*.(8.336A); in faith, Ign.*Eph*.18.1; τὸ τοῦ σ. ὄνομα... εἰώθαμεν λέγειν περὶ τῶν διαστρεφόντων ἀπὸ τῆς ὑγιοῦς διδασκαλίας τοὺς ἁπλουστέρους καὶ εὐεξαπατήτους Or.*Cels*.5.64(p.67.19; M.11.1285A); Ath.*syn*.2(p.232.13; M.26.684B); Thdt.*ep*.113(4.1191); **5.** meton., of persons σὺ τοσούτοις γινόμενος σ. Ath.*ep.Drac*.1(M.25.524A); **6.** *fall into sin, sinful act* σ. ... ἐνταῦθα τὴν ὕβριν καλεῖ Or.*fr.375 in Mt*.(p.160.14; M.17.297C); ὅταν...τις [sc. τῶν μελῶν, ref. Mt.5:29 interpreted as one's close friends] σκανδάλου αἴτιος γένηται... ἐκκόπτειν χρὴ τὸν τοιοῦτον Isid.Pel.*epp*.1.83(M.78.240C).

**σκάνδαλος**, *giving offence, provocative* τῶν ἀπίστων καὶ σ. λόγων †Just.*fr.res*.(p.48; M.6.1589B); as subst. οὐκέτι ἄλλοις γίνεται σκάνδαλος ἀλλὰ σωτηρία ‡Chrys.*hom*.8(13.231E).

***σκανδαλώδης**, **1.** *beset with obstructions* or *difficulties*, met. τὴν τραχεῖαν ὁδὸν καὶ σ. Epiph.*haer*.69.23(p.172.33; M.42.237C); ὁ ὕπνος, τὸ βάδισμα, ὅλα σ. ‡Chrys.*admon*.(11.817B); **2.** *scandalous* πᾶν ὅπερ οὐ κατ' ἐντολὴν· ἀδόκιμον, ἕωλον, σ. Thdr.Stud.*epp*.2.159(M.99.1500A).

**σκαπανεύω**, *dig, cultivate*, Isid.Pel.*epp*.1.260(M.78.340A).

***σκαραμάγγι(ο)ν, τό**, kind of *caftan*, i.e. long under-tunic with waist girdle, Thphn.*chron*.p.266(M.108.661A).

**σκαρίζ-ω**, *writhe, wriggle* μέρος ἑρπετοῦ ἔτι ~οντος Epiph.*haer*.54.6(p.323.22; M.41.972A); *ib*.56.3(p.343.8; 993D); esp. ref. Saturninus' speculations on origin of man, Iren.*haer*.1.24.1 ap.Hipp.*haer*.7.28(M.16.3322B); Adam.*dial*.2.8(p.74.2; M.11.1772B); met., of man's efforts after virtue, Nil.*epp*.4.60(M.79.577B).

**σκαριφεύω**, *sketch roughly, outline*, Thdt.*Ezech*.43:10–15(2.1030); id.*qu.1 in 1Par*.(1.566).

**σκάριφος, ὁ** (σκάριφον, τό), *plan* for a building ὁ σ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας σταυροειδής Marc.Diac.*v.Porph*.75; Cosm.Ind.*top*.proem.(M.88.53B); neut., Thdt.*qu.28 in 3Reg*.(2.475).

**σκατοφαγέω,** *eat filth*, Cels.ap.Or.*Cels*.7.13(p.165.2; M.11.1440A).

**σκάφη, ἡ, 1.** *ship*, *Hom.Clem*.13.7; **2.** *spade* μόγις ἂν οἶδε τὴν σ. σ. λέγειν Synes.*ep*.159(M.66.1560B); ‡Jo.D.*Artem*.68(p.96.22; M.96.1316C).

***σκάφησις, ἡ,** *digging*, ‡Chrys.*sicc*.(10.776B).

**σκαφίς, ἡ,** *spade*, Synes.*calv*.4(p.197.5; M.66.1173C).

***σκαφοκάραβος, ὁ,** *light man-of-war*, *Chron.Pasch*.p.394(M.92.1009C); *ib*.p.396(cj. for κἂν ο' κάραβοι 1013B).

**σκάφος, τό, 1.** *ship*, in simile of Son's relation to Father φασὶ... Διονύσιον εἰρηκέναι ποίημα καὶ γενητὸν εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ μήτε δὲ φύσει ἴδιον, ἀλλὰ ξένον...ὥσπερ...ὁ ναυπηγὸς πρὸς τὸ σ. Ath.*Dion*.4(p.48.22; M.25.485A); met., of the body, Meth.*symp*.11(p.139.9; M.18.217B); of the world, Eus.*l.C*.12(p.231.26; M.20.1389C); of the Church τῶν ἁγίων ἀποστόλων τὸ σ. τοῦτ' ἔστιν, ἡ ἐκκλησία Cyr.*Jo*.3.4(4.292E); **2.** pig's *trough*, Clem.*paed*.3.4(p.253.5; M.8.596B).

**σκεδάννυμι,** *scatter, disperse*; perf. pass., met., *be dispersed, dissipated, divided* mentally, esp. ref. polytheism Αἰγύπτιοι...κατὰ τὰς θρησκείας ἐσκέδανται Clem.*prot*.2(p.29.20; M.8.120B); τὸ ἐσκεδασμένον τῆς διανοίας εἰς πλῆθος θεῶν Gr.Nyss.*or.catech*.proem.(p.5.2; M.45.12C); *ib*.3(p.17.12; 20A).

**σκεδαστής, ὁ,** *scatterer, dissipater*, Max.*ambig*.(M.91.1300D).

**σκελίζ-ω,** *trip up*; met., in sphere of faith or morals, Ath.*v.Anton*.6(M.26.849C); εἰ δὲ ~ει μ' ὁ φθορεὺς τῆς εἰκόνος, τίς μοι γένοιτ' ἔρυμα; Gr.Naz.*carm*.2.1.65.6(M.37.1407A); οἱ τὰ ὅπλα τῆς νηστείας ῥίπτοντες ὑπὸ τῆς γαστριμαργίας ~ονται †Cyr.*hom.div*.14($5^2$.414E); hence *outwit*, Geo.Pis.*Pers*.2.273(M.92.1228A).

***σκέλισις, ἡ,** *falling, fall* from virtue, Thdr.Stud.*epp*.2.10(M.99.1141D).

**§σκέλισμα, τό,** *snare*, Bas.*ep*.45.2(3.134B; M.32.368B); ‡Chrys.*hom.in Lc.15*:*11*(10.839C).

**σκελισμός, ὁ,** *snare, trap*, Serap.*Man*.45(p.63; M.18.1232B).

***σκελιστής, ὁ,** *one who trips up, overthrows* οἱ...τῶν δαιμόνων σ. Ephr.3.463D.

***σκελοκοποῦμαι,** pass., *have one's legs broken*, *Ev.Petr*.4(p.240).

**σκέλος, τό,** *leg*; met., *part* of a proposition τὸ ἕτερον αἱρήσονται σ. τῆς διαιρέσεως Leont.H.*Nest*.1.1(M.86.1405A).

**σκέμμα, τό,** *plan, purpose*, Gr.Naz.*ep*.68(M.37.133A); of divine purpose, Cyr.*Juln*.3($6^2$.78D); id.*Os*.3(3.13C); id.*hom.div*.5($5^2$.361B); *scheme, plot*, *Ep.Mareot*.2(p.157.10; M.25.388C); Cyr.*Juln*.8($6^2$.278A); id.*Os*.4(3.22E); Jo.Mal.*chron*.2 p.44(M.97.116B).

**σκεπάζ-ω, 1.** *shelter, cover, veil* ἰτέαν ~ουσαν πεδία καὶ ὄρη Herm.*sim*.8.1.1; ἐπίνοιαν...ἐν δόλῳ τινὶ σκεπάσασα Ath.*ep.Aeg.Lib*.3(M.25.544C); ἐσκέπασταί σου τὸ πρόσωπον Cyr.H.*procatech*.9; μόλις εἶδον θεοῦ τὰ ὀπίσθια, καὶ τοῦτο τῇ πέτρᾳ σκεπασθείς, τῷ σαρκωθέντι δι' ἡμᾶς λόγῳ Gr.Naz.*or*.28.3(p.24.13; M.36.29A); esp. with clothes, Clem.*q.d.s*.13(p.168.9; M.9.617A); Or.*hom.23 in Lc*.(p.153.4); Gr.Nyss.*hom.7 in Cant*.(M.44.924A); of burial μηδὲ γῇ ~οντα τὸ σῶμα Adam.*dial*.4.2(p.138.17; M.11.1808B); **2.** *protect, shield*, *M.Ariadn*.(p.125.9); met. ἀπὸ παντὸς πειρασμοῦ ~ει ἡ ταπείνωσις τὴν ψυχήν Dor.*doct*.2.3(M.88.1644B); of divine protection, *1Clem*.28.1; Or.*fr.50 in Jo*.(p.525.16); ἀοράτῳ χειρὶ ~όμενος *M.Thdot*.3(p.138.13); **3.** *hide, obscure* αὐτὸς ὁ θεῖος λόγος οὐδὲν ἐσκεπασμένοις...τοῖς ποσὶν ...ἀλλὰ γυμνοῖς,...σαφὴς καὶ πρόδηλος...ἐμβατεύων Gr.Thaum.*pan.Or*.2(p.5.18; M.10.1056C); τοῦ ἡλίου ἀνατείλαντος καὶ σ. τῆς σελήνης τὸ σέλας Epiph.*haer*.50.2(p.247.17; M.41.888A); ἡ ψυχὴ...ὅτε...ὑπὸ τοῦ πνεύματος σφοδρῶς τῆς πλάνης ἐμπνέεται, ὑπὸ τῶν νεφελῶν ὅλη τῆς ἁμαρτίας ~εται Diad.*perf*.75(p.94.4); **4.** *spread* as a cover ἐσκέπασαν τὸ ἱμάτιον ἐπάνω τῶν πινακίων †Anast.S.*relat*.51(*OC* 3 p.72.32).

**σκεπαστήριον, τό,** *covering* for protection σ. ἀτρώτοις Clem.*str*.2.20(p.179.16; M.8.1068A); παχὺ τοῦ φύλλου τὸ σ. Bas.*hex*.5.8(1.47D; M.29.112D); Gr.Nyss.*hom.10 in Cant*.(M.44.981C).

**σκεπαστής, ὁ,** *protector*; of God, Or.*Jo*.13.28(p.252.17; M.14.448B); ‡Meth.*Sym.et Ann*.6(M.18.360C); Areth.*Apoc*.2:8ff.(M.106.532C).

**σκεπαστικός,** *protective, sheltering* σ. τοῦ θεοῦ δυνάμεις Didym.*Ps*.16:6ff.(M.39.1240A); neut. as subst., *protection*, id.(‡Bas.)*Eun*.5(1.316D; M.29.757C).

**σκέπη, ἡ,** *lodging*, Esaias *or*.4.2(p.17; cf.M.40.1113A–B).

**σκεπινός,** *sheltered, secluded*, *T.Reub*.3.11; *Hom.Clem*.14.1.

**σκέπτομαι, 1.** *see*; abs., Hier.*v.Paul*.A 11(p.22.4); **2.** *plot* κατὰ βασιλέως σκεψάμενος Jo.Mal.*chron*.18 p.494(M.97.713B).

***σκεπτούρι(ο)ν, τό,** (Lat. *exceptorium*) filtering and distributing *reservoir* or *cistern*, Cyr.S.*v.Sab*.82(p.187.7ff.).

**σκευαγωγ-έω, A.** *transport*; **1.** of pack animals, †Bas.*Is*.87(1.439D; M.30.260D); **2.** met., ref. Ascension σήμερον ἡ ἀνθρώπινος φύσις ~εῖται εἰς οὐρανόν Thds.Al.*fr*.(M.86.285A)ap.Cosm.Ind.*top*.10(p.314.14).

**B.** *plunder*, Men.*exc.Rom*.9(p.197.30; M.113.892C).

**σκεύασμα, τό,** medical *prescription*, †Bas.*bapt*.1.2.25(2.647C; M.31.1568C).

**σκευή, ἡ,** *conspiracy, plot*, Ath.*apol.sec*.88(p.167.3; M.25.408A).

***σκευοδαίμων, ὁ,** *evil spirit*, *Mir.Artem*.32(p.45.28).

**σκεῦος, τό, 1.** *vessel, instrument*; of sacred vessels: Jewish, Just.*dial*.52.3(M.6.592A); τὰ σ. τῆς λειτουργίας *Apoc.Bar.rel*.3.8; *Const.App*.8.21.3; Christian τῶν ἱερῶν σ. τῶν ἐκκλησιαστικῶν Eus.*m.P*.12(p.946.27; M.20.1513A); ὑμεῖς...ὡς τὰ τοῦ κυρίου σ. φέροντες Ath.*ep.Aeg.Lib*.19(M.25.584A); οὐ δεῖ ὑπηρέτας...ἅπτεσθαι δεσποτικῶν σ. CLaod.*can*.21; τὸ ἐπαξίως ἐφάπτεσθαι τῶν λειτουργικῶν σου σ. *Const.App*.8.21.4; σ. τι μυστηρίων Epiph.*haer*.68.7(p.148.6; M.42.196C); **2.** ? *hive* ὀλίγων μελισσῶν σκεύη Gr.Mag.*dial*.(tr. Zach.)3.26(M.*PL*.77.279C); **3.** *body* (animal) εἰσῆλθον [i.e. Devil] εἰς τὸ σ. τῆς ὄφεως *V.Zos*.19(p.107.15); (human) ἕως ἔτι τὸ καλὸν σ. ἐστιν μεθ' ὑμῶν *Barn*.21.8; *A.Jo*.22(p.163.13); *V.Zos*.14(p.105.18); of BMV, assumed into heaven, Germ.CP *or*.8(M.98.361C); of Christ's body ἔμελλεν τὸ σ. τοῦ πνεύματος προσφέρειν θυσίαν *Barn*.7.3; τοῦ θεοῦ λόγου ἐξ ἀπειρογάμου παρθένου σ. ἀνθρώπειον ἀναληψομένου Eus.*d.e*.7.1(p.301.16; σκῆνος M.22.493B); **4.** met., of persons; **a.** in gen. αὐτὰς μὲν ὡς σ. ἐκδιδοῦσαι ἡδονῆς Clem.*paed*.3.4(p.252.33; M.8.596B); τὸ τιμιώτατον σ. τὸν ἔκγονον τοῦ μακαρίου Ἑρμογένους Bas.*ep*.81(3.174B; M.32.457A); Mac.Aeg.*hom*.15.37(M.34.601B); τὰ πρῶτα σ. τοῦ διαβόλου τοὺς μάγους Thdt.*Is*.8:3(p.42.12; 2.223); τὸ οὐράνιον ἐκεῖνο καὶ χριστοφόρον σ. Nil.*epp*.4.17(M.79.557D); **b.** *wife* 'σ.' τὴν ἰδίαν ἑκάστου γαμέτην ὀνομάζει Thdr.Mops.*1Thess*.4:4(M.66.932D); ἀγαπῆσαι καὶ μιγῆναι εἰς τὸ ἴδιον σ. Jo.D.*Man*.1.60(M.94.1553A); *ib*.1.84(1581D); **5.** of human nature as a complete entity τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον...εὐφρανθήσεται μετὰ τοῦ σ. ἐν ᾧ κατοικεῖ Herm.*mand*.5.1.2; Mac.Aeg.*hom*.12.1(M.34.557B); ἔθετο...τὸν νοῦν...ἡνίοχον τοῦ παντὸς σ. Epiph.*anc*.76(p.96.7; M.43.160C); id.*exp.fid*.18(p.519.16; M.42.817C); collectively, *humanity, mankind* καθαρὰν σάρκα...ἔλαβεν ὁ Χριστός, καὶ τὸ οἰκεῖον διώρθωσε σ. Thdt.*eran*.1(4.68); **6.** of Christ's *human nature*, Eus.*d.e*.4.13(p.172.13; M.22.288A); ἀναστάντος αὐτοῦ ...υἱοῦ θεοῦ σὺν ψυχῇ καὶ σώματι καὶ παντὶ τῷ σ., συνενωθέντος λοιπὸν τοῦ σκεύους εἰς πνεῦμα Epiph.*exp.fid*.17(p.518.8; M.42.816A); τὸ δὲ ἱερὸν σ. ὡς θεοῦ οὐσία τιμᾶται, καθὸ καὶ ἡνώθη σκεύει ἡ θεία οὐσία κατὰ τὴν σάρκωσιν Proc.G.*Num*.3:45(M.87.801A).

**σκευοφορ-έω,** *carry sacred vessels*, ref. Is.52:11f. οἱ...τῆς θείας... φύσεως κοινωνοὶ γεγονότες...~οῦσι θεῷ Cyr.*Is*.5.1(2.737C).

**σκευοφόριον, τό,** *pyx*, Anast.S.*qu.et resp*.113(M.89.765A); †Anast.S.*relat*.30(*OC* 2 p.78.4).

**σκευοφόρος,** as subst., *baggage-carrier, porter*, Thdt.*qu.65 in 1Reg*.(1.403); met. τί...ἀτιμότερον σκευοφόρου πορνείας; Gr.Nyss.*hom.in 1Cor*.6:18(M.46.493A); σ. ... καὶ ὅπλον καὶ ἵππος αἰσχρᾶς πράξεως ῥῆμά ἐστιν αἰσχρόν Chrys.*hom.70.4 in Mt*.(7.692E).

**σκευοφυλάκιον, τό,** *sacristy*, *Mir.Artem*.32(p.48.20); ‡Bas.*h.myst*.48(p.389.26); *Lit.Bas*.(p.309.5); used as treasury τοῦ σ. τοῦ φουρίου [v.l. φρουρίου] τοῦ ἁγίου οἴκου *Chron.Pasch*.p.337(M.92.880A); *ib*.p.390(1001C); Thphn.*chron*.p.66(M.108.216C).

**σκευοφύλαξ, ὁ,** *sacristan*, CCP(448)*act*.3(*ACO* 2.1.1 p.129.19; II.2.148C); Jo.Mosch.*prat*.180(M.87.3052A); *Chron.Pasch*.p.382(M.92.977B).

***σκεύρι(ο)ν, τό,** *money-box*, Leont.N.*v.Sym*.52(M.93.1733C).

**σκευώρημα, τό, 1.** *fraud*, Bas.*Eun*.1.5(1.215D; M.29.517C); Chrys.*hom.58.1 in Jo*.(8.338B); **2.** *plot*, Thdt.*ep*.145(4.1257).

**σκευωρία, ἡ,** sens. dub. ? = σκεύη *church furnishings* or = σκευοφυλάκιον *sacristy* φλὸξ ἀπὸ μέσου τοῦ θρόνου,...φανεῖσα ἐπεζήτει τὸν ὑποφήτην τοῦ λόγου· ὃν οὐχ εὑροῦσα κατεβόσκετο τὴν σ. Pall.*v.Chrys*.10(p.62.9; M.47.35).

**σκέψις, ἡ, 1.** *plan, policy* πρὸς τὸ δοκεῖν τῇ πάντων ὑμῶν σ. γεγενῆσθαι *Ep.Mareot*.2(p.157.17,33; M.25.388D,389B); ref. Ex.1:11 περιτρέπεται...πρὸς τὸ ἐναντίον ἡ σ. Cyr.*ador*.4(1.109C); τὴν σ. τῆς ἐπιβουλῆς μελετήσαντες Jo.Mal.*chron*.18 p.493(M.97.713A); **2.** *conspiracy* συνῄδει τῇ...ἐπιβουλῇ καὶ...ἐγίνωσκον τὴν σ. Thphn.*chron*.p.201(M.108.520A).

***σκηνάδιον, τό,** *shell* of tortoise, Cosm.Mel.*schol*.(M.38.635) in Gr.Naz.*carm*.1.2.1.535.

**σκηνή, ἡ, A.** *tent*; **1.** met.; **a.** of this life ἐκεῖ γάρ ἐστιν ὄντως ἡ μονή· ἡ...παροῦσα ζωή, σ. ἐστιν εὐτελὴς σύνδρομον ἔχουσα τῇ συμπήξει καὶ τὴν κατάλυσιν Isid.Pel.*epp*.1.65(M.78.225B); ὃς πᾶσαν τὴν τοῦ βίου τούτου σ. ὡς σκύβαλα καὶ κόπρον ἡγεῖσθαι ἡμᾶς ἐκέλευσεν *M.Thdot*.3(p.134.24); **b.** *habitation* in heaven, ref. Lc.16:9, Clem.

*q.d.s.*31(p.180.25; M.9.637A); Chrys.*stat.*2.5(2.28B); id.*hom.3.6 in Ac.princ.*(3.81B); Thdt.*Rom.*8:38f.(3.97); id.*1Cor.*16:22f.(3.286); **2.** *tabernacle* of Moses; **a.** lit., *1Clem.*43.5; Just.*dial.*132.2(M.6.784A); *Const.App.*8.21.3; model of structure of world, Cosm.Ind. *top.*proem.2(M.88.56C); τὴν σ. ποιῆσαι κατὰ μίμησιν τοῦ κόσμου *ib.*3 (141D); **b.** as type of Church ἡ μὲν σ. σύμβολον ἦν τῆς ἐκκλησίας, ἡ δὲ ἐκκλησία τῶν οὐρανῶν. διὰ τούτων οὕτως ἐχόντων καὶ τῆς σ. ἐν τύπῳ τῆς ἐκκλησίας...λαμβανομένης χρὴ καὶ τὰ θυσιαστήρια σύνθημά τι τῶν κατὰ τὴν ἐκκλησίαν πραγμάτων φέρειν Meth.*symp.*5.8(p.62.16ff.; M.18.112A); ἐπίσκοποι...οἱ λειτουργοῦντες τῇ ἱερᾷ σ., τῇ ἁγίᾳ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ *Const.App.*2.25.7; Gr.Naz.*or.*19.8(M.35.1052C); **3.** *nest*, ‡Petr.1 Al.*phys.*22(p.54); **4.** *covered sedan chair* or *palanquin*, Chrys.*subintr.*9(1.242D); **5.** *monastic dwelling*, Thdt.*h.e.*4.34.1(3.1012); *V.Pach.Σ* 88(p.267.18).

**B.** theatrical; **1.** *stage*; met., of this life, Clem.*prot.*2(p.11.14; M.8.72A); **2.** *farce*, of heresy τῇ σ. ταύτῃ λείπει ἡ ἀπολύτρωσις Iren. *haer.*1.9.5(M.7.548A); Epiph.*haer.*31.4(p.389.13; M.41.480C); **3.** *representation*; fig., of a description τὴν σ. τῶν κακῶν, ἣν πρὸ ὀφθαλμῶν ἐθήκατε Innoc.*ep.cler.*(M.52.537); **4.** *piece of acting, pretence* ἐλέγχεται δὲ αὐτοῦ ἡ περὶ τὴν ἀπολογίαν σ. Bas.*Eun.*1.2(1.209C; M.29.504B); μηδεὶς...τὴν ἀρετὴν ἄτεχνος καὶ σκηνῆς ἐλεύθερος Gr.Naz.*or.*22.9(M.35.1141C); *ib.*21.24(M.35.1109C); διήλεγξεν αὐτοὺς καὶ τὴν σ. αὐτῶν φανερὰν ἐποίησεν Chrys.*hom.41.1 in Ac.*(9.309D); **5.** *properties, trappings, insignia* τὴν ἀρχικὴν σ. αἴροντες Gr.Naz.*or.*16.19(M.35.961A); τῶν μὲν [sc. Greek philosophers] τὸ σχῆμα καὶ τὴν σ., ἡμῶν δὲ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ ὕψος φιλοσοφεῖ *ib.*25.5(1204D); Nil.*exerc.*16(M.79.740B).

**C.** (= σκῆνος) *body*; **1.** τότε γὰρ αἱ σ. πήγνυνται πάντων ἡμῶν, ὁπότε τῶν ὀστῶν συγκολλωμένων καὶ συμπηγνυμένων ταῖς σαρξὶν ἀνίσταται σῶμα...ὁπότε τὰς σ. αἰωνίους ἀποληψόμεθα...ἦν...ἡμῶν καὶ πρόσθεν ἄπτωτος ἡ σ. Meth.*symp.*9.2(p.116.7,11; M.18.181A); id. *Porph.*1(p.503.10; M.18.397C) cit. s. ἀλλοίωσις; τάχα γὰρ σ. μέν ἐστι τὸ σῶμα, ᾧ ἐνοικεῖ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον †Bas.*Is.*21(1.393E; M.30.156A); **2.** of human nature of Christ ναὸς γὰρ κυρίως ὁ καθαρὸς καὶ ἄχραντος, ἡ κατὰ τὸν ἄνθρωπόν ἐστι περὶ τὸν λόγον σ., ἔνθα προφανῶς σκηνώσας, ᾤκησεν ὁ θεός Eust.*fr.in Pr.8:22*(M.18.677B); τὸ δὲ σκηνοῦν οὐ ταὐτὸν ἂν εἴη τῇ σ. ... διαπαντὸς κατοικεῖ [sc. Christ] τὴν σ.· τὴν γὰρ σάρκα τὴν ἡμετέραν περιεβάλετο, οὐχ ὡς πάλιν αὐτὴν ἀφήσων, ἀλλ' ὡς διαπαντὸς ἕξων μεθ' ἑαυτοῦ Chrys.*hom.11.2 in Jo.*(8.65B); ref. Pr. 9:1 [sc. ἡ σοφία] τὴν ἀληθεστέραν ἔστησε σ., τουτέστι τὸν ἐκ παρθένου ναόν Cyr.*Jo.*4.4(4.384E); ἐν μήτρᾳ παρθενικῇ τὴν ἀνθρωπείαν ἑαυτῷ περιπήξας σ. προῆλθεν ἐκεῖθεν Χριστὸς ἄνθρωπος ὁρώμενος καὶ θεὸς προσκυνούμενος Thdt.*affect.*6(p.176.12; 4.877); id.*eran.suppl.*10(4.267); id.*Ps.*131:6(1.1507); **3.** met., of BMV αὕτη ἡ σ. τῶν πιστῶν, ἡ τὴν ἔμψυχον τῆς οἰκονομίας κιβωτὸν βαστάσασα...αὕτη ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἀφ' ἧς θεὸς ὢν ὁ ἀληθινὸς Ἰησοῦς μετὰ τὸν ἐνναμηνιαῖον τοῦ ἐμβρύου χρόνον ἐξεπορεύετο Procl.CP *or.*6.17(M.65.756B); σ. ὑψίστου *Ev.Barth.*2.4(p.322); Anast.S.*hex.*12(M.89.1053B) cit. s. σκηνώδημος; χαῖρε, σ., ὁ θεότητος πόλος, οὐρανοῦ τῶν ἀψίδων προφερεστέρα, ἀφ' ἧς αὐτοπροσώπως ὡμίλησε θεὸς ἀνθρώποις Thdr.Stud.*nativ.BMV* 7 (M.96.689C).

**σκηνικός**, *of the stage*; fem. as subst., *actress*, Ath.Scholast.*coll.*1 paratit.7(p.26); *ib.*4 paratit.17(p.69).

**σκηνοβατ-έω**, **A.** intrans.; **1.** *act a part, act theatrically, show off*, Clem.*paed.*3.11(p.273.33; M.8.644A); συντάττοντας λόγων κεφάλαια... ἄνω τε καὶ κάτω ~οῦντας ‡Just.*ep.Zen.et Ser.*6(M.6.1189C); οὐ γὰρ ~ῶν οὐδὲ τερατουργῶν ὁ θεὸς ἀλλὰ...κατὰ δίκην τὰ θνήτ' ἄγει Synes. *regn.*17(p.40.1; M.66.1085C); **2.** s.v.l., *climb about* ἐν τοῖς κρημνοῖς αἰγῶν ἀγρίων δίκην ἐσκηνοβάτουν Thphn.*chron.*p.256(M.108.640A).

**B.** trans.; **1.** *put on the stage, enact* ποσὶν ἀθλίοις τὴν ἐπιθανάτιον ὄρχησιν ~ῶν ‡Nil.*narr.*1(M.79.596A); of Christ's Passion ὑπὸ διαβόλου δραματουργούμενον, ὑπὸ Ἰουδαίων ~ούμενον Bas.Sel.*or.*32.1 (M.85.349C); hence **2.** *exhibit, make manifest* τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ...τὸ τὰς οἰκονομίας πατρός τε καὶ υἱοῦ ~οῦν καθ' ἑκάστην γενεὰν ἐν τοῖς ἀνθρώποις Iren.*haer.*4.33.7(M.7.1077A); ὧν ὁ βίος λοιπὸν ~εῖται, ἀδοξίαν καὶ κωμῳδίαν τῇ ἱερωτάτῃ θρησκείᾳ προστριβόμενος Isid.Pel. *epp.*3.242(M.78.920D).

***σκηνοβάτης**, ὁ, *one who treads the stage, actor*; in good sense of bishops as persons of prominence, Gr.Naz.*carm.*2.1.13.9(M.37.1228A).

**σκηνογραφέω**, *represent in painting, paint*, Clem.*str.*6.7(p.460.8; M.9.277C).

**σκηνοπηγ-έω**, **1.** pass., *be put together, composed* ἡ δὲ τοῦ μύθου σύνθεσις ἐσχημάτισται ~ουμένη πιθανῶς εἴσω γαστρός Eust.*engast.*26 (p.58.25; M.18.669A); met., ref. man's restoration ὅταν σκηνοπηχθῇ [v.l. σκηνοπαγηθῇ] πάλιν διὰ τῆς ἀναστάσεως ἡμῶν ἡ φύσις Gr.Nyss. *anim.et res.*(M.46.133C); **2.** med., *encamp* ἐσκηνοπηγεῖτό ποτε κατὰ τὴν ἔρημον ὁ Ἰσραὴλ Cyr.*Jo.*6.1(4.589D).

**σκηνοπηγία**, ἡ, **1.** *pitching of tents, encampment*, Meth.*symp.*9.3(p.116.26; M.18.181B); **2.** sing. or plur., Jewish *feast of Tabernacles*, Ath.*apol.Const.*18(M.25.617C); Gr.Nyss.*or.2 in Gen.1:26*(M.44.285D); Chrys.*hom.65.2 in Jo.*(8.390C); Cyr.*Os.*68(3.102D); foreshadowing the resurrection, Meth.*res.*2.21(p.375.5; M.18.285C); id. *symp.*9.1(pp.114.8,115.1; M.18.177A,179A); Cyr.*glaph.Dt.*(1.432C); **3.** *tabernacle* of Moses, Epiph.*haer.*8.5(p.191.1; M.41.212C); *ib.*42.11 (p.132.9; 737D); **4.** met., *tale-pitching, fabrication* λέλυται ἡ τῆς ὀγδοάδος σ. Iren.*haer.*1.9.3(M.6.544A).

***σκηνοπηγικός**, *of tent-making*, Ammon.*Ac.*18:3(M.85.1568B).

***σκηνοπήγιον**, τό, *tent*, Thphyl.*exc.Rom.*1(p.222.8; M.113.928C); Thphn.*chron.*p.212(M.108.544A); *ib.*p.219(560).

**σκηνοποι-έω**, **1.** med., *pitch tents*; i.e., *dwell in a tent*, Eus.*v.C.*2.14(p.47.3; M.20.992D); **2.** perh. *make conspicuous* οὐ χρυσὸς ἐκείνην ἐκόσμησε τέχνῃ πονηθεὶς...οὐ...βοστρύχων ἕλικες καὶ σοφίσματα ~ούντων τὴν τιμίαν κεφαλὴν ἀτιμότατα Gr.Naz.*or.*8.10(M.35.800B).

**σκηνοποιός**, ὁ, *tent-maker*, *Const.App.*2.63.1; Chrys.*sac.*2.8(p.45.1; 1.379C); id.*subintr.*9(1.242C); of Aquila, id.*hom.30.3 in Rom.*(9.742B); of S. Paul, Thdt.*Rom.*16:3(3.157).

**σκηνορραφεῖον**, τό, *workshop of a tent-maker*, Chrys.*hom.20.6 in 1Cor.*(10.178A).

**σκηνορράφος**, ὁ, *tent-maker*, Chrys.*hom.20.5 in 1Cor.*(10.177B); of S. Paul, Gr.Nyss.*ep.*17(M.46.1061B); Thdt.*affect.*9(p.225.20; 4.931).

**σκῆνος**, τό, **1.** *tent, temporary habitation*; met. of the body, cf. 2Cor.5:1,4, Clem.*str.*4.25(p.318.28; M.8.1368B); *ib.*4.26(p.321.27; 1376A); τὴν σάρκα τὸ σ. τῆς ψυχῆς Meth.*res.*1.53(p.309.3; M.41.1128C); τὸ ἑκάστου...σ., ἤτοι τὸ σῶμα Cyr.*glaph.Dt.*(1.432C); τῆς μαχῆς [sc. τῶν ψυχῶν] τοῦ μὴ ἀποσπασθῆναι τοῦ σ. ‡Nil.*perist.*5.1 (M.79.849C); freq. with γήινον or similar qualification τὸ σῶμα...ὃ γήινόν φησιν ὁ Πλάτων σ. Clem.*str.*5.14(p.388.10; M.9.140A); ref. Gen.6:2 θυγατέρας ἀνθρώπων τροπικώτερον τὸ γήινον σ. λέγεσθαι Or. *Jo.*6.42(25; p.151.18; M.14.273B); βρίθει τὸ γεῶδες σ. νοῦν πολυφροντίδα Thdt.*rect.conf.*8(M.6.1221A); of Christ's body τὴν ἐκ παρθένου δηλονότι οὐ ἀνείληφεν σκήνους γένεσιν Eus.*d.e.*6.15(p.269.27; M.22.444B); freq. with ἀνθρώπειον *ib.*6.18(p.278.25; 457C); (or perh. of womb of BMV) τὸ καθαρώτατον σ. εἰς ὃ ἐνθρονισθεὶς ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἰσῆλθεν εἰς τὸν βίον Hipp.*fr.in Is.*19:1(p.180.5; M.10.632A); cf.Thdr. Stud.*nativ.BMV* 7(M.96.693D); of a dead body, corpse, Eus.*h.e.*7.16(M.20.677C); id.*v.C.*4.60(p.142.2; M.20.1212A); Gr.Nyss.*Melet.*(M.45.861D); **2.** prob. *stage scenery* σκηνή τίς ἐστιν ὁ βίος...καθάπερ γὰρ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ σ. ἀρθέντος αἱ ποικιλίαι διαλύονται Chrys.*hom.15.3 in 1Tim.*(11.639B).

***σκηνοφόρος**, *wearing a body* ἐπανιόντος ὅθεν ἐξῆλθε τούτου τοῦ συντεθέντος σ. θεοῦ Anast.S.*hex.*12(M.89.1053C).

***σκηνοχαρής**, *rejoicing in the stage*; *theatrical*, Geo.Pis.*carm.vit.*68(p.53).

**σκην-όω**, *tabernacle, dwell*, ref. Inc. σὰρξ ἐγένετο ἵνα ~ώσῃ ἐν ἡμῖν, οὕτω μόνον πρῶτον αὐτὸν χωρῆσαι δυναμένοις Or.*Jo.*1.18(20; p.23.5; M.14.56A); Apoll.*fr.*2(p.204.6)ap.Anast.S.*monoph.*(M.89.1181D) cit. s. σκήνωσις; τὸ σῶμα...ἡγιάσθη...τῇ ἐπισκηνώσει τοῦ λόγου τοῦ ~ώσαντος ἐν τῇ σαρκί Gr.Nyss.*or.catech.*37(p.149.6; M.45.96D); Cyr.*Jo.*1.9(4.96C) cit. s. σκήνωσις.

***σκηνώδημος**, ? *dwelling in a body*, Christol. ἐν ᾗ [sc. Μαρίᾳ] ὥσπερ τινὶ σκηνῇ λογικῇ...διδυμοφυῶς συνεπλάκη καὶ συνεπλάσθη καθ' ὑπόστασιν, ἀλλ' οὐ προεπλάσθη ὁ τοῦ θεοῦ λόγος, τὴν σ. φύσιν Anast.S. *hex.*12(M.89.1053B).

**σκήνωμα**, τό, *tabernacle*; **1.** = σκηνή, *tent*; in gen., *dwelling, house* ξένους εἰς τὰ ἑαυτῶν σ. προθύμως ἀποδέξεσθε *Hom.Clem.*3.69; *ib.*12.17; pagan *temple*, *A.Jo.*1(p.151.10); met. σ. (τοῦ) θεοῦ variously interpreted: of Temple, Or.*sel.in Ps.*42:3(M.12.1420D); of those dwelling in Father's house, *ib.*(1421A); of ἅγιαι δυνάμεις, *ib.*(1421B); of heaven, Eus.*Ps.*14:1(M.23.149C); of human body, *ib.*(149A) = Bas.*hom.in Ps.*14(1.352C; M.29.252C); of Christ's body, Eus.*d.e.*7.2(p.334.24f.; M.22.545C); of ark, Ath.*exp.Ps.*77:60(M.27.356C); Chrys.*exp.in Ps.*131:7(5.377C); of Christian churches, Ath. *exp.Ps.*131:7(521B); of the heart of man, Philox.*ep.*29(p.178); of BMV, Jo.Mon.*hymn.Chrys.*6(M.96.1381C); id.*hymn.Blas.*6(M.96.1404D); of a saint, *ib.*3(1401C); also of BMV (as seed of David from whom Son took flesh) τὸ ἐξ Ἀβραὰμ καὶ Δαβὶδ παμμακάριστον σ. Mod.*dorm.*13(M.86.3309B); **2.** = σκῆνος, *body* ἀθάνατος ἡ ψυχὴ ἐν θνητῷ σ. κατοικεῖ *Diogn.*6.8; τοιούτου [sc. ὡς ναός] δὲ μὴ ὄντος τοῦ σ. προύχει τῶν θηρίων ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὴν ἔναρθρον φωνὴν μόνον Tat. *orat.*15(p.16.24; M.6.840A); σὰρξ γὰρ ὅλως...πᾶς ὁ ὄγκος οὗτος τοῦ

σ. ἡμῶν...ἀλλά τι μέρος τοῦ ὅλου, καθάπερ ἢ ὀστᾶ ἢ νεῦρα ἢ φλέβες· σῶμα δὲ τὸ ὅλον Meth.*res*.1.62(p.327.6; M.41.1160C); *ib*.2.21(p.375.7; M.18.285C) cit. s. ἄφθαρτος; of body of BMV πῶς οὖν τὸ ἄχραντον ζωαρχικόν τέ σου σ. τῆς τοῦ θανάτου πείρας γέγονας μέτοχος; Jo.D.*carm.dorm.BMV* 87(p.230; M.96.1365A); of Christ's body, Eus.*d.e.* 9.7(p.421.17; M.22.680A); *ib*.10.1(p.450.13; 724D); Hesych.H.*fr.Ps.* 73:6(M.93.1241C); **3.** *dead body, corpse*, Or.*dial*.28(p.174.6); Eus. *m.P.*11(p.944.11; M.20.1509B); Chrys.*res.mort*.6(2.431C); *V.Pach.A* 5(p.128.17); *Chron.Pasch*.p.382(M.92.981A).

***σκηνωματοφόρος**, *bearing the Tabernacle* ἡ τοῦ μαρτυρίου σκηνὴ ...τὴν σ. ταύτην Εὔαν, γυναῖκα Χριστοῦ τοῦ Ἀδάμ, ἐκκλησίαν ἐσήμανε Anast.S.*hex*.12(M.89.1053B).

**σκήνωσις, ἡ**, *tabernacling, sojourn*, ref. Jo.1:14 ἥρκει καὶ μόνον τὸ αὐτοῦ θέλημα διὰ τοῦ ἐν τῇ σαρκὶ σκηνώσαντος λόγου πρὸς τὸ ταύτην ζωοποιεῖν καὶ κινεῖν· ἀναπληρούσης τῆς θείας ἐνεργείας τὸν τῆς ψυχῆς τόπον καὶ τοῦ ἀνθρώπου νοός· ὅθεν καὶ σκήνωσιν ὁ Ἰωάννης τὴν ἐπιδημίαν αὐτοῦ τὴν ἐξ οὐρανῶν ὀνομάζει Apoll.*fr*.2(p.204.9)ap.Anast.S. *monoph*.(M.89.1181D); Chrys.*hom.11.2 in Jo*.(8.64E); ἵνα δύο νοήσας τὰ σημαινόμενα, τόν τε σκηνοῦντα καὶ τὸ ἐν ᾧ ἡ σ., μὴ εἰς σάρκα παρατετράφθαι νομίσῃς αὐτόν, σκηνῶσαι δὲ μᾶλλον ἐν σαρκί, ὡς ἰδίῳ προσχρησάμενον σώματι τῷ ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου ναῷ Cyr.*Jo*.1.9 (4.96C); διὰ τῆς ἐπιφοιτήσεως καὶ ἐνεργείας τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ τῆς τοῦ θεοῦ λόγου σ. ἔσται ἡ σύλληψις Jo.D.*haer.Nest*.1(M.95. 189A).

***Σκηπιάω**, *be a Scipio*, i.e. a member of an illustrious family, Geo.Pis.*Heracl*.1.98(M.92.1306A).

***σκηπίων, ὁ**, (Lat. *scipio*) consular *staff*, consul's *insignia*, Jo. Mal.*chron*.15 p.384(M.97.569B).

**σκηπτουχία, ἡ**, *bearing of the sceptre, kingship*, Jo.VI H.*v.Jo.D.* 2(M.94.432C); opp. sovereignty βασιλείαν...οὐ τὸ ἀξίωμα τῆς σ. ‡Gr. Nyss.*Ar.et Sab*.7(M.45.1292D).

[*]**σκηπτοφορέω**, for σκηπτροφορέω, *bear a sceptre*, Geo.Pis.*carm. vit*.63(p.53).

**σκῆπτρον, τό, 1.** *sceptre*, as symbol of power and authority; **a.** divine ὁ κάλαμος τὸ βασίλειον σ. καὶ τὸν θεῖον νόμον ὑπέφησεν ‡Dion.Al.*fr.in Lc.22:42*(p.240.13; M.10.1600C); **b.** kingly, Thdt. *h.e*.4.6.3(3.953); καὶ τῶν ὑφ' ἕτερα σκῆπτρα τελούντων εἰς δύναμιν προμηθούμενος Gel.Cyz.*h.e*.3.11.12; εἰς ἑτέραν ἕξιν ἐλθὼν ὑπὸ σκῆπτρα τελοῦσαν τῆς ἀντικειμένης δυνάμεως Proc.G.*Gen*.12:10(M.87.328C); plur., Bas.Sel.*or*.17.3(M.85.221A); **c.** met., of Christ τὸ σ. [sc. τῆς μεγαλωσύνης] τοῦ θεοῦ *1Clem*.16.2; of the Cross τὸ μέγα καὶ σεβάσμιον σ., ἐν ᾧ τὰς χεῖράς μου ἥπλωσα *1Apoc.Jo*.13(p.80); *ib*.16(p.83); **2.** (Hebr. שֵׁבֶט) *tribe*, *T.Jud*.25.1; *T.Dan* 1.9; σ. ... ὠνόμασε τὰς φυλάς Thdt.*Abac*.3:9(2.1553); Jo.Mal.*chron*.6 p.158(M.97.260B); cf. τὸ δωδεκάσκηπτρον τοῦ Ἰσραὴλ *1Clem*.31.4; **3.** *standard, ensign* θάτερον...τῶν σ. ὃ λάβωρον Ῥωμαῖοι καλοῦσι Soz.*h.e*.9.4.6(M.67. 1605A).

***σκήπτωρ, τό**, = σκῆπτρον, *sceptre*; *power* οὐαί σοι γῆ, ὅταν τὸ τῶν ἀγγέλων σ. βασιλεύσει ἐν σοί *Apoc.Dan.C* 4(p.115, v.l. σκῆπτρον); *ib*.31(p.116).

***σκητής, ὁ**, ? for ἀσκητής: ἔχεις σ. καὶ μονὰς καὶ μονύδρια πολλά *Hymn*.ap.*Mir.Geo*.(p.153.23).

***Σκητιώτης, ὁ**, *monk of Scitis*, *V.Dan*.(p.50.1).

**σκιά, ἡ, 1.** *shadow* τρία...δεῖ συνδραμεῖν ἐπὶ τῆς σ., τὸ φῶς, τὸ σῶμα, τὸν ἀλαμπῆ τόπον Bas.*hex*.2.5(1.17D; M.29.41B); met. σ. θανάτου ἐστὶν ἡ ἀνθρωπίνη ζωή Max.*carit*.2.96(M.90.1016C); of Christ's advent in the flesh σ. ... τῆς δόξης τοῦ σωτῆρος τῆς παρὰ τῷ πατρὶ ἡ παρουσία ἡ ἐνταῦθα· φωτὸς δὲ σκιὰ οὐ σκότος, ἀλλὰ φωτισμός ἐστιν Clem.*exc.Thdot*.18.2(p.112.25; M.9.665C); πῶς γὰρ ἂν ἐχώρησε θνητὴ...φύσις τῇ ἀκηράτῳ...συζυγίᾳ συναρμοσθῆναι, εἰ μὴ τοῖς ἐν σκότει ζῶσιν ἡμῖν ἡ σ. τοῦ σώματος πρὸς τὸ φῶς ἐμεσίτευσε; Gr.Nyss.*hom.4 in Cant*.(M.44.836C); *reflection* μεταδοὺς...τῆς ἰδίου λόγου δυνάμεως, ἵνα ὥσπερ σ. τινας ἔχοντες τοῦ λόγου...διαμένειν ἐν μακαριότητι δυνηθῶσι Ath.*inc*.3.3(M.25.101B); **2.** *shade, phantom* τῆς κατὰ τὴν παροιμίαν καλουμένης ὄνου σκιᾶς μάχης Cels.ap.Or.*Cels*.3.1 (p.203.13; M.11.921A); πῶς οὖν ἀνέστησε τὸν Χριστὸν ὁ πατὴρ σ. ὄντα καὶ δόκησιν; Cyr.*Thds*.9(p.47.26; 5².8A); of the dead, Or.*Jo*.28.7(6; p.397.29; M.14.696A); met., of sophistry τὰς σ. ... τῶν λόγων διώκοντες Clem.*str*.6.18(p.515.25; M.9.396A); **3.** *foreshadowing*; *type, symbol* ἄνθρωποι σ. οὐρανίου βίου παραδεικνύντες ἐπὶ γῆς Or.*Cels*.4.31 (p.301.10; M.11.1073D); esp. of old dispensation, Meth.*symp*.9.2 (p.115.27; M.18.180C), *ib*.5.8(p.62.9; 109C) citt. s. ἀλήθεια; Ath.*Ar*. 2.8(M.26.161C); ἡ δὲ [sc. πίστις] εἰς τὸν Μωυσῆν καὶ τὴν νεφέλην, ὡς εἰς σ. καὶ τύπον Bas.*Spir*.31(3.25E; M.32.121B); Chrys.*hom.7.4 in 1Cor*.(10.55D) cit. s. διαπλάσσω; εὐαρεστεῖν τῷ θεῷ διὰ τοῦ πληροῦν ἐθέλειν τὰ ἐν τύποις καὶ σ. Cyr.*Is*.1.1(2.14A); id.*Lc*.9:45(p.87.11); Max.*schol.e.h*.3.3.2(M.4.137D) cit. s. ἀλήθεια; dist. from εἰκών, exeg. Heb.10:1 οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα...τουτέστιν οὐκ αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν. ἕως μὲν γὰρ ἂν ὡς ἐν γραφῇ περιάγῃ τις τὰ χρώματα, σ. τίς ἐστιν· ὅταν δὲ τὸ ἄνθος ἐπαλείψῃ τις, καὶ ἐπιχρίσῃ τὰ χρώματα, τότε εἰκὼν γίνεται Chrys.*hom.17.2 in Heb*.(12.167A); πράγματα καλεῖ τὸν μέλλοντα βίον· εἰκόνα δὲ τῶν πραγμάτων τὴν εὐαγγελικὴν πολιτείαν· σ. δὲ τῆς τῶν πραγμάτων εἰκόνος τὴν παλαιὰν διαθήκην. ἡ γὰρ εἰκὼν ἐναργέστερον δείκνυσι τὰ ἀρχέτυπα· ἡ δὲ σκιογραφία τῆς εἰκόνος ἀμυδρότερον ταῦτα παραδηλοῖ Thdt.*Heb*.10:1(3.604); σκιὰν φήσας, ὡς ἂν ὅτε τις σκιαγραφήσει ἄνθρωπον, μὴ ποιήσει δὲ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, τουτέστιν ὄψεις καὶ μέλη πάντα...ἀλλὰ μόνον τὸ μέγεθος τοῦ σώματος σκιαγραφήσει· οὕτω καὶ εἰκόνα λέγει αὐτὰς τὰς ὄψεις καὶ τοὺς χαρακτῆρας, τουτέστι τὰ δι' ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν ἐκτελούμενα μυστήρια Cosm.Ind.*top*.5(M.88.193C).

**σκιαγραφ-έω** ([*]**σκιογραφέω**, [*]**σκιογράφω**), **1.** *make a rough sketch, preliminary drawing* ὁ ζωγράφος τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ~ήσας αὐτόν *A.Jo*.27(p.165.17); σκιογραφεῖ πρῶτον ‡Chrys.*pasch*.5(8.261A); ἐνὶ δὲ δὴ πρότερον καὶ ἀκαλλεστέρῳ σχήματι [v.l. χρώματι] ~οῦντες...εἶτα ταῖς σκιαῖς ἐπαλείφοντες, τὸ ἑκάστῃ πρέπον...σχῆμα, μεταφέρουσι τοὺς τύπους ἐς εἶδος τὸ ἐμφανές Cyr.*ador*.1(1.5D); mentally, *preconceive* τὸ πρῶτον ὁ νοῦς τὴν ἀρετὴν ἢ τὴν κακίαν ~εῖ Thdt.*eran*.3(4.179); id. *pental*.(5.128); met., *foreshadow, prefigure*, freq. of OT, Ath.*Ar*.2.8 (M.26.161C); ταῖς ἐναίμοις θυσίαις ~ῶν τὴν μέλλουσαν Gr.Naz.*or*.6.4 (M.35.728A); ‡Chrys.*pasch*.1(8.251A); τὸν Ἐνὼχ ἔχεις...καὶ τὸν Ἠλίαν, τὸ τῆς ἀθανασίας ~οῦντας μυστήριον ‡Nil.*fr.ascens*.3(M.79. 1501A); Bas.Sel.*or*.4.1(M.85.65A); in gen. ἐν ποταμῷ τὸ τῆς κολυμβήθρας μυστήριον ἐσκιογράφησε Procl.CP *or*.2.2(M.65.693C); ἡ προφητεία...σ. τὴν τῶν μελλόντων ἀπόβασιν Sophr.H.*v.Anast*.(M.92. 1693C); **2.** *outline*, met. (usu. implying inadequacy); **a.** *outline* in words, *give a faint impression of*, Gr.Naz.*or*.18.4(M.35.989C); of prophecy τὰ μὲν ἐσκιογράφει, τὰ δὲ διὰ χρωμάτων ἐτράνου Isid.Pel. *epp*.2.63(M.78.508A); **b.** *outline* by gesture, behaviour, etc., *indicate faintly*, Meth.*symp*.6.2(p.66.4; M.18.116B); Gr.Naz.*or*.28.19(p.50.2; M.36.49C); εἰ δακτύλοις ἐμοῖς τὸν κατ' ἐκείνου [sc. Ἀβεσαλώμ] ἐσκιογράφησα θάνατον Ast.Soph.*Ps*.7(M.40.473C); *make the sign of* the cross ἡ...ἄκρα θεολογία παρ' αὐτοῖς ἐστι δύο ταῦτα, συρίττειν τε πρὸς τοὺς δαίμονας καὶ σκιογραφεῖν ἐπὶ τοῦ μετώπου τὸν σταυρόν Juln. Imp.*ep*.79(p.94.3); **c.** *outline* in one's mind, *form a dim idea*, Gr. Naz.*or*.30.17(p.135.8; M.36.125B); in mind of another, *give a dim idea* δι' ἐσόπτρου καὶ δι' αἰνίγματος ἔμφασίν τινα σκιογραφεῖ Gr.Nyss. *hom.3 in Cant*.(M.44.821A); ἐδίδαξεν ὁ θεός, οὐκ ὄναρ ~ήσας, ἀλλ' ὕπαρ ἐπιδείξας Thdt.*h.rel*.21(3.1244); **3.** gen., *depict, represent*, Iren. *haer*.1.17.1(M.7.637B); Mac.Aeg.*hom*.18.12(M.34.632B); Gr.Nyss. *hom.13 in Cant*.(M.44.1060C); esp. in type λέγεται...τῶν...ἀγγέλων ...διάταξιν ⟨κατὰ⟩ τύπον τινὰ ~ῆσαι Eus.*d.e*.4.15(p.180.19; M.22. 300C); **4.** *apply cosmetics to*, '*paint*', Clem.*paed*.3.2(pp.239.20,242. 21; M.8.561C,572A).

***σκιαγράφητος**, ? *painted in light and shade* ζωγραφίας μὲν γὰρ δι' ὁμοιότητα σκιαγραφήταις περιστεραῖς προσέπτησαν πελειάδες Clem. *prot*.4(p.45.7; σκιαγραφίας M.8.156B).

**σκιαγραφία** ([*]**σκιογραφία**), **ἡ, 1.** art of *line drawing* opp. painting σκιαγραφίας μὲν εὑρεθείσης ὑπὸ Σαυρίου...γραφικῆς δὲ ὑπὸ Κράτωνος Athenag.*leg*.17.2(M.6.924A); Chrys.*Thdr*.1.13(1.20C); **2.** *rough drawing, sketch*, Eus.*v.C*.1.10(p.11.27; M.20.921C); Epiph. *anc*.102(p.123.14; M.43.201A); Thdt.*Heb*.10:1(3.604); *outline* in words, Clem.*str*.1.1(p.8.18; M.8.697B); in gen. *reflection, likeness*; of idols, id.*prot*.1(p.4.27; M.8.56B) cit. s. ἀνοικοδομέω; χαρακτὴρ δέ τις τῆς ἀφράστου φύσεως διὰ τῆς τῶν ἀρετῶν σ. τοῖς πρὸς αὐτὸν ὁρῶσιν ἐγγίνεται Gr.Nyss.*Pss.titt*.B 14(M.44.585D); of man ἐξεικονίζων ὥσπερ ἐν ἐσόπτρῳ τινὶ καὶ σ. τυπικῇ, οὐ φυσικῇ, τῆς τρισυποστάτου θεότητος τὸ μυστήριον ‡Gr.Nyss.*imag*.(M.44.1329B); with emphasis on its illusory nature διελέγχει τὴν σκιογραφίαν τοῦ μιαροῦ δόγματος αὐτοῦ Ath.*Ar*.2.33(M.26.217A); verbal *obscurity, sketchiness*, cf. ὑπὸ σκιαγραφίας τῶν λόγων Numenius ap.Eus.*p.e*.14.5(730B; M.21.1200B); **3.** *foreshadowing, prefiguration*, of name Joshua (Jesus) σ. ... ἦν τοῦ κυρίου τὸ ὄνομα Clem.*paed*.1.7(p.125.30; M.8.324A); τὸ μὲν τῇ σ., τὸ δὲ τῇ τελειώσει τοῦ μυστηρίου Gr.Naz.*or*.4.67(M.35.588C); Thdr.Mops. *Ps*.54(M.66.677A); of first creation of man σ. ... καὶ προτύπωσις τούτου [i.e. of his reformation] ‡Nil.*fr.ascens*.3(M.79.1501A); τῶν προφητῶν...ἄλλοι τῆς οἰκονομίας τύπος ἐγένοντο, ὡς ἐν σ. τὴν εἰκόνα προδεικνύντες τοῦ μέλλοντος Bas.Sel.*or*.10.1(M.85.137B).

**σκιαγραφικός**, *painted*; of an icon of BMV, Thdr.Stud.*or*.5.2(M. 99.721B).

**σκιαγράφος, ὁ**, *scene-painter*; met., *one who imagines, picturer* ἔστιν οὖν γαστριμαργία...σ. ἀρτυμάτων †Nil.*vit*.2(M.79.1141B).

**σκιάδιον, τό**, = σκιάδειον; **1.** *parasol*; gen., *shade*, met. σκιερὸς

γίνεται καὶ δροσώδης ὁ βίος διὰ τῶν τῆς ἀρετῆς σ. Gr.Nyss.*hom.2 in Cant.*(M.44.793D); **2.** *carriage with a hood*, Cyr.*Is.*2.4(2.307A).

**σκιάζ-ω**, *overshadow*; pass., of an animal, *be startled, shy*, Cyr.S. *v.Sab.*45(p.136.9); ~ομένη ἡ κάμηλος ποτὲ φεύγει Barth.Edess.*Agar.* (M.104.1441D).

***σκιαλογ-έω**, ? *talk vaguely; reason confusedly* τὸν ἐκ τοῦ πατρὸς λόγον ἔξωθεν αὐτῷ εἰσάγει, καὶ τὸ φύσει γέννημα ὡς ποίημα ~ῶν λέγει Ath.*Ar.*1.25(M.26.64C).

**σκίασμα, τό, 1.** *shadow, shade*; of night, Bas.*hex.*6.8(1.57C; M.29. 136A); met., of human virtues in rel. to God, Max.*ambig.*(M.91. 1108B); **2.** *covering, protection*; of human skin, Epiph.*haer.*51.32 (p.306.2; σκιά M.41.945C); **3.** *shade, phantom*, Serap.*euch.*29.2.

**σκιασμός, ὁ,** *shade, shelter*; of pillar of cloud, *Lit.*ap.*Const.App.*8. 12.26; *Const.App.*6.3.1.

**σκιαστής, ὁ,** *umbrella-bearer*, Gr.Naz.*carm.*1.2.8.146(M.37.659A).

**σκιερός,** *shady, dark*; met., of blows, *faint*, Gr.Naz.*carm.*2.2 (poem.)4.159(M.37.1517A); of life, Gr.Nyss.*hom.2 in Cant.*(M.44. 793D) cit. s. σκιάδιον; of the eye, *blind*, Nonn.*par.Jo.*9:11(M.43. 825B).

**σκιμπόδιον, τό,** *low bed*, ? kind of *stretcher* used as bier, Ath.*v. Anton.*90(M.26.969A); Mod.*dorm.*13(M.86.3308D).

***σκιμποδίσκος, ὁ,** = σκίμπους, *low couch*, Synes.*regn.*20(M.66. 1093B; p.47.1 om.).

**σκινδαλμός, ὁ,** = σκινδάλαμος, *splinter*; met.; **1.** *scruple* of conscience, tr. Lat. *scrupulus*, *Cod.Afr.*132; **2.** *discord*, Thdr.Stud. *epp.*2.157(M.99.1493A).

**σκιογρ-,** see also σκιαγρ-.

[*]**σκιογράφημα, τό,** = σκιαγράφημα, *foreshadowing*, Bas.Sel.*or.* 6.4(M.85.101A).

***σκιοτύπως,** *symbolically*, Ammon.*Ac.*18:18(M.85.1569D).

***σκιριτήριον, τό,** or ***σκιρήντριον, τό,** ? *haunt* τὸ θυμοῦ γέμον στηθήνιον, ὡς ὄχημα δαιμόνων,...ὡς δαιμόνων σκιρήντριον [σκιριτήριον], ὡς ἀσεβείας χαρτοφυλακεῖον *Max.invect.*(M.90.204C).

**σκιρ(ρ)όω,** intrans., *harden*, met. πρὸ τοῦ τὸ πάθος τῆς ἁμαρτίας σκιρρῶσαι Meth.*lepr.*6(p.458.26); usu. pass., *become hardened*; met., of imagination, *be obdurate*, ‡Just.*ep.Zen.et Ser.*6(M.6.1189B).

**σκιρτάω, 1.** *leap, jump*; of Jo. Bapt. in the womb, Or.*engast.* 7(p.290.33; M.12.1024B); with pain, Chrys.*hom.30.3 in Heb.*(12. 284A); fig. σ. τε καὶ πηδᾷ ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα Clem.*str.*5.13(p.381.18; M.9.124B); **2.** *be restive, unruly*; of one unwillingly consecrated, Chrys.*sac.*1.3(p.11.8; 1.365D); of the passions, ‡Nil.*perist.*2.1(M.79. 817B); **3.** *exult, rejoice* ἐκκλησίας χάρις σ. ‡*Diogn.*11.6; Chrys.*hom. 38.4 in Mt.*(7.430A); id.*Kal.*1(1.698A); τὸ...παιδίον [sc. Christ] ἐγέλα καὶ ἐσκίρτα τῇ κολακείᾳ *Pers.*(p.18.15; M.10.108B); Max.*ambig.* (M.91.1068A).

**σκίρτημα, τό,** *bound, leap*; met.; **1.** *unruliness*; **a.** *restiveness, turbulence* of youth, Clem.*q.d.s.*8(p.165.6; M.9.612D); **b.** *surge* of passions τὰ σ. τῆς γαστρός Chrys.*hom.55.5 in Mt.*(7.561D); τῆς σαρκὸς τὸ σ. Nil.*epp.*1.168(M.79.149B); τῶν τοῦ σώματος...σ. Thdt. *h.e.*4.11.7(3.967); **2.** *exultation, joy* τῆς χαρᾶς καὶ τῶν πολλῶν σ. ἀναιρῶν τὴν ὑπόθεσιν Chrys.*oppugn.*1.4(1.50A); ἐνταῦθα καὶ οἱ ποιμένες ἐδωροφόρουν σκιρτήματα, καὶ οἱ μάγοι τοὺς θησαυρούς Chrysipp.*enc.in BMV* 5(p.343.11); τὸ...τῆς ψυχῆς...ἀτρέπτως θεῖον διετηρήσατε σ. Max.*ambig.*(M.91.1292C).

**σκίρτησις, ἡ,** *bounding, leaping*; of Jo. Bapt. in the womb, ‡Ign. *Phil.*8; Sophr.H.*ep.syn.*(M.87.3176A); met., ref. Ps.113:4, Gr.Naz. *or.*30.2(p.110.2; M.36.105A).

**σκιρτητικός, 1.** *frisking, bounding*, fig. ἀλληγορῶν...ἡμᾶς πώλους καλεῖ,...τοὺς ἀδαμάστους πονηρίᾳ...πρὸς...τὸν πατέρα σκιρτητικούς Clem.*paed.*1.5(p.98.27; M.8.265C); **2.** *unruly*; neut. as subst., Didym. *Zach.*3.270; τὸ σ. καὶ ἀφηνιαστικὸν ἀποθεμένους, τό τε ἀπειθὲς καὶ σκληρόστομον Cyr.*Ps.*31:9(M.69.868C).

**σκίρ(ρ)ωμα, τό,** *hardened swelling, induration*, Marc.Diac.*v.Porph.* 4; σκιρρ-, Jo.Mon.*hymn.Blas.*9(M.96.1408A).

**σκιώδης, 1.** *dark, gloomy*; met., Gr.Naz.*carm.*1.1.6.69(M.37. 435A); **2.** *shadowy*, i.e. merely symbolical, Eus.*d.e.*4.15(p.180.22; M. 22.300D) cit. s. ἀντίμιμος; σ. ... καὶ τυπικὸν Χριστόν *ib.*7.2(p.336.16; 548D); οὐδὲ γὰρ τὰ Ἰουδαίων ἀλλότρια Χριστοῦ, τυπικὴν δὲ καὶ σ. τὴν πρὸς Χριστὸν εἶχεν οἰκείωσιν ‡Chrys.*pasch.*5(8.261A); οὐ μὲν τὴν οἰκοδομίαν τῆς Ἱερουσαλὴμ προσμεῖναι δεῖ...καὶ σ. περιρραντήρια μετὰ τὸ πανάγιον βάπτισμα Thdt.*Ps.*105:47(1.1364); Germ.CP *or.*2(M.98. 265B); **3.** *shadowy*, i.e. without substance οὐδὲ παριδὼν τὴν τοῦ ἀνθρώπου ὕπαρξιν σ. τὴν δεῖξιν ἐποιεῖτο [sc. Christ] ‡Ath.*Apoll.*1.7 (M.26.1105B); τὴν σ. δόξαν τοῦ παρόντος βίου Pall.*h.Laus.*epilog.(M. 34.1260); ἡ ἐνταῦθα σύνθλιψις...σ. καὶ ὀνειρώδης Thdr.Stud.*epp.*2.11 (M.99.1145C).

**σκιωδῶς,** *symbolically, in type; obscurely* σ. καὶ προφητικῶς Adam. *dial.*5.5(p.182.17; M.11.1837B); τυπικῶς καὶ σ. Anast.S.*hod.*8(M.89. 132C).

***σκλάβα, ἡ,** *concubine*, Barth.Edess.*Agar.*(M.104.1388B).

**σκληραγωγ-έω, 1.** *discipline, train*; esp. in ascetic life, †Chrys. *Jud.et gent.*9(1.571B); ὅσον ἐπὶ πλεῖον ~εῖς σου τὸ σῶμα, τοσοῦτον διερευνᾷς σου τὸ συνειδός Nil.*Eulog.*29(M.79.1132B); πόνοις τε καὶ φόβοις ~εῖσθαι τὸν ἐντριβῆ Cyr.*ador.*5(1.154B); **2.** *treat harshly*, Cyr. *glaph.Ex.*2(1.281B); Thphyl.*exc.Rom.*3(p.223.18; M.113.929D); *ib.*7 (p.227.9; 936B); of excessive asceticism πῶς τινες ἐχρήσαντο τῇ ἀποτομίᾳ ~ήσαντες τὸ σῶμα αὐτῶν *Apophth.Patr.*(M.65.368A).

**σκληραγωγία, ἡ, 1.** *discipline, austerity* of life, *asceticism* ἐν ἐγκρατείᾳ καὶ ἀσκήσει μέχρι νῦν διάγοντα· εἰ καὶ ὅτι τὸ εὔτονον αὐτοῦ τῆς σ. λοιπὸν κατεδαπάνησε τὴν σάρκα Bas.*ep.*81(3.174C; M.32.457B); τρύφης τε καὶ ἀναπαύλης ἀπόθεσις, σ. τε καὶ πόνος, καὶ ζωῆς ἁγιοπρεποῦς...ἐπιτήδευσις Cyr.*Joel.*10(3.209B); μετὰ...σ. καὶ ἡσυχίας ἐκάθισαν ὧδε *Apophth.Patr.*(M.65.233B); of pagans, Chrys.*hom.8.5 in 1Cor.*(10.72E); in which Jo. Bapt. excelled, id.*hom.16.1 in Jo.* (8.90D); Cosm.Ind.*top.*5(M.88.277A); also Elijah, Chrys.*hom.10.4 in Mt.*(7.145A); and James of Jerusalem, *ib.5.3*(78A); pertaining to practical life opp. contemplation, Nil.*serm.*4(M.79.1269C); a means to perfection, Chrys.*hom.11.8 in Mt.*(7.160A); τὸν ἐπὶ τῇ σ. πόνον ἔκλεπτε τὸ θαῦμα τῆς θεωρίας Nil.*exerc.*20(M.79.748A); Pall.*h.Laus.*2 (p.16.22; M.34.1011A); an integral part of the Christian life, Chrys. *stat.*6.3(2.77C); οἱ λόγοι τοῦ κυρίου τὰ τέσσαρα ταῦτα περιέχουσι· τὰς ἐντολάς, τὰ δόγματα, τὰς ἀπειλάς, τὰς ἐπαγγελίας· καὶ πᾶσαν σ. διὰ ταῦτα ὑπομένομεν Max.*carit.*2.24(M.90.992B); rendered vain by sin, Chrys.*stat.*3.6(2.44D); imposed as punishment for witchcraft, ‡Jo. Jej.*exc.poenit.*(M.88.1933B); plur., *ascetic practices, austerities*, †Bas. *Is.*213(1.539A; M.30.488A); Isid.Pel.*epp.*3.401(M.78.1037B); *Apophth. Patr.*(M.65.133B); sing. collective for body of ascetic practices, *A.Xanthipp.*16(p.69.21); Chrys.*sac.*3.12(p.68.24; 1.389C); id.*Stag.*1. 1(1.155E); **2.** *hardship* πρὸς λιμὸν καὶ πενίαν, καὶ πρὸς σ. ἅπασαν, καὶ πρὸς κινδύνους, καὶ πρὸς αἷμα Chrys.*hom.15.8 in Mt.*(7.198B); τὴν ἀνεθελητόν...σ. [sc. of Israelites in Egypt] γύμνασμα ποιούμενοι... ὠφέληνται μᾶλλον ἤπερ ἠδίκηνται Cyr.*ador.*4(1.109B).

***σκληραυχενία, ἡ,** *stiff-neckedness, obstinacy* (properly of horses), Epiph.*haer.*30.9(p.344.13).

***σκληραυχέω,** *be stiff-necked, unmanageable* (properly of horses), ‡Nil.*perist.*2.1(M.79.817B).

**σκληρία, ἡ,** *hardness*; hence **1.** *hard times*, *T.Sal.*18.15(M.122. 1344A; p.53.15n.); **2.** *obstinacy*, Eus.*d.e.*1.6(p.34.11; M.22.65D).

***σκληριάζω,** *become hard* τὰ...γόνατα αὐτοῦ [sc. S. James of Jerusalem] ἐσκληρίασαν δίκην καμήλων Epiph.*ep.Arab.*ap.*haer.*78. 14 (conj. p.464.27 for ἐσκληκίασαν cod. M.42.721B).

***σκληρισμός, ὁ,** *hardening* (of the heart), Apoll.ap.*cat.Jo.*12:40 (p.332.23).

**σκληροκαρδία, ἡ,** *hardness of heart, obstinacy*, in impenitence ἐὰν ...μὴ ἀναβῇ [sc. τὰ ἔργα τὰ πονηρά] ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν, οὐ σώζονται διὰ τὴν σ. αὐτῶν Herm.*vis.*3.7.6; ref. adulterers stoned to death ὡς ἂν διὰ σκληροκαρδίαν ἀποθανόντες τῷ νόμῳ, ᾧ μὴ ἐπείσθησαν Clem.*str.*2.23(p.194.3; M.8.1097A); in unbelief τὴν ἀμαθίαν...καὶ τὴν σ. τῶν εἰς τὴν ἀλήθειαν λελιθωμένων id.*prot.*1(p.5.15; M.8.57A); πιστεύσατε εἰς τὸν θεὸν...καὶ μὴ ἑαυτοὺς ὁδηγήσητε ἐν τῇ σ. ὑμῶν *A.Thom.*A 166(p.280.16); ref. Marcellus ὥσπερ ἐν ὀχυρώματι ἑαυτὸν τῇ Ἰουδαϊκῇ περιφράξας σ., τὴν ἄρνησιν προυβάλλετο τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ Eus.*e.th.*2.18(p.123.4; M.24.941D); associated with ἀμαθία, Clem. *prot.*1 cit. supra; id.*str.*4.26(p.323.16; M.8.1377B); with φθόνος, *T.Sym.*6.2; as reason why ceremonial law was given to Jews δι' ἣν αἰτίαν καὶ ὑμῖν προσετάγη, τοῦτ' ἔστι διὰ τὰς ἀνομίας ὑμῶν καὶ τὴν σ. Just.*dial.*18.2(M.6.516A); *ib.*46.7(576C); *Const.App.*6.20.11; and a partial revelation πρὸς τὴν σ. τοῦ Ἰουδαίων λαοῦ ἡ τοιαύτη αὐτοῖς παρείχετο διδασκαλία. οὐδὲ γὰρ οἷόν τε ἦν τὸ πνεῦμα...ἀνθρώποις ἀτελέσι τὰς φρένας ἐντελῆ παραδοῦναι τὸν τῆς θεοσεβείας λόγον ...διὸ πρὸς τὴν σ. αὐτῶν τὴν περὶ ἑνὸς θεοῦ διδασκαλίαν ἐποιοῦντο Eus. *e.th.*2.20(p.127.9ff.; 949B,D).

**σκληροκάρδιος,** *hard of heart, stubborn, obstinate* Σοδομῖται...οἱ ἄθεοι καὶ οἱ πρὸς τὴν ἀσέβειαν ἐπιστρεφόμενοι σ. τε καὶ ἠλίθιοι Clem. *prot.*10(p.74.27; M.8.220B); μὴ ἔσο αὐθάδης μηδὲ πονηρόφρων μηδὲ σ. μηδὲ θυμώδης μηδὲ μικρόψυχος· πάντα γὰρ ταῦτα ὁδηγεῖ πρὸς βλασφημίαν *Const.App.*7.7.2; associated with folly, ignorance and weakness οὐδὲ ἀπειλοῦντος τοῦ θεοῦ φρίσσετε, ἀλλ' ἢ λαὸς μωρὸς καὶ σ. ἔστε Just.*dial.*123.4(M.6.761B); ὑμεῖς σ. μένοντες ἢ ἀσθενεῖς τὴν γνώμην *ib.* 44.1(569B); σ. καὶ ἀσύνετος *ib.*27.4(533B); ἡ...παρουσία τοῦ σωτῆρος οὐ μωροὺς ἐποίησεν καὶ σ. καὶ ἀπίστους, ἀλλὰ συνετοὺς καὶ εὐπειθεῖς καὶ πρὸς ἔτι πιστούς Clem.*str.*1.18(p.57.9; M.8.804B); esp. of Jews εἰ δὲ...

ἀξιῶ ὑμᾶς ἐπιγνῶναι αὐτάς [sc. γραφάς], σ. πρὸς τὸ γνῶναι νοῦν καὶ θέλημα τοῦ θεοῦ γίνεσθε Just.*dial*.68.1(632D); ἡμεῖς οἱ ἁπαλοὶ πρὸς πειθὼ ...ἡ μὲν γὰρ γενεὰ ἡ παλαιὰ σκολιὰ καὶ σ. Clem.*paed*.1.5(p.101.19; M.8.272B); κατεάγασιν αἱ πλάκες τῶν σ., ἵν' αἱ πίστεις τῶν νηπίων ἐν μαλθακαῖς τυπωθῶσιν διανοίαις *ib*.3.12(p.287.26; 673A); manifested in unbelief τούτων ἁπάντων γενομένων [i.e. entry into Jerusalem] καὶ ἀπὸ τῶν γραφῶν ἀποδεικνυμένων, ὑμεῖς ἔτι σ. ἐστε Just.*dial*.53.2 (593A); οἱ σ. προφητείαν οὖσαν σεσοφισμένην οὐ νοοῦσιν Clem.*paed*.2.8 (p.202.20; 485B); οἱ...σ. καὶ ἰδιῶται τῶν ἐκ περιτομῆς εἰς τὸν σωτῆρα ἡμῶν οὐ πεπιστεύκασι Or.*princ*.4.2.1(p.306.2; M.11.357A); antidotes: fear τούτων [sc. τεράτων καὶ σημείων]...τῷ φόβῳ τοὺς σ. προύτρεπεν Clem.*prot*.1(p.8.20; M.8.64B); 'ἀρχὴ σοφίας φόβος' εἴρηται 'κυρίου'... δοθεὶς τοῖς ἀπειθοῦσι καὶ σ.· οὓς γὰρ οὐχ αἱρεῖ λόγος, τιθασεύει τούτους φόβος id.*str*.2.8(p.132.21; M.8.972C); τὸν σ. οὐκ ὠφελεῖ λεπτοτέρας γνώσεως λόγος, διότι ἐκτὸς φόβου, μετανοίας πόνους οὐ καταδέχεται Marc.Er.*opusc*.1.149(M.65.924B); chastening ὁ διδάσκαλος οὗτος ὁ παιδεύων μυστηρίοις μὲν τὸν γνωστικόν, ἐλπίσι δὲ ἀγαθαῖς τὸν πιστόν, καὶ παιδείᾳ τῇ ἐπανορθωτικῇ δι' αἰσθητικῆς ἐνεργείας τὸν σ. Clem.*str*. 7.2(p.6.10; M.9.409A); neut. as subst. διὰ τὸ σ. ὑμῶν καὶ ἀχάριστον εἰς αὐτόν Just.*dial*.27.2(533A); *ib*.44.2(569B); *ib*.47.2(577A).

***σκληροκοιλιάω**, *become costive*, Call.*v.Hyp*.(p.15).

***σκληρόνους**, *stubborn, determined*, Cyr.*hom.pasch*.10($5^2$.135C).

**σκληροποιός**, *making hard, hardening*, met. τὸ πάθος...ἢ μαλακτικὸν τῆς ψυχῆς εἰς ἁπαλότητα, ἢ σ. εἰς τραχύτητα ‡Chrys.*pasch*.2(8. 255A).

**σκληρόστομος**, *hard-mouthed*; of horses; met., of persons, *obstinate*; neut. as subst., Cyr.*Ps*.31:9(M.69.868C) cit. s. σκιρτητικός.

**σκληρότης, ἡ**, *hardness*; of persons; **1.** *harshness*, Herm.*mand*. 5.2.6; Synes.*ep*.73(M.66.1440C); **2.** *obduracy* in impenitence, Or. *princ*.3.1.11(p.214.4; M.11.269A); **3.** *severity* δι' εὐσεβοῦς σ. Proc.G. *Dt*.17:5(M.87.913B).

***σκληροτραχηλία, ἡ**, *obstinacy*, ‡Epiph.*v.proph.Dan*.(M.43.424C; σκληροτράχηλον p.24); *T.Sym*.6.2(v.l. for σκληροκαρδίαν).

**σκληροτράχηλος**, *stiff-necked, stubborn* ἵππος σκληρόστομος...καὶ ἄνθρωπος σ. Ephr.1.89C; neut. as subst., Hesych.H.*Ps.tit*.80(v.l. for σκληροτραχεῖν M.27.997C).

***σκληρουχέομαι**, *be hardened, endure hardship*, Nil.*Eulog*.13(M. 79.1109C).

**σκληρουχία, ἡ**, *harsh self-discipline, austerity*, Nil.*epp*.1.232(M. 79.168C); †Nil.*vit*.2(M.79.1141B); ‡Caes.Naz.*dial*.174(M.38.1140).

**σκληρόω**, v. σκληρύνω.

**[*]σκληρυμμός, ὁ**, *hardness*; of Pharaoh, Or.*princ*.3.1.11(p.212.5; σκληρυσμόν M.11.268A).

***σκλήρυνσις, ἡ**, *hardening* ἀνάξιον δὲ θεοῦ τὸ...ἐνεργεῖν σκλήρυνσιν ἐπὶ τὸ ἀπειθῆσαι τῷ βουλήματι τοῦ σκληρύνοντος τὸν σκληρυνόμενον Or. *comm.in Ex*.ap.*philoc*.27(p.242.10; M.12.264A); *ib*.(p.243.14; 265C).

**σκληρυντικός**, *capable of hardening* μήτε εὐποροῦντες ἀποδείξεων πρὸς τὸ τὸν δίκαιον σ. εἶναί τινος Or.*comm.in Ex*.ap.*philoc*.27(p.243. 21; M.12.265C).

**σκληρύν-ω**, **A.** *harden, make hard*; **1.** act., met. ἡμεῖς ἐσκληρύναμεν τὸν τράχηλον ἡμῶν *Pss.Sal*.8.35; usu. with καρδία or of the person; **a.** in impenitence καλὸν...ἀνθρώπῳ ἐξομολογεῖσθαι...ἢ ～ει τὴν καρδίαν αὐτοῦ *1Clem*.51.3; freq. ref. Pharaoh ἐγὼ...πνεῦμα χαλεπὸν...ἐγὼ παρήμην...～ων αὐτοῦ τὴν καρδίαν *T.Sal*.25.3(M.122.1356C); εἰ γὰρ ὑπὸ θεοῦ ～εται καὶ διὰ τὸ ～εσθαι ἁμαρτάνει, οὐκ αὐτὸς ἑαυτῷ τῆς ἁμαρτίας αἴτιος· εἰ δὲ τοῦτο, οὐδὲ αὐτεξούσιος ὁ Φαραώ Or.*princ*. 3.1.7(p.204.15; M.11.260A); οὐ προτιθέμενος, '～ειν' ἀλλὰ διὰ προθέσεως χρηστῆς ᾗ ἐπακολουθεῖ διὰ τὸ τῆς κακίας ὑποκείμενον τοῦ παρ' ἑαυτοῖς κακοῦ τὸ ～εσθαι, '～ειν' λεγόμενος τὸν ～όμενον *ib*.3.1.10(p.210. 4ff.; 265A); id.*hom.6.3 in Jer*.(p.50.20; ἐσκληρωμένη M.13.328B); **b.** in ignorance εἰ...～ει [sc. God] καρδίας, καὶ τίς σοφίζει; *Hom. Clem*.2.43; **2.** pass., met., *be hardened, obstinate*; Marc.Diac. *v.Porph*.55; **a.** in impenitence, Or.*sel.in Ex*.3:21(M.12.284A) cit. s. ἀντιτυπέω; Ath.*Ar*.3.26(M.26.377A); *Const.App*.2.38.3; Gr.Nyss. *ordin*.(M.46.548D); **b.** against the truth ἐν...τῷ ὑφ' ἡμῶν παραινεῖσθαι οὐκ ἐσκληρύνετο [sc. Sabellius] Hipp.*haer*.9.11(p.245.22; M.16.3379A); ref. Lc.3:8 αἰνισσόμενος ἡμᾶς...ἐσκληρυμμένους πρὸς τὴν ἀλήθειαν Or.*hom.4.5 in Jer*.(p.28.1; ἐσκληρωμένους M.13.292B); Eus.*h.e*.2.17.18(M.20.181A).

**B.** *make harsh* or *severe* ἐσκλήρυνεν Χοσρόης τὸν ζυγὸν αὐτοῦ ἐπὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς αἱμοβορίαν καὶ φορολογίαν Thphn.*chron*.p.253 (M.108.633B).

**σκληρυσμός, ὁ**, v. [*]σκληρυμμός.

**σκληρώδης**, *of a hard nature, hard*; as a human characteristic ? *stubborn, mulish* τὸ φλέγμα [sc. τὴν ψυχὴν ἐργάζεται] ἀργωδεστέραν καὶ σκληρωδεστέραν Melet.*nat.hom*.30(M.64.1272A).

**σκληρῶς**, *hardly, with hardship*, Ath.*apol.fug*.17(p.80.17; M.25. 665D).

**[*]σκνιπία (κνιπία), ἡ**, *want, scarcity* ἐγένετο...καὶ θανατικὸν καὶ σ. παντὸς εἴδους Thphn.*chron*.p.248(v.l. κνιπία M.108.621C).

**[*]σκνιφεύομαι**, = κνιπεύω, *be stingy* or *niggardly*, Leont.N.*v.Jo. Eleem*.7(p.14.16).

**σκνιφός**, *niggardly, stingy*; characteristic of those born under Gemini, Leo, and Aquarius, Hipp.*haer*.4.17,19,25(pp.50.21,51.19, 53.10; M.16.3083D,3086B,3087C); in gen., Jo.Mal.*chron*.12 p.295(M. 97.448A); Leont.N.*v.Jo.Eleem*.21(p.40.10).

***σκνιφότης, ἡ**, *parsimony, stinginess*, Ephr.3.426C; ἡ σ. ἀπὸ μικροψυχίας ἀναβλαστάνει Ant.Mon.*hom*.10(M.89.1461B).

***σκολάκι(ο)ν, τό**, lamp-*wick*, Ephr.2.176C; *Apophth.Patr*.(M.65. 324B,C).

**σκολιάζω**, **1.** trans., *pervert, turn aside*, *T.Sal*.4.5; **2.** intrans., *deal crookedly, behave unjustly*, Ephr.1.312B; of one who is unorthodox σκολιάσαι ἔχει εἰς τὴν πίστιν Call.*v.Hipp*.(p.67).

***σκολιεύ-ομαι**, **1.** *wriggle, writhe*, Epiph.*haer*.42.11(p.134.16; ～ει M.41.741B); **2.** met., *wriggle in argument, evade logical issues*, Leont.H.*Nest*.4.24(M.86.1689A); **3.** met., *be tortuous* διὰ τῆς πολυτρόπως ～ομένης πλανώμενος ἡδονῆς Max.*qu.Thal*.47(M.90.428A).

***σκολιόγνωμος**, *wrong-headed, perverse*, Thdr.Stud.*epp*.2.77(M. 99.1316B).

***σκολιοδρομ-έω**, *run crookedly*; met., the race of life, Or.*exc.in Ps*.36:23(M.17.133A); ～εῖ [sc. Satan]...ὥσπερ τὸ θηρίον Cyr.*Is*.3.1(2. 371E); of heretics εἰ...τις ἕλοιτο...～εῖν, καὶ τὴν εὐστιβῆ τῶν θεωρημάτων μεταμείψας ὁδόν, παρατρέπεσθαι πρὸς ἑτέραν, ἀκάνθαις περιπεσεῖται id.*dial.Trin*.5($5^1$.571A).

***σκολιοπορία, ἡ**, *winding passage*, ‡Caes.Naz.*dial*.77(M.38.944).

**σκολιότης, ἡ**, **1.** *crookedness, sinuousness*, Or.*Jo*.6.18(10; p.127. 26; M.14.232C); **2.** met., *virulence* ὄφιν...τῆς...θυμώδους σ. Gr.Mag. *dial*.(tr.Zach.)3.55(M.*PL*.77.302B); **3.** met., *crookedness, perversity*, of men's dealings ἵνα...ἁγιασθῆτε ἀπὸ...πονηρίας καὶ ἀπὸ...σ. Herm. *vis*.3.9.1; ἀχολοί τε καὶ ἀνεπίμικτοι κακοφροσύνῃ καὶ σ. Clem.*paed*.1.5 (p.101.18; M.8.272B); *ib*.2.8(p.202.17; 485B); αἱ ἀρεταὶ εὐθύτητές εἰσιν, ὡς αἱ κακίαι σ. Or.*fr.in Pr*.1:3(M.17.153C); of heresy, Bas.*Eun*.1.8 (1.219C; M.29.528A).

**σκολιόφρων**, *of crooked mind, perverse*, Nonn.*par.Jo*.8:44(M.43. 820B).

***σκολιόω**, *make crooked, pervert* τῆς ἀγάπης τὸ εὐθὲς διαστρέψαντες, ἐσκολιώσαμεν τὴν καρδίαν, καὶ...ἐσκαμβώσαμεν Max.*ep*.1(M.91.385D).

**σκολόπενδρα, ἡ**, *millipede* ἐν ἑτέροις λόγοις ἔφη· 'δίδωμι ὑμῖν ἐξουσίαν καταπατεῖν ἐπάνω ὄφεων, καὶ σκορπίων, καὶ σκολοπενδρῶν, καὶ ἐπάνω πάσης δυνάμεως τοῦ ἐχθροῦ' [cf.Lc.10:19] Just.*dial*.76.6(M. 6.653C); as typical of something ugly and loathsome, Gr.Nyss.*hom. 4 in Cant*.(M.44.833B).

**σκόλοψ (σκώλωψ), ὁ**, **1.** *pale, stake*; of Cross, Cels.ap.Or.*Cels*.2. 55(p.178.21; M.11.884B); *ib*.2.69(p.191.23; 905A); Eudoc.*Cypr*.1.191 (M.85.840B); ‡Caes.Naz.*dial*.178(M.38.1148); **2.** *thorn*, ref. Os.2:6, Cyr.*Os*.18(3.39E); σκώλωψ Jo.Carp.*cap*.(M.85.1858); met., of sins, Clem.*str*.7.12(p.53.6; M.9.501B); ἀνὴρ δέ τις διεστραμμένης προθέσεως, καὶ τοῖς τοῦ...ἐχθροῦ σκόλοψιν ἐμπεπαρμένος Gr.Mag.*dial*.(tr. Zach.)4.19(M.*PL*.77.351B); of Israel's troubles, Cyr.*Os*.15(3.37C); ref. 2Cor.12:7 ὑπὲρ τοῦ σ. ... ἐν τῷ σαρκί, τουτέστι, ὑπὲρ τῶν κινδύνων Chrys.*hom.14.7 in Rom*.(9.585E); ἐπὶ μὲν τῶν ἐνύλων, ὁ νοῦς συνεργὸν ἔχει τὸν λογισμόν· ἐπὶ δὲ τῶν ἀΰλων...ὡς σκώλωπα ἕξει κολαφίζοντα ‡Max.*cap.al*.154(M.90.1437A); passage discussed, Didym.*2Cor*.12:7(p.42.12ff.; M.39.1729A); Chrys.*hom.26.2 in 2Cor*. (10.620D–621A); Thdt.*2Cor*.12:7(3.349); cf.Bas.*reg.fus*.55.4(2.400B; M.31.1049C); **3.** *spur* on bird's leg τῶν πτηνῶν οἶμαι ὅσα μὲν σκόλοπας ἔχει κατωτέρω τῶν γονάτων ὑπὲρ τὰς βάσεις καθαρὰ εἶναι βούλεται Or.*sel.in Dt*.14:9(M.12.812B); **4.** *peg* of stringed instrument τὰς χορδὰς οἱ μουσικοὶ διαπαύειν εἰώθασι, καὶ χαλῶσι ταύτας, τοὺς σ. περιστρέφοντες Thdt.*eran*.2(4.174).

**σκόπελος, ὁ**, *cliff*; fig., ref. Nest. τὸ τῆς ἀσεβείας κῦμα προσέρρηξεν τῷ σ. τῆς καθαιρέσεως Xyst.Papa *tract*.4(p.145.18; M.*PL*.50. 586C); met., *misfortune, adversity*, Gr.Naz.*carm*.2.1.2.18(M.37. 1018A).

***σκοπευτήριον, τό**, **1.** *watch-tower*; freq. of Sion, Or.*fr.19 in Lam*.1:6(p.242.29; M.13.616C); Eus.*d.e*.6.24(p.293.23; M.22.481C); Cyr.*Ps*.9:12(M.69.768D); met. ἐν πάσῃ ψυχῇ Σιὼν οὔσῃ καὶ σ. θεὸς κατοικεῖ Or.*exc.in Ps*.9:12(M.17.105C); τὸν νοῦν...κεκαθαρμένον...ὃς ὀνομάζεται Σιὼν...ἐπειδὴ ἐκεῖθεν ἔστι τὸ σ. πάσης φύσεως †Bas.*Is*. 291(1.600B; M.30.629A); *ib*.92(443C; M.269B); πᾶς...ὁ τὰ ἀλλότρια κατασκευάζων δόγματα, οἰκοδομεῖ τὴν Σιών, τουτέστι τὸ ἑαυτοῦ σ., ἐν αἵμασι *ib*.152(1.487B; M.368C); σ. ἔχοντες τὴν θεωρητικὴν ψυχήν, ἐκ

μετεώρου σκοπεύουσαν ἅπαντα Or.*schol.in Cant.*7:4(M.17.281C); Cyr. *Is.*1.1(2.10B); of OT saints οὗτοι, ζητοῦντες τὸν Χριστὸν καὶ διψῶντες, ἐκλήθησαν Σιὼν...ὅταν δὲ ἐπέτυχον...ἐγένοντο Ἱερουσαλήμ, ὁρῶντες θεόν, καὶ σ. πάσης τῆς γνώσεως ‡Tit.Bost.*palm.*4(M.18.1269C); of Inc. τὴν τοῦ κυρίου νομοθεσίαν, ἀπὸ τοῦ σ. γινομένην, ἀπὸ τῆς σαρκὸς τῆς θεοφόρου ἀφ' ἧς ἐπεσκόπει τὰ κατὰ ἀνθρώπους πράγματα †Bas.*Is.* 72(1.430E; M.30.241A); **2.** *end, aim* σ. τῶν περὶ ἀρετῆς πάσης λόγων ἡ τοῦ νοῦ τήρησίς ἐστιν Hesych.S.*temp.*1.76(M.93.1504C); **3.** *mirror* περιέθετο κόρυθα φρόνησιν, τὸ τῶν ἀρετῶν σ. CCP(681)*or.imp.*(H.3. 1424D).

**σκοπευτής, ὁ,** *watcher*; *spy*, Bas.*ep.*223.3(3.338B; M.32.825B); Jo. Eub.*innoc.*3(M.96.1504C).

***σκοπευτικός, 1.** *capable of beholding, contemplating* τῆς σ. καὶ θεωρητικῆς δυνάμεως Σιὼν καλουμένης Or.*fr.14 in Lam.*1:4(p.241.1; M.13.613A); τῆς γνώμης τῆς ἐκκλησιαστικῆς σ. οὔσης τῆς ἀληθείας καὶ διὰ τοῦτο Σιὼν καλουμένης περιληπτέον αὐτῆς ἐν διανοίᾳ τὰ δόγματα id.*sel.in Ps.*47:13(M.12.1441A) = Didym.*Ps.*47:13(M.39.1381B); Or. *Ps.*75:3(p.106); **2.** of places, *giving a view* of, *looking out* upon, met. τῶν οὐρανίων εἶναι σκοπευτικὸς καταξιωθήσεται †Bas.*Is.*138(1.475E; M.30.341C).

***σκοπεύτρια, ἡ,** = σκοπευτήριον, *watch-tower* Σιὼν...σ. ἑρμηνεύεται *Schol.* in ‡Ath.*fr.Ps.*77:68(p.24); *Schol. ib.*47:3(p.29).

**σκοπ-έω, 1.** *contemplate* spiritually θεωροῦντες τὸν θεόν, καὶ ∼οῦντες τὴν πνευματικὴν γνῶσιν ‡Tit.Bost.*palm.*4(M.18.1269D); **2.** *watch over*; of episcopal jurisdiction, Philost.*h.e.*3.15(v.l. διεσκόπει M.65.505B); ∼ούσης τῆς τοῦ θεοῦ δεξιᾶς Leo Mag.*ep.*104.3 (M.*PL.*54.994C; σκεπ- p.59.36).

**σκοπός, ὁ, A.** of persons; *one that looks about* or *looks after things*; *look-out man*; of bishops σ. γὰρ εἶναι δεῖ ὑμᾶς τῷ λαῷ τοὺς ἐπισκόπους *Const.App.*2.6.7; *ib.*2.6.10f.

**B.** of things; **1.** *end, aim, object* ἀποβλέποντες εἰς τὸν σ. τῆς ἀληθείας αὐτοῦ καὶ τὴν οἰκονομίαν δοξαζέτωσαν τὸν κύριον Ath.*ep. Pall.*(M.26.1168D); πάσης νομοθεσίας τῆς θεόθεν γεγενημένης ἕνα σ. Gr.Nyss.*hom.7 in Eccl.*(M.44.716A); Thdr.Mops.*Jon.*proem.(M.66. 317C); cf. *scopon...id est, destinationem et telos, hoc est, finem proprium*, Cassianus *collatio* 1.2(M.*PL.*49.483B); as justifying the means ὁ δὲ σ. τῶν γιγνομένων ἐπὶ τὸ κρεῖττον τὴν παραλλαγὴν ἔχει Gr. Nyss.*or.catech.*26(p.98.13; M.45.68D); *immediate object*, opp. τέλος: τοῖς...γεγαμηκόσι σ. ἡ παιδοποιΐα, τέλος δὲ ἡ εὐτεκνία Clem.*paed.*2. 10(p.208.3; M.8.497A); id.*str.*2.22(p.188.21; M.8.1085B); hence one's *intention, idea* ἀμφότεροι γὰρ πρὸς τὸν ἴδιον σ. ὁρῶντες, καλῶς εἰρήκασιν Ath.*syn.*46(p.271.23; M.26.776B); τὸν Ἰουλιανοῦ μεμαθηκότες... σκοπόν Thdt.*h.e.*3.7.6(3.919); **2.** *purport, meaning, significance*, of tradition εἰ...τὸν...σ. τὸν ἐκκλησιαστικὸν ὡς ἄγκυραν τῆς πίστεως ἐπεγίνωσκον Ath.*Ar.*3.58(M.26.445A); ref. Ac.4:34f. τὸν τῆς εὐσεβείας σ. ἐκπληρούντων Bas.*hom.in Ps.*14(1.357A; M.29.264A); freq. in rel. to scripture, Gr.Nyss.*anim.et res.*(M.46.49C) cit. s. γραφή; ἄνευ τῆς εὑρέσεως τοῦ σ. οὐκ ὠφελεῖ ἡ γραφή Chrys.*exp.in Ps.*3(5.2A); Cyr.*Os.* 1(3.6C); προσήκει τὰ τῆς γραφῆς ἰδιώματα εἰδέναι· οὔτε γὰρ δυνατὸν ἑτέρως αὐτῆς τὸν σ. διαγνῶναι Thdt.*Ezech.*16:53(2.792); εἰ δὲ ταῦτά τις ἐθέλει νοεῖν, τοῦ τῆς...γραφῆς οὐκ ἐκπεσεῖται σκοποῦ id.*Abac.*3:7 (2.1552); Cosm.Ind.*top.*2(M.88.73B); and of heresy, Thdt.*haer.*5.2 (4.388); **3.** *test, proof*, ref. Job's trials οὐ δι' ἁμαρτίας ἐστίν, ἀλλὰ δι' ἀγῶνα καὶ σ. ἀνδρείας Didym.*Job* 13:27(M.39.1149D).

***σκοροδοφάγος, ὁ,** *garlic eater*, Ant.Mon.*hom.*16(M.89.1476D).

**σκόρπαινα, ἡ,** a kind of fish, Epiph.*haer.*37.9(p.62.10; M.41.653C).

**σκορπίζω, 1.** *scatter, disperse*; *spread* a disease; pass., Meth.*lepr.* 10(p.464.10); **2.** *dissipate, squander*; met. σ. ἑαυτούς Tat.*orat.*30 (p.30.21; M.6.868B); **3.** *divide*; **a.** *cause disunion among*, *Clem.ep.*18 (M.2.53B); **b.** *separate* οὐδαμοῦ σ. ἑαυτὸν [sc. Christ] ἢ διαλύσας εἰς σωτῆρας δύο Thphl.Al.*fr.ep.pasch.*2(*ACO* 1.1.5 p.68.20; M.65.56B).

**σκορπισμός, ὁ,** *scattering*; *dispersal, distribution* of wealth δέοντι σ. τὸ βάρος κούφιζε τοῦ πλούτου Isid.Pel.*epp.*1.35(M.78.204C); Max.*ep.*3(M.91.409C).

***σκορπιστήριον, τό,** *instrument of dispersion*; met., *dissipater* κενοδοξία ἐστὶ...καμάτων σ., ἱδρώτων ἀπώλεια Jo.Clim.*scal.*22(M.88. 949A).

***σκορπιστός,** *scattered, out of order*; of letters of the alphabet, Chrys.*hom.4.3 in Col.*(11.355F).

**σκοτάζω, 1.** intrans., *grow dark*, Or.*hom.12.9 in Jer.*(p.96.6; M. 13.392A); **2.** trans., *darken, make dark*, Ath.*ep.Epict.*10(p.16.12; M.26.1068A).

**σκοτασμός, ὁ,** *darkening, darkness*; in allegorical interpretations; ref. Jerusalem διὰ τὸ μὴ ἐκ λαμπρῶν μηδὲ πεφωτισμένων πατέρων· διὸ καὶ σκοτασμῷ παραβάλλεσθαι Or.*Cant.*1:4(p.liii; M.17. 256B); Κηδὰρ πάγος γενεᾶς δύναται καὶ σ. κατεσκήνωσα...φησί, μετὰ τῶν σκηνωμάτων τοῦ σ., ὅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου Eus. *Ps.*119:5(M.24.10B); Proc.G.*Is.*42:11(M.87.2372B); Αἴγυπτος...σ. ἂν εἴη καὶ νοηθήσεται πως εἰς τὴν τοῦ παρόντος αἰῶνος κατάστασιν Cyr. *Jo.*3.6(4.313C); Nil.*exerc.*39(M.79.768C); Αἴγυπτός ἐστι νοητή, ὁ σ. τῶν παθῶν Thal.*cent.*2.35(M.91.1441A).

***σκοτεινόλογος,** *abstruse*, i.e. in one's mode of expression, *M. Apollon.*33.

***σκοτεινόμορφος,** *dark in appearance, gloomy*; of death, Sever. *fic.*2(M.59.588).

**σκοτεινός, 1.** *dark*; of the west, perh. as unenlightened, *Clem.ep.*1 (M.2.33A) cit. s. δύσις; and as Satanic, Cyr.H.*catech.*19.4; v. 3 infra; **2.** of sight, *blind*; neut. as adv., *dimly* σ. ὁρῶν Clem.*fr.*5(p.221.19); met., *blind* to need or suffering, *heartless*, *T.Benj.*4.2; οἱ πολλοὶ τοὺς ἀνελεήμονας εἰώθασι καλεῖν σ. Chrys.*hom.78.2 in Mt.*(7.753A); **3.** met., *dark, evil*, of paganism σ. δόγματα Clem.*str.*4.22(p.312.4; M.8.1353B); of heresies ἀστέρας...σ. Meth.*symp.*8.10(p.92.18; M.18. 153B); of Devil, *M.Seb.*5(p.175.27) cit. s. βύθιος; of hell-fire πυρὸς σκοτεινοῦ ἄβυσσον Jo.Clim.*scal.*7(M.88.804C).

***σκοτεινοχαρής,** *rejoicing in darkness* or *secrecy*, Bas.*renunt.*6(2. 208B; M.31.640B).

***σκοτένδυτος,** *clad in darkness*, '*black*', of a villain or blackguard, Steph.Diac.*v.Steph.*(M.100.1140A).

***σκοτέω,** for σκοτόω; *darken, blind*, met. ὁ κόσμος μὲν ἐσκότηται καὶ πάντα ἀγνοίαις πεπλήρωται Or.*exc.in Ps.*77:31(M.17.141A); ὁ νοῦς διὰ κακόνοιαν ἐσκοτημένος Eun.ap.Gr.Nyss.*Eun.*10(M.45.825; ἐσκοτω- 2 p.226.8); *cat.Mt.*25:24(p.208.30).

***σκοτήρ, ὁ,** *one who shuns the light, trickster, swindler*, Thdr. Stud.*epp.*2.89(M.99.1337C).

**σκοτία, ἡ,** *darkness*; **1.** lit. τὸ σῶμα...σ.· ἡ δὲ ὄψις...ὅλη λαμπρά *T.Sal.*13.5(M.122.1336B; v.l. for σκότος p.44.6); **2.** met., ref. Jo.1:5, 1Jo.1:5 ὁ Ἰούδας, τῆς σ. πεπληρωμένος Or.*Jo.*32.24(16; p.469.12f.; M.14.812A); signifying wickedness σ. τὴν κακίαν λέγει †Cyr.*1Jo.*1:5 (p.450; M.74.1021B); of two kinds as touching faith and morals μὴ μίαν σ., ἀλλ' ἤτοι διὰ τὸ γενικὸν δύο, ἢ καὶ διὰ τὸ...πολλὰς εἶναι πράξεις μοχθηρὰς καὶ πολλὰ δόγματα ψευδῆ, πολλαί εἰσι σ. Or.*Jo.*2. 25(20; p.82.29ff.; M.14.160A); Didym.*1Jo.*1:5(M.39.1777C,D); another interprn. σ. ἢ τὸν θάνατον, ἢ τὴν πλάνην φησί *cat.1Jo.*1:5(p.108. 18); **3.** *occultation, obscuring, concealment* ἐν σ. φωτὸς ἀληθείας Eus. *theoph.*6(p.19*.6; M.24.625D).

**σκοτίζ-ω,** *darken*; in colour ἐκ μέλανος καὶ ἐσκοτισμένου... χιονῶδες εἶδος μεταλαμβάνει [sc. the lily] Gr.Nyss.*Pss.titt.*B 4(M.44. 501D); pass., met., *be clouded* ἐσκοτίσθησαν τὸν νοῦν Ath.*gent.*9(M.25. 20A); σ. καρδίαν τὰ παρ' ἐλπίδα...συμβαίνοντα Cyr.*Am.*75(3.336A); *be confused* ἵν'...τοὺς...ἀκεραίους ∼ωσιν Ath.*Ar.*3.59(M.26.448B); *be blinded, dazed* εἰκὼν δὲ τὸ σκότος τοῦ ∼εσθαι τοὺς ἐπιβαλόντας χεῖρα τῷ φωτί Or.*comm.ser.134 in Mt.*(p.277.22; cf.M.17.308C); ὑποτρέμων καὶ ∼όμενος Meth.*res.*1.27(p.254.11; M.41.1132C); *A.Pil.*B 10.2 (p.303).

**σκοτισμός, ὁ,** *darkness, blindness*, in allegorical interprn. Ῥαιφὰν δὲ ἑρμηνεύεται σ. ἤτοι τύφλωσις Cyr.*Am.*55(3.310C); Αἴγυπτος μὲν γὰρ σ., Βαβυλὼν δὲ σύγχυσις ἑρμηνεύεται id.*Zach.*73(3.753A); met., of spiritual blindness of Jews, Clem.*paed.*2.8(p.202.23; M.8.485B); the result of wickedness, Or.*or.*28.7(p.379.23; M.11.528B); Cyr.*Is.*3.1 (2.386B,389C).

**σκοτοδ(ε)ινι-άω,** *grow dizzy*; met., *lose one's head*, e.g. in course of argument, Or.*Jo.*10.3(2; p.173.28; M.14.312A); *ib.*5.4(p.102.3; 189B); ∼ῶντες περὶ τὴν ἀλήθειαν Ath.*decr.*18(p.15.11; M.25.'453' (445)D); ∼άσας καὶ συμπεδηθεὶς Zach.Mit.*opif.*(M.85.1073A).

**σκοτοειδής,** *dark-looking*; met., *dark, treacherous* τὰς σ. τῆς ἁμαρτίας ἐφόδους *Lit.Marc.*(Brightman p.137.8); Tit.Bost.*fr.Lc.* 10:18ff.(p.192, v.l. for σκοτώδης).

**σκοτόμαινα, ἡ,** v. σκοτομήνη.

***σκοτοματικῶς,** *dizzily* σ. πληροῦμαι *suffer from vertigo* or *dizziness*, Thphn.*chron.*p.366(M.108.877B).

**σκοτομήνη (-μαινα, [*]-μηνα), ἡ, 1.** *moonless night*; *dense darkness*; of sun and moon opp. divine glory, Bas.*reg.fus.*2.1(2.337C; M. 31.909C); fig., of society τῶν ἐκκλησιῶν φωστῆρες [i.e. οἱ τῆς Χριστοῦ μαθητείας τὸν χαρακτῆρα δεικνύντες]...ἐν τῇ σκυθρωπῇ ταύτῃ καταστάσει, οἷον ἐν σ. διαφαινόμενοι id.*ep.*154(3.243D; M.32.609D); λόγῳ... τὴν νῦν σκοτόμηναν λύσας, εἰς φῶς ἅπαντα...ἐπανήγαγεν [sc. ὁ θεός] Gr.Naz.*or.*5.31(M.35.704B); **2.** met., of concealment, secrecy, ref. Ps.10:2, Cyr.H.*catech.*5.4; Cyr.*ep.*50(p.96.14; 5².165E); τὸ...λαθραῖον κεκρυμμένον σ. ἐκάλεσε Thdt.*Ps.*10:4(1.672); **3.** moral *darkness*; of sin, spiritual ignorance, and error, Mac.Aeg.*hom.*25.4(M.34.669B); Thdt.*ep.*11(4.1068); -μαινα, ‡Proc.G.*Pr.*3:15(M.87.1245C); moral *blindness, lack of spiritual perception* τὴν ἡμετέραν σύγχυσιν καὶ

σκοτόμαιναν Gr.Naz.*or.*21.12(M.35.1096A); id.*ep.*206(M.37.341A); ref. Judaism ὥσπερ ἐξ ὕπνου μικρὸν ἀνανήψαντες τῆς κατεχούσης σ. Dam. *troph.*proem.(p.190.12); induced by heresy σύγχυσίν τινα καὶ σ. τῇ ...ἐκκλησίᾳ εἰσπνεύσαντες *ib.*suppl.(p.278.15); and by persistent wickedness, Chrys.*hom.13.1 in Eph.*(11.96A); **4.** *night* of despair ὦ κακῆς σ. ἀνατολὴν φωστῆρος οὐκ ἐλπιζούσης Gr.Nyss.*Melet.*(M.46.852C); of trouble, misfortune, †Jo.D.*B.J.*2(M.96.868A); νὺξ ἀθυμίας καὶ κατηφείας σκοτόμαινα Jo.Mon.*hymn.Chrys.*7(M.96.1381C).

***σκοτοποιΐα**, ἡ, *that which makes darkness*, Dion.Ar.*c.h.*7.1(M.3.205C).

**σκότος, τό** (rarely ὁ), *darkness*; **1.** lit., *darkness*; poet., for night ὑπὸ δὲ τούτου τοῦ σκότου...προέπεμψαν...τὴν Μαγδαληνὴν...ἐπὶ τὸ μνημεῖον Rom.Mel.(*AS* 1 p.126); its true nature: absence of light χωρισμὸς...τοῦ θεοῦ θάνατος· καὶ χωρισμὸς φωτὸς σκότος Iren.*haer.*5.27.2(M.7.1196B); οὐ κτισθὲν σ., ἀλλὰ προαιρετικῶς ἀρξάμενον εἶναι σ. τῇ τοῦ φωτὸς στερήσει Meth.*fr.17 in Job* 38:4(p.516.12); not a substance τὸ σ. μὴ κατ' οὐσίαν ὑφεστηκέναι, ἀλλὰ πάθος εἶναι περὶ τὸν ἀέρα στερήσει φωτὸς ἐπιγινόμενον...τὸ...ἐγκόσμιον σ. τῇ σκιᾷ τοῦ οὐρανίου σώματος παρυπέστη Bas.*hex.*2.5(1.17B,18A; M.29.40C,41B); Diod.*Gen.*1:2(M.33.1563A); contingent οὐκ οὐσία τίς ἐστιν [sc. τὸ σ.], ἀλλὰ πρᾶγμα συμβεβηκὸς...ὑποχωροῦντος...τοῦ φωτός, οὐρανοῦ καὶ γῆς ἡ σκιὰ τὸ σ. ἀποτελεῖ...οὐ τοίνυν ἀγένητος οὐσία τὸ σ., οὔτε μὴν γενητή τις ὑπόστασις Thdt.*qu.7 in Gen.*(1.11,12); **2.** of evil principle in dualistic heresies δύναμιν κακὴν...παρ' ἑαυτοῦ τὴν ἀρχὴν ἔχον, ἀντικείμενον...τῇ ἀγαθότητι τοῦ θεοῦ ἐξηγοῦνται τὸ σ. Bas.*hex.*2.4(1.15C; M.29.36B); Gnost.; lowest element in universe, acc. Sethians possessed of understanding, Hipp.*haer.*5.19(pp.116.26,117.12; M.16.3179A,C); acc. Docetists possessed of power, *ib.*8.9(p.228.17; 3351C); and substance, *ib.*(p.229.10; 3354B); in conflict with the middle element where present, *ib.*(p.228.16ff.; 3351C); Epiph.*haer.*25.5(p.272.20; M.41.328B); Manich. δύο...θεοὺς...ἕνα τῷ ἑνὶ ἀντικείμενον ...φῶς τῷ ἑνὶ ὄνομα θέμενος καὶ τῷ ἑτέρῳ σκότος καὶ τοῦ μὲν φωτὸς εἶναι μέρος τὴν ἐν ἀνθρώποις ψυχήν, τοῦ δὲ σ. τὸ σῶμα καὶ τὸ τῆς ὕλης δημιούργημα Hegem.*Arch.*7(p.9.14ff.; M.10.1437A); **3.** *primeval darkness* τὸ...περὶ αὐτὴν [sc. τὴν ἄβυσσον] σ. ἀκούσας, τὸ μήπω πεφηνέναι τὴν φωστικὴν δύναμιν τὴν ἐγκειμένην τῇ φύσει τῶν ὄντων ἐνόησα Gr.Nyss.*hex.*21(M.44.84A); στοχαζόμεθα τοίνυν ὅτι τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ τοσοῦτον ἀπέχει τοῦ σ. εἶναι, ὅσον καὶ παντὸς κακοῦ ἀλλοτρίως ἔχει *ib.*19(81B); **4.** myst., of the divine darkness of light inaccessible τὴν ὑπερούσιον τοῦ θείου σ. ἀκτῖνα Dion.Ar.*myst.*1.1(M.3.1000A); commented ἐνταῦθα σκότος τὴν παντελῆ ἀκαταληψίαν ἔφη Max.*schol.myst.*1.1(M.4.417B); Jo.D.*f.o.*1.4(M.94.800B) cit. s. ἀπόφασις A; but more usu. γνόφος; **5.** met., *night, darkness*; **a.** of ignorance, esp. ignorance of Christian truth ἐκάλεσεν ἡμᾶς ἀπὸ σ. εἰς φῶς, ἀπὸ ἀγνωσίας εἰς ἐπίγνωσιν δόξης ὀνόματος αὐτοῦ *1Clem.*59.2; λόγος μέν ἐστι τὸ τοῦ θεοῦ φῶς, σ. δὲ ἡ ἀνεπιστήμων ψυχή Tat.*orat.*13(p.14.20; M.6.833B); Clem.*paed.*2.9(p.206.12; M.8.493B); masc., id.*str.*5.3(p.337.5; M.9.33C); Gr.Nyss.*hom.11 in Cant.*(M.44.1000D); Didym.*2Cor.*4:5f.(p.24.26ff.; M.39.1700A); Dion.Ar.*d.n.*4.5(M.3.700D); **b.** of untruth; ref. apostasy, Iren.*haer.*5.28.1(M.7.1198A); of paganism τὸ σ. τῶν ἀσεβῶν δογμάτων Or.*Cels.*6.67(p.137.8; M.11.1400B); τῶν ναῶν περιῃρῆσθαι τὰ ἔθη καὶ τοῦ σ. τὴν ἐξουσίαν Const. ap.Eus.*v.C.*2.60(p.65.22; M.20.1033C); of atheism, Eus.*theoph.fr.*6(p.20*.25; M.24.629A); of error σ. ἐνταῦθα οὐ τὸ αἰσθητὸν καλῶν, ἀλλὰ τὴν πλάνην καὶ τὴν ἀσέβειαν Chrys.*hom.17.1 in Mt.*(7.178C); **c.** Satanic ὁ ἄρχων τοῦ σ. Meth.*res.*1.38(p.281.9; οὗτος M.41.1105B); ἐκεῖνος δὲ σκότος τυγχάνων ἐν σκότῳ ἔχει καὶ τὸ κράτος Cyr.H.*catech.*19.4; abode of demons, *Hom.Clem.*20.9; *Const.App.*5.16.6; **d.** of moral evil ἔχων ὁδοῦ δικαιοσύνης γνῶσιν, ἑαυτὸν εἰς ὁδὸν σκότους ἀποσυνέχει *Barn.*5.4; Mac.Aeg.*hom.*2.1,4(M.34.464A,465B); ἄρχει [sc. Satan]...τῶν ἑαυτοὺς παραδιδόντων αὐτῷ. διὰ τοῦτο καὶ ἄρχοντα τοῦ σ. τοῦ αἰῶνος τούτου καλεῖ, σ. ἐνταῦθα πάλιν τὰς πονηρὰς πράξεις καλῶν Chrys.*hom.75.4 in Jo.*(8.444B); Cyr.*ador.*1(1.46C); (more properly ἔργα τοῦ σ.) σ. καλεῖ τὴν ἄγνοιαν, ἔργα δὲ τοῦ σ. τὰς παρανόμους πράξεις Thdt.*Rom.*13:12(3.139); esp. of sensuality τῆς τοῦ σ. ἐνεργείας τῶν παθῶν Mac.Aeg.*ep.*(M.34.409C); Nil.*exerc.*55(M.79.788B); Cyr.*Jo.*3.4(4.291A); Max.*schol.e.h.*2.3.8(M.4.133A); **e.** of misfortune or calamity, Chrys.*exp.in Ps.*138:11f.(5.413A); σ. ποτὲ μὲν τὴν ἄγνοιαν, ποτὲ δὲ τὰς συμφορὰς ὀνομάζει Thdt.*Ps.*111:4(1.1404); id.*Is.*59:9(p.231.20; 2.376); **f.** of punishment (ref. Jo.9:4) ἡμέραν...ὠνόμασε τὸν αἰῶνα τοῦτον, σ. δὲ καὶ νύκτα τὴν συντέλειαν διὰ τὰς κολάσεις Or.*hom.12.10 in Jer.*(p.96.13; M.13.392B); φῶς καλεῖ τὴν εὐαγγελικὴν διδασκαλίαν, σ. δὲ τὴν ἄγνοιαν, ἢ τὴν τῶν ἀσεβῶν κατάκρισιν Ammon.*Jo.*12:35(M.85.1477A); hence of hell ἐν τῷ σκότῳ τῷ ἀσβέστῳ...καθειρχθήσεται, δίκας ὧν ἔδρασεν ἀπαιτηθησόμενος Isid. Pel.*epp.*4.161(M.78.1248A).

**σκοτ-όω,** *darken*; *blind*; hence *stun*, *T.Jud.*2.7; *kill* ἀνάστησον τὴν φοράδα, ἣν ἐσκότωσεν ὁ πατήρ σου Barth.Edess.*Agar.*(M.104.1441A); ἐὰν δύο ταῦροι παλαιοῦντες, ~ωθῇ ὁ εἷς, μεριζέσθωσαν οἱ δύο οἰκοκυροί, καὶ τὸν ζῶντα καὶ τὸν τεθανατωμένον *Nomoc.*274; *ib.*482.

**σκοτώδης, 1.** *dark*; neut. as subst., *darkness* of complexion, *swarthiness*, Or.*sel.in Gen.*2:13(M.12.100B); **2.** *wicked* ὡς ἀστραπὴ ἦν [sc. Satan] λαμπρὸς τὴν φύσιν, ἀλλὰ σ. τὴν προαίρεσιν Tit.Bost.*fr. Lc.*10:18ff.(p.192).

**σκότωμα, τό, 1.** ? *dark place* [φ]ωστὴρ πάντων σκοτωμ[ά]των *Pap. Chr.*(p.430); **2.** *act of killing*, ref. one unjustly convicted οἱ δὲ αὐτὸν [sc. τὸν βοῦν] παρεκρίνουν χωρὶς σκοτώματος *Nomoc.*483.

**σκότωσις, ἡ,** *darkening*; met.; **1.** *clouding*; *eclipse* σ. τῶν διανοημάτων Epiph.*haer.*51.6(p.256.1; M.41.900B); Ἡρῳδιάς...ἡ σ. τῆς ἀληθείας Chrysipp.*enc.in Jo.Bapt.*11(p.41.18); **2.** *darkness, blindness* οὔτε τὸ φῶς τυφλότητα...οὔτε τὸ πνεῦμα σ. ἐμποιεῖ †Bas.*Is.*5(1.381C; M.30.125C); Chrys.*hom.8.1 in Jo.*(8.48C); †Jo.D.*B.J.*7(M.96.909C); *blinding effect* τοσαύτη ἡ τῆς ἁμαρτίας σ. Chrys.*hom.3.4 in 1Tim.*(11.567A).

***σκούλκα, ἡ,** *watch, sentry, outpost*, Heracl.*ep.*(M.92.1021A); *Chron.Pasch.*p.396(M.92.1013C).

***σκουρδώμη, ἡ,** ? = σκόρ(ο)δον, *garlic* μικρὰ βρώματα...ἅπερ ἐστὶν λαψάνια μετὰ ὄξους καὶ ἐλαίου καὶ σκουρδώμας καὶ λεπτολάχανον *V.Pach.A* 15(p.139.5).

***σκρίβας, ὁ,** (Lat. *scriba*) *scribe* ὁ πραιπόσιτος καὶ ὁ σ. *PLond.* 1914.18.

***σκρίβων, ὁ,** *officer of the imperial guard* τοὺς γενναιοτάτους σ. Eustrat.*v.Eutych.*70(M.86.2353B); Jo.Mosch.*prat.*174 passim(M.87.3041Df.); ἐκπέμπει σ. ... τὸν ἐπίσκοπον πρὸς αὐτὸν ἀγαγεῖν Thphn. *chron.*p.231(M.108.585A).

**σκρινιάριος, ὁ,** (Lat. *scriniarius*) *keeper of records, secretary*, Jo. Mal.*chron.*18 pp.429f.(M.97.633B); Niceph.Ur.*v.Sym.*216(M.86.3184D); ? of church at CP, *IGC As.Min.*225 (Miletus, 602).

**σκρίνιον, τό,** (Lat. *scrinium*) *dossier, record*; eccl., *register*, Cyr. *ep.*85($5^2$.212D).

**σκυβαλίζ-ω, 1.** *treat as dirt, regard with contempt* ~ων μέν σου τὴν πολυκίνδυνον περιουσίαν Bas.*ep.*45.1(3.133C; M.32.365B); Ephr. 2.417E; **2.** *defile* τὰ τοιαῦτα τοῦ διαβόλου ἐνεργήματα ἐκτελῶν ὡς ἂν κεχειροτονημένος ὑπὸ τοῦ διαβόλου ~ειν τὴν ἐκκλησίαν *Const.App.*2.43.3.

**σκύβαλον, τό,** *excrement*; *refuse*, hence *ruins, remains* σ. τῆς μαρμαρώσεως Marc.Diac.*v.Porph.*76.

**σκυβαλώδης,** *refuse-like, waste*; of excrement, Or.*fr.in Ezech.* 32:6(M.17.288B); Melet.*nat.hom.*synops.(M.64.1128B); of the heavier and baser elements, Epiph.*haer.*8.1(p.187.4; M.41.205D); of material things τὸ σ. τοῦτο τὸ παχὺ τῆς ὕλης μέρος καὶ γεῶδες Max.*schol.d.n.* 4.20(M.4.277D).

[*]**σκυθησμός, ὁ,** v. Σκυθισμός.

**Σκυθίζω,** *behave like a Scythian*; hence *collaborate with the enemy, play the traitor*, Synes.*provid.*2.2(p.113.6; M.66.1261C).

**Σκυθισμός (Σκυθησμός), ὁ,** second of the main chronological divisions in Epiph.'s classification of heresies δευτέρα [sc. ὀνομασία] Σ. ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τοῦ Νῶε...ἀχρὶ...Βαβυλῶνος...καὶ μετὰ τὸν τοῦ πύργου χρόνον ἐπὶ ὀλίγοις ἔτεσιν Epiph.*anac.*2(p.162.11; M.41.165D); (ref. Cant.6:7) given third place περὶ τῶν παλλακῶν τούτων τῶν ὀγδοήκοντα εἰρηκότες...βαρβαρισμοῦ καὶ Ἑλληνισμοῦ καὶ Σ. id.*haer.* 80.10(p.495.6; M.42.772B); χρὴ δὲ γινώσκειν ὅτι...ἀπὸ βαρβαρισμοῦ ἕως σκυθησμοῦ ἔτη φ'· καὶ ἀπὸ σκυθησμοῦ ἕως Ἑλληνισμοῦ ἔτη χίλια σλζ' †Hipp.Th.*fr.*8b(p.35.20; M.117.1048C).

***Σκυθότροφος,** *fed by the Scythians*; met., *supplied* or *fomented by the Scythians* ἡ Σ. Σκύλλα Geo.Pis.*bell.Avar.*204(M.92.1276B); ἡ χάρυβδις ἡ Σ. id.*Heracl.*2.73(M.92.1322A).

***σκυθρωπ-άω,** = σκυθρωπάζω, *wear a gloomy* or *sullen look*, of world before Inc. ἡ τοῦ κόσμου πρόσοψις ~ῶσα Const.*or.s.c.*11(p.170.22; M.20.1269A).

**σκυθρωπός,** of things; **1.** *sad, gloomy*; of prophecies of Jeremiah, Or.*hom.20.2 in Jer.*(p.178.27; M.13.504A); of contemporary society, Bas.*ep.*154(3.243D; M.32.609D); of condemnation of Nestorius, CEph.(431)*act.*1(*ACO* 1.1.2 p.54.25; H.1.1422E); neut. as subst., *misfortune, trial, disaster*, ref. Mt.23:35f. παρὰ τὴν αὐτῶν αἰτίαν τὰ σ. αὐτοὺς μετελεύσεται Eus.*theoph.fr.*12(p.27*.11; M.24.644B); τοὺς... περιπεσόντας σκυθρωποῖς νουθετῶν Didym.*Job* 6:21(M.39.1137A); τὴν θείαν οἰκονομίαν τὴν διὰ τῶν σ. κεκρυμμένην Gr.Nyss.*v.Macr.*(p.390.4; M.46.977B); Cyr.*Is.*4.3(2.644A,645C); **2.** *grievous, severe*, of a miracle resulting in a death εἰ δὲ σ. εἶναι δοκεῖ τὸ τοιοῦτον ἔργον... ξενιζέσθω μηδείς, πρὸς τὸν μέγαν Πέτρον ὁρῶν Gr.Nyss.*v.Gr.Thaum.*(M.46.941A); τῶν σ. ἡ δριμύτης Cyr.*Am.*75(3.336A); of punishment

θείᾳ κρίσει αὐτουργεῖται τὰ σκυθρωπότερα ὑπό τινων πονηρῶν ἀγγέλων Or.Cels.8.32(p.247.17; M.11.1564B); id.comm.in Rom.2:15f. (JTS 13 p.216); σκυθρωπῶν...ἐπανόρθωσις Gr.Nyss.or.catech.8(p.47.5; M.45.36D).

**σκυθρωπότης**, ἡ, **1.** *sorrow, grief*, Gr.Naz.or.9.2(M.35.820C); Leont.N.v.Jo.Eleem.6(p.12.13); of contrition τὸ ἐν σ. ὁμαλόν, μηδέποτε τῆς ἐννοίας ἡμῶν λειπούσης τοῦ...δικαστηρίου τὴν μνήμην Bas.ep.173(3.261D; M.32.649B); id.mor.8.9(3.521D; M.32.1233C); **2.** *gloom, melancholy* τὴν χειμερινὴν σ. Gr.Nyss.hom.5 in Cant.(M.44.865A); μετὰ σκυθρωπότητος κἂν πολλὰ δῷς, ὀλίγα πεποίηκας τὰ πολλά Chrys.hom.21.2 in Rom.(9.673D).

***σκυθρωποφανής**, *unpleasant-seeming* ἐν τῇ γραφῇ...τὰ σ., ἵν' οὕτως ὀνομάσω, πρῶτα ὀνομαζόμενα, εἶτα τὰ δοκοῦντα ἱλαρὰ δεύτερα λεγόμενα Or.hom.1.16 in Jer.(p.14.25; M.13.273D).

***σκυλακηδόν**, *puppy-like*, Synes.provid.1.2(p.66.9; M.66.1213B).

**σκύλευσις**, ἡ, *spoliation*, as a sign of victory, Epiph.haer.55.9 (p.335.16; M.41.988A); τὴν ἑβδόμην [sc. σφραγῖδα] εἰς τὴν τοῦ ᾅδου σ. Andr.Caes.Apoc.13(M.106.588B).

**σκυλευτής**, ὁ, *despoiler* Παῦλος καὶ σ. τῶν ἐκκλησιῶν ἦν ‡Chrys. Jud.(1.821D); met. κενοδοξίαν, τὸν γλυκὺν σ. τοῦ πνευματικοῦ πλούτου ‡Bas.const.10.2(2.556D; M.31.1373A).

**σκυλεύ-ω**, **1.** *despoil* a slain enemy; pass., Clem.q.d.s.34(p.183.1; M.9.640C); reading of Cant.1:7(SM), Or.schol.in Cant.7:1(M.17.280C); met. ἐσκυλεύθητε...παρὰ τοῦ διαβόλου πᾶσαν ὑμῶν τὴν ἀρετήν V.Pach.A 1(p.123.19); **2.** of Christ, as disarming pagan world, Ath. inc.53.1(M.25.189C); as *despoiling, harrowing* ἡ θεότης ~σασα τὸν ᾅδην Ph.Carp.Cant.126(M.40.100B); Cyr.Jon.19(3.381C); id.Arcad. 52(p.56.22; $5^2$.173A); Oecum.Apoc.5:6(p.79); Eulog.palm.8(M.86.2925B); at Judgement, T.Lev.4.1.

[*]**σκύλησις**, ἡ, v. σκύλσις.

**σκυλί(ο)ν**, τό, *dog*, Exorc.10(p.335).

**σκύλλ-ω**, **1.** *molest* σ. τὰ ὀστᾶ CG-CI 1 15.7(p.31; saec. iv–v); hence *damage* σκυλθεῖσαν τὴν εἰκόνα [sc. νοτίδι] Thdr.Lect.fr.(M.86.224C); **2.** *trouble, annoy*; **a.** reflex., A.Xanthipp.3(p.60.5); **b.** med. and pass. intrans., *worry, be troubled*, A.Phil.93(p.36.2); Pall.h.Laus. 18(p.55.22; M.34.1060B); **c.** med. and pass., *give oneself trouble, labour* οὐκ ὀφείλεις ἐπὶ τὴν Θηβαΐδα ~όμενος ἀπελθεῖν Ath.narr. fug.(M.26.981B); ἐν...ἀσθενείᾳ σώματος...οὕτως ~εσθαι Marc.Diac. v.Porph.5; σ. ταῖς χερσί Nil.Magn.23(M.79.1000A); esp. *take the trouble of a journey, trouble to come* or *go* ἐδεήθην σου σκυλῆναι πρός με Ep.Abg.ap.Eus.h.e.1.13.8(M.20.121C); ἐσκύλην ἕως Θηβαΐδος Pall. h.Laus.35(p.101.12; M.34.1113C); Marc.Diac.v.Porph.40; τί ἐσκύλη πρὸς ἡμᾶς ἡ εὐλάβεια ὑμῶν; CCP(448)act.4(ACO 2.1.1 p.130.9; H.2.149A); Cyr.S.v.Sab.68(p.170.25); Leont.N.v.Jo.Eleem.44b(p.91.7); **d.** act. trans., *trouble* one *to come* or *to attend* καταξίωσον...σκῦλαι αὐτόν CCP(448)act.7(ACO 2.1.1 p.138.36; H.2.160D); *trouble with one's presence* οὐκ ἂν τὴν σύνοδον ἔσκυλα ἐνταῦθα CChalc.act.Caros. (p.100.12; H.2.432E).

**σκύλμα**, τό, *trouble, confusion*, Geo.Pis.hex.342(M.92.1460A).

**σκυλμός**, ὁ, **1.** *effort, trouble* ἄρα γράμματα εἰ ἐμάνθανες, οὐχ ὑπέμενες τὸν σ.; Ephr.2.80D; σ. εὐσεβείας Nil.epp.2.167(M.79.284A); ὁ ἐν τῇ σωματικῇ εὐχῇ σ. Jo.Clim.scal.15(M.88.900C); esp. of a journey τὸν ἐκ τοῦ πλοῦ σ. Hom.Clem.2.2; οὐ σ. οὐδὲ ζημίαν ἡγοῦντο τὸν κόπον τῆς ὁδοῦ Ath.v.Anton.62(M.26.932C); ib.84(961B); Gr. Nyss.v.Ephr.(M.46.833C); abs. ἀναγκαίαν τὴν τῶν ἁπανταχόθεν... ἐπισκόπων...σύνοδον ἡγησάμεθα, ὀκνηρότεροι δὲ...περὶ τὸν σ. τῆς αὐτῶν θεοσεβείας γεγόναμεν Thds.Imp.ep.Cyr.2(p.115.17; H.1.1344D); Cyr.S.v.Sab.51(p.142.27); hence, *journey* ἠρώτα τὴν αἰτίαν τοῦ σ. Marc.Diac.v.Porph.35; cf. σκύλλω; **2.** *suffering*; of persecuted Church, Or.schol.in Cant.7:1(M.17.281A); τὸν σ. αὐτοῦ [sc. of Christ] διαβάλλοντες Pers.(p.19.7); *sign of suffering* οὐ...στεναγμός, οὐ φωνή, οὐ σ. ‡Jo.D.Artem.37(M.96.1285B).

**σκύλσις (σκύλησις)**, ἡ, *trouble*; **1.** *fatigue* εὐμαρῶς...τὰς τῶν ὁδῶν φέρομεν σ. Hom.Clem.12.6; **2.** *disturbance* ἐκτὸς σ. τῇ πίστει συνθέσθαι Ibas ep.(p.34.13; H.2.532B); **3.** *suffering, distress* οὐκ αἰσθητὴν σκύλησιν λέγει ἀλλὰ νοητήν cat.Mt.9:36(p.73.2).

***σκυμνάριον**, τό, *cub*; of a lion-cub, V.Mac.A(p.158).

***σκύπτω**, *prostrate oneself*, Leont.Abb.v.Gr.Agr.41(M.98.621C); σ. τὰ γόνατα *genuflect*, Apoc.BMV(Vassiliev p.125).

**σκυρωτός**, lit., *stone-paved*; hence *compact, solid* πῶς οὐ κατολισθαίνει τῆς σ. πήξεως τοῦ στερεώματος τὰ ὑπεράνω αὐτοῦ ὕδατα; ‡Caes.Naz.dial.92(M.38.956).

***σκυτεργάτης**, ὁ, *worker in skins* or *hides*; of S. Paul, Geo.Pis. res.27(M.92.1377A).

**σκυτίς**, ἡ, *amulet of leather* οὐδὲ ὁ μεμηνὼς σκυτίδων ἐξαρτήμασι θεραπεύεται Tat.orat.17(p.18.24; M.6.844A).

***σκυτοεργός**, ὁ, *worker in leather*, Gr.Naz.carm.2.1.13.100(M.37.1235A).

***σκυτόμως**, sens. dub. σπεῦσον καὶ φέρε σ. Asen.15(p.62.22; perh. f.l. for συντόμως).

**σκυφίον**, τό, *small can*, Mir.Artem.25(p.35.22).

**σκυφοειδής**, *shaped like a shield*, Olymp.Job 38:38(M.93.409C).

**σκύφος**, τό, *shield*, Jo.Mal.chron.2 p.37(M.97.108B); ib.p.35(105A).

***σκυφόω**, *hollow out* γλύψας γὰρ εἶχεν ἐσκυφωμένα σκάφη Geo.Pis. bell.Avar.411(M.92.1287A).

**σκωληκιάω**, *be eaten by worms* τὰ μέλη ἡμῶν τὰ λελυμένα βάψωμεν ἐν αὐτῷ [sc. Christ], ἵνα μὴ ὀζέσωσι καὶ σ. Esaias or.11(p.70; cf.M. 40.1136A).

**σκωληκόβρωτος**, *eaten by worms* σ. τὸ σῶμα εἶχον T.Job 20(p.115.32); of persons, Hipp.antichr.49(p.33.10; M.10.769B); Jo.Mal.chron. 10 p.231(M.97.356D).

***σκωληκοκάμπη**, ἡ, insect pest which attacks the vine, Euchol. (p.555).

***σκωληκόμεστος**, *full of worms* or *maggots*, Sophr.H.mir.Cyr.et Jo.10(M.87.3449C).

**σκώληξ**, ὁ, *worm*; of Christ's humanity as bait to catch Devil, Or.sel.in Ps.21:7(M.12.1253C); Mac.Mgn.apocr.3.9(p.72.16ff.); ref. eternal punishment σκώληκά τις ἀκούσας μὴ διὰ τῆς ὁμωνυμίας πρὸς τὸ ἐπίγειον τοῦτο θηρίον ἀποφερέσθω τῇ διανοίᾳ· ἡ γὰρ προσθήκη τοῦ ἀτελεύτητον εἶναι ἄλλην τινὰ φύσιν παρὰ τὴν γινωσκομένην νοεῖν ὑποτίθεται Gr.Nyss.or.catech.40(p.163.15; M.45.105A).

**σκῶλον**, τό, **1.** = σκάνδαλον; **a.** *obstruction*, Cyr.H.catech.3.2; met., *obstacle, hindrance* ὀργὴ...εὐχῆς σκῶλον †Nil.vit.3(M.79.1144A); **b.** *trap, snare*; met., Is.8:14b(AQ)cit.ap.Thdt.Is.8:14(p.45.4; 2.227); **c.** *cause of offence, temptation* εἰς σκάνδαλον καὶ παγίδα καὶ σ. Meth.res.1.38(p.281.1; M.41.1105A); Thdt.qu.48 in 4Reg.(1.540); σ. καὶ προσκόμματα Gr.Agr.Eccl.2.5(M.98.817C); **2.** = σκῶλος, *thorn*, Jos.23:13 for LXX βολίδας cit.ap.Thdt.qu.19 in Jos.(1.317).

[*]**σκώλωψ**, ὁ, v. σκόλοψ.

**σκῶμμα**, τό, *jest*; plur., *follies* κατορθώματά τε καὶ σ. Isid.Pel.epp. 1.156(M.78.288B).

***σκωπτηλῶς**, *mockingly*, Epiph.haer.76.54(p.413.19; M.42.636D).

**σκώπτης**, ὁ, *mocker*, Nil.Eulog.18(M.79.1116C).

***σκωπτωδῶς**, *jeeringly, in mockery*, Epiph.haer.64.10(p.419.4; M. 41.1085B).

***σκωρεώδης**, *dross-like*, Gr.Nyss.mort.(M.46.529C).

**σμαράγδινος**, *of smaragdus, emerald* τῆς σ. βώλου Gr.Nyss.hom. 14 in Cant.(M.44.1072C).

**σμῆγμα**, τό, *soap*; met., *purifier* ἡ...ἐλεημοσύνη...σ. [sc. ἐστι] τοῦ ῥύπου τῆς ἡμετέρας ψυχῆς Chrys.hom.6.3 in Tit.(11.768C).

**σμηκτικός**, **1.** *cleansing*; of an ointment, Clem.paed.2.8(p.203.32; M.8.488C); of a herb, Cyr.Ps.18:10(M.69.832C); of hyssop, †Cyr.coll. VT($6^4$.28C; M.77.1217B); **2.** *possessed of cleansing power, purgative*, of God's word ὁ λόγος...παντὸς τοῦ καθαρίζοντος δύναμίς ἐστι καὶ σμηκτικώτατος Or.hom.2.2 in Jer.(p.18.12; M.13.280A); of H. Ghost, Cyr.Is.5.2(2.780A); πῦρ δὲ ἡ σ. τοῦ πνεύματος δύναμις πάντα ῥύπον ἐκτήκουσα Proc.G.Is.55:7(M.87.2557A); of penance τὴν συνεκτικὴν [v.l. σμικτικήν] τῆς τοιαύτης πηρώσεως μετάνοιαν Oecum.Apoc.3:18 (p.66); cf. τὴν σ. δύναμιν τῆς τοιαύτης τυφλώσεως cat.Apoc.3:18 (p.234.12).

***σμήλη**, ἡ, *cleansing ointment*, ref. 2Reg.12:1 ἐγώ σου τὴν τῆς ἰατρείας σ. ἐπιθήξω τοῖς λόγοις Bas.Sel.or.17.3(M.85.221B).

***σμηνεύω**, *settle in a swarm*, Epiph.haer.13.1(p.206.16; M.41.237B).

**σμήνη**, ἡ, *swarm* of bees, Philost.h.e.10.9(M.65.589B).

[*]**σμηρίτης**, ὁ, v. σμυρίτης.

**σμήχ-ω**, *wipe clean, wash away*, lit. and met. σμήξας τὸ ὄμμα τῆς ψυχῆς Or.comm.in Rom.1:1(JTS 13 p.211); Meth.symp.7.2(p.72.22; M.18.128A); ref. S. Paul's blindness ὑπὸ τοῦ φόβου ~όμενος καὶ προπαρασκευαζόμενος Chrys.hom.1.6 in Ac.(9.10B); of baptism σ. ἀνδρομέης κραδίης ῥύπον Nonn.par.Jo.3:22(M.43.769C).

[*]**σμιγνύω** ([*]**σμίγω**), for μίσγω = μίγνυμι.

**σμικρο-**, see also μικρο-.

***σμικροκῆρυξ**, *acting as a minor herald*; *dimly precursory*; of Law, Cyr.Jo.3.2(4.258D).

***σμικροπρεπεύομαι**, *be small-minded, engrossed in trivialities*, Synes.ep.138(μικρο- M.66.1528D).

**σμικρότης (μικρότης)**, ἡ, **1.** *smallness*; *limitedness* τοῖς μηδέπω χωρεῖν δυναμένοις τὰ τέλεια διαλέγεται ὁ σωτὴρ συγκαταβαίνων αὐτῶν τῇ σ. Thgn.hypot.fr.1(p.76; M.10.240C); τὴν τοῦ θεοῦ δύναμιν opp. τῆς τῶν ἀγαλμάτων σ., Ath.gent.21(M.26.41C); οὐ κατὰ τὴν τοῦ σώματος σ. συστέλλεται [sc. ἡ ψυχή] ib.33(65C); ref. Inc., Meth.

*symp*.8.11(p.96.2; M.18.157A) cit. s. σμικρύνω; **2.** *brief duration, Pss. Sal*.14.4.

***σμικρ-όω**, s.v.l., *lessen, diminish* θεότητα τοῦ μονογενοῦς ~οῦντας ἢ ἀποθεοῦντας τὴν ἀνθρωπότητα Nest.ap.Cyr.*ep*.10(5².33B; νεκροῦντας p.110.22) = *fr*.C 10 tit.(v.l. for νεκροῦντας p.265.4).

**σμικρύν-ω (μικρύνω)**, *make small*; hence **1.** *abase, humble* αὐτὸς ταπεινοφρονῶν καὶ ~ων ἑαυτὸν καὶ μὴ καυχώμενος Hipp.*Dan*.2.6.7; **2.** senses combined in theol. contexts; **a.** ref. OT theophanies ὁ θεὸς ὤφθη...~ων ἑαυτὸν καὶ σωματοποιῶν...μεταμορφούμενός τε καὶ ὀπτανόμενος...οὐ καθόσον αὐτός ἐστιν (ἀχώρητος γάρ) ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐκείνων χώρησίν τε καὶ δύναμιν Mac.Aeg.*elev*.8(M.34.896B); id.*hom*.4.13(M.34.481C); **b.** ref. Inc. ἑαυτὸν ~ει ὁ μέγας καὶ δεδοξασμένος λόγος γενόμενος σάρξ Or.*Jo*.32.4(p.431.31; M.14.749C); κηρύξω...περὶ τῆς μικρότητος καὶ περὶ τῆς ταπεινώσεως, πῶς ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν καὶ ἀπέθετο καὶ ἐσμίκρυνεν αὐτοῦ τὴν θεότητα, καὶ ἐσταυρώθη *Ep.Chr*.ap.Eus.*h.e*.1.13.20(M.20.128C); αὐτὸς γὰρ ἐν ἑαυτῷ σμικρυνθείς, καὶ ἐν τοῖς ἑαυτοῦ μέρεσιν ἀναλυθείς, ἐκ τῆς ἑαυτοῦ σμικρότητος καὶ τῶν ἑαυτοῦ μερῶν εἰς τὴν συμπλήρωσιν πάλιν τὴν ἑαυτοῦ καὶ τὸ μέγεθος κατέστη, οὐδέποτε τοῦ τέλειος εἶναι μειωθείς Meth.*symp*.8.11(p.96.1; M.18.157A); τῆς θεότητος ὑποβὰς καὶ τοῦ συμφυοῦς μεγέθους ἑαυτὸν ~ας Eus.*d.e*.6.9(p.259.10; M.22.425C); ~ουσιν [sc. followers of Paul. Sam.] ἄρα ἀκούοντες αὐτὸν σάρκα γεγενῆσθαι ‡Ath.*Ar*.4.31(p.81.3; M.26.517A); ἐσωματοποίησεν ἑαυτὸν ὁ ἄπειρος καὶ ἀπρόσιτος καὶ ἀποίητος θεὸς...καὶ ὡς εἰπεῖν ὡς ἐσμίκρυνεν αὐτὸν ἐκ τῆς ἀπροσίτου δόξης ἵνα συνενωθῆναι δυνηθῇ τοῖς ὁρατοῖς αὐτοῦ κτίσμασιν Mac.Aeg.*hom*.4.9(M.34.480A); Jo.D.*f.o*.3.7(M.94.1012B) cit. s. συστέλλω; **3.** *diminish*; hence *attenuate, weaken* τῇ τῶν ἐκ περιτομῆς συναγωγῇ, πάσῃ πτωχείᾳ λόγου καὶ βίου καὶ...δόξης ἐσμικρυμένῃ Eus.*d.e*.10.8(p.491.14; ἐσμικρυμμένῃ M.22.789A); ἐσμικρύνθησάν μου [i.e. τοῦ διαβόλου] τὰ κέντρα, ἠσθένησέν μου τὸ κράτος Eus.Al.*serm*.11(M.86.376C).

[*]**σμικτικός**, v. σμηκτικός.

§**σμῖλαξ, ὁ**, = σμίλη, *knife*, of S. Paul's preaching τοῦ σκυτοτομικοῦ σ. τὴν...πλάνην ἐκτεμόντος Sophr.H.*v.Cyr.et Jo*.15(M.87.3397B).

***σμιλεύομαι**, pass., *be cut with a knife, pruned away*, met. σοφοὺς ...ἐσμιλευμένους Gr.Naz.*carm*.2.1.41.29(M.37.1341A).

**σμινύη, ἡ**, *hoe, mattock*; also *ploughshare*, met. μὴ πρὸς τὴν σ. τὴν τοῦ θείου ἀτονήσῃς ἀρότρου Isid.Pel.*epp*.1.260(M.78.337D).

***σμυραινώδης**, *eel-like*, of perils of Ophite heresies ἄπληκτοι... ἀπὸ σ. ἰοῦ Epiph.*haer*.37.9(p.62.9; M.41.653C).

[*]**σμυρίτης (σμηρ-), ὁ**, *emery*, οὗ [sc. Leviathan] χαλκαῖ μὲν αἱ πλευραί...ἔγκατα δὲ αὐτοῦ σ. λίθος Gr.Nyss.*hom.5 in Cant*.(M.44.881A); αἱ κακίαι...μία τῆς μιᾶς ἤρτηνται. τοιαύτη δὲ καὶ ἡ τοῦ σμηρίτου λίθου φύσις Olymp.*Job* 41:6(M.93.441A).

[*]**σμυρνηφόρος**, *myrrh-bearing* δένδρον ἦν σμυρνηφόρον ὁ Παῦλος, ὁ καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκων Gr.Nyss.*hom.10 in Cant*.(M.44.989A).

**σμυρνιάζω**, **1.** *embalm* for burial, Jo.Mal.*chron*.9 p.220(M.97.341C); **2.** *preserve with myrrh, ib*.12 p.304(460A).

**σμυρνίζω**, **1.** *embalm* for burial, *A.Petr.c.Sim*.11(p.100.3); Ephr.2.234F; Hier.*v.Paul*.A 8(p.16.12); **2.** *flavour with myrrh*, ref. Mc.15:23, Cyr.H.*catech*.13.39.

**σοβαρεύ-ω**, *give oneself airs, swagger*, ref. Mt.4:3 λέγων [sc. ὁ διάβολος]· υἱὸς θεοῦ ~εις καλούμενος Bas.Sel.*pasch*.2.6(M.28.1088D); usu. med. πατριαρχίας ὄνομα ἑαυτῷ καὶ σχῆμα περιθείς, ἐξαίφνης ἐσοβαρεύσατο Bas.*ep*.169(3.258C; M.32.641D); Cyr.*Jo*.2.5(4.190B); ref. Mt.20:23 τί τοῖς σοῖς κατὰ σοῦ ~εται [sc. ὁ Ἄρειος] ῥήμασι; Bas.Sel.*or*.24(M.85.284D).

***σοβαρότης, ἡ**, *arrogance*, Jo.D.*virt*.(M.95.88B) = Ephr.3.426D.

**σόβας**, *licentious*, Didym.*Zach*.1.45.

**σόβη, ἡ**, *mop of hair* like a mane, Synes.*calv*.17(p.220.20; M.66.1196C).

***σοβητής, ὁ**, *one who scares*, of Apollinarians οἱ...σ. τῶν τοῦ Χριστοῦ ἀρνίων Epiph.*haer*.77.16(p.429.21; M.42.661D).

**σόβητρον, τό**, *that which frightens away, means of scaring*, Mac.Mgn.*apocr*.3 proem.(p.51.7).

***Σοδομ-έομαι**, (from Σόδομα) *be lapped in luxury* ἡ...~ουμένη ψυχὴ χορτασθεῖσα τῶν ἄρτων τῆς γνώσεως Nil.*epp*.3.75(M.79.424B).

***Σοδομηνός (*Σοδομινός)**, *belonging to Sodom, of Sodom* τῆς Σ. πενταπόλεως *Lit*.ap.*Const.App*.8.12.22; τὴν Σ. ἁμαρτίαν *Apophth.Mac.Aeg*.2(M.34.225A).

***σοκκεύω (*σοκεύω)**, *catch with a lasso, rope*, Jo.Mal.*chron*.14 p.364(M.97.541C); σοκεύω *ib*.18 p.438(645C).

[*]**σόκος, ὁ**, *lasso, noose*, Jo.Mal.*chron*.18 p.438(M.97.648A).

***σολαία (*σωλεία), ἡ**, (Lat. *soleas*) raised part of church bet. nave and sanctuary ἡ σωλεία εἰς τύπον τοῦ ποταμοῦ τοῦ πυρὸς τοῦ χωρίζοντος τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἐκ τῶν δικαίων ‡Sophr.H.*liturg*.4(M.87.3985A); Thphn.*chron*.p.371(M.108.889A).

**σολοικία, ἡ**, *solecism, incorrectness in use of words* or *construction of sentences*, Or.*comm.in Eph*.3:17b–19(p.411).

**σολοικίζω**, *speak* or *write incorrectly, commit a solecism*; more gen., *be mistaken*, †Gregent.*disp*.(M.86.656C); *ib*.(748C).

***σολοίκιον, τό**, s.v.l., *incorrect diction, solecism*, Or.ap.*cat.Eph*.3:18f.(p.161.24) for σολοικίᾳ id.*comm.in Eph*.3:17b–19(p.411).

**σολοικιστής, ὁ**, *one who speaks incorrectly, commits solecisms* ὁ τοὺς ῥήτορας πείσας ἰδιώτων ἀνέχεσθαι καὶ τοὺς σοφιστὰς τοῖς σ. παρέχειν τὰ ὦτα προτρεψάμενος [sc. S. Paul] Ephr.3.464F.

***σολοικοειδῶς**, *apparently incorrectly* expressed, *by an apparent solecism*, Or.*comm.in Os*.(p.52.6; M.13.825B).

**Σολαμωνιακός**, *of Solomon, Dial.Tim.et Aquil*.96 v°.

***Σολομώνιος**, = foreg., *Orac.Sib*.1.376.

***Σολομώντ(ε)ιον, τό**, *saying of Solomon*, Eus.*p.e*.11.19(524C; M.21.869B); Jo.D.*jej*.1(M.95.65A); Cosm.Mel.*schol*.(M.38.398) in Gr.Naz.*carm*.1.2.2.419; -τιον Eustrat.*stat.anim*.28(p.578).

***Σολυμήϊος**, *of Solyma* or *Jerusalem* Ἰησοῦ Σολυμήϊε Synes.*hymn*.7.4(p.21; M.66.1612).

***Σολυμηΐς**, *of Jerusalem* σέ, μάκαρ, γόνε παρθένου ὑμνῶ Σολυμηΐδος Synes.*hymn*.9.3(p.22; M.66.1613).

***σολυμνιάζω**, (cf. Lat. *sollemnis*) *pay solemn honours to*, Thdr.Stud.*epp*.2.11(M.99.1149B).

**σορός, ἡ**, **1.** *tomb*, ἐξῆλθεν [sc. Lazarus] τῆς σ. Clem.*paed*.1.2(p.93.22; M.8.256B); *CG–CI* 1 28.1(p.54) = *IGC As.Min*.98 [saec. iv]; Leont.N.*v.Jo.Eleem*.46(pp.94.16,97.19,98.8); **2.** *chest* containing sacred relics, *Chron.Pasch*.p.397(M.92.1016C).

[*]**σοτήρ, ὁ**, v. σωτήρ.

***σουβαδιουβᾶ (*σουβαδίουβα), ὁ**, (Lat. *subadjuva*) *subadjutant, deputy assistant* (to the *magister officiorum*), Synes.*ep*.145(M.66.1540C); Marc.Diac.*v.Porph*.26; *Chron.Pasch*.p.380(M.92.973B).

***σοῦβλα, ἡ**, (Lat. *subula*) a pointed instrument, *awl*; *spit*, ref. Judas' cock which crowed while roasting, *A.Pil*.B 1.4(p.290 n.3); as instrument of torture εἰς σ. ξυλίνας προσαρτήσαντες ἐπὶ πυρὸς ὤπτησαν Thphn.*chron*.p.316(M.108.765A); ‡Jo.D.*Artem*.49(M.96.1297A).

**σουβλίον, τό**, dimin. of foreg., *awl*, Thdr.Stud.*poen*.1.50(M.99.1740B).

***σοῦδα, ἡ**, (Lat. *sudis*); **1.** *palisade, Chron.Pasch*.p.396(M.92.1016A); **2.** as instrument of torture, *stake* οἱ μὲν τῷ τῆς σ. πυρί, οἱ δὲ τοῖς ξίφεσιν ὤλοντο Thphn.*chron*.p.416(M.108.988A).

**σουδάριον, τό**, (Lat. *sudarium*); **1.** *napkin, towel* worn round head σ. καὶ σιμικίνθια ἀμφότερα νομίζω λινοειδῆ εἶναι· πλὴν τὰ μὲν σ. ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐπιβάλλεται...πρὸς τὸ ἀπομάττεσθαι τὰς ὑγρότητας τοῦ προσώπου Ammon.*Ac*.19:12(M.85.1576A); freq. of *head-cloth* of shroud; ref. Lazarus, Or.*Jo*.28.7(6; p.398.24; M.14.696D); ref. Christ, *A.Pil*.A 15.6(p.273); Nonn.*par.Jo*.20:7(M.43.909A); **2.** *towel, handkerchief* reputed to have been worn at the left side by Jewish priesthood and symbolized by pallium (as precursor of maniple) τὸ ὠμοφόριον ἐστὶ κατὰ τὴν στολὴν Ἀαρών, ὅπερ ἐφόρουν οἱ ἐν νόμῳ ἀρχιερεῖς, σ. μικρὰ ἐν τῷ εὐωνύμῳ μέρει περιτιθέντες ‡Sophr.H.*liturg*.7(M.87.3988C).

***σουδᾶτον, τό**, = σοῦδα, *palisade, Chron.Pasch*.p.396(M.92.1016A).

***σουμμάριος, ὁ**, *treasurer* κελεύουσα τοὺς κηπουροὺς πάντων τῶν ἐν αὐτοῖς διατιμωμένων ὑπό τε τῶν κηπουρῶν καὶ τῶν σ. Ath.Scholast.*coll*.21.1(p.180).

***σούχειον, τό**, = σούχινον, *amber*, Clem.*str*.2.6(p.126.28; σούχιον M.8.961A).

**σοφία, ἡ**, *wisdom*; δύο σ. λέγει θεοῦ, μᾶλλον δὲ τρεῖς...μίαν μὲν σ. ... δι' ἣν λογικοί τε ἐσμὲν καὶ τῶν πρακτέων τὴν διάγνωσιν ἔχομεν, καὶ τέχνας καὶ ἐπιστήμας εὑρήκαμεν, καὶ θεὸν γνῶναι δυνάμεθα. δευτέραν δέ, τὴν ἐν τῇ κτίσει θεωρουμένην...τρίτην δέ, τὴν διὰ...τοῦ σωτῆρος ἡμῶν δεικνυμένην, ἣν οἱ ἀπιστοῦντες μωρίαν προσαγορεύουσιν Thdt.*1Cor*.1:21(3.171).

**A.** human wisdom; **1.** prop. *skill, cunning*, Bas.*hom*.12.4(2.100A; M.31.392B); Thdt.*provid*.5(4.554); also in bad sense, *cunning, craftiness*, id.*2Cor*.1:12(3.292); met. ἡ θεοτόκος τηλικαύτην σ. ἐπεδείξατο...ὥστε ἐκ τῶν ἐρίων τοῦ ἐξ αὐτῆς γεννηθέντος ἀρνίου ἐνδῦσαι τοὺς πιστοὺς ἅπαντας Nil.*epp*.1.267(M.79.181A); **2.** moral; *practical wisdom, discernment, sound judgement* ὁ σοφὸς ἐνδεικνύσθω τὴν σ. αὐτοῦ μὴ ἐν λόγοις ἀλλ' ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς *1Clem*.38.2; *ib*.32.4; φιλοσοφία μὲν...ἐπιστήμη ἐστὶ τοῦ ὄντος καὶ τοῦ ἀληθοῦς ἐπίγνωσις· εὐδαιμονία δὲ ταύτης τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς σ. γέρας Just.*dial*.3.4(M.6.481A); τὰς τεσσάρας ἀρετάς...ἡ παρ' ἡμῖν σ. ... ἀνακηρύσσει Clem.*str*.6.11(p.479.27; M.9.316B); *ib*.1.26(p.105.4; M.8.916B); Meth.*symp*.

1.1(p.9.7; M.18.40A); σ. πρώτη βίος ἐπαινετὸς καὶ θεῷ κεκαθαρμένος Gr.Naz.*or*.16.2(M.35.936B); σ., καὶ τὸ γινώσκειν ἑαυτόν *ib*.32.21(M.36.200A); **3.** intellectual; **a.** *learning, wisdom* in ethical philosophy or Christian teaching ἡ φρόνησις...ὅταν...ἀποδεικτικῷ λόγῳ βεβαιώσηται, γνῶσίς τε καὶ σ. καὶ ἐπιστήμη ὀνομάζεται Clem.*str*.6.17(p.511.29; M.9.388A); dist. from γνῶσις: *ib*.2.5(p.125.24; M.8.957B); *ib*.7.10(p.40.30ff.; M.9.477C); Olymp.*Eccl*.1:16ff.(M.93.492D); consisting in recognition of one's ignorance τὸ εἰδέναι τινά, ὅτι ἀγνοεῖ τι, σοφίας ἐστί, ὥστε καὶ τὸ εἰδέναι ὅτι ἠδίκησε, δικαιοσύνης Didym.ap.Jo.D.*parall*.(M.96.360D); dist. from φιλοσοφία: σ. φημὶ καὶ φιλοσοφίαν, τὴν μὲν ὡς περιεκτικὴν καὶ πάντας θεοπρεπῶς τοὺς εὐσεβεῖς ἐπ' αὐτῆς λεγομένους ἐπιδεχομένην τρόπους, καὶ τοὺς περὶ τῶν ἄλλων ἐντὸς ἑαυτῆς μυστικούς τε καὶ φυσικοὺς περικλείουσαν λόγους, τὴν δὲ ὡς ἤθους καὶ γνώμης, πράξεώς τε καὶ θεωρίας, καὶ ἀρετῆς καὶ γνώσεως συνεκτικήν, καὶ οἰκειότητι σχετικῇ πρὸς τὴν σ. ὡς αἰτίαν ἀναφερομένην Max.*ambig*.(M.91.1136D); Stoic definition τὴν φιλοσοφίαν φασὶν ἐπιτήδευσιν εἶναι σοφίας, τὴν δὲ σ. ἐπιστήμην θείων τε καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων adopted by Philo (*cong*.14) alluded to by Clem. ἔστι γὰρ φιλοσοφία ἐπιτήδευσις σοφίας, σ. δὲ ἐπιστήμη θείων καὶ ἀνθρωπίνων καὶ τῶν τούτων αἰτίων *str*.1.5(p.19.15; M.8.721B); Or.*Cels*.3.72(p.263.25; M.11.1013C); Eus.*l.C*.proem.(p.195.17; M.20.1317A); Bas.*hom*.12.3(2.99E; M.31.389C); Gr.Naz.*or*.30.20(p.139.13; M.36.129A); ‡Proc.G.*Pr*.31:29(M.87.1544A); Olymp.*Eccl*.1:16(M.93.492D); **b.** sophistic sense, *eloquence*, disapproved, Thdt.*1Cor*.2:5f.(3.175); id.*2Cor*.1:12(3.292); since when robbed of ethical or spiritual content it becomes vain, spurious, or 'carnal' wisdom τῆς νόθου σ. ἔλεγχε, τῆς ἐν λόγῳ κειμένης Gr.Naz.*or*.25.2(M.35.1200A); *ib*.16.3(937A); Chrys.*hom.7.1 in 1Cor*.(10.49E–50C); οὐκ ἐν κακουργίᾳ...ἢ ἐν συμπλοκῇ σοφισμάτων· ταύτην γὰρ λέγει σ. σαρκικὴν id.*hom.3.1 in 2Cor*.(10.442B); Olymp.*Eccl*.7:26f.(M.93.572Cf.); Germ.CP *vit.term*.1(M.98.89B); opp. grace οὐ γὰρ...ἐν σ., ἀλλ' ἐν τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ ἐστιν ἡ σωτηρία Bas.*hom.in Ps*.33(1.144D; M.29.353C); ref. Gnosticism ἡ παμποίκιλος σ. Πειρατικῆς αἱρέσεως Hipp.*haer*.5.17(p.114.11; M.16.3175B); of idolatry σ. ἄσοφος Clem.*prot*.5(p.49.7; M.8.165A); Gr.Naz.*or*.4.3(M.35.533B); **4.** *wisdom* as spiritual quality, a gift ὁ κύριος ἡμῶν...ὁ σ. καὶ νοῦν θέμενος ἐν ἡμῖν τῶν κρυφίων αὐτοῦ *Barn*.6.10; cf. *ib*.21.5; ἐπὶ τὴν ἀληθῆ σ. ἥτις ἐστὶ δύναμις θεία τῶν ὄντων ὡς ὄντων γνωστική...παντὸς πάθους ἀπηλλαγμένη, οὐκ ἄνευ τοῦ σωτῆρος Clem.*str*.1.28(p.109.19; M.8.924B); classed as a virtue, Or.*Cels*.8.17(p.235.2; M.11.1544A); gift of H. Ghost, id.*sel.in Ps*.118:131(M.12.1616D); *Const.App*.6.27.5; Cosm.Ind.*top*.proem.1(M.88.52A); one of the seven gifts of Is.11:2, Gr.Naz.*or*.31.29(p.183.5; M.36.165C); cf.*ib*.41.9(441C); Didym.*Trin*.2.3(M.39.467A); Cyr.*Is*.2.1(2.193B); cf.Or.*hom.3.1 in Is*.(M.13.227D); its character and scope τὴν δὲ σ. ἔμπεδον γνῶσιν θείων τε καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων, κατάληψίν τινα βεβαίαν οὖσαν καὶ ἀμετάπτωτον, συνειληφυῖαν τά τε ὄντα καὶ τὰ παρῳχηκότα καὶ τὰ μέλλοντα, ἣν ἐδιδάξατο ἡμᾶς διά τε τῆς παρουσίας διά τε τῶν προφητῶν ὁ κύριος καὶ ἔστι ἀμετάπτωτος ὑπὸ λόγου, παραδοθεῖσα τῇ αὐτῇ...βουλήσει...ἡ μὲν αἰώνιός ἐστιν, ἡ δὲ χρόνῳ λυσιτελής Clem.*str*.6.7(p.459.8ff.; M.9.277A); means to knowledge of God, Bas.*hom*.12.3(2.99B,C; M.31.389C–392A); not found in soul of evil-doer, Gr.Nyss.*deit*.(M.46.556D); in its highest form following after divine wisdom, id.*hom.5 in Eccl*.(M.44.681A); its activity twofold διπλῆ ἡ τῆς σ. ἐνέργεια, καὶ ἡ μέν ἐστιν ἐρευνητική τε καὶ ζητητικὴ τῶν συμφερόντων, ἡ δὲ φυλακτικὴ τῶν εὑρεθέντων id.*Pss.titt*.A 8(M.44.481A); a unity with numerous and varied manifestations, ref. Mt.23:37 δίς, διά τε προφητῶν καὶ διὰ τῆς παρουσίας. πολύτροπον μὲν οὖν τὴν σ. ἡ 'ποσάκις' ἐνδείκνυται λέξις, καὶ καθ' ἕνα ἕκαστον τρόπον ποιότητός τε καὶ ποσότητος πάντως σῴζει τινὰς ἔν τε τῷ χρόνῳ ἔν τε τῷ αἰῶνι Clem.*str*.1.5(p.18.22; M.8.720B); cf.*ib*.1.4(p.17.16; 717A); ἡ σ. μονάς ἐστι, ταῖς ἐξ αὐτῆς διαφόροις ἀρεταῖς ἀτμήτως ἐνθεωρουμένη Max.*cap*.3.44(M.90.1280A) = id.*qu.Thal*.54(M.90.533C); having its end in unbroken contemplation, Clem.*str*.6.7(p.462.31; M.9.284A); the end of speculative activity of soul as the good is of practical, Max.*qu.Thal*.54(528A,B); itself the bond of union with God, id.*cap*.3.41(M.90.1277C); bestowing the power of edifying others, Hipp.*fr.16 in Pr*.9:12(p.162.18; M.10.620C); Max.*qu.Thal*.54(533A); rel. to philosophy κυρία τοίνυν ἡ σ. τῆς φιλοσοφίας ὡς ἐκείνη τῆς προπαιδείας Clem.*str*.1.5(p.19.17; M.8.721B); rel. to prophecy, Gr.Nyss.*Eun*.3(2 p.15.31f.; M.45.580C); opp. φρόνησις: δύο...μερίδες φιλοσοφίας, θεωρία καὶ πρᾶξις· καὶ δῆτα δύο δυνάμεις. ἑκατέρα παρ' ἑκατέραν μερίδα, σ. καὶ φρόνησις. αὕτη μὲν δεομένη τύχης· σ. δὲ αὐτάρκης, καὶ ἀκώλυτος ἡ κατ' ἐκείνην ἐνέργεια Synes.*ep*.103(M.66.1476D); rel. to gift of fear, Max.*cap*.3.61(1288C) = id.*qu.Thal*.55(576C).

**B.** Gnost.; *wisdom* as aeon; **a.** implanter of spiritual seed in Adam, Clem.*exc.Thdot*.53.2(p.124.19ff.; M.9.684C–685A); **b.** together with Theletos, last pair of thirty aeons in Valent. pleroma, Iren.*haer*.1.1.2(M.7.449B); Hipp.*haer*.6.30(p.157.22; M.16.3239A); cf. Epiph. who sets out dodecad before decad and pairs with Ecclesiasticus, *haer*.31.2(p.386.4; M.41.477A); her yearning and fall, Iren.*haer*.1.2.2f.(453A–456A); Hipp.*haer*.6.30(p.157.24ff.; 3239A,B); her restoration, Iren.*haer*.1.2.4(460A); Hipp.*haer*.6.31(p.158.20ff.; 3239C); **c.** name also given to offspring of Sophia, Iren.*haer*.1.4.1(480B); Hipp.*haer*.6.31(p.159.18ff.; 3242B).

**C.** divine wisdom; **1.** as divine attribute; **a.** in Godhead, Herm.*vis*.1.3.4; σὺ γὰρ εἶ ἡ ἄναρχος γνῶσις...ἡ ἀδίδακτος σ. *Lit*.ap.*Const.App*.8.12.7; εἰ δὲ καὶ ὑπὲρ πάντα τὰ ὄντα ἐστὶν...τἀγαθόν, καὶ τὸ ἀνείδεον εἰδοποιεῖ...καὶ τὸ ἄνουν ὑπερέχουσα σ. Dion.Ar.*d.n*.4.3(M.3.697A); *ib*.7.1(865B); in which all things are known to God ἑαυτὴν οὖν ἡ θεία σ. γινώσκουσα, γνώσεται πάντα *ib*.7.2(869B); **b.** in rel. to creation; source of all created knowledge θεόσδοτος...ἡ σ., δύναμις οὖσα τοῦ πατρός Clem.*str*.5.13(p.381.29; M.9.125A); σ. ἥτις ἐστὶν ἡ μεταδοθεῖσα ἡμῖν ἄνωθεν φρόνησις καὶ νουνεχία, καὶ λόγων ἀρετή Didym.*Trin*.3.2(M.39.809A); ταύτην...τὴν ἄλογον καὶ ἄνουν καὶ μωρὰν σ. ... εἴπωμεν ὅτι παντός ἐστι νοῦ, καὶ λόγου, καὶ πάσης σ., καὶ συνέσεως αἰτία Dion.Ar.*d.n*.7.1(M.3.868A); itself one, taking manifold forms among men, Clem.*str*.6.18(p.517.28f.; M.9.400A); τὴν σ. τοῦ θεοῦ 'πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως' διὰ τέχνης, διὰ ἐπιστήμης, διὰ πίστεως, διὰ προφητείας, τὴν ἑαυτῆς ἐνδεικνυμένην δύναμιν εἰς τὴν ἡμετέραν εὐεργεσίαν *ib*.1.4(p.17.16; M.8.717A); from the intellections of angels to sense perception, even Devil's intellect so far as it is not mere defection, Dion.Ar.*d.n*.7.2(M.3.868B,C); how predicated of God, Max.*schol.c.h*.15.4(M.4.109A); **2.** in rel. to H. Ghost; **a.** identified with third Person of Trin. τὸν ἑαυτοῦ λόγον ἐνδιάθετον ...μετὰ τῆς ἑαυτοῦ σ. ἐξερευξάμενος πρὸ τῶν ὅλων Thphl.Ant.*Autol*.2.10(M.6.1064C); τῆς τριάδος, τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ λόγου αὐτοῦ καὶ τῆς σ. αὐτοῦ *ib*.2.15(1077B); cf. *sua progenies et figuratio sua, id est filius et spiritus sanctus, verbum et sapientia*, Iren.*haer*.4.7.4(M.7.993A); **b.** as creator Spirit, Thphl.Ant.*Autol*.1.7(1036A); οὐκ ἄλλῳ δέ τινι εἴρηκε 'ποιήσωμεν' ἀλλ' ἢ τῷ ἑαυτοῦ λόγῳ καὶ τῇ ἑαυτοῦ σ. *ib*.2.18(1081B); cf. *adest enim ei semper verbum et sapientia, filius et spiritus...ad quos et loquitur dicens: faciamus*, etc., Iren.*haer*.4.20.1(1032B); Hipp.*Noët*.10(p.251.22; M.10.817B) cit. s. λόγος; cf. *omnia verbo fecit et sapientia adornavit*, Iren.*haer*.4.20.2(1033B); *verbo suo confirmans et sapientia compingens omnia*, *ib*.3.24.2(967B); cf. εἷς ἐστιν ὁ τῇ αὐτοῦ σ. εἰπὼν 'ποιήσωμεν ἄνθρωπον'. ἡ δὲ σ. ᾗ ὥσπερ ἰδίῳ πνεύματι αὐτὸς ἀεὶ συνέχαιρεν ἥνωται μὲν ὡς ψυχὴ τῷ θεῷ ἐκτείνεται δὲ...ὡς χεὶρ δημιουργήσασα τὸ πᾶν *Hom.Clem*.16.12; **c.** Valent., ref. Inc., Hipp.*haer*.6.35(p.164.19; M.16.3247C); **3.** of Son; **a.** title of second Person of Trin., Just.*dial*.61.1(M.6.613C) cit. s. δύναμις; *ib*.100.4(616A); Clem.*prot*.8(p.61.18; M.8.192A); τὴν σ. ... διссῶς ἐπιλαβεῖν, τὴν ἐκ πνεύματος ἁγίου...δι' ἧς...ἡ ἐπίγνωσις τοῦ θεοῦ τῷ κόσμῳ ἐγνωρίσθη· ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν ἐνυπόστατον υἱὸν τοῦ θεοῦ Or.*exp.in Pr*.9:1(M.17.185B); Ath.*Ar*.1.9(M.26.28D); *ib*.3.65(461A); as alone comprehending God, Or.*Jo*.1.34(39; p.43.19,28f.; M.14.89B,C); not relatively but essentially, *ib*.(p.44.8ff.; 92A); υἱὸς...κατ' οὐσίαν τε ὑφεστὼς οἷα θεοῦ δύναμις καὶ θεοῦ σ. ... λόγου καὶ σ. καὶ φωτὸς...ἐκ τοῦ οἰκείου πληρώματος τοῖς πᾶσιν ἐπιλιμνάζων Eus.*l.C*.12(p.230.22ff.; M.20.1388C); id.*d.e*.5.8(p.230.26; M.22.381A), id.*p.e*.7.12(320D; M.21.541B) citt. s. λόγος; τὴν ζωὴν καὶ τὴν σ. μήτε ξένα τῆς οὐσίας τῆς πηγῆς εἶναι, ἀλλ' ἴδια, μήτε ἀνύπαρκτά ποτε εἶναι, ἀλλ' ἀεὶ εἶναι. ἔστι δὲ ταῦτα ὁ υἱός Ath.*Ar*.1.19(M.26.52A); *ib*.(53A); rel. to Logos δημιουργὸς δὲ ὁ Χριστὸς ὡς ἀρχή, καθ' ὃ σ. ἐστιν...κατὰ μὲν τὴν σύστασιν τῆς περὶ τῶν ὅλων θεωρίας καὶ νοημάτων, τῆς σ. νοουμένης, κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὰ λογικὰ κοινωνίαν τῶν τεθεωρημένων, τοῦ λόγου λαμβανομένου Or.*Jo*.1.19(22; p.23.19ff.; M.14.56B); **b.** himself the wisdom of Father αὕτη...ἦν ⟨ἡ⟩ σ. 'ᾗ προσέχαιρεν' ὁ παντοκράτωρ θεὸς...λόγος τοῦ πατρός, καὶ σ. αὐτοῦ Clem.*str*.7.2(p.7.12; M.9.412A); Ath.*Ar*.1.28(M.26.69B); τὸ ἀπαύγασμα χωρισθῆναι ἀμήχανον τοῦ φωτός, καὶ τὴν σ. τοῦ σοφοῦ, τουτέστι τὸν υἱὸν ἀπὸ τοῦ πατρός Didym.*Trin*.2.6(M.39.549B); *ib*.3.3(813B); Cyr.*Jo*.1.3(4.21A); more precisely σ. ὅλος ὁ θεός, οὐκοῦν σ. ὁ υἱὸς ἐκ σ. Epiph.*anc*.70(p.88.2; M.43.145D); ‡Caes.Naz.*dial*.20(M.38.876); a favourite argument for his eternity, Or.*princ*.4.4.1(p.350.2; M.11.402B n.44); Dion.R.ap.Ath.*decr*.26(p.22.22; M.25.464B), Dion.Al.ap.eund.*Dion*.15(p.57.2; M.25.501C) citt. s. δύναμις; Alex.Al.*ep.encycl*.4(p.9.5; M.18.576B); Didym.(‡Bas.) *Eun*.4(1.287A; M.29.689B); Cyr.*dial.Trin*.4(5[1].539B–E); **c.** with hypostatic existence, Just.*dial*.61.3(M.6.616A) cit. s. δύναμις; Athenag.*leg*.24.1(M.6.945B) cit. s. ἑνόω; Thphl.Ant.*Autol*.2.10(M.6.1064C) cit. s. δύναμις; τῶν ὄντων ἁπάντων πρῶτον ὑφίστησιν αὐτοῦ γέννημα τὴν πρωτότοκον σ. ... μᾶλλον δὲ...αὐτοσοφίαν Eus.*d.e*.4.2(p.151.31; M.22.253A); τὴν σ. θεοῦ καὶ τὴν δύναμιν, καὶ τὴν δικαιοσύνην ἐνυπόστατον

Cyr.H.*catech*.4.7; ἡ...σ. τοῦ πατρὸς ὁ ἐνυπόστατος θεὸς λόγος Epiph.*haer*.69.21(p.171.3; M.42.236A); οὐ μόνον ἐστὶν υἱός, ἀλλὰ καὶ δύναμις καὶ σ. ... ἵνα ἀπὸ τοῦ εἶναι υἱός, τὸ ἐνυπόστατον νοηθῇ ‡Ath.*dial.Trin.*2.2(M.28.1160C); **d.** agent in Creation τὰ σύμπαντα γεγονέναι κατὰ τοὺς ἐν τῇ σ. προτρανωθέντας ὑπὸ θεοῦ τῶν ἐσομένων λόγους...κτίσας ...ἔμψυχον σ. ὁ θεὸς αὐτῇ ἐπέτρεψεν ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῇ τύπων τοῖς οὖσι καὶ τῇ ὕλῃ παρασχεῖν τὴν ὕπαρξιν Or.*Jo*.1.19(22; p.24.7ff.; M.14.56D); πάντα γεννῶσαν τὴν πρωτόγονον σ. τοῦ θεοῦ Meth.*res*.2.9(p.348.20; M.18.288C); Gr.Nyss.*hom.5 in Eccl.*(M.44.681A); id.*Eun*.2(2 p.323.24; M.45.497B) cit. s. δύναμις; ὁ δὲ ποιήσας τὴν γῆν ἐκ μὴ γῆς...μονογενής ἐστιν υἱὸς λόγος τοῦ θεοῦ...καὶ θεοῦ σ. Didym.*Trin.*3.3(M.39.809B); **e.** who became incarnate, Meth.*symp*.3.4(p.30.21; M.18.68A) cit. s. ἄνθρωπος; Ath.*Ar*.2.44(M.26.241B); σάββατον ὥρισας...εἰς μνήμην...τῆς ὑπὸ σοῦ κτισθείσης σ.· ὡς δι' ἡμᾶς γένεσιν ὑπέστη τὴν διὰ γυναικός *Const.App*.7.36.1; χαῖρε, σ. θεοῦ δοχεῖον †Serg.*hymn.acath*.204(p.145; M.92.1344C); καὶ ἐπεσκίασεν ἐπ' αὐτὴν ἡ τοῦ θεοῦ...ἐνυπόστατος σ. καὶ δύναμις, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ Jo.D.*f.o.*3.2(M.94.985B); also divine agent in normal human conception, *Dial.Ath.et Zacch*.22; **f.** of incarnate Son in his divine nature Χριστός...ἐστιν...τοῦ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν ἡ ἀνωτάτω καὶ ἐνυπόστατος σ. καὶ λόγος Or.*adnot.in Dt*.16: 19f.(M.17.28B); παρεληλύθει...ἡ γενεὰ ἐκείνη τῶν αὐταῖς ἀκοαῖς τῆς ἐνθέου σ. ἐπακοῦσαι κατηξιωμένων Eus.*h.e*.3.32.8(M.20.284C); εἰ δὲ δὴ καὶ ἀσθενείας εἶδος περιάπτειν αὐτῷ προσῆκον ἦν τῷ ἀνθρώπῳ ταῦτα προσαρτᾶν ἀκόλουθον εἶναι φαίη τις ἄν, οὔτι γε δὴ...τῷ ἀξιώματι τῆς ἀνωτάτω σ. Eust.ap.Thdt.*eran*.3(4.236); τὸ μὲν γὰρ σῶμα μετάρσιον ἐσταυροῦτο, τὸ δὲ θεῖον τῆς σ. πνεῦμα...πάντα ὁμοῦ συνήθως οἷα θεὸς ἔπραττεν *ib.*; *ib.*(237); τί οὖν [sc. ἔφη] ἡ ἄπειρος σ.; Chrys.*hom.30.2 in Mt.*(7.349E); μόνη τοῦ θεοῦ σοφίαν κυήσασα τὴν ἐνυπόστατον...θεοτόκε ‡Sophr.H.*triod*.(M.87.3880A); ἡ ὄντως κατὰ φύσιν τοῦ θεοῦ...σ. ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός Const.VI Imp.*sacr*.(H.4.36C); **g.** acc. Paul. Sam., a divine attribute without hypostasis, Epiph.*haer*.65.3(p.5.15f.; M.42.16A); inspiring the man Christ ὁ λόγος μείζων ἦν τοῦ Χριστοῦ. ὁ Χριστὸς γὰρ διὰ σοφίας μέγας ἐγένετο Paul.Sam.*fr*.4(p.331.4)ap.Justn.*monoph*.(M.86.1117D); in an altogether unique manner yet not so as to make him divine ἵνα μήτε ὁ ἐκ Δαβὶδ χρισθεὶς ἀλλότριος ᾖ τῆς σ., μήτε ἡ σ. ἐν ἄλλῳ οὕτως οἰκῇ. καὶ γὰρ ἐν τοῖς προφήταις ἦν, μᾶλλον δὲ ἐν Μωσεῖ...μᾶλλον δὲ ἐν Χριστῷ ὡς ἐν ναῷ *ib*.6(p.331.15ff.) ap.Leont.B.*Nest.et Eut*.3(M.86.1392A); εἰ δὲ υἱὸς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς τοῦ θεοῦ, υἱὸς δὲ καὶ ἡ σ., καὶ ἄλλο μὲν ἡ σ., ἄλλο δὲ Ἰησοῦς Χριστός, δύο ὑφίστανται υἱοί *ib*.10(p.333.2f.)*ib*.(1393B); its nature precluding essential connexion with what is human οὐ γὰρ συγγεγενῆσθαι τῷ ἀνθρωπίνῳ τὴν σ. οὐσιωδῶς, ἀλλὰ κατὰ ποιότητα *ib*.7(p.332.5f.)*ib*.(1393A); **h.** Arian: ποίημα ὁ υἱός, οὔτε δὲ ὅμοιος κατ' οὐσίαν τῷ πατρί ἐστιν...οὔτε ἀληθινὴ σ. αὐτοῦ ἐστιν...καταχρηστικῶς δὲ λέγεται ...σ. Ar.*Thal.fr*.16 ap.Ath.*decr*.6(p.5.28f.; M.25.433B); δύο γοῦν σ. φησὶν [sc. Ἄρειος] εἶναι, μίαν μὲν τὴν ἰδίαν καὶ συνυπάρχουσαν τῷ θεῷ, τὸν δὲ υἱὸν ἐν ταύτῃ τῇ σ. γεγενῆσθαι, καὶ ταύτης μετέχοντα ὠνομάσθαι μόνον σ. καὶ λόγον. ἡ σ. γάρ, φησί, τῇ σ. ὑπῆρξε σοφοῦ θεοῦ θελήσει Ath.*Ar*.1.5(M.26.21B); **i.** Apollinarian: εἰ μὴ νοῦς ἔνσαρκός ἐστιν ὁ κύριος, σ. ἂν εἴη φωτίζουσα νοῦν ἀνθρώπου. αὕτη δὲ καὶ ἐν πᾶσιν ἀνθρώποις Apoll.*fr*.70(p.220.28)ap.Gr.Nyss.*Apoll*.36(M.45.1204C); εἰ μὴ νοῦς ἔνσαρκος γέγονεν ὁ λόγος, ἀλλὰ σ. ἦν ἐν τῷ νῷ, οὐ κατέβη ὁ κύριος οὐδὲ ἐκένωσεν ἑαυτόν Apoll.*fr*.71(p.221.14)*ib*.37(1205D); ἑνοῦται ἄρα τὰ τοῦ θεοῦ καὶ σώματος, δημιουργὸς προσκυνητὸς σ. καὶ δύναμις ὑπάρχων αἰώνιος· ἀπὸ θεότητος ταῦτα. υἱὸς Μαρίας ἐπ' ἐσχάτου χρόνου τεχθεὶς προσκυνῶν θεὸν σοφίᾳ προσκόπτων δυνάμει κρατιούμενος· ταῦτα ἀπὸ σώματος Apoll.*fr*.125(p.238.2)ap. Thdt.*eran*.2(4.170); from which body of the Word was formed εἰπεῖν...τὸ σῶμα τῆς τοῦ λόγου θεότητος...συναΐδιον αὐτῷ...ἐπειδὴ ἐκ τῆς οὐσίας τῆς σ. συνέστη Ath.*ep.Epict*.2(p.5.10; M.26.1053B); **4.** divine wisdom revealed in scripture: in prophets, Job, and Proverbs, *Const.App*.1.6.4; in Proverbs, Clem.*str*.2.18(p.156.15; M.8.1021A); ‡Chrys.*hom.in Ps.100*(5.639B); CTrull.*can*.100; in Wisdom of Solomon, Meth.*res*.1.36(p.276.5; M.41.1101A); Ath.*gent*.9(M.25.20D); Didym.*Trin*.2.20,26(M.39.740D,752B); **5.** as literary title (sts. ass. πανάρετος); **a.** of Proverbs, Just.*dial*.129.3(M.6.777A); Mel.*fr*.3(p.309; M.5.1216A); Eus.*h.e*.4.22.9(M.20.384A); *Const.App.*1.7.1; ὁ...θεῖος Σολομὼν ἐν τῇ παιδαγωγικῇ σ., ταῖς Παροιμίαις λέγω Gr.Naz.*or*.8.9(M.35.797C); **b.** of Ecclesiasticus, Or.*Cels*.6.7(p.77.12; M.11.1300A); Ἰησοῦς ὁ τοῦ Σιρὰχ...ὁ τὴν καλουμένην πανάρετον Σ. συντάξας Eus.*d.e*.8.2(p.380.15; M.22.616C); αἱ...δύο βίβλοι ἤτε τοῦ Σολομῶντος, ἡ πανάρετος λεγομένη, καὶ ἡ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ υἱοῦ Σιρὰχ ἐκγόνου δὲ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ καὶ Σ. Ἑβραϊστὶ γράψαντος Epiph.*mens*.4(M.43.244C); **c.** of Wisdom, Or.*Jo*.20.5(p.332.29; M.14.584B); Meth.*symp*.1.3(p.12.5; M.18.44B); καθὼς φησί που τῆς πανάρετου σ. ὁ λόγος Gr.Nyss.*Eun*.8(2 p.198.22; M.45.793D); **6.** as dedication of churches ὁ βασιλεὺς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἔκτιζεν, ἥτις Σ. μὲν προσαγορεύεται νῦν Socr.*h.e*.2.16.16(M.67.217B); ἐνταῦθα πλησίον τοῦ Φάρου, ἀνάμεσον τῆς ἁγίας Σ. καὶ τοῦ ἁγίου Φαύστου Jo.Mosch.*prat*.106(M.87.2965A).

**D.** liturg., exclamation calling for *devout attention* before scripture lections, *Lit.Chrys*.(p.368.24; M.63.909); †Jo.Jej.*poenit*.(M.88.1900C); or creed τὰς θύρας, τὰς θύρας ἐν σ. πρόσχωμεν *Lit.Chrys.*(p.383.4; M.63.915); or in other places, ‡Sophr.H.*liturg*.20(M.87.4000D); *Lit.Chrys*.(pp.375.24,376.22; M.63.912).

**σοφίζ-ω, A.** act. and pass., *make wise, instruct* Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν θεὸν τὸν...ὑμᾶς σοφίσαντα Ign.*Smyrn*.1.1; *T.Sal*.7.4(M.122.1325C); Serap.*euch*.14.2; also with evil intent παρέβησαν, ὅτι ἄγγελος πονηρὸς ἐσόφιζεν αὐτούς *Barn*.9.4; pass., *be made wise* (*in*); *become skilled* ὁ Χριστιανὸς ἐσοφίσθη τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ Or.*Ps*.118: 98(M.12.1605D); Gr.Nyss.*hex*.2(M.44.64B).

**B.** med. and pass.; **1.** *contrive cunningly* (in good sense); a labyrinth, Gr.Thaum.*pan.Or*.14(p.32.23; M.10.1092C); ref. anonymity of Heb. ἐσοφίσατο διὰ τοῦ κρύψαι τὸ ὄνομα τὴν ἀκρόασιν τὴν ἐκείνων Chrys.*hom.1.1 in Rom*.(9.429D); διὰ γραμμάτων ~εσθαι παρουσίας ἡδονήν id.*ep*.143(3.684B); (in bad sense) ὁ τῆς ἀληθείας ὅρος... οὐ Χαλδαίων...περιεργίᾳ σοφισθείς Hipp.*haer*.10.5(p.265.13; M.16.3414A); ἐσοφίσαντο...κατὰ τοῦ κυρίου βούλευμα Bas.*hom.20.2*(2.158C; M.31.529A); ἐσοφίσατο [sc. ὁ Ἡρώδης] τοῦ ἀποκτεῖναι αὐτόν *A.Jo.Bapt*.7(p.532.8); **2.** *deal subtly with, deceive*, Just.*1apol*.14.4(M.6.348C); Or.*fr.33 in Jo*.(p.509.10); *outwit* ὁ κύριος τὸν διάβολον...~εται Clem.*str*.1.9(p.29.29; M.8.741B); *counteract by a device, beguile* (with good intent) ~εσθαι τὸ λυποῦν...παραμυθίας ῥήμασιν Gr.Naz.*or*.21.17(M.35.1101A); διὰ τῶν γραμμάτων ~ομαι τὸ ποθούμενον Thdt.*ep*.127(4.1212); Bas.Sel.*or*.7.2(M.85.109B); *pervert* δόγματα ...ἀμαθῶς σοφισάμενοι Clem.*str*.1.17(p.56.5; M.8.801A); ~εται... τὴν ἀλήθειαν *ib*.3.12(p.233.1; 1181B); *doctor* the hair, Clem.*paed*.3.3(p.246.5; M.8.577C); *assume an appearance of, counterfeit*, Gr.Nyss.*v.Mos*.18(M.44.305A); Chrys.*Thdr*.1.13(1.20C).

**C.** med. intrans.; **1.** *show wisdom*, Gr.Naz.*or*.28.21(p.53.5; M.36.53B); Jo.Eleem.*v.Tych*.10(p.120); *make a display of wisdom* ἃ ~όμενοι οἱ ἄνθρωποι ὡς ἀνθρώπινα γελῶσι Ath.*inc*.1.2(M.25.97B); *teach wisdom* τῆς ἀρετῆς...~ομένης τὸν γνώριμον Nil.*Magn*.58(M.79.1045B); **2.** *reason falsely*; *practise evasion*; *quibble*, in argument πεπλάνησαι, ὦ Ἰσραήλ, τοιαῦτα ~όμενος ἐπὶ τῇ τοῦ κυρίου σφαγῇ Mel.*pass*.72 p.12.18; Clem.*str*.2.7(p.130.13; M.8.968B); *ib*.6.16(p.508.13; M.9.380B); Meth.*symp*.10.2(p.122.16; M.18.193B); *trifle with*, of usurer giving alms μὴ ~ου τὸν νόμον Chrys.*hom.56.6 in Mt*.(7.574B); (of one deferring baptism) ~όμενος τοῦ θεοῦ τὴν φιλανθρωπίαν Chrys.*hom.1.6 in Ac*.(9.11D).

**σοφισμός, ὁ,** = σόφισμα; **1.** *sophism, specious argument*, *Hom.Clem*.2.9; **2.** *clever device, artifice*, Isid.Pel.ap.*cat.Mt*.10: 16(p.77.2); id.*epp*.1.461(M.78.436C).

**σοφιστεία, ἡ,** *wisdom* ἐν οἷς [sc. prophets, Job, and Proverbs] πάσης ποιήσεως καὶ σ. πλείονα ἀγχίνοιαν εὑρήσεις *Const.App*.1.6.4.

**σοφίστευμα, τό,** = σόφισμα, *sophism, specious but fallacious argument*, Hipp.*haer*.7.14(p.191.18; M.16.3295B).

**σοφιστήριον, τό,** *school of sophistry*, Clem.*prot*.2(p.11.7; M.8.69B).

**σοφιστικός, 1.** *rhetorical* (in good sense), Synes.*Dion* 1(p.234.4; M.66.1112D); **2.** *containing wisdom*; of books of prophets, Job, and Proverbs, *Const.App*.1.6.4.

***σοφιστομανέω,** *have a passion for sophistry*, Gr.Naz.*or*.43.15(M.36.513D); Isid.Pel.*epp*.3.87(M.78.792C).

***σοφιστότακτος,** ? *ordained by wisdom, wisely ordered*, ‡Chrys.*ador*.2(11.824B).

***σοφοδότις,** *giving wisdom* τὴν οὐσιοποιόν, καὶ ζωοποιόν, καὶ σοφοδότιν αἰτίαν Dion.Ar.*d.n*.5.2(M.3.816C).

***σοφόδωρος,** *giving wisdom*; of divine power, Dion.Ar.*d.n*.2.7(M.3.645A).

***σοφοποιέω,** *make wise*, Dion.Ar.*e.h*.5.1.2(M.3.501B).

***σοφοποίησις, ἡ,** *making wise, bestowal of wisdom*, Dion.Ar.*d.n.*2 5(M.3.644A).

***σοφοποιΐα, ἡ,** *making wise, bestowal of wisdom* τῆς θεαρχικῆς... σ. Dion.Ar.*c.h*.14(M.3.321A).

***σοφοποιός,** *making wise, imparting wisdom* τῶν χερουβὶμ...τῆς σ. μεταδόσεως ἀναπεπλασμένον Dion.Ar.*c.h*.7.1(M.3.205C); τῆς...σ. θεαρχίας id.*e.h*.7.3.11(M.3.568A).

**σοφός,** *wise*; **1.** of God, as Wisdom σ. ... ὁ θεὸς μόνος, ἀφ' οὗ ἡ σοφία Clem.*paed*.1.10(p.145.24; M.8.361A); μόνον τὸ θεῖον σ. εἶναι φύσει id.*str*.2.9(p.136.27; M.8.980C); ὁ ἀδιδάκτως σ. Bas.*Spir*.20(3.17E; M.32.104C); Didym.*Trin*.2.19(M.39.549B); of his acts ὁ σ. ἐν

τῷ κτίζειν 1Clem.60.1; his will, Diogn.8.10; his revelation (ref. Proverbs) ἡ σ. βίβλος †Dion.Al.fr.4 in Job(p.206.11); 2. of inspired men; a. OT heroes, Daniel, Bas.Eun.3.1(1.273A; M.29.657A); Esther, ib.2.19(254D; M.612B); Judith, Const.App.3.7.6; esp. authors of Wisdom Books: Solomon, Or.Cels.3.45(p.241.1; M.11.977C); Cosm. Ind.top.2(89C, v.l. θείου Migne); Sirach, Meth.res.1.26(p.253.16; M. 41.1132B); Thdt.provid.10(4.686); b. S. Paul, Meth.symp.3.1(p.27. 2; M.18.60D); Cyr.Lc.5:27(M.72.569B); c. others possessed of Christian wisdom, Barn.6.10; πίστις δὲ οὐ σοφῶν τῶν κατὰ κόσμον, ἀλλὰ τῶν κατὰ θεόν ἐστιν τὸ κτῆμα Clem.paed.3.11(p.279.17; M.8. 656C); Dial.Ath.et Zacch.44; contrasted with those falsely so called ἀνθρώπους φαύλους...οὐ περὶ τῶν νοητῶν...σοφούς, ἀλλὰ περὶ μόνων τῶν αἰσθητῶν πραγματευσαμένους...εἶναι σοφοὺς τοῦ κόσμου Or.Cels.3.47 (p.243.17f.; M.11.981B); ref. Mt.11:25 εἰπὼν δὲ σοφούς, οὐ τὴν ἀληθινὴν σοφίαν λέγει...ἀλλὰ ταύτην ἣν ἐδόκουν ἀπὸ δεινότητος ἔχειν Chrys. hom.38.1 in Mt.(7.426A); οὔτε τοὺς λεξίθηρας, οὔτε τοὺς ῥήτορας...σ. κλητέον, ἀλλὰ τοὺς ἐπὶ τῇ πρακτικῇ φιλοσοφίᾳ διαλάμποντας Isid.Pel. epp.2.201(M.78.645B).

**σοφόω**, *make wise*, of Father δυναμοῖ...δι' αὐτοῦ [sc. τοῦ υἱοῦ] τὸ ἠσθενηκὸς καὶ σ. τὸ ἀσύνετον Cyr.Is.5(2.778E); σ. [sc. Christ]...τὰ σοφίας δεκτικά id.Jo.5.5(4.542E); νόμῳ σεσοφωμένους [i.e. Jews] id. ador.13(1.468C).

[*]**σοφρονικός**, for σωφρονικός, *temperate*, cat.Apoc.14:8(p.391.1).

**σπαθαρία**, ἡ, *wife of a* σπαθάριος, Thdr.Stud.epp.1.18(M.99.965C).

***σπαθαρικός**, *pertaining to the office of* σπαθάριος or *guardsman*, ‡Jo.D.ep.Thphl.11(M.95.357C).

**σπαθάριος**, ὁ, court dignitary, *member of ceremonial bodyguard*, Thphn.chron.p.154(M.108.420A).

***σπαθαροκανδιδᾶτος**, ὁ, court dignitary, *member of ceremonial guard*, ranking higher than a σπαθάριος, †Gr.II Papa ep.Leon.1(H. 4.2A).

***σπαθαροκουβικουλάριος**, ὁ, *chamberlain of the bodyguard*; honorary title reserved for eunuchs, Chron.Pasch.p.336(M.92.873A).

***σπαθέα**, ἡ, *stroke, thrust* with a sword, Thphn.chron.p.266(M. 108.660B).

***σπαθητής**, ὁ, *squanderer*, Ast.Am.hom.3(M.40.209A).

***σπαθί**, τό, *sword*, Barth.Edess.Agar.(M.104.1433A).

**σπαθίζω**, *beat* ? with the flat of the sword, M.Thdot.3(p.139.17).

**σπαθίον**, τό, 1. dim. of σπάθη, *sword*; equated with ξίφος, Jo. Mal.chron.15 p.387(M.97.576A); Chron.Pasch.pp.382f.(M.92.981A,B); Thphn.chron.p.265(M.108.657C); 2. of things sword-shaped, *small shoot* (here proparoxytone) οὐ βάλλει...καρπόν, εἰ μὴ δύο ἢ τρία σ. ἀπὸ τριῶν ναργελλίων Cosm.Ind.top.11(M.88.445A).

**σπαίρω**, 1. *gasp*; of a newborn infant, Nonn.par.Jo.9:1(M.43. 824A); of one just rescued from water, Max.qu.Thal.65(M.90.765C); 2. *writhe*, ‡Nil.narr.5(M.79.648A).

***σπαλαγμός**, ὁ, ? for σταλαγμός: τρυπᾶται τὸ σπήλαιον ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς καὶ τῆς ὄψεώς μου καὶ τοῦ σ. κατερχομένου ἐπλάτυνε τὴν τρύπα⟨ν⟩ τοῦ σπηλαίου V.Mac.B(p.163).

***σπανανδρία**, ἡ, *scarcity of population*, Cyr.hom.pasch.25(5$^2$.300C).

***σπάνη**, ἡ, *scarcity*, Epiph.haer.61.6(p.386.27; M.41.1048C); Gr. Mag.dial.(tr.Zach.)2.21(M.PL.66.171B); Jo.D.hom.10.1(M.96.753B).

***σπανογένειος**, *scanty of beard*; of a demon, A.Barth.7(p.146.24).

**σπανός**, *scanty, sparse*, Jo.Mal.chron.4 p.88(M.97.172C); = σπανοπώγων *with scanty beard*, of prophet Daniel ἦν ἀνὴρ ξηρὸς... καὶ σ. τὴν εἰδέαν, ἀλλ' ὡραῖος ἐν χάριτι ‡Epiph.v.proph.Dan.(M.43. 424C); of abbot Daniel τὸ εἶδος αὐτοῦ...σ., ἐπὶ τοῦ χείλους μόνον ἔχων τρίχας, καὶ εἰς τὸ ἄκρον τοῦ πώγωνος Pall.h.Laus.18(p.58.5; M.34. 1065A).

**σπαραγμός**, ὁ, *rending, dismemberment*, met. ἥ τε βάρβαρος ἥ τε Ἑλληνικὴ φιλοσοφία τὴν ἀΐδιον ἀλήθειαν σπαραγμόν τινα...τῆς ...θεολογίας πεποίηται Clem.str.1.13(p.36.30; M.8.756B); ὑπὸ θεοῦ σπαραχθὲν καὶ εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ὑπὲρ τὸν Πενθέως σπαραγμὸν διασπαρὲν Or.Cels.2.34(p.160.30; M.11.856B).

***σπαράκτης**, ὁ, *one who rends in pieces* ἵνα μὴ δοθῇ τὰ ἅγια τοῖς κυσὶ καὶ κακοῖς τοῦ λόγου σπαράκταις Gr.Naz.or.45.16(M.36.645C).

***σπαρακτικός**, *able to rend, tearing*, Cosm.Mel.schol.(M.38.349) in Gr.Naz.carm.2.1.1.5.

**σπαράσσ-ω**, 1. *tear, rend in pieces*, met. τὸ Ἰουδαίων ἔθνος... καταδεδίκασται ὑπὸ θεοῦ σπαραχθὲν Or.Cels.2.34(p.160.29; M.11. 856A); in anger ἀκονέτωσαν οἱ Χριστομάχοι, καὶ ~έτωσαν ἑαυτούς Ath.Ar.2.64(M.26.284B); *separate, tear asunder* natures of Christ, Evagr.h.e.1.2(p.7.4; M.86.2424A) cit. s. διαιρέω; 2. pass., *be convulsed*; with grief, Chrys.hom.29.4 in Rom.(9.725C); with rage, id. hom.4.6 in 1Cor.(10.32E); 3. *extort, wring from*, c. acc., Chrys.hom. 13.5 in 1Cor.(10.115D); ib.11.6(95B); id.hom.4.4 in Tit.(11.755A).

**σπάργανον**, τό, plur., *swathing bands*; 1. *swaddling clothes*, hence ἐκ σπαργάνων, *from the cradle, from infancy*, Or.hom.14.5 in Jer.(p.110.5; M.13.409B); Const.or.s.c.11(p.168.30; M.20.1265B); 2. *grave clothes*, T.Sal.18.37(M.122.1345C; p.58.11n.); Chrys.hom. 63.2 in Jo.(8.378B).

**σπαργαν-όω**, *wrap* in swaddling clothes; also in grave clothes, Chrys.hom.75.3 in Jo.(8.442C); ib.63.2(8.378A); met. τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἐσπαργανωμένην ἐστὶν ἰδεῖν...ἐπεὶ οὖν ἀναισθήτως αὐτοὶ διάκεινταί πως νεκροὶ γεγενημένοι id.hom.27.4 in Mt.(7.332D); *enfold* ἐσπαργάνωσε τὸν τῇ ἑαυτοῦ δυνάμει τὴν κτίσιν ἅπασαν ~ώσαντα Chrysipp.enc.in BMV 4(p.342.22).

**σπαργάνωσις**, ἡ, *swathing*, in infancy, met. τὰς πρώτας σ. τῆς οὐρανίου κυήσεως ‡Bas.const.21.4(2.568D; M.31.1400A); of the covering of the brain, Melet.nat.hom.1(M.64.1156D).

**σπαρτέον**, *one must sow*, Clem.paed.2.10(p.208.13; M.8.497B).

**σπάρτη**, ἡ, *plumb-line*, Thdt.h.rel.30(3.1295); met. χηραί τε γυναῖκες...οὐ σπάρτην κατέχουσι βίου Orac.Sib.3.45.

**σπαρτίον**, τό, 1. *cord*, met. τῆς...ἀγάπης τὸ ἀρραγὲς σ. ‡Eust.Laz. 16(p.40.7); 2. *line* of a plummet or of a carpenter's rule θήσω κρίμα εἰς σ. καὶ ⟨δικ⟩αιοσύνην εἰς διαβήτην SM ap.Thdt.Is.28:17(p.113.34).

[*]**σπάρτουλα**, τά, for σπόρτουλα (Lat. *sportula*), legal *fees* νόμους ...περὶ τῶν παρεχομένων σπαρτούλων Jo.Mal.chron.18(M.97.685A, v.l. σπορτούλλων).

**σπάσμα**, τό, *convulsion*; of cosmic upheaval, Gnost.ap.Hipp. haer.5.14(p.108.17; M.16.3167A).

**σπαταλ-άω**, *live softly* or *in excessive comfort* or *indulgence* ὅταν ~ῶσιν ἐπιλανθάνονται τοῦ κυρίου Barn.10.3; ὅσα ~ῶσα ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχὴ ἡμῶν οὐκ ἀρκουμένη τοῖς ἀναγκαίοις Clem.str.3.7(p.223.6; M.8. 1161C); παραγγέλλωμεν τὰς ~ώσας τῶν χηρῶν ἐκτὸς εἶναι τοῦ καταλόγου τῶν χηρῶν Chrys.hom.13.4 in 1Tim.(11.624D); of animals, *be over-pampered* πρόβατα...τρυφῶντα καὶ λίαν ~ῶντα Herm.sim.6. 1.6; of luxuriant growth, Cyr.Os.163(3.193B).

**σπατάλιον**, τό, ? *wantonness* οὐκ ἔξεστίν...τρέφειν τὰς τρίχας... καὶ ποιεῖν σισόην, ὅ ἐστιν σ. Const.App.1.3.10.

***σπαταλιστής**, ὁ, *profligate*, Ephr.3.151B; Eus.Al.serm.21.16(M. 86.444A).

***σπάτιον**, τό, (Lat. *spatium*) *track* in race course τὰ ἑπτὰ σ. [sc. represent] τὸν δρόμον καὶ τὴν κίνησιν τῆς ἀστρονομίας τῶν ἑπτὰ ἀστέρων τῆς μεγάλης ἄρκτου Jo.Mal.chron.7 p.175(M.97.281A).

**σπάω**, 1. *draw*; abs., *draw one's sword*, Malchus exc.Rom.4(p.166. 5; M.113.773B); 2. *draw in* air or liquid; met., *imbibe* οἱ...τρανότερον σπάσαντες...τὴν ἀλήθειαν Meth.symp.3.8(p.37.3; M.18.73D); ib.4.5 (p.51.10; 93C); πολλὰ τῆς νόσου ταύτης [i.e. Messalian heresy] σπάσαντα...μοναστήρια Thdt.h.e.4.11.3(3.965).

***σπεῖρας**, τό, *garment*, ref. Mt.13:46 μέχρις ἐσχάτου χιτῶνος καὶ σπείρατος Cosm.Mel.schol.proem.(M.38.345).

**σπείρ-ω**, *sow* seed; 1. met.; a. of action of God ὁ τῆς ἐν ἀνθρώποις γῆς γεωργὸς ὁ ἄνωθεν ~ων...τὰ θρεπτικὰ σπέρματα Clem.str.1.7 (p.24.18; M.8.732B); of Christ, Or.Cels.2.13(p.143.1; M.11.824A); ὡς ~όμενοι ἀναστησόμεθα [sc. οἱ ἐν Χριστῷ πιστοί] Ath.inc.21.2(M.25. 132C); ἔσπειρε τὸν λόγον εἰς τὰς ἐκκλησίας Proc.G.Jos.13:1(M.87. 1024D); cf.Or.hom.16.3 in Jos.(p.397.3; M.12.907C); b. of action of Devil ὁ πονηρὸς...σπουδάζει πολλῶν θεῶν...~αι τὴν ὑπόληψιν Hom. Clem.3.8; c. of action of men, in thoughts ~ατε ἐν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἀγαθά T.Lev.13.6; ἐν ψυχαῖς ~ειν τὴν ἀθανατοποιὸν πρὸς αὐτὸν [sc. θεόν]...στοργήν Hom.Clem.3.8; in deeds ~ειν τὰς τοῦ θεοῦ εὐποιΐας Clem.str.2.18(p.165.19; M.8.1040A); id.fr.53(p.225.27); bad deeds ὅταν τὸν νοῦν μὴ ἐγρήγορον ποιήσωμεν...τότε ~ονται ⟨ἐν ἡμῖν⟩ τὰ ἁμαρτήματα Epiph.haer.66.65(p.106.1, v.l. ~όμεθα M.42.132C); of heret. teachers οὓς οὐκ εἰάσατε ~αι εἰς ὑμᾶς Ign.Eph.9.1; 2. Gnost. ὁ σπείρων one of Heracleon's two Sons of Man χαίρει...ὁ ~ων ὅτι ~ει, καὶ ὅτι ἤδη τινὰ τῶν σπερμάτων αὐτοῦ συνάγεται ἐλπίδα ἔχων τὴν αὐτὴν καὶ περὶ τῶν λοιπῶν...ἔδει γὰρ πρῶτον σπαρῆναι, εἶθ' ὕστερον θερισθῆναι...ἀμφότεροι [sc. ὁ μὲν ~ων, ὁ δὲ θερίζων] τὸ ἴδιον ἔργον εὐεργοῦντες ὁμοῦ χαίρουσιν κοινὴν χαρὰν τὴν τῶν σπερμάτων τελειότητα ἡγούμενοι...ὁ μὲν γὰρ ὑπὲρ τὸν τόπον υἱὸς ἀνθρώπου ~ει· ὁ δὲ σωτὴρ ὢν καὶ αὐτὸς υἱὸς ἀνθρώπου, θερίζει Heracleon ap.Or.Jo.13.49(48; p.276.19ff.; M.14.488B,C).

**σπεῖσις**, ἡ, *treaty, agreement*, Pall.v.Chrys.12(p.77.33; M.47.44).

**σπέκλον**, τό, cf. Lat. *lapis specularis*; 1. *mica*, Bas.hex.3.4(1.26A; M.29.61B); 2. *window* of mica ὥσπερ λύχνος διὰ σπέκλων, οὕτως... δεικνύειν...ἀμαυρότερον, οἷον σκοτεινότερον Dor.doct.3.1(M.88.1653B).

**σπεκουλάτωρ**, ὁ, (Lat. *speculator*) 1. member of corps of troops on special duty as messengers, orderlies of governors, etc.; in charge of executions πῶς...σύνοδον ὀνομάζειν τολμῶσιν, ἧς κόμης προυκάθητο καὶ παρῆν σ.; Ath.apol.sec.8(p.94.11; M.25.261D); ὁ...

γράψας αὐτὰ Ῥοῦφός ἐστιν ὁ νῦν ἐν τῇ Αὐγουσταμνικῇ σ. *ib.*83(p.162.21; 397B); *M.Tarach.*1(p.452); **2.** in gen., *executioner*, *A.Paul.*5 (p.115.17); *M.Das.*12.1; *A.Jo.Bapt.*7,9(pp.534,539); σπεκουλάτωρα *Narr.Jo.Bapt.*(p.3).

***σπεκταβίλιος**, (Lat. *spectabilis*) title of high officers under emperor, Ath.Scholast.*coll.*4.4(p.54); *ib.*7.2(p.83).

**σπέρμα, τό,** *seed*; **1.** *offspring, descendants*; met. ἡ ῥίζα τοῦ σ. σου τοῦ πνευματικοῦ...οὐ.. μὴ ἐκλείπῃ *V.Pach.A* 18(p.142.25); **2.** *race, stock*; met. ἐπιμένει ὁ θεὸς τὴν σύγχυσιν...τοῦ...κόσμου... διὰ τὸ σ. τῶν Χριστιανῶν Just.*2apol.*7.1(M.6.456A); **3.** *root* of a number ὀγδοὰς πρῶτος κύβος...σ. αὐτῆς ὁ πρῶτος ἄρτιος Anat.Laod. *decad.*(p.38); **4.** met., of Christ οἱ πιστεύοντες αὐτῷ...ἐν οἷς οἰκεῖ τὸ παρὰ τοῦ θεοῦ σ., ὁ λόγος Just.*1apol.*32.8(M.6.380B); σ. θεῖόν ἐστιν ὁ Χριστός, ὃς ἐνοικῶν ἐν τοῖς πιστοῖς ποιεῖ αὐτοὺς γενέσθαι υἱοὺς θεοῦ *cat.1Jo.*3:9(p.126.30); as origin of eternal life, Thdt.*eran.*2(4.174); **5.** met.; **a.** *seed* of salvation σωτηρίων καὶ ἁγίων σ. Or.*Jo.*20.5(p.333.18; M.14.584D); [Eph.5:27,26] πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ νοητοῦ καὶ μακαρίου σ. Meth.*symp.*3.8(p.35.16; M.18.73A); Thdt.*Ps.*95:9(1.1292); **b.** of Christian doctrine οἱ μὲν τὴν ἀληθῆ...σώζοντες...παράδοσιν...ἧκον ...καὶ εἰς ἡμᾶς τὰ...ἀποστολικὰ καταθησόμενοι σ. Clem.*str.*1.1(p.9.8; M.8.700A); *ib.*1.2(p.14.10; 709C); *ib.*7.12(p.57.10; M.9.512A); τὰ σ. τὰ ἅγια, τὸν περὶ τοῦ πατρὸς λόγον...τὸν λόγον τὸν περὶ τῆς ἀναστάσεως κτλ. Or.*hom.5.13 in Jer.*(p.42.7; M.13.313A); εὔκαιρον τὴν τῶν σ. καταβολὴν ποιούμενος [sc. Origen] Gr.Thaum.*pan.Or.*7 (p.20.12; M.10.1076B); ἴσως...ὑποστρέψομεν πρός σε πάλιν, φέροντες ἐκ τῶν σ. καὶ τοὺς καρπούς *ib.*17(p.38.24; 1101A); ὁ μὲν λόγος ὢν προκόσμιος καὶ σωτὴρ τῶν ὅλων λογικὰ καὶ σωτηριώδη σ. τοῖς αὐτοῦ παραδιδοὺς θιασώταις λογικοὺς ἅμα καὶ τῆς τοῦ πατρὸς βασιλείας ἐπιστημονικοὺς ἀπεργάζεται Eus.*l.C.*2(p.199.20; M.20.1325B); of pre-Christian revelation τοῖς προφητικοῖς...λογικοῖς σ. θερισθεῖσιν κατὰ τὴν...κατανόησιν τοῦ κεκρυμμένου μυστηρίου ἀπὸ τῶν αἰώνων Or.*Jo.*13.46(p.273.3; M.14.481B); τῆς θείας διδασκαλίας σπέρματα νομικά, προφητικά, εὐαγγελικά id.*fr.30 in Lc.*9:62(p.247); of all truth, v. ἀλήθεια; **c.** of *seed* of reason, innate power of reason τὸ ἔμφυτον παντὶ γένει ἀνθρώπων σ. τοῦ λόγου Just.*2apol.*8.1(M.6.457A); τὰ λογικὰ καὶ ἥμερα τῆς ἀνθρώπων ψυχῆς σ. Eus.*h.e.*1.2.19(M.20.64A); λόγον εἰώθαμεν καλεῖν καὶ τὸν σπερματικὸν ἢ φυτικόν, καθ' ὃν δυνάμει τὰ μηδέπω φύντα ἐναπόκειται τοῖς σ. id.*e.th.*2.13(p.114.17; M.24.925D); τὸ νοερὸν ἐν ἡμῖν σ. Synes.*insomn.*7(p.158.3; M.66.1293C); ὁ θεὸς οὗ σ. ὁ νοῦς ἐς ἀνθρώπους ἥκει id.*ep.*101(M.66.1469D); **d.** *seed* of virtue, capacity for virtue τοὺς δυνάμει ἔχοντας τὴν ἀρετὴν καὶ τὰ σ. αὐτῆς πάντῃ ἀπολέσαι οὐ δυναμένους Or.*Cels.*4.25(p.294.18; M.11.1064A); τῶν τῆς ἀνδρείας ἐν ἡμῖν σ. *ib.*4.78(p.348.23; 1152A); **6.** diabolic ὁ...ἐχθρὸς ἐν ταῖς πρὸς θεὸν τῆς καρδίας ἐντεύξεσι...φθοροποιὰ ἐπισπείρων σ., τῆς θείας αὐτὴν ἀποσπῶντα ἑνώσεως Andr.Caes.*Apoc.*72(M.106.456C); **7.** Gnost. ὃ προέβαλε...σαρκίον τῷ λόγῳ ἡ Σοφία, τὸ πνευματικὸν σ., τοῦτο στολισάμενος κατῆλθεν ὁ Σωτήρ Clem.*exc.Thdot.*1(p.105.6; M.9.653A); τὸ ὁρατὸν τοῦ Ἰησοῦ ἡ Σοφία καὶ ἡ Ἐκκλησία ἦν τῶν σ. τῶν διαφερόντων, ἣν ἐστολίσατο διὰ τοῦ σαρκίου... ὅταν...αὐτὸς εἰσέρχηται, καὶ τὸ σ. συνεισέρχηται αὐτῷ εἰς τὸ πλήρωμα *ib.*26(p.115.15,20; 672B,C); *ib.*1(p.105.10; 653A) cit. s. ἐκλεκτός; cf.Iren.*haer.*1.6.4(M.7.509A) cit. s. ἐκλογή; of what is innate in the elect τὸ ἐκλεκτὸν σ. φαμὲν...σπινθῆρα ζωοποιούμενον ὑπὸ τοῦ λόγου... οἱ δ' ἀπὸ Οὐαλεντίνου πλασθέντος φασὶ τοῦ ψυχικοῦ σώματος...ἐντεθῆναι ὑπὸ τοῦ λόγου σ. ἀρρενικόν, ὅπερ ἐστὶν ἀπόρροια τοῦ ἀγγελικοῦ Clem.*exc.Thdot.*1–2(pp.105.12,106.1; 653A); *ib.*21(p.113.22; 668C); πρῶτον οὖν σ. πνευματικὸν τὸ ἐν τῷ Ἀδὰμ προέβαλεν ἡ Σοφία, ἵνα ᾖ...ἡ λογικὴ καὶ οὐρανία ψυχή *ib.*53.5(p.124.25; 685A); as primordial element of cosmos (Ophite) λέγουσιν...περὶ τῆς τοῦ σ. οὐσίας, ἥτις ἐστὶ πάντων τῶν γινομένων αἰτία Hipp.*haer.*5.7(p.84.14; M.16.3134C); τὰ ἀπὸ τοῦ ἀχαρακτηρίστου εἰς τὸν κόσμον κατεσπαρμένα σ., δι' ὧν ὁ πᾶς συντελεῖται κόσμος *ib.*5.8(p.94.15; 3147B); κατενηνέχθαι...φησὶν ἀπὸ τῶν ὑπερκειμένων κόσμων δύο...εἰς τοῦτον τὸν κόσμον...παντοίων δυνάμεων σπέρματα *ib.*5.12(p.105.10; 3162B); (Basilides) of form taken by primordial cosmos ⟨ὁ⟩ οὐκ ὢν θεὸς...κόσμον ἠθέλησε ποιῆσαι... ἀθελήτως·...κόσμον δὲ οὐ τὸν κατὰ πλάτος καὶ διαίρεσιν γεγενημένον ὕστερον καὶ διεστῶτα, ἀλλὰ γὰρ σπέρμα κόσμου. τὸ δὲ σ. τοῦ κόσμου πάντα εἶχεν ἐν ἑαυτῷ, ὡς ὁ τοῦ σινάπεως κόκκος *ib.*7.21(p.197.2ff.; 3303B); ἐγεννήθη ἀπὸ τοῦ κοσμικοῦ σ. ... ὁ μέγας ἄρχων *ib.*7.23(p.200.25; 3310B); (Docetae) God likened to σ. συκῆς *ib.*8.8(p.226.7; 3347C); out of which come all things τρία οὖν εἶναι δοκοῦμεν τὰ πρώτως ὑπὸ τοῦ σ. γενόμενα τοῦ συκίνου· πρέμνον, ὅπερ ἐστὶν ἡ συκῆ, φύλλα καὶ καρπός, τὸ σῦκον...οὕτως, φησί, τρεῖς γεγόνασιν αἰῶνες, ἀπὸ τῆς πρώτης ἀρχῆς τῶν ὅλων ἀρχαί...αὐτοὶ πάντα τοῖς γενητοῖς πᾶσιν ἐπήρκεσαν καὶ ἐπαρκοῦσι *ib.*(p.226.19; 3350A); *ib.*8.9(p.228.1; 3351A) cit. s. ἰσοδύναμος.

**σπερμαίνω,** *fertilize*; of the female, *bear*, Eudoc.*Cypr.*1.165(M.85.837D).

**σπερματικός,** *of, for* or *from seed, seminal*, whether of plants or mankind; **1.** *in seed-form, germinal* ἐπεὶ δὲ τὰ μὲν ἐξ ἀγεννήτου καὶ ἀφθάρτου γέγονεν, τὰ σ. ζωῆς, ⟨συνάγεται ὡς⟩ ὁ πυρὸς καὶ ἀποτίθεται· τὸ δὲ ὑλικόν, μέχρι σύνεστι τῷ κρείττονι, μένει Clem.*ecl.*25 (p.143.31; M.9.709B); θεὸν τὸν χορηγὸν τῶν σ. καὶ τῆς ἐπιδόσεως τῶν αὐξήσεων Epiph.*haer.*76.26(p.374.33; M.42.569B); met., *pregnant* σ. τινα προκαταβάλλεται λόγον ἐνταῦθα, ὃν ὕστερον ἀναπτύσσειν μέλλει Chrys.*hom.11.3 in Rom.*(9.534D); **2.** λόγος σπερματικός, *Seminal Word, Universal Reason, Generative Principle*, power by which, and material from which, all things come into being; also *generative principle* of individual substances (as comprehended in Universal Reason or Generative Principle) according to which they are what they are; almost their *matter and form*; **a.** Stoic εἰ... ὁ...θεὸς πῦρ τεχνικὸν ὁδῷ βαδίζον ἐπὶ γενέσει κόσμου ἐμπεριειληφὸς ἅπαντας τοὺς σ. λόγους καθ' οὓς ἕκαστα καθ' εἱμαρμένην γίγνεται Athenag.*leg.*6.4(M.6.904A); λέγει [sc. Chrysippus]...ὅτι τοὺς σ. λόγους τοῦ θεοῦ ἡ ὕλη παραδεξαμένη ἔχει ἐν ἑαυτῇ εἰς κατακόσμησιν τῶν ὅλων Or.*Cels.*4.48(p.321.9; M.11.1108A); ἀνάγκη τοὺς πρώτους [sc. ἀνθρώπους] γεγονέναι...ἀπὸ γῆς, σ. λόγων συστάντων ἐν τῇ γῇ *ib.* 1.37(p.89.4; 732A); **b.** adopted by some Christian writers, with modifications: in physical realm σ. denotes *in the course of nature, natural*; thus λόγος σ. comes to mean *law(s) of nature* and λόγος σ. of an individual, the *law of one's nature*, or *life-force* ὁ σ. λόγος ἐν τῷ κόκκῳ τοῦ σίτου δραξάμενος τῆς παρακειμένης ὕλης καὶ δι' ὅλης αὐτῆς χωρήσας...τοῦ αὐτοῦ εἴδους ὧν ἔχει δυνάμεων ἐπιτίθησι...καὶ νικήσας τὰς ἐκείνων [sc. material elements] ποιότητας μεταβάλλει ἐπὶ ταύτην, ἧς ἐστιν αὐτὸς δημιουργός Meth.*res.*1.24(p.249.13; M.41.1096A); βουληθεὶς ὁ θεὸς θεῖόν τινα διδάσκαλον πέμψαι τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων, πεποίηκεν ἀντὶ σ. λόγου τοῦ ἐκ μίξεως τῶν ἀρρένων ταῖς γυναιξί, ἄλλῳ τρόπῳ γενέσθαι τὸν λόγον τοῦ τεχθησομένου Or.*Cels.* 1.37(p.88.28; M.11.732A); Eus.*e.th.*2.13(p.114.16; M.24.925D) cit. s. σπέρμα; οἱ σ. λόγοι, οἱ παρὰ τοῦ δημιουργοῦ ἐξαρχῆς ταῖς φύσεσιν ἐντεθέντες, ὑποτυφόμενοι, εἰ ἀναρριπισθεῖεν, σπινθήρων τρόπον... ἐξάπτεσθαι φιλοῦσιν Isid.Pel.*epp.*2.119(M.78.560B); derived by physical heredity κατὰ τὰ σωματικὰ ἀπὸ πολλῶν σπερμάτων προκύπτει μᾶλλον ἐνεργήσει δυνηθὲν ἔσθ' ὅτε ἓν τῶν σπερμάτων...ὅτε μὲν κρατεῖ ὁ αὐτοῦ λόγος καὶ ἀποτίκτεται τὸ γεννώμενον τῷ σπείροντι ὅμοιον, ὅτε δὲ ὁ λόγος τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ σπείροντος κτλ. ... κατὰ τοὺς ἐν ταῖς μίξεσι βρασμοὺς ἅμα πάντων σειομένων, ἕως ⟨ἂν⟩ ἐπικρατήσῃ τις τῶν σ. λόγων Or.*Jo.*20.5(p.333.8; M.14.584C); in spiritual sphere, *innate character* or *principle*, in all men λόγον δέ φημι οὐ τὸν ἐν ἑκάστῳ τῶν γενομένων συμπεπλεγμένον καὶ συμπεφυκότα, ὃν δὴ καὶ σ. τινες εἰώθασι καλεῖν, ἄψυχον ὄντα καὶ μηδὲν λογιζόμενον...ἀλλὰ τῇ ἔξωθεν τέχνῃ μόνον ἐνεργοῦντα κατὰ τὴν τοῦ ἐπιβάλλοντος αὐτὸν ἐπιστήμην· οὐδὲ οἷον ἔχει τὸ λογικὸν γένος λόγον τὸν ἐκ συλλαβῶν συγκείμενον...ἀλλὰ τὸν τοῦ ἀγαθοῦ...θεοῦ ζῶντα καὶ ἐνεργῆ θεὸν αὐτολόγον λέγω Ath.*gent.*40(M.25.81A); in virtue of which we love God ἀδίδακτος μὲν ἡ πρὸς τὸν θεὸν ἀγάπη...ὁμοῦ τῇ συστάσει τοῦ... ἀνθρώπου...σ. τις λόγος ἡμῖν ἐγκαταβέβληται, οἴκοθεν ἔχων τὰς ἀφορμὰς τῆς πρὸς τὸ ἀγαπᾶν οἰκειώσεως Bas.*reg.fus.*2.1(2.336C; M.31.908C); acc. Origen not universal and may be acquired from teachers τὴν πεπληρωμένην ψυχὴν νοητῶν σπερμάτων, ἐληλυθότων ἀπό τινων ὀνομαζομένων πατέρων αὐτῆς καὶ...προκυπτέτωσαν οἱονεὶ σπερματικοί τινες τῶν πατέρων λόγοι *Jo.*20.5(p.333.12; M.14.584C); ἐπεὶ...ἀπὸ ἤθους κρίνεται καὶ ἔργων τὰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ, μήποτε ἀπό τινων σ. λόγων, συγκαταβαλλομένων τισὶν...ψυχαῖς, δεῖ χαρακτηρίζειν τοὺς ὄντας σπέρμα τοῦ Ἀβραάμ. καὶ εἴπερ, ὡς κατὰ τὸ σωματικὸν οὐ πάντες ἄνθρωποι σπέρμα εἰσὶν τοῦ Ἀβραάμ, οὕτω...δῆλον ὅτι οὐ πάντες ἄνθρωποι μετὰ πάντη σ. λόγων τῶν [αὐτῶν] ἐγκατασπαρέντων αὐτῶν ταῖς ψυχαῖς τῷ βίῳ τῶν ἀνθρώπων ἐπιδεδημήκασιν *ib.*20.2 (p.328.6ff.; 573C); but, once possessed may be cultivated τοῦτο νοητέον περὶ τοῦ σπέρματος τοῦ Σὴμ καὶ Νῶε καὶ τῶν ἀνωτέρω δικαίων, ὧν τὰς ἰδιότητας σπερματικῶς δοκοῦσιν κοινῇ ἀνειληφέναι εἰς γένεσιν ἐρχόμενοι Ἀβραὰμ καὶ Ναχὼρ καὶ Ἀρράμ· ἀλλ' ὁ μὲν Ἀβραὰμ γεγεωργηκέναι οὓς εἶχεν ἐν ἑαυτῷ σ. λόγους πάντων τῶν πρὸ αὐτοῦ δικαίων *ib.*20.3(p.330.6; 577B); **c.** in Justin ὁ λόγος σ. is divine Word of whom all partake in different measure; σπέρμα τοῦ λόγου or σ. λόγου μέρος is therefore *innate right reason, immanent revelation*, though full knowledge comes only with Christian revelation ἕκαστος γάρ τις [sc. of philosophers] ἀπὸ μέρους τοῦ σ. θείου λόγου τὸ συγγενὲς ὁρῶν καλῶς ἐφθέγξατο *2apol.*13.2(M.6.465B); οὐ κατὰ σ. λόγου μέρος ἀλλὰ κατὰ τὴν τοῦ παντὸς λόγου, ὅ ἐστι Χριστοῦ, γνῶσιν *ib.*8.3(457B); cf. διὰ τὸ ἔμφυτον παντὶ γένει ἀνθρώπων σπέρμα τοῦ λόγου *ib.*8.1(457A); διὰ τῆς ἐνούσης ἐμφύτου τοῦ λόγου σπορᾶς *ib.*13.5

(468A); οἱ πιστεύοντες...ἐν οἷς οἰκεῖ τὸ παρὰ τοῦ θεοῦ σπέρμα, ὁ λόγος id.*1apol.*32.8(M.6.380B).

**σπερματικῶς**, 1. *in seed-form, germinally*, a. in gen. τῷ δὲ ἀνθρώπῳ ἐπιδοθέντα τὰ ὑπ' αὐτὸν ὄντα καὶ σὺν αὐτῷ σ. εἰς δεσποτείαν, οὐ τέλεια παρεδόθη Epiph.*haer.*76.26(p.374.10; M.42.568C); παρέδωκεν αὐτῷ σ. τὴν γῆν...ἵνα...τὰ σ. δι' ἑαυτοῦ μετὰ συνέσεως ἐπὶ γῆν καταβαλλόμενα...τὰ τῆς ἐπιδόσεως τοῦ τελείου θεοῦ πρὸς αὔξησιν προσδέχηται *ib.*(p.374.14ff.; 568D,569A); b. ref. innate characters, qualities, or faculties κατὰ τὴν τελείωσιν τοῦ σ. ἐγκειμένου κατὰ τὰς ἐννοίας ἡμῖν λόγου Or.*Jo.*13.41(p.267.25; M.14.472D); *ib.*20.3(p.330.4; 577B) cit. s. σπερματικός; *Hom.Clem.*17.18; ὁ νόμος τῶν σ. ἐνυπαρχουσῶν ἡμῖν δυνάμεων γεωργός ἐστι καὶ τροφεύς Bas.*reg.fus.*3.1(2.340B; M.31.916D); ἔδει τὸν σῖτον εἰς τὸν λόγον μεταλαμβάνειν σ. ὑμῶν ἐγκείμενον ταῖς ψυχαῖς †Bas.*Is.*29(1.402B; M.30.176A); c. *in seed form*; *as seed for further thought*, Clem.*paed.*3.12(p.288.3; M.8.673B); id.*str.*7.14 (p.60.2; M.9.516D); εἰ οὐδὲν τῶν ἀοράτων αὐτὸ ἑαυτοῦ σ. προϋπάρχει Aët.ap.Epiph.*haer.*76.48(p.401.24; M.42.616D); d. theol. κατὰ τὸ πάθος ἢ ἀπορροὴν...τὸν υἱὸν μὴ σ. καταβεβλημένον...τελειοῦσθαι CAnc. (358)*ep.syn.*ap.Epiph.*haer.*73.4(p.272.20; M.42.409A); εἰ σ. ἦν ἐν τῷ ἀγεννήτῳ θεῷ τὸ γέννημα Aët.*ib.*76.26(p.373.7; 565D); 2. *like seeds* τὰ διὰ τῶν...αἰσθήσεων ἐμπεσόντα σ. ἀκανθῶν δίκην ὑποβλαστάνειν ἄρχεται Nil.*praest.*14(M.79.1077A); 3. Gnost., *as by a generative principle* Ἰωάννης...ἀρχήν τινα ὑποτίθεται τὸ πρῶτον γεννηθὲν ὑπὸ τοῦ θεοῦ ὃν δὴ καὶ υἱὸν μονογενῆ καὶ θεὸν κέκληκεν, ἐν ᾧ τὰ πάντα ὁ πατὴρ προέβαλε σ. Val.Gn.ap.Iren.*haer.*1.8.5(M.7.532B); cf. οἵτινές εἰσι λόγοι ἄνωθεν κατεσπαρμένοι...εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, κατοικοῦντες ἐν ⟨σώμα⟩τι χοϊκῷ μετὰ ψυχῆς Hipp.*haer.*6.34(p.163.16; M.16.3246D); *ib.*6.43(p.175.12; 3263B).

***σπερματίς**, ἡ, ? for σπερματῖτις fem. adj. *seminal, spermatic*; of veins, Clem.*paed.*1.6(p.119.5; M.8.308A).

**σπερματισμός**, ὁ, *fertilization*, met. οἱ δαίμονες σπεύδουσιν ὑπαγαγεῖν αὐτὴν [sc. ἀγαθὴν σύνεσιν] τοῖς σ. τοῦ ἄρχοντος αὐτῶν †Cyr. *coll.VT*(6⁴.2E; M.77.1177C); id.*ador.*1(1.13A).

***σπερματιστής**, ὁ, *fertilizing male*, Cyr.*thes.*15(5¹.148D).

**σπερματώδης**, *cereal* σ. ... βρώματος ‡Bas.*const.*25(2.575E; M.31.1413D).

***σπερμοβόρος**, *vegetarian*, ‡Caes.Naz.*dial.*147(M.38.1096).

***σπερμογονία**, ἡ, *generation by seed*, ‡Ath.*doct.Ant.*51(M.28.629C).

***σπερμογονικός**, *reproducing by seed*, Anast.S.*qu.et resp.*96(M.89.749A).

**σπερμογόνος**, = foreg., ‡Gr.Naz.*astron.*(M.36.677A).

**σπερμολογ-έω**, *pick up seeds* like a bird; hence, met., *pick up scraps of knowledge* πολλὰ δ' ἂν ἔτι πρὸς τούτοις ~ήσαις, εἰ βούλοιο συντιθέναι τὸν ὁμώνυμόν σου θεόν Gr.Naz.*or.*29.18(p.101.7; M.36.97B).

***σπερμοσφαγία**, ἡ, *murder of kindred*, *cat.Jud.*2:11(p.164.5).

***σπερμοφαγία**, ἡ, *vegetarian diet*, Gr.Nyss.*mart.*(M.46.780).

***σπέτλον**, τό, cf. σπέκλον, *window* οὐκ εἴασεν ἐν τῷ μοναστηρίῳ αὐτοῦ, οὐ θύραν, οὐ θυρίδα, οὐ σ. Jo.Mosch.*prat.*184(M.87.3056C).

**σπήλαιον**, τό, *grotto, cave*; esp. of Nativity at Bethlehem ἐν...σ. τινὶ σύνεγγυς τῆς κώμης κατέλυσε καὶ...ἐτετόκει ἡ Μαρία τὸν Χριστόν Just.*dial.*78.5(M.6.657D); δείκνυται τὸ ἐν Βηθλεὲμ σ., ἔνθα ἐγεννήθη, καὶ ἡ ἐν τῷ σ. φάτνη, ἔνθα ἐσπαργανώθη Or.*Cels.*1.51(p.102.12f.; M.11.756A); σ.; ἀλλ' οὐδέποτε τῷ θρόνῳ ἡ τριὰς ἐνέλειψεν Procl.CP *or.*5.2 (M.65.717C); Thdt.*Joel* 2:30f.(2.1400); id.*affect.*8(p.198.4; 4.901); as place of burial ἐν ἑνὶ σπηλέῳ κατάκιντε *MAMA* 1.235; *A.Jo.Bapt.* 10(p.540); met., of an oratory σ. ἄλλο καὶ φάτνην θεηδόχον Geo.Pis. *carm.*41.1(p.54).

[*]**σπήλεον**, τό, v. σπήλαιον.

***σπηλοδίαιτος**, ὁ, *one who dwells in a cave*, Steph.Diac.*v.Steph.* (M.100.1113C) cit. s. ὀρεόμονες.

**σπῆλυγξ**, ἡ, *cave*, met. ψυχὴ...φάος σπήλυγγι καλυφθὲν Gr.Naz. *carm.*1.1.8.2(M.37.446A); φωλεοὺς καὶ σ. (οὕτω γὰρ εἴποιμι τὰς τῶν αἱρέσεων συνελεύσεις) Epiph.*haer.*52.2(p.312.28; M.41.956C).

***σπῆτι**, τό, v. σπίτι.

***σπιθαμήσιος**, *a span long, measuring a span*, ‡Ath.*Melch.*(M.28.528D).

***σπιλολογέω**, *stain*, Ast.Soph.*Ps.*6(M.40.457B).

**σπῖλος**, ὁ, *spot*; met., *stain*, on virginity μὴ προσιεμένης...κηλῖδα καὶ σ. Meth.*symp.*5.8(p.63.7; M.18.112B); of guilt or sin κοινὸς δὲ σ. ἐστιν αὐτοῖς, ὅτι τὴν αἵρεσίν εἰσι Χριστομάχοι Ath.*fug.*27(p.86.9; M.25.677C); Gr.Nyss.*or.catech.*36(p.139.11; M.45.92D); *Const.App.*7.40.1; γῆ ἐσείετο [sc. at Crucifixion], δεσποτικῷ περιρραινομένη αἵματι, τῶν εἰδωλικῶν λύθρων ἐκτινασσομένη τὸν σ. Jo.D.*hom.*4.21(M.96.620A); Pall.*h.Laus.*proem.(p.9.8; M.34.1002).

**σπιλ-όω**, *mark, stain, soil*; met., the soul by sin ἄλλους καθαίρων αὐτὸς ἐσπιλωμένος Gr.Naz.*carm.*2.1.12.478(M.37.1200A); Cyr.*ador.*6 (1.196A); κἀκείνων αἰτεῖσθαι συγχώρησιν οἷς ἐγκαυχᾶται...~ούμενος Max.*qu.Thal.*57(M.90.592B); cf. τὸ ~ωθὲν μέρος τοῦ τῆς ἐκκλησίας χιτῶνος Gr.Nyss.*hom.7 in Eccl.*(M.44.725D); the image of God ὁ Ἀδάμ...τὸ πρόσωπον τῇ παρακοῇ ἐσπίλωσε Chrys.*exp.in Ps.*3:1(5.4A); the mind by error, *Hom.Clem.*8.9.

**σπίλωμα**, τό, *defilement, stain*; met., of sin φόβος θεοῦ, πάντα ἐξελήλαται τὰ τοῦ πάθους σ. ἐκ τῆς διανοίας ἡμῶν ‡Gr.Nyss.*or.2 in Gen.1*:26(M.44.289C).

**σπινθήρ**, ὁ, 1. *spark*, behaviour likened to that of σπερματικοὶ λόγοι in human souls σπινθήρων τρόπον ἐν ὕλῃ κατὰ τὰς τῶν χρόνων συναυξήσεις ἐξάπτεσθαι φιλοῦσιν Isid.Pel.*epp.*2.119(M.78.560B); as image of power of H. Ghost, Cyr.*Jo.*4.1(4.340D) cit. s. ἐγκαταχώννυμι; met.; a. of light or fire, in good sense, of Origen's zeal οἷος οὖν τις σ., ἐνσκήψας μέσῃ τῇ ψυχῇ ἡμῶν, ἀνήπτετό τε καὶ ἐξεκαίετο Gr.Thaum.*pan.Or.*6(p.17.1; M.10.1072A); ὁ Παῦλος...πανταχοῦ ῥίψας τοὺς σ. τῆς πίστεως Ast.Am.*hom.*8(M.40.293A); εὐσεβείας σπινθὴρ *Const.App.*8.2.2; ἐν Πτολεμαΐδι τὸν ἐνόντα σμικρὸν ἔτι τῆς ὀρθοδοξίας σ. θάλψαι Synes.*ep.*67(M.66.1417A); Sophr.H.*v.Anast.*(M.92.1689B) cit. s. ἐγκρύφιος; b. of fire, in bad sense, of dissension κἀκ τῆς τῶν διαφορῶν συγκρούσεως σ. τε καὶ φλόγες ἐξανίστανται Const.ap.Eus. *v.C.*3.60(p.108.22; M.20.1133A); of jealousy ὄψις μόνη τοῦ διαφθονουμένου οὐ μικρὸν τοῖς βασκαίνουσιν ἐνιέναι σ. Apoll.ap.*cat.Jo.*5:12 (p.231.1); of unredeemed element ἐνέμεινέ τι [sc. in Saul] τοῦ παλαιοῦ τῆς κακίας σ. καὶ τοῦ πονηροῦ σπέρματος Gr.Naz.*or.*9.2(M.35.821A); of desire μή πού τις σ. τῆς ἐπιθυμίας ἐκείνης ἐντυφόμενος λάθῃ Chrys.*sac.*3.11(p.67.17; 1.388E); of falsehood opp. λαμπηδών of truth, Procl.CP *or.*6.15(M.65.749C); 2. Gnost.; a. of spark of life which acc. Saturninus raised man upright after his creation μὴ δυναμένου [sc. τοῦ ἀνθρώπου] ἀνορθοῦσθαι...ἡ ἄνω δύναμις...ἔπεμψε σπινθῆρα ζωῆς, ὃς διήγειρε τὸν ἄνθρωπον καὶ ζῆν ἐποίησε· τοῦτον οὖν τὸν σ. τῆς ζωῆς μετὰ τὴν τελευτὴν ἀνατρέχειν πρὸς τὰ ὁμόφυλα λέγει Iren. *haer.*1.24.1 ap.Hipp.*haer.*7.28(M.16.3322B); b. that which dwelt in Valent. 'elect' τὸ ἐκλεκτὸν σπέρμα φαμὲν καὶ σ. ζωπυρούμενον ὑπὸ τοῦ λόγου Clem.*exc.Thdot.*1(p.105.12; M.9.653A); ὁ Σωτὴρ τὴν ψυχὴν ἐξύπνισεν...καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν...ἐξῆπτε...τὸν σ. καὶ ἐζωπύρει *ib.* 3(p.106.12; 656A); (Sethian) element belonging to good Principle of Light βιάζεται κατέχειν εἰς ἑαυτὸ...⟨τὸν⟩ σ. τοῦ φωτὸς...ὡς ἀντιποιεῖται τὸ σκότος...ἵνα ἔχῃ τὸν σ. δουλεύοντα καὶ βλέπῃ Hipp. *haer.*5.19(p.117.16,20; M.16.3179C,D); νοῦν· τὸν ἄνωθεν σ. κάτω ἀναμεμιγμένον *ib.*10.11(p.272.3; 3426A); 3. ? *sparkle, gleam* ἐπὶ χροῒ πέπλα βαλόντες, Σιδονίης στίλβοντα σοφῷ σ. θαλάσσης Nonn.*par.Jo.* 19:2(M.43.897B).

***σπινθηράκιον**, τό, *tiny spark*, Gr.Nyss.*virg.*10(p.289.23; M.46.361A).

***σπινθηρακώδης**, *like a spark*, Gr.Mag.*dial.*(tr.Zach.)2.8(M.*PL.* 66.151C).

***σπινθηρισμός**, ὁ, *emission of sparks*, *A.Phil.*102(p.39.30).

***σπινθηροβόλος**, *emitting sparks*, ‡Chrys.*Laz.et div.*1(8.114A).

**σπινθηροειδής**, *like a spark*, met. παρελθὸν τὸ φῶς ἀπὸ σ. τρόπου προσέθετο φαιδρότητι λύχνου φανέντος ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ Epiph.*haer.* 66.64(p.104.11; M.42.129B); ἐναύσματά τινα σ. δοκεῖν εἶναι τὰ ῥήματα Gr.Nyss.*hom.3 in Cant.*(M.44.821B).

***σπίτι**, τό, (Lat. *hospitium*) *house, dwelling*, *Apoc.BMV*(Vassiliev p.127); σπῆτι Barth.Edess.*Agar.*(M.104.1425D).

**σπλαγχνίζω**, med. with aor. pass., *feel pity* for, *have compassion* on σ. [sc. ὁ θεός] ἐπὶ τὴν ποίησιν αὐτοῦ Herm.*mand.*9.3; ἐσπλαγχνίσθη ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα αὐτοῦ id.*sim.*9.14.3; ἄνθρωπος σ. εἰς τὸν πλησίον αὐτοῦ *T.Zab.*8.3; σ. ἡμῶν Ephr.3.396F; σ. σοι Jo. Mosch.*prat.*186(M.87.3064C); abs., Herm.*sim.*7.4.

**σπλαγχνικός**, *merciful, compassionate*, v.l. in *1Apoc.Jo.*9(p.77).

**σπλαγχνισμός**, ὁ, *feeding on the inwards of a sacrifice* ἔγραψε ψήφισμα...ἅπαντας ἐπιθύειν...τοὺς δὲ μὴ βουλομένους ὑποτάσσεσθαι, τούτους μετὰ σ. καὶ ἐτασμῶν καὶ βασάνων ἀναιρεῖσθαι Hipp.*antichr.* 49(p.33.7).

**σπλάγχνον**, τό, 1. *inward parts*; met., of God in rel. to generation of Son οὐ γὰρ ζημίᾳ τινὶ τῶν πατρῴων σ. συνέστη τὸ γεννηθὲν Const.*or.s.c.*3(p.156.13; M.20.1240A); 2. plur., *children*, one's *flesh and blood* ὁ πολύπαις [sc. Job] ἐξαίφνης ἄπαις ἐγένετο, καὶ οὐδὲ κατὰ μικρὸν αὐτῷ τὰ σ. ἀνηλίσκετο, ἀλλ' ἀθρόον ἅπας ὁ καρπὸς ἀνηρπάζετο Chrys.*hom.28.3 in 1Cor.*(10.253E); id.*hom.10.4 in 2Cor.*(10.511B); met., ref. children in the faith, spiritual sons, Thdt.*Philm.*12(3.715); 3. usu. plur., *seat of the emotions* and *affections*; hence *mercy, compassion*; a. divine ἕως ἐπισκέψεται κύριος πάντα τὰ ἔθνη ἐν σπλάγχνοις αὐτοῦ *T.Lev.*4.4; καὶ διασπερεῖ αὐτοὺς κύριος...ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σ. κυρίου *T.Neph.*4.5; ὁ...πατὴρ ἔχει σ. ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν *1Clem.*23.1; 'ὁ μὴ φιλῶν...τὸν ἀδελφὸν ἀνθρωποκτόνος ἐστί'...